



# হেমন্ত সৌৰভ

(প্রবন্ধ সংকলন)

মুখ্য সম্পাদক : নৃপেন ফুকন  
সম্পাদক : ছাঙ্জাদ হুহুইন

HEMANTA SAURAV : a collection of articles presented as a felicitation volume - is a heartfelt tribute to Dr. Hemanta Kumar Baruah, the Founder and Former Principal of Lakhimpur Commerce College, a distinguished social worker, litterateur, and former Vice-President of the Asam Sahitya Sabha. This commemorative book has been published through the gracious initiative of his family members, with the collaboration of his admirers, and under the courtesy of the Lakhimpur Zila Sahitya Sabha.

The felicitation volume Hemanta Saurav was formally released on 28th December 2025.

## হেমন্ত সৌভ

(প্ৰবন্ধ সংকলন)

ISBN : 978-93-95510-61-5

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা অভিনন্দন গ্ৰন্থ- সম্পাদনা সমিতি-

প্ৰকাশক	ঃ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ পৰিয়ালবৰ্গ আৰু গিগাবাইট কম কে. বি. ৰোড লক্ষীমপুৰ অসম।
প্ৰথম প্ৰকাশ	ঃ ২৮ ডিচেম্বৰ ২০২৫ (লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাৰ সৌজন্যত)
সম্পাদনা উপদেষ্টা	ঃ গীতাচাৰ্য পুৰন্দৰ বৰুৱা, শ্ৰীযুত ভৰত ৰাজখোৱা, শ্ৰীযুত সঞ্জীৱ উপাধ্যায়
সভাপতি	ঃ শ্ৰীযুত ইন্দ্ৰমণি ৰাজকুমাৰ
কাৰ্যকৰী সভাপতি	ঃ শ্ৰীযুত প্ৰবীণ হাজৰিকা
উপ সভাপতি	ঃ শ্ৰীযুক্তা ধনদা দেৱী
মুখ্য সম্পাদক	ঃ শ্ৰী নৃপেন ফুকন
সম্পাদক	ঃ ছাজ্জাদ জেইন
সহযোগী সম্পাদক	ঃ ড° ৰমেশ চন্দ্ৰ চূতীয়া, শ্ৰীযুত গোবিন চন্দ্ৰ বৰা, শ্ৰীযুগান্ত শইকীয়া
মুখ্য সমন্বয়ক	ঃ শ্ৰীমতী বাগদেবী বৰুৱা দাবি
সমন্বয়ক	ঃ শ্ৰীমতী নিৰ্মালী বৰুৱা বৰগোহাঁই, শ্ৰী ৰবুল বৰুৱা, শ্ৰী দিপুল বৰুৱা
সদস্য	ঃ শ্ৰীমতী কবিতা গগৈ বৰুৱা, শ্ৰীমতী হিৰণ্য গগৈ বৰুৱা (আইমণি)
গ্ৰন্থস্বত্ব	ঃ শ্ৰীমতী বাগদেবী বৰুৱা দাবি প্ৰমুখ্যে পৰিয়ালবৰ্গ
প্ৰচ্ছদ আংকন	ঃ শ্ৰীযুত পৰেশ ভূঞা
অক্ষৰ বিন্যাস	ঃ গিগাবাইট, কে.বি. ৰোড, উত্তৰ লক্ষীমপুৰ
অংগ সজ্জা	ঃ শ্ৰী নৃপেন ফুকন, শ্ৰী যুগান্ত শইকীয়া
মুদ্ৰণ	ঃ গিগাবাইট অফছেট কে. বি. ৰোড, অসম।

## উচৰ্গা

‘গুৰু, পিতা, মাতৃ দেৱ জীৱন জ্যোতিৰ আধাৰ,  
আদ্য গুৰু সাৰ্থক তত্ত্ব, দেৱতাৰো সৰ্বসাৰ।  
যাৰ কৃপা-বীণাত বাজে জীৱনৰ সুৰ,  
সেই সুৰেৰে জাগে প্ৰাণত,  
ভক্তিৰ অনন্ত সুৰ।  
যাৰ দৃষ্টিতে জাগে সৃষ্টিৰ অনন্ত ৰং,  
তেওঁলোকেই আদি, গতি আৰু জীৱনৰ সংগ।  
নমো নমো দুয়ো আমাৰ পবিত্ৰ শক্তি সাৰ,  
আদ্য গুৰু, পিতৃ-মাতৃক কৰোঁ নমস্কাৰ।’

যাৰ আশীৰ্বাদত উদয় হোৱা আমাৰ জীৱনৰ দীপ, আৰু যিগৰাকী  
দেউতাৰ অমল স্নেহ, ত্যাগ আৰু আৰ্হিৰে সিঞ্চিত- এই ‘হেমন্ত সৌৰভ’  
অভিনন্দন গ্ৰন্থখন আমি আমাৰ জন্মদাতা মা-দেউতাৰ কৰকমলত ভক্তি অঞ্জলি  
হিচাপে আৰু কৃতজ্ঞতাৰে উচৰ্গা কৰিলোঁ।

পৰিয়ালবৰ্গৰ হৈ -

বাগদেৱী বৰুৱা দাবি (পুতুকণ)  
নিৰ্মালী বৰুৱা বৰগোহাঁই (পুতনী)  
ৰুবুল বৰুৱা  
দিপুল বৰুৱা (দুলা)  
কবিতা গগৈ বৰুৱা  
হিৰণ্য গগৈ বৰুৱা (আইমনি)

ড° বসন্ত কুমাৰ গোস্বামী  
সভাপতি



অসম সাহিত্য সভা

কেন্দ্ৰীয় কাৰ্যালয় ৪ চন্দ্ৰকান্ত সন্দিকৈ ভৱন, যোৰহাট-৭৮১০০১  
গুৱাহাটী কাৰ্যালয়ঃ ভগৱতীপ্ৰসাদ বন্দৰা ভৱন, গুৱাহাটী-৭৮১০০১

স্বৰ্গদেৱ কাৰ্যালয়  
হাবিলা তাল, ডিব্ৰুগড়-৭৮২৪০০  
গুৱাহাটী স্বৰ্গদেৱ কাৰ্যালয়, গুৱাহাটী-৭৮১০০১  
আজগুৰি স্বৰ্গদেৱ কাৰ্যালয়, আজগুৰি-৭৮১০০১  
শিৱসাগৰ স্বৰ্গদেৱ কাৰ্যালয়, শিৱসাগৰ-৭৮১০০১  
উত্তৰ লক্ষীমপুৰ স্বৰ্গদেৱ কাৰ্যালয়, উত্তৰ লক্ষীমপুৰ-৭৮১০০১  
বৰপেচা স্বৰ্গদেৱ কাৰ্যালয়, বৰপেচা-৭৮১০০১  
স্বৰ্গদেৱ কাৰ্যালয় মেদি সাহিত্য ভৱন, তালিহাট-৭৮১০০১  
সাহিত্য সভা ভৱন, মহলগাঁও, বনং-৭৮৪১২৫  
১/১৪ বিহাৰীলাল বিহাৰ বাৰ্গ্ৰেণ্ড এ. এ. ষ্ট্ৰীট ইন্টাৰন্যাশ্বনেল এৰিয়া, লক্ষীমপুৰ-১২১০০১

প্ৰসংগ নং : .....

তাৰিখ : ২৫-১০-২০২৫

### শুভেচ্ছা বাৰ্তা

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা অসম সাহিত্য সভাৰ একনিষ্ঠ সেৱক। সভাৰ ইতিহাসত কাৰ্যনিৰ্বাহক সদস্যৰ পৰা উপ-সভাপতিলৈকে এই সুদীৰ্ঘ পৰিক্ৰমাত তেখেতে সভালৈ নিষ্ঠাৰে সেৱা আগবঢ়াইছিল। লক্ষীমপুৰ অধিবেশনত গৰিয়াজান-পেটুকাজান লৈ হোৱা সমস্যাতে সেই সময়ৰ আদৰ্শী সমিতিৰ সম্পাদক স্বৰ্গীয় খগেন গগৈৰ নেতৃত্বত বাইজৰ দাবীৰ অন্যতম সহযোগী আছিল ড° বৰুৱা।

তেতিয়া মই প্ৰধান সম্পাদক আৰু হোমেন বৰগোহাঞিও সভাপতি আছিল যদিও বৰগোহাঞিদেৱে যিকোনো প্ৰকাৰে স্থানক লৈ হোৱা বিতৰ্ক অন্ত পেলাবলৈ নিৰ্দেশ দিছিল। আমাৰ কাৰ্যকালত ড° বৰুৱাই হেৰাই যাব খোজা পানীলুনাথ গগৈক উদ্ধাৰ কৰিবলৈ দিয়া দায়িত্ব নিষ্ঠাৰে পালন কৰিছিল। লক্ষীমপুৰৰ বাইজে গুণীৰ মূল বুজি ড° বৰুৱাক গ্ৰন্থৰ পাতত চিৰদিনৰ কাৰণে সাঁচতীয়া চুমহিত ভৰাই থ'ব খুজিছে। তাৰ বাবে উদ্যোক্তাসকলক ধন্যবাদ জনালোঁ। ড° বৰুৱাই এশটা শবৎকাল দেখক— ভগৱানৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা জনাইছোঁ। পুনৰ তেখেতক মোৰ হৃদয়ভৰা স্নেহেৰে শ্ৰদ্ধা জনাইছোঁ।

বসন্ত কুমাৰ গোস্বামী

(ড° বসন্ত কুমাৰ গোস্বামী)  
সভাপতি, অসম সাহিত্য সভা

## অৱতৰণিকা

জীৱনৰ সাৰ অৰ্থ পোৱা যায় কৰ্মত। সেই কৰ্ম যদি সমাজ, শিক্ষা আৰু সাহিত্যৰ সেৱাত নিযুক্ত হয়, তেন্তে সেই জীৱন নিজেই এক প্ৰেৰণাৰ দীপশিখা হৈ উঠে। তেনে এক দীপ্তিমান জীৱনৰ নাম- ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা।

লক্ষীমপুৰৰ এগৰাকী সুযোগ্য সন্তান তথা লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰতিষ্ঠাতা, অধ্যক্ষ, সমাজকৰ্মী, সাহিত্যিক তথা অসম সাহিত্য সভাৰ উপ-সভাপতি হিচাপে তেখেতে যি অৱদান ৰাখিলে, সেয়া অসমৰ সমাজ জীৱনৰ প্ৰতিটো স্তৰত অল্লস হৈ ৰ'ব। জ্ঞানৰ প্ৰতিশ্ৰুতি, কৰ্তব্যৰ প্ৰতি নিষ্ঠা, সমাজৰ প্ৰতি দায়ীত্ববোধ আৰু সাহিত্যপ্ৰেম- এই সকলো গুণৰ সন্মিলনে তেখেতক এগৰাকী সত্যনিষ্ঠ মনীষীৰ আসনত অধিষ্ঠিত কৰিছে।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ জীৱন-দৰ্শনৰ মূল ভিত্তি আছিল- সততা, কৰ্মনিষ্ঠা আৰু-নীৰৰ সেৱা। ব্যক্তিগত জীৱনত বিনয়, বৃত্তিগত জীৱনত দৃঢ় আৰু সমাজ জীৱনত তেখেতে যি আদৰ্শ স্থাপন কৰিছে, সেয়া আগন্তুক প্ৰজন্মৰ বাবে এক দিক্-প্ৰদৰ্শক শিখা।

এই ভাৱনাৰ আধাৰতেই ড° বৰুৱাৰ পৰিয়ালবৰ্গ, গুণমুগ্ধ আৰু শুভানুধ্যায়ীসকলে মিলি তেখেতৰ জীৱন আৰু কৰ্মৰাজি অক্ষয় কৰি ৰাখিবলৈ আগবঢ়ি তেখেতৰ জীৱন-ভাষা সম্বলিত এখন অভিনন্দন গ্ৰন্থ প্ৰকাশৰ উদ্যোগ লৈছে। এই গ্ৰন্থখনত সংকলিত হৈছে বিশিষ্ট লিখক-লেখিকাৰ কলমৰ উপৰি প্ৰায় অৰ্ধ শতাব্দিক গুণমুগ্ধৰ প্ৰবন্ধ, য'ত ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ জীৱনৰ নানামুখী দিশ যেনে শিক্ষক, সমাজকৰ্মী, সংগঠক, সাহিত্যিক, মানৱসেৱা আদি সকলো ৰূপৰ সমন্বিত প্ৰতিচ্ছবি প্ৰকাশ পাইছে।

তেখেতৰ আদৰ্শ সন্তানসকলৰ নিবেদিত পিতৃ, সমাজপ্ৰেমী নেতা আৰু সাহিত্যৰ সেৱক হিচাপে দেউতাকে যি ধৰণেৰে জীৱন-যাপন কৰিছে, সেই জীৱনৰ

সৌৰভেই এই গ্ৰন্থখনৰ নামকৰণৰ মূলতত্ত্ব- 'হেমন্ত সৌৰভ'।

এই গ্ৰন্থখন হ'ব এক কৃতজ্ঞতাৰ নিবেদন, এক আত্মিক স্মৰণ, আৰু এক পবিত্ৰ উৎসৰ্গা- যিখন গ্ৰন্থই ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱক সঁচাকৈয়ে জীৱন্ত কবি ৰাখিব আগমুহূৰ্ত্তক দিনৰ স্মৃতিৰ মণিকূটত।

'হেমন্ত সৌৰভ' শিৰোনামৰ অভিনন্দন গ্ৰন্থখন ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ স্নেহ-সান্নিধ্য লাভ কৰা গুণমুগ্ধ, শুভানুধ্যায়ী, পৰিয়ালবৰ্গ, আত্মীয়-স্বজন, মিত্ৰ, ভ্ৰাতৃ—ভগ্নী, সন্তান, পুত্ৰবধূ আৰু সহধৰ্মিনীৰ হৃদয়ৰ পৰা উঠি অহা এক সৰ্বানৈক্য অভিনন্দনাঞ্জলি। প্ৰায় বহু কেইগৰাকী গুণী লেখকৰ স্মৃতি-লেখা, মূল্যবান প্ৰবন্ধ আৰু বহুকেইখন জীৱন্ত আলোকচিত্ৰৰ দ্বাৰা শোভিত ৩৮৮ পৃষ্ঠাৰ এই সমৃদ্ধ কলেৱৰৰ গ্ৰন্থখন সম্পাদনা কৰাৰ সুযোগ লাভ কৰাটো মোৰ জীৱনৰ এক গভীৰ পৰিতৃপ্তিৰ মুহূৰ্ত্ত। সম্পাদক হিচাপে এই গ্ৰন্থখন সুন্দৰ ৰূপে পাঠকৰ হাতত তুলি দিব পৰা বাবে এই অকৃষ্ণনজনৰ অন্তৰ উৎফুল্লিত আৰু আনন্দৰে পৰিপূৰ্ণ হৈছে।

প্ৰাৰম্ভণীত লেখাবোৰ সংগ্ৰহ, সংশোধন, পুনৰ্গলিখন, সংযোগ-বিয়োগ কৰা, অক্ষৰবিন্যাস সজোৱা আৰু বানান-শুদ্ধিকৰণৰ সৈতে অলংকাৰিক পৰিমাৰ্জনৰ সুস্বল্প দায়িত্বসমূহ যথেষ্ট সময়সাপেক্ষ আৰু মনোযোগৰ প্ৰয়োজন হয়। কিন্তু এই কঠিন যাত্ৰাটোক সহজ, সুগম আৰু সাৰ্থক কৰি তুলিছিল সম্পাদনা সমিতিৰ অকূপণ সহায়, মৰমভৰা আনুকূল্য আৰু আন্তৰিক সম্পৃক্ততাই। বিশেষকৈ লক্ষীমপুৰৰ গিগাৰাইট প্ৰকাশনৰ স্বত্বাধিকাৰী শ্ৰী যুগান্ত শইকীয়াৰ সুদক্ষ প্ৰযুক্তিগত দৃষ্টিভঙ্গী আৰু নিখুঁত বিন্যাস-কৌশলে গ্ৰন্থখনক অধিক আকৰ্ষণীয় ৰূপত বিকশিত কৰিছে। ইয়াৰ লগতে আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় খ্যাতিসম্পন্ন ভাষ্কৰ্য শিল্পী তথা বিশিষ্ট চিত্ৰকৰ শ্ৰী পৰেশ ভূঞাদেৱে প্ৰচ্ছদ অংকনৰ দ্বাৰা দিয়া শ্ৰেষ্ঠ শিল্পস্পৰ্শই হেমন্ত সৌৰভ গ্ৰন্থখনক একেবাৰে অনবদ্য ৰূপত দীপ্তিময় কৰি তুলিছে।

শেষত গভীৰ কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰোঁ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ সুযোগ্য জ্যেষ্ঠ কন্যা শ্ৰীযুক্তা বাগদেৱী বৰুৱা দাবীলৈ। গ্ৰন্থখনৰ পৰিকল্পনা, সমন্বয়, অবিৰত পৰামৰ্শ, সম্পাদনা-বিন্যাসৰ ব্যৱস্থা, আৰু উন্মোচনী অনুষ্ঠানলৈকে তেওঁ দেখুৱাই থকা অধ্যৱসায়ে সমগ্ৰ প্ৰকল্পটোক সফলতাৰ সোনালী সোপানলৈ আগবঢ়াই লোৱাত মুখ্য ভূমিকা পালন কৰিছে। লগতে সম্পাদনা সমিতিৰ সভাপতি ইন্দ্ৰমণি ৰাজকুমাৰ প্ৰমুখো বিষয়ববীয়াসকল আৰু সম্পাদক ছাজ্জাদ হুছেইন, প্ৰমুখো উপদেষ্টা মণ্ডলীৰ অকুণ্ঠ সহযোগে। বিশেষকৈ সহযোগী সম্পাদক শ্ৰীযুত গোবিন্দ্ৰ চন্দ্ৰ বৰাদেৱৰ

সদয় পৰামৰ্শ আৰু উৎসাহেও সম্পাদনাৰ পথত যথেষ্ট পথ-নিৰ্দেশনা আগবঢ়াইছে।

গ্ৰন্থখন প্ৰকাশৰ ক্ষেত্ৰত সৌজন্যতা দেখুৱাই সহায় কৰা লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাৰ সভাপতি শ্ৰীযুত সঞ্জীৱ উপাধ্যায় আৰু সম্পাদক প্ৰবীণ হাজৰিকালৈ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিলোঁ। লগতে অসম সাহিত্য সভাৰ মাননীয় সভাপতি ড° বসন্ত কুমাৰ গোস্বামীদেৱে অভিনন্দন-গ্ৰন্থখনৰ প্ৰকাশৰ খবৰ পোৱাৰ পাছতেই সুহৃদয়তা আৰু আন্তৰিকতাৰে শুভেচ্ছা-বাণী প্ৰেৰণ কৰি সম্পাদনা সমিতিক বাঞ্ছিত কৰিছে।

এখন অভিনন্দন গ্ৰন্থ প্ৰকাশ কৰিব লগা অন্তৰ্নিহিত সত্যটো এয়াই যে ব্যক্তিৰ জীৱনত জনহিতৈষী গুণ, আদৰ্শ, কৰ্মশক্তি, সৎচৰিত্ৰ আৰু সমাজসেৱাৰ মাধুৰ্যত সমৃদ্ধ মানুহজনৰ প্ৰতি গুণমুগ্ধ অনুসৰণকাৰীসকলে তেওঁৰ জীৱনকালতেই অভিনন্দন-গ্ৰন্থ প্ৰণয়নৰ দৰে মহৎ উদ্যোগ লয়। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ দৰে এক বহুমুখী প্ৰতিভাধাৰী, সমাজবাদ্যৰ আৰু দূৰদৰ্শী ব্যক্তিৰ জীৱন-দৰ্শন আৰু কৰ্মৰাজি সংকলিত এই মূল্যবান সাহিত্যভাণ্ডাৰ সমাজ-জীৱনৰ বাবে এক মার্গদৰ্শী দীপ্তিশিখা আৰু নৱপ্ৰজন্মৰ বাবে এক শক্তিদায়ক অনুপ্ৰেৰণা হ'ব বুলি ধাৰণা কৰা হৈছে।

'হেমন্ত সৌৰভ' নিশ্চয়কৈ এজন মহান মনীষীৰ জীৱন, কৰ্ম আৰু আদৰ্শৰ সুগন্ধ ভবা এক অমূল্য দান। পাঠকে এই গ্ৰন্থ পঢ়ি উপকৃত হ'ব, সমাজকল্যাণৰ পথত অনুপ্ৰাণিত হ'ব, আৰু সম্পাদক হিচাপে আমাৰ পৰিশ্ৰমো তেনে মুহূৰ্তত সাৰ্থকতা লাভ কৰিছে বুলিও দৃঢ়ভাৱে বিশ্বাস কৰো।

নৃপেন ফুকন  
মুখ্য সম্পাদক

## সম্পাদনা সমিতিৰ সভাপতিৰ নিবেদন

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ দীপ্তিময় জীৱনৰ কীৰ্তি, বিদ্যানুৰাগতা, সমাজসেৱা আৰু মানবীয় গুণ আমাৰ সকলোৰে বাবে অনুপ্ৰেৰণা। তেখেতৰ জীৱন-দৰ্শনক সজীৱ ৰূপে অংকিত কৰি সন্মান স্বৰূপে প্ৰস্তুত কৰা এই অভিনন্দন গ্ৰন্থ হেমন্ত সৌৰভ আমাৰ বাবে গৌৰৱৰ ফচল। এই সমগ্ৰ আয়োজনত সহযোগ কৰা মুখ্য সম্পাদক শ্ৰীযুত নৃপেন ফুকন প্ৰমুখ্যে সকলোকে হৃদয়ৰ পৰা গভীৰ ধন্যবাদ জনাইছোঁ। আমাৰ সকলোৰে এই প্ৰচেষ্টাই ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ কীৰ্তিক এক নতুন উচ্চতালৈ লৈ যাব বুলি মই বিশ্বাস ৰাখোঁ।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ অনন্য অৱদানক শ্ৰদ্ধা জ্ঞাপন কৰি অভিনন্দন গ্ৰন্থ 'হেমন্ত সৌৰভ' উন্মোচন উপলক্ষে লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ত বৰ্ণাঢ্যভাৱে আয়োজন কৰি অতিথি আপ্যায়নৰ যি ব্যৱস্থা ৰাখিছে, এই নিখুঁত পৰিকল্পনাৰ বাবে অভ্যর্থনা সমিতিৰ সভাপতি ড° লোহিত হাজৰিকা আৰু সম্পাদক শ্ৰীমান অজিত বুঢ়াগোহাঁইৰ লগতে মুখ্য সমন্বয়ক তথা ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ জ্যেষ্ঠ বন্যা শ্ৰীমতী বাগদেৱী বৰুৱাক আন্তৰিক অভিনন্দন জ্ঞাপনৰ লগতে সমগ্ৰ আয়োজন সফল হোৱাৰ শুভ কামনা জনাইছোঁ।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ গৌৰৱময় জীৱনযাত্ৰাক সন্মান জনাই বিভিন্নজন গুণমুগ্ধৰ লেখাৰে সমৃদ্ধ 'হেমন্ত সৌৰভ' গ্ৰন্থখন প্ৰস্তুত হোৱাটো আমাৰ বাবে এক বিশেষ আনন্দৰ কথা। তেখেতৰ জ্ঞান, কৰ্মনিষ্ঠা আৰু সমাজিক অৱদানে আগলৈও বহুজনৰ জীৱনৰ পথ নিৰ্ণয় কৰিব।

এই বৰ্ণাঢ্য সম্বৰ্ধনা অনুষ্ঠান আয়োজন কৰি সম্পাদক ছাৰ্জাদ হুছেইন, সহযোগী সম্পাদক ড° ৰমেশ চন্দ্ৰ চুতীয়া, শ্ৰীযুত গোবিন্দ চন্দ্ৰ বৰা, শ্ৰী

যুগান্ত শইকীয়া প্ৰমুখ্যে যিসকলে অশেষ কষ্টেৰে গ্ৰন্থখন প্ৰকাশ পোৱালৈকে গোটেই কৰ্মখিনিক সাফল্যমণ্ডিত কৰি তুলিছে আৰু লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাই সৌজন্যতা প্ৰকাশ কৰি সম্পাদনা কাৰ্যৰ অংশীদাৰ হৈ যিসকল বিষয়ববীয়াই অনুষ্ঠানত ভাগ ল'লে, তেখেতলোক আটাইকে কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছোঁ।

একালত মোৰ কৰ্মক্ষেত্ৰ লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়, য'ত মই কৰ্ম জীৱনৰ পাতনি মেলিছিলো আৰু সুদীৰ্ঘ দিনৰ অন্তত য'ৰপৰা অৱসৰ গ্ৰহণ কৰিলো, সেইখন শৈক্ষিক প্ৰতিষ্ঠানৰ মুৰব্বী আৰু মোৰ অতি শ্ৰদ্ধাৰ অধ্যক্ষ চাৰ তথা মোৰ অভিভাৱক স্বৰূপ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ জীৱনকালতে তেখেতৰ পৰিয়ালবৰ্গৰ সদ্ভিচ্ছা আৰু সক্ৰিয় উদ্যোগত লক্ষীমপুৰৰ গিগাবাইট প্ৰকাশনত সাজু কৰি তোলা এই অভিনন্দন গ্ৰন্থ 'হেমন্ত সৌৰভ'ৰ সম্পাদনা কাৰ্যক সফলতালৈ লৈ যোৱা ক্ষেত্ৰত মই নিজেও অংশ লবলৈ পাই ধন্য মানিছোঁ।

- ইন্দ্ৰমণি ৰাজকুমাৰ,  
সভাপতি, সম্পাদনা সমিতি

## লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাৰ সভাপতিৰ একলম

“বিদ্বত্বঃ নৃপত্বঃ নৈব তুল্যং কদাচন।

স্বদেশে পূজ্যতে ৰাজা, বিদ্বান সৰ্বত্র পূজ্যতে।।”

“অৰ্থাৎ বিদ্বান নতুবা শিক্ষিতলোক আৰু ৰজাৰ কেতিয়াও তুলনা নহয়। ৰজাই নিজৰ দেশতে সন্মান পায়। কিন্তু বিদ্বান নতুবা শিক্ষিতলোকে সকলোতে সন্মান পায়।”

জীৱনৰ অমূল্য সময় সমাজৰ শিক্ষা আৰু সাহিত্যৰ উদ্ভৱণৰ প্ৰয়োজনীয়তা উপলব্ধি কৰি সাগৰসদৃশ অভিজ্ঞতা আহৰণৰ দ্বাৰা নৱ-প্ৰজন্মক সোণালী পথ প্ৰদৰ্শন কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে শিক্ষাবিদ-সাহিত্যিক শ্ৰদ্ধাৰ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰে। শিক্ষিত লোকে সকলোতে সন্মান পোৱাৰ দৰে তেখেতেও শিক্ষা আৰু সাহিত্য জগতত সমগ্ৰ অসমতে সন্মান পাবলৈ সক্ষম হৈছে। লক্ষীমপুৰ জিলাৰ একমাত্ৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা অধ্যক্ষ পদৰ দৰে সন্মানীয় পদত থাকি জ্ঞানৰ অমৃত প্ৰদান কৰি সুখ্যাতিৰে অবসৰ গ্ৰহণ কৰাৰ লগতে অসমৰ সৰ্ববৃহৎ জাতীয় অনুষ্ঠান অসম সাহিত্য সভাৰ সন্মানীয় উপ-সভাপতি পদত অধিষ্ঠিত হৈছে। তেখেতৰ শৈক্ষিক আৰু সাহিত্যিক জীৱনৰ ব্যস্ততাৰ মাজতে বহুতো মূল্যবান গ্ৰন্থ ৰচনা কৰিছে। তেখেতে আত্মকেন্দ্ৰিকতা পৰিহাৰ কৰি দহৰ পৰা দেশলৈ মংগলৰ অৰ্থে আত্মনিয়োগ কৰি আহিছে। যেনেদৰে জনপ্ৰিয় কবি আনন্দ চন্দ্ৰ আগৰৱালাদেৱে কবিতাতে প্ৰকাশ কৰিছিল-

“অকল নিজৰ নিমিত্তে নহয়

আমাৰ জীৱন ভাই।

পৰৰ কাৰণে খাটিব পাৰিলে

সংসাৰ সুখৰ ঠাই।।”

দাৰ্শনিক প্লেটোৰ কথা এযাৰি মনলৈ আহিছে- তেওঁ কৈছে- “মই কিমান দিন জীয়াই আছো সেইটো মহত্বপূৰ্ণ কথা নহয়। মই কেনেদৰে জীয়াই আছো সেইটোৰে মহত্বপূৰ্ণ।

শ্ৰদ্ধাৰ ব্যক্তিত্বসম্পন্ন দুৰদৰ্শী সাহিত্যিক, শিক্ষাবিদ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ জীৱন আদৰ্শক সামৰি এখনি “হেমন্ত সৌৰভ” নামৰ অভিনন্দন গ্ৰন্থ পৰিয়ালবৰ্গই প্ৰকাশ কৰিবলৈ লোৱা পদক্ষেপ অতি প্ৰশংসনীয়। কিয়নো অভিনন্দন গ্ৰন্থ (হেমন্ত সৌৰভ) হৈছে- একোগৰাকী বিশেষ ব্যক্তিৰ নাইবা প্ৰতিষ্ঠানৰ প্ৰতি সন্মান, শ্ৰদ্ধা আৰু ভালপোৱাৰ অগাধ বিশ্বাস প্ৰদান কৰা এক সমৃদ্ধ নিদৰ্শন। গ্ৰন্থখনিত ব্যক্তিগৰাকীৰ বিশাল কৰ্মময় জীৱন, সমাজ জীৱন আৰু কৃতিত্বৰ অৱদান বৰ্ণনা কৰি তেওঁৰ বিষয়ে লিখা থাকে। সমাজে নতুবা শুভাকাংক্ষীয়ে গ্ৰন্থখন প্ৰকাশ কৰি তেওঁৰ প্ৰতি সামাজিক স্বীকৃতি প্ৰদান কৰে। শ্ৰদ্ধাৰ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ কৰ্মময় আৰু সামাজিক জীৱনৰ ওপৰত সমৃদ্ধ গ্ৰন্থখনি পৰিয়ালবৰ্গ, সম্পাদনা সমিতি আৰু লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাই ঐকান্তিক প্ৰচেষ্টাত প্ৰকাশ কৰিবলৈ লোৱা এই পদক্ষেপ সাহিত্যকালত সৌৰভময় হোৱাৰ লগতে নৱ প্ৰজন্মৰ বাবে অনুকৰণীয় হৈ ৰ'ব।

এই অভিনন্দন গ্ৰন্থ প্ৰস্তুতৰ বাবে পৰিয়ালবৰ্গই মহান উদ্যোগ লৈ লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাক প্ৰকাশৰ বাবে সুযোগ দিয়া বাবে আমি লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাৰ হৈ পৰিয়ালবৰ্গক আৰু শুভাকাংক্ষীসকলক আন্তৰিক ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিলো। চাৰৰ সুস্বাস্থ্য কামনাৰে-

“চিৰ চেনেহী মোৰ ভাষা জননী”

সঞ্জীৱ উপাধ্যায়  
সভাপতি  
লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভা

## পাতনি

‘পেডেল মাৰি মাৰি...’

পাঁচ দশকৰো আগৰ লক্ষীমপুৰ, সদৰ নগৰখনৰ চাৰিওদিশে প্ৰায় তিনি কিঃমিঃ মান দুৰত্বৰ পথেৰে খালি ভৰিৰে ল’ৰা-ছেৱালীৰ স্কুললৈ অহা-যোৱা, ফলা শিলৰ ঢাৰত বহুতৰে গোৰোহাৰ ছাল ফাটে। এটা পৰিয়ালৰ মাত্ৰ এখনকৈ বাইচাইকেল থকা ঘৰবোৰৰ ল’ৰা-ছেৱালীৰ বাবে চাইকেল মাৰি স্কুল-কলেজলৈ যোৱাটো তেতিয়া বিলাসিতা। তাৰ মাজতেই দুই একে কিছুমান অসাধাৰণ সপোন দেখে। এক বকমৰ পাগলামী বুলি যাক সেই সময়ৰ সমাজে গণ্য কৰিছিল। যেনেকৈ ১৯৭১ চনত পানীগাঁৱৰ ‘প্ৰগতি সংঘ’ৰ জীৱন বৰাই চিনেমা বনোৱাৰ ‘পাগলামী’ কৰিছিল যি পিছত ‘ওপজা সোণৰ মাটি’ হৈ জগত জিনিছিল। সেই সময়তে ধৃতি-কামিজ পিন্ধা এজন ডেকাই তেনেকুৱা আন এক দুৰাকাংক্ষা প্ৰকাশ কৰিছিল। সেয়া আছিল ১৯৭২ চনত জিলা সদৰত এখন বাণিজ্য উচ্চ শিক্ষাৰ প্ৰতিষ্ঠান খোলাৰ। সেই দূৰদৰ্শী স্বপ্নবিভোৰ ডেকা জনেই আছিল ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা।

পথাৰৰ বোকা-মাটিৰ গোধৰে শিক্ত প্ৰকৃতি আৰু জীৱনৰ সৈতে গভীৰভাৱে সংপৃক্ত হৈ অসমীয়া সাহিত্যৰ ছাত্ৰ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাই সেই পাঁচ দশক পূৰ্বেই সদায়ে পেডেল মাৰি মাৰি আজাদৰ পৰা চাইকেল চলাই জিলা সদৰলৈ আহি বাণিজ্য শিক্ষাৰ এখন মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰতিষ্ঠাৰ দূৰন্ত প্ৰচেষ্টাত একাণপতীয়াকৈ লাগিছিল। পৰিণামত ই সাক্ষাৰ ৰূপ পাইছিল ১৯৭২ চনৰ ৪ ছেপ্তেম্বৰৰ লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰতিষ্ঠাৰ যোগেদি।

নিজৰ মানস পুত্ৰ লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ পিছতো নিজে বাণিজ্য শিক্ষাৰ ডিগ্ৰীধাৰী নোহোৱা বাবে অধ্যক্ষৰ দায়িত্ব আনক এৰি দিয়াৰ মহান ত্যাগ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাই সফলতাৰ শিখৰত থাকোতেই কৰিছিল। সেই অপৰিসীম ত্যাগ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ জীৱনৰ বাকী সময়ছোৱাত সদায়ে অব্যাহত আছিল। যাৰবাবে আমি তেখেতক এজন অতি সাধাৰণ, নিৰহংকাৰী, খোলা মনৰ আৰু গভীৰ দায়িত্ববোধৰ গৰাকী এজন শিক্ষাবিদ হিচাপে ওৰেটো জীৱন দেখিবলৈ পাইছিলো।

লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ উপাধ্যক্ষ হিচাপে কাৰ্য্যভাৰ গ্ৰহণ কৰি ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাই ১৯৯৮ চনতহে অধ্যক্ষৰ ভাৰ লৈছিল।

১৯৯৬ চনৰ জুলাই মাহৰ এটা গৰম লগা আবেলি। মই তেতিয়া পুণে বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা এম.এ. ফাইনেল দি ঘৰত আছোঁহি। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাই স্কটাৰখন লৈ আমাৰ ঘৰৰ পদূলিত ব'লহি। ভিতৰত মই আনি বহিবলৈ দিলো। তেখেতে ক'লে “অহা ১ তাৰিখৰ পৰা (আগষ্ট) তুমি আমাৰ কলেজত জইন কৰিব লাগিব।” মোৰ তেতিয়া ফাইনেলৰ বিজাল্ট দিয়াই নাই। ছাৰে ক'লে “তোমাৰ প্ৰিভিয়াছৰ বিজাল্ট ভাল, নৰ্মছ পাইছা যেতিয়া ফাইনেলো ভাল হ'ব। লগতে ক'লে যে লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ ইংৰাজীৰ মুৰব্বী অধ্যাপক পৰেশ গোস্বামী ছাৰে ‘লক্ষীমপুৰ কেন্দ্ৰীয় মহাবিদ্যালয়’ত অধ্যক্ষ হৈ যোৱাৰ বাবে লিয়েন লৈছে আৰু সেই লিয়েন ভেৰেপীত মই কাৰ্য্যভাৰ ল'ব লাগে। আগতে শুনা পাইছিলো যে মেট্ৰিক/আই. এ., বি. এ. পাছ কৰিলে ঘৰলৈ আহি চাকৰি যাচিছিল বুলি। মোৰ ক্ষেত্ৰত অসমৰ সেই দুৰ্দিনৰ সময়ত এনে এক আন্তৰিকতাৰ পৰিচায়ক হ'ম বুলি কেতিয়াও ভবা নাছিলো। সেয়া আছিল ড° হেমন্ত বৰুৱা ছাৰৰ নিৰ্ভেজাল মৰম-চেনেহ আৰু নতুন প্ৰজন্মৰ প্ৰতি আগ্ৰহৰ এক উদাহৰণ। তাৰ পিছত ২০০৪ চনলৈকে চাৰক অধ্যক্ষ হিচাপে পাই তেখেতৰ জীৱনৰ প্ৰতিটো দিশৰ বিষয়ে নিকটভাৱে দেখাৰ সৌভাগ্য

হৈছিল।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ পি.এইচ. ডি গৱেষণাৰ কামো সমাজ-সংস্কৃতিৰ প্ৰতি থকা গভীৰ দায়িত্ববোধৰ এক প্ৰতিফলন আছিল। লোক-সংস্কৃতিৰ গৱেষক ড° লীলা গগৈ মহোদয়ে এবাৰ হেনো চাৰক কৈছিল যে জয়কান্ত গন্ধীয়া আৰু কিছুমান লেখকে বিহুৰ বিষয়ত সেই সময়ত কৰি থকা কিছুমান কাৰ্যৰ বাবে এক নতুন গৱেষণাৰ পোষকতা কৰিছিল। তেতিয়াই বৰুৱা চাৰে বিহু আৰু লোক-সংস্কৃতি বিষয়ক গৱেষণা কৰি ডক্টৰেট ডিগ্ৰী লৈছিল। পৰিতাপৰ কথা যে আজি পৰ্য্যন্ত ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ বিহু আৰু লোক-সংস্কৃতিৰ উল্লেখ গৱেষণাৰ বিষয়ে সবিশেষ আলোচনা পিছলৈ বৰকৈ কৰা দেখা নগ'ল।

এলাহ, আৰাম, বিশ্ৰাম আদিক চিনি নোপোৱা ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা আচলতে সাধাৰণ অৰ্থত আমাৰ সকলোৰে বাবে এক বিৰাট অনুপ্ৰেৰণা আৰু আদৰ্শ। তেখেতৰ এই কৰ্মময় জীৱনক আলোকপাত কৰি লিখিবলৈ যোৱাটো আমাৰ দৰে অধমৰ বাবে এক ধৃষ্টতা মাথো। আশাকৰো এই পুথিত লেখাসকলে তেখেতৰ জীৱন আৰু কৰ্মৰ বিভিন্ন বিষয়ত যথাযথভাৱে আলোকপাত কৰিছে।

ছাজ্জাদ হুছেইন  
সম্পাদক

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা আৰু ঃ মোৰ এক অনুভৱ	ড° পুষ্প গগৈ	২১
দৃঢ়মনা ডক্টৰ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা	ডাঃ গিৰীশ সন্দিকৈ	২৪
প্ৰসঙ্গ ঃ ড° হেমন্তকুমাৰ বৰুৱা চাৰ ঃ স্মৃতি		
আৰু কিছু কথা....	পদুম ৰাজখোৱা	৩০
ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱক মই যেনেদৰে জানো	ডাঃ যতীন্দ্ৰনাথ গগৈ	৩৬
ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ ‘খুলিকণা’ ঃ এটি অবলোকন	ডাঃ প্ৰবীণ কুমাৰ গগৈ	৪২
অভিনন্দন, ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ	ডাঃ নিবুল কুমাৰ গগৈ	৫৭
ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাঃ লক্ষীমপুৰ		
কমাৰ্চ কলেজৰ অষ্টা	ড° মুকুন্দ ৰাজবংশী	
	ড° অমিয়া ৰাজবংশী	৬০
এজন মৰমৰ ছাত্ৰৰ কথা	বিশ্ব বৰুৱা	৬৪
জীৱনৰ উৎসৰ পৰা উৎকৰ্ষলৈ	ইন্দ্ৰমণি ৰাজকুমাৰ	৬৭
ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ ব্যক্তিত্ব আৰু সাহিত্য	ড° বিভা দত্ত	৭২
ব্যক্তিত্ব, অধ্যয়ন আৰু কৰ্মৰে প্ৰজ্বলিত		
ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱ	ড° প্ৰেমানন্দ হাওৰা	
	ড° বসন্ত গগৈ হাওৰা	৭৮
বুঢ়ীনে পাবৰ এপাহি সুগন্ধি ফুল	চৰিন ৰাজখোৱা	৮৭
মোৰ দৃষ্টিত সন্মানিত ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা দেৱ	ড° ৰমেশ কুমাৰ কাকতি	৯২
এক বৰ্ণিত ব্যক্তিত্ব	ড° ৰমেশ চন্দ্ৰ চূতীয়া	৯৮
‘খুলিকণা’ৰ পথত ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা ঃ		
জীৱন, সান্নিধ্য আৰু প্ৰেৰণা	গীতাচাৰ্য পুৰন্দৰ বৰুৱা	১০২
দায়ৱদ্ধ গৱেষক-অৱেষক ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা	ড° অৰবিন্দ ৰাজখোৱা	১১৫
ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাক মই যেনেদৰে জানো	দীপাঞ্জলি দত্ত	১২০
বটবৃক্ষৰ দৰে এজন শিক্ষক - ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা	ভৰত ৰাজখোৱা	১২৪
শ্ৰদ্ধাৰ বৰুৱা চাৰৰ সান্নিধ্যত	ধনদা দেৱী	১৩০
ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ জীৱন-কৰ্মৰ		

ওপৰত ক্ষুদ্ৰ আলোকপাত	নিৰণ কুমাৰ বৰা	১৩৫
ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ সৈতে মোৰ সান্নিধ্যৰ স্মৃতিৰেখা	বিপুল শৰ্মা বৰুৱা	১৪০
শুভস্মৃতি নিবেদন	উমানন্দ বৰুৱা	১৪৪
প্ৰজ্ঞাৰ সাধক ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ ঃ এক অনুভৱ	ড° লোহিত হাজৰিকা	১৪৬
শিক্ষাবিদ, সাহিত্যিক তথা দূৰদৰ্শী ব্যক্তিত্ব ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ সান্নিধ্য	সঞ্জীৱ উপাধ্যায়	১৪৯
নমস্যা ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা (ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ জীৱন-ভাষ্যত এজন ঘনিষ্ঠ গুণমুগ্ধৰ এক বিহংগম অৱলোকন)	গোবিন্দ চন্দ্ৰ বৰা	১৫৩
ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ সান্নিধ্যত সান্নিধ্যৰ একলম	পৰমা ফুকন	১৬২
ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা ঃ এক জীৱন্ত আদৰ্শৰ গৌৰৱগাঁথা	মীনা ফুকন হাজৰিকা	১৬৭
হেমন্ত প্ৰশক্তি এক ব্যতিক্ৰমী ব্যক্তিত্বৰ অধিকাৰী শিক্ষাবিদ	নৃপেন ফুকন	১৭১
ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ লক্ষীমপুৰৰ গৌৰৱ ড° বৰুৱা চাৰ	নবীন দত্ত	১৭৬
ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা- এক অনন্য প্ৰতিভা শ্ৰদ্ধাৰ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা মানুহজন	মৃদুস্মিতা হাজৰিকা	১৮১
সোঁৱৰণীৰ দস্তাবেজ- ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ	দীপালী মহন্ত	১৮৫
মোৰ প্ৰিয় সখি ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা দেৱ	আনন্দ চন্দ্ৰ দত্ত	১৮৮
ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ কৰ্মৰাজি ঃ মোৰ বিনম্ৰ একলম	ডম্বৰুৰ চাংমাই	১৯০
ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ ঃ সাহিত্য, শিক্ষা আৰু সমাজ সেৱাৰ অনন্য সাধক	ৰনজুন বৰুৱা	১৯৬
মোৰ ভাতৃপ্ৰতীম ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ সান্নিধ্যত একলম	যজ্ঞো নাৰায়ণ সন্দিকৈ	২০০
	নন্দেশ্বৰ বৰুৱা	২০৭
	প্ৰবীণ হাজৰিকা	২১৩
	প্ৰকাশ গগৈ	২১৬

মোৰ জীৱনত নিচাদেউ ড°হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ মৰম এক সংক্ষিপ্ত স্মৃতি	লিপি বৰুৱা	২১৮
ককাদেউতা ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱালৈ সশ্রদ্ধাবে তুমি সাহিত্যৰ পূজাৰী	মানসী শইকীয়া	২১৯
এগৰাকী নিৰৱ সাহিত্য-সংস্কৃতি সাধক পিতৃ স্বৰূপ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ	অনুজ কুমাৰ ভূঞা	২২০
সান্নিধ্য আৰু ব্যক্তিত্ব	অৰ্পণা বৰগোঁহাই	২২৪
সোনটি ককাইদেউ	সৰুজৰাণী বৰুৱা	২২৮
নাতিনীৰ দৃষ্টিত “পুথা” ড°হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা টান	ডাঃ ব'দালি বৰগোঁহাই	২৩৪
দেউতা আমাৰ জীৱনৰ আধাৰ, সঞ্জীৱনী শিখা	দণ্ডিধৰ বৰগোহাঞি (মৃদুল)	২৩৭
দেউতা আমাৰ বাবে এখন আকাশ	বাগদেৱী বৰুৱা দাবি	২৪৪
প্রাক্তন অধ্যক্ষ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাবৰ সান্নিধ্যৰ পমখেদি	নিৰ্মালী বৰুৱা বৰগোঁহাই	২৫৪
ভৱিষ্যত দ্ৰষ্টা প্রাক্তন অধ্যক্ষ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাবৰ সৌৱৰণত একলম	অমূল্য বৰা	২৬৫
দদাইদেউৰ শ্ৰী চৰণত এযাবি আত্ম নিবেদন	দেৱ কুমাৰ দত্ত	২৬৭
জনহিতৈষী হেমন্ত	বঞ্জিত বৰুৱা	২৭০
ড° হেমন্ত বৰুৱাদেৱৰ বৰ্ণিত জীৱনত এভূমুকি	ঘনকান্ত মহন্ত	২৭৭
ড° হেমন্ত বৰুৱা চাবৰ সান্নিধ্যৰ অৱলোকন পুৰণি কথাৰে...	বিনোদ চন্দ্ৰ দত্ত	২৮০
হেমন্ত বৰতা (বৰদেউতা)-ক মই যেনেকৈ জানো	বামেশ্বৰ কোঁৱৰ	২৮৩
আমাৰ সৰু দদাইদেউ	চিনুমনি কোঁচ	২৮৪
বটবৃক্ষৰ ছাঁৰ পৰা কৈ আছে	ড° বিজয়কৃষ্ণ সন্দিকৈ	২৮৮
সন্মানাৰ্ঘ্য	ৰেণু কোঁৱৰ চাংমাই	২৯১
সৰু বোৱাৰীৰ দৃষ্টিত শহুৰদেউতা	ৰুবুল বৰুৱা	২৯৩
নাতিৰ হৃদয়ত ককাদেউতাৰ প্ৰতিচ্ছবি	কবিতা গগৈ বৰুৱা	২৯৪
শ্ৰেহ-বন্ধন ঃ হৃদয়ৰ সজীৱ ছাঁয়া	হিৰণ্য গগৈ বৰুৱা (আইমনি)	২৯৫
সন্মানাৰ্ঘ্য	বিদ্যাৎ বিকাশ বৰুৱা	২৯৭
	শিখাৰাণী তামুলী বৰগোঁহাই	২৯৮
	ড° শিখামণি বৰগোঁহাই	৩০১

মোৰ অনুভৱৰ কিছু কথা	বীনা বৰগোঁহাই বৰুৱা (বগীতৰা)	৩০৩
ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাবৰ সান্নিধ্যৰ অনুভৱ	গোপীনাথ সোনোৱাল	৩০৯
আপোনজনৰ সান্নিধ্য	মীনাঙ্কী হাজৰিকা	৩১২
সৰু মামাৰ বিষয়ে দুৱাষাৰ	নৰেণ খনিকৰ	৩১৪
পথ সন্ধানি পথিক	বীৰেণ চন্দ্ৰ গগৈ	৩১৭
মোৰ শ্ৰদ্ধাৰ ডাঙৰ ভিন্দেউলৈ অভিনন্দন	কুসুম মঞ্জৰী বৰগোঁহাই তালুকদাৰ	৩২৮
নিচাদেউৰ সান্নিধ্য	নমি বৰুৱা	৩৩১
অন্তৰালত কিছু কথা	সতাবৰ্জ্জন বড়া	৩৩৪
ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ সতে মোৰ		
সোঁৱৰণিৰ বাকৰি	তপন কুমাৰ গগৈ	৩৩৯
অতীত অৱলোকন	তৰুণ চন্দ্ৰ গগৈ	৩৪১
অধ্যাপকস্বামী শিক্ষাবিদ নিচাদেউলৈ স্নেহাঞ্জলি		
স্নেহ, অধ্যাপকস্বামী আৰু শিক্ষাৰ এক আলোকপাত	ৰাৰ্ণা (মুন) বৰুৱা	৩৪৫
স্নেহবন্ধন	অমিয়া বৰগোঁহাই হাজৰিকা	৩৫০
আমাৰ মোমাইদেউ	আনন্দ সন্দিকৈ	৩৫২
ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাবলৈ মনত পৰে	লোহিত শইকীয়া	৩৫৫
কনিষ্ঠ পুত্ৰৰ দৃষ্টিত পিতৃদেৱতা	দিপুল বৰুৱা	৩৫৮
সৌভাগ্য স্পৰ্শ	সাৰংগ পি বৰুৱা (বাবু)	৩৬০
Memory with Dr. Hemant Kr. Barua	Haruhisa Asada	৩৬১
A Tribute to my Father in Law,		
Dr Hemanta Kumar Baruah.	Tadak Dabi	৩৬৫
My grandfather	Hobby Dabi	৩৬৭
My grandfather Dr. HKB	Satyajit Changmai	৩৭০
Forever His Granddaughter: A Tribute to		
Strength and Love	Padmini Boruah	৩৭১
উপসংহাৰ		৩৭৪
পৰিশিষ্ট (প্ৰজ্ঞাৰ দীপশিখা)সাক্ষাৎ গ্ৰহণকাৰীঃ নৃপেন ফুকন		৩৭৬
সংযুক্তি		৩৮৬
অন্তিম সংযোজন		
হেমন্ত সৌৰভ গ্ৰন্থ উন্মোচনী সভাৰ শীৰ্ষগীত		৩৮৮

## হেমন্ত প্ৰশস্তি

প্ৰতি,

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা

অৱসৰপ্ৰাপ্ত অধ্যক্ষ, লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়।

স্থায়ী নিবাস : ৰংপুৰীয়া গাঁও, বাঁহপাতি

ডাক : আজাদ, জিলা : লক্ষীমপুৰ, অসম।

“সত্যনিষ্ঠঃ পৰোপকাৰতঃ বিনয়সম্পন্নঃ সদা।

বিদ্যাতানপৰায়ণো হেমন্তঃ শোভতে নিত্যম”

অৰ্থাৎ সত্যনিষ্ঠ, পৰোপকাৰী প্ৰাণ, বিনয়ৰ আলোকৰে দীপ্ত; জ্ঞানদান-  
সেৱাত নিযুক্ত হেমন্ত সদায় জগৎ-উজ্জ্বল।

মানুহৰ জীৱন জোখা হয় কৰ্মেৰে। সেই কৰ্ম যদি শিক্ষা, সমাজ সেৱা  
আৰু সাহিত্যৰ মাধুৰ্য্যত পবিত্ৰ হয়, তেন্তে সেই জীৱন স্বয়ং দীপ্তিমান হৈ উঠে।  
তেনে এক জ্যোতিপ্ৰদ জীৱনৰ নাম, ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা।

হে কীৰ্তিমান মহানুভৱ, আপোনাৰ জীৱনত জীৱন-দৰ্শনৰ কেন্দ্ৰ  
আছিল- সততা, কৰ্মনিষ্ঠা, বিনয়তা, সংগঠনৰ দক্ষতা আৰু মানুহৰ বাবে অকৃপণ মৰম।

মানুহৰ মন জয় কৰা আপোনাৰ মহান গুণ,

মধুৰ ভাষণ, নিৰ্মল আচৰণ আৰু নীৰৱ সংকৰ্ম আৰু প্ৰতিটো পদক্ষেপে  
বাৰ্তা বহন কৰিছে যে ‘সমাজ নিৰ্মাণত ধন নহয়, মন আৰু চিন্তাইহে প্ৰধান শক্তি।’

আপুনি ব্যক্তিগত জীৱনত বিনয় আৰু শিষ্টাচাৰী; কৰ্মজীৱনত দৃঢ়,  
শৃংখলাবদ্ধ আৰু জ্ঞানপ্ৰদ; সমাজজীৱনত দায়িত্ববান, দুৰদৰ্শী আৰু আদৰ্শবান;  
এই সকলো গুণে একেলগে আপোনাক মনীষীৰ আসনত অধিষ্ঠিত কৰিছে।

শিক্ষক হিচাপে আপোনাৰ বিশ্বাস যে জ্ঞান ভাগবতৰা কৰিলে বৃদ্ধি  
পায়। এগৰাকী বিশিষ্ট সমাজকৰ্মী হিচাপে আপোনাৰ ধ্যান- এখন শিক্ষিত সুস্থ সমাজ।

সাহিত্যিক হিচাপে আপোনাৰ লক্ষ্য-মানবপ্ৰেমক ভাষাৰ সৌন্দৰ্যৰ মাজেৰে জগাই ৰখা।

আমি প্ৰত্যক্ষ কৰো, আপোনাৰ আচৰণত আছে এক অনন্য সৌম্যতা-য'ত শক্তি আছে, অথচ গৰ্ব নাই; য'ত জ্ঞান আছে, অথচ অহংকাৰ নাই; য'ত পদ সঞ্চালন আছে, অথচ দুৰত্ব নাই;

য'ত কৰ্তব্য আছে, অথচ ক্লান্তি নাই। জনহিতৈষী গুণ, দৃঢ় আদৰ্শ, সদাচাৰ, সৎচৰিত্ৰ আৰু সমাজৰ প্ৰতি দায়িত্ববোধেৰে আপোনাৰ জীৱন আমাৰ দৃষ্টিত প্ৰকৃততে এক আদৰ্শমানব-প্ৰতিকৃতি। আপোনাৰ নৈঃশব্দই পথ দেখুৱায় আৰু আচৰণে অনুপ্ৰাণিত কৰে।

হে দুৰদৃষ্টি সম্পন্ন মহান কৰ্মযোগী, আপোনাৰ জীৱন কালতে সমাজৰ গুণগ্ৰাহী আৰু শুভানুধ্যয়ীৰ লগতে পুত্ৰ-পৌত্ৰাদিয়ে প্ৰশস্তি কৰাটো একো অবাঞ্ছিত কথা নহয়, বৰং এনে প্ৰয়াস বৰ দুৰ্লভ। আপোনাৰ দৰে মহানুভব ব্যক্তিৰ ক্ষেত্ৰত এই দুৰ্লভ ঘটনাই সাম্প্ৰতিক সময়তো চিৰন্তন সত্যৰূপে প্ৰতিষ্ঠিত হৈছে, যেনে মানৱতাৰ পথ যদি কোনোবাই আলোকিত কৰি যাব পাৰে, তেন্তে সেই আলোকক মানুহে যুগে যুগে নমস্কাৰ কৰে।

আপোনাৰ সুদীৰ্ঘ এই জীৱন-যাত্ৰা সমাজৰ বাবে এক দিক্ নিৰ্দেশনা, সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ বাবে এক আশীৰ্বাদ আৰু নৱপ্ৰজন্মৰ বাবে এক উদ্দীপক জাগৰণী শক্তি; যি আদৰ্শ অপৰিবৰ্তনীয়, মৰম অপাৰ আৰু আপোনাৰ কৰ্ম অস্নান।

এজন সত্য কৰ্মযোগীৰ, আদৰ্শমানৱৰ আৰু জ্ঞান-প্ৰদীপ জ্বলোৱা মনীষী হিচাপে আপুনি সকলোৰে পৰম শ্ৰদ্ধেয়, চিৰ পূজ্যমান।

বিনম্ৰ প্ৰীতিৰ সৈতে-

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ জীৱন - ভাষ্য সম্বলিত অভিনন্দন গ্ৰন্থ সম্পাদনা সমিতিৰ হৈ—

ইন্দ্ৰমণি ৰাজকুমাৰ  
(সভাপতি)

নৃপেন ফুকন  
(মুখ্য সম্পাদক)

অভিনন্দন গ্ৰন্থ সম্পাদনা সমিতি

## ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা — মোৰ এক অনুভৱ

ড° পুষ্প গগৈ

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা মোতকৈ পাঁচ-ছয়বছৰৰ জ্যেষ্ঠ যদিও তেখেত মোৰ প্ৰিয় বন্ধু স্বৰূপ। যিকোনো সামাজিক কামত বা ভাষা সাহিত্য, সংস্কৃতিৰ কামত তেখেতক মই লক্ষীমপুৰত সঘনাই লগ পাব আৰু এনেদৰেই তেখেতৰ লগত মোৰ বন্ধুত্ব গঢ়ি উঠিছিল। ড° বৰুৱা উত্তৰ লক্ষীমপুৰ কৰ্মাচ কলেজৰ অধ্যক্ষ হৈ থাকোতেও মোক কলেজৰ কেইবাটাও অনুষ্ঠানলৈ নিমন্ত্ৰণ কৰিছিল। তদুপৰি কিবা কামত তেখেত ধেমাজিলৈ আহিলে বা ডিব্ৰুগড় আদি ঠাইৰ পৰা অহা-যোৱা কৰোতে মাজে-সময়ে তেখেতে মোৰ ঘৰত সোমাই মোক লগ কৰি গৈছিল। এইদৰে তেখেতৰ ব্যক্তিত্বৰ লগত মোৰ পৰিচয় হৈছিল।

ড° বৰুৱা যথেষ্ট কৰ্ম উদ্যোগী হৈ থকা দেখিছিলো। আনকি তেখেতে অধ্যক্ষতাৰ পৰা অবসৰ লৈও সাহিত্য, সংস্কৃতি, সংগঠনৰ কামত গভীৰভাৱে নিয়োজিত হৈ থকা দেখিছো। এইদৰেই তেখেতৰ কৰ্ম উদ্যোগৰ ফলত আৰু সাহিত্য সেৱাৰ ফলস্বৰূপে ড° বৰুৱাই অসম সাহিত্য সভাৰ উপ-সভাপতি হিচাবেও নিৰ্বাচিত হৈছিল। উপ-সভাপতি হিচাপে তেখেতে সাহিত্য সভাৰ সেৱাত গভীৰভাৱে মনোনিবেশ কৰিবলৈ সুযোগ পাইছিল। আৰু ইয়াৰ যোগেদি তেখেতে সাহিত্য প্ৰীতিৰ গভীৰতা প্ৰদৰ্শন কৰিছে। অসম সাহিত্য সভাৰ উপ সভাপতি নিৰ্বাচিত হোৱাটোও তেখেতৰ জীৱনৰ এক উল্লেখনীয় ঘটনা। এবাৰ প্ৰতিদ্বন্দিতা কৰিয়ে তেখেতে নিৰ্বাচনত জয়ী হৈছে। তেখেতে কেৱল সাহিত্য

---

ধেমাজি

(২১)

সংগঠনতে লাগি থকা নাই, বৰং তেখেতৰ কৰ্মৰ পৰা কেইবাখনো গ্ৰন্থ নিগৰিত হৈছে। বিহুৰ দিশত গৱেষণা কৰিও ড° বৰুৱাই ডক্টৰেট ডিগ্ৰী লোৱাৰ উপৰিও এই বিষয়ত তত্ত্বমূলক আৰু গৱেষণা ধৰ্মী গ্ৰন্থও প্ৰণয়ন কৰে। তেখেতে বিশেষকৈ অসমীয়া ভাষা-সংস্কৃতিৰ সাধক পানীন্দ্ৰনাথ গগৈৰ জীৱনী চৰ্চা কৰাটোও এক উল্লেখনীয় কৰ্ম।

মই ব্যক্তিগতভাৱে যিহেতু তাই ভাষা সংস্কৃতিৰ চৰ্চা গৱেষণাৰ বাবে 'পূৰ্বাঞ্চল তাই সাহিত্য সভা' প্ৰতিষ্ঠা কৰি নিজকে আত্মনিয়োগ কৰি আহিছিলো, সেয়ে মই ড° বৰুৱাক তাই ভাষা-সংস্কৃতিৰ সাহিত্যৰ দিশত চৰ্চা গৱেষণা কৰিবলৈ তেখেতক জড়িত কৰিবলৈ যত্ন কৰিছিলো। ইয়াৰ ফলস্বৰূপে তেখেতে মই নিমন্ত্ৰণ কৰা কেইবাখনো সভাত আৰু গৱেষণামূলক আলোচনা চক্ৰত যোগদান কৰিছিলিহি আৰু তাই ভাষা-সংস্কৃতি আৰু সাহিত্যৰ গৱেষণাৰ দিশত নিজকে জড়িত কৰিবলৈ ধৰিছিল। শেহতীয়াকৈ আমি ধেমাজিৰ হাবুং চ্যুকাফা ক্ষেত্ৰত তাই সংস্কৃতিৰ প্ৰকল্প গঢ়ি তুলিবলৈ যত্ন কৰি আহিছিলো। আৰু এই প্ৰকল্পৰ লগতে বিশেষত চাওলুং চ্যুকাফাৰ নামত এখনি তাই ভাষা সংস্কৃতিৰ গৱেষণা আৰু চৰ্চাৰ বিশ্ববিদ্যালয় খুলিবলৈ যত্ন কৰি আহিছে। কোনো উৎসৰ পৰা আমি এই উদ্দেশ্যে অৰ্থ সংগ্ৰহ কৰিব পৰা নাই যদিও হাবুং ক্ষেত্ৰৰ বিভিন্ন স্থানতেই অস্থায়ীভাৱে এই বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কাম-কাজ আগবঢ়াবলৈ যত্ন কৰি আহিছে। আমাৰ লক্ষ্য যে স্থায়ী পকীঘৰ হোৱাতকৈ সাধাৰণ গছৰ তলি, সাধাৰণ চালিঘৰ, বা মঠ-মন্দিৰৰ খালী ঠাইত কেন্দ্ৰ কৰি এই বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কাম-কাজ আগবঢ়াই নিয়া লৈছে। আমি জানো যে ববীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰে 'বিশ্বভাৰতী বিশ্ববিদ্যালয়'-খন গঢ়ি তুলিবলৈ প্ৰথম অৱস্থাত এইদৰে অতি সাধাৰণভাৱে জুপুৰী ঘৰ, গছৰ তল আদিত এই বিশ্ববিদ্যালয়ৰ শিক্ষাৰ কাম আৰম্ভ কৰিছিল। ঠিক সেইদৰে আমিও অতি সাধাৰণভাৱেই এই বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কাম কৰিবলৈ প্ৰচেষ্টা কৰি আহিছো। আজিৰ পৰা ঠিক পাঁচ বছৰ মানৰ আগতে ২০২০ চনত হাবুঙত এজোপা ডাঙৰ বৃক্ষৰ নিৰিবিলি ছাঁয়াতেই যেতিয়া চকী-টেবুল লৈ বহি চাওলুং চ্যুকাফা তাই ভাষা-সংস্কৃতিৰ চৰ্চা গৱেষণা বিশ্ববিদ্যালয়খনিৰ শুভ উদ্বোধন কৰিছিলো আৰু

সেই উদ্বোধন অনুষ্ঠানৰ মুখ্য উদ্বোধক আছিল ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা। বৰুৱাদেৱে ইয়াৰ পাছত হাবুঙত এই বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কাম-কাজত গভীৰভাৱে জড়িত হোৱাৰ প্ৰতিশ্ৰুতি দিছিল। আৰু এইদৰে তেওঁ কেইবাবাৰো হাবুঙলৈ ভ্ৰমণ কৰিছিল। কিন্তু ড° বৰুৱা বিশেষভাৱে অসুস্থ হোৱাৰ বাবে হাবুঙলৈ সঘনাই ভ্ৰমণ কৰিবলৈ অসমৰ্থ হৈছে। তথাপিও তেখেতে উদ্বোধন কৰা বিশ্ববিদ্যালয়খনৰে কাম-কাজ আমি কৰি আগবঢ়াই গৈছোঁ। যদিও আমাৰ কোনো স্থায়ী ভৱন নাই, গোটেই হাবুং ক্ষেত্ৰখনেই আমাৰ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ স্থান।

ড° বৰুৱাই তাই ভাষা সংস্কৃতিৰ চৰ্চা আৰু গৱেষণাত মোক যথেষ্ট উদগনি জগাই আহিছে। তেখেতৰ এই উদগনিমূলক কথা-বতৰা মই কেতিয়াও পাহৰা নাই। ধেমাজিলৈ আহিলেই যেতিয়া মোৰ ঘৰত তেখেতে সোমাই যায়, তেতিয়াই তেখেতে মোক ভাষা-সংস্কৃতিৰ চৰ্চাৰ ওপৰত বিভিন্ন দিহা পৰামৰ্শ দিয়াৰ উপৰিও অনুপ্ৰেৰণা যোগাই যায়। তেখেতৰ জীৱন সুখময় হওঁক আৰু সুস্বাস্থ্য অটুত থাকক এই কামনাৰে মোৰ এই ক্ষুদ্ৰ লিখাটি সামৰিলোঁ।

## দৃঢ়মনা ডক্টৰ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা

ডাঃ গিৰীশ সন্দিকৈ

ডক্টৰ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা ককাইদেউৰ বিষয়ে লিখিবলৈ হাত দিওঁতে চকুৰ আগত ভাহি আহিছে এখন সহজ-সৰল অথচ দৃঢ়মনা মুখ। তেখেত মোতকৈ একুৰি বছৰ জ্যেষ্ঠ। ২০২৩ বৰ্ষৰ ৩ ফেব্ৰুৱাৰী তাৰিখত অসম সাহিত্য সভাৰ নাৰায়ণপুৰ অধিবেশনৰ সময়ত ব্যক্তিগতভাৱে লগ পোৱাৰ পাছত আজিৰ তাৰিখলৈকে তেখেতক লগ পোৱাৰ সৌভাগ্য হোৱা নাই। অৱশ্যে লক্ষীমপুৰৰ বিভিন্নজনৰ পৰা আৰু ভাষ্যভাষ যোগে তেখেতৰ কুশল বতৰা পাই আছে। কভিডত আক্ৰান্ত হোৱাৰ পাচত ২০২৩ চনৰ জানুৱাৰী মাহত বৰুৱা ককাইদেউক উদ্ভৱ লক্ষীমপুৰ নগৰৰ তেখেতৰ পুত্ৰৰ ঘৰত লগ পাওঁতে অনুভৱ কৰিছিলো তেখেতৰ স্বাস্থ্যৰ যথেষ্ট অবনতি হৈছে। কিন্তু নাৰায়ণপুৰত লগ পাওঁতে তেখেতক সতেজ আৰু উৎফুল্লিত দেখা পাই মোৰ মনটো ভাল লাগি গ'ল। বীনা বোঁ (শ্ৰীমতী বীনা বৰগোঁহাই বৰুৱা)-ৰ লগত হোৱা বাৰ্তালাপৰ পৰা জানিব পাৰিলো সাহিত্য সভাৰ অধিবেশন বুলি সেইকেইদিন বৰুৱা ককাইদেউ আনন্দ মনেৰে আছে আৰু অধিবেশনস্থলীলৈ আহিবলৈ উদ্গ্ৰীৰ হৈ আছিল। এই কথাৰ পৰাই জানিব পাৰি ডক্টৰ হেমন্ত বৰুৱা দেৱৰ অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰতি থকা গভীৰ শ্ৰদ্ধা আৰু ভালপোৱা। কেৱল সাহিত্য সভাই নহয়, বৰুৱা ককাইদেউ আন সকলো সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক অনুষ্ঠানৰ লগত নিজকে

---

ভূতপূৰ্ব উপ-সভাপতি, অসম সাহিত্য সভা, তিনিচুকীয়া

বিলীন কৰি দিব পৰা লোক, তেখেতে বিগত দিনসমূহত কৰি অহা কৰ্মৰ পৰা এই কথা সহজে উপলব্ধি কৰিব পাৰি।

লক্ষীমপুৰ জিলাৰ আজাদ অঞ্চলৰ বংপুৰীয়া গাঁৱত ১৯৩৯ চনত জন্ম গ্ৰহণ কৰা প্ৰয়াত ৰূপেশ্বৰ বৰুৱা আৰু সৰুআইটি বৰুৱাৰ সন্তান ডক্টৰ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাই বিগত ৮৬ বছৰত বিভিন্ন সামাজিক কৰ্মৰ দ্বাৰা নিজৰ পৰিচয় দাঙি ধৰিবলৈ সক্ষম হৈছে।

প্ৰাথমিক শিক্ষা বৰচৰীয়া প্ৰাথমিক বিদ্যালয়, আজাদ মজলীয়া বিদ্যালয়ৰ পৰা এম. ই. আৰু ১৯৬০ চনত পানীন্দ্ৰ বিদ্যাপীঠৰ পৰা হাইস্কুল শিক্ষান্ত পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। তেখেতে ১৯৬৭ চনত উদ্ভৰ লক্ষীমপুৰ মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা স্নাতক ডিগ্ৰী লাভ কৰে। ১৯৬৯ চনত বৰুৱাদেৱে ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা অসমীয়া বিভাগৰ স্নাতকোত্তৰ ডিগ্ৰী লাভ কৰে। ১৯৯১ চনত বৰুৱাদেৱে ডক্টৰ লীলা গগৈ ডাঙৰীয়াৰ তত্ত্বাবধানত বিহু সংস্কৃতিৰ ওপৰত গৱেষণা কৰি ডক্টৰেট ডিগ্ৰী লাভ কৰে। তেখেতৰ গৱেষণাৰ বিষয় আছিল “বিহুৰ উৎস, ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰা”। শিক্ষা গ্ৰহণ কালত ডক্টৰ বৰুৱাদেৱে কেইটামান বিষয়ত কাকতলীয় ভাৱে হলেও নিজৰ সৃষ্টি কৰিছে। সেইকেইটা হৈছে— (১) তেখেত বৰচৰীয়া প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ প্ৰথমচাম শিক্ষাৰ্থীৰ এজন। (২) পানীন্দ্ৰ বিদ্যাপীঠৰ পৰা হাইস্কুল শিক্ষান্ত পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ প্ৰথমচাম পৰীক্ষাৰ্থীৰ ভিতৰত বৰুৱা ডাঙৰীয়া এজন। (৩) ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা অসমীয়া বিভাগত স্নাতকোত্তৰ ডিগ্ৰী লাভ কৰা প্ৰথমচাম পৰীক্ষাৰ্থীৰ মাজত বৰুৱা ডাঙৰীয়াও অন্যতম। (৪) ডক্টৰ হেমন্ত বৰুৱা ডাঙৰীয়া বিহু সংস্কৃতিৰ ওপৰত গৱেষণা কৰি ডক্টৰেট পোৱা প্ৰথমজন ব্যক্তি।

ডক্টৰ বৰুৱাদেৱে ঘৰুৱা অসুবিধাৰ বাবে ছাত্ৰাৱস্থাৰ পৰাই অৰ্থ উপাৰ্জনৰ বাবে চাকৰি কৰিব লগা হৈছিল যদিও নিজৰ পঢ়া-শুনা প্ৰতিৰ পিঠি দিয়া নাছিল। মহাবিদ্যালয়ত অধ্যয়নৰত সময়তে তেখেতে লক্ষীমপুৰৰ জহিং বাগান আৰু বৰ্তমানৰ অৰুণাচল প্ৰদেশ তেতিয়াৰ নেফাৰ গড়কাপ্তানী বিভাগত চাকৰি কৰিছিল। স্নাতকোত্তৰ ডিগ্ৰী লাভ কৰাৰ পাচত বৰুৱাদেৱে লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য

মহাবিদ্যালয় স্থাপনৰ কামত নিয়োজিত হৈ ভাৰপ্ৰাপ্ত অধ্যক্ষ ৰূপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰে। তাৰ মাজতে নতুনকৈ স্থাপন হোৱা গড়েহুগা বাঁহপাতি উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ত দুটা বছৰ সহকাৰী শিক্ষক হিচাপে সেৱা আগবঢ়ায়। ১৯৭২ চনৰ পহিলা ডিচেম্বৰৰ পৰা ডক্টৰ বৰুৱাই লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ উপাধ্যক্ষ ৰূপে সেৱা আগবঢ়াই ১৯৯৮ চনৰ মাৰ্চ মাহত অধ্যক্ষ হিচাপে কাৰ্যভাৰ গ্ৰহণ কৰে।

কিশোৰ অৱস্থাৰ পৰাই ডক্টৰ বৰুৱাদেৱে সামাজিক কৰ্মত আত্মনিয়োগ কৰিছিল। ১৯৬০ চনত হাইস্কুল শিক্ষান্ত পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হোৱাৰ পাচতে তেখেতে নিজৰ গাওঁখনত 'ভাস্কৰ পুথিভঁৰাল' নামৰ এটি পুথিভঁৰাল প্ৰতিষ্ঠা কৰি শৈক্ষিক আৰু সামাজিক দায়বদ্ধতাৰ পৰিচয় দিছিল। ১৯৭০ চনত 'তেনাহি সমবায় সমিতি' গঠন কৰি সভাপতিৰ দায়িত্ব লৈ অঞ্চলটো সমবায় আন্দোলনৰ লগতো জড়িত কৰি অৰ্থনৈতিক ভাৱে সৱল কৰাৰ প্ৰয়াস কৰিছিল।

ডক্টৰ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱে অবিভক্ত লক্ষীমপুৰ জিলাক শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰখনক আগবঢ়াই নিয়াসকলৰ ভিতৰত এজন অগ্ৰণী ব্যক্তি। তেখেতে লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় স্থাপনৰ গুৰি ধৰাৰ লগতে লক্ষীমপুৰ বালিকা মহাবিদ্যালয় স্থাপনতো বিশেষ ভূমিকা লৈছিল। লক্ষীমপুৰ জিলাৰ প্ৰায়বোৰ মজলীয়া আৰু উচ্চ শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠানত তেখেত শিক্ষানুষ্ঠানৰ পৰিচালনা সমিতিৰ সভাপতি অথবা সদস্য ৰূপে সেৱা আগবঢ়াইছে।

বৰুৱাদেৱৰ সমাজৰ বিভিন্ন সৰু-বৰ সামাজিক অনুষ্ঠানৰ লগত জড়িত হৈ সমাজখনক আগবঢ়াই নিয়াৰ চেষ্টা অব্যাহত ৰাখিছে। তেখেতে 'পূৰ্বাঞ্চল টাই সাহিত্য সভা' আৰু 'মঙ্গোলীয় জাতীয় পৰিষদ'ৰ লগতো জড়িত হৈ সেৱা আগবঢ়াইছে। বৰুৱাদেৱৰ অসম সাহিত্য সভাৰ এজন হিতৈষী সদস্য। তেখেতে শাখা সাহিত্য সভা, জিলা সাহিত্য সভাৰ বিভিন্ন বিষয়বাবত কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰি ২০১৮-২০২০ বৰ্ষত অসম সাহিত্য সভাৰ দ্বিতীয় সৰ্বোচ্চ বিষয়বাব উপ-সভাপতি পদত অধিষ্ঠিত হৈ অসম মাতৃক সেৱা আগবঢ়াইছে।

সামাজিক কৰ্মৰ সমান্তৰালকৈ ডক্টৰ বৰুৱাই অসমীয়া সাহিত্যলৈও

অনবদ্য অবদান আগবঢ়াইছে। 'বিহুৰ উৎস ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰা' তেখেতৰ উৎকৃষ্ট গৱেষণামূলক গ্ৰন্থ। ইয়াৰ উপৰিও লোক উৎসৱৰ পৰম্পৰা 'প্ৰবন্ধ সংকলন', ধূলিকণা 'আত্মজীৱনী', চিকেন নৈৰ মৰম 'গল্প সংকলন', পুষ্পাৰ্ঘ (কবিতা পুথি) তেখেতৰ অন্যতম সৃষ্টি। মৌলিক গ্ৰন্থৰ লগতে তেখেতে বহু গ্ৰন্থ আৰু আলোচনী সম্পাদনা কৰি অসমীয়া ভাষা সাহিত্যলৈ অবদান আগবঢ়াইছে।

অসম সাহিত্য সভাৰ মাধ্যমেৰে ডক্টৰ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা ককাইদেউৰ লগত মোৰ পৰিচয় ঘটে অসম সাহিত্য সভাৰ সদস্য ৰূপে সভাৰ বিভিন্ন কৰ্ম আৰু সভা সমিতিত বৰুৱা ককাইদেউক লগ পাইছিলো। তেখেতৰ লগত ঘনিষ্ঠতা বাঢ়িল ২০১৯ চনৰ পৰা, সেই সময়ত তেখেত অসম সাহিত্য সভাৰ দ্বিতীয় সৰ্বোচ্চ বিষয় বাব উপ-সভাপতি পদত অধিষ্ঠিত আছিল আৰু মই আছিলো তিনিচুকীয়া জিলা সাহিত্য সভাৰ সভাপতি পদত। অসম সাহিত্য সভাৰ কৰ্ণধাৰ সমিতিৰ প্ৰস্তাৱ মৰ্মে সভাৰ সংবিধান সংশোধন কৰিবৰ বাবে বৰুৱা ককাইদেউক সভাপতি আৰু মোক আহ্বায়ক হিচাপে লৈ এখন সংবিধান সংশোধনী সমিতি গঠন কৰি দিয়ে আৰু সমিতিৰ কাম অসম সাহিত্য সভাৰ ডিব্ৰুগড় আঞ্চলিক কাৰ্যালয় (সংহতি ভৱন) অৰ্থাৎ ৰমেশলাল চহৰীয়া ভৱনৰ পৰা কৰিবলৈ পৰামৰ্শ দিয়ে।

সংবিধান সংশোধনীৰ কাম হাতত লৈ অসম সাহিত্য সভাৰ বিভিন্ন জিলা সাহিত্য সভা আৰু শাখা সাহিত্য সভাৰ লগতে বিশিষ্ট ব্যক্তি বিশেষৰ পৰা পোৱা প্ৰস্তাৱ আৰু পৰামৰ্শৰ ভিত্তিত এখন খচৰা যুগুত কৰি অসম সাহিত্যসভাৰ কাৰ্যনিৰ্বাহকত দাখিল কৰা হ'ল ২০২০ চনত। খচৰা প্ৰস্তুত কৰা কালত আমি পাঁচখন সভাত মিলিত হোৱাৰ লগতে বহু অনানুষ্ঠানিক আলোচনাত মিলিত হৈছিলো। সেই সময়চোৱাত বৰুৱা ককাইদেউৰ নিয়মানুবৰ্তিতা, কৰ্মস্পৃহা, দৃঢ়তা আৰু প্ৰত্যুৎপন্নমতিতা দেখা পাইছিলো। তেখেতে প্ৰতিখন সভা নিৰ্দ্ধাৰিত সময়ত আৰম্ভ কৰিছিল, প্ৰতিটো প্ৰস্তাৱ আৰু পৰামৰ্শ পুংখানুপুংখ ভাৱে আলোচনা কৰি সংৰক্ষণ কৰি থোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰিছিল। খচৰা প্ৰস্তুত

হোৱাৰ পাচত প্ৰতিটো পৃষ্ঠাত সমিতিৰ প্ৰতিজন সদস্যৰ চহী লৈছিল। সংশোধিত সংবিধানৰ খচৰা অসম সাহিত্য সভাৰ পঞ্চসপ্ততিতম শুৱালকুছি অধিবেশনৰ ১ ফেব্ৰুৱাৰী ২০২০ তাৰিখৰ প্ৰতিনিধি সভাত গৃহীত হয়।

অসম সাহিত্য সভাৰ যোৰহাটৰ কেন্দ্ৰীয় কাৰ্যালয়ত ২০২০-২০২২ বৰ্ষৰ কাৰ্যকাল আৰু ২০১৮- ২০২০ কাৰ্যকালৰ কাৰ্যনিৰ্বাহকৰ যুটীয়া বৈঠকত সভাৰ সংশোধিত সংবিধান ছপা কৰি আনি বিতৰণৰ বাবে দাখিল কৰা হয়। ছপা কৰি অনা সংশোধিত সংবিধানখন পৰীক্ষা কৰি দেখা গ'ল এই সংবিধানখন সংবিধান সংশোধনী সমিতিয়ে যুগুত কৰা আৰু প্ৰতিনিধি সভাত গৃহীত হোৱা সংবিধানৰ লগত নিমিলে। এই কথাৰ লগে লগে প্ৰতিবাদ কৰা আৰু হয় মুখ্য ভূমিকা লয় সংবিধান সংশোধনী সমিতিৰ সভাপতি তথা ২০১৮-২০২০ বৰ্ষৰ সভাৰ উপ-সভাপতি ৰূপে ডক্টৰ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱে। ছপা কৰি বিতৰণৰ বাবে অনা সংবিধান নাকচ কৰা হয় আৰু প্ৰতিনিধি সভাত গৃহীত সংবিধান ছপা কৰিবলৈ ২০২০-২০২২ বৰ্ষৰ প্ৰধান সম্পাদকক দ্বায়িত্ব দিয়া হয়।

সংশোধিত সংবিধান ছপা কৰি কাৰ্য্যকৰি কৰাত এটা কাৰিকৰি অসুবিধা আছে। সংবিধানত সংবিধান সংশোধন পাঁচবছৰৰ পাছতহে কৰাৰ নিৰ্দেশনা আছে সেয়ে ২০১৮ চনৰ পৰা কাৰ্য্যকৰি হোৱা সংবিধান ২০২৩ বৰ্ষতহে কাৰ্য্যকৰি কৰিব পৰা যাব। যিহেতু সংবিধান সংশোধনী সমিতিখন উপ সমিতি নাছিল আৰু সংশোধনীৰ কাম সম্পূৰ্ণ হোৱা নাছিল সংবিধান সংশোধনী সমিতিৰ কাৰ্যকাল সংশোধিত সংবিধান ছপা হৈ নোলোৱা পৰ্যন্ত বৃদ্ধি হ'ল। অতিমাৰি ক'ৰণৰ বাবে অসম সাহিত্য সভাৰ ২০২০- ২০২২ বৰ্ষৰ কাৰ্যকাল এটা বছৰ বৃদ্ধি কৰা হৈছিল, সভাৰ পূৰ্ণাংগ দ্বিবাৰ্ষিক অধিবেশন অনুষ্ঠিত হয় ২০২৩ বৰ্ষত নাৰায়ণপুৰত। অৱশেষত নাৰায়ণপুৰত অনুষ্ঠিত সভাৰ ষটসপ্ততিতম অধিবেশনৰ ১ ফেব্ৰুৱাৰী ২০২৩ তাৰিখত অনুষ্ঠিত প্ৰতিনিধি সভাত পুনৰ অনুমোদনৰ পাচত ৩ ফেব্ৰুৱাৰী ২০২৩ত প্ৰধান সম্পাদকে ছপা কৰি উলিয়ায়। ২০২০ চনৰ পৰা সংবিধানখন ছপা নোহোৱালৈকে বৰুৱা কাকাইদেৱে মোৰ লগত এই সম্পৰ্কত যোগাযোগ কৰি আছিল। সেই সংক্ৰান্ততে মই অসম সাহিত্য

সভাৰ উপ-সভাপতি হিচাপে নিৰ্বাচিত হোৱাৰ পাচত লক্ষীমপুৰলৈ গৈ ২০২৩ চনৰ জানুৱাৰী মাহত তেখেতক ব্যক্তিগতভাৱে লগ কৰি সংশোধীত সংবিধানখনৰ অগ্ৰগতিৰ বিষয়ে অৱগত কৰিছিলো। নাৰায়ণপুৰত অধিবেশনখলীত লগ পাওঁতেও তেখেতে প্ৰথমে সংবিধানখনৰ কথা কে সুধিছিল আমাৰ পৰা ছপা হৈ থকাৰ নিশ্চিতি পাই তেখেতৰ মুখমণ্ডল উজ্বলি উঠিছিল। সংশোধনীৰ কামটো বৰুৱা ককাইদেৱে অতি নিষ্ঠা সহকাৰে কৰিছিল সেয়ে হয়ত কামটো সম্পূৰ্ণ নোহোৱালৈকে তেখেত বৰ উৎকণ্ঠাত আছিল। অৱশ্যে তেখেতৰ বৰ উৎকণ্ঠা নিৰাময় হোৱাত ময়ো সুখী হৈছিলো।

ডক্টৰ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা ককাইদেউৰ এখন অভিনন্দন গ্ৰন্থ লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাৰ সৌজন্যত প্ৰকাশ কৰাৰ ব্যৱস্থা কৰাৰ বাবে এই কাৰ্য্যৰ লগত জড়িত সকলোলৈকে আন্তৰিক ধন্যবাদ আৰু কৃতজ্ঞতা জনালোঁ। হেমন্ত বৰুৱা ককাইদেউ সু-স্বাস্থ্যৰে দীৰ্ঘায়ু হোৱাৰ কামনা কৰিলো।

## প্ৰসঙ্গ : ড° হেমন্তকুমাৰ বৰুৱা চাৰ : স্মৃতি আৰু কিছু কথা...

পদুম ৰাজখোৱা

নিতৌ আমি অজস্ৰ মানুহৰ সৈতে মুখামুখি হওঁ। ইয়াৰে বেছিভাগেই মন-মগজুৰ পৰা পলকতে নোহোৱা হৈ যায়। দুই এগৰাকীৰ ছবি কিছু সময়লৈ মনত ৰৈ যায় যদিও পিছত বিস্মৃতিৰ গৰ্ভত সিয়ো হেৰাই যায়। কিন্তু তাৰ মাজতে কিছুলোক অন্তৰত জীয়াই থাকে আমৃত্যু। এটা জীৱন পৰিক্ৰমাত সীমাহীন মানুহ চকুৰ সন্মুখলৈ আহে আৰু যায়। কিন্তু মুখ স্থায়ী হৈ ৰয় মাথোঁ এমুঠিমান মানুহৰ। মোৰ বুকুত ফুলৰ সুবাসৰ দৰে স্থায়ী হৈ ৰোৱা তেনে মানুহবোৰৰ মাজত এগৰাকী শ্ৰদ্ধাৰ ব্যক্তি হ'ল উদ্ভৱ লক্ষীমপুৰৰ ড° হেমন্তকুমাৰ বৰুৱা চাৰ।

আচলতে, সৰলতাৰ অলংকাৰেৰে প্ৰোঞ্জুল চাৰৰ ব্যক্তিত্বই তেনেকুৱা। লগ পালে পাহৰিবলৈ টান। চাৰক প্ৰথম লগ পাইছিলোঁ ২০১৭ চনৰ শেষৰফালে, নগাঁও বাইপাছৰ বৰঘাট চাৰিআলিত থকা সুগন্ধি হোটেলত। চাৰৰ লগত আছিল আন এগৰাকী লক্ষীমপুৰীয়া, বিপুল কুমাৰ শৰ্মা। তেওঁ লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাৰ প্ৰাক্তন সভাপতি, অসম সাহিত্য সভাৰ বিষয়ববীয়া। নগাঁও জিলা সাহিত্য সভাৰ তেতিয়াৰ সম্পাদক যতীন্দ্ৰনাথ সূতৰ সৈতে মই সুগন্ধিত চাৰৰ সৈতে কিছু সময় কথা পাতিছিলোঁ, চাহ খাইছিলোঁ। চাৰে উপহাস দিছিল তেখেতৰ দুখন গ্ৰন্থ। চাৰৰ সৰলতা, মুকলিমুৰীয়াভাৱে কথা কোৱাৰ শৈলী — ইত্যাদিৰ কাৰণে সেই প্ৰথমটো দিনতে চাৰক ভাল লাগি গৈছিল।

উপ-সভাপতি, অসম সাহিত্য সভা

সেয়া আছিল আৰুভূগি। তাৰ পিছত চাৰৰ সৈতে কেইবাদিনো দুৰভাষত কথা পাতিছিলোঁ। চাৰ উদ্ভৰ লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ আছিল। কিন্তু কথা-বতৰা আৰু আচৰণত অধ্যক্ষৰ সলনি সদায় এগৰাকী কোমল আৰু সৰল মানুহক লগ পোৱাৰ অনুভৱ হৈছিল। ২০১৮ চনৰ ফেব্ৰুৱাৰীত বৰডুমছা অধিবেশনত আমি শাৰীৰিকভাৱে পুনৰ মুখামুখি হৈছিলোঁ। তেতিয়া চাৰ হৈ পৰিছিল অসম সাহিত্য সভাৰ উপ-সভাপতি আৰু মোৰ পৰিচয়ত সংযোগ হৈছিল অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰধান সম্পাদক। ভাল লগা মানুহজনক উপ-সভাপতি হিচাপে পাই মই আনন্দিত হৈছিলোঁ। তাৰ কাৰণে অসম সাহিত্য সভাৰ শাখাসমূহক আৰু সভাৰ কৰ্মীসকলক তেতিয়া বা আজিও অন্তৰেৰে ধন্যবাদ জনাও।

বৰডুমছা অধিবেশনৰ পৰা শুৱালকুছি অধিবেশনলৈ দুটা বছৰ আমি একেলগে কাম কৰিছিলোঁ। মাজে মাজে একেলগে সভা কৰিছিলোঁ। চাৰৰ ঘৰ দুৰৈত, বয়সো হৈছে, সেয়ে সঘনাই চাৰ গুৱাহাটী অথবা যোৰহাটলৈ আহিব পৰা নাছিল। কিন্তু সুবিধা পালেই চাৰ গুৱাহাটী, যোৰহাট, ডিব্ৰুগড় আদি কাৰ্যালয়ত উপস্থিত হৈছিল। ইন্দ্ৰমণি ৰাজকুমাৰ চাৰৰ নিয়মীয়া সহযোগী আছিল। মাজে মাজে বাইদেৱো চাৰৰ সংগী হৈছিল।

দুৰৈত থাকিলেও চাৰৰ সৈতে দুৰভাষত আমাৰ যোগাযোগ আছিল নিয়মীয়া। সঘনাই আমি কথা পাতিছিলোঁ, বিভিন্ন বিষয়বোৰ আলোচনা কৰিছিলোঁ অথবা সভাৰ কাৰ্যক্রমবোৰ চাৰক অবগত কৰিছিলোঁ। কেতিয়াবা মই ফোন কৰিব নোৱাৰিলেও চাৰে ফোন কৰিছিল। ফোনত আৰুভূগিতে চাৰৰ এষাৰ কথা প্ৰায় সদায়েই আছিল, “অ’ ৰাজখোৱা, কওকচোন আজি কি কি কৰিলে ?” মই সবিস্তাৰে চাৰক কথাবোৰ অবগত কৰিছিলোঁ।

হেমন্তকুমাৰ বৰুৱা চাৰ আৰু মোৰ সম্পৰ্কৰ আটাইতকৈ ভাল লগা কথাটো হ’ল দুয়োৰে মাজত কেতিয়াও কোনোটো কথাতে মতদ্বেধতা সৃষ্টি হোৱা নাছিল। মাননীয় সভাপতি ড° পৰমানন্দ ৰাজবংশী চাৰৰ লগতো মনোমালিন্য ঘটা নাছিল। সেয়ে সভাপতি, উপ-সভাপতি আৰু প্ৰধান সম্পাদক

— আমি তিনিওজনে পাৰস্পৰিক সম্পৰ্ক সুন্দৰকৈ বন্ধা কৰি ঐক্যমতত কাম কৰিছিলোঁ। সভাপতি চাৰে কিছু কাম নিজাববীয়াকৈ কৰিছিল, সেয়া চাৰৰ ক্ষমতাৰ অধীনত বুলি আমি গ্ৰহণ কৰিছিলোঁ। কিবা ভাল কাম কৰিব খুজিলে, মোকো কোনো এজনেই বাধা দিয়া নাছিল। আমাৰ কথাটো আছিল এনেকুৱা, চাই থাকোঁতেই সময় শেষ হৈ যাব, সেয়ে যিমান পাৰি কাম কৰিব লাগে।

আমি দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰোঁতে গুৱাহাটী, যোৰহাট আৰু ডিব্ৰুগড় কাৰ্যালয়ৰ অধীনত বিভিন্ন দিশত পূৰ্বৰ কেইবাটাও কাৰ্যকালৰ ধাৰ আছিল মুঠ ৪২ লাখ টকা। কলিয়াবৰ অধিবেশনত ড° ধ্ৰুৱজ্যোতি বৰাদেৱৰ সভাপতিৰ অভিভাষণৰ ছপা ব্যয় আদিও এনে ধাৰত সংযুক্ত হৈ আছিল। আমি সিদ্ধান্ত লৈছিলোঁ সভাক ধাৰমুক্ত কৰি থৈ যাম। আটাইকেইটা কাৰ্যালয়তে বহি মই ধন পাবলৈ থকা প্ৰতিষ্ঠানসমূহক মাতি আনিছিলোঁ। তেওঁলোকৰ সৈতে কথা পাতিছিলোঁ আৰু কিছু অংশ ৰেহাই দিবলৈ অনুৰোধ কৰিছিলোঁ। মোৰ কথাক সকলোৱে সন্মান কৰিছিল। যোৰহাট কেন্দ্ৰীয় কাৰ্যালয়ত ড° কুতুবুদ্দিন আহমেদ চাৰ, সমীৰণ বৰদলৈ দাদা, সচিব অশোক সেনাপতি, সম্পাদক ৰমানন্দন বৰা আদিৰ উপস্থিতিত ৰাতি ন-মান বজালৈ হোৱা তেনে এটা আলোচনাত শংকৰ বুকষ্টল আদি যোৰহাটৰ প্ৰতিষ্ঠানসমূহে মোৰ অনুৰোধত পাব লগা ধনৰ ৫০ শতাংশ লিখিতভাৱে সভালৈ দান হিচাপে আগবঢ়োৱাৰ প্ৰতিশ্ৰুতি দিছিল। বাকী ৫০ শতাংশ এসপ্তাহৰ ভিতৰত আমি আদায় দিছিলোঁ। ফলত পূৰ্বকাৰ্যকালৰ সমুদায় ধাৰ আমি অনায়াসে পৰিশোধ কৰিব পাৰিছিলোঁ। সভাৰ কেইবালাখ টকা বাছিও গৈছিল। মোৰ পদক্ষেপক সভাপতি আৰু উপ-সভাপতি — দুয়োজন চাৰেই প্ৰশংসা কৰিছিল। এনেদৰেই পাব কৰিছিলোঁ আমাৰ কাৰ্যকাল। বিষয়ববীয়াসকলৰ মাজৰ সম্পৰ্কৰ মধুৰতাই আমাক অধিক কাম কৰিবলৈ আনন্দ আৰু প্ৰেৰণা দিছিল।

আমাৰ কাৰ্যকালত চাৰে এবাৰ এটা বিশেষ কামত বিশেষ নেতৃত্ব দিছিল। সেই নেতৃত্ব আছিল ভাষাগোঁৱৰ আঁচনিৰ মূল আলোচনাত। আমাৰ কাৰ্যকালত কেইবাটাও গুৰুত্বপূৰ্ণ কাম সম্পন্ন হৈছিল। বিশগৰাকী প্ৰাক্তন

সভাপতিৰ নামত ইউ এচ টি এমত বিশজন ছাত্ৰ-ছাত্ৰীলৈ শিক্ষা জলপানি তথা দুগৰাকী গবেষক ছাত্ৰ-ছাত্ৰীলৈ চেয়দ আব্দুল মালিক আৰু মহেশ্বৰ নেওগ গবেষণা জলপানি, কেন্দ্ৰীয় বিদ্যালয়ত অসমীয়া বিষয়ৰ পাঠদান, ইউনিক'ডত অসমীয়া লিপিক স্থান দিবৰ বাবে প্ৰথমবাৰৰ প্ৰচেষ্টা, অসমীয়া ভাষাক ইউনেস্কোৰ স্বীকৃতিৰ বাবে পদক্ষেপ আৰম্ভ ইত্যাদি কামৰ মাজতে অসম চৰকাৰক ভাষাৰ সংৰক্ষণ-সংবৰ্ধনৰ কাৰণে তৎপৰতা গ্ৰহণ কৰিবলৈ অনুৰোধ জনোৱা হৈছিল। সেইসময়ৰ মাননীয় মুখ্যমন্ত্ৰী সৰ্বানন্দ সোণোৱাল ডাঙৰীয়াই ভাষাৰ বিকাশ-সমৃদ্ধিৰ কাৰণে 'ভাষা-গৌৰৱ আঁচনি' প্ৰবৰ্তন কৰি চূড়ান্ত আলোচনাৰ বাবে আমাক আমন্ত্ৰণ জনাইছিল। মাননীয় সভাপতি ড° পৰমানন্দ বাজবংশীৰ সৈতে আমি আলোচনা কৰিছিলোঁ, এই আঁচনি কেৱল অসম সাহিত্য সভাই পালে নহ'ব, অসমৰ প্ৰতিটো জাতি-জনগোষ্ঠীৰ সৰু-বৰ প্ৰতিখন সাহিত্য সভা ইয়াৰ জৰিয়তে লাভবান হ'ব লাগিব। লগে লগে প্ৰতিখন সাহিত্য সভাক সভাৰ ভগৱতীপ্ৰসাদ বৰুৱা ভৱনলৈ আমন্ত্ৰণ জনোৱা হৈছিল। সকলো সমবেত হৈছিল ভগৱতীপ্ৰসাদ বৰুৱা ভৱনত। সেইখিনি সময়ত দুৰ্বল অৱস্থাত আছিল দুখনমান সাহিত্য সভা। তেওঁলোকক ততালিকে সম্পূৰ্ণ হৈ উঠিবলৈ আমাৰ ফালৰ পৰা অনুৰোধ জনোৱা হৈছিল। তাৰপিছত আহিছিল নিৰ্দিষ্ট দিনটো। সভাপতি মহোদয়ৰ অনুৰোধত আগদিনাখনেই আহি গুৱাহাটীত উপস্থিত হৈছিল হেমন্তকুমাৰ বৰুৱা চাৰ।

সেইখিনি সময় আছিল এটা ভয়াৱহ সময়। 'কা' আইনখনক লৈ সমগ্ৰ অসমত তেতিয়া দপদপকৈ জুই জ্বলিছিল। সৰ্বত্ৰে প্ৰতিবাদ হৈছিল। আন্দোলনত ছজনৰ মৃত্যু হৈছিল। ৰাইজৰ পক্ষত থিয় হৈছিল অসম সাহিত্য সভা। সভাৰ ফালৰ পৰাও ৰাইজমেল, ধৰ্ণা, জিলাই জিলাই স্মাৰকপত্ৰ প্ৰদান, উচ্চতম ন্যায়ালয়ত গোচৰ আদি প্ৰতিবাদী কাৰ্যসূচী ৰূপায়ণ কৰা হৈছিল। আন্দোলনৰ তীব্ৰতা লাহে লাহে যদিও কিছু কমিছিল। কিন্তু বিদ্ৰোহৰ জুইকুৰা জ্বলিয়েই আছিল জুইকুৰা। সেয়ে মাননীয় সভাপতি মহোদয় আৰু মই গুৱাহাটী কাৰ্যালয়তে থাকি উপ-সভাপতি হেমন্তকুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ নেতৃত্বত ড° বালেন্দ্ৰকুমাৰ দাস,

অবনীমোহন চহৰীয়া, কনক কুমাৰ বৰাক লৈ গঠিত সভাৰ সজাঁতী দলটোক আলোচনালৈ প্ৰেৰণ কৰিছিলোঁ। বড়ো, কাৰ্বি, মিচিং, দেউৰী, ডিমাছা, তিৰা, গাৰো, ৰাভা, টাই আহোম, চাহ জনগোষ্ঠী আদি বিভিন্ন জনগোষ্ঠীয় সাহিত্য সভাৰ বিষয়ববীয়াসকলৰ সৈতে হেমন্তকুমাৰ বৰুৱা চাৰ মুখ্যমন্ত্ৰী ডাঙৰীয়াৰ বাসগৃহত উপস্থিত হৈছিল। অসম সাহিত্য সভাৰ হৈ চাৰে সুন্দৰ নেতৃত্ব দিছিল। সভাৰ হৈ ড° বলেन्द्र কুমাৰ দাস, অবনীমোহন চহৰীয়া দাদা আদিয়েও ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিছিল। ফলত সেইদিনাৰ অনুমোদন ক্ৰমে পিছত অসম চৰকাৰৰ পৰা ভাষা গৌৰৱ অঁচনিৰ দহ কোটি টকা আহিছিল অসম সাহিত্য সভালৈ। বড়ো সাহিত্য সভাই লাভ কৰিছিল পাঁচ কোটি টকা। কাৰ্বি, মিচিং, ৰাভা, গাৰো, তিৰা আদি অন্যান্য সাহিত্য সভাসমূহে লাভ কৰিছিল তিনি কোটিকে টকা। সেইদিনা চাৰৰ নেতৃত্ব সদায় স্মৰণীয় হৈ থাকিব।

মানুহ হিচাপে চাৰ বৰ সহজ-সবল আছিল। চাৰৰ খং আছে বুলি শুনিছিলোঁ, কিন্তু কেতিয়াও দেখা নাছিলোঁ। সকলো কথাতে চাৰ আছিল চিধা বিধৰ মানুহ। ভলভলীয়া স্বভাৱৰ চাৰজন আজিও তেনেদৰেই আছে। কোভিডে অৱশ্যে চাৰক ভালকৈ কোবাই থৈ গ'ল। শৰীৰটো জীৰ্ণ-শীৰ্ণ কৰি থৈ গ'ল। আচলতে, যমৰ দুৱাৰডলিৰ পৰা অহাৰ নিচিনাই হৈছিল। ডিব্ৰুগড় চিকিৎসা মহাবিদ্যালয় হস্পিটেলৰ চিকিৎসকসকলৰ দীঘলীয়া চিকিৎসাৰ অন্তত চাৰ সুস্থ হৈ ঘৰলৈ উভতিছিল। তাৰ পিছৰ পৰাই তেখেতৰ শৰীৰটো বহু পৰিমাণে দুৰ্বল হৈ পৰিল। তথাপি মনেৰে সবল হৈ থকা চাৰ আজিও সভা-অনুষ্ঠানৰ শোভা হৈ আছে।

মাজতে উত্তৰ লক্ষীমপুৰত হোৱা অনুষ্ঠান এটালৈ যাওঁতে চাৰৰ ঘৰলৈ গৈছিলোঁ। মই যোৱাৰ কথা শুনি অতিশয় আনন্দ লাভ কৰা চাৰে মই তেখেতৰ চোতালত উপস্থিত হোৱাৰ লগে-লগে বাৰাণ্ডালৈ ওলাই আহিছিল। বাৰাণ্ডাত ভৰি থোৱা মাত্ৰকে চাৰে আনন্দতে মোক সাৰট মাৰি ধৰিছিল। আমাৰ তনয়া অনুভূতিয়ে পিতা-পুত্ৰৰ স্নেহ আলিঙ্গনৰ ছবিবোৰ মোবাইল কেমেৰাৰে ধৰি ৰাখিছিল। বাইদেউক চিঞৰি মাতিছিল, “হেৰা, আহা আহা, অসম সাহিত্য সভাৰ

উপ-সভাপতি বাজখোৱাক আদৰ্শ জনাব লাগে।” বাইদেউ আগবঢ়াই দিয়া ধুনীয়া গামোচা এখনেৰে চাৰে মোক আদৰ্শ জনাইছিল। মই সেৱা কৰি আশীৰ্বাদ গ্ৰহণ কৰিছিলোঁ আৰু চলেং এখনেৰে চাৰক শ্ৰদ্ধা জনাইছিলোঁ। চাৰৰ বৈঠকখানাত প্ৰায় এঘণ্টা সময় আমি কথা পাতিছিলোঁ আৰু ২০১৮-২০২০ চনৰ আমাৰ কাৰ্যকালৰ কথাবোৰ বোমহুঁন কৰি চাৰ বোমাঞ্চিত হৈ পৰিছিল। অৱশ্যে মাজতে পৰৱৰ্তী কাৰ্যকালৰ কিছু কথা ব্যক্ত কৰি দুখো কৰিছিল। কিন্তু শেষত মুখত হাঁহি বিৰিঙাই ‘এতিয়া পুনৰ সভা উজলি উঠিছে’ বুলি উল্লেখ কৰি আনন্দ প্ৰকাশ কৰিছিল।

সেইদিনা নাৰায়ণপুৰ বিশ্ববিদ্যালয়ত হোৱা অনুষ্ঠানলৈ চাৰ গৈছিল। আমি মঞ্চৰ পৰা নামি আহি সেৱা কৰি চাৰক শ্ৰদ্ধাসহকাৰে মঞ্চলৈ লৈ গৈছিলোঁ। এনেদৰে সভা-অনুষ্ঠান আদিলৈ মাজে-সময়ে হ’লেও গৈ থাকিব পৰাকৈ ভগৱানে চাৰক দীৰ্ঘ জীৱন দান কৰি সুস্থ কৰি ৰাখক, অন্তৰেৰে প্ৰাৰ্থনা কৰিছোঁ। চাৰ যাতে আনন্দচিত্তে থাকিব পাৰে, তাৰকাৰণে চাৰৰ ছাঁটোৰ দৰে থকা সবল বাইদেউজনী আৰু পৰিয়ালটিকো ভগৱানে কুশলে ৰাখক, তাকে কামনা কৰিছোঁ।

চাৰ সকলোৰে অতি শ্ৰদ্ধেয়। উত্তৰ লক্ষীমপুৰৰ সমাজ, সাহিত্য, শিক্ষা-বিভিন্ন ক্ষেত্ৰলৈ চাৰৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ অৱদান আছে। চাৰ সকলোৰে আদৰ্শ হৈ থাকক। এই অনুভৱ-উপলব্ধিখিনিৰে সোনকালেই পুনৰ লগ পাম, সেই আশাৰে, চাৰলৈ অন্তৰৰ শ্ৰদ্ধা আৰু শুভকামনা জনাইছোঁ।

## ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱক মই যেনেদৰে জানো

ডাঃ যতীন্দ্ৰনাথ গগৈ

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ বিশাল জীৱন শৈলীক ভিত্তি কৰি এখন অভিনন্দন গ্ৰন্থ উলিয়াবলৈ প্ৰয়াস কৰা বুলি জানি মই অতি আনন্দিত হৈছোঁ। আজাদবাসী আৰু লক্ষীমপুৰ জিলাৰ তেখেতৰ অনুৰাগীসকলৰ সৌজন্যত আৰু তেখেতৰ পৰিয়ালবৰ্গৰ সহযোগত গঠিত সম্পাদনা সমিতিখনলৈও মোৰ মৰম আৰু শ্ৰদ্ধা যাঁছিলো। এখন অভিনন্দন গ্ৰন্থ হৈছে এজন যোগ্য ব্যক্তিৰ তেখেতৰ জীৱনশৈলী বিভিন্ন দিশ সাঙুৰি বিভিন্ন জনৰ বিভিন্ন চিন্তাধাৰাৰ লিখনিৰে প্ৰকাশিত এখন মূল্যবান আটকধুনীয়া গ্ৰন্থ।

বৰ্তমান সময়ত অসমৰ সাহিত্য-শৈক্ষিক জগতত, সাংস্কৃতিক জগতত, সামাজিক জগতত, ধৰ্মীয় জগতত, ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা এটি উজ্জ্বল তাৰকা। এনে এজন বিশাল ব্যক্তিত্বৰ অধিকাৰী ব্যক্তিৰ সকলো দিশ সাঙুৰি এটা লিখনি লিখাটো মোৰ পক্ষে সম্ভৱ নহয়। মই মাত্ৰ তেখেতৰ বিশাল জ্ঞানৰ সাগৰখনৰ দুই এটা শিলগুটি আৰু শামুক বুটলিবলৈহে যত্ন কৰিছোঁ।

এজন যোগ্য ব্যক্তিক উপযুক্ত সময়ত জীৱিত কালতে ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাক এখন অভিনন্দন গ্ৰন্থৰে বাইজে সন্মান জনাবলৈ লোৱাত মই অতিশয় আনন্দিত আৰু সুখী হৈছোঁ। সাহিত্য জগতত তেখেতৰ অৱদান বিশেষভাবে

লক্ষণীয়। তেখেতৰ প্ৰকাশিত গ্ৰন্থসমূহ হ'ল -

১। পানীন্দ্ৰনাথ গগৈৰ ৰচনাৰলী, ২। চিকেন নৈৰ মৰম (গল্প সংকলন), ২।  
বিহুৰ উৎস, ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰা (গৱেষণা গ্ৰন্থ), ৪। লোক সংস্কৃতিৰ  
পৰম্পৰা (প্ৰবন্ধ সংকলন), ৫। পুষ্পাৰ্ঘ্য (কবিতা আৰু গীতৰ সংকলন), ৬।  
ধূলিকণা (আত্ম জীৱনী প্ৰথম খণ্ড)। এই পুথিকেইখনি অসমীয়া সাহিত্য জগতলৈ  
তেখেতৰ বহুমূলীয়া উপহাৰ। তেখেত অসমৰ লোক সংস্কৃতিৰ এজন গভীৰ  
অধ্যয়নপুণ্ড গৱেষক। “অসমৰ বিহু উৎসৱ, ইয়াৰ সাংস্কৃতিক দিশৰ বিশ্লেষণাত্মক  
অধ্যয়ন” দিশৰ ওপৰত গৱেষণা কৰিয়েই তেখেতে ডক্টৰেট (পি.এইছ.ডি) ডিগ্ৰী  
লাভ কৰিছিল। বাকী কেইখন কিতাপো অতি তত্ত্বগৰ্ভ মূল্যবান গ্ৰন্থ। তেখেত  
শিক্ষাৰ বহুতো অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানৰ জন্মদাতা। বিশেষকৈ লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য  
মহাবিদ্যালয় (কমাৰ্চ কলেজ)ৰ জন্মদাতা তেখেতেই। তেখেতৰ আশাসুধীয়া  
প্ৰচেষ্টা আৰু জোকৰ দৰে নেৰা-নেপেৰাকৈ লাগি থাকি আজি এখন পূৰ্ণাঙ্গ  
বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় গঢ়ি তুলিলে। আজি লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়  
অসমৰ ভিতৰতে এখন আগশাৰীৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়। তেখেতে এই  
মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰতিষ্ঠাপক অস্থায়ী অধ্যক্ষ, পাছলৈ স্থায়ী উপাধ্যক্ষ আৰু শেষত  
স্থায়ী অধ্যক্ষ পদ অলংকৃত কৰে। তেখেত আৰু বহুতো শৈক্ষিক অনুষ্ঠান আৰু  
প্ৰতিষ্ঠানৰ প্ৰতিষ্ঠাপক আৰু সেৱক। লেখনিটোৰ কলেবৰ বৃদ্ধিৰ ভয়ত  
সকলোবোৰ বিতংকৈ আলোচনা নকৰিলো। তেখেত এজন সাহিত্য সেৱক  
আৰু সাহিত্য পূজাৰী। তেখেত প্ৰথমে উত্তৰ লক্ষীমপুৰ শাখা সাহিত্য সভাৰ  
সভাপতি, তাৰ পাছত লক্ষীমপুৰ জিলাৰ সাহিত্য সভাৰ সভাপতি আৰু শেষত  
অসম সাহিত্য সভাৰ উপ-সভাপতিৰ পদ অলংকৃত কৰিছিল।

আত্মজীৱনী “ধূলিকণা”ত তেখেতৰ জন্ম চন, তাৰিখ বিচাৰি হাবাথুৰি  
খালো। কিন্তু ক’তো সঠিক চন তাৰিখ বিচাৰি নাপালো। অথচ তেখেতে  
প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ বিভিন্ন শ্ৰেণীত পঢ়া চন, তাৰিখৰ পৰা অনুমান কৰিছে  
যে, তেখেত বয়সত মোতকৈ ২-৪ বছৰ ডাঙৰ হ’ব। হ’লেও আমি দুয়োজনেই  
ককাই-ভাই বা বন্ধু দৰেই সম্বোধন ধৰো বা আচাৰ ব্যৱহাৰ কৰো। মই তেখেতক

১৯৭৯ চনৰ পাছৰ পৰাহে লগ পাওঁ আৰু চিনাকি হওঁ। উত্তৰ লক্ষীমপুৰ নগৰৰ পৰা প্ৰায় ১৫ কিলোমিটাৰ দক্ষিণ-পশ্চিমে বঙানদীৰ দক্ষিণ-পশ্চিম পাৰত গড়ছিগা নামে এখন বান অধ্যায়িত ঠাই আছে। সেই ঠাইৰ ৰাজ্যিক চিকিৎসালয়ত মই প্ৰায় চাৰে চাৰি বছৰ চাকৰি কৰি ১৯৭৯ চনত আজাদ ৰাজ্যিক চিকিৎসালয়লৈ বদলি হৈ আহো। সেই সময়ত সদৌ অসম ছাত্ৰ সন্থাৰ উদ্যোগত গোটেই অসমতে বিদেশী খেদা আন্দোলন চলিছিল। আজাদতো ছাত্ৰ সন্থাৰ নেতা মহেশ মহন্ত আৰু ফণী বৰুৱাৰ নেতৃত্বত আন্দোলন জোৰদাৰ চলিছিল। মহেশ মহন্ত বৰ্তমান জীৱিত আছে নে নাই নাজানো। কিন্তু ফণী বৰুৱা বৰ্তমান লক্ষীমপুৰ জিলাৰ বি.জে.পিৰ এজন আগশাৰীৰ নেতা বুলি শুনিছো। যেই কি নহওক, আজাদত মই চাৰে আঠ বছৰ কাল চাকৰি কৰিছিলো। এই সুদীৰ্ঘ সময়খিনিত আজাদৰ প্ৰায়খিনি মানুহেই মোৰ চিনাকি আৰু আপোন হৈ পৰিছিল। আজাদত মই সুচাৰুৰূপে চিকিৎসা সেৱা আগবঢ়োৱাৰ উপৰিও সৰুসুৰা কিছু সামাজিক কামতো জড়িত হৈ পৰো। সেই সময়ত আজাদত নতুনকৈ এল. টি.কে. কলেজখন স্থাপিত হৈছে। নাৰায়ণ বৰগোহাঁই প্ৰতিষ্ঠাপক অধ্যক্ষ। সেই কলেজৰ প্ৰশাসনিক সমিতিৰ প্ৰতিষ্ঠাপক সদস্য হিচাপে ৰাইজে মোকো মনোনীত কৰে। এই ক্ষেত্ৰত নাৰায়ণ বৰগোহাঁইয়ে আগভাগ লোৱা দেখিছিলো। তেতিয়াৰ পৰাই তেখেত মোৰ বন্ধুৰ দৰেই হৈ পৰিছিল। বৰ্তমান তেখেত বাৰ্ধক্যজনিত অসুখত ভোগি আছে। বৰ্তমান এল.টি.কে. কলেজ এখন পূৰ্ণাঙ্গ কলেজ। বি.টি.চি.ৰ অধ্যক্ষ গুণ গগৈৰ অনুৰোধ মৰ্মে মই বি.টি.চি.ত ভালেমান স্বাস্থ্য বিষয়ক ক্লাছ লৈছিলো আৰু স্কাউট-গাইডৰ ক্লাছো লৈছিলো। বি.টি.চি.ৰ অধ্যাপক কুমুদ শৰ্মা, নবীন দত্ত, প্ৰভাত চন্দ্ৰ বৰগোহাঁইক নিচেই ওচৰৰ পৰা লগ পাইছিলো। মই আজাদ ছোৱালী হাইস্কুলৰ পৰিচালনা সমিতিৰো সদস্য আছিলো। সেই সময়ত ছোৱালী হাইস্কুলখনৰ প্ৰধান শিক্ষয়িত্ৰী আছিল বীণা বৰগোহাঁই। তদুপৰি আজাদ প্ৰাইমাৰী স্কুলৰ পৰিচালনা সমিতিৰো সদস্য আছিলো। তেতিয়া প্ৰধান শিক্ষক আছিল ভদ্ৰেশ্বৰ দাস। মই থকা কালছোৱাত আজাদত প্ৰতি বছৰে ধূম-ধামেৰে ৰাস উৎসৱ পালন কৰিছিল। সেই ৰাস উৎসৱৰ উদযাপন সমিতিৰো

মই সদস্য আছিলো। উদযাপন সমিতিৰ সদস্য আৰু বাসৰ অভিনেতা-অভিনেত্ৰীসকলৰ কিছু লোকৰ নাম মোৰ এতিয়াও মনত আছে। তাৰ ভিতৰত ভোলা মহন্ত, হেমচন্দ্ৰ মহন্ত, যজ্ঞোৰাম সন্দিকৈ, নিৰ্মল বৰা, নাৰায়ণ বৰগোহাঁই, ড० হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা, যোগেন শইকীয়া, পূৰ্ণন্দৰ বৰুৱা, গোলাপ বৰুৱা, নবীন বৰগোহাঁই, ৰেখা বৰা, চবিন ৰাজখোৱা, ৰেণু ৰাজখোৱা, বীণা ৰাজখোৱা, জুনু ৰাজখোৱা, ভৰত ৰাজখোৱা, বিষ্ণু বৰগোহাঁই, মদন চেতিয়া, সৰ্বেশ্বৰ চেতিয়া, শৰৎ গগৈ ইত্যাদি আৰু বহুতৰ নামবোৰ পাহৰিছো। মোৰ ছোৱালীজনী তেতিয়া সৰু আছিল, তাই কেইবাবাৰো বাসত দশৰতাৰ নৃত্য আৰু গোপী নৃত্য দিছিল। দশাৰতাৰ নৃত্যত মোহিত হৈ দৰ্শকৰ পৰা পুৰস্কাৰো পাইছিল। যজ্ঞোৰাম সন্দিকৈৰ শিৱ ভাও, পূৰ্ণন্দৰ বৰুৱাৰ কংস ভাও আৰু ৰেখা বৰাৰ দৈৱকী ভাও অতি সুন্দৰ আৰু মনোমোহা আছিল।

ড० হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা, বিষ্ণু বৰগোহাঁই, নাৰায়ণ বৰগোহাঁই, নবীন বৰগোহাঁই, মদন চেতিয়া, সৰ্বেশ্বৰ চেতিয়া, শৰৎ গগৈ আদিৰ ঘৰত প্ৰায়ে ভাতখোৱাৰ নিমন্ত্ৰণ পাইছিলো আৰু আমি সপৰিয়ালে গৈ মাছে-মাংসৰে উদৰ পূৰাই ভাত খাইছিলোঁগৈ। ড० হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ বিষয়ে লিখিবলৈ গৈ আজাদৰ ভালেমান কথা লিখিলো, আৰু বহুত কথা লিখিবলৈ ইচ্ছা আছিল কিন্তু বিষয়বস্তু বাহিৰলৈ যোৱাৰ কাৰণে চমুৱাই আনিলো।

ড० হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা আজাদৰ বংপুৰীয়া গাঁৱৰ স্থায়ী বাসিন্দা হ'লেও বৰ্তমান তেখেতৰ আৰু দুখন ঘৰ আছে। এখন উত্তৰ লক্ষীমপুৰ নগৰৰ কাষতে বৰমুৰীয়া তিনিআলিত আৰু আনখন ঘৰ উত্তৰ লক্ষীমপুৰ নগৰৰ চেতিয়া গাঁৱত। কোনে কোনখন ঘৰত কেতিয়া থাকে নাজানো। তেখেতৰ দুজনী ছোৱালী, দুটা ল'ৰা। ডাঙৰজনী ছোৱালী চাকৰি আৰু বিবাহ সূত্ৰে থাকে অৰুণাচলত। সৰুজনী বিবাহ সূত্ৰে থাকে ডিব্ৰুগড়ত। ল'ৰা দুটা ক'ত ক'ত থাকে ভালকৈ নাজানো। ড० হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাই আকৌ ৰাতিপুৱা থাকে এখন ঘৰত আৰু গধূলি থাকে আন এখন ঘৰত।

এইদৰে ঘূৰি ফুৰোঁতে। সময়ত খাবলৈ পোৱাকৈ কোনে কোনখন ঘৰত বান্ধি বাটি দিয়ে তাকো নাজানো। তেখেত মোৰ সংস্পৰ্শলৈ আৰু ওচৰ চাপি আহে তেতিয়া, যেতিয়া মোৰ উত্তৰ লক্ষীমপুৰ নগৰৰ চেতিয়া গাঁৱত থকা মাটিডোখৰ কিলে। মই চেতিয়া গাঁৱৰ সিদ্ধেশ্বৰ গঁগেৰ পৰা তেখেতৰ চেতিয়া গাঁৱত থকা মাটিৰ পৰা ডেৰ বিঘা মাটি কিলো। সিদ্ধেশ্বৰ গঁগে সেই সময়ত বোধ কৰো উত্তৰ লক্ষীমপুৰ পৌৰসভাৰ পৌৰপতি আছিল। তেখেত মোৰ কাৰণে বৰ চিধা-চিধি, মৰমীয়া মানুহ আছিল। তেখেতে মোক ভাতুৰ দৰে মৰম কৰিছিল আৰু ময়ো তেখেতক দাদা হিচাপে শ্ৰদ্ধা ভক্তি কৰিছিলো। তেখেতৰ ভায়েক যুগধৰ গঁগেও উত্তৰ লক্ষীমপুৰ পৌৰসভাৰ চেনিটেৰী ইন্সপেক্টৰ আছিল। যোগধৰ গঁগে কিন্তু বৰ সুবিধাজনক মানুহ নাছিল। মই লোৱা মাটিডোখৰ চাৰিওফালে চাপ মাৰি কলপুলি, তামোল পুলি ৰুই জেউৰা মাৰি থোৱা আছিল। মই লক্ষীমপুৰত চাকৰি কৰি থকা দিনলৈকে মাটিডোখৰ ঠিকেই আছিল। কিন্তু মই লক্ষীমপুৰৰ পৰা ডিব্ৰুগড় জিলাৰ চাবুৱালৈ বদলি হৈ অহাৰ পাছতেই মাটিডোখৰৰ ওপৰত উপদ্ৰৱ চলিল। যোগধৰ গঁগেৰ মাটি আৰু মোৰ মাটিডোখৰ লগালগি আছিল। কাজেই মই নথকাৰ সুযোগ লৈ যোগধৰে মোৰ মাটিডোখৰ বে-দখল কৰিবলৈ ললে। মোৰ মাটিডোখৰৰ ওচৰতে মোৰ বৰদেউতাৰ ছোৱালী বাইদেউ (বাংকৰি)-ৰ ঘৰ। গতিকে বাইদেউৱে টেলিগ্ৰাম কৰি বা চিঠিৰে খবৰ দিয়ে যে তোৰ মাটিডোখৰ অমুকাই বে-দখল কৰিছে। সেই সময়ত লক্ষীমপুৰ-ডিব্ৰুগড় যাতায়তৰো আজিৰ দৰে সুবিধা নাছিল। ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদীখন ফেৰীৰে পাৰ হ'ব লাগে। দিনটোৰ বাট। যোগাযোগৰ বাবে আজিৰ দৰে ম'বাইল নাছিল। কোনোবা ধনী মানুহ বা ডাঙৰ অফিচতহে ক'ৰবাত দুই এটা লেণ্ড ফোন আছিল। যোগাযোগৰ মাধ্যম হিচাপে আছিল চিঠি, টেলিগ্ৰাম বা বায়াৰলেছ। গতিকে খবৰ পালেই মই লক্ষীমপুৰলৈ গৈ পুলিচৰ সহায় লৈ বে-দখল মুক্ত কৰি আহো। কিছু দিনৰ পাছত আকৌ একেই খবৰ বে-দখল। আকৌ গৈ বে-দখল মুক্ত কৰো। এইদৰে বছৰাৰ মোৰ মাটিডোখৰৰ ওপৰত বে-দখল চলিল। পিছত অতীষ্ঠ হৈ মই মাটিডোখৰ বেছি দিয়াৰ সিদ্ধান্ত ললো।

মোৰ সিদ্ধান্তৰ কথা গম পাই ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাই মোৰ ডেৰ বিঘা মাটিৰ এবিঘা কিনি ললে। কিছুদিনৰ পাছত বাকী আধা বিঘা মাটি দেউৰী উপাধিৰ মানুহ এজনক বিক্ৰী কৰি দিলো। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাই 'খুলিকণা'ত লিখিছে যে তেখেতে মোৰপৰা কিনি লোৱা মাটিডোখৰত সিদ্ধেশ্বৰ গগৈয়ে বে-দখল কৰিছিল। কথাটো মই বুজিবলৈ অসুবিধা পালো যে, নিজেই বেচি দিয়া মাটিডোখৰত নিজেই বে-দখল কৰা কথাটো !

যেইকি নহওক, ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাই জীৱনৰ দীঘলীয়া বাটত বহুতো ঘাত-প্ৰতিঘাত, উত্থান-পতন, তিতা-কেঁহা আদিৰ সন্মুখীন হৈ আহিছে। বিজ্ঞ লোকে কয় "হাঁহি কান্দোনৰ সমষ্টিয়েই জীৱন" জীৱনত কোনেও অকল হাঁহি থাকিবলৈও নাপাই আৰু অকল কান্দি থাকিবলৈও নাপায়। ই চক্ৰাকাৰে ঘূৰি থাকে। আজি হাঁহি থকাজনে কালিলৈ কান্দিব লাগিব আৰু আজি কান্দি থকাজনৰ কালিলৈ হাঁহিৰ মুখ দেখা পাব। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ জীৱনটো এনেকুৱাই। তেখেতে জীৱনৰ আদছোৱাত কান্দি কান্দি কটালে। এতিয়া হাঁহিৰ মুখ দেখিছে। বৰ্তমান তেখেতৰ পত্নীসহ দুজন পুত্ৰ, দুগৰাকী কন্যা, বোৱাৰী, নাতি-নাতিনীক লৈ এখন সুখৰ সংসাৰ। তিনি ঠাইত মাটিয়ে-ঘৰে অৱস্থা নদন-বদন।

তেখেতে সমাজৰ হকে বহুত কাম কৰিছে। কিন্তু এতিয়াও বহু কাম কৰিবলৈ বাকী আছে। সেইখনিও কৰি যাবলৈ ভগৱানে যাতে তেখেতক সময় দিয়ে তাৰ কাৰণে ভগৱানৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা কৰিছো। তেখেত সপত্নীৰে, সপৰিয়ালে, সুস্বাস্থ্যৰে যাতে দীৰ্ঘজীৱী হয়, এই কামনাৰে মই "ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাক যেনেদৰে জানো" এই চমু লিখনীটো ইমানতে সামৰণি মাৰিছো।

## ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ 'ধূলিকণা' : এটি অৱলোকন

ড° প্ৰবীণ কুমাৰ গগৈ

(উপক্ৰমণিকাঃ বিংশ শতিকাৰ আশীৰ দশকৰ মাজভাগত বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগৰ কনিষ্ঠ গৱেষক (UGC JRF NET) হিচাপে প্ৰথমবাৰৰ বাবে অসমীয়াত ফেল'শ্বিপ লৈ গৱেষণা কৰিবলৈ অসমীয়া বিভাগত পঞ্জীয়ন কৰিছোঁ। এনে সময়তে বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগৰ শিক্ষক গৱেষক (UGC TF) হিচাপে লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ অসমীয়া বিভাগৰ বিভাগীয় প্ৰধান হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাইও আহি পঞ্জীয়ন কৰাইছিল।)

ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অসমীয়া বিভাগৰ স্নাতকোত্তৰ মহলা প্ৰথম বেটছৰ ছাত্ৰ হিচাপে ১৯৭০ চনত এম-এ পাছ কৰি ড০ বৰুৱাই ১৯৭২ চনৰ পহিলা জুলাইত লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় স্থাপন কৰি পাঁচ মাহৰ বাবে ভাবপ্ৰাপ্ত অধ্যক্ষৰ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰে। বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগৰপৰা ১৯৮৫ চনত কলেজে পি-এইছ-ডি ফেল'শ্বিপ লাভ কৰাত, সেই সুবিধা লৈ ড° বৰুৱা-দাই ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ত গৱেষণা কৰিবলৈ আহিল। মই গৱেষণাৰ তত্ত্বাবধায়ক হিচাপে পাইছিলোঁ প্ৰাধ্যাপক ড° মহেন্দ্ৰ বৰা চাৰক। হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা আহি বিভাগৰ এজন অধ্যাপকৰ ঘৰলৈ গৈ গৱেষণা কৰাৰ ইচ্ছা প্ৰকাশ কৰিলে।

---

প্ৰাধ্যাপক, শিক্ষাতত্ত্ব বিভাগ, প্ৰাক্তন অধ্যক্ষ, সাংবাদিকতা আৰু গণ সংযোগ অধ্যয়ন কেন্দ্ৰ,  
ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়

কিন্তু তেওঁ ব্যস্ত হোৱাৰ বাবে সেইদিনা বৰুৱাৰ লগত কথা পাতিবলৈকো সময় নোহোৱা হ'ল। গতিকে মনত বেজাৰ লাগি সেইগৰাকী অধ্যাপকৰ লগত গৱেষণা কৰাৰ আশা এৰি ওচৰতে থকা ড° লীলা গগৈ চাৰৰ ঘৰলৈ গৈ মনৰ ভাব ব্যক্ত কৰিলে। আৰু ড° গগৈ চাৰৰ অধীনত গৱেষণা কৰিবৰ বাবে তেওঁ পঞ্জীয়ন কৰিলে। আমি দুয়োজনেই প্ৰায় সমসাময়িকভাৱে অসমীয়া বিভাগত গৱেষক হিচাপে যোগদান কৰিলোঁ আৰু দুয়ো বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ৪ নং গৱেষক কুটাৰ (cottage)ত থকাৰ সুবিধা পালোঁ। তেতিয়াৰে পৰা হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা মোৰ বাবে বৰুৱা-দা হৈ পৰিল। কেইবাবছৰো আমি একেলগে একেটা হোষ্টেলত থাকি গৱেষণা কাৰ্যত ব্ৰতী হৈ থকাৰ পাছত বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগৰ নীতি অনুসৰি বৰুৱা-দাই নিৰ্দিষ্ট সময়ৰ ভিতৰতে গৱেষণা গ্ৰন্থ “অসমৰ বিহু উৎসৱ, ইয়াৰ সাংস্কৃতিক দিশৰ বিশ্লেষণাত্মক অধ্যয়ন” জমা দিলে; আৰু এটা সময়ত মৌখিক পৰীক্ষাৰ অন্তত ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ে অসমীয়াত ডক্টৰেট ডিগ্ৰী প্ৰদান কৰিলে। শ্ৰীযুত হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা তাৰ পাছত ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা হ'ল। নিজে খোলা কলেজখনলৈ উভটি গৈ উপাধ্যক্ষ হিচাপে যোগদান কৰি ১৯৯৮ চনৰেপৰা ২০০৩ চনত অৱসৰ লোৱালৈকে অধ্যক্ষৰ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰি লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়খনিক এখন উচ্চ পৰ্যায়ৰ শিক্ষানুষ্ঠানলৈ উন্নীত কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল।

বৰুৱা-দাই গৱেষণা কৰি থকাৰ সময়তে দেউতাকৰ মৃত্যু হৈছিল। বৰুৱা-দা দেউতাকৰ আদ্যশ্ৰাদ্ধৰ বাবে ডিব্ৰুগড়ৰপৰা দুজন জ্যেষ্ঠলোকৰ সৈতে একেলগে ফেব্ৰীৰে ব্ৰহ্মপুত্ৰ পাৰ হৈ লক্ষীমপুৰলৈ গৈছিলোঁ। (তেতিয়া উত্তৰ পাৰলৈ যোৱা বুলি ক'লে যি কণ্ঠেৰে যাব লাগে, সেই কথা আজিৰ প্ৰজন্মই বুজিবকে নোৱাৰিব। বিশ্ববিদ্যালয়ৰপৰা চিটি বাছত উঠি পূজাঘাট বা কাছাৰী ঘাটলৈকে যোৱা, তাৰপৰা দহ-পোন্ধৰজন যাত্ৰীৰে ভৰা খোলা জীপ এখনত উঠি ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ এটা সুঁতিৰ পাৰলৈ যোৱা, তাৰপৰা আশী-এশ ফুটমান দীঘল কাঠৰ তন্ত্ৰৰ সাঁকোৱেদি এজন এজনকৈ সুঁতিটো পাৰহৈ গৈ ফেব্ৰীত উঠা, ফেব্ৰীৰে ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদী পাৰ হৈ সিটো পাৰৰ সোণাৰী ঘাট বা কাৰেংঘাটত নমা,

ঘাটত ফেৰীখন লগাই পাবলৈ কাঠৰ তক্তা এখন লগাবলৈ পাওঁতে নৌপাওঁতেই ফেৰীৰ পৰা নদীৰ পাৰলৈ প্ৰায় জাপ মাৰি দৌৰি গৈ বাছ এখনত কোনোমতে চিট এটা যোগাৰ কৰা, তাৰপৰা কুলাজানলৈ গৈ, কুলাজানৰপৰা লক্ষীমপুৰৰ বাছ ধৰি গন্তব্য স্থানলৈ যোৱা। তেনে এটা প্ৰচেষ্টাৰ মাজেদি বৰুৱা-দাৰ ঘৰ পাইছিলোঁগৈ।

বৰুৱা-দাৰ লগ লাগি বিশ্ববিদ্যালয়ত প্ৰথমবাৰৰ বাবে “ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয় গৱেষক সংস্থা” (Dibrugarh University Research Scholars' Association) আৰু পিছলৈ এম-ফিল গৱেষকসকলে যোগদান কৰাত “ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয় এম-ফিল আৰু গৱেষক সংস্থা” (Dibrugarh University M. Phil & Research Scholars' Association) গঠন কৰি বৰুৱা-দাই প্ৰতিষ্ঠাপক সভাপতি আৰু মই নিজে প্ৰতিষ্ঠাপক সম্পাদক হৈ গৱেষকৰ বাবে ভালেমান কাম কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিলোঁ। প্ৰথম অৱস্থাত গৱেষকসকলৰ বাবে কৰ্তৃপক্ষৰ তৰফৰ পৰা খোৱা-বোৱাৰ কোনো ব্যৱস্থা কৰা হোৱা নাছিল। পঞ্জীয়ক ড০ দিব্যহাস গোস্বামী চাৰৰ ঘৰত সুনন্দ ডেকা নামেৰে এটা ল'ৰাই লাচনি-পাচনি কৰি আছিল। তাৰ পেহীয়েক-পেহায়েকে তাক কিবা কামত সোমোৱাই দিবৰ বাবে এদিন আমাক ক'লে। বৰুৱা-দা আৰু মই আলোচনা কৰি সুনন্দক আমাৰ ভাত বান্ধনি হিচাপে নিয়োগ কৰিলোঁ — চৰ্ত হ'ল সি আমাক পুৱা-গধূলি দুসাজ বান্ধি দিব আৰু আমাৰ লগতে খাব। দৰমহা-পাতি নাই। পাছলৈ কৰ্তৃপক্ষক কৈ তাৰ চাকৰিৰ বাবে চেষ্টা কৰা হ'ব। কেইগৰাকীমান গৱেষকৰ সৈতে লগ লাগি নিজাববীয়াকৈ পইচা তুলি দৰমহাৰ নামত তাক কিবা এটা দিয়াৰ সিদ্ধান্ত কৰিলোঁ। কিন্তু দুখৰ বিষয় যে প্ৰায়বিলাকেই শেষত এই কাৰ্যত পিঠি দিলে। বিশ্ববিদ্যালয় কৰ্তৃপক্ষই তাক কণ্ট্ৰেকচুৱেল কুক হিচাপে মকৰল নকৰা পৰ্যন্ত বৰুৱা-দা আৰু মই নিজে দুয়ো লগ লাগি মাহেকত পঞ্চাশ টকাকৈ দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিলোঁ।

বান্ধনিৰ ব্যৱস্থা হ'ল; কৰ্তৃপক্ষক কৈ-মেলি কালী মন্দিৰৰ কাষতে থকা এটা কুটিৰ বান্ধনিশালৰ বাবে ব্যৱস্থা কৰা হ'ল আৰু কিছু বাচন আদিৰো যোগাৰ

কৰা হ'ল। বন্ধাৰ বাবে খৰি ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল। এই ক্ষেত্ৰত সেই সময়ত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ প্ৰশাসনিক উপ-পঞ্জীয়ক ড० যতীন্দ্ৰ নাথ বৰুৱা চৰে আমাক যথেষ্ট সহায় কৰিছিল। প্ৰথম অৱস্থাত মোৰ নিজৰ প্ৰেছাৰ কুকাৰটোকে বন্ধন কাৰ্যত ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল আৰু খৰিৰ জুইত প্ৰেছাৰ কুকাৰৰ অৱস্থা চাবলগীয়া হৈছিল - তাৰ হেন্ডেল আদি বেকেলাইটেৰে তৈয়াৰী অংশবোৰ জুইত পুৰি তাৰ কংকালটোহে বৈছিল।

বৰুৱা-দাৰ এখন বাজাজ স্কুটাৰ আছিল। সেইখনৰ প্ৰায়েই মই ড্ৰাইভাৰ হওঁ আৰু বৰুৱা-দা পিছফালে বহি যায়। এতিয়াৰ দৰে দুচকীয়াত দুজন বহা নিবেধ বা দুয়োজনেই হেলমেট পিন্ধা ইত্যাদি বৰ কাঢ়া নিয়মবোৰ নাছিল বাবেই বজাৰ-সমাৰ কৰিবলৈ যাওঁতে বা গৱেষণাৰ তথ্য আহৰণ কৰিবৰ বাবে ওচৰে-পাজৰে কৰবালৈ যাবলগীয়া হ'লে আমি দুয়োজনে একেলগেই স্কুটাৰতে গৈছিলোঁ।

হোষ্টেলৰ ৰান্ধনি আৰু ৰান্ধনিশালৰ ব্যৱস্থা হোৱাৰ আগতে নিজৰ কোঠাতে বৰুৱা-দা আৰু ময়ে নিজে ৰন্ধা-বঢ়া কৰিছিলোঁ। আবেলিপৰত দুয়ো বজাৰলৈ গৈ সৰু চাই কুকুৰা এটা কিনি বজাৰৰে কুকুৰা বেপাৰী এজনক টকা এটা দি মৰোৱাই ছাল আদি গুচাই আনিছিলোঁ; পিছত ৰুমলৈ আনি কাটি-বাচি লৈছিলোঁ। তেনেদৰে মাছ আদিও প্ৰায় গোটাকে কিনি আনি ৰুমতে কাটি-বাচি লৈছিলোঁ। আজি-কালিৰ দৰে 'ৰেডিমেড' হৈ থকা মাছ-মাংস কিনিবলৈ পোৱা নাছিল। এদিন বৰুৱা-দায়ে ক'লে, 'গগৈ, বহুতদিন বৰালি মাছ খোৱা নাই ! আজি বৰালি মাছ এটা আনো। মই কলোঁ, "মই বাচি দিব পাৰিম, কিন্তু ভাজিব নোৱাৰোঁ দেই। বৰালি মাছ ভাজিলে বৰ ফুটে। তদুপৰি সৰু বৰালি খাবলৈও ভাল নালাগিব, ডাঙৰ এটা আনিলে দুয়োজনে কিমান খাব ? তথাপি দুয়োজন ওলাই গৈ বজাৰৰপৰা হালধীয়া বোল ধৰা বুজন চাই এটা বৰালি মাছ আনিলোঁ। কটা-বঢ়া কৰি মাছ ভজাৰ দায়িত্ব বৰুৱাদালৈ এৰি মই ভাত-দাইলৰ ব্যৱস্থা কৰিলোঁ। এটা সময়ত পঢ়া-শুনা শেষ কৰি বৰুৱাদা লাগিল মাছ ভাজিবলৈ। মাছ ভজাৰ লগে লগে আবতৰীয়া দীপান্বিতাৰ দৰে তপত তেলত মাছ ফুটিবলৈ ধৰিলে

আৰু তপত তেল হাতে-গায়ে পৰাত বৰুৱা-দায়ো সমানে চিঞৰিবলৈ ধৰিলে। এটা সময়ত অতিষ্ঠ হৈ ক'লে, 'গগৈ, মই মাছ-তাছ ভাজিব নোৱাৰোঁ দেই। এনেদৰে মাছ আৰু খাব নোৱাৰোঁ। আপুনি কিবা এটা কৰক। নহ'লে মাছবোৰ পেলাই দিলেও দিব।' 'বোলো সেই কাৰণেহে মই বৰালি মাছ নাখাওঁ বুলি কৈছিলোঁ। হ'ব, আপুনি গুচক। মই কিবা এটা কৰোঁ।' বৰুৱা-দা পুনৰ টেবুললৈ গ'ল। মই মাছ ভাজিবলৈ ধৰিলোঁ। বৰুৱাদাই মাছ ফুটাৰ শব্দ নুশুনি মোলৈ কেৰাহিকে চাই কলে, "মাছ ফুটা নাই যে?" মই ক'লোঁ, 'তেলত মাছ দিয়েই কেৰাহিত ঢাকনখন দি দিওঁ, মাছ ফুটি গাত পৰিব ক'ব পৰা।' 'সেই কথা আপুনি মোক আগতে নকলে কেলৈই, ইমান তপত তেল গাত পৰিল।' উত্থাৰে ক'লে বৰুৱা-দাই। মোৰ হাঁহি উঠিল। কলোঁ, "বা! সেইটোও মই ক'ব লাগে নেকি ?

এবাৰ আমাৰ গৱেষণা কুটিৰৰ সমীপতে ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথত নিশা দহ-এঘাৰটা উদঙীয়া গৰু ডাঙৰ গাড়ীয়ে খুন্দিয়াই মাৰিলে। ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথ হোৱাৰ বাবে বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কৰ্তৃপক্ষই সেইবোৰ আঁতৰোৱাৰ ব্যৱস্থা নকৰিলে। আমি এইপাৰে থকা গৱেষকসকলে সেইফালেদিয়েই ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথ পাৰ হৈ ভাত খাবলৈ যাব লাগে। বৰুৱা-দাই সেইবাতি ভাত খাবলৈ গৈ আন্ধাৰে-মুন্ধাৰে মৰা গৰুৰ গাত খুন্দা খাই লুটি খাই পৰিল। তাৰ পাছত যি গুৱাল গালি! পিছৰ দিনা ইমানবোৰ মৰা গৰু দেখা পাই জাকে জাকে শগুণ আহি ৰাষ্ট্ৰীয় ওপৰতে পৰি 'শ'-বোৰ খাবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। শগুণৰ জাকে একপ্ৰকাৰ ট্ৰেফিক জাম কৰিলে। গাড়ীয়ে হৰ্ন দিলেও শগুণ আঁতৰি নিদিয়া হ'ল। তেনেকৈ মৰা গৰু খাই থকা অবস্থাতে কোনোবা এখন গাড়ীয়ে শগুণ এজনীতো চেপি মাৰিলে। বোলে এনেয়ে মৰো ঋষিৰ শাপত, তাতে দিছে ধানৰ ভাগত; মৰা গৰু কেইটাই আটিছে, তাতে আকৌ শগুণ এজনীয়ো মৰিল। ইতিমধ্যে মৰা গৰু গেলি গোন্ধ ওলাবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। আমি ভাত খাবলৈ যাবৰ বাবে ৰুমালত চেণ্ট সানি নাকত ধৰি সেইছোৱা দৌৰি পাৰ হৈ যাওঁ আৰু ভাত খাই উঠি পুনৰ সেই একেদৰেই দৌৰি আহি নিজৰ ৰুম পাওঁহি। আমাৰ ৰুমটো ৰাষ্ট্ৰীয় কাষতে হোৱাৰ বাবে আমি গেলা গোন্ধৰ প্ৰকোপত ৰুমতো থাকিব নোৱাৰা অবস্থাত পৰিলোঁ। চাপৰিলে

মেঘ নেৰায়।’ গতিকে বৰুৱা-দা আৰু মই চুইপাৰ এজন মাতি আনি নিজৰ জেপৰ পৰা টকা দুশ দি আঁতৰোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰি ৰাষ্ট্ৰত ফেলাইল ঢালিহে তৎ পাইছিলোঁ। এই কামবোৰত আনবিলাকে একো সহায় কৰা নাছিল; যেন এই কামবোৰ কৰাৰ দায়িত্ব কেৱল গবেষক সংস্থাৰ সভাপতি আৰু সম্পাদকৰহে আছিল !

এনেদৰেই আমি গবেষণাৰ সময়ত ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ত দিনবোৰ অতিবাহিত কৰিছিলোঁ। আজি প্ৰায় চাৰি দশকৰ পাছত এই কথাবোৰ ৰোমন্থন কৰিবলৈ পাই নষ্টান্‌জিক্ হৈ পৰিছোঁ।)

দিনলিপি বা ডায়েৰী আৰু জীৱন সৌৱৰণ আৰু আত্মজীৱনীৰ অৰ্থ :

এজন লেখকে নিজৰ জীৱনৰ বিষয়ে লেখা গ্ৰন্থকেই অসমীয়াত ‘আত্মজীৱনী’ বুলি ক’লেও ইংৰাজীত ইয়াৰ সমগোত্ৰীয় তিনিপ্ৰকাৰৰ গ্ৰন্থ আছে Autobiography, Reminiscence আৰু Memoirs ; আৰু এই তিনি প্ৰকাৰৰ মাজত পাৰ্থক্য আছে।

*Autobiography is a biography written by the subject about himself. It is to be distinguished from the memoir - in which the emphasis is not on the author's developing self, but on the people, he has known and the events he witnessed-and from the private diary or journal, which is a day-to-day record of the events in a man's life which he writes for his own use and pleasure, with little or no thought of publication. [M. H. Abrams, A Glossary of Literary Terms, p.15]*

ৰয় পান্কেলে কৈছে, “আত্মজীৱনী এনে এবিধ জীৱন বৃত্তান্ত, যত লেখকে তেওঁৰ জীৱনৰ আৰু মনৰ এটি বিশেষ অৱস্থাত নিজকে আৰু নিজৰ জীৱনৰ কথাবোৰ যেনেকৈ বুজে আৰু গ্ৰহণ কৰে, তেনেকৈ অংকন কৰে। “The New Encyclopaedia Britannica” ত (পৃঃ ১০৪০) স্মৃতিকথা সম্পৰ্কে লেখিছে

History or record composed from personal observation and experience. Closely related to, and often confused with, autobiography, a memoir usually differs chiefly in the degree of emphasis placed on external events, whereas writers of autobiography are concerned primarily with themselves as subject matter, writers of memoir are usually persons who have played roles in, or have been close observers of historical events and whose main purpose is to describe or interpret the events.

ৰয় পান্কেলে তেওঁৰ 'Design and Truth in Autobiography' নামৰ গ্ৰন্থখনত জীৱন সৌৰৰণ (Reminiscences) আৰু স্মৃতিকথা (Memoir)ৰ পাৰ্থক্য সম্পৰ্কে ব্যাখ্যা কৰিছে এনেদৰে, স্মৃতিকথাত পোৱা যায় কোনো লোকৰ নিজৰ ৰাজহুৱা জীৱনৰ ঘটনা বা কাৰ্যাৱলীৰ সৌৰৰণ; জীৱন সৌৰৰণত অন্যহাতে পোৱা যায় কোনো লোকৰ নিজৰ ব্যক্তিগত জীৱনৰ সৌৰৰণ। অৱশ্যে এই দুয়ো শ্ৰেণীৰ ৰচনাই লেখকৰ নিজৰ জীৱনত ৰাজহুৱা ঘটনাবলী বা কাৰ্যাৱলীয়ে কেনে প্ৰতিক্ৰিয়া বা অভিজ্ঞতাৰ সৃষ্টি কৰিছিল তাৰ বৃত্তান্ত। গতিকে দুয়োবিধ ৰচনাই বিষয়ধৰ্মী বা আত্মনিষ্ঠ। এই আত্মনিষ্ঠতাতেই জীৱন সৌৰৰণ আৰু স্মৃতিকথাৰ সমগোত্ৰীয়তা আত্মজীৱনীৰ লগত ধৰা পৰে। আত্মজীৱনী — জীৱন সৌৰৰণ আৰু স্মৃতিকথা — দুয়োবিধৰে বাসায়নিক সংমিশ্ৰণ। অৰ্থাৎ গ্ৰন্থকাৰৰ ৰাজহুৱা আৰু ব্যক্তিগত জীৱন ইয়াত এক দৃষ্টিৰেই চোৱা হয়; আৰু নিজৰ জীৱনৰ তাৎপৰ্য বিচাৰৰ বাবে বা আত্মচিত্ৰণৰ বাবে ইয়াত ৰাজহুৱা জীৱনৰ আৰু ব্যক্তিগত জীৱনৰ অভিজ্ঞতাবলী কোনো পাৰ্থক্য নোহোৱাকৈ বিচাৰ কৰা হয়। আত্মজীৱনী আৰু দৈনন্দিন আত্মগঞ্জী বা দিনলেখা (Diary) উভয় প্ৰকাৰ ৰচনাতে গ্ৰন্থকাৰে বিগত অতীতক বৰ্তমানৰ আলোকেৰে অংকিত কৰে। ইয়াত কাহিনীৰ স্বকীয় কোনো শিল্পগত পৰিণাম সংকেত নাই। আত্মজীৱনীত লেখকৰ ব্যক্তি চৰিত্ৰ আৰু আত্মজিজ্ঞাসাই প্ৰধান স্থান লাভ কৰে আৰু স্মৃতিকথাত ব্যক্তি

চৰিত্ৰতকৈ বহিৰ্গত ঘটনা-প্ৰবাহে প্ৰাধান্য লাভ কৰে।

ড० বৰুৱাৰ 'ধূলিকণা'খনক যেনেকৈ জীৱন সোঁৱৰণ অথবা আত্মজীৱনী বুলি অভিহিত কৰিব নোৱাৰি, ঠিক তেনেদৰে নোৱাৰি ক'ব দিনলিপি বা ডায়েৰী বুলি। তথাপি এই আলোচনাত এই গ্ৰন্থখনক আত্মজীৱনী বুলিয়েই উল্লেখ কৰা হ'ব। এই গ্ৰন্থখনৰ প্ৰথম অংশৰ শিৰোনাম হৈছে 'মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ'। বেজবৰুৱাৰ আত্মজীৱনীখনৰ নামো 'মোৰ জীৱন সোঁৱৰণ'; আৰু বেজবৰুৱাৰ কথাৰ উল্লেখৰে গ্ৰন্থখন আৰম্ভণী কৰিছে এইদৰে, বসৰাজ বেজবৰুৱাই কবৰ দৰে কোন বছৰৰ কোন মাহত, কি তাৰিখে মই ভূমিষ্ঠ হলো অৰ্থাৎ এই সসাগৰা পৃথিৱীত জনসংখ্যা বঢ়ালো তাৰ উবাদিহ বিচাৰি এই অভাজন পুত্ৰই আই মাতৃক বৰ আগ্ৰহ আৰু উৎসুক্যৰে সন্ধান বিচাৰি বিফল মনোৰথ হলো। "মাতৃয়ে মাথোন এটা কথাই কৈছিল মাঘ মাহ সেঙেটা জাৰৰ পুৱতি নিশা মই টেঁকীশালত জন্ম হৈছিলো।" (ধূলিকণা পৃঃ ১)

এই আত্মজৈৱনিক গ্ৰন্থখনৰ প্ৰথম পৃষ্ঠাৰপৰা আঠত্ৰিশ পৃষ্ঠালৈকেহে আত্মজীৱনীৰ দৰে লিখিছে; তাৰ পাছৰেপৰা শেষলৈকে আচলতে এখন দিনলিপিহে। ২০১৩ চনলৈকে বছৰৰ উল্লেখযোগ্য দিন একোটাহঁতৰ কাৰ্যাবলীৰ কথা উল্লেখ কৰি "কৰ্মণ্যেৱাধিকাৰন্তে মা ফলেষু কদাচন। মা কৰ্মফলহেতুভূমা তে সঙ্গোহস্তুকৰ্মণি।।" - গীতাৰ এই প্ৰবচনেৰে সামৰণি মাৰিছে। অৱশ্যে তাৰ লগতে জুৰি দিছে নিজৰ জীৱনৰ সংক্ষিপ্ত পৰিচয় আৰু কিছু বঙীন আলোকচিত্ৰ। 'ধূলিকণা'ত প্ৰকাশিত অসমৰ সমাজ জীৱনঃ

ড० হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ এই আত্মজীৱনীখনত সমকালীন অসমীয়া সমাজ-জীৱন অতি সুন্দৰ ৰূপত প্ৰতিফলিত হৈছে। "অসমীয়া নাৰীয়ে পুৱতি নিশাতে উঠি টেঁকীত ধান বানি চাউল উলিয়াব লাগিছিল যাতে দিনটোৰ বাবে ভাতৰ দিহা হয়। আগৰ দিনত ধান বানিবৰ বাবে যিহেতু আজি-কালিৰ দৰে মিলৰ ব্যৱস্থা নাছিল, সেইবাবে অসমীয়া মহিলাই নিজৰ ঘৰত টেঁকীতে ধান বানিব লগাত পৰিছিল। তাৰ বিবৰণ বৰুৱাৰ এই গ্ৰন্থখনত সুন্দৰকৈ চিত্ৰিত হৈছে। সেই সময়ৰ আঢ্যবস্ত্ৰ অসমীয়া মানুহৰ ঘৰ কেনে আছিল তাৰ বিবৰণো

‘ধূলিকণা’ত পোৱা যায়। কাঠৰ ফুলচটি লগোৱা চাৰি কোঠাৰ আহল-বহল ঘৰ। পূবা-পশ্চিমা ঘৰটো টুপ লগা। ঘৰটোৰ পূবফালে পথালিকৈ এটা সৰু ঘৰ। চ’ৰাঘৰটোৰ পথালি জোখত সেই উত্তৰা-দক্ষিণাকৈ সৰু ঘৰটোত টুপ লগা কীৰ্ত্তন ঘৰ। পূবা-গধূলি দেউতাই ঈশ্বৰ সেৱা কৰে। ... চ’ৰাঘৰৰ পশ্চিমত উত্তৰা-দক্ষিণাকৈ মাৰল ঘৰ। এই মাৰল ঘৰৰ তিনিটা কোঠা। দক্ষিণৰ কোঠাটোত শোৱাৰ বিছনা। বিছনা মানে বাঁহৰ গাধে বোৱা আহল-বহল বিছনা। শিতানৰ মূৰত জপা আৰু কাঠৰ বাকচ। মাজৰ কোঠাটোৰ পশ্চিম ফালে টেঁকী। টেঁকীৰ ওপৰত বাঁহৰ কামিৰে বোৱা এখন চাং। তাতে ডলা-কুলা, পাচি-খৰাহী আদি ৰখা থাকে। সেই কোঠাৰ মূৰলৈ ধান-চাউলৰ পাচি-খৰাহী থাকে। একেটা কোঠাৰ পূবৰ ফালে জুইশাল। জুইশালৰ ওপৰত আখলৰ চাং। সেই চাঙত খৰিৰ পৰা আদি কৰি বিভিন্ন প্ৰয়োজনীয় সামগ্ৰী থাকে। জুইকুৰাত তুঁহ থাকে। প্ৰয়োজনত ফুমাৰি জুই ধৰিব পাৰি।” (ধূলিকণা পৃঃ ১-২)

ওপৰৰ উদ্ধৃতিয়েই সেই সময়ৰ অসমীয়া লোকৰ ঘৰ এটাৰ সুন্দৰ চিত্ৰ এখন দাঙি ধৰে। এতিয়াৰ কংক্ৰিটৰ ঘৰ-দুৱাৰ হোৱাৰ আগলৈকে ইয়েই আছিল অসমীয়াৰ এটা আটোমটোকাৰি ঘৰৰ বৰ্ণনা। বহু বিবাহ তেতিয়া এটা সাধাৰণ কথা আছিল আৰু বিধবা বিবাহৰো প্ৰচলন আছিল। সেই কথা এই গ্ৰন্থখনত পোৱা যায়। বাতিপুৰা আমি ভীমকলৰ পাতত পাঠ লিখি চাৰক দেখুৱাব লাগিছিল। আজি-কালিৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ দৰে -ডটপেন’ (Dot Pen) ব্যৱহাৰ বা ‘ফাউণ্টেইন পেন’ ব্যৱহাৰ কৰাতো সম্পূৰ্ণ নিষিদ্ধ। পাথিকলম (শেন চৰাইৰ পাখি) বা বাঁহৰ কলমহে ব্যৱহাৰ কৰিছিলো। দোকানৰ ‘নিব’ থকা কলম দুই একেহে ব্যৱহাৰ কৰিছিল। চিয়াঁহী আমি নিজে তৈয়াৰ কৰিছিলো। চিয়াঁহীৰ বাবে শিলিখা, কেহেৰাজ বন গৰুৰ মূতত সিজাই প্ৰস্তুত কৰা হয়। এঘণ্টামান কেৰাহীত সিজোৱা হ’লে ঠাণ্ডা হ’বলৈ দি পিছত কাপোৰেৰে চেকি বটলত ভৰাই থও। আমাৰ দিনত ওভোটা দোৱাত আছিল। ... পিছলৈ চিয়াঁহীৰ বড়ি কিনিবলৈ পোৱা গৈছিল। এক অনাত চাৰিটা পায়। (ধূলিকণা পৃঃ ৬)

এই বৰ্ণনাত সমকালীন অসমৰ প্ৰাথমিক শিক্ষাৰ এটি সুন্দৰ ছবি

প্ৰতিভাত হৈছে। সেই সময়ৰ প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ দৈনন্দিন কাৰ্যক্ৰমগণিকাৰো এটা অভাস এই গ্ৰন্থখনত পোৱা যায়।

“আমি স্কুলত উপস্থিত হৈ সমূহীয়া প্ৰাৰ্থনা কৰিছিলোঁ। কিন্তু আমাৰ দিনত সপ্তাহত এদিন ড্ৰিল বা ব্যায়াম শিকাইছিল। এদিন স্কুল পৰিষ্কাৰ কৰা, এদিন হাতৰ কাম। . . . পানীখোৱা ছুটি আধা ঘণ্টা। সেই সময়ত গুদু, টাং-গুটি, লুকাভাকু, খলিগুটি, চোপখেল আদি খেলি কিমানযে আনন্দত আত্মহাৰা হৈছিলো।” (ধূলিকণা পৃঃ ৬-৭)।

সেই সময়ত স্কুলৰ ইঙ্গপেক্টৰ সাঁচা অৰ্থত ইঙ্গপেক্টৰ আছিল। অৰ্থাৎ বিদ্যালয়সমূহ পৰিদৰ্শন কৰাই তেওঁলোকৰ কাম আছিল; আৰু তাক তেওঁলোকে নিয়াৰিকৈ পালন কৰিছিল। আজি-কালি ইঙ্গপেক্টৰে সেই কাম কৰিবলৈকে সময় নোপোৱা হ'ল।

আমাৰ দিনত স্কুলসমূহৰ পৰিদৰ্শক বা উপপৰিদৰ্শক মাহেকত এবাৰ যোৱাতো নিয়ম। সেই দিনটো আমাৰ বাবে ভয় আৰু আনন্দৰ দিন। ভয় লাগে আমাৰ পাঠৰ লেখা, পঢ়া, অঙ্ক আদি চায়। বেয়া হ'লে বা নোৱাৰিলে শিক্ষকক গালি পাৰে। গতিকে শিক্ষকসকল বৰ সজাগ। আনন্দৰ কথা কাৰণ হ'ল পৰিদৰ্শকে যাবৰ সময়ত স্কুল ছুটি দি যায়। (ধূলিকণা পৃঃ ৬)

সেই সময়ৰ বাজনৈতিক নেতাৰ কথাও বৰ্ণনা আছে এই আত্মজৈৱনীক গ্ৰন্থখনত : “(আজাদৰ) শিক্ষক প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰৰ ঘৰ-দুৱাৰ সম্পূৰ্ণ হোৱাত অসমৰ দ্বিতীয় গৰাকী মুখ্যমন্ত্ৰী অমিয় কুমাৰ দাস গৃহ উন্মোচনৰ বাবে আহিছিল। তেখেতৰ গাত খন্দৰৰ ধূতি-পাঞ্জাবী, মূৰত গান্ধী টুপী।” (ধূলিকণা পৃঃ ৭)

পঞ্চাশ চনৰ ভূমিকম্পৰ পাছৰ অৱস্থাৰ কথাও বৰ্ণনা কৰিছে এনেদৰে, “১৯৫০ চনৰ বৰভূমিকম্পই আমাক ভালদৰে এশিকনি দিছিল। আগত অলপ বানপানী হৈছিল যদিও বৰভূমিকম্পৰ পিছত জোলোকা-জোলোকে পানী খোৱালে।” (ধূলিকণা পৃঃ- ৭)

আত্মজীৱনীখন আৰম্ভণিতে লিখিছে এটা বাক্য, “মোৰ জীৱনটো গুৰিব'ঠা নোহোৱা পালতৰা নাও”। তথাপি জীৱন-সমুদ্ৰত পালতৰা নাওখনে

বিভিন্ন টো, চাকনৈয়া-পকনীয়া, ধুমুহা অতিক্রম কৰি নিজৰ ঘাটত সফলভাবে চপাবলৈ সক্ষম যে হৈছে, তাক এই আত্মজীৱনীখন পঢ়িলেই গম পোৱা যায়। জীৱনত বহুত সংগ্ৰাম কৰি স্কুলীয়া, কলেজীয়া আৰু বিশ্ববিদ্যালয়ৰ শিক্ষা সমাপ্ত কৰিবলগীয়া হৈছে ড° বৰুৱাই। উচ্চ শিক্ষা গ্ৰহণ কৰাৰ তাৰণাতে সেই সময়ৰ ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কৰ্তৃপক্ষৰ লগত আলোচনা কৰি কেনেকৈ শ্ৰেণীকোঠাৰ অভাৱত উপাচার্যৰ কাৰ্যালয়ৰ সন্মুখৰ কবিডৰৰ মুকলি ঠাইতে অসমীয়াৰ এম-এৰ ক্লাছ আৰম্ভ কৰিছিল তাৰ সবিস্তাৰ বৰ্ণনা এই কিতাপখনৰ পাতত পোৱা যায়। সেয়ে তেওঁ উল্লেখ কৰিছে, “মোৰ জীৱনত সংঘাত, সংগ্ৰামে কোনোদিনেই লগ এৰা নাছিল। এয়েই হয়তো জীৱন। জীৱনৰ ছন্দ তাতেই বিচাৰি পাইছিলো”। এম এ পৰীক্ষা দি লক্ষীমপুৰত বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় এখন প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ চিন্তা কৰি সেই মৰ্মে তেওঁ অগ্ৰসৰ হৈছিল। তাৰবাবে সেই সময়ৰ অসমৰ ৰাজধানী শ্বিলং, আৰু পিছলৈ অসমৰ ৰাজধানী গুৱাহাটীলৈ অহাৰ পিছত গুৱাহাটীলৈ চৰকাৰৰ লগত আৰু ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কৰ্তৃপক্ষৰ লগত কেনেদৰে বাৰম্বাৰ যোগাযোগ কৰিব লগা হৈছিল, কেনেকৈ দুগৰাকী বিশিষ্ট শিক্ষাবিদে মহাবিদ্যালয়খন প্ৰতিষ্ঠা হোৱাত বাধা দিছিল, সেই কথা পঢ়িলে এখন ৰোমাঞ্চকৰ উপন্যাস পঢ়াৰ দৰেহে লাগে।

ড° বৰুৱাৰ আত্মজীৱনীখনৰ শেষৰফালে জুৰি দিয়া দিনলিপিৰ পৰা ভালেমান প্ৰয়োজনীয় আৰু গুৰুত্বপূৰ্ণ আঞ্চলিক, ৰাষ্ট্ৰীয় অথবা আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় তথ্য পোৱা যায়, যিবিলাক এটা সময়ত বুৰঞ্জীৰ প্ৰামাণিক তথ্য হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিব পৰা যাব। তেনে কিছুমান তথ্য হৈছে,

৫ ফেব্ৰুৱাৰী ১৯৯৪ : ড° নীলা গগৈ চৰৰ সভাপতিত্বত অসম সাহিত্য সভাৰ মৰিগাঁও অধিবেশন;

২৩ জুলাই ১৯৯৪: ড° নীলা গগৈ চাৰৰ দেহাবসান

১ আৰু ২ আগষ্ট ১৯৯৪ : ড° নীলা গগৈ চাৰৰ আদ্যশ্ৰাদ্ধ। “দুৰ্ভাগ্যৰ কথা যে ওচৰতে থাকিও ড° কেশৱানন্দ দেৱগোস্বামী শ্ৰাদ্ধলৈ নাছিল।”

১৩ ফেব্ৰুৱাৰী, ১৯৯৫ : মুখ্যমন্ত্ৰী হিতেশ্বৰ শইকীয়া ঢকুৱাখনালৈ অহাৰ বাবে

আছৰে লক্ষীমপুৰ বন্ধ দিলে।

২১ এপ্ৰিল ১৯৯৫ : আজি মোৰাৰজী ভাই দেশাই ৯৯ বছৰ বয়সত ঢুকাল।  
তেখেত জনতা চৰকাৰৰ দিনত প্ৰধানমন্ত্ৰী আছিল। ১৫ ছেপ্টেম্বৰ ১৯৯৫ :  
আজি মহেশ্বৰ নেওগৰ দেহাৱসানৰ খবৰ পাই দুখ লাগিল।

২২ ফেব্ৰুৱাৰী ১৯৯৬ : অসম সাহিত্য সভাৰ অধিবেশন আছিল যদিও যোৱা  
নহ'ল।

৯ এপ্ৰিল ১৯৯৬ : ড০ মহেন্দ্ৰ বৰা চৰাৰ অকাল মৃত্যু বুলি খবৰ পালো। তেখেত  
অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰাক্তন সভাপতি, ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অসমীয়া বিভাগৰ  
মুৰব্বী অধ্যাপক আছিল। তেখেতৰ লগতে ড০ লীলা গগৈ চাৰেও ডক্টৰেট  
ডিগ্ৰী লৈছিল।

১১ এপ্ৰিল ১৯৯৭ : আজি জনতা চৰকাৰৰ প্ৰধানমন্ত্ৰী এইচ ডি দেবেগোঁৰা  
মন্ত্ৰীসভাৰ পতন ঘটিল। পুনৰ মধ্যকালীন নিৰ্বাচন হ'ব।

১৭ অক্টোবৰ ১৯৯৭ : ঢলপুৰ শিমলুগুৰিৰ মিটিঙৰ পৰা ঘূৰি আহোতে ঢলপুৰ  
তিনি আলিত মিলিটেৰীয়ে আমাক অত্যাচাৰ কৰিলে আনকি ড০ নগেন  
শইকীয়া চাৰেও ওপৰলৈ হাত দাঙি থিয় হ'ব লগা অৱস্থা হ'ল।

১১ ছেপ্টেম্বৰ ২০০১ : আজি আমেৰিকাৰ বৰ্ল্ড ট্ৰেড চেণ্টাৰত ওচামা বিন  
লাভেনে বোমা দি ধ্বংস কৰিলে। এখন প্লেনত কঢ়িয়াই নিয়া বোমাটো ট্ৰেড  
চেণ্টাৰত খুন্দা মৰাই ধ্বংস কৰিলে।

১৩ ডিচেম্বৰ ২০০১ : আজি দিনৰ ১১ বজাত সাংসদ ভৱনত উগ্ৰপন্থীৰ আক্ৰমণ  
চলিল।

২৫ ডিচেম্বৰ ২০০১ : আজি অসম সাহিত্য সভাৰ শুবালকুছি অধিবেশনৰ  
সভাপতি অতুল বৰুৱাৰ দেহাৱসানৰ খবৰ পালো।

১৩ আগষ্ট ২০০৩ : হঠাতে খবৰ পালো ড০ ভবেন্দ্ৰ নথ শইকীয়া ঢুকাল।

২৪ অক্টোবৰ : আজি লেখক- সংস্কৃতিৰ সাধক প্ৰদীপ চলিহাৰ দেহাৱসান ঘটিছে।

১ জুন ২০০৪ : (তাতে) খবৰ পালো ড০ নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈ ঢুকাল।

১৫ আগষ্ট ২০০৪ : (লক্ষীমপুৰত) স্বাধীনতা দিবসৰ কাৰ্যসূচী শেষ কৰি ঘূৰি

আহি ঘৰ পাই শুনিলো ধেমাজিত আলফাই বোমা বিস্ফোৰণ কৰি ১৩ জন নিৰীহক হত্যা কৰিলে।

১৭ আগষ্ট ২০০৪ঃ আজি মুখ্যমন্ত্ৰী তৰুণ গগৈয়ে আগষ্ট মাহৰ ১৬ তাৰিখটো ৰাজ্যিক শোক দিৱস হিচাপে পালন কৰিবলৈ ঘোষণা কৰিলে।

৮ ছেপ্টেম্বৰ ২০০৮ঃ ড০ ভূপেন হাজৰিকাক আজি অসমৰ মুখ্যমন্ত্ৰীয়ে 'অসম ৰত্ন' সন্মানেৰে বিভূষিত কৰিলে।

২২ অক্টোবৰ ২০০৮ঃ আজি ভাৰতে 'চান্দ্রায়ন-ৰ' সফলতাৰে উৎক্ষেপন কৰিলে।

২৭ নবেম্বৰ ২০০৮ঃ মুম্বাইত সন্ত্ৰাসবাদীৰ আক্ৰমণৰ ফলত ১০৭ জন নিহত ৩১০জন আহত বুলি প্ৰচাৰ মাধ্যমৰ যোগেদি জানিব পাৰিলো। আজি প্ৰাক্তন প্ৰধানমন্ত্ৰী ভি পি সিঙৰ মৃত্যু হোৱাৰ বাতৰিও অনাতাঁৰ যোগে পালো।

২০ নবেম্বৰ ২০০৯ঃ গধূলি খবৰ পালো ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ প্ৰাক্তন উপাচাৰ্য ড০ মুকুন্দ মাধৱ শৰ্মাৰ গুৱাহাটীৰ বাসভৱনত দেহাৱসান ঘটিছে।

১৮ জুলাই ২০১১ঃ কটন মহাবিদ্যালয়ক অসম বিধান সভাই বিশ্ববিদ্যালয় পৰ্যায়লৈ উন্নীত কৰিলে।

৫ নবেম্বৰ ২০১১ঃ আজি মুম্বাই 'কুকিলাবেন' চিকিৎসালয়ত অসমৰত্ন, সুধাকণ্ঠ ড০ ভূপেন হাজৰিকা স্বৰ্গগামী হয়।

২৯ নবেম্বৰ ২০১১ঃ সভাৰ আৰম্ভণিতে আজি ইহলীলা সম্বৰণ কৰা ড০ মামণি ৰয়চম গোস্বামী (ইন্দিৰা) মৃত্যুত গভীৰ শোক প্ৰকাশ।

৪ জুলাই ২০১২ঃ সুগন্ধি পখিলাৰ কবি হীৰেন ভট্টাচাৰ্যৰ গুৱাহাটীৰ নিজা ঘৰত দেহাৱসান ঘটে।

তেনেদৰে আন এটা খবৰ হৈছে, "ইতিমধ্যে ভাৰতৰ ৰাজনীতিৰ আমূল পৰিবৰ্তন হৈছে। জয় জোৱান জয় কিষাণ' মন্ত্ৰেৰে দীক্ষিত কৰা ভাৰতবাসীক কন্দুৱাই লালবাহাদুৰ শাস্ত্ৰীৰ মৃত্যুৰ পিছত ইন্দিৰা গান্ধীয়ে প্ৰধান মন্ত্ৰীৰ আসন লৈয়েই দেশক আৰু এখোপ আগুৱাই নিয়াৰ মানসেৰে নতুন নতুন চিন্তা চৰ্চা

কৰিবলৈ ল'লে। ১৯৬৭ চনত 'অসম পুনৰ গঠন' আইন কৰি নাগালেণ্ড, মণিপুৰ। মিজোৰাম, মেঘালয়, ত্ৰিপুৰা, অৰুণাচল জন্মৰ প্ৰবাহ চলিবলৈ লাগিল।" বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰীক্ষাৰ ৰুটিনৰ বিষয়েও আত্মজীৱনীখনত উল্লেখ আছে। এতিয়াৰ পৰীক্ষাৰ সময়সূচীৰ দৰে সেই সময়ৰ পৰীক্ষাৰ সময় সূচী নাছিল। আত্মজীৱনীখনত তেওঁ উল্লেখ কৰিছে, "আজিকালি পৰীক্ষাৰ ৰুটিনত যথেষ্ট জিৰণী দিয়ে। আমাৰ দিনত নাই। এদিন প্ৰিভিয়াচ্ এদিন ফাইনেল"।

এনেদৰে সেইসময়ৰ আঞ্চলিক আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় অথবা আন্তৰাষ্ট্ৰীয় ঘটনাৱলীৰ বিভিন্ন তথ্যবোৰৰ সুন্দৰ বিৱৰণ আত্মজীৱনীখনত পোৱা যায়, যিবোৰৰপৰা এখন আধুনিক বুৰঞ্জী প্ৰণয়ন কৰিবৰ বাবে যথেষ্ট সমল লাভ কৰিব পৰা যায়।

'ধূলিকণা'খন এখন আত্মজীৱনীয়েই নহয়; 'বাঘৰ পিঠিত উঠিলে জানো নামিব পাৰি', 'মৰণত শৰণ দিয়া', 'হাতৰ তনুৱাত নোম গজা', 'জোকৰ দৰে লাগি থকা', 'ভৰাতে ভৰা মহাপ্ৰভু বক্ষা কৰা', 'বগলীয়ে মাছ গিলাদি গিলা', "খালৈত জীয়া মাছৰ দপদপনি", 'নাইপিয়াৰ দৰে কালিলৈ খাম', 'হাতত নাই কণটো, বৰ সবাহলৈ মনটো', 'মুৰত সবগ ভাগি পৰা' আদি অসমীয়া জতুৱা ঠাঁচ, খণ্ডবাক্য আদিৰ প্ৰয়োগৰ ফলত আত্মজীৱনীখন সুখপাঠ্যত পৰিণত হৈছে।

ইমানখিনি কোৱাৰ পাছতো কিন্তু এটা কথা ক'ব লাগিব, সেয়া হৈছে সৰু-সুৰা দুই-এটা তথ্যগত ভুল, কিছুমান বৰ্ণাশুদ্ধি, ইংৰাজীত যাক typographic error, বুলি কোৱা হয়, দেখা পোৱা যায়। উদাহৰণ স্বৰূপে চাহ বাগানত কাম কৰাৰ অভিজ্ঞতাৰ পৰা লিখা কথাত তেনে ভুল দেখা যায়। চাহৰ নাম লিখোঁতে pickoo (হ'ব লাগে pekoe) BOP মানে আত্মজীৱনীখনত লিখাৰ দৰে British Orange Product নহয়, Broken orange pekoe হে, মৰাণ কলেজৰ অধ্যক্ষ ড० অকন শইকীয়া (হ'ব লাগে ড० অনিল শইকীয়া) আদি। এনেধৰণৰ ভুলবোৰ আঁতৰাই দিয়া হ'লে, ই আৰু সুন্দৰ হ'লহেঁতেন।

এখন আত্মজীৱনীত জীৱনীকাৰে নিৰপেক্ষভাৱে আৰু নিৰ্ভুলভাৱে সকলো কথা বৰ্ণনা কৰা উচিত। সাধাৰণতে আত্মজীৱনীত জীৱনীকাৰে নিজৰ

বেয়া দিশটো উদঙাই নিদিয়ো। তদুপৰি, সচৰাচৰ আত্মজীৱনীকাৰে আত্মজীৱনী জীৱনৰ শেষৰ ফালেহে ৰচনা কৰিবলৈ লয় বাবে শৈশৱ কালৰ বা অতীতৰ কথাবোৰ সময়ানুক্ৰমিক আৰু সম্পূৰ্ণ সত্যভাৱে চিত্ৰিত কৰিবলৈ সক্ষম নহ'বও পাৰে। নিজৰ স্মৃতিশক্তি প্ৰখৰ নহ'লে আৰু দিনলিপি লেখাৰ অভ্যাস নাথাকিলে তথ্যসমূহ ভুল হোৱাৰ সম্ভাৱনাই বেছি। ড০ বৰুৱা এই ক্ষেত্ৰত যথেষ্ট সতৰ্ক আছিল আৰু তেওঁৰ দিনলিপি লেখাৰ অভ্যাস আছিল। বিংশ শতিকাৰ আৰম্ভণি কালৰেপৰা একবিংশ শতিকাৰ আগভাগলৈকে এই দুয়োটা শতিকাৰ যুগসন্ধিৰ সময়খিনিৰ এক বাস্তৱ চিত্ৰ এই আত্মজীৱনীখনত প্ৰতিফলিত কৰাৰ বাবে আৰু নিজৰ জীৱনৰ এক নিৰ্মোহ বিশ্লেষণ আগবঢ়োৱাৰ বাবে ড০ বৰুৱা ধন্যবাদৰ পাত্ৰ।

## অভিনন্দন, ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ

ডাঃ নিবুল কুমাৰ গগৈ

*"The best portion of a good man's life,  
His little nameless, unremembered acts  
of kindness and of love."*

- William Wordsworth

মাতৃগৰ্ভত এটা বেজীৰ আগৰ সমান আকাৰত স্থিতি কোষৰ বৃদ্ধিৰ ফলত অঙ্গ-প্ৰত্যঙ্গৰ গঠন, চাৰি-পাঁচ মাহত আৰম্ভ হোৱা আমৃত্যু হৃদপিণ্ডৰ ধপ্ধপনি, জন্মৰ পিছত শৈশৱ, কৈশোৰ, যৌৱন আৰু অৱধাৰিত ভাৱে আহি পৰা বাৰ্ধক্যৰ এই দীঘলীয়া পৰিক্ৰমাত পৃথিবীলৈ আগমন ঘটাব পিছত এজন মানুহে অনেক মানুহৰ সংস্পৰ্শলৈ আহিব লগা হয়। এজন সাধাৰণ মানুহৰ বাবে জীৱনটো হয়তো বহু সৰু সৰু কাম, সৰু সৰু কথা, ঘটনা-পৰিঘটনাৰ সমষ্টি। সুখ-দুখ, হাঁহি-কান্দোনেৰে ভৰা এই জীৱনটোত আমি বহু মানুহৰ সংস্পৰ্শলৈ আহিব লগা হয়। কিন্তু জীৱন বাটত লগপোৱা সবহভাগ মানুহৰে নামবোৰ পাহৰি যাওঁ। বহু সময়ত বহু বিশ্ব বিখ্যাত মানুহৰ নামো স্মৃতিৰ পৰা বিলুপ্তি ঘটে। কিন্তু স্কুলীয়া জীৱনত শিক্ষাগুৰুৱে দিয়া মনত সাঁচ বহি যোৱা উপদেশ, বিপদৰ সময়ত সকলোৰে গা এৰা দিলেও কাষত থিয় হোৱা বন্ধুজনক, বেমাৰত পৰোতে নিঃস্বার্থভাৱে সহায় কৰা বন্ধুজনক মানুহে সহজে পাহৰি নাযায়। মানুহৰ প্ৰয়োজনৰ সময়ত এযাৰি মৰমৰ মাত, অকণমান সহায়, অকণমান সহৃদয়তা, সহানুভূতি, অনুপ্ৰেৰণা এইবোৰ মানুহৰ মনৰ মাজৰ পৰা সহজে মচ খাই নাযায়।

উপৰোক্ত কথাখিনি হয়তো মই লিখিব লগা নহ'লহেঁতেন যদিহে ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ ওপৰত গোবিন্দ চন্দ্ৰ বৰাই সম্পাদনা কৰা ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ এক চমু জীৱনপঞ্জীখন পঢ়াৰ সৌভাগ্য নহ'লহেঁতেন। কাৰণ তেখেতৰ গোটেই জীৱনটো অলেখ সমাজৰ হিতৰ বাবে কৰা সৰু বৰ কামেৰে ভৰা। তেখেতে জীৱনজুৰি কৰা এই সৰু বৰ কামবোৰ হয়তো বংপুৰীয়া গাঁৱৰ ৰাইজৰ পৰা লক্ষীমপুৰ জিলাত তেখেতৰ প্ৰচেষ্টাত গঢ় লৈ উঠা প্ৰতিটো অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানে সেইবোৰৰ লগত জড়িত হৈ থকা মানুহবোৰে মনত ৰাখিব।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা আমাৰ সম্পৰ্কীয় মানুহ। বিহু, পূজা-পাৰ্বন, ঘৰুৱা সকাম-নিকাম সকলোতে তেখেতক লগ পোৱাৰ সৌভাগ্য হয়। ঘৰুৱা কথাৰ পৰা ৰাজনীতি, সাহিত্য, সমাজ আদি বিভিন্ন বিষয়ত তেখেতৰ লগত আলোচনা হয়। কেতিয়াবা সময় থাকিলে দীঘলীয়া আলোচনা হয়। ইমান দিন লগ পোৱাৰ পিছতো তেখেতে কোনো দিন তেওঁৰ পাৰ হোৱা জীৱনৰ কঠিন সংগ্ৰামৰ কথা কোৱা নাছিল। শিক্ষা গ্ৰহণৰ বাবে তেওঁ ঘৰৰ পৰা আঠ মাইল বাট খোজকাটি লক্ষীমপুৰ পানীন্দ্ৰ বিদ্যাপীঠ (বিদ্যালয়)ত পঢ়িছিল। আমি ভাবো শিক্ষা গ্ৰহণৰ প্ৰতি তীব্ৰ আগ্ৰহ নাথাকিলে কোনো মানুহে জীৱনত শিক্ষাক্ষেত্ৰত আগবাঢ়ি যাব নোৱাৰে। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ শিক্ষা গ্ৰহণৰ ক্ষেত্ৰত একাগ্ৰতা তীব্ৰ আগ্ৰহ থকাৰ বাবেই হয়তো ১৯৬৭ চনতে লক্ষীমপুৰ মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা স্নাতক ডিগ্ৰী লাভ কৰিছিল। ঘৰুৱা সমস্যা আৰু অৰ্থনৈতিক তাগিদাত চাহ বাগানৰ চাকৰি কৰিছিল। অৰুণাচল প্ৰদেশ তেতিয়া NEFA ভাপৰিজোত CPWD বিভাগত চাকৰি কৰি ১৯৬৯ চনতে তেখেতে ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয় পৰা অসমীয়া বিভাগত এম. এ. ডিগ্ৰী লাভ কৰিছিল। এম.এ. পাছ কৰা পাছতে তেখেতে লক্ষীমপুৰৰ দৰে ঠাইত লক্ষীমপুৰ কমাৰ্চ কলেজ প্ৰতিষ্ঠাৰ দৰে এক প্ৰত্যাহ্বানৰ কাম হাতত লৈ তাক সম্পূৰ্ণ কৰিছিল। লক্ষীমপুৰ কমাৰ্চ কলেজত প্ৰথমে ভাৰপ্ৰাপ্ত অধ্যক্ষ আৰু উপাধ্যক্ষ হৈ পাছলৈ অধ্যক্ষ পদত অধিষ্ঠিত হৈছিল।

এদিন ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা গুৱাহাটীলৈ আহোতে মোক তেখেতৰ দ্বাৰা ৰচনা কৰা এখন গ্ৰন্থ দিছিল। নাম আছিল 'ধূলিকণা'। ধূলিকণাখন পঢ়িলে

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ কৰ্মৰাজি, তেখেতৰ জীৱন শৈলীৰ বিষয়ে গমপোৱা যায়। এক পৰিশীলিত জীৱন-যাপনৰ মাজেদি, মহাবিদ্যালয় এখন পৰিচালনাৰ দায়িত্ব লৈও জীৱন বাটত সমাজৰ বাবে অনেক সৰু-বৰ কাম কৰি যাব পাৰি, তাৰ জ্বলন্ত প্ৰমাণ হ'ল ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা। মহাবিদ্যালয় পৰিচালনা, গাঁৱত পুথিভঁৰাল নিৰ্মাণ, অনেক মূল্যবান সাহিত্য সৃষ্টি, গ্ৰন্থ ৰচনা, অসম সাহিত্য সভাৰ উচ্চস্তৰীয় দায়িত্ব লৈ তাক সূচাৰুৰূপে চলাই নিয়ালৈকে- ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা জীৱন আৰু কৰ্মৰাজি বৈচিত্ৰৰে ভৰা।

তেখেতৰ বৈচিত্ৰময় কৰ্মৰাজি, সাহিত্যসৃষ্টি, সমাজ কল্যাণমূলক কৰ্মৰাজি বাদ দি এজন মানুহ হিচাবে তেখেতৰ ব্যক্তিত্ব অতিকৈ সৰল আৰু আকৰ্ষণীয়। আচলতে জীৱন কালত প্ৰত্যেকজন মানুহৰেই একো একোটা নিজ ব্যক্তিত্বৰ গঢ় লৈ উঠে। এজন মানুহে কাৰোবাৰ লগত মিলা-মিচা কৰোতে, সম্পৰ্ক স্থাপন কৰোতে, জীৱনৰ সমস্যা সমূহৰ মুখামুখি হওঁতে এজন মানুহৰ আচৰণৰ বহিঃ প্ৰকাশ ঘটে বা তেখেতৰ ব্যক্তিত্বৰ পৰিচয় পোৱা যায়। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাই নিজৰ পদমৰ্যদা, শিক্ষা বা সমাজ এখনৰ উচ্চ আসনত থাকিও, এইবোৰক লৈ গৰ্বত উফন্দি উঠা দেখা নাই। সঁচা অৰ্থত তেখেত যেন এজন মাটিৰ মানুহ, তাক সহজে উমান পোৱা যায় তেখেতৰ আত্মজীৱনী 'ধূলিকণা'ৰ পাতে পাতে।

ক'ভিড মহামাৰীৰ সময়ত ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা ক'ভিডৰ দ্বাৰা আক্ৰান্ত হৈছিল। ক'ভিড সংক্ৰমণৰ পিছত তেখেত যথেষ্ট দুৰ্বল হৈ পৰিছিল। ফোনত কথা পাতোতে মাজে মাজে মোৰ অনুভৱ হৈছিল তেখেতে যেন শাৰীৰিক দুৰ্বলতাৰ লগতে বসয়জনিত কাৰণত তেখেতৰ মনলৈ মাজে মাজে হতাশাও আহিছিল। কিন্তু তেখেতৰ মানসিক শক্তি যথেষ্ট বেছিবাবে সেইবোৰে তেখেতক তলাব পৰা নাছিল।

শেষত বৃদ্ধাৱস্থাৰ সপক্ষে বৰ্বাট ব্ৰাউনিঙে লিখা এটা উক্তিৰে এই লেখাটো সামৰিব খুজিছো।

*"Grow old along with me!*

*The best is yet to be*

*The last of life, for which the first was made"*

## ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাঃ লক্ষীমপুৰ কৰ্মাচ কলেজৰ স্ৰষ্টা

ড° মুকুন্দ ৰাজবংশী  
ড° অমিয়া ৰাজবংশী

“পিবন্তি নদ্যাঃ স্বয়মেৰ নাভঃ,  
স্বয়ং ন খদ্যন্তি ফ’লামি বৃক্ষা।  
নাদন্তি সস্যাং স্বয়মস্ববাহাঃ  
পৰোপকাৰায় সত্যং বিভূতয়।।”  
(ভাৰাৰ্থ : নদীয়ে কঢ়িয়াই নিয়া পানী নিজে নাখায়;  
গছে নিজে উৎপন্ন কৰা ফল নাখায়,  
মেঘেও নিজে বৰষা পানী নিজে সেৱন নকৰে,  
সেইদৰে পৰোপকাৰী মানুহে আনৰ বাবেই কাম কৰি  
যায়।।)

এনে এজন ব্যক্তিয়েই হৈছে অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰাক্তন উপ-  
সভাপতি আৰু আমাৰ বন্ধু ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা। কোনে জানিছিল,  
এসময়ৰ আজাদ অঞ্চলত বোকা-পানীৰে লুতুৰ-পুতুৰ হৈ ডাঙৰ হোৱা  
ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাই এদিন গুৱাহাটী কৰ্মাচ কলেজৰ পাছতেই  
দ্বিতীয়খন কৰ্মাচ কলেজ- ‘লক্ষীমপুৰ কৰ্মাচ কলেজ’ লক্ষীমপুৰত স্থাপন  
কৰিব। তাতে তেওঁ অসমীয়া বিভাগৰ মানুহ। আকৌ সেই সময়ত উত্তৰ  
লক্ষীমপুৰ, লক্ষীমপুৰ জিলাৰ এখন মহকুমাহে আছিল।

কিন্তু লক্ষ্মীমপুৰৰ মানুহ কিমানযে সাহসী আৰু নিষ্ঠাৱান, ১৯৫০ চনত বৰভূঁইকপে লক্ষ্মীমপুৰখনক চাৰখাৰ কৰিলেও সোৱণশিৰি নদীখনৰ গতিপথ সলনি কৰিলে যদিও, ১৯৫২ চনত স্থাপিত হ'ল উত্তৰ লক্ষ্মীমপুৰ মহাবিদ্যালয়। সেই কলেজৰ প্ৰাক্তন ছাত্ৰ আৰু ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয় গঢ়ি তোলা ৰেক্টৰ লক্ষী দত্ত চাৰৰ মৰমৰ শিষ্য, হেমন্ত বৰুৱাদেৱে লক্ষ্য স্থিৰ কৰিলে উত্তৰ লক্ষ্মীমপুৰত এখন কমাৰ্চ কলেজ স্থাপন কৰাৰ আৰু অহা-যোৱা কৰিলে আমাৰ ঘৰৰ আগৰ শিলগুটিৰ বাষ্টায়েদি উত্তৰ লক্ষ্মীমপুৰ কলেজলৈ, সেই সময়ৰ উত্তৰ লক্ষ্মীমপুৰ কলেজৰ অধ্যক্ষ যোগানন্দ বৰগোঁহাঁইদেৱৰ কথোপকথনৰ অৰ্থ আছিল বাতিপুৰাৰ ভাগত, উত্তৰ লক্ষ্মীমপুৰ কলেজতে কমাৰ্চ কলেজৰ আৰম্ভণি কৰা।

খু-দোৱনিত থাকিব নোৱাৰি তেখেতক এদিন সধিলোঁ, আপুনি পাৰিব জানো? এখন স্বতন্ত্ৰ কমাৰ্চ কলেজ গঢ়িব, আলোচনা হ'ল- যোৰহাটৰ জে,বি, কলেজত অধ্যক্ষ কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈৰ তত্বাৱধানত, সন্ধ্যা ভাগত 'কমাৰ্চ' এটা শাখা, তেনেকৈয়ে দৰং কলেজতো কমাৰ্চ এটা শাখা। অবশ্যে যোৰহাট, তেজপুৰ আদি ঠাই তুলনামূলকভাৱে উন্নত। অবশ্যে লক্ষ্মীমপুৰখনো কম উন্নত নহয়- সাহিত্য কাণ্ডাৰী পদ্মনাথ গোঁহাঁইৰুৱা, পানীন্দ্ৰ নাথ গগৈ, হোমেন বৰগোহাঁই আদি সাহিত্যিকৰ জন্মস্থান লক্ষ্মীমপুৰ। আমি দেখিলো হেমন্ত বৰুৱাৰ চকুত ভাঁহি উঠিছে এখন স্বতন্ত্ৰ কনিষ্ঠ মহাবিদ্যালয়- "লক্ষ্মীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়"। তেখেতৰ প্ৰগাঢ় হেপাহ আৰু অবিৰাম প্ৰচেষ্টা (অৰ্থাৎ লক্ষ্মীমপুৰ, ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয় আৰু ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয় লক্ষ্মীমপুৰ) দেখি মনত পৰিল আৰ্ণেস্ত হেমিংৱেৰ কালজয়ী গ্ৰন্থ The old man and the Sea ৰ সেই কালজয়ী বাণীটোলৈ- "The man is not meant for defeat, He may die but he cannot be defeated" আৰু অৰ্জুনৰ সেই লক্ষ্ণভেদী বান- "মাছৰ চকুটো"।

শুভাৰম্ভ হ'ল লক্ষ্মীমপুৰ কমাৰ্চ কলেজৰ পুৰাৰভাগত উত্তৰ লক্ষ্মীমপুৰ কলেজত। এই চৰাৰ লেখক ড° মুকুন্দ ৰাজবংশীয়েও

সহযোগিতা আগবঢ়ালে- Commercial Arithmetic বিষয়টোৰ পাঠদান কৰি। তেতিয়াৰ পৰাই আমি পৰ্য্যবেক্ষণ কৰিছিলো যেন লক্ষীমপুৰ কমাৰ্চ কলেজখন তেওঁৰ পুণ্যপুত্ৰহে। এইখনেই কমাৰ্চ কলেজ যিখনে গুৱাহাটী কমাৰ্চ কলেজৰ একছত্ৰী ৰাজত্ব খহাব পৰিছিল অৰ্থাৎ সেইসময়ত AHSEC ৰ চূড়ান্ত পৰীক্ষাত বেংকিং পদ্ধতি বা প্ৰথম দহটা স্থানৰ নাম ঘোষণাৰ ব্যৱস্থা আছিল। আৰু গুৱাহাটী কমাৰ্চ কলেজে সদায় প্ৰথম স্থান অধিগ্ৰহণ কৰি আহিছিল। কিন্তু লক্ষীমপুৰ কমাৰ্চ কলেজে তেতিয়া একেৰাহে তিনিবাৰকৈ প্ৰথমস্থান অধিগ্ৰহণ কৰি অসমক চমক খুৱাইছিল।

সাহিত্য সংস্কৃতিৰ ক্ষেত্ৰতো তেখেতৰ দখল আছিল প্ৰশংসনীয়। তেখেতে অসম সাহিত্য সভাৰ উপ-সভাপতি হিচাপে দুবছৰীয়া কাল অতিবাহিত কৰি লক্ষীমপুৰলৈ গৌৰৱ কঢ়িয়াইছিল।

আমি তেখেতৰ সুস্বাস্থ্যৰে দীৰ্ঘায়ু কামনা কৰিছো। লক্ষীমপুৰ কমাৰ্চ কলেজখনে আৰু কলেজৰ কাৰ্য্যপ্ৰণালীয়ে তেখেতৰ কল্পনা বাস্তৱায়িত কৰি লক্ষীমপুৰলৈ গৌৰৱ কঢ়িয়াব আৰু তেখেতৰ নাম চিৰযুগমীয়া কৰি ৰাখিব। উইল ডুৰাণ্টে তেখেতৰ- “The Great Men of literature” গ্ৰন্থত লিখিছে- “এখন ঠাই সমৃদ্ধ ঠাই সমৃদ্ধ হোৱা মানে তাত কিমান পান-দোকান আছে, কিমান চেলুন আছে বা কিমান খেতিয়ক আছে সেইটো নুবুজায়, বুজায় তাত কিমান সমাজ সংগঠক, কিমান সাহিত্যিক, কিমান কৃতী শিক্ষক বা বুদ্ধিজীৱি আছে সেইটোহে।”

ড° হেমন্ত বৰুৱাও তেনে এজন ব্যক্তি, যিজনৰ ব্যক্তিত্বই, যিজনৰ সাহিত্যৰ সুৰভিয়ে, যিজনৰ নেতৃত্বৰ সুবাসেৰে লক্ষীমপুৰখনক জীপাল কৰাই নহয় সমৃদ্ধ কৰিছে। তেখেতৰ দীৰ্ঘায়ু কামনা কৰিছোঁ। তেখেত এজন বীৰ্য্যবান পুৰুষ আমাৰ সাহস হৈ থাকক।

শ্ৰীমদ ভগৱদ গীতাত কৈছে-

“যা দেৱ বিদ্যায়ে কৰোতি শ্ৰদ্ধায়া উপনিষদ  
তাদেৱ বীৰবৎ তৰম ভৱতি।”

(ভাৰাৰ্থঃ যিজন পুৰুষৰ বিদ্যা, শ্ৰদ্ধা আৰু জ্ঞান আছে, তেওঁহে বীৰ্য্যবান  
পুৰুষ)

ড° হেমন্ত বৰুৱা তেনে এজন ব্যক্তি। আয়ুৰ্বেদৰ এটা বাণীৰে সামৰিছোঁ-

“জীৱনে শাবদ শতম্

মোদাম শাবদ শতম্

নন্দাম শাবদ শতম্”

(১০০ টা শবৎ কাল পাওঁক, স্বাস্থ্যবান আৰু প্ৰাণৱন্ত হৈ থাকক আৰু  
১০০ টা আনন্দদায়ক বছৰ কটাওক)

## এজন মৰমৰ ছাত্ৰৰ কথা

বিশ্ব বৰুৱা

শিক্ষক জীৱনত অনেক শিক্ষাৰ্থীৰ সান্নিধ্যলৈ আহিলো। ভিন্ন শিক্ষকৰ সান্নিধ্যত জীৱন পূৰ্ণ হৈছে। ইয়াৰ ভিতৰত দুই-চাৰি জন-ছাত্ৰৰ কথা বৰকৈ মনত পৰে। তাৰ ভিতৰত আজাদ বংপুৰীয়া গাঁৱৰ শ্ৰীমান হেমন্ত বৰুৱাৰ কথা বৰকৈ মনত পৰে। গুৰু-শিষ্যৰ মধুৰ সান্নিধ্যৰ কথাবোৰ ক'বলৈ যাম। হেমন্তৰ কথাৰে প্ৰবন্ধত ভালেমান নতুন কথাৰ উল্লেখ কৰিছো।

এওঁক মই ইং ১৯৫২ চনত প্ৰথম লগ পাবলৈ। আজাদ এম.ই. স্কুলৰ তেতিয়াৰ প্ৰধান শিক্ষক প্ৰয়াত তীৰ্থ নাথ দত্তই ৩০.০০(ত্ৰিশ) টকা বেতনৰ চাকৰি এটা দিলে। এই চনতে মই মেট্ৰিক পাছ কৰিছিলো। হেমন্ত তেতিয়া চেঙেলীয়া শাস্ত-শিষ্ট ল'ৰা, কথা সুধিলে উত্তৰটোহে দিয়ে। তেতিয়াৰে পৰা আজিলৈকে এইজন ছাত্ৰক লগ পাই আছে। এইখন বিদ্যালয় বৰ্তমান ডায়েটৰ চৌহদত আছে। মোৰ সহপাঠী আছিল শান্তি বৰা, মলচন সুত লগতে সকলো বাইজ মিলি এটা খেৰী ঘৰত পাঠ আৰম্ভ হৈছিল। বহুত আশা আৰু পৰিকল্পনা। এই ঠাইতে এতিয়া সকলো শিক্ষানুষ্ঠান হৈছে। সেই আজাদ এতিয়া নগৰলৈ ৰূপান্তৰ হ'ল। ঠাইখিনিক বাইজে জৰীটোপ বুলি কৈছিল। বৃহৎ ওখ জৰীগছ এজোপা থকা কাৰণে এই নাম। স্বাধীনতা পোৱাৰ পাছত ই আজাদ হ'ল। এই নাম সম্পৰ্কত সৰ্বসন্মত। বিষ্ণু বৰা প্ৰথম গ্ৰেজুৱেট। জৰীটোপৰ এই গছজোপাৰ নাম কৰণ এইজোপা বৰ ওখ আৰু শকত। লিকেশ্বৰ হাজৰিকা এই অঞ্চলৰ এজন বিপ্লৱী লোক আছিল। এখেতৰ নাম আৰু স্মৰণীয় বিপ্লৱ মনৰ

---

লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাৰ প্ৰাক্তন সভাপতি

(৬৪)

মানুহজনৰ কথা আজি পাহৰিছো। মানিক আদি ভালেমান আছিল। সকলোৰে নাম দিব নোৱাৰিলো। হেমন্ত এজন নিৰ্জু প্ৰকৃতিৰ ছাত্ৰ আছিল। কম কথা কৈ নিজৰ পৰিচয় দিছিল। জৰীটোপ আজাদ হ'ল। সাধাৰণতে ঠাইৰ নামেৰে অনুকৰণ নাম হয়। কিন্তু জৰীটোপৰ ক্ষেত্ৰত নহ'ল। আজাদৰ নাম বখা প্ৰস্তাব হ'ল। জৰীটোপ এখন চাহ বাগিচা থকা বুলি বাইজে কয় আৰু আজিও ইয়াৰ চিন-মোকাম আছিল। নাম হোৱা ঠাইত আজি মাটি খান্দিলে এঙাৰ ওলায়। সেয়ে এঙাৰখোৱা নহৈ এঙাৰ পোৱাহে হ'ব লাগিছিল। প্ৰয়াত গড়মূৰ সত্ৰৰ অধিকাৰ পীতাম্বৰ দেৱগোস্বামীৰ আৰ্শ্ববাদত এই ঠাইত আজি অনেক ভাল অনুষ্ঠান হৈছে। নগৰ হোৱাৰ দিশে আগবাঢ়িছে। আজি আজাদত নাই কি? অচিৰেই ই মহকুমাৰ হ'ব। কৰ্মীসকলে নিষ্ঠা আৰু সততাৰে এই কাম কৰি আছে।

এতিয়া প্ৰবন্ধৰ বিষয়লৈ আহো। সেই নিৰ্জু আৰু লাজকুৰীয়া হেমন্ত আজি নিজ কৰ্ম আৰু দক্ষতাৰ জখলা বগাই ড° হ'ল, অধ্যক্ষ হ'ল লগতে এজন যোগ্য শিক্ষকো। পৰিশ্ৰম কৰি ভাল পোৱা সকলো দিশতে পৰিপক্ব। মই লগ পোৱা ছাত্ৰজনে অঞ্চলৰ সকলো অনুষ্ঠান গঢ়াত অৰিহনা যোগালে। সাধাৰণ ভিতৰুৱা গাওঁ এখনৰ পৰা ওলাই প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ শিক্ষা আৰম্ভ কৰি ইটো-সিটোকে সকলো অনুষ্ঠান গঢ়াত কৰ্ম কৰি দক্ষতাৰ পৰিচয় দিয়ে। কেৱল আজাদৰে নহয়, সমগ্ৰ অঞ্চলটোৰ জিলা আৰু অসমৰ বহুত অনুষ্ঠানত এওঁৰ অৰিহনা আছে। এওঁক কৰ্মযোগী বুলি কোৱাত আপত্তি নোলায়। শিক্ষক হিচাবে হেমন্ত এক উদাহৰণ। সকলো সমালোচনাই শিক্ষক যদি এনেকুৱা হয় তেন্তে অনুষ্ঠানৰ ৰূপ সলনি হ'ব। নিজকে জাহিৰ কৰি ভাল নোপোৱা আৰু কৰ্ম ক্ষেত্ৰত আগুৱাই যাওঁতে পাছলৈ নাচায়। প্ৰশংসা বা সমালোচনাই টলাব নোৱাৰে। এই বয়সতো তেওঁক অনুৰাগ দেখি আচৰিত হওঁ। স্থানীয় কৰ্মাচ কলেজ প্ৰতিষ্ঠা কৰিবৰ সময়ত হেমন্তই দেখুওৱা নিষ্ঠাৰ কাম সকলোৱে দেখিছে। অত্যন্ত কষ্ট আৰু পৰিশ্ৰম কৰি গঢ়া কৰ্মাচ কলেজ এখন বিশেষ সম্পদ। কলেজৰ কাৰণে চান্দা-বৰঙণি তোলা। কলেজৰ ভিতৰুৱা আৰু বাহিৰৰ অনুষ্ঠানবোৰত সহযোগ কৰা কলেজৰ কাৰণে প্ৰাণ দি হ'লেও সম্পূৰ্ণ

কবি নিজে আনন্দ পোৱা আৰু আনক আনন্দ দিয়া তেওঁৰ উদ্দেশ্য। ৰাইজৰ সহযোগ পেৰাত তেওঁৰ কৃতিত্ব আছে।

কৰ্মাচ কলেজ প্ৰতিষ্ঠা কৰোঁতে হেমন্তই অশেষ কষ্ট কৰিব লগা হৈছিল। এবাৰ কলেজৰ কাম কৰি ঘৰলৈ আহোঁতে আজাদৰ দলঙৰ ওপৰত এটা বাঘৰ সন্মুখীন হৈছিল বুলি জানো। দিনে-ৰাতিয়ে কলেজৰ কাম কৰি স্বাস্থ্য হানি হৈছিল। মনৰ ইচ্ছা পূৰ্ণ হোৱাত তেওঁ কৃতকাৰ্য হ'ব পাৰিলে।

আজাদৰ বৰ নামঘৰৰ কথা কোনে নাজানে। এই বিৰাট অঞ্চলটোৰ একমাত্ৰ ৰাজহুৱা নামটো সজাই পৰাই ৰাইজৰ হাতত চমজাই দি এটা ডাঙৰ কাম কৰিলে। আচলতে নামঘৰৰ সৰু-বৰ নাই। এই নামঘৰৰ লগত হেমন্ত ওতঃপ্ৰোতভাৱে জড়িত হৈ আছিল। তেওঁ এই নামঘৰৰ পৰিচালনা সমিতিৰ সভাপতি হৈ অনেক কাম কৰিলে। নামঘৰ আজিও জিলিকি আছে। এই কামত হেমন্তক ৰাইজে প্ৰশংসা কৰিলে। তাৰোপৰি শিলিখাঙৰিত থকা ২২ খন গাঁৱৰ উমৈহতীয়া নামঘৰ হিচাবে প্ৰতিষ্ঠিত হোৱাত হেমন্তৰ অৰিহণা আছে। নামঘৰ সম্পৰ্কীয় সকলো কাম তেওঁ নিয়াৰিকৈ কৰিব পাৰিছিল।

গৱেষক হিচাবে হেমন্তক অসমৰ পণ্ডিতসৰে জানে। গৱেষণা সময়ত প্ৰবন্ধ অসমীয়া বিহুৰ বিষয়ে আলম যোগাওতে হেমন্তই যথেষ্ট কষ্ট কৰিছিল। এই জটিল কামত তেওঁ অৰ্থ ব্যয় আৰু সময়ৰ অপচয় হয়। মই জনাত তেওঁ গৱেষণা কাম ডিব্ৰুগড় নাহৰকটীয়াত কৰিছিল।

## জীৱনৰ উৎসৰ পৰা উৎকৰ্ষলৈ

ইন্দ্ৰমণি ৰাজকুমাৰ

সমাজৰ প্ৰতি দায়বদ্ধ এনে কিছুমান ব্যক্তি আছে যিসকলে নিজৰ প্ৰবল ইচ্ছাক বাস্তৱায়িত কৰিবৰ কাৰণে যিকোনো প্ৰতিবন্ধকতা নেওচি সমাজ উত্তৰণৰ হকে কাম কৰি যায়, তেনে ব্যক্তিৰ কৰ্মৰাজী তথা অৱদান সমাজত স্মৰণীয় হৈ পৰে।

তেনে এজন ব্যক্তি হ'ল লক্ষীমপুৰ জিলাৰ বাণিজ্য শিক্ষাৰ বাটকটীয়া, আজীৱন সাহিত্যসেৱী, লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰাক্তন অধ্যক্ষ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ। কলেজ প্ৰতিষ্ঠাৰ সময়ৰ পৰা এতিয়ালৈকে বহু দীৰ্ঘকাল তেখেতৰ সান্নিধ্য লাভ কৰাৰ সৌভাগ্য হৈছিল। সেই অভিজ্ঞতা অনুভৱ প্ৰকাশ কৰিবলৈ বিমোৰত পৰিছে। কোনখিনি লিখিম, কোনখিনি এৰিম!

বংশ পৰিচয় আৰু জন্ম : আত্মজীৱনী ধূলিকণাত তেখেতে উল্লেখ কৰিছে— “আমি মৰাণ বৰুৱাৰ বংশধৰ স্বৰ্গদেউ চুকাফাৰ লগত অহা বুঢ়াগোঁহাই বংশধৰ।” ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা পূৰ্বপুৰুষসকল শিৱসাগৰ বংপুৰীয়া গাঁৱৰ। চাৰৰ পিতৃ ১৯২০ চনত উত্তৰ পাৰলৈ আহি উত্তৰ লক্ষীমপুৰ নগৰৰ প্ৰায় ১০ কিলোমিটাৰ নিলগৰ আজাদ অঞ্চলৰ বাঁহপাতিৰ ওচৰত বংপুৰীয়া গাঁৱত বসবাস কৰিলে। বংপুৰৰ পৰা অহা লোকসকলে গাওঁ পাতি থকা কাৰণে গাঁৱৰ নাম “বংপুৰীয়া” হ'ল। চাৰৰ পিতৃৰ নাম ৰূপেশ্বৰ বৰুৱা মৰাণ ওৰফে গণক নামেৰেও পৰিচিত আছিল। যিহেতু গাঁৱৰ সকাম-

নিকামৰ পাঠক কৰাৰ ওপৰিও তেখেতে সমাজৰ যিকোনো কামত আগভাগ লৈছিল। ১৯৩৯ চনত ৰূপেশ্বৰ বৰুৱা ঔৰসত তেখেতৰ ৩য় গৰাকীৰ পত্নীৰ এটি পুত্ৰ সন্তান জন্ম হয়। সেই একমাত্ৰ পুত্ৰ সন্তানেই হেমন্ত বৰুৱা চাৰ। “মাঘমহীয়া সেঙেতা লগা জাৰত পুৰতি নিশা ঢেকীশালত জন্ম হয় বুলি লিখিছে।” মাতৃৰ নাম সৰুআইটী।

শিক্ষা জীৱন : ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ শিক্ষা জীৱন অৰ্থাৎ ছাত্ৰজীৱন বৰ মসৃণ নহয়। আজাদৰ পৰা প্ৰাথমিক আৰু মজলীয়া বিদ্যালয়ৰ শ্ৰেণী ১৯৫৫ চনত পাছকৰিউঠি উত্তৰ লক্ষীমপুৰ নগৰৰ ‘পানীন্দ্র বিদ্যাপীঠ’ৰপৰা ১৯৫০ চনত প্ৰবেশিকা পৰীক্ষা পাছ কৰে আৰু উত্তৰ লক্ষীমপুৰ মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা ১৯৬৭ চনতহে বি.এ. পাছ কৰে। মাজৰ সময়ছোৱা ঘৰুৱা সমস্যা আৰু আৰ্থিক তাগিদাত জহিং বাগান আৰু অৰুণাচল প্ৰদেশৰ ডাপৰিজোত CPWD কাৰ্যালয় সহায়কৰ চাকৰি কৰিবলগীয়া হৈছিল। সময়ৰ ধামখুমীয়াত যাৰ বাবে কলেজৰ পঢ়া অনিয়মীয়া হৈছিল। ১৯৩৯ চনত ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা অসমীয়া বিষয়ত স্নাতকোত্তৰ ডিগ্ৰী লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল।

বৈবাহিক জীৱন : ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰে ১৯৬৪ চনৰ ৮ মে’ তাৰিখে লক্ষীমপুৰ জিলাৰ কদম যোৰহটীয়া গোঁহাই গাঁৱৰ বিশ্বেশ্বৰ বৰগোঁহাই আৰু হেলচী বৰগোঁহাই কন্যা শিক্ষয়িত্ৰী শ্ৰীমতী বীণা বৰগোঁহাই লগত বিবাহপাশত আৱদ্ধ হয়। বৰ্ত্তমান দুজন পুত্ৰ আৰু দুগৰাকী কন্যা, নাতি-নাতিনীৰে ভৰপূৰ এটি সুখী পৰিয়াল।

সামাজিক কৰ্মজীৱন - ছাত্ৰাবস্থাৰ পৰাই সামাজিক ভাৱে বিভিন্ন কামত নিজকে জড়িত ৰাখিছিল। প্ৰথমতে নিজৰ জন্ম ঠাই আজাদ অঞ্চলৰ ‘বাঁহপাতি ছাত্ৰ সন্মিলনী’ৰ লগত জড়িত হৈ পৰে। নৱজ্যোতি বন্ধনৰ প্ৰতিষ্ঠাত নেতৃস্থানীয় ব্যক্তিৰ ভূমিকা পালন কৰে। নিজৰ গাঁৱৰ ‘ভাস্কৰ পুথিভঁৰাল’ নামৰ এটা পুথিভঁৰাল স্থাপন কৰে। ১৯৭৩ চনত শৰৎ সিংহ

চৰকাৰৰ দিনত সমবায় আন্দোলনত যোগদান কৰি 'তেলাহী সমবায় সমিতি' গঠন কৰে। এই সমিতিৰ প্ৰতিষ্ঠাপক সভাপতি দায়িত্বত থাকি অঞ্চলটোৰ বিকাশৰ কাৰণে নিঃস্বার্থ ভাৱে সেৱা আগবঢ়ায়। সেই সময়ত নৱ প্ৰতিষ্ঠিত গাঁড়েহুগা বাঁহপাতি উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ৰ সহঃ শিক্ষক হিচাপে প্ৰায় দুবছৰ কাল সেৱা আগবঢ়ায়।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ লক্ষীমপুৰ জিলাৰ বহুকেইখন উচ্চ আৰু মাধ্যমিক শিক্ষানুষ্ঠানৰ পৰিচালনা সমিতিৰ সভাপতি হিচাপে নিযুক্ত কৰাটো তেখেতৰ জীৱনৰ উল্লেখনীয় আৰু গৌৰৱৰ স্থল। পৰিচালনা সমিতিৰ সভাপতি হিচাপে সেৱা আগবঢ়োৱা শিক্ষানুষ্ঠান সমূহ উত্তৰ লক্ষীমপুৰ মহাবিদ্যালয় (বৰ্ত্তমান স্বায়ত্ত্ব শাসিত বিশ্ববিদ্যালয়), লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়, লক্ষীমপুৰ কেন্দ্ৰীয় মহাবিদ্যালয়, বিহপুৰীয়া মহাবিদ্যালয়, লখিমী বালিকা মহাবিদ্যালয়, গাঁড়েহুগা বাঁহপাতি উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়, আজাদ একাডেমী জুনিয়ৰ কলেজ (বৰ্ত্তমান Rector)।

লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ উপাধ্যক্ষ হৈ থকা কালত চাৰ সদৌ অসম মহাবিদ্যালয়ৰ উপাধ্যক্ষ পৰিষদৰ সাংগঠনিক সম্পাদক আৰু উপ-সভাপতি আছিল।

২০০২ চনৰ এপ্ৰিলত বেংকতত অনুষ্ঠিত গ্ল'বেল ইক'নমিক কাউন্সিলৰ চেমিনাৰত অংশগ্ৰহণ কৰাটো আৰু সেই চেমিনাৰতেই "Jam of Asia Award" প্ৰদান কৰাটো চাৰৰ জীৱনৰ উল্লেখযোগ্য সফলতা।

ভাৰত জাপান চুক্তি অনুসৰি গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অধীনত অসমত গৱেষণা কৰিবলৈ অহা জাপানৰ (অ'চাকাৰ Kyoto) বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ হাকহিতা আচাদাক ২০০৭ চনৰ পৰা ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ গাঁৱৰ ঘৰত নিজৰ লগত ৰাখি গৱেষণা পৰিচালনা কৰাটো তেখেতৰ জীৱনৰ এক উল্লেখনীয় কৰ্ম। গুৱাহাটীৰ ভূগোল বিভাগৰ মূৰব্বী অধ্যাপক ড° অৱনী ভাগৱতীৰ তত্ত্বাৱধানত গৱেষণা কৰা আচাদাৰ গৱেষণাৰ বিষয়

আছিল- “Agro Economic Environment in flood affected Area of Assam”। আচাদাই এইদৰে চাৰৰ ওচৰত থাকি অসমীয়া ভাষা আয়ত্ব কৰি লৈছিল আৰু ডক্টৰেট উপাধি লাভ কৰিলে। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ ওচৰলৈ আচাদক পঠিওৱা কাৰণটো উল্লেখ কৰিবলগীয়া। চাৰে ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা ডক্টৰেট ডিগ্ৰী (Ph.D.) ১৯৯১ চনতে লাভ কৰিছিল। উপাধ্যক্ষ হৈ থকা সময়ত অনুদান আয়োগৰ অনুদান (UGC Fellowship) লাভ কৰি ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা বিশিষ্ট শিক্ষাবিদ, সাহিত্যিক, বুৰঞ্জীবিদ তথা অধ্যাপক ড° লীলা গগৈদেৱৰ তত্বাৱধানত অসমৰ বিহু সংস্কৃতিৰ প্ৰথমজন গৱেষক হিচাপে গৱেষণা কৰিছিল। বিষয়- “বিহু উৎস, ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰা (An analytics study of the cultural Aspect of Bihu Festival of Assam)

লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠা ঃ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ মনত এক নতুন চিন্তা উদয় হ'ল। যে লক্ষীমপুৰত এখন বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় স্থাপন কৰিব লাগে। সেই উদ্দেশ্যে লক্ষীমপুৰৰ গণ্য-মান্য ব্যক্তি সকলৰ লগত আলোচনা কৰিলে এখন সাধাৰণ সভা অনুষ্ঠিত কৰা হ'ল আৰু ১৭-০১-১৯৭২ অনুষ্ঠিত সভাত এখন Steering committee গঠন কৰা হ'ল। সমাজসেৱী দেৱেন কাকতিদেৱক সভাপতি, ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা আৰু বিমল হাজৰিকাক যুটীয়া সম্পাদক হিচাপে লৈ ২১ জনীয়া সদস্যৰ নাম সমিতিত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হয়। চিৰাজুল হক বৰুৱা, হাফিজুদ্দিন বহমান, নৰনাথ শৰ্মা, জগত গগৈ, লেখন লাহন, সিদ্ধেশ্বৰ গগৈ, আফাজুদ্দিন আহমেদ, যোগানন্দ বৰগোঁহাই, মোহন চন্দ্ৰ ৰয় সমিতিখনত আদি বিশেষ ব্যক্তি সকল আছিল। কমিটিৰ সিদ্ধান্ত অনুসৰি শ্ৰেণীসমূহ উত্তৰ লক্ষীমপুৰ কলেজত ৰাতিপুৱা ৬টাৰ পৰা ৯ টা বজালৈ বহিব। ১৯৭২ চনৰ জুলাই মাহৰ ১ তাৰিখৰ পৰা ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰক ভাৰপ্ৰাপ্ত অধ্যক্ষৰ দায়িত্ব প্ৰদান কৰি ছাত্ৰ ভৰ্তিৰ কাম আৰম্ভ কৰিবলৈ দিয়ে।

উত্তৰ লক্ষীমপুৰ কলেজকত্ৰীপক্ষই কলেজখনৰ দুটা ক্লাছ ৰোম, অধ্যক্ষ, উপাধ্যক্ষ, অধ্যাপক, কাৰ্য্যালয় আৰু অধ্যাপকৰ জিৰণী কোঠা হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ অনুমতি প্ৰদান কৰে। তাৰ বাবদ উত্তৰ লক্ষীমপুৰ মহাবিদ্যালয়ক বৈদ্যুতিক মাচুলৰ বাবদ বছৰি ১০০ টকা কৰ্মাচ কলেজে দিব লাগিছিল। এইদৰে দুবছৰ পাছত নিজা মাটিত নিৰ্মিত কলেজ ভৱনলৈ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়খন স্থায়ীভাৱে স্থানান্তৰিত হ'ল। লক্ষীমপুৰ কৰ্মাচ কলেজ আৰম্ভণিৰ এই কথাখিনি ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ জীৱনৰ এৰাব নোৱাৰা অঙ্গ। সেই কাৰণেই উপৰোক্ত কথাখিনি মই উল্লেখ কৰিব লগা হ'ল।

প্ৰথমে ১৯৭২ চনৰ ১ জুলাই তাৰিখত প্ৰতিষ্ঠাপক (ভাৰপ্ৰাপ্ত) অধ্যক্ষ হিচাপে যোগদান কৰি কলেজ আৰম্ভ কৰে আৰু সেই বছৰতে ১ ডিচেম্বৰ তাৰিখে ব্ৰজেন শৰ্মা বৰুৱাচাৰক স্থায়ী অধ্যক্ষ হিচাপে যোগদান কৰাৰ পিছৰ পৰা ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ উপাধ্যক্ষ হিচাপে কৰ্মৰত হৈ থাকে আৰু ব্ৰজেন শৰ্মা বৰুৱা চাৰৰ অৱসৰৰ পিছত ১-৪-১৯৯৮ তাৰিখৰ পৰা তেখেত স্থায়ী অধ্যক্ষ হিচাপে ৩১-১২-২০২৩ লৈকে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰি অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে।

শেষত মোৰ অতিকৈ শ্ৰদ্ধাৰ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ আৰু তেখেতৰ সহধৰ্মিনী বাইদেউলৈ এই সুযোগতে আন্তৰিক আৰু হিয়া ভৰা অভিনন্দন জ্ঞাপন কৰিছোঁ। চাৰ-বাইদেউ দুয়ো সু-স্বাস্থ্যৰ অধিকাৰী হৈ দীৰ্ঘজীৱি হয়। এয়ে ভগৱানৰ ওচৰত প্ৰৰ্থনা।

## ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ ব্যক্তিত্ব আৰু সাহিত্য

ড° বিভা দত্ত

এজন ব্যক্তিৰ পৰিচিত হয় ব্যক্তিজনৰ ব্যক্তিত্বৰ দ্বাৰা। ব্যক্তিত্ব প্ৰকাশ ঘটে ব্যক্তিজনৰ কথা-বাৰ্তা, চাল-চলন, সাজ-পাৰ, আবেগ-অনুভূতি আৰু চিন্তা ভাবনাৰ মাজেৰে। ব্যক্তিত্বৰ দ্বাৰাহে চিন্তা ভাবনাৰ দিশ নিৰ্ণয় কৰে। এজন লোকৰ সামাজিক স্থিতি নিৰ্ভৰ দৰে ব্যক্তিত্বৰ ওপৰত। সাধাৰণ অৰ্থত ব্যক্তিত্ব শব্দই এজন ব্যক্তিৰ গুণ তথা বৈশিষ্ট্যবাজিক নিৰ্ণয় কৰে। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ এজন প্ৰভাৱশালী ব্যক্তিত্বৰ অধিকাৰী ব্যক্তি। চাৰক প্ৰথম লগ পাইছিলো অধ্যক্ষৰ ৰূপত। তাৰ আগতে মই তেখেতক জনা নাছিলো। লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰতিষ্ঠাৰ আঁৰৰ ব্যক্তিজনেই আছিল বৰুৱা চাৰ। ৫৩ সংখ্যক মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠা দিবস অনুষ্ঠিত কৰা হৈছিল ৪ ছেপ্তেম্বৰ ২০২৫ তাৰিখে। সেইদিনা ধূতি-পাঞ্জাৰী চোলা পৰিহিত চাৰক দেখি অভিভূত হৈ পৰিছো। ১৯৭২ চনতে প্ৰতিষ্ঠা হোৱা মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠাপক অধ্যক্ষজনে ৫৩ সংখ্যক প্ৰতিষ্ঠা দিবস উপভোগ কৰিবলৈ পোৱাটো পৰম সৌভাগ্যৰ কথা। চাৰৰ সমসাময়িক বহু ব্যক্তিয়ে বৰ্তমান আমাৰ মাজৰ পৰা চিৰবিদায় ল'লে। তেখেতৰ উদ্যমী মানসিকতাই হয়তো এনেদৰে জীৱন জীয়াবলৈ সাহস দিছে। বয়সে যদিও গৰকিছে তথাপিও যেন চৰৰ মনটো লৰাব পৰা নাই। তেখেতক দেখিলে সাহস অনুভৱ কৰো। আমি তেখেতৰ সন্তানৰ দৰে যদিও মুকলিমুৰীয়াইকে চাৰৰ কাষ চাপিব পাৰিছিলো। চাৰে কেতিয়াবা মোক

---

অধ্যাপিকা, লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়

“দন্দুৰীজনী” বুলি হাতখন দাঙি আহিছিল। তেনে কাৰ্যক যেন আমি সুখ অনুভব কৰিছিলো। মই গৱেষণা কৰি থকা সময়ত এযাৰ কথা প্ৰায়ে কৈছিল- “ঐ ছোৱালী কাম কিমান আগ বাঢ়িছে। তিলোত্তমা যাবই এতিয়া খৰধৰ নকৰ কিয়?” এনেধৰণৰ উৎসাহী মন্তব্যবোৰত ক’ব নোৱাৰাকৈ সাহস পাইছিলো। তেখেতৰ অনুশাসন কম নাছিল। আমাৰ মাজত তেখেতলৈ ভক্তি ভৰা শ্ৰদ্ধা সদায় আছিল। বাহ্যিক আৱৰণত দেখাত খঙাল ব্যক্তিত্ব আছিল যদিও অন্তৰখন কিন্তু মৰম আৰু দয়াৰে ভৰা আছিল। এটি অনুষ্ঠান চলাবলৈ হ’লে বাহ্যিক আৱৰণ এনে হোৱাটো খুবেই দৰকাৰী।

বৰুৱা চাৰৰ অন্তঃজগতখন দয়ালু সমমৰ্মিতা আৰু সমাজপ্ৰিয় আদি গুণবোৰ ভৰি আছে। সিদিনা প্ৰতিষ্ঠা দিৱসলৈ আহি মহাবিদ্যালয় তৃতীয় বৰ্গৰ এগৰাকী কৰ্মচাৰীক লক্ষ্য কৰি কৈছিল- “জানানে এওঁৰ জীৱনটো থানথিত লগাবলৈ বহুত যত্ন কৰিলো। অবশেষত লাগিলগৈ আৰু।” তেতিয়া মই কৈছিলো চাৰ আপুনি এজনৰে জীৱন থানথিত লগোৱা নাই এই অনুষ্ঠানৰ লগত জড়িত সকলোৰে জীৱন থানথিত লগালে। কাৰণ এনে এটা অনুষ্ঠান পাতিব লাগে বুলি আপোনালোকৰ নিচিনা ব্যক্তিসকলে নভবা হ’লে আজি ইয়াত বহুত ব্যক্তি দপদপাই থাকিব নোৱাৰিলে হেঁতেন। সেই সময়ত চাৰ মুখত সন্তুষ্টিৰ হাঁহি দেখি নথৈ আনন্দ অনুভব কৰিছিলো। এতিয়া চাৰৰ দৰে ব্যক্তিক মানুহে সভাৰ সৌষ্ঠৱ বৃদ্ধি কৰিবলৈহে বিচাৰে। এযাৰ কথা ক’বলৈ দিয়াৰ বা শুনাৰ প্ৰয়োজন বোধ নকৰে। এইবিলাক সময়ৰ পৰিবৰ্তন। মানি লোৱাৰ বাহিৰে উপায় নাথাকে। তথাপি তেওঁলোক আহে ৰুই থোৱা গছ-পুলিৰ ৰেহ-ৰূপ চাবলৈ। ব্যক্তিশালী ব্যক্তিয়ে কেতিয়াও প্ৰতিদান নিবিচাৰে। আমি দেখাত চাৰক বহুত দিছে, সেয়া তেখেতৰ ব্যক্তিত্বৰ স্বাক্ষৰ। কৰ’ণা মহামাৰী নহা হ’লে হয়তো সদায় তৰুণ মনৰ অধিকাৰী বৰুৱা চাৰ চা’গৈ শাৰীৰিকভাৱে তৰুণ হৈ থাকিলহেঁতেন। দেখিলে এনে লাগে আজিও যেন চাৰৰ উদ্যমী মনটোত বয়সে হেঁচিবলৈ যত্ন কৰিছে যদিও হাৰ মানিছে। আমিও তাকেই কামনা কৰো চাৰ দীৰ্ঘায়ু হওঁক।

ব্যস্ততাময় জীৱন কালতো চাৰৰ কিন্তু এটা শৃঙ্খলাবদ্ধ জীৱন আছিল। তাৰ স্বাক্ষৰ বহন কৰে তেখেতৰ 'ধূলিকণা' শিৰ্ষক আত্ম জীৱনীখনে। সামাজিক দায়বদ্ধতাত দিনৰ দিনটো ঘূৰি ফুৰাৰ পাছতো কিন্তু তেখেতে দিনলিপি লিখিবলৈ এৰা নাছিল। সেই কাৰ্য সঁচায়ে অনুকৰণীয়। 'ধূলিকণা' গ্ৰন্থখন অধ্যয়ন কৰোতে এটা বাক্য পালো- "ৰাতি অধ্যাপক জিতেন দন্ত আৰু অধ্যাপিকা বিভা দত্ত আহিছিল" (২০০০ চনৰ ২৫ মে') কিমান বছৰৰ পিচত কিতাপখন পঢ়োতে মনটো বহুদিনৰ আগলৈ উৰা মাৰিছিল। আমি চাওঁগৈ বিয়াৰ পাছত চাৰৰ পৰা আশীৰ্ষ ল'বলৈ লৈছিলো। এই কাৰণেই কথাষাৰ উল্লেখ কৰিলো যে চাৰে সৰু সৰু কথাবোৰেও যে দিনলিপিত লিপিবদ্ধ কৰি ৰাখিছিল 'ধূলিকণা' খন পঢ়াৰ পাছত অনুভৱ কৰিলো। সৰু সৰু বাক্যৰ পৰাই যেন এখন গ্ৰন্থ হ'ব পাৰে তাৰ উজ্বল দৃষ্টান্তই হ'ল 'ধূলিকণা' আত্মজীৱনী। গ্ৰন্থখনত নিজৰ ব্যক্তিকেন্দ্ৰিক তথ্যৰ উপৰিও বহু কথাৰ তথ্যৰ দিন-বাৰ-তাৰিখ পৰ্যন্ত লাভ কৰিব পাৰিব। কিতাপখন পঢ়িলে তেখেতৰ সৰলমনা হৃদয়ৰ পৰিচয় পোৱা যায়। গাঁৱৰ প্ৰতিটো অনুষ্ঠানৰ পৰা আৰম্ভ কৰি মহাবিদ্যালয় আৰু সমাজৰ লগত জড়িত বিয়া, কাজ, সবাহ, ভাওনা আদিবোৰতো যে তেখেতে সক্ৰিয়ভাৱে সহায় জনাইছিল, তাৰ উমান পাব পাৰি। গতিকে এনে এজন বিৰল ব্যক্তিত্বৰ গৰাকীৰ কথা সংক্ষিপ্ত ৰূপতকৈ শেষ কৰিব নোৱাৰি।

সমাজ আৰু সাহিত্য দুয়োটা দিশকে হাত ধৰি লগৰীয়াৰ দৰে লৈ যোৱাটো প্ৰশংসনীয়। অসমীয়া সাহিত্যৰ জগতখনতো তেখেতৰ এখন সুকীয়া স্থান আছে। কেইবাখনো মূল্যবান গ্ৰন্থৰে তেখেত এজন প্ৰতিষ্ঠিত সাহিত্যিক বৰুৱা চাৰ অসমীয়া বিহু সংস্কৃতিৰ গৱেষক। তেওঁৰ গৱেষণা কৰ্মৰে উপযুক্ত ফল হ'ল- "বিহুৰ উৎস ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰা।" গ্ৰন্থখন তেখেতৰ গৱেষণা গুৰু ড° লীলা গগৈ চাৰৰ কৰ কমলত অৰ্পণ কৰিছে। গ্ৰন্থখন প্ৰথম প্ৰকাশ হয় ২০১৩ চনত এছ. এইড শৈক্ষিক ন্যাসৰ উদ্যোগত। গ্ৰন্থখনত তেখেতে অসমীয়া সংস্কৃতিৰ জাতীয় উৎসৰ বিহুৰ বিষয়ে তথ্যভিত্তিক বৰ্ণনা সাৱলীল ৰূপত দাঙি ধৰিছে। সৌন্দৰ্যবোধ, সৃষ্টি প্ৰতিভা আৰু মানসিক উৎকৰ্ষ সাধনেই যে

সংস্কৃতি সৃষ্টি মূল প্ৰেৰণা তাক সুন্দৰকৈ সৰল ভাষাৰে বৰ্ণনা কৰিছে। গ্ৰন্থখনত প্ৰতিটো পৃষ্ঠাতে সন্নিবিষ্ট নোটসমূহৰ বিতং বিশ্লেষণেৰে পঢ়ুৱৈ সন্নিবদ্ধ সমাজক উপকৃত কৰিছে বুলি ক'লে বহলাই কোৱা নহ'ব। গ্ৰন্থখনৰ পাতনিতে অসমৰ অৱস্থিতি, অসমীয়া জাতি আৰু সংস্কৃতিৰ ভেটি, সমন্বয়ৰ সংস্কৃতি বিহু, বিহু মূলতঃ তিনিটা ইত্যাদি বিষয়ে সংক্ষিপ্ত ৰূপত বৰ্ণনা কৰিছে। প্ৰথম অধ্যায়ত অসম আৰু অসমীয়াৰ উপৰিও অসমৰ ন-গোষ্ঠীসমূহৰ এক সম্যক আভাস দিয়াৰ প্ৰয়াস কৰিছে। অসমলৈ বিভিন্ন সময়ত অহা জাতিসমূহৰ উপৰিও তেওঁলোকৰ ঠাল-ঠেঙুলিবিলাকৰ বিষয়েও চমু তথ্য দাঙি ধৰিছে। দ্বিতীয় অধ্যায়ত কৃষিকেন্দ্ৰিক লোক-উৎসৱ আৰু তাৰ লগত জড়িত ধৰ্মীয় ধ্যান-লোকউৎসৱ ধাৰণাৰ উপৰিও ফ্ৰান্স, ইজিপ্ত, বেলজিয়াম, চোটনাগপুৰ, চীনদেশ, নগালেণ্ড, তামিলনাডুৰ 'পুঙ্কল' উৎসৱৰ আদিৰ লগত বিহুৰ সাদৃশ্য বৰ্ণনা কৰে। পৰৱৰ্তী অধ্যায়ৰ বিহুৰ লগত জাতি জনগোষ্ঠীবিলাক আচাৰ আচৰণ ধ্যান-ধাৰণা আদিৰ বিস্তৃত তথ্য দাঙি ধৰে। বিহু লগত অসমৰ বিভিন্ন নৃ-গোষ্ঠীৰ ধৰ্মীয় ধ্যান ধাৰণা কেনেদৰে সংপৃক্ত হৈ আছে তাৰ আভাসো পাব পাৰি। ভঠেলি, স'ৰি, দেউল, বাঁশপূজা আদিবোৰ বিহুৰ সমসাময়িকভাৱে অনুষ্ঠিত হ'লেও নামনি অসমৰ সেই উৎসৱসমূহৰ পৃথক মৰ্যদাৰ কথাও বৰ্ণনা কৰিছে। ইবিলাকৰ উপৰিও বিহু গীতৰ সাহিত্যিক সৌন্দৰ্য বহন কাৰক ছন্দ, বস, অলংকাৰৰ বৰ্ণনাই গ্ৰন্থখনক পাঠকৰ কাষ চপাই নিয়াত সহায়ক হৈছে বুলি ক'ব পাৰি। পৰিশেষত বিহুৰ লগত সংপৃক্ত লোকবাদ্যসমূহৰ সংক্ষিপ্ত বৰ্ণনা দাঙি ধৰা দৃষ্টিগোচৰ হয়। মুঠৰ ওপৰত বিহুৰ উৎস, ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰাক এখন তথ্য সমৃদ্ধ গৱেষণা গ্ৰন্থ আখ্যা দিব পাৰি।

বৰুৱা চাৰৰ অন্য এখন গ্ৰন্থ হ'ল- 'লোক সংস্কৃতিৰ পৰম্পৰা'। গ্ৰন্থখনিত প্ৰায় উনৈশটা প্ৰবন্ধ সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে। প্ৰবন্ধসমূহ অসম সাহিত্য সভাৰ পত্ৰিকা, অসম সাহিত্য সভাৰ স্মৃতিগ্ৰন্থ, অগ্ৰদূত, আমাৰ অসম, জনমভূমি আদিত ইতিপূৰ্বে প্ৰকাশিত। লেখকৰ একাধাৰৰ পৰা জানিব পৰা গৈছে গ্ৰন্থখনি ইণ্টাৰনেট ৱেবচাইটটো উপলব্ধ। গ্ৰন্থখনত সন্নিবিষ্ট প্ৰবন্ধ সমূহৰ শিৰোনামা

হ'ল-লোক-সংস্কৃতিৰ পৰম্পৰা সম্বন্ধে কেইজনমান লোক-সংস্কৃতিবিদৰ মন্তব্য, ইউৰোপৰ অগ্নুৎসৱ, লোক উৎসৱৰ লক্ষণ বিহুৰ উৎস, কৃষি উৎসৱ বসন্ত উৎসৱ বিহু, ব'হাগ বিহুৰ বৈশিষ্ট্য ৰাতি বিহু, টকা বিহু, অসমৰ বসন্ত উৎসৱ আৰু লোকবাদ্য, হুঁচৰিৰ ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰা, লোক-বাদ্য আৰু ঢোলৰ প্ৰয়োগ, লোক বিশ্বাসত কণীযুঁজ আৰু কড়িখেল, মাঘ বিহুৰ মেজি, অগ্নি পূজাৰ ধাৰণা আৰু উৰ্বৰা বিশ্বাস, তাই আহোমৰ বিহু উৎসৱৰ পৰম্পৰা, সোণোৱাল সম্প্ৰদায়, বৃহদ্ৰৰ অসমীয়া জাতি সত্ৰাত জনজাতীয় অস্তিত্ব আৰু বিহু উৎসৱত ইয়াৰ স্বৰূপ, সোণোৱালসকলৰ বাথৌ পূজা, হাইদাং গীত আৰু বহুৰা বিহু, চুতীয়া জাতিৰ ঐতিহ্য এক অবলোকন, বৰ্তমান টাই আহোমৰ ধৰ্ম সম্প্ৰদায়, মে-ডাম-মে-ফি আহোমসকলৰ সামাজিক দায়িত্ব ইত্যাদি। গ্ৰন্থখন অধ্যয়নৰ জৰিয়তে ছাত্ৰ সমাজে বহুখিনি উপকৃত হ'ব বুলি ধাৰণা কৰা যায়।

'ধূলিকণা' তেখেতৰ আত্মজীৱনীৰ প্ৰথম খণ্ড। গ্ৰন্থখনত তেওঁৰ জীৱনৰ আদিৰ পৰা ২০১৩ চনলৈকে সংপৃক্ত সকলোধৰণৰ তথ্য পোৱা যায়। প্ৰতিটো কথাবে দিন-তাৰিখ পৰ্যন্ত সন্নিৱিষ্ট কৰাটো গ্ৰন্থখনৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট্য।

'শ্ৰীমদ্ভাগৱতৰ উপদেশ সুধা' (সম্পূৰ্ণ) তেখেতৰ সম্পাদিত গ্ৰন্থ। ভাগৱতৰ সমস্ত উপদেশ একত্ৰ কৰি এককভাৱে প্ৰকাশ কৰা এইখনেই প্ৰথম গ্ৰন্থ। গ্ৰন্থখনৰ পাতনিত তিনিটা শ্লোকৰ সৰল ব্যাখ্যা দাঙি ধৰিছে। প্ৰথম শ্লোকটোত বিশ্ব-ব্ৰহ্মাণ্ডৰ উৎপত্তিৰ পৰা আৰম্ভ কৰি ভাগৱত শ্ৰৱণৰ দ্বাৰা কেনেদৰে দুখ-শোক, মায়া-মোহ, ভয়-ভাৱ অতিক্ৰম কৰি জীৱন সুচাৰুৰূপে পৰিচালিত কৰিব পাৰি তাক স্পষ্টকৈ বৰ্ণনা কৰিছে। দ্বিতীয় শ্লোকত ভাগৱত শাস্ত্ৰ যে সকলোতকৈ শ্ৰেষ্ঠ শাস্ত্ৰ সেই কথা শ্লোকটোত কৈছে যদি তাৰ সাৰভাগ সুন্দৰ আৰু সাৱলীলভাৱে বৰুৱাদেৱে বৰ্ণনা কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। অন্তৰৰ কামনা বাসনা আঁতৰাই শুদ্ধ চিন্তে ভগৱানক স্মৰণ কৰিলে আৰম্ভ ৰূপত ভগৱানক সাক্ষাৎ পাব পাৰি। সেই কথাৰ বৰ্ণনা সাৱলীল ৰূপে দাঙি ধৰিছে। তৃতীয় শ্লোকত সৰ্বশাস্ত্ৰ ভাগৱত শ্ৰৱণ-কীৰ্ত্তনত নিৰ্গম পথ লাভ কৰা যায়। নাৰদ মুনিৰ পৰা ব্যাসদেৱে, ব্যাসদেৱৰ পৰা শুকদেৱে, শুকদেৱৰ পৰা কেনেদৰে

তেওঁৰ শিষ্য-প্ৰশিষ্যই ভাগৱতৰ মধুৰ বসৰ বিষয়ে অৱগত হৈছিল তাৰ সৰল বৰ্ণনা প্ৰতিফলিত কৰিছে।

অসমীয়া শিশু সাহিত্যৰ ভঁৰাল চহকী কৰা “পানীদ্ৰনাথ গগৈ ৰচনাৱলী” হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱে সম্পাদনা কৰি উলিয়াইছিল। তেওঁৰ ‘ধূলিকণা’ গ্ৰন্থত উল্লেখ কৰিছে- “১৯৯৯ চনৰ ডিচেম্বৰ মাহত অসম সাহিত্য সভাই পানীদ্ৰ নাথ গগৈ ৰচনাৱলী প্ৰকাশৰ দায়িত্ব দিয়াত অধিবেশনৰ আগতে সম্পূৰ্ণ কৰাৰ মানসেৰে কামত উঠি পৰি লাগিলো।” ‘চিকেন নৈৰ মৰম’ নামেৰে এখন গল্প পুথিৰ উপৰিও এখন কবিতা পুথিও তেখেতে প্ৰকাশ কৰিছে। বৰুৱাদেৱৰ এই গ্ৰন্থসমূহ অসমীয়া সাহিত্যৰ মূল্যবান সম্পদ।

বৰুৱা চাৰ সমাজৰ আগশাৰীত থকা এজন সাহসী ব্যক্তি। সামাজিকভাৱে তেখেতৰ সফলতা অনন্য। ১৯৬০ চনতে জন্ম গাঁৱত ‘ভাস্কৰ পুথিভঁৰাল’ প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিল। তেওঁৰ অঞ্চলৰ প্ৰায়বোৰ অনুষ্ঠান জন্মৰ আঁৰৰ ব্যক্তিজন আছিল বৰুৱা চাৰ। তেলাহী সমবায় সমিতিৰ প্ৰতিষ্ঠাপক সভাপতিও আছিল। ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ শৈক্ষিক সভাৰ সদস্য অসম উপাধ্যক্ষ পৰিষদৰ সাংগঠনিক সম্পাদক, সহকাৰী সম্পাদক, উপ-সভাপতি আদি পদতো অধিষ্ঠিত আছিল। উদ্ভৰ লক্ষীমপুৰ শাখা সাহিত্য সভাৰ সভাপতি, অসম সাহিত্য সভাৰ কাৰ্যনিৰ্বাহক সদস্যৰ উপৰিও অসম সাহিত্য সভাৰ উপ-সভাপতিৰ পদো অলংকৃত কৰিছিল। হেমন্ত বৰুৱাদেৱৰ ব্যক্তিত্ব আৰু সাহিত্য অনুধাৱন কৰিলে দেখা যায় তেখেত যেন সৰ্বসাধাৰণতকৈ বহু উদ্ধত। ‘ধূলিকণা’ তেওঁৰ আত্মজীৱনীৰ প্ৰথম খণ্ড। ইয়াত ২০১৩ চনলৈকে তেখেতৰ কৰ্মৰাজিৰ বিৱৰণ পোৱা যায়। ১৩ চনৰ পাছৰ পৰাও তেখেত ভিন্ন কৰ্মৰাজিত ব্যস্ত হৈ থকাৰ পৰিলক্ষিত হয়। চাৰৰ আত্মজীৱনীৰ পাছৰ চোৱাৰ বাবে আমি আশাৰে বাট চাইৰ লো। পৰিশেষত চাৰৰ সুস্বাস্থ্য আৰু দীৰ্ঘায়ু কামনা কৰিলোঁ।

## ব্যক্তিত্ব, অধ্যয়ন আৰু কৰ্মৰে প্ৰজ্বলিত ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱ

ড° প্ৰেমানন্দ হাওৰা

ড° বন্তি গগৈ হাওৰা

প্ৰতিকূল পৰিবেশৰ মাজতো প্ৰবল ইচ্ছাশক্তি, আত্মবিশ্বাস আৰু দৃঢ়তা থাকিলে প্ৰতিজন লোকেই নিজৰ জীৱনৰ ভেঁটি সুদৃঢ় কৰাৰ উপৰিও সমাজ আৰু জাতিক গঢ় দিব পাৰে। ব্যক্তিগত দৃষ্টিভঙ্গীৰ দ্বাৰাই দুভাগ্যক সৌভাগ্যলৈ ৰূপান্তৰিত কৰি অমূল্য জীৱন শক্তিক কামত খটুৱাই জীৱন ধন্য কৰিব পাৰে। উদ্দেশ্যপূৰ্ণ জীৱনেই হৈছে সফল জীৱন- অনুপম জীৱন। নিজৰ অধ্যয়ন জৰিয়তে জীৱনক গঢ় দিয়া লোকসকলৰ ভিতৰত অন্যতম লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ অৱসৰপ্ৰাপ্ত অধ্যক্ষ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা; যিজনৰ সম্পৰ্কই আমাৰ ধাৰণা, অনুভৱ আৰু শ্ৰদ্ধা প্ৰকাশ কৰিবৰ বাবে ভাষাৰ দৈন্যত ককবকাই ফুৰিব লগা হৈছে।

এক সুস্থ গ্ৰাম্য পৰিবেশত জন্ম লাভ কৰি নিজৰ পৰিকল্পনাৰে জীৱনটো আৰু সমাজখনক গঢ় দিয়াত অহৰহ চিন্তা কৰা ড° বৰুৱাদেৱ কেৱল লক্ষীমপুৰে নহয়, সমগ্ৰ অসমৰে পৰিচিত ব্যক্তি, কৃষ্টি-সংস্কৃতিৰ পূৰ্ণ পয়োভৰ থকা শস্যে-মৎস্যে পৰিপূৰ্ণ লক্ষীমপুৰ চহৰৰ সমীপৰ আজাদ বাঁহপাতিত ১৯৩৯ চনত বৰুৱাদেৱৰ জন্ম হয়। বৰুৱাদেৱৰ উপৰিপুৰুষ হ'ল বুৰঞ্জী প্ৰসিদ্ধ ঐতিহ্য মণ্ডিত ৰংপুৰৰ আহোম ৰাজ বংশৰ বংশধৰ, ৰংপুৰৰ( বৰ্তমান শিবসাগৰ) পৰা আহি

লক্ষীমপুৰত বংপুৰীয়া গাঁও পাতি বসবাস কৰি গিচলৈ উদ্ভৰ পৰীয়া হ'লেও ৰাজবংশৰ গৌৰৱ, আচাৰ নীতি আৰু স্বাভিমান বজাই ৰাখি জীৱন ধন্য কৰাৰ লগতে বংশৰ সুযোগ্য সন্তান হিচাপে সমাজৰ উচ্চ আসনত নিজকে প্রতিষ্ঠা কৰিবলৈ সক্ষম হ'ল।

উদ্ভৰ লক্ষীমপুৰৰ আজাদ অঞ্চলৰ অতি পিচপৰা ঠাই বৰছৰীয়াত ১৯৪৬ চনত প্রতিষ্ঠা হোৱা প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত প্ৰথম বৰ্ষৰ ছাত্ৰ হিচাপে বৰুৱাদেৱে 'খ' শ্ৰেণীত নাম ভৰ্তি কৰে। শিক্ষাৰ প্ৰতি আগ্ৰহী হোৱাৰ বাবে 'ক' শ্ৰেণীৰ পাঠ ঘৰতে আওৰাইছিল। শিক্ষা গ্ৰহণৰ বাবে পৰিবেশ যে প্ৰতিবন্ধক নহয়, তাক প্ৰমাণ কৰি ড° বৰুৱাদেৱে ১৯৫০-৫১ চনত এম.ই শিক্ষাৰ বাবে আজাদ মজলীয়া বিদ্যালয়ত নামভৰ্তি কৰে। সৌভাগ্যৰ বিষয় ১৯৫৫ চনত লক্ষীমপুৰ চহৰত অসমীয়া ভাষাবিদ পানীন্দ্ৰ নাথ গগৈৰ নামত নতুনকৈ 'পানীন্দ্ৰ বিদ্যাপীঠ' স্থাপন হৈছিল। সেই বিদ্যালয়ত বৰুৱাদেৱে নামভৰ্তি কৰি সুদীৰ্ঘ আঠমাহলৈ পথ খোজ কাঢ়ি দৈনিক অহা-যোৱা কৰি বাল্যাৱস্থাতে শিক্ষা গ্ৰহণ কৰাটো কিমান কষ্টকৰ তাক বৰ্তমান প্ৰজন্মই কল্পনাই কৰিব নোৱাৰে। পঢ়াৰ বোজা বাঢ়ি অহাত শেষৰ বছৰত বৰ্ডিঙত থাকি ১৯৬০ চনত প্ৰবেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। পানীন্দ্ৰ বিদ্যালয়তো প্ৰতিষ্ঠাবৰ্ষৰ ছাত্ৰ হিচাপে অধ্যয়ন কৰিছিল। ১৯৬০ চনত নৰ্থ লক্ষীমপুৰ কলেজত নামভৰ্তি কৰা ড° বৰুৱাদেৱে আই.এ. পাছ কৰি ১৯৬৭ চনতহে হে ডিগ্ৰী লাভ কৰে।

সেই সময়ত ঘৰুৱা সমস্যা আৰু অৰ্থনৈতিক তাগিদাত লক্ষীমপুৰৰ জহিং বাগান আৰু নেফাৰ ডাপৰিজোত CPWD বিভাগত চাকৰি কৰাৰ বাবে অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰত কিছু অনিয়মীয়া হয়। উচ্চ শিক্ষাৰ প্ৰতি দুৰন্ত হেঁপাহ থকাৰ বাবে সকলো বাধা নেওচি ১৯৬৯ চনত ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা অসমীয়া বিষয়ত স্নাতকোত্তৰ ডিগ্ৰী লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হয়। বিশ্ববিদ্যালয়তো প্ৰথমবৰ্ষৰ ছাত্ৰ হিচাপে গৰ্বিত হোৱাৰ সুযোগ লাভ কৰে। ছাত্ৰ জীৱনৰ সমান্তৰাল ভাবে বৰুৱাদেৱে সমাজৰ বিভিন্ন দিশত চোকা দৃষ্টি ৰাখিছিল- যাৰ বাবে প্ৰথমে নিজৰ পিচ পৰা অঞ্চলটোৰ উন্নতিৰ বাবে সদা বিব্ৰত হৈ আছিল। কেবল নিজৰ জীৱনত

সুখ-স্বাচ্ছন্দ্য, উন্নতি যশস্যাই তেখেতক শান্তি দিব পৰা নাছিল। সেয়েহে প্ৰথমে নিজৰ জীৱন গঢ় দিয়াৰ লগতে সমাজৰ পিচপৰা লোকসকলৰ শিক্ষাৰ কথা চিন্তা কৰি সমাজ সেৱাত ব্ৰতী হৈ পৰে। বৰ্তমানলৈকে ড° বৰুৱাদেৱে বিভিন্ন সামাজিক শৈক্ষিক, ধৰ্মীয় অনুষ্ঠানৰ লগত নিজকে জড়িত কৰি সমাজৰ হিত সাধনৰ বাবে চিন্তা কৰি আহিছে।

ছাত্ৰাৱস্থাতে অৰ্থাৎ ১৯৫৪ চনতে আজাদ বাঁহপাতি অঞ্চলৰ সৰ্বদিশৰ উদ্ভৱণত বাঁটকটীয়া স্বৰূপ “বাঁহপাতি ছাত্ৰ সন্মিলনী”ৰ এজন গুৰি ধৰোতা সদস্য হিচাপে নিজৰ চিন্তা চৰ্চাবে বাঁহজৰ উন্নতিৰ হকে কাম কৰিছিল। দায়িত্ব লোৱাৰ ক্ষেত্ৰত অগ্ৰণী ব্যক্তি হোৱাৰ বাবে ড° বৰুৱাদেৱে বাঁহপাতি অঞ্চলৰ শিৰৰ মুকট স্বৰূপ ‘শংকৰদেৱ বৰনামঘৰ’ আৰু ‘নবজ্যোতি বঙ্গমঞ্চ’ প্ৰতিষ্ঠাত গুৰুদায়িত্ব কাৰ্য প্ৰাপ্তি লৈ অঞ্চলটোত সৰ্বস্বত্ব উন্নতিৰ হকে নিজকে সমৰ্পণ কৰে। অতি চালুকীয়া অৱস্থাতে অৰ্থাৎ ১৯৬০ চনত প্ৰবেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হৈয়েই যিটো সময়ত বৰ্তমানৰ ল’ৰা-ছোৱালীয়ে নিজৰ টেবুলত পাঠ্যপুথিখিনিকে পৰিপাটিকৈ নথয়, সেই বয়সতে বৰুৱাদেৱে নিজৰ পিচপৰা গাওঁখনতে ‘ভাস্কৰ পুথিভঁৰাল’ নামকৰণেৰে পুথিভঁৰাল প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিল। কৈশোৰ অৱস্থাতে শৈক্ষিক সামাজিক উদ্ভৱণৰ বাবে চিন্তা কৰাৰ নমুনা প্ৰদৰ্শন কৰে। ড° বৰুৱাদেৱৰ দৰে ইমান কম বয়সতে পুথিভঁৰাল স্থাপনৰ চিন্তা কৰিব পৰা উদাহৰণ সাধাৰণতে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মাজত অতি বিৰল। অসমীয়া কথাষাৰ “যি মূলা বাঢ়ে দুপাততে চিন”ৰ সত্যতা ড° বৰুৱাই নিজৰ জীৱনত প্ৰমাণ কৰি দেখুৱালে। ভিতৰুৱা ঠাইখনৰ কৃষ্টি-সংস্কৃতি আৰু শিক্ষাৰ পলসুৱা পৰিবেশক নিজৰ চিন্তন, চৰ্চন আৰু কৰ্মৰ দ্বাৰা কেনেদৰে আন দহখন অঞ্চলৰ দৰে উন্নত কৰিব পাৰে সেই চিন্তাই তেখেতক অহৰহ গীড়া কৰি আছিল। ১৯৭৩ চনত শৰৎ চন্দ্ৰ সিংহ চৰকাৰৰ দিনত যি সমবায় আন্দোলনৰ জোৰাৰ উঠিছিল সেই সময়ত ড° বৰুৱাদেৱে পিচ পৰি নাথাকিল। নিজৰ জন্ম ঠাইখনৰ উন্নতিৰ হকে “তেলাহী সমবায় সমিতি” গঠন কৰি সমিতিৰ প্ৰথমজন সভাপতিৰ দায়িত্ব মূৰ পাতি লৈ আজন্ম দায়িত্বৰ মাজতে সমবায়খন সূচাৰূপে

পৰিচালনা কৰাত অকণো অৱহেলা কৰা নাছিল। ইয়াৰ মাজতে আছিল নৱ  
 প্ৰতিষ্ঠিত “গৰ্ভেহুগা বাঁহপাতি উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয়”ৰ সহ শিক্ষকৰ দায়িত্ব।  
 নৱ প্ৰতিষ্ঠিত বিদ্যালয় এখনৰ কেনেধৰণৰ দায়িত্ব বহন কৰিব লগা হয়, সেইকথা  
 বিভিন্ন অনুষ্ঠানৰ প্ৰতিষ্ঠাপকসকলে সহজে অনুমান কৰিব পাৰে। ড°  
 বৰুৱাদেৱে বাঁহপাতি অঞ্চলতে নিজৰ কৰ্তব্য আৰু দায়িত্ব আবদ্ধ নাৰাখি উচ্চ  
 শিক্ষাৰ প্ৰতিষ্ঠান স্থাপনৰ বাবে লক্ষীমপুৰ কেন্দ্ৰস্থলৈ আহি অনুষ্ঠান প্ৰতিষ্ঠাৰ  
 ক্ষেত্ৰত দক্ষতাৰ পৰিচয় দিয়ে। তাৰ ফলস্বৰূপে ১৯৭২ চনত “লক্ষীমপুৰ  
 বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়” স্থাপনত মুখ্য ভূমিকা গ্ৰহণ কৰে। এই ঐতিহ্যমণ্ডিত  
 উদ্ভৱ পাবৰ প্ৰথমখন বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰথমজন প্ৰতিষ্ঠাপক ভাৰপ্ৰাপ্ত  
 অধ্যক্ষ হিচাপে দায়িত্ব ভাৰ গ্ৰহণ কৰি কেইমাহমানৰ পিছত এই দায়িত্ব ব্ৰজেন  
 শৰ্মা বৰুৱাদেৱৰ হাতত অৰ্পণ কৰে যদিও মহাবিদ্যালয়খনৰ প্ৰত্যেক দিশকে  
 ড° বৰুৱাদেৱে নিয়ন্ত্ৰণ কৰিছিল। তেখেতে ১৯৭২ চনৰ ১ ডিচেম্বৰৰ পৰা  
 ১৯৯৮ চনৰ মাৰ্চ মাহলৈকে লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ উপাধ্যক্ষ দায়িত্ব  
 লৈ নৱ প্ৰতিষ্ঠিত মহাবিদ্যালয়খনৰ সৰ্ব্বাঙ্গীণ উন্নতিৰ হকে কাম কৰিছিল।  
 সমসাময়িকভাৱে ১৯৭২ চনতে প্ৰতিষ্ঠা হোৱা লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য  
 মহাবিদ্যালয়ৰ উন্নতিৰ বাবেও সহযোগিতা আগবঢ়াইছিল। লক্ষীমপুৰৰ মাজ-  
 মজিয়াত বিভিন্ন জন গণ্য-মান্য, শিক্ষিত আৰু অভিজ্ঞ লোক থকা স্বত্বেও  
 বিনা বেতনে মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ কষ্ট মূৰপাতি ল’বলৈ ওলাই আহিল  
 পিচপৰা বাঁহপাতি অঞ্চলৰ ড° বৰুৱাদেৱ। উচ্চ শিক্ষাৰ গুৰুত্ব মৰ্মে মৰ্মে  
 উপলব্ধি কৰাৰ ফলশ্ৰুতিত দীঘলীয়া দিনৰ বাবে অৰ্থ-সংকট মূৰ পাতি ল’বলৈ  
 ড° বৰুৱাদেৱে কুষ্ঠাবোধ নকৰিলে।

বিভিন্ন অসুবিধা বিভিন্ন দায়িত্বৰ মাজতো সন্মানীয় ডক্টৰেট ডিগ্ৰীৰ  
 চিন্তাই তেখেতক শান্তি দিয়া নাছিল। সেয়েহে তেখেতে চাপলি মেলিলে  
 যাতায়তৰ নানান অসুবিধাৰ মাজতো পুনৰ ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়লৈ।  
 বিশ্ববিদ্যালয়ৰ স্নানামধ্য শিক্ষাবিদ, সাহিত্যিক, বুৰঞ্জীবিদ, অসম সাহিত্য সভাৰ  
 সভাপতি ড° লীলা গগৈ দেৱৰ তত্ত্বাবধানত বিহু সংস্কৃতিৰ ওপৰত প্ৰথমজন

গৱেষক হিচাপে গৱেষণা কৰি ১৯৯১ চনত সন্মানীয় ডক্টৰেট ডিগ্ৰী (Doctor of Philosophy) লাভ কৰি লক্ষীমপুৰৰ প্ৰথমজন অসমীয়া বিভাগৰ ডক্টৰেটৰ সন্মান লাভ কৰে। তেখেতৰ গৱেষণাৰ বিষয় আছিল - 'বিহুৰ উৎস, ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰা' (An Analytical Study of Cultural Aspect, Bihu Festival, Assam) অসমীয়া জাতিৰ বাপতিসাহোন্ বিহুৰ ঐতিহ্য জানিবৰ বাবে বৰ্তমান যি আলোড়নৰ সৃষ্টি হৈছে সেই বিষয়ত বৰুৱাদেৱৰ মনত আজি দুকুৰি বছৰৰ আগতেই চিন্তাৰ ওকমুকনি উঠিছিল- যাৰ ফলত এক আপুৰুগীয়া গৱেষণা গ্ৰন্থ প্ৰস্তুত কৰিবলৈ সক্ষম হ'ল- যিখন গ্ৰন্থ চিৰদিনৰ বাবে অসমীয়াৰ অমূল্য সম্পদ হৈ ৰ'ব।

ড° বৰুৱাদেৱে ১৯৯৮ চনৰ এপ্ৰিল মাহৰ পৰা ২০০৩ চনৰ ডিচেম্বৰ মাহলৈকে লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ পূৰ্ণ পৰ্যায়ৰ অধ্যক্ষৰ আসন অলংকৃত কৰে। তেখেতৰ অশেষ কষ্ট আৰু অবিহ্নাৰ ফলত চাকৰি জীৱনৰ শেষৰ ফালে অধ্যক্ষৰ আসনত বহি পৰিকল্পনাসমূহ ৰূপায়নৰ বাবে চেষ্টা কৰে। সাহিত্য চৰ্চাৰ প্ৰতি অনুৰাগ ড° বৰুৱাদেৱৰ জন্মগত নিচা। বাঁহপাতি অঞ্চলৰ প্ৰতিটো অনুষ্ঠানেই বৰুৱাদেৱক বাদ দি অনুষ্ঠিত হোৱা নাছিল। শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱ বৰনামঘৰৰ মুখপত্ৰ 'কৰাপাট'ৰ জন্মদাতা আছিল ড° বৰুৱাদেৱ। অসম সাহিত্য সভাৰ ৬৭ সংখ্যক লক্ষীমপুৰ অধিবেশনৰ (২০০১) আদৰ্শ সমিতিৰ উপ-সভাপতি আৰু স্মৃতিগ্ৰন্থ প্ৰকাশৰ যুটীয়া সম্পাদকৰ দায়িত্ব পালন কৰিছিল।

ড° বৰুৱাদেৱৰ জীৱনৰ সফলতা ক্ৰমান্বয়ে প্ৰস্ফুটিত হ'বলৈ ধৰিলে। ২০০২ চনৰ এপ্ৰিল মাহত বেংকতত অনুষ্ঠিত হোৱা "গ্লোবেল ইকনমিক্ কাউন্সিল"ৰ চেমিনাৰত অংশগ্ৰহণ কৰি 'Jem & Asia Award' লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হোৱাটো তেখেতৰ জীৱনৰ চূড়ান্ত সফলতা। ইয়াৰোপৰি 'পূৰ্বাঞ্চল টাই সাহিত্য সভা'ৰ ৩৯ সংখ্যক দ্বি-বাৰ্ষিক অধিবেশনত 'ডামচাও বুঢ়াগোহাঞি সৌৰৰণি বঁটা' লাভ কৰি জীৱনৰ সাৰ্থকতা প্ৰতিপন্ন কৰিলে। ড° বৰুৱাদেৱৰ অন্য এক উল্লেখযোগ্য কৰ্মপৰিধি হ'ল জাপান (অ'চাকাৰ Kyoto) বিশ্ববিদ্যালয়ৰ গৱেষক ছাত্ৰ হাৰুহিচা আচাদাক ২০০৭ চনৰ পৰা নিজৰ গাঁৱৰ ঘৰত ৰাখি

ছাত্ৰজনৰ গৱেষণা পৰিচালনা কৰিবলৈ পোৱাটো। এইয়া কম সৌভাগ্যৰ কথা নহয়। পৰোক্ষভাৱে বৰুৱাদেৱৰ গৱেষণাৰ ফচল সুদূৰ জাপানলৈ বিস্তৃত হোৱাটোকে প্ৰতিপন্ন কৰিলে। এজন পিচপৰা গাঁৱৰ লোকে নিজৰ ভিতৰুৱা অঞ্চলৰ কৃষ্টি সংস্কৃতিক জগত সভাত দাঙি ধৰিব পৰাটোৱে তেখেতৰ যোগ্যতাক উজ্বলাই তুলিলে। গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ভূগোল বিভাগৰ মুৰব্বী অধ্যাপক ড° অৱনী ভাগৱতীৰ তত্বাৱধানত গৱেষণা কৰা হুকুহিচা আচাদাৰ গৱেষণাৰ বিষয় আছিল- “Agro Economic Environment in flood Affected area & Assam” বৰুৱাদেৱে অতি আন্তৰিকতাৰে লক্ষীমপুৰৰ অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠান আৰু মানুহৰ ঘৰে ঘৰে গৈ গৱেষকজনক চিনাকী কৰাই দিয়াই নহয় নিখুঁতভাৱে কৃষ্টি-সংস্কৃতি আৰু আচাৰ-নীতিৰ বিষয়ে বিশদ বৰ্ণনাৰে ছাত্ৰজনক বুজাই দিছিল। ইয়াৰ দ্বাৰা ড° বৰুৱাদেৱৰ নিৰ্ভাজ সমাজ সচেতনতাকেই প্ৰতিপন্ন কৰে। সমাজ নিৰ্মাণৰ ৰূপকাৰ হিচাপে নিজকে পৰিচয় কৰি দিবলৈ এনে কাৰ্যই যথেষ্ট, ইয়াত সন্দেহ নাই।

অবিভক্ত লক্ষীমপুৰ জিলাৰ বিভিন্ন উচ্চ শিক্ষাৰ অনুষ্ঠানৰ লগত জড়িত থাকি নিজস্ব গঠনমূলক পৰামৰ্শৰে অনুষ্ঠানসমূহৰ উদ্ভৱত অবিহনা যোগোৱাটো বৰুৱাদেৱৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষভাৱে আদৰণীয়। লক্ষীমপুৰৰ প্ৰায় কেউখন উচ্চ শিক্ষাৰ প্ৰতিষ্ঠানত পৰিচালনা সমিতিৰ সভাপতি হিচাপে আদেশ, নিৰ্দেশ, পৰামৰ্শ আৰু উপদেশ আগবঢ়াই নিজৰ সু-দক্ষ প্ৰশাসনিক দক্ষতাৰ পৰিচয় দি নিজৰ বিচক্ষণতাক প্ৰতিপন্ন কৰিছিল। পৰিচালনা সমিতিৰ সভাপতি হিচাপে অসমৰ আগশাৰীৰ মহাবিদ্যালয় ‘নৰ্থ লক্ষীমপুৰ কলেজ (স্বায়ত্ব) বৰ্তমান স্বতন্ত্ৰ বিশ্ববিদ্যালয়লৈ উন্নীত উদ্ভৱ লক্ষীমপুৰ বিশ্ববিদ্যালয়, লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়, লক্ষীমপুৰ কেন্দ্ৰীয় মহাবিদ্যালয়, বিহপুৰীয়া মহাবিদ্যালয়ৰ গুৰু দায়িত্ব বহন কৰি উচ্চতম শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠানকেইখনৰ উদ্ভৱত যথেষ্ট অবিহনা যোগাইছিল। ইয়াৰ পূৰ্বে গড়েহুগা বাঁহপাতি উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়, লখিমী বালিকা উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয়, আজাদ একাডেমী জুনিয়ৰ কলেজৰ পৰিচালনা সমিতিৰ সভাপতিৰ দায়িত্ব বহন কৰি নিজৰ সাংগঠনিক

আৰু প্ৰশাসনিক সেৱা আগবঢ়ায়। ইয়াৰোপৰি মাছখোৱা মহাবিদ্যালয়, চকুৰাখনা মহাবিদ্যালয়, নৰ্থ বেংক কলেজৰ পৰিচালনা সমিতিত ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ মনোনীত সদস্য হিচাপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰাটোৱে প্ৰমাণ কৰে যে ড° বৰুৱাদেৱ শিক্ষা জগতত সৰ্বব্যাপি আছিল। তেখেতৰ অৰিহনা প্ৰতিখন শিক্ষানুষ্ঠানেই অকপতে স্বীকাৰ কৰিব লাগিব। লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ত উপাধ্যক্ষ (IC) থকা অৱস্থাত সদৌ অসম উপাধ্যক্ষ পৰিষদৰ সাংগঠনিক সম্পাদক আৰু উপ-সভাপতিৰ দৰে পদত অধিষ্ঠিত হৈ গধূৰ দায়িত্ব পালন কৰিছিল। ইমানেই নহয়, তেখেতে ১৯৬৭/৬৮ চনত মঙ্গোলীয় জাতীয় পৰিষদৰ সাংগঠনিক সম্পাদক হিচাপে নিৰ্বাচিত হৈছিল। পিছলৈ টাই আহোম মঙ্গোলীয় পৰিষদৰ বিভিন্ন বিষয়বাবৰ দীৰ্ঘদিন কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰাৰ সুযোগ লাভ কৰিছিল, চিন্তাশীলতা, গভীৰ অধ্যয়নপুষ্ঠতা, দূৰদৰ্শিতা আৰু কৰ্মপটুতা নাথাকিলে চাৰিওফালৰ গধূৰ দায়িত্বসমূহ ৰাইজে এজন মানুহৰ ওপৰতে জাপি নিদিয়। সকলোক্ষেত্ৰতে সময়ানুবৰ্তিতা, বিচক্ষণতা আৰু আদৰ্শবাদীতাৰ অবিহনে এজন ব্যক্তি ৰাইজৰ প্ৰিয়পাত্ৰ আৰু বিশ্বাসভাজন হ'ব নোৱাৰে।

অজস্ৰ দায়িত্ব বহন কৰি থকাৰ উপৰিও তেখেতৰ সাহিত্য কৰ্ম ঠেক গভীৰ ভিতৰত নাছিল। বিহুৰ উৎস, ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰাৰ দৰে উচ্চ পৰ্যায়ৰ গৱেষণা গ্ৰন্থ প্ৰস্তুত কৰাৰ উপৰিও “লোক উৎসৱৰ পৰম্পৰা” (প্ৰবন্ধ সংকলন) অন্য এক গভীৰ অধ্যয়নৰ গ্ৰন্থ ৰূপ। “ধূলিকণা” নামৰ আত্মজীৱনীৰ দ্বাৰা তেখেতৰ জীৱনৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰতিটো দিনৰ কাৰ্যক্ৰমগণিকাৰ বিৱৰণ দি নৱ প্ৰজন্মক উৎসাহিত কৰিছে। গল্পপুথি প্ৰস্তুত কৰাৰ ক্ষেত্ৰটো ড° বৰুৱাদেৱ পিচ পৰি নাথাকিল। “চিকেন নৈৰ মৰম” তেখেতৰ কাপৰ পৰা নিগৰি ওলোৱা এখন মনোগ্ৰাহী গল্প পুথি। কবিতাৰ ক্ষেত্ৰত তেখেতৰ অন্তৰত যি খলকনি তুলিছিল তাৰ ৰূপ দিছিল ‘পুষ্পাৰ্ঘ’ কবিতা পুথিৰ জৰিয়তে। সম্পাদিত সংকলন ‘শ্ৰীমদ্ভাগবত উপদেশ সুধা’ এখন অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ আৰু মহত্বপূৰ্ণ গ্ৰন্থ। ইয়াৰোপৰি সাহিত্য সভাৰ প্ৰস্তাৱমৰ্মে সম্পাদনা কৰিছিল ‘পানীন্দ্র নাথ

গগৈৰ বচনাবলী' যিখন অতি আপুৰুগীয়া মূল্যবান গ্ৰন্থ। উক্তৰ লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ ৰূপালী জয়ন্তীৰ স্মৃতি গ্ৰন্থ 'লখিমী' (১৯৯৭) বৰুৱাদেৱৰ সম্পাদনাত প্ৰকাশ পাইছিল। অসম সাহিত্য সভাৰ ৬৭ সংখ্যক লক্ষীমপুৰ অধিবেশনৰ স্মৃতি গ্ৰন্থখনো (যুটীয়া ভাবে) ড° বৰুৱাদেৱৰ কষ্টৰ ফল (২০০২-২০০৩)। লক্ষীমপুৰৰ সু-সন্তান প্ৰাক্তন (প্ৰয়াত) বিধায়ক গোবিন বৰা দেৱৰ জন্ম শতবৰ্ষৰ স্মৰণিকাখনি বৰুৱাদেৱৰ সম্পাদনাত পাঠকৰ হাতলৈ আহে। কেৱল এইয়াই নহয়, বিভিন্ন কাকত-আলোচনীত বৰুৱাদেৱৰ লিখনি প্ৰকাশে পাঠক সমাজৰ সমাদৰ লাভ কৰিছে। এজন অগ্ৰণী শিক্ষাবিদ, সাহিত্যিক, সমাজ সেৱক, নৱ প্ৰজন্মৰ পথ প্ৰদৰ্শক হিচাপে খ্যাতি লাভ কৰাৰ উপৰিও লক্ষীমপুৰলৈ গৌৰৱ কঢ়িয়াই আনিলে অসম সাহিত্য সভাৰ একান্ত সেৱক হিচাপে। সাহিত্য সভাৰ আজীৱন, হিতৈষী, কাৰ্যনিৰ্বাহক সদস্য পদত থকাৰ উপৰিও ড° পৰমানন্দ ৰাজবংশীৰ সভাপতিত্বৰ সময়ত ড° বৰুৱাদেৱে উপ-সভাপতি হিচাপে অসম সাহিত্য সভাত সেৱা আগবঢ়াইছিল। এইয়া লক্ষীমপুৰীয়া হিচাপে পৰম সৌভাগ্য আৰু স্বাভিমানৰ বিষয়। প্ৰথমজন সভাপতি পদ্মনাথ গোহাঞি বৰুৱাৰ পিছতে হোমেন বৰগোহাঁইদেৱে সভাপতি পদত অধিষ্ঠিত হৈছিল লক্ষীমপুৰ জিলাৰ পৰা। লক্ষীমপুৰৰ শ্ৰীযুত বিশ্ব বৰুৱাদেৱ উপ-সভাপতি হৈ থাকি ভাৰপ্ৰাপ্ত সভাপতিৰ আসনত থাকি লক্ষীমপুৰৰ গৌৰৱ বৃদ্ধি কৰিলে।

ড° হেমন্ত বৰুৱাদেৱৰ গৰ্বিত পিতৃৰ নাম ৰূপেশ্বৰ বৰুৱা আৰু গৰ্বিতা মাতৃৰ নাম আছিল সৰুআইটি বৰুৱা। লক্ষীমপুৰৰ কদম যোৰহটীয়া গোহাঁই গাঁৱৰ পিতৃ বিশ্বেশ্বৰ বৰগোহাঁঞি আৰু মাতৃ হেলচী বৰগোহাঁঞিৰ কন্যা শ্ৰীমতী বীনা বৰগোহাঁঞিক ১৯৬৪ চনত বৰুৱাদেৱে বিয়া কৰায়। বৰ্তমান দুজন পুত্ৰ আৰু দুগৰাকী কন্যা, জৌৱাই, বোৱাৰী, নাতি-নাতিনীৰে ভৰপুৰ এখন সংসাৰৰ গৰাকী বৰুৱাদেৱ। বিভিন্নজন আত্মীয় কুটুম্ব, বন্ধু-বান্ধৱ আৰু শুভাকাংক্ষীৰ মাজত এক অনুপম জীৱন। অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰথমজন সভাপতি পদ্মনাথ গোহাঁঞি বৰুৱাৰ জ্যেষ্ঠ ভাতৃ নীলকণ্ঠ গোহাঁঞি বৰুৱাই ১৯১২ চনতে গঠন

কৰা অসমৰ প্ৰথমখন সাহিত্য সভা 'উত্তৰ লক্ষীমপুৰ সাহিত্য সভা'ৰ সভাপতিৰ পদো ড° বৰুৱাদেৱে অলংকৃত কৰিছিল। ইয়াৰোপৰি লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাকো তেখেতে সভাপতিৰ দায়িত্বৰে আণ্ডৰাই নিয়াত অৰিহনা যোগাইছিল।

এজন অতি খোলা অন্তৰৰ সৰবৰহী, হাস্যমুখী আৰু বসিক ব্যক্তি হিচাপে সকলোৰে প্ৰিয়পাত্ৰ আৰু আত্মীয় ভাবৰ লোক বৰুৱাদেৱ, খোলা হাঁহিটোৰে দুৰৰ পৰাই প্ৰতিজনকে সম্ভাষণ জনোৱাটো তেখেতৰ নিজস্ব গুণ। য'তেই নাথাকক পৰিৱেশ হাস্যমধুৰ আৰু উপভোগ্য কৰি তোলাটো তেখেতৰ স্বভাৱ। ছাত্ৰ-ছাত্ৰী, সহকৰ্মী আৰু বন্ধু-বান্ধৱ সকলোকে আত্মীয় ভাৱেৰে আকৰ্ষণ কৰাটোৱে তেখেতৰ সুকীয়া ব্যক্তিত্বৰ পৰিচয় দিয়ে।

জীৱনত সৰুসুৰা খলা-বমা থাকিবই। প্ৰতিজন স্থিতপ্ৰজ্ঞ ব্যক্তিয়ে এনে খলা বমা পাব কৰিব লগা হয়। ড° বৰুৱাদেৱৰ জীৱনটো যদি খলা-বমা আছিল, তৎসত্ত্বেও সকলো অতিক্ৰম কৰি নিজকে সমাজৰ বাবে উৎসৰ্গা কৰি এক বিৰল দৃষ্টান্ত দেখুৱাই আছে। আমি তেখেতৰ সুদীৰ্ঘ কৰ্মময় জীৱন কামনা কৰিছো।

## বুঢ়ীনে পাৰৰ এপাহি সুগন্ধি ফুল

চবিন ৰাজখোৱা

ব্ৰহ্মপুত্ৰ অববাহিকাৰ উত্তৰপাৰৰ ৰম্যস্থান খাবলী নদীৰ উত্তৰে আৰু ইতিহাস প্ৰসিদ্ধ ঘাগৰ নদীৰ পশ্চিমে এখনি সৰু নৈ নাম বুঢ়ীনে। আমাৰ পটভূমি বুঢ়ীনে যদিও পাশ্চৰতী অন্য এখনি নৈ সোমদিবিৰ অবদানো এই ক্ষেত্ৰত কম নহয়। পুণ্য তটিনী বুঢ়ী নৈৰ অনেক অলিখিত কিম্বদন্তি আছে। তাৰ ভিতৰত মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ গুৰুজনাৰ প্ৰপন্ন শিষ্য শ্ৰীশ্ৰী মাধৱদেৱ গুৰুজনাই হেনো ঘাগৰী মাঝীৰ ঘৰৰপৰা বিহপুৰীয়াৰ লেটেকুপুখুৰীলৈ আহোঁতে এই বুঢ়ী নৈৰ পথকে ব্যৱহাৰ কৰিছিল। বৰ্তমান অধিক বিখ্যাত হৈ পৰা ৰাজখোৱা গাওঁস্থিত শ্ৰীশ্ৰীবৰথানত হেনো মাধৱদেৱ মহাপুৰুষে জিৰাইছিল ইত্যাদি। অবশ্যে পঞ্চদশ শতিকাত থলপথৰ ব্যৱহাৰ খুব কমেইহে হৈছিল। বানে গৰকা অঞ্চলটোৰ প্ৰত্যেকৰে ঘৰত পৰিয়ালৰ সংখ্যা অনুযায়ী এখন নাও থকাটো অপৰিহাৰ্য আছিল।

ভাৰতবৰ্ষৰ স্বাধীনতা আন্দোলনৰ আৰম্ভৰে পৰা দেশে স্বাধীনতা লাভ কৰাৰ পিছৰ সময়ছোৱাত অৰ্থাৎ ১৯৩৫-৫১ ভিতৰত বুঢ়ী নৈ আৰু সোমদিবিৰ পাৰত যেন এক নব্য সভ্যতাৰ বিকাশ ঘটিছিল। বাঁহপাতি নামেৰে আজিও পৰিচিত এই অঞ্চলত বহুকেইজন সু-সস্তানে এই সময়ছোৱাত জন্ম গ্ৰহণ কৰিছিল। তাৎপৰ্যপূৰ্ণ কথা যে আঙুলিমূৰত লিখিব পৰা এইকেইজন ক্ষণজন্মা নমস্য ব্যক্তি হয় বুঢ়ী নৈৰ পাৰৰ নহ'লে সোমদিবিৰ পাৰৰ। বাঁহপাতি অঞ্চলৰ মাটি অতি উৰ্বৰা, ঠাই খিনি শস্য শ্যামলা। লোকসকলৰ আচাৰ-ব্যৱহাৰ, ৰীতি-নীতি শাস্ত

প্ৰাক্তন সচিব, শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱ কলাক্ষেত্ৰ।

আৰু সাবলীল। প্ৰায় ডেৰকুৰিখন গাঁৱৰ উমৈহতীয়া এভাগ ধৰ্মীয় অনুষ্ঠান 'শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱ বৰনামঘৰ' আৰু কলা সংস্কৃতিৰ মিলন কেন্দ্ৰ 'নবজ্যোতি বঙ্গমঞ্চ'। এই বাহঁপাতি অঞ্চলৰে বংপুৰীয়া গাঁৱত বুঢ়ী নৈৰ পাৰতে এক মাহেদ্ৰক্ষণত এজন অতি তীক্ষ্ণবুদ্ধি সম্পন্ন শিশুৰ জন্ম হ'ল আৰু সোভাগ্যবান পিতৃ মাতৃয়ে নাম ৰাখিলে 'হেমন্ত' হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা। বৃহত্তৰ বাঁহপাতি অঞ্চলৰ অন্তৰ্গত গাওঁবিলাকৰ নামো বিচিত্ৰ ধৰণৰ। পূৰ্বতে যি স্থানৰ পৰা আহি বাহঁপাতিত বসতি স্থাপন কৰিলেহি সেই সেই ঠাইৰ নাম দি গাওঁ পাতিলে। যেনে — বংপুৰীয়া, যোৰহটীয়া, ন-পমুৱা, গোহাঁইটেকেলা, ঢকুৱাখনীয়া আৰু তাহানি বজাদিনীয়া সোণৰ ডাঙৰ চৰীয়া আছিল কাৰণে নদীৰ বৃহৎ চাপৰি হোৱাৰ বাবে আমাৰ জন্ম গাওঁখনৰ নাম বৰচৰীয়া। আমাৰ হেমন্ত ককাইদেউৰ জন্মসূত্ৰে গাওঁ বংপুৰীয়া। কাৰণ তেখেতৰ সৎ পিতৃ প্ৰয়াত ফল্টাচালি কোঁৱৰ (মাতৃ সৰু আইটিৰ প্ৰথমগৰাকী স্বামী) আৰু মাতৃ সৰু আইটি কোঁৱৰ পূৰ্বে শিৱসাগৰ জিলাৰ বংপুৰৰ পৰা অহা। অৱশ্যে পিতৃ প্ৰয়াত ৰূপেশ্বৰ বৰুৱা উৰফে মৰাণ বুঢ়া, ফুলপানীছিগাৰ পৰা অহা। তেখেতলোকৰ ঘৰ-বাৰী বংপুৰীয়া গাঁৱত পৰিলেও পিচফালৰ খেতি মাটিখিনি বৰচৰীয়া পথাৰত পৰে। বৰচৰীয়া পথাৰত ভাল ধান হয়, মাজ খাল পথাৰত খেতি অধিক হয় বুলি বুঢ়া লোকে কয়।

যিকোনো নামৰ অৰ্থ অতি বৈশিষ্টপূৰ্ণ। আধ্যাত্মিক দিশত অথবা ভক্তি মাৰ্গত নামৰ মাহাত্ম্য বিশেষভাৱে উল্লেখ কৰা হৈছে। বছৰৰ আটাইতকৈ সুন্দৰ ঋতু হৈছে হেমন্ত। শীতলতা, স্থিৰতা তথা প্ৰশান্তিৰ অনুভূতিয়েই হেমন্তৰ তাৎপৰ্য বুলি কোৱা হয়। গ্ৰীষ্ম আৰু শীতৰ মাজত নাতিশীতোষ্ণ যেন হেমন্ত ঋতুৰ দৰে মোৰ শব্দাৰ অগ্ৰজ হেমন্ত ককাইদেউ। সৰুৰে পৰা তীক্ষ্ণ বুদ্ধিৰ আছিল কাৰণে 'ক' শ্ৰেণীৰ আদি পাঠৰ দেওনা একেকোবে পাৰ হৈ ১৯৪৬ চনত নতুনকৈ স্থাপন হোৱা বৰচৰীয়া প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ 'খ' শ্ৰেণীত বহিল। ন-পমুৱা প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ পিছত বৰচৰীয়া, শ'লমাৰী, দ'গাতি, গোহাঁইচুক আৰু বংপুৰীয়া গাঁৱৰ মাজত এইখন প্ৰাথমিক বিদ্যালয় স্থাপন হয়। উল্লেখযোগ্য কথা যে বংপুৰীয়া গাঁৱৰ বুঢ়ী নৈৰ পাৰৰ একে সীমামুৰীয়া তিনিটা পৰিয়ালৰ কৃতিত্ব অতি চমকপ্ৰদ।

বৰগোহাঁইঞ পৰিয়াল, বৰুৱা পৰিয়াল আৰু গগৈ পৰিয়াল, ইটোতকৈ সিটো পৰিয়ালৰ লোকসকল আগৰণুৱা। শিক্ষা, সমাজ সেৱা, সংস্কৃতিৰ প্ৰাসংগিকতা সকলোতে পাৰ্গত। এই লেখাৰ মধ্যমণি অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰাক্তন উপ-সভাপতি, লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰতিষ্ঠাপক উপাধ্যক্ষ ৰূপে যোগদান কৰি অধ্যক্ষৰ আসন অলংকৃত কৰি অৱসৰ গ্ৰহণ কৰা, সু-লেখক, শিক্ষাবিদ, সমাজ কৰ্মী ড० হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা ককাইদেউৰ বাসস্থানৰ মাজত। তেখেতৰ বাওঁফালৰ সীমাত অসম বিদ্যুৎশক্তি পৰিষদৰ মুখ্য গাণনিক বিষয়া প্ৰয়াত বিশ্ব গগৈ ককাইদেউৰ ঘৰ (প্ৰখ্যাত স্ত্ৰী-ৰোগ বিশেষজ্ঞ ডা० মাধুৰ্য বিকাশ গগৈৰ পিতৃ) আৰু সোঁফালৰ সীমাত বিষ্ণু বৰগোহাঁইঞ পৰিয়াল। প্ৰয়াত বগৰাম বৰগোহাঁইঞৰ দুজন পুত্ৰ সুশিক্ষিত আৰু সমাজ কৰ্মী আনহাতে প্ৰয়াত মালভোগ বৰগোহাঁইঞৰ পাঁচজন পুত্ৰ আৰু এগৰাকী কন্যা সকলোৰে উচ্চ শিক্ষিত-অধ্যাপক, অধ্যক্ষ, চৰকাৰী বিষয়া ইত্যাদি। অৰ্থাৎ বুঢ়ী নৈৰ পাৰৰ এই তিনিটা পৰিয়ালৰ অৱদান বাহঁপাতি অঞ্চল অথবা লক্ষীমপুৰ জিলাতেই সীমিত নহয়, বৰং বৰ অসমৰ অবিভক্ত লক্ষীমপুৰ জিলাৰ বাহিৰেও অৰুণাচল প্ৰদেশতো (তেতিয়াৰ নেফা অৰ্থাৎ নৰ্থ ইষ্ট ফ্ৰণ্টিয়াৰ এজেক্‌শ্বী বুলি জনাজাত) নিজৰ প্ৰতিভা আৰু দক্ষতাৰ বুনুয়াদ ৰচনা কৰি আহিছে।

ড० হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা ককাইদেউৰ শিক্ষা গ্ৰহণৰ মাপকাঠিডাল অতি মসৃণ ছয় বজাৰ ঘড়ীৰ কাটাৰ স্থিতিৰ দৰে। মোতকৈ ককাইদেউ প্ৰায় এটা যুগ বয়সত ডাঙৰ। কিন্তু যিমান দূৰলৈ ৰোমস্থান কৰি চাইছে চকুৰ আগত ভাঁহি উঠে খুব চৌখিন পোছকৰ, তেজস্বী, খুব বেগেৰে অথচ ষ্টাইলত চাইকেল চলোৱা সেই ডেকা হেমন্ত ককাইদেউৰ ছবিখন, সেই সময়ত, হান্সাৰ, হাৰকিউলিছ ইত্যাদি নামৰ ক'লা আৰু সেউজীয়া ৰঙৰ সন্মুখত বাস্কেট লগা চাইকেল ঘৰে ঘৰে আছিল। ৰংপুৰীয়া গাঁৱৰ পৰা বাহঁপাতি তিনিআলিলৈ কেঁচা আৰু তাৰ পৰা টাউনলৈ শিলগুটি দিয়া বাস্তৱত ৰাজত্ব কৰিছিল এই চাইকেলৰ গৰাকীসকলে। হেমন্ত ককাইদেৱে চাইকেলৰ তীব্ৰ গতিৰ দৰেই স্বকীয় উদ্দীপনাৰ গহীনাৰে নিজৰ এক মজবুত ভেটি গঢ়ি তোলে আৰু শিক্ষা গ্ৰহণৰ সকলো সোপান হেলাৰঙে অতিক্ৰম কৰি বোকাত পদুম ফুলাৰ দৰে এজন দক্ষতাসম্পন্ন শিক্ষাবিদ পুৰুষ

হিচাপে পৰিগণিত হৈ প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰে।

সমাজত এনে বহুসংখ্যক লোক থাকে যিসকলে কেৱল নিজৰ কথা চিন্তা কৰে অথবা নিজকে প্ৰতিষ্ঠিত কৰিবলৈ চলে-বলে-কৌশলে যত্ন কৰে। কিন্তু সমাজত কম সংখ্যক এনে ব্যক্তিত্বৰ লোকো থাকে, যি নিজৰ লগতে 'বহু জন সুখায় : বহু জন হিতায় : 'কৰ্ম চানেকিৰে সুন্দৰৰ সৰু বৰ আলিয়েদি বাট বুলি যায়। হেমন্ত ককাইদেউৰ কৰ্ম জীৱনাদৰ্শ দ্বিতীয় প্ৰকাৰৰ। ১৯৬০ চনত মেট্ৰিকুলেচন পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হৈ সমনীয়াহঁতৰ লগ লাগি বৰচৰীয়া ৰংপুৰীয়া দুয়োখন গাঁৱৰ শৈক্ষিক মানদণ্ডৰ প্ৰসাৰার্থে স্থাপন কৰিলে 'ভাস্কৰ পুথিভঁৰাল'। এই পুথিভঁৰালটোৱে মোৰ দৰে বহু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ জীৱনলৈ অপৰিসীম বৰঙণি আগবঢ়াইছিল। আমিয়ে পাঠ্যক্ৰমৰ উপৰিও অন্যান্য গ্ৰন্থ অধ্যয়নত বত হ'ব লাগে, জ্ঞান আহৰণ কৰিব লাগে এইবিলাক কথাৰ তাত্ত্বিক, ব্যৱহাৰিক দিশবোৰ ককাইদেউহঁতে বুজাইছিল। ড॰ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা ককাইদেউৰ স্বকীয়তাই শৈশৱৰ পৰিকাঠামো এনে এক সংস্কাৰিত উপাদানেৰে তৈয়াৰ কৰিছিল যিটোৰ পৰা বিকিৰিত সুবাসে তেওঁৰ কেশোৰ পাৰ হৈ পূৰ্ণ বয়স্ককালত আনকি অদ্যপৰিমিত সেয়া ফলদায়ক হৈ আছে। তেখেতে প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ পৰা আৰম্ভ কৰি মহাবিদ্যালয় স্তৰলৈ শিক্ষকতাৰ দৰে পবিত্ৰ জ্ঞান যজ্ঞ থলীৰ গৌৰৱিত্য কৰিছে, পৰিচালনা সমিতিৰ সভাপতিৰ দায়িত্ব পালন কৰিছে, সমাজ, স্বদেশ প্ৰেম আৰু জাতীয় সত্তাৰ উদ্ভৱণতো আত্মনিয়োগ কৰিছে। ১৯৫৪ চনতে 'বাহঁপাতি ছাত্ৰ সন্মিলনী' গঠন কৰি ছাত্ৰ ছাত্ৰীৰ সমাজৰ প্ৰতি দায়বদ্ধতা, দেশৰ প্ৰতি কৰ্তব্য পৰায়ণতা শিকোৱাৰ লগতে প্ৰকৃত নাগৰিক হোৱাৰ অৰ্থতাৰ প্ৰতি সচেতনতা অনাবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। ১৯৭২ চনত সমবায় আন্দোলনৰ সৈতে ককাইদেউ জড়িত হৈ গঠন কৰা 'তেলাহী সমবায় সমিতি' আজিও বিদ্যমান। পূৰ্বতে উল্লেখ কৰা 'শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰদেৱ বৰনামঘ'ৰ পৰিচালনা সমিতিৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ পদত আসীন হৈ আধ্যাত্মিক পৰিমণ্ডলৰ ঐকান্তিক বান্ধোনেৰে বাহঁপাতি, আজাদ, গড়েহঁগা, খগা আনকি সোৱণশিৰি আৰু ৰঙানদীৰ মাজৰ বৃহৎ অঞ্চলসমূহৰ লোকসকলক একতাৰ এনাজৰীৰে বান্ধিবলৈ সফল প্ৰয়াস কৰি আহিছে।

সকলো মানুহেই জন্মগত ভাবে সংস্কৃতিবান হয় যদিও বিকাশ আৰু প্ৰকাশৰ ক্ষেত্ৰত তাৰতম্য ঘটে, ই স্বাভাৱিক। কিন্তু মন যেতিয়া সাংস্কৃতিক উপাদানেৰে পৰিপুষ্ট হৈ থাকে, তেতিয়া ইয়াৰ বহিঃ প্ৰকাশৰ সুৰুঙা আপোনা আপুনি বিচাৰি পায়। হেমন্ত ককাইদেৱে গৱেষণাৰ বিষয় হিচাপে বাচি লৈছিল অসমীয়াৰ বাপতিসাহোন 'বিহু' আৰু ড০ লীলা গগৈৰ দৰে অসামান্য প্ৰতিভাধৰৰ তত্বাৱধানত তেখেতে গৱেষণা সম্পন্ন কৰিছিল। পৰবৰ্তী সময়ত ককাইদেউৰ দক্ষিণ এছিয়াৰ দেশ ভ্ৰমণতো বিষয়টোৰ গুৰুত্ব অধিক বিকশিত হয়। বিশ্বৰ বহল ক্ষেত্ৰখনলৈ নিজৰ কলা সংস্কৃতি, সাহিত্য, বাগিচা, দৰ্শন ইত্যাদি প্ৰসাৰিত কৰিবলৈ অথবা অন্যদেশৰ লোকক আকৰ্ষিত কৰিব পৰা গুণেৰে চুম্বকীয় প্ৰতিভাৰ গৰাকী, সাহিত্যৰ সাধক, গ্ৰন্থলেখক ড০ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা ককাইদেউৰ প্ৰতি আমাৰ শ্ৰদ্ধা অতীত বৰ্তমান আৰু ভৱিষ্যত সকলো সময়তে বৰ্তি আছে আৰু থাকিব।

ইতিহাসে মহীয়ান কৰি বখা আমাৰ চিৰপৰিচিত বুঢ়ী নৈৰ পাৰত সময়ৰ গতিত প্ৰস্ফুটিত হোৱা চিৰপুজ্য এইপাহি ফুলৰ সুব্ৰাণ অনন্তকাল ধৰি সৃষ্ট আৰু নব্য চিন্তাৰ প্ৰেৰণাৰ উৎস হৈ থকাটো আমি মনে প্ৰাণে কামনা কৰোঁ।

এটি সুখী সমৃদ্ধিশালী পৰিয়ালৰ বুনীয়াদ ৰচনা কৰাৰ ক্ষেত্ৰত স্বামীজনৰ লগতে পত্নীগৰাকীৰ মৰ্যদাসম্পন্ন ভূমিকা নিঃসন্দেহে গুৰুত্বপূৰ্ণ। ই শাস্ত্ৰ সন্মত বিধি। এই সন্দৰ্ভত হেমন্ত ককাইদেউৰ সহধৰ্মিনী তথা অৱসৰ প্ৰাপ্ত শিক্ষয়িত্ৰী সদাহাস্যবদনী সন্মানীয় শ্ৰীযুতা বীনা বৰুৱা বৌদেউৰ কৃতিত্ব অপৰিসীম। মোৰ লক্ষীমপুৰত থকা কালছোৱাত যেতিয়াই বৌদেউৰ সাক্ষাৎ পাইছিলো আৰু আনৰ মুখতো শুনিছোঁ তেখেতৰ মুখত হাঁহিটো লাগিয়ে থাকে। ই আনন্দবৰ্দ্ধক আৰু সুখানুভূতিৰ খেৰাপী। বৌদেউৰ লগতে সুযোগ্য পুত্ৰ-কন্যা, নাতি-পুতি সকলোৰে মংগল কামনা কৰিছোঁ। সকলো সু-স্বাস্থ্যৰ গৰাকী হওক।

“সৰ্বে ভবন্তু সুখীনঃ

সৰ্বে সন্তু নিৰাময়াঃ

সৰ্বে ভদ্ৰাণি পশ্যন্তু

মা কশ্চিদ্দুঃখভাগ্ভবেত্ ॥”

## মোৰ দৃষ্টিত সন্মানিত ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱ

ড° ৰমেশ কুমাৰ কাকতি

লক্ষীমপুৰ জিলাখনত যিসকল লোকে লোকসমাজত বৰেণ্য ব্যক্তি ৰূপে নিজকে প্রতিষ্ঠিত কৰিবলৈ সমৰ্থবান হ'ব পাৰিছে, সেইসকল ব্যক্তিৰ ভিতৰত ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱো এজন। লক্ষীমপুৰ নগৰৰ পৰা দক্ষিণ দিশত প্ৰায় দহ কিলোমিটাৰ দূৰৈত অৱস্থিত ৰংপুৰীয়া গাঁৱত সম্পূৰ্ণ গ্ৰামীণ পৰিবেশত এটি সাধাৰণ পৰিয়ালত ১৯৩৯ চনত তেখেতৰ জন্ম হয়। তেখেতৰ দেউতাকৰ নাম আছিল ৰূপেশ্বৰ বৰুৱা আৰু মাকৰ নাম আছিল সৰুআইটি বৰুৱা। গাৰ্ৱলীয়া পৰিবেশত জন্ম হোৱা অনান্য সন্তানসকলৰ দৰেই তেখেতৰ শৈশৱ প্ৰতিপালিত হৈছিল। তেখেতৰ উপৰিপুৰুষসকল শিৱসাগৰ জিলাৰ ৰংপুৰৰ পৰা আহিছিল বাবেই তেখেতসকলৰ গাওঁখনৰ নাম ৰংপুৰীয়া হৈছিল। আমাৰ প্ৰাম্য পৰিবেশত বসবাস কৰা সাধাৰণ জনসাধাৰণৰ মাক-দেউতাকসকলৰ আশা আছিল যে ল'ৰা সন্তান জন্ম হ'লে ঘৰৰ মাটি-বাৰীখিনি সুৰক্ষিত কৰি খেতি কৰি ঘৰখন চলাই নিব পাৰে। বৃদ্ধকালত পিতৃ-মাতৃৰ যত্ন লোৱাৰ ওপৰিও সমাজলৈ বিভিন্ন দিশত সেৱা আগবঢ়াব পাৰে। গাঁৱত ভাওনা-বৰসবাহ, বিয়া-বাৰু আদি সমূহত শাৰীৰিক-মানসিক, আৰ্থিক সহায় সহযোগেৰে সমাজৰ উন্নতি কৰাৰ লগতে নিজকো প্রতিষ্ঠা কৰি তুলিব পাৰে। কৃষিৰ ক্ষেত্ৰতে হওক বা আন সামাজিক ক্ষেত্ৰসমূহতে হওক পৰস্পৰে পৰস্পৰৰ সহযোগিতাৰ যোগেদি

প্ৰাক্তন উপাধ্যক্ষ, এল. টি. কে. মহাবিদ্যালয়

সমাজৰ হিতসাধন কৰিব পাৰে।

সেই সময়ত আমাৰ গাওঁসমূহৰ পিতৃ-মাতৃসকলৰ লগতে সমাজৰ সাধাৰণ স্তৰৰ মানুহে কল্পনাও কৰিব পৰা নাছিল যে, পঢ়া-শুনা কৰিও এজন ব্যক্তিয়ে নিজকে প্রতিষ্ঠিত কৰাৰ লগতে সমাজকো ক্ৰমশঃ আগুৱাই নিব পাৰে সেই কথা সমাজৰ সাধাৰণ স্তৰৰ মানুহে কল্পনাই কৰিব পৰা নাছিল। বৰুৱাদেৱে তেনে এটি পৰিবেশতে জন্ম হৈছিল বাবে শিশুকালৰে পৰা খেতি খোলা কৰা, মাছ ধৰা, বৰশী বোৱা, ভাওনা- বৰসবাহত অংশ লোৱা, গাৰঁৰ বিয়া-সবাহত অংশ লোৱা এই সকলো কামতে নিপুণ আছিল।

তেনে এক পৰিবেশৰ মাজত বসবাস কৰিলেও বৰুৱাদেৱে সপোন দেখিছিল এজন শিক্ষিত ব্যক্তিকপে নিজকে গঢ় দিয়া। সেই সময়ত বাঁহপাতি এলেকাৰ অন্তৰ্ভুক্ত বৰচৰীয়া নামৰ ঠাই এখন প্ৰাথমিক বিদ্যালয় স্থাপন হৈছিল। 'ক'মান শ্ৰেণীৰ পাঠ্যক্ৰম ঘৰতে শেষ কৰি তেখেতে উক্ত বিদ্যালয়তে প্ৰাথমিক শিক্ষা আৰম্ভ কৰিছিল। বিদ্যালয়ৰ শিক্ষকসকলৰ আচাৰ-ব্যৱহাৰ, তেওঁলোকৰ গান্ধীৰ্যতা, সমাজৰ ব্যক্তিকসকলে তেওঁলোকৰ প্ৰতি দেখুওৱা সন্মান প্ৰদৰ্শনত আকৃষ্ট হৈ বৰুৱাদেৱে এদিন শিক্ষিত ব্যক্তি হৈ চৰকাৰী চাকৰি কৰি নিজকে প্রতিষ্ঠা কৰিবলৈ মনে-প্ৰাণে কামনা কৰিছিল। সেইবাবেই শিশুকালতে লগৰীয়াৰ লগত বিভিন্ন খেলা-ধূলা কৰাৰ লগতে ঘৰুৱা কাম-কাজত পিতৃ-মাতৃক সহায় কৰিয়েই ফলস্বপ্ন নাছিল। তাৰ লগে লগে পঢ়া-শুনাৰ দিশটোত নিজকে আত্মনিয়োগ কৰিছিল। অৱশ্যে সেই সময়ত বৰচৰীয়া গাৰঁৰ বৰগোহাঁই পৰিয়ালটোৰ সন্তান সকলে গঢ়ি তোলা বিদ্যায়তনিক পৰিবেশটোৱেও তেখেতক স্ত্ৰতে-অস্ত্ৰতে পঢ়া-শুনাতে নিজকে আগুৱাই নিবলৈ প্ৰেৰণা যোগাইছিল। এইসকল লোকৰ

বাবেই সেই এলেকাত বিদ্যায়তনিক পৰিবেশ এটাই বিৰাজ কৰিছিল। এনেদৰেই হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱে পিছলৈ উভতি নোচোৱাকৈ নিজকে পঢ়া-শুনাৰ দিশত আগুৱাই নিবৰ বাবে ১৯৫০-৫১ চনত আজাদ মজলীয়া বিদ্যালয়ত নামভৰ্তি কৰে। ইয়াৰ পিছতে তেখেতে ১০৫৫ চনত উদ্ভৰ লক্ষীমপুৰ নগৰত নতুনকৈ গঢ় লৈ উঠা পানীন্দ্র বিদ্যাপীঠ সান্ধ্ৰতি (পানীন্দ্র বিদ্যালয়)ত হাইস্কুলীয়া

জীৱন আৰম্ভ কৰে। এইখন বিদ্যালয়ৰ পৰাই তেখেতে ১৯৬০ চনত প্ৰবেশিকা পৰীক্ষাত উৰ্ত্তীণ হৈ উত্তৰ লক্ষীমপুৰ মহাবিদ্যালয়(এতিয়াৰ উত্তৰ লক্ষীমপুৰ বিশ্ববিদ্যালয়)ত নামভৰ্তি কৰে আৰু আই. এ. পাছ কৰাৰ পিছত বহু ঘাত-প্ৰতিঘাতৰ মাজেৰে ১০৬৭ চনত বি. এ. পৰীক্ষাত উৰ্ত্তীণ হয়। সেই সময়তে ডিব্ৰুগড় জিলাত ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয় স্থাপন হোৱা বাবে বৰুৱাদেৱে উক্ত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ আৰম্ভণি বৰ্ষৰ ছাত্ৰ হিচাবে অসমীয়া বিভাগৰ পৰা এম এ পৰীক্ষাত উৰ্ত্তীণ হৈ লক্ষীমপুৰ জিলাৰ উত্তৰ লক্ষীমপুৰ চহৰত লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়খন প্ৰতিষ্ঠা কৰি তাতে অধ্যাপনাৰ জীৱন আৰম্ভ কৰে। সঁচা অৰ্থত তেখেত আছিল মহাবিদ্যালয়খনৰ প্ৰতিষ্ঠাপক ভাবপ্ৰাপ্ত অধ্যক্ষ। ১৯৭২ চনৰ ডিচেম্বৰ মাহৰ পৰা তেখেতে সন্মানিত উপাধ্যক্ষ পদত নিজ দায়িত্ব পালন কৰিছিল। মহাবিদ্যালয়খনত অধ্যাপনা কৰাৰ সময়তে (১৯৮৫-৮৯) তেখেতে ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ স্নানামধ্য শিক্ষাবিদ ড° লীলা গগৈ চাৰৰ অধীনত বিহু বিষয়ক এক গৱেষণা পত্ৰৰ বাবে পি. এইচ. ডি. ডিগ্ৰী লাভ কৰে। তেখেতে ১৯৯৮ চনৰ এপ্ৰিল মাহৰ পৰা ২০০৩ চনৰ ডিচেম্বৰ মাহলৈকে ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা মহাবিদ্যালয়খনৰ অধ্যক্ষ ৰূপে কাৰ্যভাৰ চলাই অৱসৰ গ্ৰহণ কৰিছিল।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱায়ে এজন মাথোন সুদক্ষ শিক্ষক আৰু প্ৰশাসক আছিল তেনে নহয়। তেখেত সেই অঞ্চলৰ প্ৰায় সকলো সামাজিক অনুষ্ঠানৰ লগত জড়িত এজন সামাজিক তথা সমাজৰ এগৰাকী বৰেণ্য ব্যক্তি। ১৯৫৪ চনতে বাঁহপাতী এলেকাৰ যুৱসমাজৰ সৰ্বাংগীণ বিকাশৰ বাবে গঠন হোৱা “বাঁহপাতী ছাত্ৰ সন্মিলনী”ৰ এজন সক্ৰিয় সদস্য আছিল। চাকৰিসূত্ৰে তেখেত উত্তৰ লক্ষীমপুৰ নগৰত বসবাস কৰিলেও যুৱ অৱস্থাৰ পৰাই তেখেতে নৰজ্যোতি ৰঙ্গমঞ্চ আৰু বাঁহপাতী শংকৰ বৰনামঘৰৰ উন্নয়নৰ বাবে দেহে-কেহে আত্মনিয়োগ কৰি আহিছে। প্ৰবেশিকা পৰীক্ষাত উৰ্ত্তীণ হোৱাৰ পিছতেই তেখেতে ৰংপুৰীয়া গাঁৱত “ভাস্কৰ পুথিভঁৰাল” নামেৰে এটি পুথিভঁৰাল আৰম্ভ কৰিছিল। তেখেতৰ নেতৃত্বতে বাঁহপাতী শংকৰ বৰনামঘৰৰ বছৰেকীয়া মুখপত্ৰ “কৰাপাত” ৰ জন্ম হৈছিল। ‘গড়েহগা বাঁহপাতী হায়াৰ চেকেণ্ডাৰী স্কুল’, ‘লখিমী হাইস্কুল’ আৰু

আজাদ অঞ্চলত অবস্থিত 'লক্ষীমপুৰ তেলাহী কমলাবৰীয়া মহাবিদ্যালয়'ৰ লগত প্ৰতিষ্ঠাকালৰে পৰাই জড়িত হৈ পৰিছিল। আমাৰ গামা অঞ্চলটোত শিক্ষাৰ পোহৰেৰে উঠি অহাচামক আঙুৰাই নিবলৈ তেখেতৰ যি প্ৰবল হেঁপাহ, তাক হাতে-কামে প্ৰমাণ কৰাত তেখেত সফল হৈছিল।

অসমীয়া ভাষা আৰু জাতিটোৰ বাবে তেখেতৰ অৱদান আছিল অতিকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ। ড॰হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা অসমীয়া জাতিৰ স্বাভিমান অক্ষুণ্ণ ৰাখিবলৈ বিভিন্ন দিশত অৱদান আগবঢ়াই আহিছে। তেখেত অসম সাহিত্য সভাৰ লগতো সক্ৰিয়ভাৱে জড়িত হোৱাৰ লগতে সাহিত্য সভাৰ আজীৱন সদস্য, হিতৈষী সদস্য এসময়ৰ কাৰ্যকৰী সদস্যৰ পৰা উপ-সভাপতি পদত উপৰিষ্ট হৈ তেখেতৰ মূল্যবান দায়িত্ব পালন কৰাৰ লগতে উদ্ভৱ লক্ষীমপুৰ সাহিত্য সভা আৰু জিলা সাহিত্য সভাৰ সভাপতি হিচাবেও কাৰ্যভাৰ গ্ৰহণ কৰিছিল। বৰ্তমানতো অসম সাহিত্য সভাৰ উন্নয়ন আৰু বিকাশৰ সতে জড়িত হৈ আছে।

ইয়াৰ ওপৰিও তেখেতে দেশ বিদেশৰ বহুতো আলোচনাচক্ৰত অংশগ্ৰহণ কৰিছিল। 'অসম কলেজ শিক্ষক সংস্থা', 'সদৌ অসম মহাবিদ্যালয়ৰ উপাধ্যক্ষ পৰিষদ', 'মঙ্গোলীয় জাতীয় পৰিষদ', 'তাই আহোম মঙ্গোলীয় পৰিষদ' আদি অসংখ্য অনুষ্ঠানত তেখেত সক্ৰিয় ভাৱে জড়িত হৈ আছিল।

সাহিত্য জগতৰ কথা কওঁতে আৰু এষাৰ কথা মনলৈ আহিছে। ড॰ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা এজন দক্ষ লেখক। তেখেতৰ কলমেৰে ইতিমধ্যে কেইবাখনো গ্ৰন্থ প্ৰকাশ পাইছে। এই গ্ৰন্থ সমূহ হ'ল—

- ১। বিহুৰ উৎস ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰা
- ২। লোক উৎসৱৰ পৰম্পৰা (প্ৰবন্ধ)
- ৩। ধূলিকণা (আত্মজীৱনী)
- ৪। চিকেন নৈৰ মৰম (গল্প পুথি)
- ৫। পুষ্পাৰ্ঘ্য (কবিতা পুথি)
- ৬। শ্ৰীমদ্ভাগৱত উপদেশ সুধা (সম্পাদিত সংকলন)

৭। পানীন্দ্ৰ নাথ গগৈৰ বচনাবলী (সম্পাদিত)

ইয়াৰ ওপৰিও আৰু বহুকেইখন গ্ৰন্থ আলোচনী তেখেতৰ সম্পাদনাত গঢ় লৈ উঠিছিল।

এই গ্ৰন্থসমূহে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্যৰ উৰালৰ সৌষ্ঠৱ বৃদ্ধিৰ লগতে জনসাধাৰণৰ মন চুই যাব পাৰিছে।

সঁচা অৰ্থত তেখেত এজন সবল মনৰ অধিকাৰী ব্যক্তি। তেখেতে সকলোকে হাঁহিমুখে এযাৰি মাত দিয়াত কুণ্ঠাবোধ কৰা নাছিল। সমাজৰ সকলো স্তৰৰ ব্যক্তিকে তেখেতে আপোনতাৰ ডোলেৰে বান্ধিব পাৰিছিল। মই যিমানবাৰ ড० হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱক লগ পাইছোঁ, প্ৰতিবাৰতে তেখেতে মোক সাহিত্যচৰ্চাৰ দিশত প্ৰেৰণা দি আহিছে। মোৰ গল্প, কবিতা, প্ৰবন্ধ, তেখেতে বৰ আন্তৰিকতাৰে অধ্যয়ন কৰাৰ লগতে মোক সময়-সাপেক্ষ ভাৱে প্ৰেৰণা যোগাই আহিছে। অসম সাহিত্য সভাৰ কেইবাখনো মূল অধিবেশনত মই ড० হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱক নিচেই ওচৰৰ পৰা লগ পাইছোঁ। অৱশ্যে আমি প্ৰায় ওচৰা-ওচৰিকৈ বসবাস কৰোঁ। সেয়ে লগ পালেই তেখেতে মোক সাহিত্য সাধনাৰ প্ৰক্ৰিয়াটো কেনেদৰে আঙুৱাই নিব পৰা যায় সেই দিশত বহুতো পৰামৰ্শ আগবঢ়াই মোক আপ্লুত কৰি আহিছে।

ব্যক্তি হিচাবে ড० হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা অতি নম্ৰ আৰু বিনয়ী ব্যক্তি। গপ, ভেম, অহংকাৰ এইসমূহৰ পৰা আঁতৰত থাকি তেখেতে সকলো স্তৰৰ ব্যক্তিকে সমজ্ঞান কৰিছিল। মোৰ চকুৰ আগতেই তেখেতে ঠেলাৱালা বিক্কাৱালা সকলোৰে খা-খবৰ লোৱা মই প্ৰত্যক্ষ কৰিছোঁ।

সভা সমিতিসমূহত তেখেতৰ মূল লক্ষ্য আছিল বৰ্তমানৰ যুৱক-যুৱতীসকল। প্ৰতিযোগিতামূলক সমাজ ব্যৱস্থা এখনত নিজকে প্ৰতিষ্ঠিত কৰিবলৈ হ'লে বৰ্তমানৰ যুৱক-যুৱতীসকলে নিজকে কেনেদৰে প্ৰস্তুত কৰিব লাগিব। কোনবোৰ দিশৰ ওপৰত অধিক গুৰুত্ব আৰোপ কৰিলে আমাৰ প্ৰাম্য সমাজখনক বিশ্বদৰবাৰত স্থান দিবলৈ সমৰ্থ হ'ব এই দিশবোৰ পুংখানুপুংখ ভাৱে বিশ্লেষণ কৰি ডেকা- গাভৰুসকলৰ চিন্তাধাৰাৰ উৎকৰ্ষ সাধন কৰিবলৈ চেষ্টা

অব্যাহত ৰাখিছিল।

নৈতিক শিক্ষাৰ অবিহনে যে কোনো ব্যক্তিয়ে নিজকে সামাজিক ব্যক্তিকপে গঢ়ি তুলিব নোৱাৰে তাক তেখেতে সুন্দৰকৈ বিশ্লেষণ কৰিছিল। ইয়াৰ ফলত সমাজৰ বহু যুৱক-যুৱতী উপকৃত হৈছিল আৰু তেখেতৰ বিনয়ী গুণৰ প্ৰসংগাৰে উপচাই পেলোৱাৰ লগতে নিজকে ধন্য কৰিছিল।

বৰ্তমানত ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ বয়স আশীৰ উদ্ধত। এই বয়সতো তেখেতৰ ধৰ্মপত্নী অৱসৰপ্ৰাপ্ত শিক্ষয়িত্ৰী শ্ৰদ্ধাৰ বীনা বৰুৱা বাইদেউৰ সতে পুত্ৰ-বোৱাৰী নাতি-নাতিনীৰ সহ কুশলে আছে। আজি এই শুভক্ষণত মই তেখেতৰ গুণসমূহ এবাৰ জুকিয়াই চোৱাৰ সুবিধা পাই কৃতজ্ঞ হৈছোঁ আৰু তেখেতৰ সহধৰ্মীনি বাইদেউলৈ মোৰ সশ্ৰদ্ধ প্ৰণাম যাচিছোঁ।

## এক বৰ্ণিল ব্যক্তিত্ব

ড° ৰমেশ চন্দ্ৰ চুতীয়া

একালৰ ছাত্ৰ হিচাপে একে অঞ্চলৰ আৱাসী ৰূপে আৰু পৰৱৰ্তী কালৰ শৈক্ষিক জীৱন যাত্ৰাৰ কৰ্মী হিচাপে ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰক খুউব ওচৰৰ পৰা পাইছো আৰু তেওঁৰ জীৱনৰ সামগ্ৰিক সত্ত্বা সম্পৰ্কে আমাৰ কিছু স্পষ্ট ধাৰণা হৈছে।

তেতিয়াৰ 'আজাদ গড়েহগা বাঁহপাতি হাইস্কুল'ৰ ঠিক প্ৰতিষ্ঠাৰ কালৰ পৰা তেওঁ সহকাৰী শিক্ষক হিচাপে নিযুক্ত হৈ ক্ৰমে উত্তৰ লক্ষীমপুৰ মহাবিদ্যালয়ত অধ্যয়ন কৰি কলা শাখাত স্নাতক ডিগ্ৰী লয় আৰু তাৰ পাছত ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা অসমীয়া বিষয়ৰ স্নাতকোত্তৰ হৈ উত্তৰ লক্ষীমপুৰত বাণিজ্য বিভাগৰ এখন মহাবিদ্যালয় খোলাৰ সপোন দেখে। সেইমৰ্মে হাইস্কুলৰ শিক্ষকতা কৰিও ১৯৭২ চনত জিলাখনৰ শিক্ষানুৰাগীসকলৰ আপ্ৰাণ চেষ্টাত 'সপোনৰ মহাবিদ্যালয়'খন প্ৰতিষ্ঠা কৰে। প্ৰথম পাঁচমাহ মান প্ৰবক্তা আৰু অধ্যক্ষ থকাৰ পাছত ডিচেম্বৰ ১ তাৰিখৰ পৰা ব্ৰজেন শৰ্মা বৰুৱাৰ হাতত অধ্যক্ষৰ বাব অৰ্পণ কৰে।

হাইস্কুলত পঢ়ি থকা অৱস্থাত বৰুৱা চাৰে আমাক নিৰ্দিষ্টকৈ কোনো শ্ৰেণীতে পাঠদান কৰা নাছিল, যদিও মাজে মাজে আমাৰ শ্ৰেণীত সোমাইছিল। যিমান দূৰ মনত পৰে, চাৰে অসমীয়া ব্যাকৰণৰ জটুৱা ঠাঁচ, ফঁকৰা যোজনা আদি আমাক তেতিয়া পঢ়াইছিল। আমাৰ হাইস্কুলখন ১৯৭৭ চনৰ অক্টোবৰ

মাহত প্ৰাদেশীকৃত হোৱাৰ লগে লগে চাবে শিক্ষকতাৰ চাকৰিৰ পৰা ইস্তফা দিয়ে। অৰ্থাৎ বিনা বেতনে প্ৰতিষ্ঠা কালৰে পৰা শিক্ষাদান কৰি বহু ত্যাগ আৰু কষ্ট কৰাটো আমি প্ৰত্যক্ষ কৰিছিলো।

উল্লেখ কৰা প্ৰাসংগিক যে ১৯৭২-৭৩ চনত তেলাহী সমবায় সমিতিৰ সভাপতিৰ দায়িত্বত আছিল। তাৰ পাছত তেওঁ ১৯৮৫-৮৯ বৰ্ষত ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অসমীয়া বিভাগৰ অধ্যাপক ড° নীলা গগৈৰ তত্বাৱধানত “বিহু উৎসৱৰ সাংস্কৃতিক দিশৰ বিশ্লেষণাত্মক অধ্যয়ন” বিষয়ত গৱেষণা কৰি ডক্টৰেট ডিগ্ৰী লাভ কৰে।

গ্ৰামাঞ্চলত জন্ম লাভ কৰি প্ৰাথমিক শিক্ষা গ্ৰহণ কৰাৰ পাছত নগৰমুখী হৈ ‘লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়’ৰ প্ৰথমে প্ৰবক্তা আৰু তাৰ পাছত অধ্যক্ষ হৈ সমাজমুখী চিন্তা-চেতনাবে নিজক প্ৰতিষ্ঠা কৰি বৰুৱা চাবে বিশিষ্ট শিক্ষাবিদ ৰূপে কেৱল জিলাখনতে নহয়, ৰাজ্যখনৰ উচ্চ শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰখনত এক সুকীয়া আসন গ্ৰহণ কৰি আছে।

আমি নিজে প্ৰত্যক্ষ কৰা অথবা লক্ষীমপুৰীয়া সুধী সমাজে দেখা এক আপুৰুগীয়া দৃশ্য হ’ল বৰুৱা চাবে বৰচৰীয়া গাঁৱৰ পৰা বগা ধুতি-পাঞ্জাবী চোলা পৰিধান কৰি প্ৰথমে ‘গড়েহুগা বাঁহপাতি হাইস্কুল’ আৰু পাছত উত্তৰ লক্ষীমপুৰ নগৰৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়খনলৈ চাইকেল চলাই যোৱাটো। মনত এক বিশাল উচ্চাকাঙ্ক্ষা আছে, গাওঁখনলৈ ভাবিব নোৱাৰা চেনেহ আৰু মহাবিদ্যালয়খনৰ চৌহদৰ প্ৰতি বিৰাট আকুলতা, এইবিলাকে বৰুৱা চাৰৰ ব্যক্তিত্বত এক বৰ্ণিল ৰূপ আনি দিছে। যেতিয়া ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ত এজন বিদগ্ধ পণ্ডিত ব্যক্তিৰ অধীনত গৱেষণাত ব্যস্ত আছিল, সেই সময়ত আমি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ নিয়মীয়া ছাত্ৰ হিচাপে তেওঁৰ সৈতে আমাৰ প্ৰায়েই ভেটা-ভেটি হৈছিল। বৰ জটিল বিষয় এটাত গৱেষণা কৰিছো, তত্বাৱধায়ক গৰাকী বিশাল জ্ঞানৰ গৰাকী। বহুত কষ্ট হৈছে। নিজকে কৈছিল -“কিহেনো পাইছিল, এই বয়সত জটিল এটা কাম কৰিবলৈ”। পিছে এক মহৎ কাৰ্য সিদ্ধ হ’ল। বিহুৰ ওপৰত অনেকে কৈ থাকে, কিন্তু প্ৰণালীবদ্ধ ভাৱে কওঁতা বা লিখোঁতা তেনে

লেখত ল'বলগীয়া নাই। বৰুৱা চাৰে অসমৰ জনজীৱনৰ উৎসৱ বিহুৰ ওপৰত গৱেষণা কৰি ডক্টৰেট লোৱাটোৱে নহয় বৰং , এই কামে গৱেষক, পণ্ডিত, সাংস্কৃতিক বিশাৰদ আদিক এটা বাট দেখুৱাই দিলে। পাছত এই গৱেষণা গ্ৰন্থৰ সম্পাদিত ৰূপ “বিহুৰ উৎস ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰা” প্ৰকাশ কৰি বৰুৱা চাৰে অসমীয়া সাহিত্যৰ ভঁৰালো টনকিয়াল কৰিলে।

সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰখনতো বৰুৱা চাৰৰ অবদান উল্লেখযোগ্য। প্ৰবন্ধ, গল্প, কবিতা, আত্মজীৱনী ৰচনা কৰি আৰু ভালেকেইখন গুৰুত্বপূৰ্ণ পুথি সম্পাদনা কৰি তেওঁ অসমীয়া সাহিত্যক সমৃদ্ধ কৰিছে। উত্তৰ লক্ষীমপুৰ সাহিত্য সভা, লক্ষীমপুৰ সাহিত্য সভাৰ সভাপতিৰ আসন শুৱনি কৰিও অসম সাহিত্য সভাৰ উপ-সভাপতিৰ পদ অলংকৃত কৰি অসমৰ সাহিত্য সংস্কৃতি প্ৰেমীৰ মন জয় নিৰিহ-নিপানিকৈ কৰিবলৈ সমৰ্থ হৈছে। সাহিত্যৰ প্ৰতি মন আকৰ্ষণ নাথাকিলে এনেদৰে আগুৱাই যাব নোৱাৰি। নিৰহ-নিপানিকৈ সাহিত্যৰ সাধনাত ব্ৰতী হৈ থকাটো আজিৰ প্ৰজন্মৰ লোকৰ বাবে অতিশয় প্ৰেৰণাদায়ক।

মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যাপক হোৱা অথবা অধ্যক্ষ হ'ব পৰাটো এক দক্ষতাৰ কথা। জ্ঞানৰ পৰিধি বিশাল হ'ব লাগিব। প্ৰশাসনিক তৎপৰতা আৰু আকৰ্ষণীয় ব্যক্তিত্বই এনে স্থান ল'বলৈ যোগ্যতা নিৰূপণ কৰে। বৰুৱা চাৰৰ এই গুণৰাজিৰ সংপৃক্ততাই সুকীয়া মাত্ৰা দিছিল। স্পষ্টবাদিতা, অত্যন্ত সাহস আৰু যুক্তিনিষ্ঠতা তেওঁৰ চৰিত্ৰৰ ভূষণ বুলিব পাৰি। সবাতেতকৈ ডাঙৰ। তেওঁৰ ব্যক্তিত্বত পৰিস্ফুট হোৱা গুণটো হৈছে অহংকাৰ শূণ্যতা। দুইজন পুত্ৰ, দুইগৰাকী কন্যা শিক্ষিত আৰু প্ৰতিষ্ঠিত হৈ নিজৰ পৰিয়ালটোক স্বচ্ছন্দ কৰিছে, উত্তৰ লক্ষীমপুৰ নগৰত থকা গৃহ নিৰ্মাণ কৰা আছে অথচ সহধৰ্মিনী সহ গাঁৱৰ ঘৰখনত থাকি গ্ৰামাঞ্চলৰ মৰম চেনেহ আৰু সৰলতাৰ মাজত ডুব গৈ থাকি আত্মতৃপ্ত হৈ আছে। এয়া নিশ্চয় নিৰহংকাৰী ব্যক্তিত্বৰ এক নমুনা।

তাহানি হাইস্কুলৰ দিনৰ বৰুৱা চাৰ আৰু আজি কলেজৰ অধ্যক্ষৰ পৰা অবসৰ লৈ গাঁৱৰ ঘৰত শান্তিৰে থকাৰ ৰূপৰ মাজত আমি বিশেষ, পাৰ্থক্য দেখা নাপাওঁ। বয়সৰ চাপ দেহত পৰিছে, কাণেৰে কম শুনা হৈছে, কিন্তু স্মৃতি

শক্তি হেৰুৱা নাই। এতিয়াও আজাদ, বাঁহপাতি, বৰচৰীয়া এই বৃহৎ অঞ্চলৰ ইতিহাস, ঐতিহ্য তেওঁৰ নখদৰ্পনত। এই বয়সীয়া শিক্ষাবিদ, গৱেষক, সাহিত্যিক, সহজ-সৰল তেনেই গঞা যেন লগা বিজ্ঞ লোকজনৰ পৰা অনেক জানিব লগা, শিকিব লগা কথা আছে, যিবিলাকে শিক্ষা, সাহিত্য, সংস্কৃতি, ঐতিহ্য, লোক-পৰম্পৰাৰ শিপাক চুই যাব আৰু আমাৰ এক সমৃদ্ধ বৌদ্ধিক যাত্ৰা আৰিস্কৃত হ'ব।

বৰুৱা চাৰৰ স্বাস্থ্য ভালে থাকক, আহি থকা দিনবিলাক অধিক বৰ্ণিল হওঁক, বৰ্ণিল ব্যক্তিত্বই সমাজখনক বৰ্ত্তী কৰক এই প্ৰত্যাশাৰে বৌদ্ধিক সমাজৰ উৎকৰ্ষ কামনা কৰিলো।

## ‘ধূলিকণা’ৰ পথত ড० হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : জীৱন, সান্নিধ্য আৰু প্ৰেৰণা

গীতাচাৰ্য পুৰন্দৰ বৰুৱা

পাতনি :

“প্ৰতিবন্ধাতি হি শ্ৰয়ঃ পূজ্য পূজ্যাতিক্ৰমঃ।।”

অৰ্থাৎ পূজনীয় লোকসকলক যিখন সমাজে আদৰ নকৰে সেইখন সমাজৰ মংগলময় জীৱন গঢ়াত ব্যাঘাত হয়।

‘What is to give light must endure burning’ ভাৱাৰ্থ : (পোহৰ বিলাবলৈ হ’লে আগতে দহনৰ জ্বালা সহ কৰিবই লাগিব। (Viktor Frankl অষ্ট্ৰিয়াৰ মনোবিজ্ঞানী)

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ মোৰ এজন অন্যতম শ্ৰদ্ধাপদ শিক্ষা গুৰু। ইয়াৰ উপৰিও বৰুৱা চাৰ মোৰ জন্মস্থান বংপুৰীয়া গাঁৱৰ এজন আদৰ্শবান বাসিন্দা। গতিকে চাৰৰ জীৱন শৈলী আৰু ব্যক্তিত্বৰ অন্তৰালত নিহিত হৈ থকা সমাজৰ বা নৱ-প্ৰজন্মৰ বাবে প্ৰেৰণাদায়ক আদৰ্শসমূহ সততে জানিবলৈ আৰু উপলব্ধি কৰিবলৈ সুবিধা হৈছিল। এই সুবিধাৰ বাদেও ২০১৪ চনত প্ৰকাশ হোৱা (প্ৰথম প্ৰকাশ) চাৰৰ আত্মজীৱনী ‘ধূলিকণা’ গ্ৰন্থখনে চাৰৰ অশীতিবৰ্ষ গৰকা জীৱন পৰিক্ৰমণৰ ফল্গুধাৰা সদৃশ বিশাল ব্যক্তিত্বৰ লগত চিনাকি হোৱাৰ সৌভাগ্য হ’ল। দিনলেখা সহ প্ৰকাশ কৰা ২৮২ পৃষ্ঠাজোৰা চাৰৰ আত্মজীৱনী গ্ৰন্থ আৰু মোৰ জীৱনৰ সুদীৰ্ঘ সময়ছোৱাত তেখেতৰ সান্নিধ্য

লাভৰ আধাৰত তেখেতৰ আদৰ্শ ব্যক্তিত্বৰ পৰিচয় অতি সংক্ষেপে আলোকপাত কৰিবলৈ প্ৰয়াস কৰিছো। ইতিমধ্যে আৰম্ভণিতে উল্লেখ কৰা হৈছে যে আদৰ্শবান বা পূজনীয় লোকসকলক সমাজে যথাযোগ্য সন্মান নকৰি অনাদৰ কৰিলে সেই সমাজ অভিশপ্ত হয়। যিদৰে দুটা বস্তুৰ ঘৰ্ষণ বা যুঁজ নোহোৱাকৈ অগ্নিৰ পোহৰ সৃষ্টি নহয়, সেইদৰে সংঘাতৰ বিনে প্ৰতিভাৰ আত্মপ্ৰকাশ সম্ভৱ নহয়। গতিকে এজন আদৰ্শশীল প্ৰতিভাবান ব্যক্তিৰ আত্মজীৱনী বিশেষকৈ নৱ-প্ৰজন্মই জনাটো এখন আদৰ্শ সমাজৰ বাবে এক অপৰিহাৰ্য বিষয় হোৱা উচিত।

‘ধূলিকণা’ৰ লেখনশৈলী : গ্ৰীক দাৰ্শনিক এৰিষ্টটেল এ কৈছে “To write well express yourself like the common people, but think like a wise man.”

ভাৱাৰ্থ : ভবা কথাবোৰ জ্ঞানীৰ দৰে তাল্লিৰ বা গভীৰ হ’লেও লিখা কথাবোৰ সাধাৰণ মানুহে সহজে বুজিব পৰাকৈ লিখিব লাগে।

সাৱলীল ভাষা শৈলীৰে সজাই তোলা ‘ধূলিকণা’ আত্মজীৱনী গ্ৰন্থখন শ্ৰদ্ধাৰ হেমন্ত বৰুৱা চাৰৰ জীৱন নাটৰ নানা অংকীয়া দৃশ্য সমূহৰ এক চমু ভাষ্য। সহজ-সৰল গ্ৰাম্য সমাজৰ এখন সাধাৰণ ঘৰত জন্ম হোৱা এটি সন্তানৰ প্ৰতিভা বিকাশ আৰু লক্ষ্য প্ৰাপ্তিৰ বাবে যি জীৱনজোৰা যুঁজ, তেখেতৰ জীৱন নাটৰ সেই দৃশ্যসমূহ অতিকৈ স্পৰ্শকাতৰ। বিভিন্ন সময়ত প্ৰচণ্ড ধুমুহাৰ দৰে প্ৰত্যাহ্বান জনোৱা সমস্যাসমূহৰ সৈতে যুঁজ দি সফলতাৰ আনন্দেৰে জীৱন উজ্বলাই তোলা বাৰ্ত্তাবোৰ সমাজ আৰু নৱ-প্ৰজন্মৰ বাবে অতিকৈ প্ৰেৰণাদায়ক।

‘ধূলিকণা’ আত্মজীৱনীৰ দ্বাৰা শ্ৰদ্ধাৰ বৰুৱা চাৰে সমাজলৈ প্ৰেৰণ কৰা কেইটামান গুৰুত্বপূৰ্ণ সংবাদ-

(ক) “মোৰ জীৱনটো গুৰি ব’ঠা নোহোৱা পালতৰা নাও”  
(বেটুপাতৰ পিচৰ পৃষ্ঠাত)

গুৰিব’ঠা নোহোৱা অৰ্থাৎ সেই সময়ত সমসাময়িক সমাজ বা ঘৰখনত সময় উচিত আৰু প্ৰগতিশীল চিন্তা কৰিব পৰা মানুহৰ অভাৱ হোৱাৰ বাবে

তেখেত নিজেই নিজক অন্তর্জ্ঞান (Intrition) ৰ সহায়ত আগবঢ়াই নিব লগা হৈছিল। বাল্যকালৰ পৰা জীৱন যুঁজত জয়ী হোৱা কৌশলো তেখেতৰ গভীৰ আত্মবিশ্বাস আৰু অন্তর্জ্ঞানৰেই প্ৰেৰণা বুলিব পাৰি। বাহিৰৰ নাৰৰ ব'ঠা ধৰোতা নেথাকিলেও অন্তর্জ্ঞানৰ ব'ঠাই জীৱনৰ গুৰি ব'ঠাকপে সাংসাৰিক জীৱন যাত্ৰাত স্থিৰেৰে যুঁজি আগুৱাই যাবলৈ প্ৰেৰণা যোগালে আৰু সফলতাৰে আনন্দ প্ৰদান কৰি জীৱনক জীপাল কৰি ৰাখিলে। ঈশ্বৰে সংগ্ৰামহীন জীৱনক প্ৰতিভাকপী আশীৰ্বাদ প্ৰদান নকৰে। সেয়েহে থমাচ্ আলভা এডিচনে কৈছে- “Genius is one percent inspiration and ninety nine percent perspiration” এই উক্তিৰ ভাবাৰ্থ হৈছে- প্ৰতিভাশীল মনিষীসকলৰ প্ৰতিভা লাভত মাত্ৰ শতকৰা একাংশহে ঐশিক প্ৰেৰণা থাকে বাকী নিৰান্নবৈ অংশ নিজৰ পুৰুষাৰ্থৰ প্ৰেৰণা থাকে। শ্ৰদ্ধাৰ বৰুৱা চাবক প্ৰতিভাৰে উজ্বলাই তোলা জীৱনৰ আঁৰত ঈশ্বৰৰ ইচ্ছাৰ লগতে যে তেখেতৰ নিৰান্নবৈ শতাংশ অবিৰত প্ৰচেষ্টাৰ সুফল, সেইকথা ‘ধূলিকণ’ই প্ৰমাণ কৰিছে।

(খ) “জীৱনী মহৎ লোকৰ বাবেহে। এই ‘ধূলিকণ’ মহৎ লোকৰ নহয় এটা সুন্দৰ ‘ধূলিকণ’। এই ধৰাৰ বুকুত এটি ক্ষুদ্ৰ ধূলিকণ হৈ নিজকে পৰিচয় দিয়াৰ আত্মশ্লাঘা। তথাপি এটা ধূলিকণ হৈ এই ধৰাত এখন শৈক্ষিক প্ৰতিষ্ঠান লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় স্থাপন কৰিবৰ বাবে নেদেখাজনে শক্তি দিয়াত পৰম শ্ৰদ্ধাৰ ৰাইজলৈ আত্মনিবেদন।”

- পৃষ্ঠা- “ধূলিকণৰ আগকথা”

জনতাৰূপী জনাৰ্দনলৈ আত্মনিবেদন জনোৱা এই কথা কেইঘাৰ বৰুৱা চাৰৰ এখন শ্ৰদ্ধাশীল হৃদয়ৰ ভক্তিভৰা আবেদন। শ্ৰদ্ধাই জীৱনত বিনয়তা, শালীনতা আৰু অমায়ীকতা গুণৰ বিকাশ ঘটায়। সেয়ে পাতঞ্জল যোগভাষ্যত ব্যাসদেৱে শ্ৰদ্ধাক চিন্তিত উদয় হোৱা কল্যাণময়ী মাতৃৰ দৰে সুবক্ষাদায়িনী শক্তি বুলি উল্লেখ কৰিছে। “শ্ৰদ্ধা চেতসঃ সম্প্ৰসাদঃ সা হী জননীৰ কল্যাণী।।” (পাতঞ্জল যোগসূত্ৰ-১/২০) আঁউসীৰ ঘণঘোৰ এন্ধাৰ থকাৰ বাবেই পূৰ্ণিমাৰ মাধুৰ্যভৰা জোনাকৰ বাবে আমাৰ হেঁপাহ জাগে। ৰাতিৰ এন্ধাৰ থকা

বাবেই উষাৰ বিমল কিৰণৰ স্পৰ্শত মন-প্ৰাণ নাচি উঠে। গতিকে মানুহৰ সমাজো বিভিন্ন ব্যক্তিৰ বিভিন্ন চৰিত্ৰৰ আধাৰত সৃষ্টি হোৱা জীৱন শৈলীৰ এক মহাপ্ৰবাহ। কলাসাধকসকলৰ বাবে এইখন সমাজেই কলাৰ বস আৱিষ্কাৰৰ তপোবন আৰু প্ৰজ্ঞাবানসকলৰ বাবে এই সমাজেই হৈছে অমৃত-তত্ত্ব সন্ধানৰ তথ্যৰে উপচি থকা পাবন ক্ষেত্ৰ। শ্ৰদ্ধাৰ বৰুৱা চাৰে সমাজ আৰু ব্যক্তিজীৱনৰ পাৰস্পৰিক সম্পৰ্কৰ গুৰুত্ব উপলব্ধি কৰি গ্ৰন্থখন শ্ৰদ্ধাস্পদ পিতৃ-মাতৃৰ চৰণ কমলাত উচৰ্গা কৰাৰ পিচতেই সমাজৰূপী পৰম শ্ৰদ্ধাৰ ৰাইজৰ মাজলৈ আত্মনিবেদনেৰে আগবঢ়াই সমাজৰ এক প্ৰেৰণাদায়ক নৈতিক দায়িত্ব পালন কৰিছে। আমেৰিকাৰ ধৰ্মীয় মাৰ্গদৰ্শক জেমচ্ ই ফাউষ্ট (James E Faust) এ কৈছে A grateful heart is a beginning greatness. It is an expression of humility (ভাবাৰ্থঃ এখন কৃতজ্ঞ হৃদয় হৈছে মহানতাৰ আৰম্ভণী। ই বিনম্ৰতাৰ প্ৰকাশ।)

চাৰৰ আত্মজীৱনী সাগৰৰ পাৰৰ বা নদীৰ কাষত অচল হৈ পৰি থকা ধূলিকণা নহয় বৰঞ্চ ভৱিষ্যতক সুন্দৰলৈ ৰূপান্তৰ কৰিব পৰা সত্ত্ববনাৰে ভৰি থকা প্ৰেৰণাদায়ক শক্তিমান এটি পৰমাণু কণা।”

(গ) “পুৱা গধূলি দেউতাই ঈশ্বৰ সেৱা কৰে। দেউতাই কীৰ্ত্তন ঘৰত বৰগীত কাকুতি ঘোষা, হাতচাপৰি বজাই কীৰ্ত্তনৰ পদবোৰ সুললিত সুৰত গায়। পুৱা গধূলি আই আৰু মাহী আয়ে কীৰ্ত্তন ঘৰটো মচি-কাচি চাকি জ্বলাই সেৱা কৰে। এইয়া আমাৰ ঘৰখনৰ নিত্য নৈমিত্তিক কৰ্ম।”(ধূলিকণা-পৃ-১)

অসমৰ বৈষ্ণৱ ধৰ্মাৱলম্বী লোকসকলে মহাপুৰুষ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ প্ৰবৰ্ত্তিত ধৰ্মৰ আধাৰত নৈতিক আৰু আধ্যাত্মিক জীৱনশৈলী অপৰিহাৰ্যকৰূপে পালন কৰি আহিছে। সংহত আৰু সু-শৃংখলিত ধৰ্মীয় সমাজখনৰ অন্তৰ্ভুক্ত হৈ থাকিবলৈ হ’লে প্ৰাথমিক সংস্কাৰ হিচাপে গুৰুজনাই “শৰণ” লোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰি থৈ গৈছে। সেই শৰণ ব্যৱস্থা হৈছে- এজন ব্যক্তি,এখন আশ্ৰম স্বৰূপ ঘৰ আৰু এখন সমাজক শান্তি, সম্প্ৰীতি আৰু সমৃদ্ধিশালী ৰূপত গঢ়ি তোলাৰ বাবে সংহত আৰু সংযত জীৱন লাভৰ বাবে প্ৰথম খোজ। ধৰ্মাচৰণৰ দ্বাৰা সংযত আৰু সংহত জীৱনশৈলীয়ে মানুহক আধ্যাত্মিক বস বা আনন্দ প্ৰদান

কৰে যাক ঐশিক বা ভগৱানৰ কৃপা বুলি অভিহিত কৰা হয়। বিশ্ববিখ্যাত ব্ৰীট্টেইনৰ ইতিহাসবিদ আৰ্ণল্ড টয়নবীএ উল্লেখ কৰিছে যে সভ্যতাৰ মূল কাম হৈছে সদায়ে গভীৰ আধ্যাত্মিক অনুভূতিক জাগ্ৰত কৰি ৰখা (The ultimate work of civilization is the unfolding of ever deeper spiritual understanding- Arnold Toynbee) আধ্যাত্মিকতাৰ অখণ্ড অনুভূতিয়ে জীৱনক জীপাল কৰি ৰখা জীৱন শৈলীৰ সাহিত্য আৰু সংস্কৃতি শ্ৰীমদ্ভগৱদগীতাতো ভগৱান শ্ৰীকৃষ্ণই উল্লেখ কৰিছে- “হে অৰ্জুন! তুমি তোমাৰ মন সম্পূৰ্ণ মোতেই সংযোগ কৰি ৰাখা, বুদ্ধিক সম্পূৰ্ণ ৰূপে মোতেই স্থিৰ কৰি শাস্ত হৈ থাকা, এনে কৰিলে তুমি সাংসাৰিক দুঃখৰ ওপৰলৈ উঠি আধ্যাত্মিক ৰসেৰে ( সংসাৰৰ জ্বালাৰ মাজতো) জীপাল হৈ থাকিবা” (শ্ৰীভগৱদগীতা-পৃঃ ১২/৮)

এনে এটা আধ্যাত্মিক ৰসেৰে জীপাল কৰি ৰখা পূৰ্বসূৰীৰ আধ্যাত্মিক পৰম্পৰা পবিত্ৰ পৰিয়ালত বৰুৱা চাৰ জন্ম হৈছিল। নক'লেও হ'ব যে সেই পৰম্পৰা আৰু পৰিবেশ শ্ৰদ্ধাৰ চাৰক নৈতিক আৰু আধ্যাত্মিক সংস্কাৰৰ উপৰিও অন্তজ্ঞান (intuition) এ জীৱনৰ মাৰ্গদৰ্শক ৰূপে প্ৰেৰণা যোগাইছিল। (ঘ) “ মোৰ জীৱনত সংঘাত, সংগামে কোনোদিন লগ এৰা নাছিল। এয়ে হয়তো জীৱন। জীৱনৰ ছন্দ তাতেই বিচাৰি পাইছিলো। ” ( ধূলিকণা- পৃঃ- ১৮)

১৯৪৭ চনত প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত পঢ়াৰ পৰা ১৯৭০ চনত এম.এ. ডিগ্ৰী লাভ কৰালৈকে প্ৰায় ২৩ বছৰকাল চাৰৰ ব্যক্তিগত জীৱন গঢ়াৰ অবিৰত সংগ্ৰাম। আৰ্থিক অনাতন, ঘৰুৱা সমস্যা, প্ৰতিকূল প্ৰাকৃতিক পৰিস্থিতি, প্ৰতিকূল সামাজিকপৰিবেশ আদি এশ এবুৰি সমস্যাই জৰ্জৰিত কৰা জীৱনটোৰ সম্পৰ্কে শ্ৰদ্ধাৰ চাৰে থোৰতে কিছু কথা “ধূলিকণা”ত উল্লেখ কৰিছে। চাকৰিৰ সন্ধানত বিভিন্ন ঠাই ঘূৰি ফুৰা, বিভিন্নজনৰ লগত সংযোগ হোৱা, বিভিন্নসময়ত আশাৰ ৰেঙনি, নিৰাশাৰ এন্ধাৰ, ক'ৰবাত চকুপানী, হুমুনিয়াহ, ক'ৰবাত হাঁহি-ধেমালি, কেতিয়াবা ঘৰখনলৈ আহি চেনেহৰ আবেগত ইজনে সিজনৰ মুখলৈ চাই চাৰৰ সহধৰ্মিনী শ্ৰীমতী বীনা বাইদেউ ফেকুৰি উঠা ইত্যাদি জীৱন যুঁজৰ মাজত

শান্তিৰ ছন্দোবদ্ধ লয় বিচাৰি পোৱাৰ কথা শ্ৰদ্ধাৰ বৰুৱা চাৰে উল্লেখ কৰিছে। প্ৰগতিশীল জীৱনৰ বাবে এই সংবাদৰ গুৰুত্ব অতুলনীয়। ইয়াৰ উপৰিও ১৯৮৫ চনৰ পৰা ১৯৮৯ চনৰ লৈকে ৫ বছৰ পি.এইচ.ডি.ৰ বাবে এশ একুৰি সমস্যাৰ মাজতো গৱেষণা কামত মগ্ন হৈ থাকিব লগা সময়। ভগৱান কৃষ্ণই অৰ্জুনক যুদ্ধৰ বাবে উৎসাহ দি কৈছিল- “হে অৰ্জুন! তুমি সকলো সময়তে মোক স্মৰণ কৰি কৰ্তব্য পালন কৰি যোৱা, যুদ্ধৰ সংঘাতে তোমাক হতাশ কৰিব নোৱাৰে। তুমি নিশ্চিতভাবে সফলতা লাভ কৰিবা।” (শ্ৰীমদ্ভগৱদ্গীতা- ৮/৭)। জীৱন মানেই যুঁজ। যুঁজ নহ'লে জীৱনৰ বিকাশ সম্ভৱ নহয়। এই যুঁজত অন্তৰ্জ্ঞান (Intuition) স্বৰূপ ঐশ্বিক কৃপা সততে সংযোগ থাকিলে জীৱনৰ ছন্দপতন কেতিয়াও নহয় আৰু জীৱনে পূৰ্ণতাৰ পৰমানন্দ লাভ কৰে।

বৰুৱা চাৰৰ গুৰিব'ঠা নোহোৱা লক্ষ্যহীন জীৱনৰ নাওখনে এদিন চাৰক লক্ষ্য প্ৰাপ্তিৰ আনন্দ প্ৰদান কৰিলে। এই প্ৰাপ্তি কেৱল এজন সাহসী মানুহ বুলি সম্ভৱ হোৱা নাই, বৰং এজন গভীৰ আত্মবিশ্বাসত দৃঢ়তা থকা নিৰলস কৰ্মীৰ বাবেহে সম্ভৱ হৈছে। আমেৰিকাৰ দাৰ্শনিক Matshona Dhlwayo এ ক'বৰ দৰে- “Hnounce of faith is greater than a pound of couerge” (ভাৱাৰ্থ : এক পাউণ্ড সাহসতকৈ এক আউন্স বিশ্বাস শ্ৰেষ্ঠ)। চাৰৰ এই সফলতাৰ আনন্দত অন্তৰ্নিহিত হৈ আছে স্বার্থ কল্যাণ, পৰার্থ কল্যাণ আৰু পৰমার্থ কল্যাণ। সকলোৰে জীৱন কেৱল স্বার্থ কল্যাণৰ বাবেই বা ব্যক্তিগত স্বার্থ সিদ্ধিতেই সীমাবদ্ধ হৈ নেথাকে। বিবেকশীল লোকসকলে স্বার্থ অৰ্থাৎ ব্যক্তিগত জীৱনৰ হিত চিন্তাৰ উপৰিও সামাজিক কল্যাণমূলক কাম কৰি অন্তৰত গভীৰ তৃপ্তি লাভ কৰে। কেৱল নিজৰ মংগলৰ বাবে কৰা কাম বা সফলতাৰ সুখক ভাৰতীয় ধৰ্ম-শাস্ত্ৰই প্ৰকৃত সুখ বুলি গণ্য কৰা নাই। প্ৰকৃত সুখ হৈছে নিজৰ বাদেও জগতৰ সকলো প্ৰাণীৰ সুখ আৰু হিত সাধন কৰাটোহে প্ৰকৃত সুখ (“নাম্পে সুখমস্তি ভূমেৰ সুখম।। ” অৰ্থাৎ ব্যাপকতাতহে সুখ আছে অল্পতাত নাই)। সীমাহীন প্ৰত্যাশ্বনৰ হতাশা আৰু নিৰাশাৰ হুমুনিয়াহেৰে ভৰা সময়খিনিৰ মাজতো ব্যাপক সমাজখনৰ কল্যাণৰ বাবে বৰুৱা চাৰে সেৱা

আগবঢ়াবলৈ পাহৰা নাই, যাক ভূমানন্দ বা সৰ্বজনৰ প্ৰতি কল্যাণ চিন্তাৰ সুখ বুলি অভিহিত কৰা হয়।

(ঙ) গাঁৱৰ এজন মুখিয়াল লোকে দেউতাক কৈছিল, “তোমাৰ ল’ৰাই কলেজ খুলিব পাৰিলে মই হাতৰ তলুৱাত নোম গজাম। উত্তৰ লক্ষীমপুৰৰ এচাম উচ্চ শিক্ষিতৰ মুখে “আকাশত চাং পতা”। “মগজুৰ বিকৃতি ঘটা” আদি মন্তব্য মই শুনিবলৈ পালো। মই ভাবিলো কাউৰীয়ে বমলিয়ালে জানো কোনোবাই বাটৰ পৰা ঘূৰি আহে। মই স্থিতপ্ৰজ্ঞ। কাম কৰিমই”- (ধূলিকণা- পৃ ২১)

মহাকবি কালিদাসে কৈছে- “ব’দৰ উত্তাপত তাপিত হৈ গছৰ ছাঁত জিৰণী লৈ গভীৰ শান্তি পোৱাৰ দৰে দুঃখৰ পিছত জীৱনলৈ যি সুখ আহে সেই সুখে অধিক আনন্দ দিয়ে।

সুদীৰ্ঘ দিন নিৰবচ্ছিন্ন প্ৰত্যাহ্বানবোৰৰ লগত স্থিতপ্ৰজ্ঞ বীৰৰ দৰে যুঁজি লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ উপৰিও অধ্যক্ষ আসনত অধিষ্ঠিত হোৱা সফলতা শ্ৰদ্ধাৰ বৰুৱা চাৰৰ সাধাৰণ সফলতা নহয়, বৰং এক বিশেষ সফলতা। তেখেতৰ ‘ধূলিকণা’ আত্মজীৱনীত (৮৫ পৃষ্ঠাত) সেই সফলতাৰ আনন্দৰ কথা উল্লেখ কৰি লিখিছে- “এখন মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠা কৰি স্বচ্ছল ৰূপ দিয়াৰ এক বিমল আনন্দ লাভ কৰাৰ উপৰিও সেই মহাবিদ্যালয়খনৰ অধ্যক্ষৰ দায়িত্ব ল’ব পৰাটো এক ডাঙৰ সফলতা বুলিয়েই আপুত্ৰ হৈছে। যিখন মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ যি কঠোৰ পৰিশ্ৰম, একাগ্ৰতা, নিজৰ ক্ষুদ্ৰস্বার্থ ত্যাগ, সকলোৰে প্ৰমূল্য যেন আজি মোৰ আশীৰ্বাদ স্বৰূপ হ’ল। ভগৱানৰ প্ৰতি অগাধ বিশ্বাস, পিতৃ-মাতৃৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধা-ভক্তি, সমাজৰ প্ৰতি থকা দায়বদ্ধতা সকলোবোৰ সমল গোটাই ৰণাঙ্গণত অৱতীৰ্ণ হৈছিলো। লক্ষীমপুৰৰ এচাম শিক্ষিত সমাজে উপলুঙা কৰিছিল। সেই দিনবোৰ মোৰ চকুৰ আগত চিনেমাৰ ৰীলৰ দৰে এটা এটাকৈ প্ৰতিবিন্ধিত হৈছে। যি হওঁক, অধ্যক্ষৰ দৰে মহান দায়িত্ব সুকলমে পালন কৰিব পৰাতোহে মোৰ চৰম সাৰ্থকতাৰ স্বাক্ষৰ বহন কৰিব বুলি পৰমেশ্বৰ ওচৰত মোৰ নিবেদন।” এই বাক্য কেইযাৰতেই শ্ৰদ্ধাৰ চাৰৰ আদৰ্শ ব্যক্তিত্বৰ যি মংগলময় চিন্তা সেই কথা

প্ৰকাশ পাইছে। বিখ্যাত জাৰ্মান লেখক গেথে (Goethe)এ কৈছে- যি কাহানিও দুঃখৰ ভাত খাই পোৱা নাই, যি মধ্যৰাতি ভয়াবহ সময়ছোৱাত চকুপানী টুকি টুকি পিছৰ দিনটোৰ বাবে উৎকণ্ঠাৰে বাট চাই থকা নাই- তেওঁ সৰ্বগীয় শক্তি বা আশীৰ্বাদৰ সম্পৰ্কে একোৱেই জনা নাই। (He who never ate his bread in sorrow, Who never spent the mid night hours weeping and waiting for morrow, he knows not the heavenly power. J.W,Goethe) সফলতা লাভৰ অবিৰত সংগ্ৰামৰ আঁৰত মহান প্ৰেৰণা স্বৰূপে সৰ্বগীয় আশীৰ্বাদ মূল শিপাৰ দৰে থাকি তেখেতক যে সততে সুৰক্ষা দিছিল সেই কথা শ্ৰদ্ধাৰ বৰুৱা চাৰে গভীৰ ভাবে অনুভৱ কৰিছিল। সেয়ে মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ পদত নিযুক্ত হোৱাৰ পিছতো সেই গুৰু দায়িত্ব সুকলমে যাতে পালন কৰি যাব পাৰে তাৰবাবে ভগৱানৰ চৰণত মিনতি জনোৱাৰ কথা 'ধূলিকণা'ত উল্লেখ কৰিছে।

বৰুৱা চাৰ সমসাময়িক সমাজখনৰ বাবে এজন উপযুক্ত চিন্তাদিব লোক। চিন্তন প্ৰক্ৰিয়া যিমান সৃষ্টিশীল প্ৰতিভাৰে সমৃদ্ধ হয় সিমানেই সৃষ্টি সুন্দৰ হয়। চিন্তন প্ৰক্ৰিয়া এক মহান শিল্প সাধনা। সমাজৰ চিন্তনায়কসকলৰ চিন্তা পদ্ধতি যিমান ছন্দোবদ্ধ হয় সিমানেই সমাজৰ ভৱিষ্যৎ সুন্দৰ হয় কাৰণ চিন্তনায়কসকলেই হৈছে সমাজৰ মৰ্গদৰ্শক। সেই বাবেই বিজ্ঞানী মনিষী এলবাৰ্ড আইনষ্টাইনে উল্লেখ কৰিছে- "The world we have created is product of our thinking. It cannot be changed without changing our thought"। অৰ্থাৎ পৃথিৱীত মানুহে যিমান যি নিৰ্মাণ কৰিছে সেই সকলোবোৰ মানুহৰ ভাবনাৰ পৰা উৎপত্তি হৈছে। গতিকে বৰ্তমানৰ সমাজ ব্যৱস্থা বা পৃথিৱীখনক নতুনকৈ নিৰ্মাণ কৰিবলৈ হ'লে বৰ্তমানৰ চিন্তাক সলনি কৰিব লাগিব।

শ্ৰদ্ধাৰ বৰুৱা চাৰৰ আত্মজীৱনী 'ধূলিকণা'ত দিনলেখা সহ জীৱন-সংগ্ৰামৰ লেখন শৈলীত সমাজৰ বাবে প্ৰেৰণাদায়ক আৰু নৱ প্ৰজন্মৰ বাবে

পাথেয় স্বৰূপ বহুমুখী আদৰ্শ ব্যক্তিত্ব পৰিচয়ৰ সমাবেশ ঘটিছে। বৰুৱা চাৰৰ জীৱনৰ অবিৰত সংগ্ৰামে তেখেতক প্ৰদান কৰিলে জীৱনৰ এক ছন্দোবদ্ধ লয়। য'ত অন্তৰ্নিহিত হৈ ব'ল তেখেতৰ বহুমুখী আদৰ্শ ব্যক্তিত্বৰ স্বাভিমান যি স্বাভিমান বিশেষকৈ বাঁহপাতি সমাজৰ বাবে হৈব'ব এক প্ৰেৰণাদায়ক ইতিহাস। মানুহৰ উৎকৃষ্ট ব্যক্তিত্বৰ সম্পৰ্কে চাৰুকাই উল্লেখ কৰিছে- “যিজন পৰিশ্ৰমী তেওঁ কেতিয়াও দৰিদ্ৰ নহয়, যিজনে নিজৰ ইষ্টদেৱতাক সততে স্মৰণ কৰে তেওঁ পাপ কৰ্ম কৰা প্ৰবৃত্তি নষ্ট হয়, যি জনে পৰিৱেশ পৰিস্থিতিৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি মৌন হ'ব পাৰে তেওঁ বাবে কাজিয়া নেথাকে, যি জন সজাগ হৈ থাকে তেওঁৰ ভয়ৰ সম্ভাৱনা নেথাকে। এনেহেন কিছুমান ব্যক্তিত্বৰ অধিকাৰী হোৱাৰ বাবে চাৰে দীৰ্ঘদিনীয়া জীৱন যুঁজত সফলতাৰ আনন্দ লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হ'ল।

বৰুৱা চাৰৰ সমাজৰ প্ৰতি দায়বদ্ধতা :

“উষ্ণতমগ্ৰ্যাতপসংপ্ৰয়োগাৎ

শৈত্যং হি যৎসা প্ৰকৃতিঃ জনস্য”- কালিদাস (ৰঘুবংশ)

(অৰ্থাৎ পানীৰ উত্তাপ জুই উত্তাপৰ কাৰণেহে হয়। পানীৰ প্ৰকৃত স্বভাৱ শীতলতা হে।)

যাৰ স্বভাৱ আদৰ্শ ব্যক্তিত্ব প্ৰতিভাৰে সমৃদ্ধ তেওঁক সংসাৰৰ চিন্তাৰ জুই ও দহি থাকিলেও আদৰ্শক দহি ছাই কৰিব নোৱাৰে। সমাজ সেৱাই হৈছে জনতাকপী জনাৰ্দনৰ সেৱা। যিজন লোক নৈতিক ভাবে শক্তিশালী তেওঁৰেই সমাজৰ প্ৰতি দায়বদ্ধতা পালন কৰাত পিচহৌঁহকা নেমাৰি সমাজৰ কামত অন্তঃকৰণে সহযোগিতা কৰে। পৰোপকাৰ ভাৱনা জীৱনৰ এক ছন্দোবদ্ধ লয়, এই ভাৱনা ঐশ্বিক প্ৰেৰণা, এনে ভাৱনাই মহাজগতৰ ব্ৰহ্মাণ্ডীয় মহাছন্দৰ লগত জীৱনক বান্ধি ৰাখি জীৱনক ৰসাল কৰি ৰাখে। সেয়েহে ভাৰতীয় দৰ্শনে “পৰোপকাৰ্থং ইদং শৰীৰম্” (পৰৰ উপকাৰৰ বাবেই এই মানৱ জীৱন) বুলি উল্লেখ কৰিছে।

শ্ৰদ্ধাৰ বৰুৱা চাৰে ‘ধূলিকণা’ৰ লিখনিৰ অন্তত “সামাজিক জীৱন” শীৰ্ষক শিতানত ১৯৬০ চনত জন্ম গাঁৱত “ভাস্কৰ পুথিভঁৰাল” প্ৰতিষ্ঠা কৰি

নিজেই সম্পাদকৰ দায়িত্বত থকাৰ কথা উল্লেখ কৰিছে। তেতিয়া চাৰৰ বয়স মাত্ৰ ১৬ বছৰ। তেতিয়াৰে পৰা ২০২০ চনলৈকে ৬২ বছৰ সময় নিজৰ গাওঁখনৰ পৰা সমগ্ৰ ৰাজ্যখনৰে সাৰস্বত সমাজৰ তপোবন স্বৰূপ “অসম সাহিত্য সভা”ৰ লৈকে সামাজিক সহযোগিতাৰ এলানি খতিয়ান দাঙি ধৰিছে। সামাজিক ক্ষেত্ৰত ভূমিৰ পৰা ভূমালৈ যাত্ৰা কৰা কৰ্মৰাজিৰ ভিতৰত বাঁহপাতি অঞ্চলৰ ধৰ্মানুষ্ঠান, শিক্ষানুষ্ঠান, সাংস্কৃতিক অনুষ্ঠান কোনোটোৱেই তেখেতৰ সক্ৰিয় সহযোগিতাৰ পৰা বাদ নপৰাৰ কথা দিনলেখাত উল্লেখ কৰিছে। জাৰ্মান দাৰ্শনিক গেথে কৈ গৈছে- যে আমি পৃথিৱীলৈ কেবল খেলাৰ আনন্দৰ বাবে, সপোন ৰচিবৰ বাবে আৰু কেবল ঘূৰি ফুৰিবৰ বাবে অহা নাই। জীৱনত আমি কঠোৰ কাম কৰিব লগা আছে সেই গুৰুভাৰ বোৰ দাঙি উঠাব লাগিব। সেই যুঁজ ত্যাগ নকৰিবা, সন্মুখীন হোৱা প্ৰত্যাহ্বান বোৰৰ দৃশ্বৰে দান “(We are not here to play, to dream, to driblet. We have hard work to do, and loads to lift. Shum not the struggle face it, its God's gift”- Goethe)

শ্ৰদ্ধাৰ বৰুৱা চাৰৰ গতিশীল জীৱনৰ বিভিন্ন টো আৰু চাকনৈয়াই ভৰি থকা নদীখনে নিৰবধি গতিৰে অশীতিবৰ্ষ অতিক্ৰম কৰিছে। এই সময়তো তেখেতে নিজৰ গাওঁখনৰ লগতে ওচৰ চুবুৰীয়া গাওঁকেইখনৰ নৈতিক আৰু আধ্যাত্মিক কল্যাণৰ বাবে সক্ৰিয় সহযোগিতা আগবঢ়াই আছে। চাৰৰ বৰ্তমান সময়ৰ জীৱন নদীৰ গতি এক ঐশিক ৰসানুভূতি সন্ধানৰ নিৰবধি নিৰব ফল্গু ধাৰাকপে যেন বৈ আছে তেনে অনুভৱ হয়।

মোৰ ব্যক্তিগত জীৱনত অনুভৱ :

আদৰ্শগীৰ বৰুৱা চাৰ মোৰ বাবে এজন শ্ৰদ্ধাভৰা শিক্ষাগুৰু। হাইস্কুলত পঢ়া সময়ছোৱাত চাৰে মোক শিক্ষাদান কৰিছিল। ইয়াৰ উপৰিও বাঁহপাতি অঞ্চলৰ বিভিন্ন সামাজিক অনুষ্ঠানবোৰত চাৰক সততে লগ পাই থাকো। তেখেতক বৰ্তমানৰ লৈকে লগ পাই থকা সুদীৰ্ঘ সময়ছোৱাৰ ভিতৰত অতিকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ আদৰ্শ ব্যক্তিত্বৰ দিশটো হৈছে সময়োজনৰ কৌশল (Skill of Adjustment) অৰ্থাৎ সমাজৰ লগত নিজে মিলি থাকি সেই সমাজখনক পৰম্পৰে

পৰস্পৰৰ মাজত মিলাই ৰাখিব পৰা যি ক্ষমতা সেয়া অসাধাৰণ ব্যক্তিত্বৰ পৰিচায়ক। তেনে ব্যক্তিক মানসিকভাৱে সুস্থ ব্যক্তি (Mentally Healthy Individual) বুলি অভিহিত কৰা হয়। সমাজৰ এনেকুৱা ব্যক্তিত্বশীল ব্যক্তিৰ পৰাই সমৃদ্ধিশালী সমাজ সৃষ্টি হোৱাটো সম্ভৱ হয়। শ্ৰদ্ধাৰ চাৰৰ চাল-চলন, আচাৰ-ব্যৱহাৰ আৰু কথন শৈলীত যিবোৰ আবেগ অনুৰাগৰ বৰ্হিপ্রকাশ ঘটে সেইবোৰত মই চাৰক তোষামোদকাৰী অভিসন্ধিমূলক চতুৰালী, আত্মপ্ৰতিষ্ঠাৰ মোহ আদি সমাজ বিৰোধী (Anti-Social) স্বভাৱ একেবাৰেই দেখা নাই। ব্যক্তি জীৱনৰ ক্ষেত্ৰত ক'ববাত ইয়াৰ ব্যতিক্ৰম ঘটিছে যদি মই ক'ব নোৱাৰো কিন্তু সমাজ জীৱনৰ নেতৃত্বৰ ক্ষেত্ৰত শ্ৰদ্ধাৰ চাৰ মোৰ বাবে এজন আদৰ্শবান পথ প্ৰদৰ্শক। লক্ষ্য-প্ৰাপ্তিৰ গভীৰ আত্ম-বিশ্বাস, উদ্দেশ্যপূৰ্ণ ভৱিষ্যতৰ কল্যাণপ্ৰদ আঁচনি গ্ৰহণ, লক্ষ্যপ্ৰাপ্তিৰ বাবে সততে সজাগ আৰু সচেতনতা অৱলম্বন আদি সজগুণসমূহে চাৰৰ গুৰিব'ঠা নোহোৱা পালতৰা নাৱৰ গুৰিব'ঠা হৈ বৰ্ত্তমানৰলৈকে সফলতাৰ আনন্দ প্ৰদান কৰিছে আৰু মোৰ বিশ্বাস ভৱিষ্যতৰ লৈকেও প্ৰদান কৰি থাকিব। আমেৰিকাৰ ধৰ্মগুৰু থমাচ্‌এচমন্‌চোনে এয়াৰ কোৱা কথা স্মৰণীয়- “জীৱন পথত অতিসাবধানে তোমাৰ বন্ধু বাছি ল'বা, উদ্দেশ্যপূৰ্ণ কল্যাণপ্ৰদ আঁচনি গ্ৰহণ কৰিবা, বিশ্বাসৰ ভেটিত তোমাৰ জীৱনৰ আঁচনি প্ৰস্তুত কৰিবা।”- এনেবোৰ চিন্তাই জীৱনলৈ সততে আশীৰ্বাদ বৰ্ণন কৰি থাকে।

বৰুৱা চাৰৰ আদৰ্শ ব্যক্তিৰ কেইটামান দিশ : (ধূলিকণাৰ আধাৰত)

- (১) সফলতা লাভত আত্মবিশ্বাসী
- (২) চিন্তন আৰু চিন্তাৰ সঠিক বিচাৰ
- (৩) সপোন সাকাৰ কৰাৰ মানসিক প্ৰস্তুতি
- (৪) হীনমন্যতা আৰু হতাশা অতিক্ৰম
- (৫) মানৱ জীৱনৰ মহত্বৰ গুৰুত্ব
- (৬) সামাজিক সমস্যাৰ বিৰুদ্ধে যুঁজ দিব পৰা মানসিকতা
- (৭) স্বধৰ্ম পালনত নিষ্ঠা
- (৮) আধ্যাত্মিক উন্নতি বিকাশৰ বাবে পুৰুষাৰ্থ
- (৯) নিজৰ ইচ্ছা শক্তি সুদৃঢ় কৰি গঢ়ি তোলা
- (১০) অবিৰত ভাবে আগবাঢ়ি যোৱা উদ্যম,
- (১১) নৈতিক আৰু আধ্যাত্মিক জীৱনৰ প্ৰতি আস্থা
- (১২) জীৱনৰ লক্ষ্য নিৰ্ণয় স্থিৰ কৰা
- (১৩) কৃত্ৰিমালিৰ আশ্ৰয় নোলোৱা,

সকলোৰে মাজত সম্প্ৰীতি বৰ্ত্তাই ৰাখিব পৰা মানসিকতা ইত্যাদি।

সামৰণি :

সমাজৰ বহুতো সজগুণৰ অধিকাৰী আদৰ্শ ব্যক্তিত্বশীল লোক সমসাময়িক সমাজখনৰ ধূলি-মাকতিৰে ভৰা পৰিবেশৰ মাজত পোত খাই থাকে কাৰণ সমাজত প্ৰতিভাৰ স্বীকৃতি জীৱনৰ এক কঠোৰ প্ৰত্যাহ্বান। অল্পমতি লোকসকলে মহাপুৰুষকো নিন্দা কৰি নিজক আত্মপ্ৰতিষ্ঠাৰ বৃথা চেষ্টা কৰে। এয়া সমাজ শৰীৰক দুৰ্বল কৰা এটা পুৰণিকলীয়া ব্যাধি। সমাজত প্ৰজ্ঞাবান প্ৰবুদ্ধ লোকসকলৰ অভাৱ হ'লে সাধাৰণ লোকসকলে জ্ঞানীৰ গুণ আৰু প্ৰতিভা সততে দেখা নেপায়। জ্ঞানীৰ প্ৰতিভাত দেৱতা বাস কৰে আৰু অজ্ঞানীৰ চিন্তাত দানৱ বাস কৰে। সেয়েহে মাধৱদেৱে গুণীৰ অলপ গুণকো বিস্তাৰ কৰি সমাজত দানৱী শক্তিৰ পৰিৱৰ্তে দৈৱ শক্তিৰ প্ৰভাৱ বৃদ্ধি কৰিবৰ বাবে তেখেতে ঘোষা শাস্ত্ৰত উল্লেখ কৰি গৈছে। মই মোৰ সীমিত জ্ঞান বৃদ্ধিৰে চাৰৰ মংগলময় সান্নিধ্য আৰু আত্মজীৱনী 'ধূলিকণা'ৰ আধাৰত অল্পগুণৰ পৰিৱৰ্তে চাৰৰ ব্যক্তিত্বৰ আঁৰত চালিকা শক্তিকপে অন্তৰ্নিহিত হৈ থকা যথার্থ গুণসমূহ বিচাৰি উলিয়াবলৈ শিক্ষাগুৰু শ্ৰদ্ধাৰ চাৰৰ আশীষ শিৰত লৈ প্ৰবন্ধটো যুগুতাবলৈ প্ৰয়াস কৰিলো। এইখিনি লিখাৰ পিছতো মোৰ বিশ্বাস যে শ্ৰদ্ধাৰ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ বিশাল ব্যক্তিত্বৰ আঁৰত অন্তৰ্নিহিত হৈ থকা আদৰ্শ ব্যক্তিত্বৰ বহুখিনি প্ৰতিভা মোৰ সীমিত বুদ্ধিয়ে ঢুকি নোপোৱা ঠাইত বিচাৰি নোপোৱাটো নিশ্চিত। তাৰবাবে মই শ্ৰদ্ধাৰ চাৰৰ ওচৰত ক্ৰমাপ্ৰাৰ্থী।

চাৰৰ সহধৰ্মিনী শ্ৰদ্ধেয়া বীনা বৰগোঁহাই বাইদেউৰ শ্ৰদ্ধাৰ চাৰৰ জীৱন যুঁজত অৰ্ধাংগিনী হিচাপে যি মহান ভূমিকা "ধূলিকণা" গ্ৰন্থৰ পৰা জানিব পাৰিলো সেয়া এখন গাৰ্হস্থ্যশ্ৰমৰ পাৰিবাৰিক জীৱনৰ বাবে এক অনন্য আদৰ্শ।

শ্ৰদ্ধাৰ বৰুৱা চাৰৰ "ভূয়েব শব্দঃ শতম্" অৰ্থাৎ শতবৰ্ষৰো অধিক নিৰাপদ মংগলময় জীৱনৰ বাবে ভগৱানৰ ওচৰত মিনতি জনাইছে। সহধৰ্মিনী শ্ৰদ্ধেয়া বীনা বাইদেউ, পিতৃপ্ৰাণ দুয়োগৰাকী সুযোগ্যা কন্যা আৰু দুয়োটি সন্তানৰ সৰ্বতো প্ৰকাৰৰ মংগল কামনা কৰিলো। ভৱিষ্যতৰ দিনবোৰৰ বাবে

বৰুৱা চাৰৰ “ধূলিকণা” নৱ-প্ৰজন্মৰ প্ৰেৰণাৰ উৎস হৈ বৰ্তক।

“Wisdom is not a product of schooling but of the lifelong attempt to acquire” Einstein

(পাঠশালাৰ শিক্ষাৰ দ্বাৰা মানুহ প্ৰজ্ঞাবান হ'ব নোৱাৰে, প্ৰজ্ঞাবান হ'বলৈ জীৱনজোৰা সাধনাৰ আৱশ্যক)

“প্ৰজ্ঞানং ব্ৰহ্ম ॥” (প্ৰজ্ঞানেই ব্ৰহ্ম- ঐত্ৰেয় উপনিষদ)

ওঁ শান্তিঃ শান্তিঃ শান্তিঃ

## দায়বদ্ধ গৱেষক-অন্বেষক

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা

ড° অৰবিন্দ ৰাজখোৱা

সমাজ-সংস্কৃতিৰ দায়বদ্ধ তথা নিষ্ঠাৱান গৱেষক-অন্বেষক হিচাপে ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ বিশেষ অৱদান আছে। তেওঁ মূলতঃ লোকজীৱনৰ বিষয়ে অধিক চৰ্চা কৰিছে। স্বাধীনতাৰ পূৰ্ব কালত ব্ৰিটিছ ঔপনিবেশিকতাই জাপি দিয়া চেতনাই আমাৰ থলুৱা সংস্কৃতিৰ গুৰুত্ব নোহোৱা কৰিছিল। দেশৰ আন প্ৰান্তৰ লগতে অসমতো লোকসমাজত বিয়পি পৰিছিল হীনমন্যতা আৰু পৃষ্ঠাপোষকতা কৰা হৈছিল ব্ৰিটিছ প্ৰক্ষেপিত তথাকথিত শিষ্ট সংস্কৃতিৰ। শিপাহীন এটা মধ্যশ্ৰেণী সৃষ্টি কৰি তেওঁলোককে সমাজৰ উচ্চ তথা অনুকৰণীয় বুলি কৌশলেৰে প্ৰচাৰো কৰা হৈছিল। স্বাধীনতাৰ আগত অসমৰ লোকজীৱন আৰু লোক ঐতিহ্যৰ তেনে গুৰুত্বহীনতাৰ অলেখ উদাহৰণ দিব পাৰি। প্ৰায় ডেৰশ বছৰ ধৰি চলি থকা এই অৱহেলাই অসমীয়া লোকসমাজৰ গতি-ৰূপ যথেষ্ট সলাই পেলালে। শিপাৰ পৰা কিমান বিচ্যুৎ হ'ল তাৰ কোনো ঠিকনা নাই। স্বাধীনতাৰ পাছত আমি যি লোকজীৱন লাভ কৰিলোঁ সেয়া অসমীয়া মানুহৰ প্ৰকৃত লোকজীৱন বুলি ক'ব নোৱাৰি। যি বা অলপ বাকী আছিল তাক লৈয়ো মানুহ সন্দেহান আছিল। তথাপি মানুহৰ মাজত নিজৰ সংস্কৃতিৰ প্ৰতি সন্মানবোধ আৰু গৰ্ব জন্ম দিবৰ বাবে কিছুমান চৰ্চাৰ প্ৰয়োজন আছিল। ড° বিৰিঞ্চি কুমাৰ বৰুৱা, ড° নিৰ্মলপ্ৰভা বৰদলৈ, ড° প্ৰফুল্লদত্ত গোস্বামী, ড° লীলা গগৈ আদি ব্যক্তিয়ে পদ্ধতিগতভাৱে অসমীয়া লোকসংস্কৃতিৰ অধ্যয়ন

আৰম্ভ কৰি জনজীৱনৰ আত্মবিশ্বাস যথেষ্ট ঘূৰাই আনিলে। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱায়ো এই দিশত অবিহনা যোগালে। তেওঁৰ 'বিহুৰ উৎস, ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰা' আৰু 'লোকসংস্কৃতিৰ পৰম্পৰা' গ্ৰন্থ দুখন অধ্যয়ন কৰিলে দৃষ্টি আৰু দৰ্শনৰ বিশিষ্টতা অনুভৱ কৰিব পাৰি।

লক্ষীমপুৰৰ দৰে এখন ঠাইত জন্ম গ্ৰহণ কৰাটো ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ বাবে কিছুমান দিশত হতাশজনক আছিল যদিও লোকসংস্কৃতিৰ অধ্যয়নকাৰী হিচাপে তেওঁৰ বাবে এয়া আছিল ঐশ্বৰ্য সন্ডাৰ স্বৰূপ। যাতায়াত-যোগাযোগৰ অতি নিম্ন অৱস্থাৰ বাবে লক্ষীমপুৰ প্ৰকৃতিৰ বম্যভূমি আছিল। অতি সেৰেঙা জনবসতিৰ এই ঠাইখনত লোকজীৱনৰ মাজত বহুতো সমল সংৰক্ষিত হৈ থকাটো সম্ভৱ। ড° বৰুৱাই এগৰাকী লক্ষীমপুৰীয়া হিচাপে সেই লোকজীৱনক সূক্ষ্মভাৱে দেখিছে। তেওঁ নিজেও সেই জীৱনৰে অংশ। তেওঁৰ আত্মজীৱনী 'ধূলিকণা' পঢ়িলে উক্ত কথাৰ সত্যতা গভীৰভাৱে বুজিব পাৰি। নিজৰ জন্মৰ বিষয়ে ক'বলৈ গৈ ড° বৰুৱাই লিখিছে— 'মাঘ মাহৰ সেঙেটা জাৰৰ পূৰ্বতি নিশা মই ঢেঁকীশালত জন্ম হৈছিলোঁ। অৰ্থাৎ মই ভূমিষ্ঠ হোৱাৰ সময়ত আই মাতৃয়ে ঢেঁকীত ধান বানি আছিল।' এনে ধৰণৰ দৈনন্দিনতাৰ মাজত অসমীয়া লোকজীৱনে হাজাৰ বছৰীয়া ইতিহাস ৰচিছিল। আধুনিক বিজ্ঞান-প্ৰযুক্তিয়ে ইয়াক সলনি কৰিলেও ঐতিহ্যক অৱজ্ঞা কৰিব নোৱাৰি। জন্ম সম্পৰ্কীয় বহুকেইটা পৰম্পৰা তেওঁ উক্ত প্ৰসঙ্গত উত্থাপন কৰিছে। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাই আত্মজীৱনী লিখিছে ২০১৪ চনত। ইতিমধ্যে তেওঁ লোকসংস্কৃতি চৰ্চাৰে পৰিপক্ব হৈ উঠিছে। লোকজীৱনৰ অনুসংগৰ উপস্থাপন তেওঁৰ বাবে তেতিয়া গৌৰৱপূৰ্ণ। আত্মজীৱনী 'ধূলিকণা'ৰ পাতত আমি লক্ষীমপুৰৰ জন জীৱনৰ বহুতো উপাদান সংৰক্ষিত হোৱা দেখিবলৈ পাওঁ।

ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ত অসমীয়াৰ এম. এ. পঢ়িবলৈ গৈ ড° বৰুৱাই নিজৰ প্ৰতিভা তথা দক্ষতাৰ যথেষ্ট কৰ্মণ ঘটাইছে। অৱশ্যে তেওঁলোকে বিশ্ববিদ্যালয়ত অতি সমৃদ্ধ পৰিবেশ এটা পাইছিল বুলিলে ভুল হ'ব। ১৯৬৫

চনত প্ৰতিষ্ঠা হোৱা ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ত অসমীয়া বিষয় এম.এ. আৰম্ভ কৰাৰ বাবে যুঁজ কৰিছিল লক্ষীমপুৰীয়া ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাকে ধৰি এমুঠিমান ছাত্ৰই। ছাত্ৰসকলৰ দাবী, অনুৰোধ, অনুনয় স্বীকাৰ কৰি বিশ্ববিদ্যালয় কৰ্তৃপক্ষই বাৰাণ্ডাৰ দৰে এডোখৰ ঠাইতে অসমীয়া বিভাগটো আৰম্ভ কৰিছিল। তেতিয়া তাত অধ্যাপনা কৰিছিল ড° কেশৱানন্দ দেৱগোস্বামী, ড° সত্যেন্দ্ৰ নাৰায়ণ আৰু ড° লীলা গগৈৰ দৰে ব্যক্তিয়ে। ড° লীলা গগৈ লোক ঐতিহ্যৰ এগৰাকী কৃতবিদ্য অন্বেষক। তেওঁৰ সান্নিধ্যই ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাক লোকসংস্কৃতিৰ বিষয়ে গৱেষণা কৰিবলৈ উৎসাহ দিলে। পৰৱৰ্তী সময়ত ড° লীলা গগৈৰ তত্ত্বাৱধানতে তেওঁ গৱেষণা কাৰ্য সম্পন্ন কৰে। সেই গৱেষণাও আছিল লোকসংস্কৃতি বিষয়ক। আত্মজীৱনী 'ধূলিকণা'ৰ পৰা জনা যায় যে, গৱেষণাৰ কাম কৰি থাকোঁতে ড° বৰুৱাই অসমীয়া জাতীয় জীৱনৰ প্ৰকৃত ঐশ্বৰ্যৰ সন্ধান পায়, লগতে তাৰ প্ৰতি সন্মানবোধো বৃদ্ধি পায়।

'বিহুৰ উৎস, ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰা' ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ গৱেষণা-গ্ৰন্থ। এইটো বিষয়তে তেওঁ পিএছ. ডি. ডিগ্ৰী লাভ কৰিছিল। নিশ্চিতভাৱে এই গ্ৰন্থ বিহু সম্পৰ্কীয় বৰ্ণনাত্মক অধ্যয়নৰ সমৃদ্ধি নহয়। বিহুক বহুমাট্ৰিকভাৱে বিচাৰ কৰাৰ এক অনন্য চেষ্টা। সাধাৰণতে ইমান বিস্তৃত বিষয় এটা গৱেষণাৰ বাবে নিৰ্ধাৰণ কৰিবলৈ গৱেষকে ভাল নাপায় বা সাহ নকৰে। ড° বৰুৱাই তেনে সাহ কৰিছে, কেৱল সাহ কৰাই নহয়, তাক অতি প্ৰণালীবদ্ধভাৱে সম্পন্নও কৰিছে। ৰঙালী বিহুৰ আঁতিগুৰি বিচাৰি তেওঁ অজস্ৰ কিতাপ অধ্যয়ন কৰিছে, বহু ঠাইত ক্ষেত্ৰ অধ্যয়ন কৰিছে। অসমীয়া জাতি বিচিত্ৰ উপাদানেৰে সমৃদ্ধ এটা জাতি। ইয়ালৈ ইতিহাসৰ বিভিন্ন সময়ত বেলেগ বেলেগ মানুহৰ প্ৰব্ৰজন ঘটিছে। এনেদৰেই এই জাতি গঢ় লৈ উঠিছে। সকলো মানুহ এই ভূখণ্ডৰ প্ৰকৃতিৰ লগত একাকাৰ হৈ গৈছে। এসময়ত ইয়াত এটা কৃষি পদ্ধতি জন্ম হৈছে। সেই কৃষিয়েই সমাজখনক বান্ধি থৈছে। সেয়ে অসমীয়া সমাজৰ উৎসৱ, অনুষ্ঠান সকলো কৃষিৰ লগত সম্পৰ্কিত। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাই সেই সকলো আঁতিগুৰি বিচাৰ কৰি নিজৰ মত উপস্থাপন কৰিছে। ড° বৰুৱাই অসমৰ অধিবাসীসকলৰ নু-

তাত্ত্বিক পৰিচয় তথ্যগতভাৱে দাঙি ধৰিছে। এই প্ৰত্যেকটো জাতি-জনগোষ্ঠীৰ বসন্ত উৎসৱৰ উৎস বিচাৰি ড° বৰুৱাই অধ্যয়ন কৰিছে। বসন্ত উৎসৱৰ প্ৰায় প্ৰত্যেকটো অনুষ্ঠান বিচাৰ কৰিছে। বিহুৰ লগত আৰ্য সংস্কৃতিৰ সম্পৰ্ক যেনেকৈ বিচাৰ কৰিছে একেদৰে বিহুৰ বহু উপাদানৰ লগত মংগোলীয় সংস্কৃতিৰ সম্পৰ্কও বিচাৰ কৰিছে। এই গ্ৰন্থখনত বিহুৰ লগত জড়িত আন অনুষ্ঠানসমূহৰ লগত তাঁতশাল, বিহুনাৰ ছন্দ বিচাৰ আদি বিষয়ো তন্ন তন্নকৈ বিচাৰ কৰা হৈছে। এই অধ্যয়নৰ বাবে তেওঁ লোকসংস্কৃতি অধ্যয়নৰ যথাযোগ্য তত্ত্ব আৰু পদ্ধতি অবলম্বন কৰিছে।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ 'লোকসংস্কৃতিৰ পৰম্পৰা' গ্ৰন্থখন তেওঁ বিভিন্ন সময়ত লিখা কিছুমান প্ৰবন্ধৰ সংকলন। তেওঁ আনুষ্ঠানিক গৱেষণাৰ যোগেদি লাভ কৰা পৰিপক্বতাৰ স্বাক্ষৰ প্ৰবন্ধসমূহত পোৱা যায়। বেছিকৈইটা প্ৰবন্ধ বসন্ত উৎসৱ সম্পৰ্কীয়। কিন্তু মাঘ বিহু, মে-ডাম-মে-ফি আদি বিষয়তো আলোকপাত কৰিছে। ৰাতি বিহু, কণীযুঁজ, কড়িখেল আদিৰ বিষয়ে লিখা প্ৰবন্ধকেইটাত সৰু সৰু পৰম্পৰাৰ মাজত নিহিত হৈ থকা গভীৰ তাৎপৰ্য বিচাৰ কৰা হৈছে। অসমীয়া বিষয়ৰ এগৰাকী গৱেষক তথা অধ্যাপক হিচাপে ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ নিজা এক বিশ্লেষণ শৈলী আছে। সেই শৈলীৰেই গ্ৰন্থখনৰ প্ৰবন্ধসমূহ লিখা হৈছে।

পানীন্দ্ৰনাথ গগৈক স্বাধীনতাৰ পাছত গভীৰভাৱে চৰ্চা কৰা একমাত্ৰ ব্যক্তিবৰ্গী হ'ল ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা। যিগৰাকী পানীন্দ্ৰনাথ গগৈয়ে ঊনবিংশ শতিকাৰ শেষ দশকত বিদ্যালয়ত অসমীয়া ভাষাৰ পাঠ্যপুথি প্ৰচলনৰ হকে অহোপুৰুষাৰ্থ কৰিছিল, তেওঁৰ অৱদান স্বাধীনতাৰ পৰৱৰ্তী কালত অসমীয়া মানুহে পাহৰাৰ দৰেই হৈছিল। তেনে সময়তে ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাই 'পানীন্দ্ৰনাথ গগৈ বচনাবলী' প্ৰকাশ কৰি নতুন প্ৰজন্মক সমৃদ্ধ কৰিলে। পিএইচ. ডি.ৰ বাবে গৱেষণা কৰি থকাৰ সময়তে তেওঁ গগৈৰ বচনাবলীৰ সন্ধান পাইছিল। আনকি গগৈৰ বিষয়ে ভ্ৰমৰ শইকীয়াই লিখা এখন জীৱনী গ্ৰন্থও সংগ্ৰহ কৰিছিল। য'ত ড° বৰুৱাই পানীন্দ্ৰনাথ গগৈৰ গ্ৰন্থৰ সন্ধান পাইছিল, সেয়া যে একেবাৰে অপৰিচিত ঠাই আছিল তেনে নহয়। কিন্তু তাৰ মৌল সকলোৰে বুজা নাছিল।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাই তাৰ উৎস গম পোৱাৰ পাছত ই গ্ৰন্থ ৰূপত একত্ৰে সংকলিত হোৱাৰ পৰ্যায়লৈ আহিল। পানীন্দ্ৰনাথ গগৈৰ ডেৰশ বছৰীয়া জয়ন্তী উপলক্ষে যি চৰ্চা হ'ল, তাৰ একমাত্ৰ সমল হৈছিল ড° বৰুৱা সম্পাদিত ৰচনাৱলীখন।

লক্ষীমপুৰত বিস্তৃতভাৱে পঢ়া-শুনা কৰা ব্যক্তিৰ সংখ্যা বৰ বেছি নহয়। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা নতুন প্ৰজন্মটোৰ পঢ়া-শুনা কৰাসকলৰ বাবে আদৰ্শনীয়। তেওঁৰ ব্যক্তিগত পুথিভঁৰালটো যথেষ্ট মূল্যবান গ্ৰন্থৰ সম্ভাৰেৰে সমৃদ্ধ। ভাল ভাল আলোচনী আৰু গ্ৰন্থৰ মাজত থাকি ড° বৰুৱাই নিজৰ অধ্যয়ন আৰু অন্বেষণৰ নিতৌ কৰ্ষণ ঘটাইছে। সেয়ে সামাজিক-সাহিত্যিক ক্ষেত্ৰত নেতৃত্ব দিবলৈও তেওঁ সক্ষম। লক্ষীমপুৰৰ বৌদ্ধিক সমাজখনক যিকোনো কাৰকে গৰ্বিত কৰে আৰু চিন্তাক দুৰ্বাদিত কৰে তাৰ ভিতৰত 'ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা' নামৰ সম্ভাটো অন্যতম। নিষ্ঠাৰে সমাজৰ হিতৰ হকে দীৰ্ঘদিন ধৰি কাম কৰি থকা ড° বৰুৱাৰ সবল উপস্থিতি আমাৰ ঠাইখনৰ বাবে প্ৰেৰণাৰ আকৰ।

## ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাক মই যেনেদৰে জানো

দীপাঞ্জলি দত্ত

সমাজৰ উদ্ভৱণৰ বাবে একাংশ ব্যক্তিয়ে দেহেকেহে খাটি স্বেচ্ছাই সমাজৰ হকে কাম কৰি যায়। সেই শ্ৰেণী মানুহৰ শাৰীত ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাও এজন। তেওঁ নিজৰ গাঁওখনৰ বাবে সমাজ হিতৈষী কেইবাটাও কাম কৰি ৰাইজৰ আদৰ লভিছে। লক্ষীমপুৰত বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় এখনৰ গুৰুত্বৰ কথা উপলব্ধি কৰা এক শ্ৰেণীৰ শুভাকাংক্ষী ব্যক্তিৰ লগতে হাত উজান দি বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠাৰ বাবে অবিহনা যোগাই নিজৰ সামাজিক কামৰ প্ৰতি ধাউতিৰ প্ৰমাণ দিয়ে তেওঁ।

এজন ব্যক্তিৰ জীৱন কালত সমাজত তেওঁৰ স্থিতি আৰু সমাজলৈ আগবঢ়োৱা অৱদানৰ স্বীকৃতিস্বৰূপে অভিনন্দন গ্ৰন্থ প্ৰকাশ কৰা হয়। বৰ্তমান সময়ত অভিনন্দন গ্ৰন্থই সমাজত যথেষ্ট স্বীকৃতি লাভ কৰিছে। এনে গ্ৰন্থই সমাজত যোগাত্মক প্ৰভাৱ পেলায়। অভিনন্দিত ব্যক্তিজনে অনুপ্ৰাণিত হয়। তেওঁ জীৱনৰ বাকীছোৱা কাল উদ্যমেৰে কৰ্তব্য পথত আগুৱাবলৈ উৎসাহিত হয়। এই প্ৰচেষ্টা এক আদৰণীয় প্ৰচেষ্টা। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ পৰিয়ালেও তেখেতৰ অভিনন্দন গ্ৰন্থ এখন প্ৰকাশৰ যো-জা কৰিছে। সেই উদ্দেশ্যে তেখেতসকলে এখন কমিটি গঠন কৰি দিছে। কমিটিৰ সদস্য ইন্দ্ৰমাণি ৰাজকুমাৰৰ অনুৰোধ মৰ্মে মই হাতত কলম তুমি লৈছো তেওঁৰ বিষয়ে যৎকিঞ্চিৎ লিখিবলৈ।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাক দুৰে দুৰে দেখিছিলো। তেওঁৰ লগত কথোপকথন হোৱা নাছিল কেতিয়াও। কিন্তু ড° হেমন্ত বৰুৱাৰ সান্নিধ্যলৈ

আহিছিলো মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠাৰ সংক্ৰান্তত। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাই লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠাৰ কামত ব্যস্ত হৈ আছিল। মইও লক্ষীমপুৰ বালিকা মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠাৰ বাবে পুণ্য হাজৰিকা আৰু হেলেনা বেগমৰ লগত যো-জা চলাইছিলো। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাক মই প্ৰথম ওচৰৰ পৰা লগ পাইছিলো এটা দুপৰীয়া উত্তৰ লক্ষীমপুৰ সাহাৰ্য প্ৰাপ্ত বালিকা বিদ্যালয়ৰ শিক্ষক জিৰণিকোঠাত। মই তেতিয়া বালিকা বিদ্যালয়খন কৰ্মৰত এগৰাকী শিক্ষয়িত্ৰী। ইতিমধ্যে আমাৰ দুয়োখন মহাবিদ্যালয় পৰিদৰ্শনৰ বাবে ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা পৰিদৰ্শক হিচাপে আহিছিল শ্ৰদ্ধাৰ লক্ষী দত্ত চাৰ। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাই তেখেতক প্লেন ফিল্ডৰ পৰা আনি চাৰ্কিট হাউচত থৈ মোক নিবলৈ আহিছিল। পৰিদৰ্শক মহোদয়ে মোক চাৰ্কিট হাউচলৈ নিবৰ বাবে তেওঁক পঠাইছিল। তেওঁৰ গাড়ীৰেই মোক চাৰৰ ওচৰলৈ লৈ গৈছিল। চাৰৰ লগত আমাৰ ঘৰখনৰ এক ঘনিষ্ঠ সম্পৰ্ক আছিল। সেই সূত্ৰে চাৰে আমাৰ ঘৰৰ সকলোৰে খা-খবৰ লোৱাৰ পাছত তামোলৰ লগত খাবলৈ খুন্দা ধঁপাত একন গোটাই দিয়াৰ দায়িত্ব দিয়ে। মই মাৰ ভাগৰ খুন্দা ধঁপাত অকনমান নি চাৰক দিলো। পাছদিনা আবেলি বৰদলনিৰ পৰা দুঠোঙা খুন্দা ধঁপাত আনি চাৰক দিলো। চাৰ উৎফুল্লিত হৈ উঠিল। সেইদিনা ড° হেমন্ত বৰুৱাৰ লগত প্ৰথম বাৰ্তা আলাপ হৈছিল মোৰ। এনেদৰেই পৰিচয়ৰ সূত্ৰপাত হৈছিল আমাৰ মাজত।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাক সঘনাই লগ পোৱা হ'লো তেওঁ উত্তৰ লক্ষীমপুৰ সাহিত্য সভাৰ সভাপতি হোৱাৰ পাছত। কাৰণ উত্তৰ লক্ষীমপুৰ সাহিত্য সভাৰ লগত মোৰ আছিল ওতঃপ্ৰোত সম্পৰ্ক। লাহে লাহে তেওঁৰ লগত বন্ধুত্বৰ ডোলেৰে বান্ধখাই পৰিলো। ৬৭ সংখ্যক অসম সাহিত্য সভাৰ লক্ষীমপুৰ অধিবেশনৰ স্মৃতিগ্ৰন্থখন তেওঁ আৰু মই যুটীয়াভাৱে সম্পাদনা কৰিবলৈ পাই আমি ইজনে সিজনক অধিক সময় লগ পাব লগা হ'ল। ইয়াৰ বাহিৰে বিভিন্ন সভা-সমিতিত সঘনাই তেওঁক লগ পাবলৈ ল'লো।

আমি এতিয়া আহি আহি বান্ধক্যৰ শাৰীত উপনীত হৈছো। সভা-সমিতিলৈ যোৱাটো তেখেতৰ যেনেদৰে কমিছে মোৰো তেনেদৰে কমি আহিছে।

সেয়েহে আমি ইজনে-সিজনক লগ পোৱা নাই আজি ভালেমান দিন। অলপতে ল'ৰা এজনে তেওঁৰ কথোপকথনৰ ভিডিঅ' এটা শুনাইছিল মোক। সেই ভিডিঅ'তে বহুত দিনৰ মুৰত দেখিবলৈ পালো তেওঁক।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ জন্ম হয় ১৯৩৯ চনত। পিতৃ প্ৰয়াত ৰূপেশ্বৰ বৰুৱা আৰু মাতৃ প্ৰয়াত সৰুআইটি বৰুৱা। পিতৃ-মাতৃৰ তত্ত্বাবধানত ডাঙৰ দীঘল হৈ তেওঁ শিক্ষাজীৱন আৰম্ভ কৰে বৰচৰীয়া প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত। মজলীয়া শিক্ষা সাং কৰে আজাদ মজলীয়া বিদ্যালয়ৰ পৰা। তাৰ পাছত পানীত্ৰ বিদ্যাপীঠত নামভৰ্ত্তি কৰে। কিন্তু বিদ্যালয়খন ঘৰৰ পৰা ৮ কিলোমিটাৰ নিলগত হোৱা বাবে দিনৌ খোজকাঢ়ি অহা-যোৱা কৰাত অসুবিধা পাই বৰ্ডিঙত থাকিবলৈ লয়। প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হোৱাৰ পাছত উত্তৰ লক্ষীমপুৰ মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা আই.এ পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হৈ ঘৰুৱা কিছু সমস্যাৰ বাবে কৰ্মসংস্থাপনৰ সন্ধান চলায়। অলপ দিন চাকৰি কৰি ১৯৬৭ চনত স্নাতক ডিগ্ৰী আৰু ১৯৬৯ চনত ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা অসমীয়া বিষয়ত স্নাতকোত্তৰ ডিগ্ৰী লাভ কৰে। তেওঁ বিদগ্ধ পণ্ডিত ড° লীলা গগৈ চাৰৰ তত্ত্বাবধানত বিহুৰ বিষয়ে গবেষণা কৰি ডক্টৰেট ডিগ্ৰীও লাভ কৰে।

আই.এ পাছ কৰি তেওঁ অৰুণাচলত অস্থায়ী ভাৱে কৰ্ম জীৱনৰ পাতনি মেলিছিল যদিও অসীম কষ্ট স্বীকাৰ কৰি ১৯৭২ চনত লক্ষীমপুৰবাসীৰ লগত সহযোগ কৰি 'লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়'খন স্থাপন কৰে। সেই মহাবিদ্যালয়তে প্ৰথমে ভাৰপ্ৰাপ্ত অধ্যক্ষ হিচাপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰি পিছত উপাধ্যক্ষ হয় আৰু ১৯৯৮ চনৰ পৰা অধ্যক্ষ ৰূপে থাকি ২০০৩ চনত অবসৰ গ্ৰহণ কৰে। এটা সুদীৰ্ঘ কৰ্মময় জীৱন মহাবিদ্যালয়খনৰ বাবে উচৰ্গা কৰি মহাবিদ্যালয় খনৰ সৰ্বাংগীন উন্নতিৰ অৰ্থে অৰিহনা যোগাই গৈছে তেওঁ।

পেছাত যদিও তেওঁ মহাবিদ্যালয়ৰ শিক্ষক, নিচাত কিন্তু তেওঁ এজন সাহিত্য কৰ্মী। ভাষা জননীৰ সেৱাত ব্ৰতী হৈ তেওঁ কেইবাখনো গ্ৰন্থ ৰচনা কৰি সাহিত্য ভঁৰাল চহকী কৰিছে।

তেওঁৰ গ্ৰন্থসমূহ হৈছে-

- (ক) লোক উৎসৱৰ পৰম্পৰা (প্ৰবন্ধ সংকলন) ।
- (খ) চিকেন নৈৰ মৰম (গল্প সংকলন) ।
- (গ) পুষ্পাৰ্ঘ (কবিতা পুথি) ।
- (ঘ) বিহুৰ উৎস, ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰা  
(গৱেষণা গ্ৰন্থ সম্পাদিত ৰূপ) ।
- (ঙ) ধূলিকণা (আত্মজীৱনী) ।

সম্পাদিত গ্ৰন্থ

- (ক) পানীত্ৰ নাথ গগৈ ৰচনাবলী
- (খ) শ্ৰীমদ্ভাগৱত উপদেশ সুধা

সম্পাদিত আলোচনী

- (ক) সোৱণশিৰি (অসম সাহিত্য সভাৰ লক্ষীমপুৰৰ ৬৭ সংখ্যক  
অধিবেশনৰ স্মৃতি গ্ৰন্থ) যুটীয়াভাৱে ।
- (খ) লখিমী- লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ ৰূপালী জয়ন্তীৰ  
স্মৃতিগ্ৰন্থ ।

সমাজ সেৱাৰ মনোভাৱ বিৰাজ কৰিছিল তেওঁৰ বন্ধে বন্ধে । সেয়েহে তেওঁ ৰাজহুৱা কাম কৰি আনন্দ লাভিছিল । প্ৰবেশিকা পৰীক্ষা পাছ কৰিয়েই তেওঁ নিজৰ জন্ম গাওঁখনৰ বৌদ্ধিক উদ্ভৱণ কল্পে 'ভাস্কৰ পুথিভঁৰাল' নামৰ পুথিভঁৰাল এটি স্থাপন কৰিছিল । পৰৱৰ্তী সময়ত তেওঁ বাঁহপাতি অঞ্চলৰ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ বৰনামঘৰ আৰু নৱজ্যোতি ৰংগমঞ্চ প্ৰতিষ্ঠাত ইন্দ্ৰন যোগায় । লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠাৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁৰ সক্ৰিয় সহযোগিতা সমাজ সেৱাৰ এক জ্বলন্ত নিদৰ্শন । ড° হেমন্ত বৰুৱাৰ জীৱনৰ আটাইতকৈ উল্লেখযোগ্য কথাটো হৈছে গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অধীনত গৱেষণা কৰিবলৈ অহা (ভাৰত-জাপান চুক্তি অনুযায়ী) জাপানৰ ছাত্ৰ হাৰুহিচা আচাদা । যিগৰাকী জাপানী গৱেষকে তেখেতৰ ঘৰতে থাকি গৱেষণা কৰাৰ সুযোগ লাভ কৰিছিল আৰু শেষত ড° অৱনী ভাগৱতীৰ অধীনত ডক্টৰেট ডিগ্ৰী লাভ কৰিছিল ।

## বটবৃক্ষৰ দৰে এজন শিক্ষক - ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা

ভৰত ৰাজখোৱা

১৬শ শতিকাৰ কথা। কাঞ্চিপুৰম সাম্ৰাজ্যলৈ আজি এজন বিশেষ অতিথি আহিব। তেখেতক সাত্বিক বীতি-নীতিৰে আদৰিবলৈ মহাৰাজ সুবৰ্ণকৰ্ণ স্ৰয়ং ব্যস্ত হৈ আছে। ৰাজ পৰিয়ালৰ গুৰু মহল সাজু কৰি তোলা হৈছে। সেই বিশেষ অতিথিজন হৈছে সিংহলৰ মহামান্য পণ্ডিত গুৰু সূৰ্য কৰুণাতিলক।

সমুদ্ৰতীৰৰ পৰা ৰাজ মহললৈ আদৰি আনিবলৈ মহা অমাত্য সুবৰ্ণকৰ্ণ নিজে ওলাইছে। কাৰণ গুৰুসূৰ্য কৰুণাতিলক আহিছে মহাৰাজ জ্ঞানানন্দ কুম্ভৰ পুত্ৰ চন্দ্ৰানন্দ কুম্ভ আৰু মহা অমাত্য সুবৰ্ণকৰ্ণৰ পুত্ৰ মেঘকৰ্ণক শিক্ষাদানৰ নিমিত্তে। গতিকে তেখেত এতিয়া ৰাজ অতিথি।

সাৰথিয়ে ৰথ সাজু কৰি তুলিছে। তেনে সময়তে সাম্ৰাজ্যৰ জটিল পৰিস্থিতিৰ বাবে তৎকালিন ভাৱে ৰাজসভা অনুষ্ঠিত কৰিব লগা হ'ল। মহা অমাত্য সুবৰ্ণকৰ্ণ গুৰুক আদৰিবলৈ সমুদ্ৰতীৰলৈ যোৱাত বাধা আহি পৰিল।

উপায়হীন মহা অমাত্যই পুত্ৰ মেঘকৰ্ণক কাষলৈ মাতি আনি ক'লে - "পুত্ৰ ৰাজনৈতিক পৰিস্থিতিৰ বাবে গুৰুক আদৰি আনিবলৈ মই যাব নোৱাৰাত পৰিলোঁ। এতিয়া তুমিয়েই সেই মহান কাৰ্য সম্পাদন কৰিব লাগিব। তাৰ বাবে ৰথ আৰু সাৰথি সাজু হৈ আছে।

অমাত্য পুত্ৰ মেঘকৰ্ণৰ বয়স মাথো বাৰবছৰ।

"পিতা, মইতো গুৰুক দেখাই নাই। বন্দৰৰ বহুত মানুহৰ মাজত মই তেখেতক

কেনেকৈ চিনি পাম?”

হাঁহি এটা মাৰি ক'লে মহা অমাত্য সুবৰ্ণকৰ্ণই - “তুমি মাত্ৰ জাহাজঘাটৰ প্ৰস্থানত থিয় হৈ থাকি জাহাজৰ পৰা নামি অহা প্ৰত্যেকজন ব্যক্তিৰ ওপৰত চকু ৰাখিবা। যিজন ব্যক্তিৰ উচ্চ শিৰ, মুখমণ্ডলত গান্ধীৰ্য কিস্ত প্ৰসন্নভাৱ বিৰাজমান, শাল বৃক্ষৰ দৰে ঋজু শৰীৰ, সাজপোছাক, অতি পৰিপাটি, বচনত ধীৰ খোজত গম্ভীৰ সেইজনেই তোমাৰ গুৰু। তুমি কাকোৱেই সুধিব নালাগে।”

আৰু কিশোৰ মেঘকৰ্ণই কাকো নুসুধাকৈ পিতৃয়ে কোৱাৰ দৰেই গুৰুসূৰ্য কৰুণাতিলকক চিনি পালে। প্ৰণাম জনালে আৰু স-সন্মানে ৰাজ ভৱনলৈ আদৰি আনিলে। (কাহিনিটো দক্ষিণ ভাৰতীয় সাধুৰ পৰা সংগ্ৰহিত।)

এয়াই হ'ল ব্যক্তিত্ব। ব্যক্তিত্ব কেৱল মাত্ৰ শৰীৰৰ সৌষ্ঠৱ বা ভাষাই নহয়। ব্যক্তিত্ব হ'ল জ্ঞান, শব্দ প্ৰয়োগ, আচৰণ, মুখমণ্ডলৰ জ্যোতি আৰু দৃঢ়তা, সাজ-পোছাক, খোজ-কাটলৰ এই সকলোবোৰৰে সমষ্টি। এজন শিক্ষাগুৰুৰ ব্যক্তিত্বই তেখেতৰ পৰিচয়।

সেয়েহে মন্ত্ৰীপুত্ৰই কোনো অসুবিধাত নপৰাকৈ গুৰুসূৰ্য কৰুণাতিলকক বিচাৰি পাইছিল।

১৯৭৫-৭৭ চনত আমি কলেজীয়া ছাত্ৰ, সেই সময়ত যদি আমাক কোনোবাই সুধিলেহেঁতেন - “তোমালোকৰ কলেজৰ হেমন্ত বৰুৱা নামৰ অধ্যাপকজন কেনেকুৱা, দেখিলে চিনি পামনে?” তেখেতক আমি ক'লো হেতেন—“বগা ধূতী পাঞ্জাবী পৰিহিত, ওখ-পাখ, দৃঢ় মুখমণ্ডলৰ ব্যক্তিজনেই হেমন্ত বৰুৱা। দেখাত কঠোৰ যেন লাগে কিন্তু অত্যন্ত মৰমীয়া মানুহজন। সাহিত্য সম্পৰ্কে মুখ মেলিলেও বুজা যায় বৰুৱা চাবৰ জ্ঞানৰ গভীৰতা।”

হয়, সেইজনেই লক্ষ্মীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ অৱসৰপ্ৰাপ্ত অধ্যক্ষ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা।

বৰুৱা চাৰ এনে এজন ব্যক্তি যাক এবাৰ লগ পোৱাৰ পাছত জীৱনলৈ পাহৰিব পৰা নাযায়। ইয়াৰ বিপৰীতে কিন্তু বহু ব্যক্তিক জীৱনত বহুবাৰ লগ পোৱাৰ পাছতো পুনৰ লগ পালে ক'ত লগ পাইছিলোঁ ধৰণৰ ভাৱ এটাহে

মনলৈ আহে।

আমি ভাগ্যবান আছিলোঁ। সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ প্ৰতি অপত্য স্নেহ বুকুত পুঁহি ৰাখি কৃত্ৰিম কঠোৰতা মুখত বিয়পাই ৰখা হেমন্ত বৰুৱাৰ দৰে শিক্ষক খুব কম লোকেহে লগ পায়।

অসমীয়া ভাষাত তেখেতৰ আছিল বিশাল দখল। টেবুলৰ পৰা কিতাপখন তুলি নোলোৱাকৈ অনৰ্গল বুজাই যাব পাৰিছিল ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক। কবলৈ গলে ছাত্ৰী প্ৰায় নাছিলেই। আমাৰ শ্ৰেণীত দুগৰাকী মাত্ৰ ছাত্ৰী আছিল। লাৰণ্য দত্ত আৰু শ্ববনম বেগম।

চাৰৰ প্ৰতি আমি আজীবন কৃতজ্ঞ, কাৰণ চাৰ আমাৰ বাবে বন্ধু আছিল। চিঞৰ-বাখৰ কৰি হাল্লা লগাই থকা ল'ৰাকেইটাক চাৰে চকুৰে শাসন কৰিছিল। প্ৰায় নহঁহা আৰু গহীন হৈ থকা বৰুৱা চাৰে আমালৈ চাই ওঁঠৰ চুকত হাঁহি এটা মাৰিলেই আমি কৃতার্থ হৈছিলোঁ আৰু চুপ মাৰিছিলোঁ। ই কেনেধৰণৰ শাসন আছিল, ভয়ো আছিল, ভালো লাগিছিল।

দুষ্টালি আৰু অসভ্যালিৰ দুটা কথা। অসৎ প্ৰবৃত্তিৰ ছাত্ৰই অসভ্যালি কৰে, তেনে ছাত্ৰৰ প্ৰতি বৰুৱা চাৰ অতি কঠোৰ আছিল। সিবিলাকক শাৰীৰিক শাস্তি দি হ'লেও সজ পথলৈ আনিছিল। তেনে কিছুমান দৃশ্য আজিও মাজে মাজে মনত পৰে।

১৯৭৫ চনত মেট্ৰিক পাছ কৰি আমি যেতিয়া মহা বিদ্যালয়খনত নামভৰ্তি কৰিছিলোঁ, তেতিয়া এটাই মাত্ৰ ঘৰ আছিল মহাবিদ্যালয়খনত। বৰ্তমানসোমাইয়ে দেখা বাওঁফালৰ ঘৰটো এতিয়া তাৰ ঠাইত নতুন বিল্ডিং নিৰ্মাণ হৈছে বাৰাণ্ডাখনত ইটা জাপি থোৱা আছিল। প্লাষ্টাৰ কৰা হোবাই নাছিল।

সেই দীঘল ঘৰটোৰ প্ৰথম কোঠাটোৱেই আছিল অধ্যক্ষ, অধ্যাপক আৰু কাৰ্যালয় সহায়ক সকলোৰে বাবে। এই সুযোগতে আমি মহাবিদ্যালয়লৈ গৈয়েই লগ পোৱা শিক্ষকসকলৰ নাম ল'বলৈ বিচাৰিছোঁ।

অধ্যক্ষ আছিল ব্ৰজেন শৰ্মা বৰুৱা চাৰ, হেমন্ত বৰুৱা আছিল উপাধ্যক্ষ আৰু অসমীয়া বিভাগৰ অধ্যাপক। ইংৰাজীৰ অধ্যাপক আছিল প্ৰয়াত হৰেন্দ্ৰ

কুমাৰ ভূঞা। সুন্দৰ স্মাৰ্ট মানুহজন, আমি তেখেতৰ খোজ-কাটল অংগী-ভংগী অনুকৰণ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিলোঁ। একাউণ্টেণ্টচীৰ আছিল অধ্যাপক সৰ্বেশ্বৰ ফুকন। অৰ্থনীতি পঢ়াইছিল বলোভদ্ৰ ফুকন চাৰে। ব্যৱসায় সংগঠন পঢ়াইছিল ববীন বৰদলৈ ছাৰে। এইটো বিষয়তে পাছত লগ পাইছিলোঁ জীতেন শৰ্মা চাৰক। শৰ্মা চাৰ এতিয়াও ডেকা ল'ৰাৰ দৰে সুন্দৰ হৈ আছে।

আমাৰ প্ৰিয় মানুহ বিনোদ দত্ত চাৰৰ খং উঠিলেও মুখৰ হাঁহিটো আঁতৰি যোৱা নাছিল। এজন বন্ধু আছিল ৰাজকুমাৰ-দা। কাৰ্যালয় সহায়ক। ইন্দ্ৰমণি ৰাজকুমাৰ। জীৱন উদযাপন কৰিব জনা এজন ব্যক্তি। বৰ্তমান লক্ষীমপুৰৰ সাহিত্য জগতখনৰ এটি চিনাকী নাম। চিৰ তৰুণ মানুহজন মোৰ বাবেও ৰাজকুমাৰ-দা।

ডাঙৰ ডাঙৰ এহাল বুদ্ধিদীপ্ত চকুৰে বাণিজ্যিক আইন পঢ়োৱা বৰ্ণবীৰ নাথ, মিত্ৰ ছাৰ, গণিতৰ ৰঞ্জিত বৰুৱা চাৰ আৰু ইংৰাজীৰ সুৰেশ গোস্বামী চাৰ আৰু কেইটামান, দিনৰ বাবে অহা জামাল চাৰেও আমাক বহু কথা শিকাই গ'ল। ভবালী বাইদেউকো ভাল লাগিছিল। দ্বিতীয়জন কাৰ্যালয় সহায়ক আমি 'শ্যাম'-দা বুলিয়েই জানিছিলো। তেওঁৰ নামটো নজনাকৈয়ে দিনবোৰ পাৰ হৈ গ'ল।

হেমন্ত বৰুৱা চাৰে আমাক (তেতিয়া তেখেতে ডক্টৰেট লোৱা নাছিল) টিকেদ্ৰজিৎ নাটকখন পঢ়াইছিল। টিকেদ্ৰজিৎ নাটকখনৰ এটা মুখ্য চৰিত্ৰ আছিল 'ঠঙাল জেনেৰেল।' এই ঠঙাল জেনেৰেল আছিল মণিপুৰৰ ৰাজমন্ত্ৰী, যুদ্ধক্ষেত্ৰৰ সেনাপতি আৰু টিকেদ্ৰজিতৰ মুখ্য উপদেষ্টা। মানসিকভাৱে এজন অতি শক্তিশালী মানুহ। কোনো ধুমুহা আৰু সমস্যাই টলাব নোৱাৰা মানুহ। দেশ আৰু জাতিৰ মঙ্গলৰ বাবে যিকোনো কঠোৰ সিদ্ধান্ত হাঁহিমুখে গ্ৰহণ কৰিব পাৰিছিল ঠঙাল জেনেৰেলে। পৰিধেয় পোছাক আছিল অতি সাধাৰণ।

ঠঙাল জেনেৰেলৰ দেশপ্ৰেমৰ কথা বুজাই থাকোতে বৰুৱা চাৰৰ মুখমণ্ডলত এক গভীৰ অভিব্যক্তি প্ৰকট হৈ পৰিছিল। আমি যেন চাৰৰ মাজত বিচাৰি পাইছিলোঁ ঠঙাল জেনেৰেলৰ চৰিত্ৰটো। আমি ফুচফুচাই কথা পাতিছিলোঁ। 'ঠঙাল জেনেৰেল চাগে বৰুৱা' চাৰৰ দৰেই আছিল বা বৰুৱা চাৰ

“ঠঙাল জেনেবেল”ৰ দৰে এই দুয়ো ব্যক্তিত্বৰ মিল দেখাৰ পাছত আমি গম নোপোৱাকৈয়ে আমাৰ মাজত প্ৰচলন হৈছিল এটা নতুন নাম। “ঠঙাল জেনেবেল”। আমাৰ বাবে আছিল সেই শব্দ দুটা গভীৰ অৰ্থবহ যদিও কিছুমানে পাতলকৈ লৈছিল। অতি সংগোপনে আমাৰ ওঁঠে ওঁঠে বাগৰিছিল “ঠঙাল জেনেবেল আহিছে, ঠঙাল জেনেবেল আহিছে।”

আমি ভাবিছিলোঁ বৰুৱা চাৰে নজনাকৈ আমি এই উপ-নামটো ব্যৱহাৰ কৰিছিলোঁ। কিন্তু তেখেতে সকলো গম পাইছিল। ওঁঠৰ চুকৰ বহস্যময় হাঁহিটোৰে আমাৰ দুপ্তালিবোৰক কটাক্ষ কৰিছিল। অৱশ্যে বহুদিনৰ মূৰত কলেজৰে এখন সভাত তেখেতে হাঁহি হাঁহি কৈছিল, “মোক ল’ৰাবোৰে নাম দিছে ঠঙাল জেনেবেল। মই জানিও নজনাৰ ভাও জুৰিছিলোঁ কাৰণ ইহঁতবোৰ মোৰেই ল’ৰা।”

সকলোৰে এটা সপোন থাকে। হেমন্ত বৰুৱা চাৰেও এটা সপোন আছিল, এখন সাম্ৰাজ্য গঢ়াৰ। সেইখন সাম্ৰাজ্যই হ’ল বৰ্তমান উত্তৰ পূব অসমৰ এখন নামজ্বলা শিক্ষানুষ্ঠান ‘লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়।’

মানুহৰ মুখত শুনিবলৈ পোৱা মতে বৰুৱাচাৰে সপোনৰ অনুষ্ঠানটিৰ কাণ্ডাৰীৰ আসনখন নিজহেঁ আগবঢ়াই দিছিল শ্ৰদ্ধাৰ ব্ৰজেন শৰ্মা বৰুৱা চাৰলৈ। শৰ্মা বৰুৱা চাৰেও হেমন্ত বৰুৱা চাৰৰ অনুৰোধ উপেক্ষা কৰিব নোৱাৰি নিজৰ কৰ্মক্ষেত্ৰ এৰি আহি লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষৰ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰিছিল। তাৰ কাৰণ হ’ল, মহাবিদ্যালয় হোৱাৰ বাবে প্ৰথম অধ্যক্ষজন বাণিজ্য বিষয়ৰ হ’ব লাগে। এইবোৰ তেতিয়াই শুনা কথা। (মোৰ তথ্য বিভ্ৰান্তিৰ বাবে সংশ্লিষ্টসকলৰ ওচৰত ক্ষমা বিচাৰিলোঁ।)

এজন গাঁৱৰ যুৱক, যিজনে বুকুত পুঁহি ৰাখিছিল সমাজৰ বাবে কিবা এটা কৰাৰ। এদিন ভবামতেই সপোন বাস্তৱ হ’ল। তেখেতেই হ’ল ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা।

নিজৰ একাগ্ৰতা আৰু অধ্যৱসায়ৰ বলত, গাঁৱৰ প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত পঢ়া এজন ছাত্ৰই বিশ্ববিদ্যালয়ৰ সৰ্বোচ্চ ডিগ্ৰী আহৰণ এখন অনন্ত আলোকৰ ঘৰ প্ৰতিষ্ঠা কৰিলে সেইজনেই ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা।

ভূমিৰ পৰা ভূমালৈ কেনেদৰে উত্তীৰ্ণ হ'ব পাৰি তাৰেই উদাহৰণ ড°  
হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা। অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰাক্তন উপ সভাপতি ড° হেমন্ত  
কুমাৰ বৰুৱা।

চাৰে যি কেইজনক নাম কাঢ়ি মাতিছিল, এই লেখক সেইকেইজনৰ  
মাজৰে মাথো এজন আছিলোঁ। সেয়ে মই নিজকে ভাগ্যবান বুলি ভাবোঁ।

বৰুৱা চাৰৰ আশীৰ্বাদৰ হাত এখন এতিয়াও মোৰ শিৰত আছে। এয়া  
কোনো তোষামোদ বা মিথ্যাবাদ নহয়, অকপট সত্য কথা।

চাৰৰ সু-স্বাস্থ্য আৰু দীঘ জীৱন কামনা কৰিলোঁ।

## শ্ৰদ্ধাৰ বৰুৱা চাৰৰ সান্নিধ্যত

ধনদা দেৱী

শৈক্ষিক, সামাজিক, প্ৰজ্ঞা আৰু নান্দনিক চৈতন্যক চৰ্ত হিচাপে ৰাখি নিজকে একান্তভাবে সক্রিয় কৰি ৰখা ডক্টৰ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা ছাৰে বয়স হিচাপে ইতিমধ্যে আশীবছৰত ভৰি থৈছে। তেখেতৰ আশী বছৰীয়া জন্ম দিনৰ ওলগ হিচাপে দুৱাযাৰ লিখিবলৈ পাই সুখী হলোঁ।

ছাৰৰ বিষয়ে দুৱাযাৰ লিখোঁ বুলি কলমটো হাতত লৈ মগজুৱে কচৰং চলাওঁতেই মনলৈ আহিল— ১৯৮৫ চনটো। স্থান আৰু কালৰ সীমা অতিক্ৰম কৰি সমুখত ভাহি উঠিল ৪০ বছৰৰ আগৰ খৰালিৰ শান্ত-সৌম্য ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদীখন। ছাৰৰ লগত প্ৰথম দেখা-সাক্ষাৎ হৈছিলোঁ ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদীৰ বুকুত। ডিব্ৰুগড়লৈ যাত্ৰা কৰি বাছৰ পৰা নামি দৌৰা-দৌৰিকৈ ফেৰীত উঠি বহা আসন বিচাৰি বেঞ্চত বহিছোঁ। মোৰ সমুখৰ বেঞ্চখনত যুবক এজনে মজলীয়া শকত বেগ এটা থৈ থিয় দি আছে। খন্তেক পিছতে বেঞ্চখনত থকা বেগটো কোলাত লৈ ওখ-পাখ, শান্ত-সৌম্য, গহীন-গম্ভীৰ পেণ্ট চাট পিন্ধা মানুহজন বহিছে। প্ৰথম দৰ্শনতে তেখেতৰ প্ৰতি মনত সমীহ ভাৱা এটা জাগি উঠিছিল। মই লক্ষ্য কৰিলোঁ, তেখেতে মূৰটো কিঞ্চিৎ ইফালে সিফালে বেঁকা কৰি চৌপাশৰ পৰিবেশটো নিৰীক্ষণ কৰিছে। যাত্ৰীসকল উঠি শেষ হ'ল। ফেৰিখন বিশাল ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ বুকুৱেদি গতি ললে।

হৃদয়ত সমীহ ভাৱনাটো লৈ অচিনাকী ব্যক্তিজনৰ আগফালে মুখামুখিকৈ বহি গৈ আছোঁ। তেখেতে বেগৰপৰা বাতৰি কাকতখন উলিয়াই

লৈছে। কাকতখন যেন এখন পৰ্দা হৈ চাৰ আৰু মোৰ মাজত থিয় দি আছে। যাৰবাবে ময়ো মোৰ ফালে থকা কাকতৰ পৃষ্ঠাটোৰ বৰ বৰ হৰফৰ আখৰৰ শাৰীবোৰত চকু ফুৰাই আছোঁ। তেনেতে কিছু নিলগত বহি থকা মোৰ সহপাঠী কোমেশ্বৰ শৰ্মা বৰ্তমান (লক্ষীমপুৰ বালিকা মহাবিদ্যালয়ৰ অৱসৰপ্ৰাপ্ত অধ্যাপক) উঠি আহি ছাৰৰ ওচৰত থিয় দিয়ে। ছাৰে কাকতখন তললৈ নমাই শৰ্মাৰ লগত কথা পাতিবলৈ ধৰিলে। কথাৰ মাজতে শৰ্মাই বৰুৱা ছাৰক মোৰ লগত চিনাকি কৰি দিয়ে—“এখেত আমাৰ লক্ষীমপুৰ কমাৰ্চ কলেজৰ উপাধ্যক্ষ — হেমন্ত বৰুৱা ছাৰ, ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ত গৱেষণা কৰি আছে।”

মই নমস্কাৰেৰে ছাৰক শ্ৰদ্ধা জ্ঞাপন কৰোঁ, কিন্তু কথা পতাৰ সাহস নহ'ল। তেতিয়া মই কিছু সংকোচিত স্বভাৱৰ আছিলোঁ। তদুপৰি ব্যক্তিত্বসম্পন্ন মানুহৰ স্বাভিমानी সতৰ্কতাৰ বিষয়ে জানোঁ। যিকোনো মানুহৰ লগত তেখেতসকলে সতৰ্কাই কথা নাপাতে। ওচৰত থাকিলেও মানসিক দূৰত্ব বজাই ৰাখে। সেয়ে ময়ো নদীৰ ফালে মূৰটো বেঁকা কৰি আছোঁ। চকুহাল বহনকৈ মেলি নদীৰ নিটোল নান্দনিক ৰূপটো চাইছোঁ।

খৰালিৰ ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদী বাৰিষাৰ দৰে উচ্ছল নহয়, বৰ গহীন- গভীৰ। ফৰকাল ৰ'দে গা-ঘেলাই আছে নদীৰ বুকুত। ৰ'দৰ বিলাস নেওচি পানী ফালি ফালি কোঁ-কোঁৰাই আগবাঢ়ি গৈ আছে ফেৰী। মোৰ চেতনাত ইতিমধ্যে বিশাল ব্ৰহ্মপুত্ৰখন সাগৰ হৈ গৈছে। মন গৈছে কবিতা গুণগুণাবলৈ।

মনৰ উচটনিত ওলাই আহিল দেবকান্ত বৰুৱাৰ 'সাগৰ দেখিছা' কবিতাটো। যথা সম্ভৱ নিম্ন স্বৰত কবিতাটো গুণগুণাই সাগৰৰ মাজদি গৈ থকাৰ অনুভৱত ডুব গৈ থাকোঁতেই ফেৰীখন ৰৈ গ'ল। বন্ধ হৈ গ'ল গুণগুণনি।

উৱা! কি হ'ল, ফেৰিখন দেখোন মাজপানীতে ৰৈ গ'ল !  
কাণত বাজিল— 'ফেৰি লাগি ধৰিলে, হ'ল আৰু, কিমান সময় লাগে ঠিক নাই!'

ফেৰীৰ চালকৰ লগতে একাংশ যাত্ৰীয়েও ফেৰীখন এৰুৱাবলৈ চেষ্টা কৰি আছে। নাই ফেৰীৰ গা নলৰে।

নদীৰ বুকুত ফেৰী লাগি ধৰা কাণ্ডটো মোৰ বাবে জীৱনৰ প্ৰথম অভিজ্ঞতা। মই কিছু আতংকিত হৈ বৰুৱা ছাৰক সুধিলোঃ -ছাৰ কি হ'ব এতিয়া আমাৰ ?

ছাৰৰ গহীন কণ্ঠ :- 'একো নহয়, নাও যদি এৰ নাখায় তেতিয়া ইয়াতে ৰাতিটো কটাব লাগিব। ইউনিভাৰ্ছিটিৰ ষ্টুডেণ্টবোৰে ঘৰৰ পৰা অনা টোপোলাবোৰ খুলি মেলি কি কি আছে চাব লাগিব ; তাকে খাই প্ৰাণ বচাব লাগিব আৰু !

মই কথাটো সঁচা বুলি ভাবি পেটতে হাতভৰি লুকাইছিল। মানে পেটেপেটে একপ্ৰকাৰ আতংকিত হৈ আছিলোঁ আৰু গোপনে মাথোঁ ভগৱানক প্ৰাৰ্থনা কৰিছিলোঁ।

কিছু সময়ৰ পাছতে ফেৰীখন বালি চৰৰ পৰা এৰ খালে। ছাৰলৈ ভয়ে ভয়ে আঁৰ চকুৰে চাই দেখিলোঁ-তেখেতৰ মুখমণ্ডলত গহীন হাঁহি এটা বিয়পি আছে। তেখেতে শৰ্মালৈ চাই ক'লে 'দেৱীয়ে ভীষণ ভয় খালে দেই।'

মোৰ সংকোচ আঁতৰি গ'ল। কলোঁ ছাৰ আপুনি ইমান গহীন আৰু চিন্তিত হৈ কৈছে, ভয় নাখামনে ?

উদ্ধ ৰসাল পৰিৱেশটোৰ পাছতে বৰুৱা ছাৰৰ লগত একেবাৰে সহজ হৈ কথা পাতিলোঁ। মোৰ ঘৰ ক'ত ? গৃহস্থৰ নাম কি ইত্যাদি ঘৰুৱা ইটো সিটো প্ৰশ্ন কৰিলে।

সেইদিনাই গম পালোঁ --গহীন, গস্তীৰ , দেখাত নিৰস যেন লগা মানুহজনৰ মাজত এজন সৰল আৰু ৰসিক মানুহো সোমাই আছে।

ইয়াৰ পাছত ছাৰ আমাৰ অসমীয়া বিভাগৰে গৱেষক ছাত্ৰ হিচাপে বিভাগটোৰ বিভিন্ন চেমিনাৰ বা আন আন অনুষ্ঠানত তেখেতক লগ পাপুঁ। বিভিন্ন বিষয়ৰ কথা পাতেঁ। ছাৰে পঢ়া-শুনা ক্ষেত্ৰত দুই-এটা পৰামৰ্শ দিয়ে। যেনে বিষয়বোৰ লগে লগে খৰচি মাৰি বুজি ল'ব লাগে, লগে লগে বহীত নোটবোৰ লিখি যাব লাগে, তেতিয়া পৰীক্ষাৰ সময়ত টেনচন নাথাকে ইত্যাদি।

বিশ্ববিদ্যালয় পৰীক্ষাবোৰতো ছাৰে নিৰীক্ষকৰ দায়িত্ব পালন কৰা

দেখিছোঁ। এবাৰ পৰীক্ষাৰ আৰম্ভণিতে ছাৰে বহী বিলাওঁতে মোৰ ভাগত ভিতৰৰ পাতকেইটামান ফটা বহী এখন পৰিল। পৰীক্ষাৰ্থী হিচাপে ওপৰৰ পৃষ্ঠাত লিখিব লগাবোৰ লিখি পাতটো লুটিয়াই দিওঁতেই মনটো তেনেই সেমেকি গ'ল। লগে লগে কন্দনামুৰা হৈ ছাৰক আন এখন বহী বিছাৰিলোঁ। দ্বিতীয় বহীখন পাবলৈ মই প্ৰায় ১০ মিনিট সময় ৰ'ব লগা হ'ল। যিহেতু পৰীক্ষাৰ্থীৰ সংখ্যা অনুযায়ীহে বহীবোৰ অনা হয়।

বহীখন দি ছাৰে ক'লে—'টেনচন ল'ব নালাগে। সময়টো মেকআপ হৈ যাব।' মই কথাটো বুজি পোৱা নাছিলোঁ।

নিৰ্দিষ্ট সময়ত ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ পৰা বহীবোৰ উঠাই লওঁতেহে বুজি পালোঁ। ছাৰে এফালৰ পৰা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বহীবোৰ উঠাই টেবুললৈ নি ৰোল নাম্বাৰ অনুযায়ী ঠিক-ঠাক কৰা সময়ত মই লেখিয়েই আছোঁ। দহ মিনিটমানৰ শেষতহে তেখেতে মোৰ বহীখন খুজি লৈছিল। লোৱাৰ আগতে অতি উদ্ভিগ্ন হৈ মই কিজানি প্ৰশ্ন নম্বৰবোৰ দিওঁতে ভুল কৰিছোঁ, সেইবাবে তেখেতে পুণৰ এবাৰ চাবলৈ মোক সঁকীয়াই দিছিল। সেই দিনাৰপৰা বৰুৱা ছাৰ মোৰ শিক্ষাগুৰু হৈ পৰিল।

ইয়াৰ পাছত ছাৰক সঘনাই লগ পোৱাৰ সৌভাগ্য হোৱা নাছিল যদিও বাতৰি কাকত আৰু চিঠি-পত্ৰ যোগে ছাৰে যে অসম সাহিত্য সভাৰ লগতে আন কেইবাটাও অনুষ্ঠানৰ সৈতে জড়িত সেই কথা জানিছিলোঁ। ৰাজ্যিক ভিত্তিত; জিলা ভিত্তিত প্ৰকাশিত আলোচনী, স্মৃতিগ্ৰন্থ আদিত ছাৰৰ গৱেষণামূলক মূল্যবান প্ৰবন্ধ পঢ়িবলৈ পাইছিলোঁ। বিশেষকৈ বিহুৰ ওপৰত প্ৰকাশিত তেখেতৰ গৱেষণামূলক প্ৰবন্ধই মোক সম্বুদ্ধ কৰিছিল। সেয়ে ছাৰক ক'ববাত লগ পালেই কওঁ—'ছাৰ আপুনি সাহিত্য সভাৰ লগত, শিক্ষাৰ লগত, সামাজিক কামৰ লগত ইমানকৈ জড়িত হৈ থকাৰ পাছতো ইমান গভীৰ আৰু মূল্যবান লেখাবোৰ কিদৰে লেখি আছে। সঁচাকৈয়ে আপুনি সকলো দিশ কেনেকৈ বজাই ৰাখে, ভাৱিলে আচৰিত লাগে।

ছাৰে ওলোটাৰ মাক ক'লে, "তুমিও দেখোন গৃহিণী হোৱাৰ লগতে,

মাষ্টৰণী হৈ অসমৰ আগশাৰীৰ কাকতালোচনীত নিয়মিত লেখি আছা ! লেখি থাকিবা দেই।”(মনৰ মাজত বহু সময় ধৰি বাক্যটোৱে পাক লৈ থাকিল। ঠিকেই, মহিলাসকল সৃষ্টিৰ লগত জড়িত হ'ব লগা হ'লে বহু সময়ত দশভূজা ৰূপ ধাৰণ কৰিব লগা হয়।) যি কি নহওঁক, ছাৰৰ কথাই মোক বৰ উৎসাহিত কৰে।

আনন্দৰ কথা এয়ে যে আশীবছৰ অতিক্ৰম কৰা সময়তো ছাৰৰ জীৱনটো সংসাৰৰ তিতা-কেহাই আঙুৰি ধৰি জীৱনটো নিবস কৰি পেলোৱা নাই। এতিয়াও তেখেতৰ জীৱনটো আবেগ-অনুভূতিৰে, নান্দনিক চেতনাৰে উদ্যাপনৰ সম্পদ হৈ আছে। মনলৈ আহিছে দাৰ্শনিক-উইলিয়াম অচনাৰে জীৱন সম্পৰ্কে আঙুপকীয়াভাৱে কোৱা কথাষাৰ তেওঁৰ কৈছে যে - আপুনি বৃত্তিগত ধান্দাত ডুবি থাকি থাকি, হিচাপ কৰি কৰি, নিজৰ শক্তি সামৰ্থ্য আৰু সংবেদনশীলতা অপচয় কৰাৰ পাচত, আপুনি এদিন আবিষ্কাৰ কৰিলে যে জীৱনটো উদ্যাপনৰ কৰাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় সংবেদনশীলতা, কোমল ভাৱ, অনুভূতিবোৰৰ তাত স্থানেই নাই।

কথাষাৰ অপ্ৰিয় হলেও সত্য যে জীৱনৰ পুৰা আৰু দুপৰীয়াৰ সময়ছোৱাত অতি সুন্দৰ জীৱন এটি গৰাকী হোৱাৰ পাছটো বহুলোকে কেৱল অৰ্থৰ পিছত দৌৰি দৌৰি শেষ বয়সত জীৱনটো উদ্যাপনৰ বাবে লগা সুকুমল অনুভূতিবোৰ হেৰুৱাই পেলায়। তেনে অসহায় লোক আমি দেখিছোঁ। হয়তো তাৰ বাবে দুৰে দুৰে দুখ প্ৰকাশ কৰিছোঁ। এই ক্ষেত্ৰত বৰুৱা ছাৰৰ জীৱন ধন্য। তেখেতে লোভ-মোহক মুঠি মাৰি ধৰি সভাঘৰ, নামঘৰ, বিহুমেলা, গ্ৰন্থমেলা আদি সকলোতে চলাথ কৰি কেৱল মানুহৰ হৃদয়ৰহে সন্ধান কৰিলে। সেয়ে তেখেতে জীৱন উদ্যাপনৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় আবেগ-অনুভূতি-সংবেদনশীলতা, সামাজিকতা আদি উপাদান সমূহ এই সময়লৈ ধৰি ৰাখিব পাৰিছে।

এই চমু লেখাটোৰ যোগেদি সন্মানীয় বৰুৱা ছাৰলৈ আন্তৰিক শ্ৰদ্ধা নিবেদন কৰিলোঁ। লগতে তেখেতৰ সু-স্বাস্থ্যৰ আশা কৰি ভগৱানক প্ৰাৰ্থনা জনালোঁ।

## ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ জীৱন-কৰ্মৰ ওপৰত ক্ষুদ্ৰ আলোকপাত

নিৰণ কুমাৰ বৰা

“দিনটোৰ কৰিবলগীয়া কামবোৰ কৰি একেবাৰে শেষ কৰা আৰু তাৰপিছত সেই কামবোৰৰ কথা পাহৰি যোৱা। তোমাৰ বাবে যিমানখিনি কৰাটো সম্ভৱ সেইখিনিকে তুমি কৰিবা। সেই কামবোৰ কৰোতে কিছু ভুল-ভ্ৰুটি থাকি গ’ল, সেইবোৰ কথা যিমান সোনকালে পাৰা পাহৰি যোৱা। আগন্তুক দিনটো তোমাৰ কাৰণে হ’ব এটা নতুন দিন। একেবাৰেই নতুন। দিনটো আৰম্ভ কৰা একান্তই অতি নিষ্ঠাৰে মনত প্ৰশান্ত ভাল লৈ আগবাঢ়া। ভুল-ভ্ৰুটিবোৰে যাতে তোমাক আমনি দিব নোৱাৰে, তাৰবাবে অদম্য উৎসাহেৰে কামবোৰ কৰি যোৱা।” উদ্ধৃত কথাখিনি কৈছিল প্ৰসিদ্ধ দাৰ্শনিক ৰাল্ফ ৱালডো টমাৰচনে। কথাখিনি টানি অনাৰ উদ্দেশ্য হ’ল- এনে ভাবেৰে কথা কোৱা মানুহজন মোৰ অতি শ্ৰদ্ধাৰ শিক্ষাগুৰু তথা সাহিত্য চৰ্চাৰ পৰামৰ্শদাতা সন্মানীয় শ্ৰীযুত হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ। গুৰু-শিষ্যৰ সম্পৰ্কেই আমাৰ পৰিচয় ঘটিছিল ১৯৭৫ চনত। শ্ৰদ্ধেয় বৰুৱা চাৰ লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ উপাধ্যক্ষ আৰু মই সেই বৰ্ষতে নামভৰ্তি কৰা প্ৰাক্ স্নাতক শ্ৰেণীৰ (PDC) প্ৰথম বৰ্ষৰ ছাত্ৰ। চাৰে অসমীয়া পঢ়াইছিল ইমান সুন্দৰকৈ ভাবিবকৈ নোৱাৰি। কলেজত লেক্চাৰ দিয়া বুলিহে শুনিছিলো। চাৰক দেখিছিলো ঘৰুৱা শিক্ষকে পঢ়োৱাৰ দৰে খৰচি মাৰি পঢ়াইছিল। সেই পাঠ আৰু পুনৰ চাবলগীয়া হোৱা নাছিল। টিকেট্ৰজিৎ নাটক পঢ়াওঁতে

প্ৰাপ্তন ছাত্ৰ

(১৩৫)

সংলাপবিলাক চৰিত্ৰানুযায়ী অতি সাবলীল ভাবে মঞ্চত কোৱাৰদৰে কৈছিল। যেন এগৰাকী বলিষ্ঠ অভিনেতাহে। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে অতি মনোযোগেৰে শুনিছিল। ঠিক সেইদৰে কবিতা পঢ়াওঁতে লক্ষ্য কৰিছিলো- আবৃত্তিকাৰৰ দৰে কবিতা পঢ়ি, কবিতাটিৰ অন্তভাগলৈ গভীৰভাৱে সোমাই গৈছিল। কাৰো মুখত মাতবোল নাই। মন্ত্ৰমুগ্ধৰ দৰে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে চাৰৰ মুখলৈ চাই যেন মোৰসহে পান কৰিছে। বাঃ অপূৰ্ব, সচাঁই অপূৰ্ব আছিল সেই পৰিৱেশ। শ্ৰদ্ধাত অৱনত হৈছিল শিৰ। ন'কলে ভুল হ'ব চাৰে পঢ়োৱা 'পুৰতি নিশাৰ সপোন' কবিতাটো মোৰ মনৰ দাপোনত ধৰা দিলে মই এতিয়াও নষ্টাল্জিক হৈ পৰো।

শ্ৰদ্ধেয় বৰুৱাচাৰক মই তিনিভাগে আৱিষ্কাৰ কৰিছিলো- শ্ৰেণীকোঠাত, প্ৰশাসনিক কোঠাত আৰু কলেজৰ বাহিৰত। ইটোৰ লগত সিটোৰ কোনো সামঞ্জস্য নাছিল। সেইখিনিতেই বোধহয় প্ৰকাশ ঘটিছিল তেখেতৰ ব্যক্তিত্বৰ সবণীয় দিশ। চাৰৰ পৰা জনামতে কলেজখন খোলাৰ ক্ষেত্ৰত তেখেত বহু ঘাত-প্ৰতিঘাতৰ সন্মুখীন হৈছিল। সংগ্ৰামী সত্তাই চাৰক হতাশ হ'বলৈ নিদিয়াৰ বাবেই লক্ষীমপুৰত কৰ্মাচ কলেজ হ'ল। বৰুৱা চাৰ বাণিজ্যিক বিষয়ৰ ছাত্ৰ নাছিল। সেই সময়ত দৰং কলেজত 'কৰ্মাচ ফেকাল্টিত' অধ্যাপনা কৰা থকা লক্ষীমপুৰ নগৰৰ মাজমজিয়াৰ নিবাসী শ্ৰদ্ধাৰ ব্ৰজেন শৰ্মা বৰুৱা চাৰকে অধ্যক্ষ পতাৰ পৰিকল্পনাৰে উদ্যোক্তাসকল আগবাঢ়িছিল। কিন্তু তেখেতেই বোলে কৈছিল- "কেবল দৰং কলেজতহে এটা ফেকাল্টি আছে, লক্ষীমপুৰত নহ'ব।" এইয়াৰ কথাই চাৰক নিৰোৎসাহ কৰাৰ পৰিৱৰ্ত্তে মনৰ দৃঢ়তাহে ব্যতীৰ্হিছিল। লক্ষীমপুৰ কলেজিয়েট হাইস্কুলৰ তদানীন্তন প্ৰধান শিক্ষক বিমল হাজৰিকা, উঃ লঃ চৰকাৰী হাইস্কুলৰ অৱসৰপ্ৰাপ্ত প্ৰধান শিক্ষক ডিম্বেশ্বৰ দাস, বিশিষ্ট সমাজসেৱক মহানন্দ বৰা, দেবেন্দ্ৰনাথ কাকতি, চিৰাজুল হক বৰুৱা, উঃ লঃ কলেজৰ অধ্যক্ষ যোগানন্দ বৰগোঁহাই আদি চাৰ সকলৰ লগত আলোচনা কৰি অনুস্থিত কৰা ৰাজহুৱা সভাই কলেজ খোলাৰ প্ৰস্তাৱক অনুমোদন জনাই শ্ৰদ্ধেয় বৰুৱা চাৰক ভাৰপ্ৰাপ্ত অধ্যক্ষৰ দায়িত্ব প্ৰদান কৰে। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ নামভৰ্ত্তি কৰি প্ৰাৰম্ভিক অবস্থাত উঃ লঃ কলেজৰ কেইবাগৰাকীও শিক্ষকৰ নিযুক্তি দি পাঠদান আৰম্ভ কৰা হয়। ইয়াৰ উপৰিও

ড০ মুকুন্দ ৰাজবংশী, বিমল হাজৰিকা, বিনোদ দত্ত, গোবিন্দ মেদক, হৰিচন্দ্ৰ ঠাকুৰক নিযুক্তি দি বৰুৱা চাৰে কলেজখনলৈ গতিশীলতা আনে। মাটি, শৈক্ষিক অনুমোদন আদি ক্ষেত্ৰত কিছু লৰাধপৰা হ'ল। চুকুলিভৰীয়া গোপচাৰত ২৫ বিঘা মাটি কলেজৰ নামত আৱণ্টন কৰা হ'ল। বিশিষ্ট ব্যৱসায়ী দেবেন কাকতিক সভাপতি আৰু মদনলাল মালপানীক সম্পাদক হিচাপে লৈ সৰল নিযুক্তি আৰু অধ্যাপক নিয়মীয়া কৰি সন্মানীয় বৰুৱা চাৰক উপাধ্যক্ষৰ দায়িত্ব দিলে। তিনিটা বছৰ উঃ লঃ মহাবিদ্যালয়ত পুৰাবেনা পাঠদান চলাৰ পিছত বৰ্তমানৰ স্থানত অসম আৰ্হিৰ গৃহত পাঠদান চলে। ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অন্তৰ্গত মহাবিদ্যালয়সমূহৰ লক্ষীমপুৰ কৰ্মাচ কলেজে আন্তঃগাঁঠনি, শৈক্ষিক ফলাফলত সুখ্যাতি লভিবলৈ সক্ষম হোৱা আৰিত ব্যক্তিগৰাকী হ'ল শ্ৰদ্ধেয় ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ। শ্ৰদ্ধাৰ ব্ৰজেন শৰ্মা বৰুৱা চাৰৰ অৱসৰৰ পিছত ড০ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰে অধ্যক্ষৰ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰি কলেজখনক সুন্দৰকৈ সজালে।

ভাষা সাহিত্যৰ একনিষ্ঠ সেৱক হিচাপে বৰুৱা চাৰে শিক্ষা-সাহিত্য সমাজৰ ওপৰত বিভিন্ন লেখা, আলোচনী, পত্ৰিকাত প্ৰকাশ হ'বলৈ ধৰে। এগৰাকী সুবক্তা হিচাপে জাতীয়তাবাদী ভাৱধাৰা বিভিন্ন সভাত প্ৰকাশ হোৱা চাৰৰ প্ৰতি সাধাৰণ ৰাইজ আকৰ্ষিত হোৱা দেখা গৈছিল। ১৯৯৫ চনৰ ১৭ ডিচেম্বৰ তাৰিখে তেখেত উত্তৰ লক্ষীমপুৰ সাহিত্য সভাৰ সভাপতিৰ দায়িত্ব মুৰ পাতি লয়। সাহিত্য সভা ভৱনত তেখেতৰ সভাপতিৰ কাৰ্যকালতে জাতীয় বিদ্যালয় এখনো প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিল। বিদ্যালয়, মহাবিদ্যালয়ৰ শিক্ষা সম্পৰ্কীয় অনুষ্ঠান, আলোচনা চক্ৰ, আলোচনী উন্মোচন, বাৰ্ষিক অধিবেশন আদিত বিশিষ্ট অতিথি, নিৰ্দিষ্ট বক্তা, উদ্বোধক, উন্মোচক, আলোচক, সঞ্চালক আদি দায়িত্ব নিষ্ঠাৰে পালন কৰিও লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাৰ সভাপতিৰ গুৰু দায়িত্বও সুন্দৰকৈ পালন কৰিছিল শ্ৰদ্ধেয় বৰুৱা চাৰে। বিভিন্ন শাখাত অনুস্থিত কৰা সভাৰ কাৰ্যসূচীসমূহতো তেখেতে যোগদান কৰি সকলোকে সুখী কৰিছিল। ছাৰ সভাপতিৰ দায়িত্ব থকা কাৰ্যকালত মই পত্ৰিকা সম্পাদক আছিলো। সদ্যহতে বছেৰেকীয়া কাৰ্যকালত এখন পত্ৰিকা প্ৰকাশ পায়। প্ৰথমখন কাৰ্যনিৰ্বাহক শেষ

কবি অকনমান জিৰণী লওঁতে মোক ক'লে- 'হেৰা বৰা, পত্ৰিকা দুখন উলিয়াব লাগিব, পৰা হ'বনে?' মই তপৰাই উত্তৰ দিলো- 'নিশ্চয় পৰা হ'ব চাৰ'। প্ৰথমখন ছমাহৰ ভিতৰত প্ৰকাশ হোৱাকৈ প্ৰস্তুতি চলাবৰ বাবে ছাৰে পৰামৰ্শ দিলে। সেই দিনাই ৰাতি মই পৰিকল্পনা কৰি পিছদিনা চাৰক সবিশেষ জনালো। প্ৰকাশৰ ছপা খৰছৰ বাবে চিন্তা নকৰিবলৈ ক'লে। পৰিকল্পনা মতে প্ৰথম ছমাহত প্ৰথমখন আৰু বাৰ্ষিক অধিবেশনত দ্বিতীয়খন পত্ৰিকা প্ৰকাশ হ'ল। দ্বিতীয়খনৰ ছপা খৰছৰ সম্পূৰ্ণ দায়িত্ব লৈছিল চাৰে। চাৰ হেমন্ত বৰুৱাদেৱে এক কথাৰ মানুহ বাবে ভাৱি-চিন্তি কথা কয় আৰু ভৱামতে কামটো নহ'লে বৰ দুখ পায়। সভাপতিৰ কাৰ্যকালতে মই এটা কথা লক্ষ্য কৰিছিলো, চাৰে, বিনা পৰিকল্পনাত কাম নকৰে। সাংগঠনিক দৃঢ়তা আছিল অতি সৰল। কৰিম বুলি ভৱা কাম কৰিহে এৰিছিল। ঠিক সেইদৰে যাম বুলি কোৱা ঠাইলৈ যিকোনো প্ৰকাৰে গৈছিল। কিবা কাৰণত যাব নোৱাৰিলে খবৰ পঠিয়াবলৈও পাহৰা নাছিল।

২০০৩ চনত অসম সাহিত্য সভাৰ লক্ষীমপুৰ অধিবেশন উদ্‌যাপন হয়। বহু খামখিয়ালি, বাদানুবাদ, বিশৃংখলাৰে 'পেটুকাজান-গৰীয়াজান' সাহিত্য সভাৰ অধিবেশনৰ কাৰ্যসূচী সম্পাদন হয়। সভাৰ প্ৰতিনিধি আৰু সাহিত্য প্ৰেমী ৰাইজে বহু কষ্ট পালে। দলাদলি ৰাজনীতিৰ বাবেই এনে হৈছিল। শ্ৰদ্ধেয় বৰুৱা চাৰ কেইবাটাও গুৰুত্বপূৰ্ণ পদবীত কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰি অধিবেশনখনি সফল কৰি তোলাত দেহেকেহে সেৱা আগবঢ়াইছিল। তাৰ লগতে চাৰে এটা মহৎ কাৰ্য সম্পাদন কৰিছিল। সেইভাগ হ'ল, লক্ষীমপুৰৰ গৌৰৱ 'পানীন্দ্র নাথ গগৈৰ ৰচনাবলী প্ৰকাশ। অসম সাহিত্য সভাৰ পৰৱৰ্তী সময়ৰ সভাপতি সূৰ্য হাজৰিকাই ৰচনাবলীখন প্ৰকাশৰ ছপা খৰছ বহন কৰিছিল। পৰৱৰ্তী সময়ত চাৰ অসম সাহিত্য সভাৰ সন্মানীয় উপ-সভাপতিৰ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰি লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভা আৰু লক্ষীমপুৰৰ সাহিত্যপ্ৰেমীসকলক উৎসাহিত কৰিলে।

শ্ৰদ্ধেয় বৰুৱা ছাৰ আছিল অত্যন্ত সাহসী আৰু অক্লান্ত কৰ্মী। আজাদ অঞ্চলৰ সমাজ জীৱনৰ লগত তেখেতে নিজকে নিয়োজিত কৰি আনন্দ লভে। মাজতে অসুখে আমনি দিলেও কিন্তু মনৰ উদ্যম, উৎসাহ কমাৰ পৰা নাই।

লোক সংস্কৃতিৰ গৱেষক হিচাপে তেখেতে অসমীয়া ভাষা-সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ  
আগবঢ়োৱা অনবদ্য অৰিহনা অনস্বীকাৰ্য। চাৰ এগৰাকী সু-সংগঠকো। আজাদ-  
বাঁপাতি অঞ্চলটিৰ নামঘৰ, পুথিভঁৰাল, ৰঙ্গমঞ্চ, বিহু উদ্‌যাপন, মে-ডাম-মে-  
ফি উদ্‌যাপন, গ্ৰন্থমেলা উদ্‌যাপন, মইনা পাৰিজাত, যুবক সংঘ, কৃষ্টি সংঘ আদি  
প্ৰতিষ্ঠাৰ ক্ষেত্ৰত অগ্ৰণী ভূমিকা গ্ৰহণ কৰি আনন্দ লভা দেখা যায়। বৃহৎ  
অঞ্চলটোৰ বিভিন্ন শিক্ষানুষ্ঠানবিলাকৰ লগত সুসম্পৰ্ক ৰক্ষা কৰি ছাত্ৰ-  
ছাত্ৰীসকলক শৈক্ষিক দিশত আগুৱাই নিয়াত তেখেতৰ যথেষ্ট অৱদান থকাটো  
পৰিলক্ষিত হৈছে। আনকি আজাদস্থিত 'শ্ৰীমন্ত শংকৰ বৰ নামঘৰ'ত অনুস্থিত  
হোৱা 'অখণ্ড ভাগৱত পাঠ' ধৰ্মীয় অনুষ্ঠানটিৰ সভাপতিৰ দায়িত্ব পালন কৰি  
ভকত-বৈষ্ণৱসকলক সেৱা কৰিছিল।

শ্ৰদ্ধেয় ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ একেধাৰে গল্পকাৰ, প্ৰবন্ধকাৰ,  
কবি, সমালোচক, গৱেষক আৰু ভালে কেইখন উৎকৃষ্ট গ্ৰন্থৰ প্ৰণেতা। তেখেত  
এগৰাকী সু-বক্তা। বিয়য়বস্ত্ৰৰ বাহিৰলৈ গৈ ফুলজাৰি মৰা বক্তা তেখেত নহয়।  
সেইবাবে শ্ৰেষ্ঠা-দৰ্শকসকল তেখেতৰ সাৰগৰ্ভ বক্তৃতা শুনি উপকৃত হয়।  
উল্লেখযোগ্য গ্ৰন্থকেইখন হ'ল- লোক সংস্কৃতিৰ পৰম্পৰা, বিহুৰ উৎস, ঐতিহ্য  
আৰু পৰম্পৰা, পানীন্দ্ৰনাথ গগৈৰ ৰচনাৱলী আদিৰ লগতে বিভিন্ন পুথি-  
পত্ৰিকাত, আলোচনীত বহু প্ৰবন্ধ, গৱেষণামূলক লেখা, সিঁচৰিত হৈ আছে।  
শ্ৰদ্ধেয় চাৰৰ জীৱন পৰিক্ৰমাৰ ওপৰত লিখিবলৈ যোৱাটো আমাৰ ধৃষ্টতাহে।  
অজানিতে হোৱা ভূ-ক্ৰটিৰ বাবে চাৰৰ ওচৰত ক্ষমা বিচাৰিছোঁ।

## ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ সৈতে মোৰ সান্নিধ্যৰ স্মৃতিৰেখা

বিপুল শৰ্মা বৰুৱা

জীৱনৰ প্ৰতিটো খোজতে সংগ্ৰাম অনিবাৰ্য। এই সংগ্ৰাম কেতিয়াবা বৰ কঠোৰ আৰু সময়ো নিষ্ঠুৰ হয়। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ জীৱনতো তেনে তিতা মিঠা অভিজ্ঞতা নিশ্চয় অনেক আছে। তাৰ মাজতে যিগৰাকী ব্যক্তিয়ে নিজৰ দেহ-মন সমাজৰ কামত উৎসৰ্গা কৰি দিন-ৰাতি একাকাৰ কৰি কেৱল মানৱ সম্পদ সৃষ্টিৰ জৰিয়তে এখন সুস্থ সমাজ গঢ়ি তোলাৰ বাবে আত্মনিয়োগ কৰিছিল। এই গৰাকী শব্দাৰ বৰুৱাদেৱে জীৱনত নিজৰ লগতে আন বহুতৰ জীৱন বিকশিত কৰি তুলিছিল ইয়াৰ উপৰিও সমাজৰ বহুখিনি সংস্কাৰ সাধন কৰিবলৈ তেখেত সক্ষম হৈছে।

পিতৃ ৰূপেশ্বৰ বৰুৱা আৰু মাতৃ সৰুআইটি বৰুৱাৰ সুযোগ্য সন্তান হিচাপে ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱে ১৯৩৯ চনত জন্ম গ্ৰহণ কৰে। তেখেতৰ পূৰ্ব পুৰুষৰ বাসস্থান শিৱসাগৰ জিলাৰ বানপানী ছিগাত। দেউতাকে লগৰ বহুতো উপাস্ত কৃষকৰ লগতে কৃষিভূমিৰ সন্ধানত লক্ষীমপুৰলৈ (তেতিয়াৰ উত্তৰপাৰ) আহি আজাদ, বাঁহপাতি অঞ্চলৰ ৰংপুৰীয়া গাঁৱত স্থায়ীভাৱে বসতি আৰম্ভ কৰিছিল। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ জন্মৰ পাছত গাঁৱৰ পৰিবেশত এটা কৃষক পৰিয়ালৰ সন্তান ইয়ো বহুখিনি ঘাত্-প্ৰতিঘাত্ নেওচি ১৯৬৯ চনত স্নাতকোত্তৰ ডিগ্ৰী লাভ কৰে আৰু পিছত লোক সংস্কৃতিৰ ওপৰত গৱেষণাৰ অন্তৰ্গত পি. এইচ. ডি

সন্মান পাই ডক্টৰেট সন্মান লাভ কৰে। তেখেত এজন বিশিষ্ট শিক্ষাবিদ হিচাপে লক্ষীমপুৰ জিলাত কেইবাখনো শৈক্ষিক প্রতিষ্ঠান জন্মদাতা। তাৰ ভিতৰত উল্লেখযোগ্য লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰক মই প্ৰথম লগ পাইছিলোঁ আমাৰ ঘৰত। যিহেতু সাহিত্য কৰ্মৰ লগত জড়িত হৈ আমাৰ দেউতা তথা মোৰ পৰম শ্ৰদ্ধাৰ পিতৃদেব ললিত শৰ্মা বৰুৱাৰ সান্নিধ্যত থাকি অসম সাহিত্য সভাৰ কাম-কাজৰ লগত জড়িত হৈ এবাৰ আমাৰ গৃহলৈ তেখেত আহোঁতে। পিছত অৱশ্যে তেখেতে আমাৰ ঘৰৰ পাছফালে বাৰীৰ কাষতে এঘৰ মানুহৰ মাটি কিনি ঘৰ বনাই তাতে মাজে মাজে থাকিবলৈ লোৱাত আমাৰ ঘৰলৈ সঘনাই আহ-যাহ চলিছিল। মোৰ দুয়োটা পুত্ৰই তেতিয়া একেখন ঘৰতে দুজন মৰমীয়া ককাৰ লগত খেলিবলৈ পাই বৰ আনন্দিত হৈছিল।

দেউতাৰ প্ৰয়াণৰ পিছত ১৯৯৫ চনৰ পৰা অসম সাহিত্য সভাৰ লগত মোৰ পোনপতীয়া সম্পৰ্ক হয়। তেতিয়া মই তেখেতৰ নিকট সান্নিধ্যত সময় কটাইছিলো। বিশেষকৈ মই লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাৰ সম্পাদক হোৱাৰ পিছৰ পৰা তেখেতৰ লগত ঘনিষ্ঠতা বৃদ্ধি পায়। সেই সময়ছোৱাত আমি সাহিত্য সভাৰ বিভিন্ন সভা আৰু সাংগঠনিক কামত একেলগে বহি বহুখিনি কথা আলোচনা আৰু ভাবৰ আদান-প্ৰদান কৰিছিলো। লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাৰ সম্পাদক হিচাপে মই মোৰ কাৰ্যকালতে তেখেতক অসম সাহিত্য সভাৰ জিলাৰ কাৰ্যনিৰ্বাহ প্ৰতিনিধি হিচাপে মনোনীত কৰা হৈছিল।

এগৰাকী সমাজ সচেতন দায়িত্বশীল আৰু পৰোপকাৰী স্বভাৱজাত ব্যক্তিজন মোৰ দেউতাৰ পিচতে অভিভাৱক হৈ পৰিছিল। কিয়নো যিকোনো পৰিস্থিতিত পৰিলে প্ৰতিটো কথা মই তেওঁক সুধিহে কাৰ্যকৰী কৰিছিলো।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ যিখিনি সাহিত্য কৰ্ম আছে, সেইখিনিয়ে তেওঁক মহান কৰাৰ উপৰি তেখেতৰ সৃষ্টিৰাজিয়ে অসমীয়া সাহিত্যৰ ভৰাল চহকী কৰিছে। বিশেষকৈ বিহু লোকসংস্কৃতিৰ উপৰত কৰা গৱেষণাই তেখেতৰ অৱদানক অনন্য মাত্ৰা প্ৰদান কৰিছে।

এবাৰ তেখেতে মোক ব্যক্তিগত ভাৱে কৰা মহান উপকাৰ এটা কথা নকলে মোৰ লিখাটো আধৰুৱা হৈ ৰ'ব। কিয়নো তেওঁ মোৰ ডাঙৰ পুত্ৰৰ এক প্ৰকাৰ জীৱনটো বচাই থৈছে। ঘটনাটো হল- এদিন তেখেত আমাৰ গৃহলৈ আহোঁতে পদূলি মুখতে গছ এজোপাত থকা কোদো বাহ এটাৰ পৰা কিবা ব্যতিক্ৰম হৈ কোদো কিছুমান উৰি আহি বাহিৰত ৰৈ থকা মোৰ ডাঙৰ ল'ৰাটোক আঙুৰি ধৰি পাৰেমনে বিন্ধিলে। সি বিষত চটফটাই কান্দিবলৈ ধৰা পৰিস্থিতিটো চম্ভালিবলৈ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰে বাৰাণ্ডাত ভৰি মোহাবিবলৈ পাৰি থোৱা বস্তাটোকে লৈ কোদোবোৰ কোবাই আঁতৰাবলৈ যত্ন কৰিলে। তেনে কৰোঁতে তেখেতকো চাৰি-পাঁচটা মান কোদোৰে বিন্ধিলে। আনকি মোকো কেইটামানে বিন্ধিছিল। তেনে বিষম পৰিস্থিতিৰ মোকাবিলা কৰি চাৰে তেখেতৰ সৰু পুত্ৰ দুলাক মাতি আনি নিজৰ গাড়ীৰে হস্পিটেললৈ নি মোৰ ল'ৰাটোৰ প্ৰাণ বচালে। যি কথা মই জীৱনত কেতিয়াও নাপাহৰোঁ।

২০১৭ বৰ্ষত ড॰ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ লগত জড়িত মোৰ আন এটা স্মৃতি সদায় মনত থাকিব। সেইটো হৈছে তেখেত অসম সাহিত্য সভাৰ উপ সভাপতি পদৰ বাবে প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা কৰা কাক-তালীয় সংযোগটো। সেইদিনাৰ দিন-তাৰিখ পাহৰিলোঁ যদিও কথাষাৰ কণ্ঠ - মই সেইদিনা ঘৰৰপৰা স্কুটাৰখন লৈ উম্বৰ লক্ষীমপুৰ সাহিত্য সভা ভৱনলৈ ওলাই যাওঁতেই হঠাতে ডিব্ৰুগড় জিলাৰ পৰা এগৰাকী ব্যক্তিয়ে ফোন কৰি কলে যে 'এইবাৰ মই অসম সাহিত্য সভাৰ উপ সভাপতিৰ বাবে প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা কৰিব বিচাৰিছোঁ। আপোনাৰ শাখাটোৱে মোক সহায় কৰিব লাগিব। তেতিয়া মই ঘপকৈ এনেয়ে কৈ দিলোঁ যে আমাৰ ইয়াৰ পৰাও এজনে প্ৰতিদ্বন্দ্বিতা কৰিব। পিছে এনেয়ে কথাটো কৈ দিলোঁ হয়, কিন্তু তেতিয়ালৈকে আমি কথাটো সিদ্ধান্তই কৰা নাছিলো, সঁচাকৈ কাক প্ৰক্ষেপ কৰোঁ, যাৰবাবে কথাটোৱে চিন্তাত পেলালে। কিন্তু ক্ষুণ্ণক পিছতেই সৌভাগ্য ক্ৰমে সাহিত্য কৰ্মী (বৰ্তমানৰ অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰধান সম্পাদক) শ্ৰী দেৱজিৎ বৰাদেৱৰ ফোন কল এটা পাই মই বিচিভ কৰাত, সিমূৰৰ পৰা বৰাদেৱে মোক ক'লে যে 'এইবাৰ উপ সভাপতি হিচাপে ড॰ হেমন্ত কুমাৰ

বৰুৱা চাৰক প্ৰক্ষেপ কৰিব লাগে। যাৰ বাবে মই নিজে চাৰক লগ পাবৰ কাৰণে আহিছোঁ।' মই যেন হাততে সৰগ ঢুকি পালোঁ! কিছু সময়ৰ পিছত দেৱজিৎ বৰাৰ লগত তেখেতৰ ঘৰলৈ গৈ মই বৰ আগ্ৰহেৰে প্ৰস্তাৱটো আগবঢ়াই ক'লো যে এইবাৰ আমি আপোনাক অসম সাহিত্য সভাৰ উপ সভাপতি হিচাপে নিৰ্বাচনত থিয় কৰাব বিচাৰিছোঁ। মোৰ কথা শুনি চাৰে "মোক মাৰিবলৈ বিচাৰিছা নেকি?" বুলি কোৱাত আমি তেতিয়া আপোনাক পাৰ্যমানে সহায় কৰিম আৰু প্ৰচাৰ কাৰ্যত আগ ভাগ লম বুলি প্ৰতিশ্ৰুতি দিলো। শেষত যেনিবা চাৰ মান্তি হ'ল আৰু পিছত অসম সাহিত্য সভাৰ ২৯১৮ - ২০২০ বৰ্ষৰ সভাপতি নিৰ্বাচনত অংশ গ্ৰহণ কৰি উপ-সভাপতি হিচাপে নিৰ্বাচিত হৈ সুচাৰুৰূপে অতি দক্ষতাৰে দুবছৰীয়া কাৰ্যকালটো অতিবাহিত কৰে।

প্ৰত্যেকৰে জীৱনত এজন মানুহৰ স্মৃতি অবিস্মৰণীয় হৈ থাকে। বিগত সময়চোৱাত ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰক মই মোৰ গুৰু তথা ফ্ৰেইণ্ড, ফিল্মচফাৰ আৰু গাইড হিচাপে পাই কৃতাত্ম হৈছোঁ। যাৰপৰা মই বহু কথা শিকিছিলোঁ আৰু তেখেতে দেখুওৱা পথেৰে অগ্ৰসৰ হৈছিলো। মোৰ জীৱনৰ কৃতকাৰ্যতাৰ ক্ষেত্ৰত তেখেতৰ সাহসত মোৰ মনোবল বৃদ্ধি পাইছিল। যিহেতু সকলো আপদ-বিপদত ধৈৰ্যশীল হৈ সাহস প্ৰদান কৰাটো ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ এটা মহৎ গুণ আৰু মানুহৰ প্ৰিয়ভাজন হোৱাটো।

শেষত চাৰৰ দীৰ্ঘ জীৱন কামনা কৰিছোঁ, যাতে তেখেতে শতায়ু গৰকি সমাজৰ উজ্জ্বল নক্ষত্ৰ হৈ জিলিকি থাকক।

## শুভস্মৃতি নিবেদন

উমানন্দ বৰুৱা

লক্ষীমপুৰ জিলাৰ উঃ লঃ চহৰৰ নিবাসী তথা লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ উপাধ্যক্ষ তথা অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰাক্তন উপ-সভাপতি ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা আছিল এজন নিৰ্ভীক প্ৰশাসক তথা গহীন গভীৰ আৰু ব্যক্তিত্বপূৰ্ণ ব্যক্তি। তেখেত কলেজৰ কাৰ্যকালৰ দিনতে লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাৰ সভাপতি হ'বলৈ সক্ষম হৈছিল। তেখেতৰ সান্নিধ্যলৈ আমি আহোঁ জিলা সাহিত্য সভাৰ প্ৰতিনিধি, কাৰ্যনিৰ্বাহক সদস্য হোৱা সময়ৰ পৰা। তেখেতক আমি বৰুৱা চাৰ বুলি মাতিছিলো আৰু তেখেতেও আমাক 'বৰুৱা' বুলিয়েই সম্বোধন ধৰি হাতে হাত ধৰি আগবঢ়াই নিয়া আমাৰ মনত আছে। সেই সময়ত অন্ততঃ গুৰুত্ব এটা পাইছিলো তেওঁ সভাখনত থকা কালতো ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা ২০০১ চনৰ পৰা ২০০৫ চনলৈকে লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাৰ সভাপতি আছিল। কাৰ্যকালত সম্পাদক হিচাপে কাৰ্যনিৰ্বাহক কৰিছিল ৰঞ্জন কুমাৰ দত্তই। ১৯৭৪ চনৰ পৰা সাহিত্য সেৱাত ব্ৰতী আছিল। সেই সময়ত আজীৱন সভ্যৰ বৰঙণি আছিল মাত্ৰ ১০০/- টকা। উক্ত লক্ষীমপুৰ সাহিত্য সভাৰ সম্পাদক আছিল যোগেশ্বৰ বৰা লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাৰ সভাপতি হৈছিল। সম্পাদক হিচাপে দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰিছিল খগেন গগৈয়ে। সেই সময়ত জনজাতিসকলৰ মিছিং, বড়ো ভাষা শিক্ষাৰ ব্যৱস্থা কৰি ড০

প্ৰাক্তন সভাপতি, লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভা

(১৪৪)

নগেন শইকীয়াক নিমন্ত্ৰণ জনাইছিল। ২০০১ চনত জিলা সাহিত্য সভাৰ সভাপতিৰ নিৰ্বাচনত প্ৰতিদ্বন্দিতা কৰিছিল তেওঁ। উক্ত নিৰ্বাচনৰ ভোট গণনাৰ বাবে অসম সাহিত্য সভাৰ সম্পাদকৰ প্ৰাৰ্থী ড० প্ৰদীপ ভূঞা আৰু কাৰ্যনিৰ্বাহ সদস্য নৰেণ হাজৰিকা আৰিছিল। নিৰ্বাচনত কেইবাজনো প্ৰাৰ্থীক হৰুৱাই বিপুল ভোটত জয়ী হৈছিল বৰুৱাদেৱ। অসম সাহিত্য সভাৰ কাৰ্যনিৰ্বাহক সদস্য আছিল তেওঁ। ব্যক্তিত্ব অনুসৰি তেখেত থকা সাহিত্য সভাখন গহীন-গম্ভীৰ যেন লাগে। তেখেতৰ শাৰীৰিক অসুস্থ যদিও মন উৎসাহ উদ্দীপনা প্ৰবল। তেখেতে লগ পালেই সাহিত্য সভাৰ কথা সোধে- ঘাইকৈ গ্ৰন্থমেলা, কবি সন্মিলন, আজীৱন সভা সন্মিলনৰ উন্নয়নৰ কথা। অসম সাহিত্য সভাৰ এজন উপ-সভাপতি, লক্ষীমপুৰ গৌৰৱ বৰুৱাদেৱৰ সুস্বাস্থ্য কামনা কৰিছে।

## প্ৰজ্ঞাৰ সাধক

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ ঃ এক অনুভৱ

ড° লোহিত হাজৰিকা

চাৰৰ লগত মোৰ পৰিচয় দীৰ্ঘদিনৰ। বিভিন্ন সভাত ছাৰক মই লগ পাইছিলো। তেখেতৰ প্ৰতি মোৰ সদায় শ্ৰদ্ধাৰ ভাব আছিল আৰু থাকিব। সমাজ জীৱনত চাৰৰ বহুতো অবদান আছে। অধ্যক্ষ হোৱাৰ পাছত মই আশীৰ্বাদ ল'বলৈ তেখেতৰ ঘৰলৈ গৈছিলো। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰে তেখেতে নিজ হাতেৰে গঢ়া লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়খনৰ হৈ নিষ্ঠাৰে সকলো কৰ্ম নিৰূপন কৰিবলৈ কৈছিল আৰু আশীৰ্বাদ প্ৰদান কৰিছিল।

তেখেতৰ কলেজখনৰ প্ৰতি থকা এই আবেগে আমাক বৰ উৎসাহিত কৰিছিল। কলেজখনৰ যিকোনো গুৰুত্বপূৰ্ণ সমস্যাত আমি তেখেতৰ পৰামৰ্শ সদায় গ্ৰহণ কৰি আহিছো।

২০২২ চনত মহাবিদ্যালয় 'নাক'ৰ পৰিদৰ্শনৰ সময়ত তেখেতে আমাক নানা পৰামৰ্শ দি উৎসাহিত কৰিছিল। তেখেতলৈ আমি ধন্যবাদ আৰু কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছো।

তেখেতে মহাবিদ্যালয়ৰ সোণালী জয়ন্তী উদ্‌যাপনৰ সময়ত ওতঃপ্ৰোতভাৱে জড়িত হৈ মহাবিদ্যালয়খনক এখোজ আগবাঢ়ি যোৱাত

অৰিহনা যোগাইছিল। সোণালী জয়ন্তী ভৱন আৰু ৰুচাৰ ৫ কোটি টকা গ্ৰাণ্ট পাই নতুনকৈ সাজিবলৈ লোৱা দুয়োটা বিল্ডিংৰ নিৰ্মাণ কাৰ্য শ্বাৰভ্ৰণী কৰাৰ দিনা তেখেতৰ দ্বাৰা প্ৰথম খুঁটাৰ গুৰিত মচলা ঢালি শুভা কামখিনি আগবঢ়াই নিয়া হৈছিল।

তেখেতে নিজে আহি এনেদৰে অংশগ্ৰহণ কৰি আমাক পৰম আনন্দিত কৰিছিল। লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়খন বিভিন্ন জনৰ সহযোগিতাত নিজ হাতেৰে গঢ় দি তেখেতে ১/০৭/১৯৭২ চনত প্ৰথম ভাৰপ্ৰাপ্ত অধ্যক্ষ হিচাপে যোগদান কৰি ৩১/১২/২০০৩ তাৰিখত স্থায়ী অধ্যক্ষ হিচাপে অবসৰ গ্ৰহণ কৰে।

লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়খনৰ প্ৰতি তেখেতৰ যি আনুগত্য আৰু মহান ত্যাগ, সেয়া মহাবিদ্যালয়খনৰ বুৰঞ্জীত সোণালী আখৰেৰে লিখা থাকিব। তেখেতৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধা জনাই আমাৰ মহাবিদ্যালয়ত এখনি বক্তৃতা অনুষ্ঠান অনুষ্ঠিত কৰা হয়। ০৬/০৪/২০২৩ তাৰিখে অনুষ্ঠিত হোৱা বক্তৃতা অনুষ্ঠানত তেজপুৰ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ সহকাৰী অধ্যাপক ড° সঞ্জীৱ পল ডেকাই ভাষণ আগবঢ়াই। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা ছাৰৰ উপস্থিতিত অনুষ্ঠিত হোৱা সভাখনিত পৰিচালনা সমিতিৰ সভাপতি ড° মুহিধৰ পূজাৰী চাৰৰ লগতে মহাবিদ্যালয় পৰিয়ালৰ প্ৰতিজনেই উপস্থিত থাকে। তেখেতৰ বক্তৃতা অনুষ্ঠানটিত উদ্বোধনী ভাষণ দিবলৈ পাই “মই নিজকে ধন্য বুলি মানিছোঁ।” বুলি বক্তৃতা অনুষ্ঠানটি আৰম্ভণীৰ পৰা শেষলৈকে ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰে উপস্থিত থাকে। তেখেতৰ জীৱিত অবস্থাতে এনেদৰে নিজহাতে গঢ় দিয়া মহাবিদ্যালয়খনত বক্তৃতা অনুষ্ঠান অনুষ্ঠিত কৰাত মহাবিদ্যালয় কৰ্তৃপক্ষক ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰে।

ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ উত্তৰ পাৰৰ আগশাৰীৰ বাণিজ্য শিক্ষাৰ অনুষ্ঠান লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠা কৰি যি মহৎ কাৰ্য সাধন কৰিলে তাৰবাবে তেখেত সদায় নমস্য হৈ ৰ'ব। তেখেতৰ দৰে এজন অগ্ৰণী শিক্ষাবিদ আমাৰ সদায়ে পূজ্য হৈ ৰ'ব।

সং, সাহসী, শিক্ষাবিদ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰে মহাবিদ্যালয়খন সূচাৰু ভাৱে পৰিচালিত কৰাত মোক সদায় অনুপ্ৰেৰণা যোগাই আহিছে। ছাৰৰ বলিষ্ঠ নেতৃত্বৰ এসময়ত লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ে গোটেই অসম জুৰি শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত এখনি অগ্ৰণী মহাবিদ্যালয়ৰ পৰিচয় লাভ কৰিছিল। চাৰৰ কষ্ট, ত্যাগে মহাবিদ্যালয়খনৰ পৰিয়ালৰ সকলোকে কৰ্মোদ্যমী কৰি তুলিছিল। চাৰৰ দৰে মহাবিদ্যালয়ৰ গৰিমা অক্ষুণ্ণ ৰাখিবলৈ আমি সকলোৱে সংকল্পবদ্ধ।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ মুকলি মনৰ গৰাকী আছিল। নিজৰ ঠাইখনৰ প্ৰতি থকা অগাধ ভালপোৱাৰ বাবেই এখন মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠাৰ দৰে এটা মহৎ কৰ্ম সম্পাদন কৰি তেখেতে লক্ষীমপুৰ জিলাখনৰ নাম ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ উদ্ভৱপাত জ্বলিকাই ৰাখিলে। বাণিজ্য শাখা আৰু পৰৱৰ্তী সময়ত কলা শাখাত জিলাখনৰ ভিতৰতে অধিক ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ত অধ্যয়ন কৰিব পৰাকৈ তেখেতে মহাবিদ্যালয়খন গঢ় দিলে। অতি কষ্টৰে তেখেতে মহাবিদ্যালয়ৰ দ্বিতীয়টো কেম্পাছ চুকুলীভৰীয়াত ২৬ বিঘা মাটিৰ এটা প্লট ল'বলৈ কৰা সংগ্ৰামৰ কথা আমাৰ আগত বিতং কৈ বৰ্ণনা কৰিছে। তেখেতৰ যি সাহস আৰু ব্যক্তিত্ব, সেয়া মানুহৰ বাবে সদায় অনুকৰণীয় হৈ ৰ'ব। বৰ্তমান চাৰ শাৰীৰিক ভাৱে কিছু অসুস্থ হ'লেও মন সদায় আগবঢ়ুৱা।

আমাৰ সকলোৰে চিৰনমস্য সং, সাহসী, নিৰ্ভিক, নিষ্ঠাবান, শিক্ষাবিদ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ সুস্বাস্থ্য আৰু দীৰ্ঘায়ু কামনা কৰিছো। চাৰ আমাৰ বাবে সদায়ে প্ৰেৰণাৰ উৎস হৈ ৰ'ব।

## শিক্ষাবিদ, সাহিত্যিক তথা দূৰদৰ্শী ব্যক্তিত্ব ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ সান্নিধ্য

সঞ্জীৱ উপাধ্যায়

সমাজৰ প্ৰতি দায়বদ্ধ ব্যক্তিয়ে ব্যক্তিকেन्द्रিকতাৰ পৰিধি ভেদি জীৱনৰ অধিকাংশ সময় সমাজৰ বাবে নিস্বার্থভাৱে মঙ্গলময় কৰ্ম কৰে। ব্যক্তিগৰাকীৰ সফলতা, মহানতা, নিৰপেক্ষতা, সহায়তা আৰু সমৰ্পিত মনোভাৱে সকলোকে আকৰ্ষণ কৰে। তাৰ উপৰিও ক্ষমতা আৰু সৃজনাত্মক কলা থাকিলে ব্যক্তিগৰাকীৰ বয়স আৰু সময় হেঙাৰ হ'ব নোৱাৰে। সেইবাবে তেনে উদাৰ আৰু সামাজিক উন্নয়ন ভাবাপন্ন লোকে সাহিত্য আৰু সংস্কৃতিৰ সংৰক্ষণ, সংবৰ্ধন আৰু কৰ্ষণৰ যোগেদি সমাজলৈ শুভবাতা দিবৰ বাবে গ্ৰন্থ প্ৰকাশ কৰাৰ উপৰিও সমাজৰ উন্নয়নৰ বাবে শুভ চিন্তা কৰি সকলোৰে প্ৰিয় হয়।

এই পূণ্যভূমি ভাৰতবৰ্ষত বহুতো স্নানামধ্য আৰু ব্যক্তিত্বসম্পন্ন মহাপুৰুষ সকলে জন্ম গ্ৰহণ কৰি এই ভূমিক পবিত্ৰ কৰিছে। তেওঁলোকৰ নিজৰ নিজৰ কৰ্মৰাজি, ব্যৱহাৰিক গুণ-গৰিমা আদিৰ দ্বাৰা মহামণ্ডিত ব্যক্তিত্বৰ প্ৰভাৱত জ্ঞানামৃত সৃজন কৰি নতুন সমাজ ব্যৱস্থা নিৰ্মাণ কৰিছিল। সেই সকলৰ ভিতৰত ব্যাস, বাল্মিকী, শংকৰাচাৰ্য, নানক, শ্ৰীচৈতন্য, গৌতমবুদ্ধ, মাধৱকন্দলী, শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ, শ্ৰীশ্ৰী মাধৱদেৱ আদি মহাপুৰুষসকলৰ উপৰিও আধুনিক ভাৰতৰ নিৰ্মাতা স্বামী বিবেকানন্দ, একনাথ, মহাত্মা গান্ধী আদি বহুতো মহান লোকৰ

নাম উল্লেখ কৰিব পাৰি। সেইসকল মহান ব্যক্তিয়ে নিজৰ অপৰিসীম জ্ঞান আৰু প্ৰজ্ঞাৰ দ্বাৰা নিজ নিজ ক্ষেত্ৰত নৱজাগৰণৰ সৃষ্টি কৰিছিল। সেইবাবে মহান আদৰ্শক অনুকৰণ কৰি সাহিত্য সংস্কৃতিৰ উন্নয়নৰ বাবে হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী, হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা, লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা, চন্দ্ৰকুমাৰ আগৰৱালা, জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা, বিষ্ণুপ্ৰসাদ বাভা, পদ্মনাথ গোস্বামী বৰুৱা, ড० ভূপেন হাজৰিকা আদি বহুতো সাহিত্য সংস্কৃতি সাধকে অহোপুৰুষাৰ্থ চেপ্টা কৰিছিল। কিয়নো আৰামপ্ৰিয় আৰু এলেহুৱা মানুহক ইতিহাসে কেতিয়াও স্মৰণ নকৰে বুলি শিক্ষাবিদসকলে উল্লেখ কৰিছে। সেইবাবে গীতাৰ কৰ্মযোগত উল্লেখিত মহান শ্লোকফাঁকি উল্লেখ কৰিব পাৰি-

“নিয়তং কুৰ্ব্বকৰ্ম ত্বং  
কৰ্ম জায়ো যুকৰ্মণ,  
শৰীৰ যাত্ৰাপি চতে  
ন প্ৰসিধ্যোদকৰ্মণঃ।।”

অৰ্থাৎ “কৰ্ম নকৰিলে শৰীৰ সুস্থ আৰু সক্ৰিয় হৈ নাথাকে।” এই তত্ত্ব সাৰোগত কৰি বৰুৱা চাৰেও সদায় সৎ কৰ্মত থাকিবলৈ প্ৰয়াস কৰি আছে। কৰ্মকে ধৰ্ম হিচাপে মানি লক্ষীমপুৰ জিলাত, শৈক্ষিক, সাহিত্যিক, সামাজিক আৰু অৰ্থনৈতিক দিশৰ উন্নয়নৰ বাবে একান্তভাৱে কৰ্ম কৰি আছে যাৰবাবে ৰুচিসম্পন্ন চিন্তা আৰু কলাত্মক জ্যোতিৰ্ময় সৃষ্টিশীলতাৰ মনোভাৱেৰে সমাজলৈ সৎ কৰ্ম কৰি শুভবাৰ্তা আনিবলৈ সক্ষম হৈছে লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰতিষ্ঠাপক উপাধ্যক্ষ পিছলৈ অধ্যক্ষ, উত্তৰ লক্ষীমপুৰ সাহিত্য সভা আৰু লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাৰ সন্মানীয় সভাপতি, অসম সাহিত্য সভাৰ সন্মানীয় উপ-সভাপতি তথা সুলেখক ড० হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰে লক্ষীমপুৰ জিলাৰ নৱ প্ৰজন্মক বাণিজ্য শিক্ষাৰ প্ৰদানৰ উদ্দেশ্যেৰে প্ৰতিষ্ঠাপক অধ্যক্ষ ব্ৰজেন শৰ্মা বৰুৱা চাৰৰ লগতে কেইগৰাকীমান দুৰদৰ্শী শিক্ষাপ্ৰেমীৰ লগত মিলি লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিল। এই উচ্চ শিক্ষাৰ প্ৰতিষ্ঠানৰ উপাধ্যক্ষৰ আসনত উপবিষ্ট হৈ মহাবিদ্যালয়ৰ উদ্ভৱত মনোনিবেশ

কৰিছিল। পিছলৈ প্ৰয়াত ব্ৰজেন শৰ্মা বৰুৱা চাৰে অৱসৰ গ্ৰহণ কৰাত তেখেতে অধ্যক্ষৰ আসন অলংকৃত কৰিছিল। শিক্ষাদানৰ লগতে তেখেতে বহুতো সামাজিক সংগঠনৰ লগত জড়িত আছিল। চাকৰি জীৱন সামাজিক জীৱনৰ লগে লগে সাহিত্য চৰ্চাৰ দিশটোও আগবঢ়াই লৈ গৈ আজি পৰ্যন্ত তেখেতে সামাজিক আৰু সাহিত্যিক ক্ষেত্ৰত তেখেতৰ নাম উজ্জ্বল কৰি ৰাখিছে। তেখেতে বিহু বিষয়ক বহুতো গ্ৰন্থ প্ৰকাশ কৰাৰ লগতে অন্যান্য গ্ৰন্থত প্ৰকাশিত কৰিছে। এয়া তেখেতৰ অধ্যয়নপুষ্ঠ আৰু গভীৰ অভিজ্ঞতাৰ পৰিচায়ক।

২০২২ চনৰ কথা মনলৈ আহিছে- বৰুৱা চাৰে অসম সাহিত্য সভাৰ সন্মানীয় উপ-সভাপতি পদত অধিষ্ঠিত থাকোতে মই সেই সময়ত অসম সাহিত্য সভাৰ মাতৃভাষা, ৰাজ্যভাষা প্ৰয়োগ উপ-সমিতিৰ আঞ্চলিক আহ্বায়ক আৰু ৰাজ্যিক কাৰ্যনিৰ্বাহক পদৰ দায়িত্বত আছিলো। সেইবাবে বৰুৱা চাৰে, মই অসম সাহিত্য সভাৰ উত্তৰ লক্ষীমপুৰ কাৰ্যালয়ৰ আঞ্চলিক সম্পাদক ইন্দ্ৰমণি ৰাজকুমাৰ আৰু লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাৰ পৰা নিৰ্বাচিত ৰাজ্যিক কাৰ্যনিৰ্বাহক সদস্য উমানন্দ বৰুৱাদেৱৰ লগত মিলিত হৈ যোৰহাটত অৱস্থিত অসম সাহিত্য সভাৰ কেন্দ্ৰীয় কাৰ্যালয়ত আহ্বান কৰা ৰাজ্যিক কাৰ্যনিৰ্বাহক সভালৈ বুলি লক্ষীমপুৰ পৰা পুৱা চাৰি বজাত মোৰ ব্যক্তিগত গাড়ীখনে যাত্ৰা আৰম্ভ কৰিছিলো। চালকৰ আসনত আছিলো মই নিজে। আমি সাহিত্য আৰু সামাজিক কথাবিলাক আলোচনা কৰি যোৱাত আমাৰ এই যাত্ৰা অতি চমু যেন লাগিছিল। আমি পুৱা ১০ দহ বজাত যোৰহাটৰ সভাগৃহত গৈ পাইছিলো। তিনিগৰাকী লেখক সাহিত্যিকৰ লগত এইদৰে যাত্ৰা কৰাটো মোৰ এক সৌভাগ্যৰ লগতে অভিজ্ঞতাও হৈছিল। একে দিনাই আমি ৰাতি বাৰ বজাত লক্ষীমপুৰ নিৰ্বিন্দে ঘূৰি আহি পালো। এইদৰে আমি ৰাজ্যিক আৰু জিলা সমিতিৰ সভাসমূহলৈ গৈছিলো। তেখেতে মোক নিজৰ পুত্ৰ জ্ঞান কৰিছিল আৰু বিভিন্ন সময়ত পৰামৰ্শ দিছিল। তেখেতৰ মনৰ বিশালতা আৰু সহৃদয়তাৰ বাবে মোৰ শ্ৰদ্ধা সদায়ে আছে।

বৰুৱা চাৰেৰ লগত মোৰ সান্নিধ্য লাভ হোৱাৰ সৌভাগ্য হৈছিল ২০০২

চনৰ পৰা। ২০০৩ চনত অসম সাহিত্য সভাৰ ৬৭সংখ্যক ৰাজ্যিক অধিবেশন লক্ষীমপুৰ মাজভাগ পেটুকাৰ্জন আৰু গৰীয়াৰ্জনত অনুষ্ঠিত হৈছিল। অধিবেশনৰ প্ৰস্তুতি এবছৰ আগৰ পৰাই হৈছিল বাবে তেখেতৰ লগত কাম কৰাৰ সুবিধা পাইছিলো। আমিও আদৰ্শী সমিতিৰ লগত জড়িত আছিলো বাবে অসম সাহিত্য সভাক সেৱা কৰাৰ সুযোগ পাইছিলো। উক্ত অধিবেশনৰ আদৰ্শী সমিতিৰ প্ৰধান সম্পাদক প্ৰয়াত খগেন গগৈলৈও আজি মনত পৰিছে। অধিবেশনৰ মুখ্য কেন্দ্ৰবিন্দু স্মৃতিগ্ৰন্থ সম্পাদনাৰ দায়িত্ব আছিল ড० হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ আৰু শ্ৰীযুতা দীপাঞ্জলি দত্ত বাইদেউ। দুয়োগৰাকীয়ে মোক লক্ষীমপুৰ জিলাৰ গোৰ্খা সম্প্ৰদায়ৰ ওপৰত লিখিবলৈ পৰামৰ্শ দিছিল। তেখেত সকলৰ পৰামৰ্শ মতে মই বহুতো গ্ৰন্থ অধ্যয়ন কৰি এটা লেখা প্ৰস্তুত কৰি প্ৰয়াত খগেন গগৈৰ সন্মুখত দীপাঞ্জলি দত্ত বাইদেউৰ হাতত দিছিলো। তেখেতে মোৰ আগ্ৰহ আৰু প্ৰচেষ্টাক ধন্যবাদ জনাই লেখাটো নিশ্চয় প্ৰকাশ হ'ব বুলি জনালো। লেখা প্ৰকাশ হোৱাৰ পিছত বৰুৱা চাৰে মোক অতি প্ৰশংসা কৰিলে আৰু লেখা অব্যাহত ৰখাৰ পৰামৰ্শ দিলে। এইদৰে সাহিত্য সভাৰ লগত জড়িত হৈ বৰ্তমান লক্ষীমপুৰ জিলাৰ সাহিত্য সভাৰ দৰে সন্মানীয় সভাপতি পদত অধিষ্ঠিত হ'বলৈ সক্ষম হ'লো। এই ক্ষেত্ৰত বৰুৱা চাৰৰ যথেষ্ট অৱদান আছে। এই অধিবেশনতে স্নানামধ্য সাহিত্যিক প্ৰয়াত হোমেন বৰগোহাঞি নেতৃত্বত বিশ্বকোষ উন্মোচন হৈছিল আৰু আমিও এই মূল্যবান বিশ্বকোষ ত্ৰয় কৰিছিলো। লগতে অধিবেশনত প্ৰকাশ পোৱা স্মৃতিগ্ৰন্থও সৰ্বাঙ্গসুন্দৰ হৈছিল।

বৰুৱা চাৰৰ ৮২ তম জন্মদিৱসৰ লগত সংগতি ৰাখি পৰিয়ালবৰ্গই এখনি সম্পাদনা সমিতি গঠন কৰি লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাৰ সহযোগত প্ৰকাশ কৰিবলৈ লোৱা অভিনন্দন গ্ৰন্থ এক উল্লেখযোগ্য পদক্ষেপ বুলিব পাৰি। বৰুৱা চাৰৰ সুস্বাস্থ্য কামনা কৰিলো।

## নমস্য ড°হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা

(ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ জীৱন-ভাষ্যত এজন ঘনিষ্ঠ গুণমুগ্ধৰ এক  
বিহংগম অৱলোকন)

গোবিন চন্দ্ৰ বৰা

সমাজ এখনৰ উদ্ভৱণৰ পটভূমি ৰচিত হয় কিছুসংখ্যক দূৰদৃষ্টি সম্পন্ন ,  
সমাজহিতৈষী ব্যক্তিৰ ঐকান্তিক প্ৰচেষ্টাত। এটি সকলো দিশত অতিকৈ পিছপৰা  
অঞ্চলৰ প্ৰায় সকলো লোকেই যেতিয়া জীৱন-জীৱিকাৰ তাড়নাত ব্যস্ত থাকে,  
সেই সময়ত তেওঁলোকে পিছপৰা অঞ্চলটিৰ সামগ্ৰিক উদ্ভৱণৰ সপোন দেখে  
সেই সপোনক বাস্তৱায়িত কৰিবলৈ কঠোৰ সংগ্ৰামত অৱতীৰ্ণ হয়, যাৰবাবে  
আৰু ৰচিত হয় সমাজ উদ্ভৱণৰ পটভূমি। লক্ষীমপুৰ জিলাৰ তেলাহী মৌজাৰ  
কেন্দ্ৰস্থল স্বৰূপ বাঁহপাতি আৰু ইয়াৰ আশে পাশে থকা অঞ্চলটি যোৱা শতিকাৰ  
সত্তৰ দশক (১৯৬০-৭০) লৈকে সকলোদিশত অতিকৈ পিছপৰা এটি অঞ্চল।  
দুৰ্গম যাতায়ত ব্যৱস্থা আৰু প্ৰায় প্ৰতিবছৰে হোৱা বানপানীৰ কবলত পৰা  
কৃষিজীৱি জনসাধাৰণৰ না-জল না-খল অৱস্থা। কেৱল দুখনমান প্ৰাথমিক  
বিদ্যালয় থকা অঞ্চলটিৰ প্ৰায় সকলোৱেই প্ৰাথমিক শিক্ষা শেষ কৰিয়েই শৈক্ষিক  
জীৱনৰ যৱনিকা পেলাব লগা হৈছিল। তাৰ পৰৱৰ্তী দিনত অঞ্চলটোত যেন  
এক নৱজাগৰণৰ সূত্ৰপাত হ'ল। আজি এই অঞ্চলটি শৈক্ষিক, সামাজিক,  
সাংস্কৃতিক দিশত লক্ষীমপুৰ জিলাখনৰ ভিতৰতেই এক অন্যতম উন্নত অঞ্চল  
হিচাপে পৰিচিত। শৈক্ষিক দিশত দুৰ্বাৰ গতিৰে আগবাঢ়িযোৱা এই অঞ্চলটিৰ

---

বাঁহপাতি

(১৫৩)

ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে উচ্চ মাধ্যমিক আৰু উচ্চতৰ মাধ্যমিক পৰীক্ষাত অসমৰ ভিতৰতে স্থান লাভ কৰিবলৈও সক্ষম হৈছে। এই অঞ্চলৰ পৰা বৰ্তমান বহুজন ডাক্তৰ, ইঞ্জিনীয়াৰ, বৈজ্ঞানিক, উচ্চ পদস্থ প্ৰশাসনিক বিষয়া, কলেজ শিক্ষক, সাহিত্যিক, ৰাজনৈতিক নেতাৰ উপৰিও এই অঞ্চলৰ মানৱ সম্পদ শিক্ষাৰ জ্যোতিৰে আলোকিত হৈ অসমেই নহয়, ভাৰতবৰ্ষৰ বিভিন্ন স্থানত আনকি দেশৰ পৰিধি ভেদি বিদেশতো সংস্থাপিত হৈছে। এইয়া নিশ্চয় আমাৰ বাবে অতিকৈ গৌৰৱৰ বিষয়। সামাজিক, সাংস্কৃতিক ক্ষেত্ৰতো বাঁহপাতি আজি জিলাখনৰ ভিতৰতে এক লেখত লবলগীয়া অঞ্চল হিচাপে সুপৰিচিত। যাঠিৰ দশক (১৯৫০-৬০) ৰ পৰা অঞ্চলটিত হোৱা নবজাগৰণৰ পৃষ্ঠভূমিত আমি যিসকল সমাজহিতৈষী, দুৰদৰ্শী, সমাজনিৰ্মাণৰ বাটকটীয়া ব্যক্তিৰ নাম ল'ব লাগিব, সেইসকলৰ তালিকা কিন্তু বহুত দীঘলীয়া নহয়। সেই সমাজ নিৰ্মাণৰ ৰূপকাৰ সকলৰ অন্যতম এজন হ'ল ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা। হাইস্কুলীয়া জীৱনত মাত্ৰ কিছুদিনৰ বাবে শিক্ষাগুৰু হিচাপে পোৱা ড° বৰুৱা চাৰৰ বৰ্ণিল জীৱন পৰিক্ৰমাত তেখেতৰ প্ৰতিবেশী গাঁৱৰ এজন গুণমুগ্ধ হিচাপে এক অতি ঘনিষ্ঠ সম্পৰ্কৰে তেখেতক পোৱাৰ সৌভাগ্য লাভ কৰি ধন্য মানিছোঁ। সমাজ নিৰ্মাণৰ খনিকৰ স্বৰূপ ড° বৰুৱা চাৰৰ জীৱনৰ এই অপৰাহু বেলাত তেখেতলৈ এজন গুণমুগ্ধ ছাত্ৰ হিচাপে সশ্ৰদ্ধ অভিনন্দনেৰে জনাইছোঁ শত কোটি প্ৰণিপাত।

অঞ্জলি তিমিৰান্দস্য জ্ঞানাজ্ঞান শলাকয়া

চন্দ্ৰকুমিলিতং যেন তস্মৈ শ্ৰী গুৰবে নমঃ

#### ড° বৰুৱাদেৱৰ ৰাজহুৱা কৰ্ম জীৱনত এডুমুকি

লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰতিষ্ঠাপক উদ্যোক্তা তথা প্ৰতিষ্ঠাপক ভাৰপ্ৰাপ্ত অধ্যক্ষ, পৰৱৰ্তী দিনত উপাধ্যক্ষৰ পৰা পূৰ্ণ পৰ্যায়ৰ অধ্যক্ষ হিচাবে অৱসৰ গ্ৰহণ কৰা ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ ৰাজহুৱা কৰ্ম জীৱন এটি চমু লেখাত উল্লেখ কৰাটো সম্ভৱেই নহয়। নিজৰ মাতৃভাষাৰ প্ৰতি অগাধ প্ৰেম থকা ড° বৰুৱা চাৰে ঐতিহাসিক উত্তৰ লক্ষীমপুৰ শাখা সাহিত্য সভাৰ সভাপতি,

লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাৰ সভাপতি আৰু পৰৱৰ্তী সময়ত অসম সাহিত্য সভাৰ উপ-সভাপতি হিচাবে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰি সেৱা আগবঢ়াটোৱে তেখেতৰ নিজৰ ভাষা-সাহিত্যৰ প্ৰতি থকা উৎসৰ্গিত মনটোৰেই প্ৰতিফলন ঘটাইছে। দহখন ভিন্ন স্বাদৰ গ্ৰন্থ ৰচনা/সম্পাদনাৰে এজন সু-সাহিত্যিক হিচাবে অসমীয়া সাহিত্যৰ ভঁৰাললৈ তেখেতে আগবঢ়োৱা অৰিহনা নিতান্তই উল্লেখনীয়। ৰাজ্যিক জিলা তথা স্থানীয় পৰ্যায়ৰ বিভিন্ন শৈক্ষিক, সামাজিক, সাংস্কৃতিক অনুষ্ঠানলৈ তেখেতে আগবঢ়োৱা অৰিহণাও অতুলনীয়। এই গ্ৰন্থৰ বিভিন্নজনৰ লেখাত সেইসমূহৰ বিস্তৃত ব্যাখ্যা নিশ্চয় হৈছে। সেয়েহে স্থানীয়ভাৱে সততে বহুলভাৱে চকুত নপৰা দুই এটা বিষয় উল্লেখ কৰিবলৈ প্ৰয়াস কৰা হ'ল।

#### বাঁহপাতি ছাত্ৰ সন্মিলনী :

যোৱাটো শতিকাৰ যাঠিৰ দশকত সকলো দিশত দুৰ্দশাগ্ৰস্ত বাঁহপাতি অঞ্চলৰ সৰ্বদিশৰ উদ্ভৱণৰ বাটকটীয়া এই অঞ্চলৰ প্ৰথমটো শৈক্ষিক, সামাজিক, সাংস্কৃতিক অনুষ্ঠান হৈছে - 'বাঁহপাতি ছাত্ৰ সন্মিলনী।' স্থানীয় হোকাচাপৰি গাঁৱৰ বৰ্তমান কানাডা নিবাসী শ্ৰীযুত লীলা দত্ত আৰু ৰংপুৰীয়া গাঁৱৰ বৰ্তমান ডিব্ৰুগড়ৰ স্থায়ী বাসিন্দা শ্ৰীযুত প্ৰকাশ গগৈদেৱ উপদেষ্টা, ৰংপুৰীয়া গাঁৱৰ শ্ৰদ্ধাৰ প্ৰভাত চন্দ্ৰ বৰগোহাঁই সভাপতি, হোকাচাপৰি গাঁৱৰ গোপাল দত্তদেৱে সম্পাদক হিচাপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰা উক্ত সন্মিলনীৰ অঞ্চলতোৰ এজন আগবণুৱা ছাত্ৰ হিচাপে হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা আছিল এজন সক্ৰিয় সদস্য। সেইসময়ত হাইস্কুলীয়া ছাত্ৰ হৈ থাকোতেই উক্ত সন্মিলনৰ মাধ্যমেৰে আৰম্ভ হোৱা তেখেতৰ সমাজসেৱাৰ গতি পৰৱৰ্তী সুদীৰ্ঘ জীৱন পৰিক্ৰমাত কেতিয়াও থমকি ৰোৱা নাই।

#### ভাস্কৰ পুথিভঁৰাল :

স্থানীয় গ্ৰাম্যাঞ্চলৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক কিতাপ পঢ়াৰ প্ৰতি অনুৰুদ্ধ কৰিবলৈ ১৯৬০ চনত বৰুৱা চাৰে মেট্ৰিক পৰীক্ষা পাছ কৰিয়েই নিজৰ গাঁৱত 'ভাস্কৰ

পুথিভঁৰাল' নামৰ এটি পুথিভঁৰাল স্থাপন কৰে।

বৰুৱা চাৰে নিজে সম্পাদক হিচাবে পৰিচালনা কৰা উক্ত পুথিভঁৰাল কালৰ সৈতত বৰ্তমান হেৰাই গ'ল যদিও এই কাৰ্যত তেখেতৰ সামাজিক দূৰদৰ্শিতাৰ স্বাক্ষৰ বহন কৰে। বৰ্তমান সময়ত মেট্ৰিক পাছ কৰিয়েই নিজৰ গাঁৱত এটা পুথিভঁৰাল স্থাপন কৰাটো এটা আশ্চৰ্যকৰ বিষয়েই হ'ব।

### প্ৰয়াত প্ৰভাত চন্দ্ৰ বৰগোহাঁই সোঁৱৰণি গ্ৰন্থ ৪

বোধহয় ১৯৯০-৯১ চন। তেলাহী কমলাবৰীয়া শাখা সাহিত্য সভাৰ অধিবেশনৰ বাবে স্থানীয় শ'লমাৰী গাঁৱত প্ৰস্তুতি চলি আছে। শাখা সভাৰ সিদ্ধান্তমৰ্মে উক্ত অধিবেশনতে এই অঞ্চলৰ সামাজিক, সাংস্কৃতিক দিশৰ অন্যতম কাণ্ডাৰী প্ৰয়াত প্ৰভাত চন্দ্ৰ বৰগোহাঁইদেৱৰ এখনি সোঁৱৰণী গ্ৰন্থ প্ৰকাশ কৰাৰ কথা। দুই তিনি দিনৰ পাছতে অধিবেশন অনুষ্ঠিত হ'ব। গ্ৰন্থখনি প্ৰকাশৰ বাবে কোনো কাম আগনাবড়িল। শাখা সাহিত্য সভাৰ তদানীন্তন সম্পাদক বন্ধুবৰ প্ৰশান্ত বৰাদেৱে এই লেখকক কথাটো জনোৱাত সম্পাদক বৰাদেৱক লগত লৈ ড০ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ ঘৰ পালোঁগৈ। দিনতো বিভিন্ন কামত ঘূৰি পকি আহি বৰুৱা চাৰ ঘৰতে আছিল। বৰুৱা চাৰক সমস্যাটো জনোৱাত তেখেতে আমাক কাগজ কলম লৈ তেখেতৰ ঘৰতে বহিবলৈ ক'লে। প্ৰয়াত প্ৰভাত চন্দ্ৰ বৰগোহাঁই বৰুৱা চাৰৰ প্ৰতিবেশী হোৱাৰ লগতে ৰাজহুৱা কৰ্মজীৱনৰ ঘনিষ্ঠ লগৰী আছিল। প্ৰভাত চন্দ্ৰ বৰগোহাঁইদেৱৰ জীৱন আৰু কৰ্মৰাজিৰ বিষয়ে তেখেতে এফালৰ পৰা কৈ গ'ল আৰু আমি দুয়ো লিখি গ'লো। তেখেতৰ ঘৰতে ৰাতিৰ সঁজ খাই পুনৰ বৰুৱা চাৰৰ শ্ৰুতলিপি মতে লিখি গ'লো। ৰাতি দুপৰ হ'ল। আমাক টোপনিয়ে আমনি কৰিছে। ইচ্ছা হ'ল আজিৰ বাবে সামৰি থওঁ আৰু কালিলৈ পুনৰ আৰম্ভ কৰিম। বৰুৱা চাৰে তেনে কৰিবলৈ নিদিলে। তেখেতে কাষতে বহি কৈ আছে আৰু আমি লিখি আছোঁ। ৰাতি পূৱাল, গ্ৰন্থখনিৰ লিখা কামো শেষ হ'ল। তেখেতৰ ঘৰতে গা-পা ধুই ৰাতিপূৱাৰ আহাৰ খাই গ্ৰন্থখনিৰ পাণ্ডুলিপি লৈ সম্পাদক বৰাদেৱৰ জিলাৰ ছপাশাললৈ ঢাপলি মেলিলে।

দুদিনৰ ভিতৰতে গ্ৰন্থখনি চপা হৈ ওলাল আৰু শাখা সাহিত্য সভাৰ অধিবেশনত নিৰ্দিষ্ট সময়তেই গ্ৰন্থখনিৰ শুভ উন্মোচন হ'ল। সেয়া হ'ল বৰুৱা চাৰৰ তাগিদাত কলেৱৰত সৰু হ'লেও একেৰাতিৰ ভিতৰতে জন্ম পোৱা এখনি স্মৃতি গ্ৰন্থৰ কাহিনী। সেইদিনা বাৰুকৈয়ে অনুভৱ কৰিলোঁ, হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ মানসিক দৃঢ়তা তথা অক্লান্ততা।

### কৰাপাট ৪

বাঁহপাতি অঞ্চলৰ ধৰ্মীয়, সামাজিক, সাংস্কৃতিক উত্তৰণৰ বাটকটীয়া অনুষ্ঠান শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ বৰনামঘৰ, বাঁহপাতি আৰু পৰবৰ্তী দিনত প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰা কলা সংস্কৃতিৰ মিলনভূমি নবজ্যোতি বংগমঞ্চ, বাঁহপাতিৰ এই দুয়োটা অনুষ্ঠানেই বৰুৱা ছাৰৰ অতিকৈ আপোন। দুয়োটা অনুষ্ঠানৰ জন্মলগ্নত তেখেতৰ অৱদান অসীম। শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ বৰনামঘৰৰ দুটা কাৰ্যকাল (২০০৪-০৫ আৰু ২০০৫-০৬) তেখেত কাৰ্যকৰী সমিতিৰ সভাপতি আছিল। তেখেতৰ প্ৰথম কাৰ্যকালত মনত খেলালে অনুষ্ঠানটিৰ এখনি বাৰ্ষিক মুখপত্ৰ প্ৰকাশৰ কথা, যাৰ যোগেদি সংশ্লিষ্ট ৰাইজে অনুষ্ঠানটি বাৰ্ষিক খতিয়ান লাভ কৰিব আৰু নব প্ৰজন্মই সাহিত্য চৰ্চাৰ এখন মঞ্চ পাব। মনত খেলোৱা কথাটো বাস্তৱত ৰূপায়ন নকৰাকৈ নেৰা স্বভাৱ থকা বৰুৱা চাৰে ৰাজহুৱা সিদ্ধান্ত যোগে প্ৰতি বছৰে শংকৰ গুৰুজনাৰ জন্মোৎসৱত প্ৰকাশ কৰিবৰ বাবে অনুষ্ঠানটিৰ এখনি মুখপত্ৰ প্ৰকাশৰ কাৰ্যব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিলে। মুখপত্ৰখনিৰ নাম ৰখা হ'ল 'কৰাপাট'। ২০০৫-০৬ চনৰ পৰা ক্ৰমাগত দুটা সংখ্যা তেখেতে নিজে সম্পাদনা সমিতিৰ সভাপতি হিচাপে থাকি মুখপত্ৰখনি প্ৰকাশ কৰিলে আৰু বৰ্তমান ধাৰাবাহিকভাৱে প্ৰকাশ হৈ আছে। আমি আশা কৰোঁ 'কৰাপাট' অনাদি কালৰ বাবে প্ৰকাশ হৈ থাকিব আৰু সেইখন ড০ বৰুৱা চাৰৰেই মানস পুত্ৰ।

### তেলাহী সমবায় সমিতি ৪

ড০ বৰুৱা চাৰে তেলাহী মৌজাৰ দৰে সেই সময়ৰ অতিকৈ পিছৰা

সমস্যাৰুহল কৃষিজীৱি জনগণৰ সহায়ক হোৱাকৈ এটি সমবায় অনুষ্ঠানৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ কথা অনুধাৱন কৰিছিল। সেয়ে লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ স্থাপনৰ সমান্তৰালকৈ ১৯৭৩ চনত শৰৎ চন্দ্ৰ সিংহ চৰকাৰৰ দিনত আৰম্ভ হোৱা সমবায় আন্দোলনত যোগদান কৰি তেলাহী সমবায় সমিতি গঠন কৰাটো হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ এক অনন্য কৃতিত্ব। সমিতিখনৰ প্ৰথমজন সভাপতি হিচাবে তেখেতে আগবঢ়োৱা সেৱা মৌজাটিৰ অৰ্থনৈতিক উন্নয়নৰ ইতিহাসত সোণালী আখৰে লিখা থাকিব।

#### এজন জাপানী গৱেষক হাৰুহিচা আচাদা ঃ

‘হাৰুহিচা আচাদা’ জাপান অ’চাকাৰ Koyota বিশ্ববিদ্যালয়ৰ এজন গৱেষক ছাত্ৰ। ভাৰত-জাপান চুক্তি অনুসৰি গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অধীনত গৱেষণা কৰিবলৈ অহা ছাত্ৰজনক হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ গাঁৱৰ ঘৰত ৰাখি গৱেষণা কৰোৱাটো তেখেতৰ জীৱনৰ এক উল্লেখনীয় দিশ। গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ তদানীন্তন ভূগোল বিভাগৰ মুৰব্বী অধ্যাপক ড॰ অৱনী ভাগৱতীৰ তত্ত্বাৱধানত গৱেষণা কৰা আচাদাৰ গৱেষণাৰ বিষয় আছিল, - ‘Agro Economic Environment in flood affected area of Assam’। এজন বিদেশী ছাত্ৰক অসমীয়া ভাষা-কৃষ্টি-সংস্কৃতিৰ প্ৰতি পৰিচয় কৰাই বৰুৱা চাৰে অসমক যেন জাপানৰ লগত সংপৃক্ত কৰালে। অসম, অসমীয়াৰ বিষয়ে একোকে নজনা এজন ব্যক্তিয়ে অনুধাৱন কৰিলে অসমীয়াৰ অতিথিপৰায়ণতা, সৰলতা। লিখিব পৰা হ’ল আৰু শুদ্ধকৈ ক’ব পৰা হ’ল অসমীয়া ভাষা। বৰুৱা চাৰৰ পৰিয়ালৰ লগত অংগাগী হৈ পৰিল জাপানৰ হিৰুহিচা আচাদা। কেতিয়াও বিদেশী লোক দেখি নোপোৱা আমাৰ গ্ৰাম্যাঞ্চলৰ ৰাইজে এজন জাপানী লোকৰ লগত পৰিচয় হৈ জাপানৰ বিষয়ে কিছু কথা জানিব পাৰিলে। ড॰ বৰুৱা ছাত্ৰক অসমত তেওঁৰ পিতৃ হিচাপে অভিহিত কৰা হাৰুহিচা আচাদা বৰ্তমান জাপানৰ এখন বিশ্ববিদ্যালয়ৰ সহযোগী অধ্যাপক। নিজৰ স্বাৰ্থৰ কথা একোকে নাভাবি হাৰুহিচা আচাদাক বিভিন্ন মহাবিদ্যালয়, অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠান, অসম সাহিত্য সভা, ফাটবিহু আনকি মিটিং-কটুস্বৰ ঘৰে ঘৰে ফুৰিবলৈ নি পৰিচয় কৰোৱাটো বৰুৱা

চাৰৰ মহান সামাজিক দায়বদ্ধশীলতাৰ পৰিচায়ক।

### ব্যক্তিগত অনুগ্ৰহ ৪

ড০ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ ইতিমধ্যে অতিবাহিত হৈ অহা কৰ্মজীৱন কেৱল ব্যক্তিগত উন্নতিৰ লগত আবদ্ধ নাথাকি 'বহুজন সুখায় বহুজন হিতায়' আদৰ্শৰ চানেকি। এই লেখাত এই লেখকে তেখেতৰপৰা পোৱা দুটিমান মহান অনুগ্ৰহৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰি বিনিময়ত একো দিব নোৱৰা অপৰাধ প্ৰবণতা কিছু লাঘব কৰিব বিচাৰিছোঁ।

“বেলেগ কাম বাদ দিয়া, কেৱল পঢ়া আৰু পঢ়া, ৰাজহুৱা কামৰ পৰা এইকেইটা দিন আঁতৰি থাকা তোমাৰ ঘৰত অসুবিধা হ'লে মোৰ ঘৰলৈ আহা”- ১৯৯০-৯১ চনৰ কথা। এই লেখকে APSC (C.C.E.) প্ৰাৰম্ভিক পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হৈ মূল পৰীক্ষাত অৱতীৰ্ণ হ'বৰ বাবে প্ৰস্তুতি চলাই আছিল। সমান্তৰালভাৱে বিভিন্ন ৰাজহুৱা দায়িত্বও পালন কৰিব লগা হৈছিল। ড০ বৰুৱা চাৰে হয়তো মোৰ মাজত এজন প্ৰশাসনিক বিষয়া হ'ব পৰাৰ দক্ষতা দেখা পাইছিল। সেয়ে উদ্ধৃত ধৰণে চাৰৰ লগতে তেখেতৰ সহধৰ্মিনী বাইদেউৰ তাগিদাত মই তেখেতৰ ঘৰৰ এটি আছতীয়া কোঠা অধিগ্ৰহণ কৰি মূল পৰীক্ষাৰ বাবে প্ৰস্তুতি কৰিছিলোঁ। থকা, খোৱা সকলো আতিথ্যৰে তেখেতলোকৰ পৰা পোৱা মৰম, আশীৰ্বাদৰ লগতে আৰ্থিকভাৱেও কৰা সহায়ৰ বাবে এই লেখক তেখেতলোকৰ ওচৰত চিৰকৃতজ্ঞ হৈ আছোঁ। অৱশ্যে ড০ বৰুৱা চাৰ আৰু বাইদেৱে কৰা আশা মতে মই ACS অফিচাৰ হ'ব নোৱাৰিলোঁ। তেজপুৰত মাহজোৰাকৈ হোটেলত থাকি দৰং কলেজ পৰীক্ষা কেন্দ্ৰত দিয়া মূল পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হ'লেও তেজপুৰত হোৱা মৌখিক পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হ'ব নোৱাৰিলোঁ। দুখাহত হ'লো বাককৈয়ে, ক্ষমা বিচাৰিলো চাৰ-বাইদেউ দুয়োৰে ওচৰত।

১৯৯৪-৯৫ চনত ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অধীনত private কৈ অৰ্থনীতি বিষয়ত এম.এ previous উত্তীৰ্ণ হোৱাৰ পিছত final পৰীক্ষাৰ বাবে মাহজোৰাকৈ ডিব্ৰুগড়ত থাকিব লগা হৈছিল। সমস্যাটো হ'ল থকা হ'ব, ক'ত ৫ বৰুৱা চাৰ আৰু বাইদেউক কথাটো জনোৱাত ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ একেবাৰে

কাৰৰে তেখেতলোকৰ অতি ঘনিষ্ঠ এঘৰৰ লগত যোগাযোগ কৰি পৰীক্ষা দিব লগা মাহটো তেখেতলোকৰ ঘৰতে থকা, খোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰি দিলে কোনো ভাড়া নিদিয়াকৈ। শৈক্ষিক জীৱনৰ এই প্ৰাপ্তি (M.A. in Eco) ড০ বৰুৱা চাৰ আৰু বাইদেউৰ অনুগ্ৰহৰ ফল বুলিয়েই ক'ব লাগিব। পৰৱৰ্তী দিনতো এই লেখকৰ ব্যক্তিগত জীৱনত বৰুৱা চাৰ আৰু বাইদেউৰ পৰা পোৱা সহায় আৰু সৎ দিহা পৰামৰ্শ মোৰ জীৱনৰ সদাস্মৰণীয় এক মধুৰ নষ্টালজিয়া।

### অদম্য মনঃ

ড° বৰুৱা চাৰৰ জীৱনৰ বৰ্ণিত পৰিক্ৰমা মুঠেও সাৱলীল নাছিল। জীৱনৰ প্ৰতিটো প্ৰাপ্তিয়েই বহু প্ৰতিবন্ধকতাৰ বেহু ফালি আজুৰি অনা। ইয়াৰ অন্তৰালত বৰুৱা চাৰৰ আছিল এক অদম্য মন। প্ৰাক্তন ৰাষ্ট্ৰপতি প্ৰয়াত A.P.J আব্দুল কালামে দিয়া সপোনৰ সংজ্ঞাটো সাঁচা অৰ্থত ৰূপায়ণ হৈছিল বৰুৱা চাৰৰ জীৱন পৰিক্ৰমাত। তেখেতে দেখা সপোনে তেখেতক শুবলৈ দিয়া নাছিল, তাক বাস্তৱত ৰূপায়ণ নোহোৱা পৰ্যন্ত, যাৰ ফলশ্ৰুতিত M.E. পৰ্য্যায়তে অলপ দিনৰ বাবে শিক্ষা সাং কৰি গৰু, ম'হ চৰাই ফুৰা জকাইচুকৰ হেমন্তই নতুনকৈ উদ্ভৰ লক্ষীমপুৰ নগৰলৈ প্ৰায় ৯ কি:মি: খোজ কাঢ়ি বাটকুৰি বাই শিক্ষা জীৱন আৰম্ভ কৰি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ সৰ্বোচ্চ ডিগ্ৰী Ph.D. আহৰণ কৰিলে। অসমৰে অগ্ৰণী লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠা কৰি পিচত অধ্যক্ষ হিচাবে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰি অৱসৰ গ্ৰহণ কৰিলে। অসম সাহিত্য সভাৰ সন্মানীয় উপ-সভাপতিৰ দৰে পদত অধিষ্ঠিত হৈ মাতৃভাষাৰ প্ৰতি সেৱা আগবঢ়ালে। ড০ বৰুৱা চাৰে দেখুৱালে অসফলতাই শেষ নহয় ই সফলতাৰ বাটত এটা খোজহে। এক উচ্চকাঙ্ক্ষা পূৰণ কৰিবলৈ এটা সপোন লৈ কৰ্ম আৰু অধ্যৱসায়ৰ যোগেদি সফলতা আজুৰি আনিব পাৰি। Will+Work+Perseverance = Success। প্ৰবল প্ৰতিবন্ধকতা আঁতৰাই এটি সফল জীৱন পৰিক্ৰমাৰ বাবে ড০ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা দেৱলৈ জনালোঁ সশ্ৰদ্ধ অভিনন্দন।

প্ৰতিগৰাকী পুৰুষৰ সফলতাৰ আঁৰত এগৰাকী নাৰীৰ অৱদান অনস্বীকাৰ্য। শিক্ষা জীৱনৰ মাজভাগতে বিবাহপাশত আবদ্ধ হোৱা ড॰ বৰুৱাদেৱৰ চাৰিটা পুত্ৰ-কন্যাৰে পাৰিবাৰিক জীৱনৰ সকলো সমস্যা সমাধানেৰে তেখেতক সাহচৰ্য কৰা তেখেতৰ সুযোগ্য ধৰ্মপত্নী অৱসৰপ্ৰাপ্ত শিক্ষয়িত্ৰী শ্ৰীযুক্তা বীনা বৰুৱা ওৰফেবগীতৰা বৰগোহাঁই তেখেতৰ সফলতাৰ মূল চালিকা শক্তি, যাৰ অবিহনে যেন ড॰ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা দেৱৰ মূল সত্ৰাটোৱেই পূৰ্ণতা নাপায়।

পৰিশেষত ড॰ বৰুৱাচাৰৰ লগতে অতি শ্ৰদ্ধাৰ বাইদেউলৈ সশ্ৰদ্ধ অভিনন্দন জনাই দুয়োকে ভগৱানে সু-স্বাস্থ্যৰে দীৰ্ঘায়ু কৰক, তাকেই কামনা কৰিলোঁ।

## ড०হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ সান্নিধ্যত

পৰমা ফুকন

শুভ্ৰ ধৃতি কামিজ পৰিহিত এজন ব্যক্তি পূৰ্বাৰ কুৰ্বলী ফালি চাইকেলেৰে আমাৰ ঘৰৰ পদূলিৰ সন্মুখেৰে নগৰ অভিমুখে গৈ থকা প্ৰায়ে দেখিছিলো। সেয়া বোধকৰো ১৯৭২ চন মানৰ কথা। হঠাৎ এদিন দেখিলো সেইজন ব্যক্তিয়ে 'গাঁড়েহগা বাঁহপাতি হাইস্কুল'ত আমাক অষ্টমমান শ্ৰেণীত ভূগোল পঢ়াবলৈ আহিছিল। আৰু সেইদিনাৰ পৰা সদায় তেখেতে আমাক ভূগোলৰ পাঠদান কৰিছিল। এই চাৰজনৰ ঘৰ ক'ত আৰু সদায় বাতিপুৰা ক'লৈ যায় আৰু কি উদ্দেশ্যে যায় জানিবলৈ ইচ্ছুক হৈ পৰিছিলো। খবৰ কৰি বন্ধু-বান্ধবৰ পৰা জানিব পাৰিলো চাৰৰ ঘৰ বাঁহপাতিৰ বংপুৰীয়া গাঁৱত। তেখেতে নগৰত এখন কলেজ খোলিছে আৰু প্ৰতিদিনে বাতিপুৰা সেই কলেজলৈ যায়। কলেজখনৰ পাঠ দান পুৰা ভাগতে হৈছিল উত্তৰ লক্ষ্মীমপুৰ মহাবিদ্যালয়ৰ শ্ৰেণীকোঠাত। সেইখনেই হৈছে লক্ষ্মীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়, যিখন মহাবিদ্যালয়ত মই ১৯৭৬ চনত প্ৰাক-স্নাতক ১ম বাৰ্ষিক শ্ৰেণীত নামভৰ্তি কৰোঁ আৰু ১৯৮০ চনত স্নাতক ডিগ্ৰী লাভ কৰোঁ। আৰু ১৯৮৪ চনত সেইখন মহাবিদ্যালয়তে এজন কৰ্মচাৰী হিচাপে নিযুক্তি লাভ কৰি সুদীৰ্ঘ ৩৬ বছৰ কাল সেৱা আগবঢ়াই ২০১৯ চনৰ ডিচেম্বৰ মাহত অবসৰ গ্ৰহণ কৰোঁ।

শুভ্ৰ ধৃতি-কামিজ পৰিহিত যিজন ব্যক্তিৰ অপ্ৰাণ চেপ্তাত ১৯৭২ চনত লক্ষ্মীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়খনে প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰিছিল তেখেত হৈছে ড०

অবসৰপ্ৰাপ্ত মুখ্য সহায়ক, লক্ষ্মীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়

(১৬২)

হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ। মই মোৰ হাইস্কুলীয়া ছাত্ৰাৱস্থাৰ পৰা বৰ্তমানলৈকে তেখেতৰ সান্নিধ্য লাভ কৰাৰ সৌভাগ্য হৈছে। তেখেতে বিভিন্ন ঘাত প্ৰতিঘাতৰ মাজেৰে ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা অসমীয়া বিভাগত স্নাতকোত্তৰ ডিগ্ৰী লাভ কৰাৰ পিছতে লক্ষীমপুৰত এখন বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠাৰ বাবে বিভিন্নজনৰ লগত আলোচনা-বিলোচনাত মিলিত হয়। বহুকেইজনে লক্ষীমপুৰত সেই সময়ত বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় খোলাটো অসম্ভৱ বুলি কৈছিল যদিও বহুকেইজনে এনে কথাত উৎসাহিত কৰি কামত আগবাঢ়িবলৈ উদগনি দিছিল। অৱশেষত বহুখিনি বাধা-বিঘিনি অতিক্ৰমি ১৯৭২ চনত মহাবিদ্যালয়খন প্ৰতিষ্ঠা কৰা হ'ল। আৰম্ভণিতে উত্তৰ লক্ষীমপুৰ মহাবিদ্যালয়ত পুৰা ভাগত পাঠদান কৰা হৈছিল।

ইচ্ছা শক্তি মহান শক্তি। ইচ্ছা শক্তি প্ৰবল হ'লে যিমান কঠিন কামেই নহওক কিয়, সকলো বাধা-বিঘিনি নেওচি নিৰ্দিষ্ট লক্ষ্যত উপনীত হ'ব পৰা যায়। কিন্তু সাধাৰণতে দেখা যায় যে বহুসংখ্যক লোকে কোনো এটা নিৰ্দিষ্ট কৰ্মৰ উদ্দেশ্য পূৰণ নহ'ব বুলি পূৰ্বানুমান কৰি পৃষ্ঠভংগ দিয়ে। অন্যহাতে সফলতাৰ বাবে প্ৰয়োজন মানসিক শক্তিৰ লগতে শাৰীৰিক ক্ষমতা আৰু ব্যক্তিত্ব। এনেখিনি গুণৰ অধিকাৰী আছিল ড॰ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ। শ্ৰদ্ধাৰ ব্ৰজেন শৰ্মা বৰুৱা চাৰ অধ্যক্ষ আৰু ড॰ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ উপাধ্যক্ষ হিচাপে দুয়োজনৰ সবল নেতৃত্বত অতি কম দিনৰ ভিতৰতে মহাবিদ্যালয়খনক সকলো দিশত দ্ৰুত গতিত আগবঢ়াই নি এনে এটা পৰ্যায় পোৱাইছিল ই কেৱল অসমৰে নহয়, ভাৰতৰ অন্যতম আগশাৰীৰ শিক্ষানুষ্ঠানত পৰিণত হৈছিল। ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ উত্তৰ পাৰৰ একমাত্ৰ বাণিজ্য শিক্ষাৰ এই শিক্ষানুষ্ঠানখনলৈ অসমৰ বিভিন্ন স্থানৰ পৰা শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিবলৈ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী আহিছিল।

মই ১৯৭৬ চনত কলেজত নাম ভৰ্তি কৰাৰ সময়ত ড॰ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰক উপাধ্যক্ষ হিচাপে পাইছিলোঁ। চাৰে আমাক অসমীয়া পঢ়াইছিল। পৰীক্ষা পৰিচালনাত চাৰ বহুত কাঢ়া আছিল। পৰীক্ষা কোঠাত সোমোৱাৰ লগে লগে কোঠাটো কাঁহ পৰি জিন গৈছিল। কোনোবা পৰীক্ষাৰ্থীয়ে অসৎ উপায় অৱলম্বন কৰি চাৰৰ চকুত ধূলি দিব নোৱাৰিছিল। পৰীক্ষাৰ পৰিত্ৰতা বক্ষাৰ

ক্ষেত্ৰত কোনো আপোচ নকৰিছিল।

১৯৮৪ চনত মই চাকৰিত যোগদান কৰাৰ পিচত চাৰৰ কৰ্মোদ্যম দেখি আচৰিত হৈছিলো। যেতিয়াই প্ৰয়োজন হয় কলেজৰ কামত গুৱাহাটী, ডিব্ৰুগড়, দিল্লী আদিলৈ যাবলৈ অকনো পিছহোহঁকা নেদেখিছিলো। কেতিয়াবা নৈশ বাচত গুৱাহাটীলৈ গৈ দিনটো গুৱাহাটীত কাম কৰি ৰাতি ডিব্ৰুগড়লৈ যায় আৰু দিনটো ডিব্ৰুগড়ত কাম কৰি পুনৰ নৈশ বাচত লক্ষীমপুৰলৈ উভতি আহি ভাগৰ, টোপনি, এলাহ আদি আওকাণ কৰি পুৱা নিৰ্দিষ্ট সময়ত কলেজত উপস্থিত হয়হি। ১৯৯৪ চনত বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগে কলেজ সমূহত কৰ্মমুখী পাঠ্যক্ৰম প্ৰবৰ্ত্তন কৰিবলৈ উৰিষ্যাৰ ভূবনেশ্বৰত এখন কৰ্মশালাৰ আয়োজন কৰিছিল। দুবদৃষ্টিসম্পন্ন হেমন্ত বৰুৱা চাবে সেই কৰ্মশালাত অংশগ্ৰহণ কৰি তিনিটা বিষয়ত ভকেশ্বনেল পাঠ্যক্ৰম প্ৰবৰ্ত্তনৰ অনুমোদন তথা অনুদান আনিবলৈ সক্ষম হয়। বিষয় কেইটা হৈছে, ১। কম্পিউটাৰ এপ্লিকেচন, ২। অফিচ মেনেজমেণ্ট এণ্ড চেক্ৰেটেৰীয়েল প্ৰেক্টিচ ৩। টেক্স প্ৰচিডিউৰ এণ্ড প্ৰেক্টিচ। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ লগতে এই সুযোগতে আমিও কম্পিউটাৰ শিকিবলৈ সুবিধা পালো। উপাধ্যক্ষ হিচাপে চাবে বিশেষভাৱে কলেজৰ শৈক্ষিক দিশত শক্তিশালী নেতৃত্ব প্ৰদান কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। সেইদৰে উন্নয়ন আৰু প্ৰশাসনিক দিশতো অধ্যক্ষ শৰ্মা বৰুৱা চাৰৰ লগত সহযোগিতাৰে মহাবিদ্যালয় খনক অসমৰ এখন আগশাৰীৰ মহাবিদ্যালয় হিচাপে প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল।

১৯৮৫ চনত লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ে বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগৰ পৰা অন্যান্য অনুদানৰ লগতে পিএইচ. ডি. ৰ বাবে দুটা ফেল শ্বিপ লাভ কৰিছিল। সেই সময়ত কলেজৰ স্থায়ী অধ্যক্ষ নিযুক্তিৰ বাবে প্ৰাৰ্থীৰ অন্যান্য অৰ্হতাৰ লগতে পিএইচ. ডি. ডিগ্ৰী থকাটো বাধ্যতামূলক আছিল। হেমন্ত বৰুৱা ছাবে তাৰে এটা ফেল শ্বিপত বিভিন্ন বাধা বিঘিনি, যাত্ৰ প্ৰতিঘাত্ৰ নেওচি ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা ড° লীলা গগৈ চাৰৰ তত্বাৱধানত 'অসমৰ বিহু উৎসৱ, ইয়াৰ সাংস্কৃতিক দিশৰ বিশ্লেষণাত্মক অধ্যয়ন' বিষয়ত পিএইচ. ডি. ডিগ্ৰী লাভ কৰে।

১৯৯৮ চনৰ ৩১ মাৰ্চত অধ্যক্ষ ব্ৰজেন শৰ্মা বৰুৱা চাৰে অৱসৰ গ্ৰহণ কৰাত ড॰ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰে তাৰ পিচদিনাই অথাৎ পহিলা এপ্ৰিলত অধ্যক্ষৰ আসনত অধিষ্ঠিত হয়। মহাবিদ্যালয়খনৰ আন্তঃগাৰ্থনি উন্নয়ন, শৈক্ষিক, বৌদ্ধিক আদি দিশত গতিশীলতা অব্যাহতি ৰাখি নিকা ভাবমূৰ্তি আৰু আত্মবিশ্বাসেৰে সু-নিৰ্দিষ্ট লক্ষ্যত উপনীত হোৱাত সফল হৈছিল। এটা অনুষ্ঠানৰ সফলতা বা কৃতকাৰ্যতা বহু পৰিমাণে নিৰ্ভৰ কৰে অনুষ্ঠানটোৰ মুৰব্বীজনৰ প্ৰশাসনিক দক্ষতাৰ ওপৰত। সৌহৰ্দ্যপূৰ্ণ পৰিবেশ সৃষ্টিৰে সহকৰ্মীৰ মনত কৰ্ম প্ৰেৰণা জগাই তোলিব পৰাটোকে প্ৰশাসনিক দক্ষতা বোলা হয়। ড॰হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰে সেই প্ৰশাসনিক দক্ষতাৰ গৰাকী বুলি ক'ব পাৰি।

সহকৰ্মীসকলৰ সুখ-দুখ, অভাৱ-অভিযোগ আদিৰ প্ৰতি দৃষ্টি ৰখাটো চাৰৰ অন্য এটা বৈশিষ্ট্য। ব্যস্ততাৰ মাজতো সকলোৰে ঘৰুৱা খা-খবৰ ল'বলৈ নাপাহৰিছিল। ২০০৮ চনৰ কথা। মই কঁকালৰ বিষৰ বাবে তিনি মাহ চুটি লৈ ঘৰত আছিলোঁ। চাৰে ২০০৩ চনতে অৱসৰ গ্ৰহণ কৰিলে যদিও মাজে সময়ে সুবিধা পালে কলেজলৈ আহে। সেইদিনা কলেজলৈ আহোতে মোৰ অসুস্থতাৰ কথা জানিব পাৰি ঘৰত আহি খবৰ কৰাই নহয় কেইবাটাও পৰামৰ্শ আগবঢ়ায়। এইবিলাক গুণৰ বাবেই তেখেত চিৰদিনলৈ স্মৰণীয় হৈ থাকিব।

শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰখনৰ উপৰিও তেখেতে ভাষা, সাহিত্য, কলা, সংস্কৃতিৰ উন্নয়ন তথা সামাজিক উত্তৰণৰ অৰ্থে বিভিন্ন অনুষ্ঠান প্ৰতিষ্ঠানৰ লগত জড়িত হৈ ওৰেটো জীৱন সেৱা আগবঢ়াই গৈছে। অসম সাহিত্য সভাৰ শাখা, জিলা সমিতিৰ সভাপতি আদি পদৰ উপৰিও কেন্দ্ৰীয় সমিতিৰ কাৰ্যনিৰ্বাহক সদস্য তথা এটা কাৰ্যকালৰ বাবে উপ-সভাপতিৰ আসন অলংকৃত কৰিছিল। অন্য হাতে বাঁহপাতি শ্ৰীমন্ত শৰ্মাৰ বৰ নামঘৰকে আদি কৰি গাঁড়েহুগা বাঁহপাতি অঞ্চলৰ বিভিন্ন অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানৰ লগত জড়িত হৈ প্ৰভুত বৰঙণি আগবঢ়াই আহিছে।

অৱসৰ গ্ৰহণৰ পিছত সামাজিক তথা শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰখনৰ লগত অধিক ব্যস্ত হৈ পৰে। অসম মাধ্যমিক শিক্ষা পৰিষদৰ, অসম উচ্চতৰ মাধ্যমিক শিক্ষা সংসদ, ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়, ইন্দিৰা গান্ধী ৰাষ্ট্ৰীয় মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয় আদিৰ

লক্ষীমপুৰ আৰু ধেমাজি জিলাৰ বিভিন্ন পৰীক্ষা কেন্দ্ৰত 'এক্সটাৰ্ণেল অফিচাৰ' হিচাপে পৰীক্ষাৰ পৰিত্ৰতা বন্ধাৰ কাৰ্যত নিয়োজিত হৈ আহিছে। ইয়াৰ উপৰিও উদ্ভৰ লক্ষীমপুৰ মহাবিদ্যালয়, লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়, লক্ষীমপুৰ কেন্দ্ৰীয় মহাবিদ্যালয়ৰ লগতে কেইবাখনো উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ৰ পৰিচালনা সমিতিৰ সভাপতিৰ আসন অলংকৃত কৰিছে। কিছুদিনৰ বাবে আজাদ একাডেমীৰ অধ্যক্ষ হিচাপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰিছিল।

ড०হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ লক্ষ্য আৰু উদ্দেশ্যৰ ক্ৰমবিকাশৰ ক্ষেত্ৰত তেখেতৰ সহধৰ্মিনী শ্ৰীযুতা বীনা বৰুৱা বাইদেউৰ ত্যাগ, কৰ্মপ্ৰেৰণা আৰু সহযোগিতাক অস্বীকাৰ কৰিব নোৱাৰি। চাৰৰ জীৱন পদ্ধতিৰ লগতে নিজৰো জীৱন পদ্ধতি গঢ় দি নিজকে প্ৰস্তুত কৰিছিল এগৰাকী পতিব্ৰতা নাৰী, সু-গৃহিণী আৰু এগৰাকী আদৰ্শ শিক্ষয়িত্ৰীৰূপে। উদাৰতাৰ দৰে সজ গুণসমূহ পৰস্পৰৰ সম্পূৰক ৰূপে জিলিকি উঠা পৰিলক্ষিত হয়।

সদৌ শেষত হেমন্ত বৰুৱা চাৰৰ দীৰ্ঘায়ু আৰু সু-স্বাস্থ্য কামনা কৰিলোঁ।

## সান্নিধ্যৰ একলম

মীনা ফুকন হাজৰিকা

জীৱন আৰু জগতৰ আন্তঃ সম্পৰ্কই এই পৃথিৱীখনক বিনন্দীয়া কৰি ৰাখিছে। কেৱল মৌলিক চাহিদা পৰিপূৰ্ণাৰ্থে যাপন কৰা জীৱনটোৱে বা স্বপ্নই পৃথিৱীত বাস কৰা মানুহৰ মাজৰে কিছুমানক অতিৰিক্ত বাসনা প্ৰদান কৰে। এই পৃথিৱীখন ভিন্নজনৰ অনুভৱ আৰু দৃষ্টিত ভিন্ন ধৰণৰ হৈ উদ্ভাসিত হয়। জ্ঞানীজনে ভাবে এই পৃথিৱীখন জ্ঞানৰ ভাণ্ডাৰ, বিজ্ঞানীজনে ভাবে এই পৃথিৱীখন এক পৰীক্ষাগাৰ, শিল্পীজনে ভাবে এই পৃথিৱীখন সৌন্দৰ্যমণ্ডিত আৰু তত্বান্বেষীজনে ভাবে এই পৃথিৱীখন বহস্যমণ্ডিত। মন, প্ৰাণ, ৰুচি আৰু দৰ্শন অনুযায়ী পৃথিৱীখনক বেলেগ বেলেগ কোণৰ পৰা নিৰীক্ষণ কৰি বসাপ্লুত হ'ব পৰা ক্ষমতা অন্য জীৱৰ তুলনাত কেৱল মানুহৰ হে আছে। সেয়ে অতি সাধাৰণ জনেও এই পৃথিৱীখনৰ ৰূপ, ৰস, সুধা পান কৰি বিস্ময়-বিমুগ্ধ হয়, জীৱন আৰু সমাজক সুন্দৰ কৰি ৰাখিবলৈ অনুপ্ৰাণিত হয়।

এই বিনন্দীয়া পৃথিৱীখনলৈ অনেক লোকৰ অহা-যোৱা হৈ আছে। তাৰে পিছুমানৰ স্মৃতি মানস পটত ৰৈ যায়। শ্ৰদ্ধাৰ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা ছাৰো ঠিক তেনেকুৱাই। বৰুৱা চাৰক মই বৰ শ্ৰদ্ধা কৰো। লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ত প্ৰাক স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষত নামভৰ্তি কৰোতে চাৰে আমাক বৰ মৰম কৰিছিল। তেতিয়া কৰ্মাচ কলেজত পঢ়া ছোৱালীৰ সংখ্যা কম। আমাৰ ক্লাচত আমি দুজনী ছোৱালী। মই আৰু বান্ধৱী মনোৰাৰা বেগম। আমি তিনি

---

কে.বি.বোড, লক্ষীমপুৰ

(১৬৭)

নম্বৰ বেট্‌চৰ ছোৱালী আছিলো। সেয়েহে অধ্যক্ষ শ্ৰদ্ধাৰ ব্ৰজেন শৰ্মা বৰুৱা চাৰ আৰু হেমন্ত বৰুৱা চাৰে আমাক অফিচ ৰুমলৈ মাতি নি কেতিয়াবা চাহো খুৱাইছিল। ইমানবোৰ ল'ৰাৰ মাজত পঢ়ি কিবা অসুবিধা পাইছে নেকি তাৰো খবৰ ৰাখিছিল। পুৰণা প্ৰশ্নকাকতবোৰ আমি বিচাৰিব নলগাকৈ অফিচৰ পৰা যোগাৰ কৰি দিছিল। আমাৰ ক্লাচ আছিল পুৱা ৭-১৫ ৰ পৰা ১১ বজালৈ। বৰুৱা চাৰে অসমীয়া পঢ়ুৱাইছিল। চাৰৰ ক্লাচ কৰি ভাল পাইছিলো। অসমীয়া বিষয়টো মোৰ প্ৰিয় আছিল।

এটা কথা মই স্বীকাৰ কৰিবই লাগিব যে মই বি.কম ফাইনেল পৰীক্ষা দিয়াত চাৰে মোক বহুত সহায় কৰিলে। বি.কম ৰ প্ৰথম বৰ্ষত থাকোতে মোৰ বিয়া হৈছিল। প্ৰথম বৰ্ষত থাকোতে ১৯৮৩ চনত একো পৰীক্ষাই হোৱা নাছিল। সেই দুটা বৰ্ষত ফাইনেলৰ বাহিৰে মোৰ একো পৰীক্ষাই দিয়া নহ'ল। মোৰ স্বামীৰ চাকৰিসূত্ৰে মই তেতিয়া কাৰ্বি আংলঙত আছিলো। তেতিয়া ফোনৰ ব্যৱস্থা নাছিল। টেষ্ট পৰীক্ষাৰ আগতে ছাৰে স্বামীৰ দাদাকক ক'লে মোক পৰীক্ষা দিবৰ বাবে মাতি দিবলৈ। দাদাই-ভতিজাএজন লগত লৈ গৈ মোক কাৰ্বি আংলঙৰ পৰা আনিলেগৈ। ময়ে পৰীক্ষাৰ বিষয়ে একো গম নাপাওঁ। আহি পোৱাৰ পাছদিনা কলেজলৈ গৈ গম পাও টেষ্ট পৰীক্ষা আৰম্ভ হ'লেই। মই নিৰুপায়হে কি কৰিম কি নকৰিম ভাবি থাকোতে বৰুৱা চাৰে দেখি মোক মাতিলে। চাৰৰ ওচৰলৈ যোৱাত মোক ক'লে "তই এতিয়া কি পৰীক্ষা দিবি? কাম এটা কৰ, ফাইনেলৰ ফৰ্মখন পুৰাই থৈ যাগৈ।" ফৰ্মখন অফিচৰ পৰা লৈ কলেজৰ পাছফালে থকা আমাৰ লগৰ শোণিত ভৰালীহঁতৰ ঘৰত পুৰাই আনি অফিচত জমা দি আহিলো। চাৰে ক'লে 'ফাইনেল পৰীক্ষাটো ভালকৈ দিবি'। চাৰৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধাত মোৰ মূৰ দো খাই গ'ল। সেইটো ১৯৮৪ চনৰ কথা। এতিয়া হয়তো তেনে কৰিব নোৱাৰিলেহেঁতেন।

তেতিয়া মে' মাহত ফাইনেল পৰীক্ষা হৈছিল। ময়ো পৰীক্ষা দিবৰ বাবে কাৰ্বি আংলঙৰ পৰা আহিলো আৰু পৰীক্ষা দিলো। পৰীক্ষা দি পুনৰ ঘূৰি গ'লো। ৰিজাল্ট দিলে যদিও তাত ৰিজাল্ট পোৱাৰ কোনো ব্যৱস্থা নাই।

থানাত গৈ খবৰ কৰিছিলো যদিও তেওঁলোকেও যোগাযোগ কৰিব নোবাৰিলে। পূজাৰ বন্ধত যেতিয়া ঘৰলৈ আহো তেতিয়া বিজাল্ট পাইছে আৰু পাছ কৰিলো বুলি গম পালো। গধূলি পূজা চাই থাকোতে হঠাতে বাপ্তাৰ মাজত চাৰক লগ পালো। চাৰে হাঁহি এটা মাৰি মোক ক'লে “তই মোৰ নাকটো নকটাকৈ বঢ়ালি। মই চিন্তা কৰি আছিলো তই পাছ নকৰিলে কি হ'ব। বাৰু ভালেই কৰিলি। আৰু পঢ়িবৰ মন থাকিলে পঢ়িবি।” তেতিয়া মই এখন স্কুলত চাকৰি কৰিছিলো। পতিদেৱৰ লগত কাৰ্বি আংলঙত থাকিব লগা হোৱা বাবে চাকৰিটো ইস্তফা দিলো।

এতিয়াও সভাই-সমিতিয়ে চাৰক দেখিলে ওচৰলৈ গৈ মাত এষাৰ লগালে চাৰে ভাল পায় আৰু কাষত থকা জনক চিনাকী কৰি দিয়ে এই মোৰ ছত্ৰী আছিল। তেতিয়া নিজেই গোঁৰৰ অনুভৱ কৰো। এতিয়াও চাৰৰ আমাৰ প্ৰতি একেই মৰম চেনেহ আছে।

সকলো মানুহেই সফল জীৱনৰ সপোন দেখে। কিন্তু একান্ত নিষ্ঠা, সাধনা, একাগ্ৰতা, ধৈৰ্য আৰু আত্মবিশ্বাসেহে সপোন দিঠকলৈ ৰূপান্তৰিত হোৱাত সহায় কৰে। চাৰ অনেক অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানৰ লগত ওতঃপ্ৰোতভাবে জড়িত আছিল। অসম উপাধ্যক্ষ সমিতিৰ প্ৰথমে সাংগঠনিক সম্পাদক, তাৰ পাছত সহকাৰী সম্পাদক, উপ সভাপতি, লক্ষীমপুৰ সাহিত্য সভাৰ উপ সভাপতি, জিলা সাহিত্য সভাৰ সভাপতি, অসম সাহিত্য সভাৰ কাৰ্যনিৰ্বাহক সদস্য, উপ সভাপতি, স্মৃতি গ্ৰন্থৰ যুটীয়া সম্পাদক আদি বিভিন্ন পদবীত থাকি নিজৰ দায়িত্ব সুচাৰুৰূপে পালন কৰিছিল। লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় উপাধ্যক্ষৰ লগতে অধ্যক্ষৰ আসন অলংকৃত কৰিছিল। চাৰ এগৰাকী সাহিত্যিক। বিভিন্ন আলোচনী, বাতৰি কাকত আদিত চাৰৰ লেখা প্ৰকাশ পাই আহিছে। প্ৰবন্ধ সংকলন পুথি ‘লোক-সংস্কৃতি পৰম্পৰা’ গৱেষণা গ্ৰন্থৰ সম্পাদিত ৰূপ ‘বিহুৰ উৎস, ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰা’ আৰু এখনি কবিতা পুথিৰ লগতে নিজৰ আত্মজীৱনী ‘ধূলিকণা’ নামে প্ৰকাশ পায়।

চাৰৰ অভিনন্দন গ্ৰন্থ এখন প্ৰকাশ পাব বুলি মই জনা নাছিলো। এদিন

চাৰে সভা এখনত লগ পাই মোক ওচৰলৈ মাটি ফোন নম্বৰটো লোৱাৰ লগতে অভিনন্দন গ্ৰন্থখনত একলম লিখিবলৈ ক'লে। ছাৰৰ বহুমূলীয়া অৱদানসমূহ আমাৰ গৌৰৱ আৰু প্ৰেৰণা উৎস হোৱাৰ লগতে সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ মেটমৰা ভাণ্ডাৰ। চাৰৰ কৰ্মময় জীৱনটো জোনাকৰ জ্যোতিৰে পোহৰাই তোলক আৰু এই যাত্ৰাত ভগৱান সহায় হওঁক। চাৰক শতবৰ্ষ গৰকিবলৈ আয়ুস দিয়ক। চাৰৰ অভিনন্দন গ্ৰন্থখনিত একলম লিখিবলৈ সুবিধা পোৱা বাবে নিজকে ধন্য মানিছোঁ। বিশেষ একো লিখিব নোৱাৰো যদিও মোৰ এটি ক্ষুদ্ৰ লেখা মহান গ্ৰন্থখনত ঠাই পালে মই নতৈ সুখী হ'ম।

## ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : এক জীৱন্ত আদৰ্শৰ গৌৰৱগাঁথা

নৃপেন ফুকন

জীৱনত কিছুমান ব্যক্তিত্বৰ সানিধ্য পোৱা যায়, যিজন ব্যক্তিয়ে নিজৰ অবিচল অধ্যবসায়, দৃঢ় নৈতিকতা, আৰু অসাধাৰণ সমাজবোধৰ জ্যোতিষ্কৰে নতুন যুগৰ এক দীপ্তি বহন কৰে। শ্ৰদ্ধেয় ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা তেনে এজন মহান তথা বিৰল ব্যক্তিত্বৰ অধিকাৰী লোক, যাৰ জীৱনগাঁথা কেৱল অনুকৰণীয় নহয়, আদৰ্শস্বৰূপ।

স্নাতকোত্তৰ ডিগ্ৰী লাভ কৰাৰ পিছত চৰকাৰী চাকৰি নিবিচাৰি যিজনে আধুনিক শিক্ষা খণ্ড প্ৰসাৰৰ ক্ষেত্ৰত সমাজৰ সহায় হোৱাকৈ এখন অদ্বিতীয় মহাবিদ্যালয় স্থাপনৰ দৰে প্ৰচেষ্টা হাতত লৈ ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ উত্তৰ পাৰত এক নতুন দিগন্তৰ সূচনা কৰিছিল, যাৰবাবে উত্তৰ অসমৰ শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰখনত বাণিজ্য বিষয়ৰ শিক্ষা প্ৰবেশ কৰাই লক্ষীমপুৰবাসীৰ বাবে এক মূল্যবান দিশ উন্মোচন কৰিলে আৰু আগ্ৰহী ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক এখন মহাবিদ্যালয় উপহাৰ দিলে, যাক সম্প্ৰতি 'লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়' (লক্ষীমপুৰ কমাৰ্চ কলেজ) বুলি অভিহিত কৰা হয়। ক'বলৈ গ'লে যিখন মহাবিদ্যালয়ৰ তেখেত প্ৰতিষ্ঠাপক অধ্যক্ষ আছিল যদিও তেখেতৰ বাণিজ্য স্নাতক নোহোৱাৰ বাবে তদুপৰি বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগৰ নিয়ম অনুযায়ী বৰুৱাদেৱে আৰম্ভনি পৰা উপাধ্যক্ষৰ পদত থাকিয়ে চাকৰি জীৱনৰ অধিক কাল সেৱা আগবঢ়াইছিল। এটা কথা অনস্বীকাৰ্য যে

মহাবিদ্যালয়খন ডিব্ৰুগড়ৰ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ দ্বাৰা স্বীকৃতি পোৱা আৰু অন্যান্য দিশত পূৰ্ণতা প্ৰাপ্তিৰ ক্ষেত্ৰত তেখেতৰ অৰিহনা আৰু কৃতিত্ব অশেষ। ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ উদ্ভবপাৰে লক্ষীমপুৰ টাউনৰ মাজ মজিয়াত স্থাপিত কলেজখনত তেখেতৰ স্থিতি আৰু দৃষ্টিভংগীয়ে এই অঞ্চলৰ শিক্ষাৰ মানচিত্ৰত নিশ্চিতভাৱে এক নতুন বাট মুকলি কৰে। তদুপৰি তেখেত এটা ভিতৰুৱা অঞ্চলৰ গাঁৱলীয়া কৃষক পৰিয়ালত জন্ম গ্ৰহণ কৰা লোক হিচাপে বহু প্ৰতিকূল পৰিস্থিতিকো নেওচি উচ্চ শিক্ষাৰ বিভিন্ন পটভূমিত নিজক গঢ়ি তুলিছিল। ৬০ বৰুৱাদেৱ এগৰাকী কলাৰ স্নাতক হৈও দুৰদৰ্শিতা, সাহস আৰু অধ্যৱসায়ৰে বাণিজ্য বিষয়ৰ শিক্ষাখণ্ডৰ যোগেদি নিজৰ চহৰখনত যি এক নতুন দিগন্তৰ সূচনা কৰিছিল, যিকথা আজি গৌৰৱেৰে উল্লেখ কৰিব পাৰি। প্ৰচুৰ সম্ভাৱনাৰে সমৃদ্ধ লক্ষীমপুৰ টাউনত স্থাপন কৰা বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় এখন মাথোঁ উচ্চ শিক্ষাৰ প্ৰতিষ্ঠান নহয়, বৰং সেয়া তেখেতৰ দৃষ্টিভংগী, শিক্ষা-প্ৰেম আৰু সমাজৰ বাবে কৰ্মনিষ্ঠাৰ এক জ্বলন্ত উদাহৰণ আৰু প্ৰজ্জ্বল দীপশিখা।

তেখেত এজন চিন্তাশীল বিদ্বান লোক, তেখেতৰ বিদ্বতা কেৱল শৈক্ষিক নহৈ সাংস্কৃতিক ভাৱেও অভিজ্ঞ। যিহেতু তেখেতে গৱেষণাৰ বিষয় হিচাপে 'বিহু' বিষয়টো নিৰ্বাচন কৰিছিল। সঁচা কথাত বিহু অসমীয়া জনজীৱনৰ আত্মাৰ উচ্ছ্বাস, কৃষকৰ উৎসৱ, জাতীয় সত্ৰাৰ গৰিমা। সেই তিনিটা বিহুৰ প্ৰাণ স্বৰূপ বহাগৰ বিহুনাচ আৰু বিহুনাচৰ উৎসৱ সন্ধান কৰি, তেখেতে গৱেষণা সম্পন্ন কৰিছিল। তেখেত প্ৰকৃততে এজন বিহু-সাধক আৰু সেই সূত্ৰে শ্ৰেষ্ঠ অসমীয়া। তেখেতৰ সেই সাধনাৰ গৌৰৱ কেৱল ব্যক্তিগত নহয়, সেয়া সমগ্ৰ অসমীয়া জাতিৰ ঐতিহ্যৰ বিশেষ সংৰক্ষণ। যিজনে অসমীয়াৰ বাপতিসাহোন 'বিহুৰ ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰা' বিষয়ৰ আমোল-মূল হোৱাকৈ অধ্যয়ন কৰি সৰ্বপ্ৰথম ডক্টৰেট সন্মান লাভ কৰে। বিহু কেৱল নাচ বা ঢোল-তালৰ সৈতে গোৱা বিহুনাচৰ সমাহাৰ নহয়, বৰঞ্চ ই অসমৰ জাতিসত্তা, সংস্কৃতি আৰু আত্মগৌৰৱৰ প্ৰতীক, এই বোধক লৈ যিজনে এক বিশেষ একাডেমিক ক্ষেত্ৰত ড° লীলা গগৈৰ দৰে এগৰাকী বিশিষ্ট শিক্ষাবিদৰ তত্বাৱধানত উচ্চতম গৱেষণা সম্পূৰ্ণ কৰিছে সেয়ে

তেখেতক অসমবাসীয়ে প্রকৃততেই এগৰাকী অসমীয়া সংস্কৃতিৰ সাধক হিচাপেই গণ্য কৰাটো উচিত।

সমাজ সেৱাৰ ক্ষেত্ৰত ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ অৱদান কেৱল মাত্ৰ পৰিসংখ্যাত সীমাবদ্ধ নহয়। বৰং নীৰৱ, নিবিড়, আৰু দীঘলীয়া সময়ৰ সেৱা হৈছে তেখেতৰ ব্যক্তিত্বৰ কেন্দ্ৰবিন্দু। লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাৰ সভাপতিৰূপে নিৰ্বাচিত হৈ দুটা বছৰত তেখেতে সাহিত্য আৰু সাংস্কৃতিক জীৱনত যিখিনি সজীৱতা আনিলে, সেই জীৱনীশক্তিৰ প্ৰতিফলন দেখিবলৈ পোৱা যায় বিভিন্ন মুখপত্ৰ, সাহিত্য-সংগঠনত আৰু পৰৱৰ্তী সময়ত অসম সাহিত্য সভাৰ উপ-সভাপতি হিচাপে তেখেতৰ পাণ্ডিত্যপূৰ্ণ বক্তব্য আদিত। তেখেতৰ সৌজন্যতা, আৰু গভীৰ দৃষ্টিভংগীয়ে সদায় সভাৰ শৃংখলাক অধিক সংগঠিত আৰু অধিক উদ্দীপ্ত কৰি তোলা দেখা গৈছিল।

তেখেতৰ এতিয়া জীৱনৰ বিয়লি বেলা। মাজতে ক'ভিদত আক্ৰান্ত হৈ চিকিৎসাধীন কালতে যোৱা-থোৱা অৱস্থা হৈছিল। সম্প্ৰতি গাটো ভাল যদিও এক কথাত স্বাস্থ্যবান হৈ আছে বুলি ক'ব নোৱাৰি। যিহেতু তেখেতে বৰ্তমান শ্বাস-প্ৰশ্বাসজনীত কিছু অসুবিধাৰ কাৰণত মাজে-সময়ে ডাক্তৰৰ পৰামৰ্শ লৈ থাকিব লাগে।

আমাৰবাবে অতি আনন্দৰ কথা যে তেখেতৰ সুযোগ্য সন্তান চাৰিগৰাকীয়ে এদিন আলোচনা কৰি দেউতাকৰ জীৱনকালতে উপহাৰ দিব পৰাকৈ এখন 'অভিনন্দন গ্ৰন্থ' প্ৰকাশ কৰাৰ ইচ্ছা প্ৰকাশ কৰাৰ কথা দেউতাকৰ গুণমুগ্ধ তথা নিকট সণিধ্যত থকা কেইগৰাকীমান উৎসাহী ব্যক্তিৰ আগত তেওঁলোকৰ মনৰ কথা প্ৰকাশ কৰে আৰু সেই মৰ্মেই আলোচনা কৰি তৎকালে এখন সম্পাদনা সমিতিও গঠন কৰি দিয়ে। অৱশ্যে পিছত সেইকথা ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱে জানিব পাৰি তেখেতৰ প্ৰৱল ইচ্ছাৰ কথা উপদেষ্টা মণ্ডলীৰ আগত প্ৰকাশ কৰে যে- উক্ত গ্ৰন্থখন লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাৰ সৌজন্যত প্ৰকাশ হওঁক আৰু য'ত তেওঁৰ সমস্ত পৰিয়ালবৰ্গই উদ্যোগ লৈ কামটো সম্পন্ন কৰক। সেয়ে মইও সম্পাদনা সমিতিৰ এজন উপদেষ্টা হিচাপে আশা ৰাখিছোঁ

যে এই অভিনন্দন গ্ৰন্থখন লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাৰ সৌজন্যত, সম্পাদনা সমিতিৰ সহযোগত আৰু পৰিয়ালবৰ্গৰ উদ্যোগত তেখেতৰ কীৰ্তি-জ্যোতিক এক লিখিত ৰূপত উপস্থাপন কৰিবলৈ প্ৰয়াস কৰা এক সুন্দৰ নিদৰ্শন হওঁক। এই গ্ৰন্থখনত তেখেতৰ বৰ্ণময় জীৱনৰ গম্ভীৰতা আৰু দীপ্তি উদ্ভাসিত হোৱাৰ কামনাৰে মই মোৰ এই মূল্যবান অভিজ্ঞান আগবঢ়াইছো। পিছে পৰৱৰ্ত্তি সময়ত ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা জীৱন ভাষ্য সম্বলিত অভিনন্দন গ্ৰন্থৰ সম্পাদনা সমিতিক এই অকৃষ্ণনক মুখ্য সম্পাদকৰ দায়িত্ব অৰ্পণ কৰিছে।

শত-সহস্ৰ জনমত যেন অসমে এনে সু-সন্তান লাভ কৰে, যাৰ আত্মদীপ্তিয়ে সমাজ পোহৰায় থাকে। সমন্বত মোৰ পৰম শ্ৰদ্ধাৰ ভিনদেউ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ আশীৰ্বাদপুষ্ট ছাঁৰ তলতে নতুন প্ৰজন্মই শিক্ষা, সংস্কৃতি আৰু সমাজ সেৱাৰ জগতত যাতে দিশ নিৰ্ণয় কৰিব পাৰে। কোৱা বাহুল্য যে এই পৃথিৱীত কেতিয়াবা কিছুমান মানুহ অহা মাতেই সময়ৰ বুকুত এখন চিৰস্মৰণীয় প্ৰতিচ্ছবি আঁকি থৈ যায়। তেনে ক্ষণজন্মা লোকসকলৰ চিন্তা, সাধনা আৰু কৰ্মই যুগক চেতনা দিয়ে, সমাজক জীৱনৰ উদ্দেশ্য বুজাই দিয়ে। শ্ৰদ্ধেয় ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা তেনে এজন মহৎ ব্যক্তিত্বৰ অধিকাৰী, যাৰ জীৱনগাঁথা আদৰ্শ, জ্ঞান আৰু সম্প্ৰতিৰ এক অসাধাৰণ সংগমস্থলী।

লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ অৱসৰী অধ্যক্ষ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ শিক্ষা আৰু সংস্কৃতিৰ বাহিৰেও, সমাজ সেৱাৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁৰ ত্যাগ, নিষ্ঠা আৰু সহৃদয়তাৰ কাহিনী দীঘলীয়া। সাহিত্যিক হিচাপেও লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাত তেখেতে আগবঢ়োৱা নেতৃত্বৰ কথা আজিও জিলাখনৰ সাহিত্যপ্ৰেমীসকলে শ্ৰদ্ধা আৰু মৰমেৰে স্মৰণ কৰে। তেখেতৰ চিন্তাৰে গঢ়ি উঠা প্ৰতিটো কাৰ্যসূচী, প্ৰতিখন সভা-সমিতি, আৰু প্ৰতিটো অনুষ্ঠানত এক প্ৰাণবন্ত অভিজ্ঞতা প্ৰকাশ পাইছিল। যিহেতু তেখেতৰ ব্যক্তিত্বত আছে গাম্ভীৰ্য আৰু সৌজন্যৰ অপূৰ্ব সমন্বয়। আত্মপ্ৰচাৰৰ পৰা বহু দূৰত থকা শ্ৰদ্ধেয় ড° বৰুৱাদেৱৰ কৰ্মই পৰিচয় বুলি নিজে আগবাঢ়ি যোৱা এজন নীৰৱ কৰ্মযোগী। সুদূৰ থাইলেণ্ড আৰু জাপানলৈকে সুখ্যাতি থকা এগৰাকী ভাল নিৰ্ভৰযোগ্য

অসমীয়া গবেষণালব্ধ প্ৰফেছৰ হিচাপে নাম থকা স্বত্বেও আত্মজীৱনীত নিজকে 'ধূলিকণা'ৰ লগত তুলনা কৰা ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ দ্বাৰা সম্পাদিত 'পানীন্দ্র নাথ গগৈ ৰচনা সমগ্ৰ' গ্ৰন্থখন সাহিত্য জগতৰ বাবে এক অমূল্য উপহাৰ। তেখেত সমাজ, সাহিত্য, শিক্ষা, আৰু সংস্কৃতিৰ এনে এক সাৰথি, যাৰ নিৰ্মোহ ভাব-ভক্তিৰে আগবঢ়োৱা জীৱনে শতাধিক মানৱৰ জীৱনত আলোকপাত কৰিছে। এই অভিনন্দন গ্ৰন্থ তেখেতৰ সেই অলিখিত ইতিহাসৰ কিছুমান পৃষ্ঠা, যিখন গ্ৰন্থ পঢ়ি নতুন প্ৰজন্ম নিশ্চয়কৈ অনুপ্রাণিত হ'ব। সেয়ে এই সুযোগতে মোৰ চিৰশ্ৰদ্ধাৰ আধাৰ, জীৱন্ত অনুপ্ৰেৰণা, সস্বন্ধত মৰমৰ ভিন্দেউ তথা দদা-শহুৰ শ্ৰদ্ধেয় ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱলৈ এই লেখাটিৰ জৰিয়তে আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা, বিনম্ৰ অভিনন্দন আৰু গভীৰ মৰম জ্ঞাপন কৰি তেখেতৰ সু-স্বাস্থ্য আৰু দীৰ্ঘজীৱন কামনা কৰিলোঁ। লগতে তেখেতৰ জীৱনত প্ৰতি মুহূৰ্ততে ছাঁটোৰ দৰে থাকি স্বাস্থ্যৰ প্ৰতি সদা সচেতন হৈ সকলো খোৱা-লোৱা ক'ৰবালৈ যোৱা আদি প্ৰায়বিলাক কামত সহযোগিতা আগবঢ়োৱা সহধৰ্মিনী তথা ভিন্দেউৰ জীৱনসংগিনী, অৱসৰপ্ৰাপ্ত শিক্ষয়িত্ৰী মোৰ মৰমৰ বগী বাইদেউ শ্ৰীযুক্তা বগীতৰা বৰা গোহাঁই উৰফে বীনা বৰুৱালৈ আন্তৰিক শুভেচ্ছা আৰু অভিনন্দন জ্ঞাপন কৰিলোঁ।

## হেমন্ত প্ৰশস্তি

নবীন দত্ত

মানুহজনে মোক ক'ৰবাত লগ পালে যেতিয়া দুয়োহাত মেলি আহি সাৰতি ধৰে। মোৰ মনটো তেতিয়া প্ৰশান্তিৰে ভৰি পৰে। এক শুদ্ধ আৰু পবিত্ৰ অন্তৰৰ মানুহ তেখেত। শুদ্ধ আৰু পবিত্ৰ অন্তৰৰ মানুহৰ হৃদয়ত হিংসাৰ স্থান নাথাকে। হিংসাৰ অনুপস্থিতি মানেই তাত প্ৰেমৰ উপস্থিতি। সেই প্ৰেমেই আমাৰ মাজত আনি দিয়ে ভাতৃত্ব, বন্ধুত্ব, সম্প্ৰীতি, সমন্বয় আৰু সহায়তা আদি মানবীয় প্ৰমূল্যসমূহ। তেখেতে জানে যে আজি নৈতিকতাৰ স্বলন আৰু মানবতাৰ পতন হ'বলৈ আগবাঢ়ি যোৱা সমাজখনক প্ৰেম, ভাতৃত্ব, সম্প্ৰীতি সহযোগ আদি মানবীয় প্ৰমূল্যবোৰেহে বক্ষা কৰিব পাৰিব। তেখেতে এইটোও জানে

“সমস্ত ভূততে ব্যাপি আছে মই হৰি।

সবাকো মানিবা তুমি বিষ্ণু বুদ্ধি কৰি।।” (কীৰ্ত্তন)

সকলোকে বিষ্ণু বুদ্ধি কৰি সকলোৰে মাজত ভগবত প্ৰেম বিলাই দি মহাপুৰুষে বিচৰা এখন সাৰ্বজনীন সমাজ গঢ় দিব পাৰি। এনে মনৰ, এনে চিন্তাৰ মানুহক ভগৱানেও ভাল পায় আৰু তেনে মানুহ পৃথিৱীৰ বহুদিন জীয়াই থাকে হয়। হেমন্ত বৰুৱাৰ কথা কৈছে। ড° হেমন্ত বৰুৱাৰ কথা কৈছে। বৰচৰীয়াৰ বৰপিঠা খাই, খালে ডোঙে বৰশী বাই, বগৰী গছৰ তলত বগৰী বিচাৰি ফুৰা এক গ্ৰাম্য পৰিবেশত ডাঙৰ দীঘল হোৱা বৰ্ত্তমানৰ ড° হেমন্ত বৰুৱাৰ কথাকেই

---

প্ৰাক্তন অধ্যক্ষ, ডায়েট, আজাদ, লখিমপুৰ

(১৭৬)

কৈছে, লিখিছো।

বৰুৱাদেৱে হয়তো ভবাই নাছিল যে এক গ্ৰাম্য পৰিবেশৰ কৃষিজীৱি পৰিয়ালত জন্মগ্ৰহণ কৰি এসময়ত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ সৰ্বোচ্চ ডক্টৰেট ডিগ্ৰী আহৰণ কৰি নিজকেই এজন পূৰ্ণ ব্যক্তি হিচাবে গঢ়ি তুলিব পাৰিব। কিন্তু তেখেতৰ ক্ষেত্ৰত সেইটো সম্ভৱ হ'ল। ইয়াৰ মূল কাৰণ হ'ল মনৰ দৃঢ়তা আৰু অধ্যৱসায়। চেষ্টাৰ অসাধ্য একোৱেই নাই। এই ক্ষেত্ৰত উঠি অহাচামৰ বাবে তেখেত নিশ্চয় এক অনুকৰণৰ উৎস হিচাবে পৰিগণিত হৈ থাকিব।

লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰতিষ্ঠাতা তথা প্ৰতিষ্ঠাপক অধ্যক্ষ ড° হেমন্ত বৰুৱা। তেখেতে দেখিলে যে উদ্ভৱ লক্ষীমপুৰ মহাবিদ্যালয়ৰ আৰু উদ্ভৱ লক্ষীমপুৰ ছোৱালী মহাবিদ্যালয় আছে যদিও তাত বাণিজ্য শাখাটো নাই। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক নিজৰ ৰুচি অনুসৰি শিক্ষা গ্ৰহণৰ বিষয় বস্তু বাচনি কৰি ল'বলৈ সুবিধা দিয়াটো শিক্ষা জগতৰ কৰ্তব্য। যেনে চিন্তা তেনে কাম। নগৰৰ কেইজনমান শিক্ষাপ্ৰেমী লোকৰ সহায় লৈ মহকুমাটোত এখন বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় স্থাপনৰ যো-জা চলালে। নতুন শিক্ষানুষ্ঠান এটা প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ যাওঁতে কিমান কষ্ট আৰু ত্যাগ স্বীকাৰ কৰিব লগা হয়, সেইটো কৰাজনেহে বুজে। তেখেতৰ অশেষ ত্যাগ আৰু যত্নৰ ফলত লক্ষীমপুৰবাসীয়ে এখন বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় পালে। বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ ইতিহাসত তেখেতৰ নাম চিৰ উজ্জ্বল হৈ থাকিব।

বৰুৱাদেৱ এজন ভাল প্ৰশাসক বুলি মই জানো। মহাবিদ্যালয়ৰ শিক্ষক গোট আৰু কৈশোৰ অৱস্থাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ লগত কেনে ব্যবহাৰ কৰিব লাগে সেইটো তেখেতে ভালদৰে জানিছিল। প্ৰাপ্তবয়স্ক লোকৰ মনস্তত্ত্ব তেখেতে ভালদৰে জানিছিল আৰু সেইমতে শিক্ষক আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ লগত এক মধুৰ সম্পৰ্ক গঢ়ি তুলিছিল। কিন্তু প্ৰশাসক হিচাবে প্ৰয়োজনীয় ক্ষেত্ৰত তেখেত কঠোৰ হ'বও পাৰিছিল। সেয়েহে শিক্ষক গোট আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ মাজত তেখেতে নিয়মানুবৰ্ত্তিতা বজাই ৰাখি মহাবিদ্যালয়খনৰ শৈক্ষিক বাতাবৰণ সুন্দৰ কৰি তুলিছিল।

তেখেত অধ্যক্ষ হৈ থকা সময়ত মই সময় পালে প্ৰায়েই তেখেতক লগ কৰিবলৈ মহাবিদ্যালয়খনলৈ গৈছিলো। এনেদৰে যাওঁতে বৰুৱাদেৱে এবাৰ মোক এটা ডাঙৰ কোঠালৈ লৈ গৈছিল। তাত দেখিলো শাৰী শাৰীকৈ কিছুমান কম্পিউটাৰ ৰাখি থোৱা হৈছে। যেন কম্পিউটাৰৰ এখন প্ৰদৰ্শনীহে। মই বুজিলো যে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে যাতে যুগৰ লগত খাপ খোৱা সকলো শিক্ষা লাভ কৰিব পাৰে তাৰ বাবে তেখেত সদা সচেতন আছিল। মই ইয়াকো জানিলো যে অনুষ্ঠানৰ মূৰব্বী হিচাবে তেখেতে চৰকাৰী ধনৰ সৎ ব্যৱহাৰ কৰি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ সৰ্ব্বাঙ্গীন উন্নতিৰ বাবে সততা আৰু নিষ্ঠাৰে যত্ন কৰিছে। অনুষ্ঠানটোৰ উন্নয়নমূলক বহু কাম তেখেতে মোক দেখুৱাইছিল। তেতিয়া চৰকাৰী ধনৰ প্ৰতি থকা তেখেতৰ নিৰ্লোভ মনটোক মনে মনে শলাগিছিল।

আমি জানো যে কেইজনমান অ-সাহিত্যিকৰ টনা-আঁজোৰাত এসময়ত অসম সাহিত্য সভাৰ গৌৰৱ লান হোৱাৰ উপক্ৰম হৈছিল। জাতীয় অনুষ্ঠানটোৰ হত গৌৰৱ প্ৰতিষ্ঠা কৰিবৰ বাবে সৎ সাহিত্যনুৰাগী কেইজনমানে দেহে-কেহে খাটিছিল। সেইসকলৰ ভিতৰত ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাও এজন। সাহিত্য সভাৰ প্ৰতি গভীৰ শ্ৰদ্ধা আৰু আনুগত্যতা থকাৰ বাবেই তেখেতে এই জাতীয় অনুষ্ঠানটোৰ উপ-সভাপতি পদত অধিষ্ঠিত হৈছিল। লক্ষীমপুৰবাসীৰ বাবে ই এক গৌৰৱৰ কথা। অৱশ্যে অনুষ্ঠানটোক কিমান গতিশীল কৰিব পাৰিলে বা এই ক্ষেত্ৰত তেখেতে কেনে ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিলে এই বিষয়ে মই জ্ঞাত নহয়। আমি জানো যে এজন উপ-সভাপতিৰ ক্ষমতা নিশ্চয় সীমিত। সেই সীমাৰ মাজত থাকিয়েই তেখেতে অনুষ্ঠানটোৰ সেৱা কৰি গ'ল।

সাহিত্যিক হিচাবে বৰুৱাদেৱে কিমান পুথি-পাজি ৰচনা কৰিলে তাৰ খাটাৰ হিচাব মোৰ ওচৰত নাই। কিন্তু তেখেতে ভাগৱতৰ ওপৰত লিখা এখন পুথি এঘৰত মই পঢ়িবলৈ পাইছিলো। পুথিখন সম্ভৱ আউনিআটীয় সম্ৰাজিকাৰ ড॰ পীতাম্বৰ দেৱ গোস্বামী পাতনি সম্বলিত আছিল। বাৰটা স্কন্ধ ভাগৱতৰ প্ৰতিটো স্কন্ধৰ দাৰ্শনিক তাৎপৰ্য তাত সন্নিবিষ্ট কৰা আছিল। ভাগৱত ধৰ্ম্ম সম্বন্ধে ময়ো সামান্য চৰ্চা কৰো যদিও বাৰটা স্কন্ধৰ বাৰটা তাৎপৰ্য মোৰ মনত

নেথাকে বাবে সেই কেইটা মই এখন কাগজত লিখি আনি আজিও সংৰক্ষণ কৰি ৰাখিছো। লিখক, তেখেতে আৰু লিখি যাওক। ধৰ্ম আৰু সাহিত্য চৰ্চাৰ মাজেৰে তেখেতে নিজৰ প্ৰতিভাখিনি বিকাশ কৰি যাওক, এই আশা কৰিলোঁ।

মানুহজন দুৰ্বাৰ সাহসী। এইয়া বোধকৰো বৰচৰীয়াৰ বৰপিঠা খোৰাৰেই ফলনেকি? এটা কথা মোৰ মনত আছে। আজাদ অঞ্চলৰ এটা মৰ্যাদাপূৰ্ণ অনুষ্ঠানত (নাম প্ৰকাশ কৰিবলৈ অনিচ্ছুক) কিছুমান অনৈতিক কাম চলিছিল এসময়ত। এই অসামাজিক কামবোৰ বাতি বাতি হৈছিল। বৰুৱাদেৱে কেইজনমান যুৱ বন্ধুৰ সৈতে ইয়াৰ প্ৰতিবাদ কৰিছিল। যাৰ ফলত বিপৰীত দলৰ প্ৰতিশোধক বহিত পৰি তেখেতে এৰাতি জেল খাটিব লগা হৈছিল। তেখেতে বিচাৰিছিল এখন সু-শৃংখলিত ন্যায় আৰু সততাৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত সমাজ। সেয়েহে য'ত এনে মানবীয় প্ৰমূল্যসমূহ স্থলিত হোৱা দেখিছিল, তাতেই তেখেতে প্ৰতিবাদ কৰিছিল। মানে তেখেত 'হয় হজুৰ' হৈ থাকিবলৈ বিচৰা নাছিল।

বাঁহপাতি অঞ্চলত দুটা ডাঙৰ অনুষ্ঠান আছে- এটা হ'ল, 'নৱজ্যোতি বঙ্গমঞ্চ' আনটো 'শংকৰ বৰ নামঘৰ'। এটাত কলা সংস্কৃতি আৰু আনটোত ধৰ্ম সংস্কৃতিৰ চৰ্চা হয়, নৱজ্যোতি বঙ্গমঞ্চৰ কাষতে আছিল এখন ফুটবল খেল পথাৰ। এই তিনিওটা অনুষ্ঠানৰ লগত তেখেত জড়িত আছিল। অঞ্চলৰ যুৱকসকলক খেলা-ধূলাৰ প্ৰতি আকৰ্ষিত কৰিবলৈ প্ৰভাত গোহাঁইদেৱৰ সৈতে লগ হৈ এই খেল পথাৰৰ ফুটবল খেলৰ প্ৰতিযোগিতা পাতিছিল। সেই খেল ময়ো উপভোগ কৰিছিলো। শংকৰ বৰ নামঘৰত তেখেতে ভকত হিচাবে বহি নাম-কীৰ্ত্তনত অংশ গ্ৰহণ কৰা মই দেখিছিলো। গুৰু ধৰ্মৰ প্ৰতি তেখেতৰ অগাধ শ্ৰদ্ধা আছিল। যিটো আজিও তেখেতে ৰক্ষা কৰি আহিছে।

মানুহ আহে আৰু মানুহ যায়। এইটোৱেই জীৱৰ ধৰ্ম। কিন্তু কিছুমান মানুহ দুবাৰ মৰে, অৰ্থাৎ মৃত্যুৰ পিছত সেইজনক কোনেও মনত নাৰাখে। কিন্তু বৰুৱাদেৱৰ ক্ষেত্ৰত ইয়াৰ নিশ্চয় ব্যতিক্ৰম হ'ব। অৰ্থাৎ তেখেতক সমাজে নিশ্চয় মনত ৰাখিব। এটা কথাত মোৰ ভাল লাগিছে। তেখেতৰ ছোৱালী

শ্ৰীমতী বাগ্‌দেবী বৰুৱা দাবি আৰু শ্ৰীমান গোবিন্দ চন্দ্ৰ বৰা মোৰ ঘৰলৈ আহি মোক ক'লে যে তেওঁলোকে বৰুৱাদেৱৰ ওপৰত এখন অভিনন্দন গ্ৰন্থ প্ৰকাশ কৰিব বিচাৰিছে আৰু মোৰ পৰা এটা লেখা লাগে। তেওঁলোকৰ এই সংপ্ৰদেয়ৰ বিষয়ে জানি বৰ ভাল লাগিল। মৃত্যুৰ পিছত 'ভাৰত ৰত্ন' পোৱাটো মৃতকজনৰ বাবে একো আনন্দৰ কথা হয় বুলি মই নাভাবো। জীৱিত অৱস্থাত যদি আমি কাৰোবাক সেইজনৰ কৰ্মৰাজিৰ ওপৰত সামান্য হ'লেও প্ৰশংসা কৰিব পাৰো সেই কাৰ্য্যত ব্যক্তিজনে এক মানসিক প্ৰশান্তি লাভ কৰিব পাৰে। আনহাতে এনে কাৰ্য্যই সমাজৰ উঠি অহাচামকো অনুপ্ৰাণিত কৰিব পাৰে। সেইবাবেই সামান্য হ'লেও কিবা অলপ লিখি দিয়াৰ কথা দিলো আৰু এই লেখা তাৰেই ফলশ্ৰুতি আৰু লিখিলো এই বাবেও যে ভাল পোৱাজনৰ বিষয়ে কিবা অলপ ক'ব বা লিখিব পাৰিলে মনটো প্ৰশান্তিৰে ভৰি পৰে।

বৰুৱাদেৱ, আপুনি সবল, শুদ্ধ আৰু পবিত্ৰ অন্তৰৰ মানুহ। মনুষ্যৰ আয়ুসত বৰিৰ সংখ্যাত। ভগৱানে আমাক এশ বছৰ পৰমায়ু দি পঠাইছে। সেইমতে আপুনি জীৱনৰ এশটা বছৰ পূৰ্ণ কৰি সুখে-সন্তোষে জীয়াই থাকক। ভগৱানৰ ওচৰত ইয়াকেই প্ৰাৰ্থনা কৰিলোঁ।

## এক ব্যতিক্রমী ব্যক্তিত্বৰ অধিকাৰী শিক্ষাবিদ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ

মৃদুস্মিতা হাজৰিকা

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ আছিল শিক্ষাবিদ, সাহিত্যিক, সমাজপ্ৰেমী আৰু লোক সংস্কৃতিৰ গৱেষক। লক্ষীমপুৰ জিলাত বাণিজ্য শিক্ষাৰ বাটকটীয়া হিচাপে তেখেতৰ নাম চিৰদিন জিলিকি ৰ'ব।

২০০২ চনৰ জুলাই মাহৰ ১৫ তাৰিখে লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ত অসমীয়া বিভাগৰ সহকাৰী অধ্যাপক পদৰ সাক্ষাৎকাৰ দিবলৈ আহিছিলোঁ। সেইদিনাই প্ৰথমবাৰৰ বাবে মুখামুখি হৈছিলোঁ মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ চাৰৰ সৈতে। তেতিয়া মোৰ বি. এড পৰীক্ষা লক্ষীমপুৰ শিক্ষক প্ৰশিক্ষণ মহাবিদ্যালয়ত চলি আছিল। যাৰবাবে মোৰ দাদা প্ৰবীণ হাজৰিকাই সেই কথা কতৃপক্ষক জনাই দিয়াত প্ৰথমতেই মোৰ সাক্ষাৎকাৰ অনুষ্ঠিত কৰা হৈছিল।

সাক্ষাৎকাৰত বিভিন্ন প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দি থকাৰ সময়তে চাৰে মৃদু হাঁহিৰে কৈছিল “ইমান সৰু মাত্ৰে আমাৰ শতাব্দিক ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক কিদৰে পঢ়ুৱাবা?” চাৰৰ সেই কথাটো মোৰ হৃদয়ত দৃঢ় ভাৱে সোমাই পৰিল আৰু অনুশীলন কৰি পৰৱৰ্তী সময়ত মোৰ পাঠদান চাৰে বিচৰাৰ দৰে শতাব্দিক ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে শ্ৰেণীত অসুবিধা নোপোৱাকৈ কৰিব পৰা হ'লো।

---

সহকাৰী অধ্যাপক, লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়

২০০২ চনৰ আগষ্ট মাহত মই সহকাৰী অধ্যাপক হিচাপে লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ অসমীয়া বিভাগত যোগদান কৰিলোঁ। অধ্যক্ষ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰে মই শ্ৰেণীকোঠাত প্ৰথম পাঠদান কৰাৰ দিনা বাহিৰৰ পৰা নিৰীক্ষণ কৰি আছিল। তেখেতৰ পিতৃতুল্য স্নেহপূৰ্ণ সেই দৃষ্টি আজিও মোৰ দুচকুত ভাঁহি উঠে।

অধ্যক্ষ হিচাপে তেখেতে নিজে গঢ় দিয়া মহাবিদ্যালয়খনক নিজৰ সন্তানৰ দৰে সঁচাকৈয়ে আদৰ কৰিছিল। মহাবিদ্যালয়খনৰ প্ৰতিটো দিশত চাৰৰ সূক্ষ্ম দৃষ্টি আছিল। প্ৰশাসনিক দক্ষতা, শিক্ষকৰ প্ৰতি মৰম আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ প্ৰতি গভীৰ দায়বদ্ধতাৰ ফলত মহাবিদ্যালয়খন অতি কমসময়তে অঞ্চলটোৰ অন্যতম আগশাৰীৰ শিক্ষানুষ্ঠান হিচাপে গঢ়ি উঠিছিল। বৰ্তমান সময়তো মহাবিদ্যালয়ত অনুষ্ঠিত প্ৰতিটো কাৰ্যসূচীতে তেখেতে দিহা-পৰামৰ্শ আগবঢ়োৱা লগতে সক্ৰিয়ভাৱে অংশগ্ৰহণ কৰি আহিছে।

২০০২ চনৰ ডিচেম্বৰ মাহত চাৰে মোক উৎসাহিত কৰি ভাৰত স্কাউট এণ্ড গাইডৰ Ranger Leader Basic Training লৈ পঠিয়াইছিল। প্ৰশিক্ষণ সোণাপূৰ্ব, চামতা পথাৰত অনুষ্ঠিত হৈছিল। সুবেধা শ্ৰীবাস্তৱৰ নেতৃত্বত অনুষ্ঠিত সেই প্ৰশিক্ষণ শিবিৰত মই অসমৰ বিভিন্ন মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যাপকসকলক লগ পাইছিলোঁ। মোৰ জীৱনত শৃংখলাবদ্ধতা আৰু দলগতভাৱে কাম কৰাৰ অনন্য অভিজ্ঞতা হয়, এই প্ৰশিক্ষণ শিবিৰত। চাৰে দিয়া এই সুযোগ সদায় স্মৰণীয় হৈ থাকিব। ১৯৭২ চনতৰ চাৰি চেপ্তেম্বৰ তাৰিখে লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ত যোগদান কৰি চাৰে ২০০৩ চনৰ ৩১ ডিচেম্বৰত মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা অৱসৰ গ্ৰহণ কৰিছিল।

চাৰক মাত্ৰ এটা বছৰৰ বাবে মই মহাবিদ্যালয়ত অধ্যক্ষ হিচাপে পাইছিলোঁ যদিও চাৰে মোক সকলো ক্ষেত্ৰতে সদায় হাঁহি মুখেৰে প্ৰেৰণা যোগাইছিল। যাৰ ফলস্বৰূপে মই মহাবিদ্যালয়ৰ যিকোনো কামত সহযোগিতা আগবঢ়াব পাৰিছিলোঁ।

২০০৪ চনত লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়লৈ প্ৰথম 'নাক'ৰ দলটি

পৰিদৰ্শনৰ বাবে আহোঁতে মহাবিদ্যালয়ৰ 'স্কাউট এণ্ড গাইড' ৰ ফালৰ পৰা মই আৰু মহেশ চন্দ্ৰ ভাগৱতী চাৰে দলটোক আদৰ্শগি জনাইছিলো।

চাৰৰ ঘৰলৈ মই কেইবাবাৰো গৈছো। বাইদেউ আৰু পেহীয়ে সদায়েই অত্যন্ত আন্তৰিকতাৰে অভ্যর্থনা কৰিছিল। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰক মই শিক্ষক-অধ্যক্ষৰ লগতে এজন পিতৃতুল্য পথপ্ৰদৰ্শক হিচাপে পাইছিলো। মোৰ জ্যেষ্ঠ কন্যাৰ জন্মৰ পাছত চাৰক এদিন লগ পাওঁতে চাৰে আনন্দিত হৈ কৈছিল- "দশ পুত্ৰ সম কন্যা।" এই মধুৰ বাক্য শাৰীয়ে মোক বৰ আনন্দিত কৰিছিল। বাহিৰৰ পৰা কঠোৰ যেন লাগিলেও চাৰৰ অন্তৰ খনবৰ কোমল।

চাৰৰ জ্ঞানমূলক প্ৰতিটো কথাই মন আৰু মগজু আহ্বাদিত কৰি যায়। লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰতিষ্ঠা চাৰৰ জীৱনৰ সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ কৃতিত্ব। বাণিজ্য শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত পিছপৰা উত্তৰপাৰৰ এই অঞ্চলক শিক্ষাৰ দিশে আগুৱাই লৈ যাবলৈ তেখেতে বহুত ঘাত-প্ৰতিঘাতৰ সন্মুখীন হৈছিল। কিন্তু অদম্য সাহস, সীমাহীন পৰিশ্ৰম আৰু শিক্ষাৰ প্ৰতি অকৃত্ৰিম ভালপোৱাৰ ফলত মহাবিদ্যালয়খন তেখেতে অশেষ কষ্টৰে গঢ়ি তুলিলে। বৰ্তমান মহাবিদ্যালয়খন কলা আৰু বাণিজ্য শিক্ষাৰ অঞ্চলটোৰ এখন আগশাৰীৰ মহাবিদ্যালয়।

তেখেতে সক্ৰিয়ভাৱে সমাজসেৱামূলক কামতো জড়িত আছিল। সাহিত্য-সংস্কৃতিৰ বিকাশৰ বাবে তেখেতে অনবৰত চেষ্টা কৰিছিল। তেখেতৰ আত্মজীৱনী 'ধূলিকণা'খন পঢ়ি আমি চাৰৰ জীৱনৰ সংগ্ৰামী যাত্ৰা আৰু কৃতিত্ববোৰৰ স্পষ্ট ছবি পাইছো। লগতে চাৰৰ 'পানীত্ৰ নাথ গগৈ বচনাৱলী', 'লোকসংস্কৃতি পৰম্পৰা', 'বিহুৰ উৎস আৰু পৰম্পৰা', 'চিকেন নৈৰ মৰম' আদি গ্ৰন্থই অসমীয়া সাহিত্যক সমৃদ্ধ কৰি তুলিছে।

অসম সাহিত্য সভাৰ আজীৱন আৰু হিতৈষী সভ্য, উত্তৰ লক্ষীমপুৰ সাহিত্য সভা আৰু লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাৰ প্ৰাক্তন সভাপতি, লগতে অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰাক্তন উপ সভাপতি হিচাপে চাৰৰ ভূমিকা আছিল গুৰুত্বপূৰ্ণ।

কভিডৰ পিছত চাৰ শাৰীৰিকভাৱে অলপ অসুস্থ হৈছিল যদিও মনোবল সদায় অটুত আছিল। শিক্ষাৰ প্ৰতি উদ্যম, সমাজসেৱাৰ প্ৰতি আন্তৰিকতা আৰু নতুন প্ৰজন্মক আঙুৰাই নিয়াৰ সংকল্পই চাৰক সমাজত শ্ৰেষ্ঠ আসন অলংকৃত কৰাত সহায় কৰিছিল। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ এগৰাকী প্ৰজ্ঞাৰ সাধক।

অঞ্চলটোৰ শিক্ষাক্ষেত্ৰ, সাহিত্য আৰু সমাজসেৱাত তেখেতৰ নাম সদায়েই গৌৰৱৰ সৈতে উচ্চৰিত হ'ব।

জীৱনৰ প্ৰতিটো মুহূৰ্ততেই তেখেতে সততা, অধ্যৱসায় আৰু কৰ্ম দক্ষতাৰ বাবে সফলতাবে আঙুৰাই গৈছে। এজন স্পষ্টবাদী সৎ শিক্ষক, দক্ষ সংগঠক, সফল সাহিত্যিক আৰু স্নেহময় পিতৃসদৃশ ব্যক্তিত্বৰ ব্যক্তি হিচাপে চাৰ আমাৰ হৃদয়ত চিৰস্থায়ী হৈ থাকিব।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ সুস্বাস্থ্য আৰু দীৰ্ঘায়ু কামনা কৰিলোঁ। চাৰৰ আদৰ্শ নতুন প্ৰজন্মৰ বাবে চিৰকাল প্ৰেৰণাৰ উৎস হৈ বওক।

## লক্ষীমপুৰৰ গৌৰৱ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ

দীপালী মহন্ত

প্ৰকৃত কৰ্মী লোকে জীৱনটো কামেৰে জোখে, আয়ুসেৰে নহয়। ঠিক একেদৰে লক্ষ্য স্থিৰ আৰু উদ্দেশ্য মহান হ'লে দিশ নেহেৰায়, এনে নীতি সাৰোগত কবি বিভিন্নজনে বিভিন্ন যাত-প্ৰতিঘাতৰ মাজেৰে মহান আদৰ্শ ৰাখি থৈ যাবলৈ সক্ষম হৈছে। এনে মহান আদৰ্শ ব্যক্তিসকলৰ মাজেৰে অন্যতম এজন ব্যক্তি যাৰ নামেই একোটা পৰিচয়, শ্ৰদ্ধাৰ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ। ১৯৩৯ চনত লক্ষীমপুৰ চহৰ পৰা ১০ কিলোমিটাৰ নিলগত বাঁহপাতি অঞ্চলৰ অতি পিচপৰা ৰংপুৰীয়া গাঁৱত চাৰৰ জন্ম হয়। শিক্ষা-দীক্ষা, যাতায়ত সকলোতে পিচপৰা এটি অঞ্চল। সকলো ক্ষেত্ৰতে আওহতীয়া এই ঠাইৰ পৰা গৈ লক্ষীমপুৰ জিলাৰ প্ৰতিটো অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানৰ বাটকটীয়া হোৱাটো বৰ সহজ কথা নাছিল। জানিব পৰা মতে তেখেত ছাত্ৰাৱস্থাতে সংসাৰী হ'ব লগা হৈছিল। তাৰ পাছতো, তেখেতে ইমানখিনি অৰ্হতা অৰ্জন কৰা বিষয়টোলে চালেই অনুমান কৰিব পাৰি ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ কিমান প্ৰজ্ঞা আৰু সাধনাৰ, গৰাকী। সেই সময়ৰ সমাজ ব্যৱস্থালে চাই চাৰে ছাগে জীৱনত, বহু প্ৰত্যাহ্বানৰ মুখামুখি হৈছিল আৰু তাৰ মাজতেই আগবাঢ়ি গৈ লক্ষীমপুৰৰ উজ্জ্বল নক্ষত্ৰ হৈছেগৈ। কিন্তু অতি আচৰ্যকৰ কথা যে এনে এজন লক্ষীমপুৰৰ গৌৰৱ ড° বৰুৱা চাৰক জানিব পাৰিছে ২০০৫ চনৰ আগষ্ট মাহৰ পৰাহে। চাকিৰ পোহৰ গছাই নোপোৰাব দৰে আমাৰ অঞ্চলৰ

---

আজাদ একাডেমি জ্যেষ্ঠ মাধ্যমিক বিদ্যালয়

(১৮৫)

বহু লোকেই হয়তো ড° চাৰৰ মহান গুণবাণী বিস্মৃতভাবে আজিও জ্ঞাত নহয়। ২০০৫, চনৰ আগষ্ট মাহত আজাদ অঞ্চলৰ কেইজনমান শিক্ষিত নিবনুৱাই বাঁহপাতিৰ আশে-পাশে এখন বেচৰকাৰী জুনিয়ৰ কলেজ খোলাৰ সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰে আৰু সৌভাগ্যক্রমে আমিও অংশীদাৰী হওঁ। কথামতেই কাম, সেই বৰ্ষতেই পাঠদান কৰাৰ জোৰদাৰ প্ৰচেষ্টা চলিল। কলা শাখাত একাদশ শ্ৰেণীত ২৫ জন ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক লৈ শিক্ষাবৰ্ষ আৰম্ভ হ'ল। শিক্ষাবৰ্ষ আৰম্ভ হোৱাৰ পিছতহে এটা সমস্যা আহিল; কাৰণ আমি আটাইকেইগৰাকী প্ৰায়েই একে বয়সৰ গতিকে আমাক পৰিচালনা কৰিবৰ বাবে এজন সুদক্ষ পৰিচালকৰ প্ৰয়োজন হ'ল। তেতিয়াই আমি জানি পাৰিলো লক্ষীমপুৰৰ সু-সন্তান, লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠাপক অধ্যক্ষ তথা অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰাক্তন উপ সভাপতি ড০ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰে ২০০৩ চনত অৱসৰ গ্ৰহণ কৰি লক্ষীমপুৰৰ বিভিন্ন সামাজিক অনুষ্ঠানৰ লগত সক্ৰিয়ভাবে জড়িত হৈ আছে। লগতে লক্ষীমপুৰৰ আন এগৰাকী সু-সন্তান শ্ৰদ্ধাৰ বিশ্ব বৰুৱা চাৰ, এই দুয়োগৰাকী উজ্বল নক্ষত্ৰক আজাদ একাডেমী-কনিষ্ঠ মহাবিদ্যালয়ত (বৰ্তমান আজাদ একাডেমী জ্যেষ্ঠ মাধ্যমিক বিদ্যালয়) Rector, হিচাবে দায়িত্ব ল'বলৈ প্ৰস্তাৱ আগবঢ়াওঁ। দুয়োগৰাকী শ্ৰদ্ধাৰ চাৰে নিৰ্বিবাদে আমাৰ প্ৰস্তাৱ মানি ল'লে আৰু আমাক এটি কৰ্ম সংস্থাপন দিয়াত উদগণি জগাই তোলে। এনে দুগৰাকী মহান পণ্ডিতৰ তত্ত্বাবধানত আমি ইমান উদ্যমেৰে শিক্ষা প্ৰদান কৰিছিলো যে কথাবোৰ মনত পৰিলে আজিও মনটো পুলকিত হৈ পৰে। তেখেতসকলৰ দক্ষ তত্ত্বাবধানতাৰ বাবেই শ্ৰদ্ধাৰ অভিভাৱকসকলেও আমাৰদৰে অনভিজ্ঞ শিক্ষকৰ হাতত, তেখেতলোকৰ সন্তানসকলক গতাই দিছিল। গোটেই জীৱন শিক্ষকতাৰ অভিজ্ঞতা পুষ্ট শ্ৰদ্ধাৰ দুজন চাৰৰ তত্ত্বাবধানও আমিও পাৰ্যমানে শিক্ষা প্ৰদান কৰিছিলো। হয়তো তাৰ ফলশ্ৰুতিতে ২০২০ চনত আমাৰ এজন ছাত্ৰই শ্ৰীমান দিব্য প্ৰতীম প্ৰাৰ্থী বৰাই সমগ্ৰ অসমৰ ভিতৰতে এটা স্থান পাই আমাৰ লগতে সমগ্ৰ জিলাখনলৈকে গৌৰৱ কাঢ়িয়াই আনিছিল।

কেতিয়াবা ড০ বৰুৱা চাৰে তেখেতৰ জীৱনত আহৰণ কৰা বিচিত্ৰ

অভিজ্ঞতাবোৰ ইমান সুন্দৰভাবে বৰ্ণনা দিয়ে, এটা যেন বসাল সাধু কথা আমাৰ অনুভব হয়। আজিৰ পৰা ৪০-৪৫ বছৰ আগতে এই শিক্ষা দীক্ষা মানসিকতা সকলোতে অতিকৈ পিছপৰা ৰংপুৰীয়া গাঁৱৰ পৰা গৈ উত্তৰ লক্ষীমপুৰ চহৰৰ মাজ মজিয়াত এখন মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠা কৰোঁতে কিমান প্ৰত্যাশবানৰ মুখা-মুখি হৈছিল, আজিৰ প্ৰজন্মই কল্পনাও কৰিব নোৰাবিব। কিমান প্ৰজ্ঞাৰ অধিকাৰী হ'লে এনে অসাধ্য কাৰ্য সাধন কৰিব পাৰে, তাৰ জ্বলন্ত উদাহৰণ ড० হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ।

যি সময়ত গাঁৱলীয়া সমাজত ওৰোটো দিন মাছ-কাছ বিচাৰি খেতি-বাতি কৰি আনৰ সমালোচনাতে সকলো মও হৈ থকাৰ সময়ত চাইকেল চলাই, খোজ কাঢ়ি ১১-১২ কিঃ মিঃ চহৰলৈ অহা-যোৱা কৰা শিক্ষা আৰু শিক্ষা প্ৰদান কৰিও মনত কিন্তু কোনো গৰ্ব অহংকাৰ নথকা তেনেই সহজ আৰু সাধাৰণ মানুহ ড० বৰুৱা চাৰ। আজি-কালি দেখা যায়, মানুহ অৰ্থনৈতিকভাৱে স্বচ্ছল হ'লেই নগৰমুখী হয়, কিন্তু চাৰে চহৰত মাটি-বাৰী কিনি ঘৰ-দুৱাৰ সজাৰ পাছতো আজিকোপতি, গাঁৱৰ সমাজতে থকাটো তেখেতৰ চৰিত্ৰৰ এটা মহান পৰিচয়।

ড० বৰুৱা চাৰৰ সমাজলৈ অৱদান মানিবলগীয়া। ছাত্ৰবস্থাপৰা সমাজৰ উদ্ভৱণত আগভাগ লোৱা চাৰে লক্ষীমপুৰৰ বিভিন্ন ধৰ্মীয়, শৈক্ষিক, সামাজিক অনুষ্ঠানৰ জন্ম দিওঁতা বুলি, ক'লেও বঢ়াই কোৱা নহয়। এইখিনিতে উল্লেখ কৰিবই লাগিব, এজন সুযোগ্য পুত্ৰক আমাৰ সমাজলৈ আগবঢ়াই দিয়াৰ বাবে ড० চাৰৰ প্ৰয়াত পিতৃ-মাতৃলৈ কৃতজ্ঞতা যাঁচিবই লাগিব। ড० বৰুৱা চাৰ আজাদ একাডেমিৰ বৰ্তমানেও দায়িত্বও আছে। আমি নেদেখাজনৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা জনাইছোঁ চাৰে যাতে সুস্বাস্থ্যৰে এশবছৰ গৰকে।

## ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা- এক অনন্য প্ৰতিভা

আনন্দ চন্দ্ৰ দত্ত

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ উদ্দেশ্যে প্ৰকাশ পাবলগীয়া অভিনন্দন গ্ৰন্থত তেখেতৰ এক সংক্ষিপ্ত অৱলোকন কৰিবলৈ প্ৰয়াস কৰা হ'ল।

বাঁহপাতি অঞ্চলত শিক্ষাৰ পোহৰ বিলাবৰ বাবে যিসকলে আপাণ চেপ্টা কৰিছিল, সেইসকলৰ ভিতৰত বৰুৱাদেৱ আছিল অন্যতম। যি সময়ত বাস্তৱ নাছিল, সেই সময়ে হাইস্কুলীয়া শিক্ষা গ্ৰহণৰ বাবে উত্তৰ লক্ষীমপুৰ নগৰৰ পানীত্ৰ বিদ্যাপীঠত নাম ভৰ্তি কৰি ঘৰৰ পৰা খোজ কাঢ়ি গৈ শিক্ষা গ্ৰহণ কৰি হাইস্কুল শিক্ষান্ত পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হৈ উত্তৰ লক্ষীমপুৰ মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা ১৯৬৭ বি.এ. পাছ কৰে। ১৯৬৯ চনত চনত ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা অসমীয়া বিভাগত স্নাতকোত্তৰ ডিগ্ৰী লয়। ১৯৯১ চনত ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা ডক্টৰেট ডিগ্ৰী লাভ কৰে। তেখেতৰ গবেষণাৰ বিষয় আছিল অসমৰ জাতীয় উৎসৱ “বিহুৰ ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰা।”

ড° বৰুৱা দেৱৰ কৰ্ম জীৱন অতি সংঘাতপূৰ্ণ আছিল। বি. এ. পাছ কৰাৰ আগতেই তেখেতে জহিং বাগানত চাকৰিত মক্ৰল হৈছিল। ইয়াৰ পাছত অৰুণাচলৰ দাপৰিজোত কিছুদিন কাম কৰিছিল। ১৯৭০ চনত গ বা উ মা বিদ্যালয়ত সহ শিক্ষক হিচাপে যোগদান কৰিছিল। ১৯৭২ চনৰ পৰা পৰা উঃ লঃ নগৰত এখন বাগিজ্য মহাবিদ্যালয় খোলাৰ চিন্তা কৰিছিল আৰু ১৯৭২ চনৰ ৪ জুলাই তাৰিখৰ পৰা বাগিজ্য মহা বিদ্যালয়ৰ ভাৰপ্ৰাপ্ত অধ্যক্ষৰ দায়িত্ব ল'ব লগা হৈছিল। ২০০৩ চনত উক্ত মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা অধ্যক্ষ ৰূপে অৱসৰ

গ্ৰহণ কাৰে। ১৯৭৩ চনৰ পৰা ১৯৭৭ চনৰ সময়খিনিত তেখেত অতিমাত্ৰা ব্যস্ত হ'ব লগা হৈছিল। কাৰণ ৰাতিপুৰা বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়, দুপৰীয়া গ. বাঁ. উ. মা. বিদ্যালয় আৰু ৰাতি ৯ বজালৈকে তেলাহী সমবায় সমিতিৰ কাম। কাৰণ তেখেত আছিল উক্ত সমবায় সমিতিৰ সভাপতি।

ইমানবিলাক কামৰ মাজতো তেখেতে বাঁহপাতিৰ নবজ্যোতি বঙ্গমঞ্চ আৰু শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ বৰ নামঘৰৰ কাম-কাজতো লাগিছিল। কোৱা বাহুল্য যে, আজাদৰ পৰা বাঁহপাতি বৰনামঘৰ প্ৰাঙ্গনলৈ ৰাস উৎসৱ ফালি আনি উদ্‌যাপন কৰাৰ ক্ষেত্ৰতো তেখেতৰ বিশেষ অৱদান আছিল। এইবিলাক কামৰ মাজতো তেখেতে লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাৰো দায়িত্ব লৈ কাম কৰিছিল। বৰুৱাদেৱে ২০১৮-২০১৯ চনত অসম সাহিত্য সভাৰ উপ-সভাপতিৰ আসন অলংকৃত কৰিছিল।

বৰ্তমান তেখেতৰ বয়স ৮৭ বছৰ হৈছে যদিও তেখেতক চিৰ সেউজ বুলি কলেও বঢ়াই কোৱা নহয়। তেখেতৰ সু-স্বাস্থ্য আৰু দীৰ্ঘায়ু কামনাৰে সশ্ৰদ্ধ প্ৰণিপাত জনাই লেখা সামৰিলো।

## শ্ৰদ্ধাৰ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা মানুহজন

ডিব্ৰুগড়ৰ চাংমাই

অনুমানিক ১৯২০ চন মানত শিৱসাগৰ জিলাৰ বেজি মৰাণ গাঁৱৰ পৰা উদ্ভৱ পাবলৈ প্ৰবজন হৈ অহা মৰাণ বুঢ়াদেউতা লক্ষীমপুৰ জিলাৰ বাঁহপাতি অঞ্চলৰ বংপুৰীয়া গাঁৱত থিতাপি লয়হি। সেইসময়ত শিৱসাগৰ, যোৰহাট আদিক 'দক্ষিণ' আৰু লক্ষীমপুৰক 'উদ্ভৱ পাব' বুলি কয়। ককা-আইতাসকলৰ মুখে শুনা মতে উদ্ভৱপাবলৈ অহাৰ আগত পৰিয়ালৰ সকলো সদস্য একগোট হৈ মতা হাঁহ কুমোৰাৰে ভাত এৰাঁজ খাই লয়, জানোচা পুনৰ দেখা দেখি হয় বা নহয়। কাৰণ উদ্ভৱপাব এখন জয়াল ঠাই।'

আমি জনাত মৰাণ বুঢ়াদেউতা আৰু সেই সময়ৰ ককা দেউতাসকল লক্ষীমপুৰৰ ইমান দুৰ্গম ঠাইত কিয় থিতাপি লৈছিল, ইয়াৰ প্ৰধান কাৰণ হ'ব পাৰে উপযুক্ত খেতিৰ মাটি, জ্ঞাতিৰ সঙ্গ, মাছ-পুঠি, খৰি-খেৰৰ সুবিধা। কথাত কয় বুলে "সঙ্গ ল সঙ্গ ল জ্ঞাতিৰ সঙ্গ ল, কুল ল কুল ল নদীৰ কুল ল।"

যা হওঁক, মৰাণদেউতাৰ আচল নাম কাপেশ্বৰ চাৰিগৰাকী কন্যা সন্তানৰ পাছত জন্ম হোৱা বৰুৱাদেৱ, পৰিয়ালৰ বৰ আদৰৰ সন্তান আছিল আৰু বৰ আদৰ-চেনেহত ডাঙৰ হৈছিল। তেখেতৰ ভাষাত "টেংকীশালত জন্ম লাভ কৰা সন্তানটিয়ে কোনো ডাঙৰ নাৰ্চৰ সহযোগ পোৱা নাছিল। সেইসময়ত সেইফেৰাত একো সুবিধাই ঢুকি পোৱা নাছিল। গাঁৱৰ অভিজ্ঞ মহিলাসকলৰ দ্বাৰা প্ৰসৱৰ ব্যৱস্থা কৰা হৈছিল। সেইমতে আইতাসকলো আছিল আৰু

---

সভাপতি, কাৰ্যকৰী সমিতি, শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ বৰনামখৰ (শংকৰী কলা-কৃষ্টি বিকাশ কেন্দ্ৰ, বাঁহপাতি)

ভালেকেইটিকে সন্তান জন্ম দিবলৈ সক্ষম হৈছিল। কিয়নো হাবিভাঙি মাটি উলিয়াবলৈ মানব শক্তিলাগে প্ৰবাদ আছে “ছয় পো বাৰ নাতি তেহে কৰিবা কুঁহিয়াৰ খেতি।”

গাঁৱৰ ধূলি-বালিৰ লগত খেলি কিছুবুজন হোৱাত বৰুৱাদেৱক ওচৰত ১৯৪৬ চনত প্ৰতিষ্ঠা হোৱা বৰচৰীয়া প্ৰাঃ বিদ্যালয়ত ‘খ’ শ্ৰেণীত নাম ভৰ্ত্তি কৰে। উক্ত বিদ্যালয় আছিল বাঁহপাতি অঞ্চলৰ দ্বিতীয়খন প্ৰাথমিক বিদ্যালয়। প্ৰথমখন আছিল বৰনামঘৰ গেটৰ সন্মুখৰ আলিৰ বাহিৰফালে থকা ন-পমুৱা প্ৰাঃ বিদ্যালয়। শিক্ষক শ্ৰদ্ধাৰ বাপুচন্দ্ৰ মহন্ত— সত্ৰাধিকাৰ দহঘৰীয়া সত্ৰ। সেইসময়ত সৰু ল’ৰা স্কুললৈ যোৱাটো বৰ কষ্টসাধ্য আছিল। কিয়নো বাৰিষা ছমাহ নাওত বা বোকা-পানী খচি, হাবি তলৰ বাটেৰে খোজকাঢ়ি যাব লাগে। আগবঢ়াই দিবলৈ মানুহৰ অভাৱ হ’লে স্কুল খতি হয়। কিয়নো ৰংপুৰীয়াৰ উত্তৰফালে থকা সোমদিৰি নদীৰ পাৰত সেইসময়ত মথাউৰি নাছিল। বাৰিষা হ’লেই যেনি-তেনি পানী সোমাই গোটেই অঞ্চল জলমগ্ন কৰি ৰাখে। মানুহবিলাকে ডাঙৰ চাং বনাই থাকে। চাঙৰ ওপৰতে কলগছ দি তাৰ ওপৰত মাটি জাপিলৈ ভাত ৰন্ধাৰ ব্যৱস্থা কৰি লয়। মানুহৰ বসতি সেৰেঙা বাবে ইঘৰৰ পৰা সিঘৰলৈ নাও লৈ বা-পানী কম হ’লে নামি যাব লাগে। পৰিয়াল সেৰেঙা। ইঘৰৰ পৰা সিঘৰলৈ চিঞৰ এটা মাৰিলেহে শুনে।

প্ৰাথমিক শিক্ষা শেষ কৰি তেখেতে সোমদিৰি নদীৰ উত্তৰপাৰে থকা আজাদ এম. ই. স্কুলত পঢ়িছিল ১৯৫০-৫১ চন মানত। উক্ত স্কুললৈ অহাযোৱা কৰাটো আৰু কষ্টকৰ আছিল। লগ নহ’লে স্কুললৈ যাব নোৱাৰি। বাঁহপাতি তিনিআলিৰ পৰা আজাদলৈ দুয়ো পাৰে মানুহৰ বসতি নাই। অটব্য হাবি। চাপৰিটোত মানুহে মৰা জীৱ-জন্তু পেলায়। দিনতে বন্য জন্তু, শঙুনে খাই থাকে। নদীত স্থায়ী দলং নাছিল বাঁহৰ সাঁকোৰে পাৰ হব লাগে। কিমান যে কষ্ট আছিল বুজাবলৈ ভাষা নাই। তেতিয়াৰ দিনত স্কুলৰ শাসনো কাঢ়া। ‘চেকনিৰ আগৰ বিদ্যা’, ছত্ৰ-ছত্ৰী স্কুললৈ যাবলৈ ভয় কৰে। সেই কাৰণে সেই সময়ত পঢ়া-শুনা কৰা ল’ৰাছোৱালীৰ সংখ্যা কম। তাৰোপৰি সামৰ্থ্য নোহোৱাৰ কাৰণে

বহুতো অভিভাৱকে ল'ৰা-ছোৱালী বিদ্যালয়লৈ নপঠাই ঘৰৰ কাম যেনে গৰু-ম'হ চৰোৱা, খেতি-বাতিত সহায় কৰাত লগায়।

বৰুৱাদেৱৰ অৱস্থাও তেনে হৈছিল। ১৯৫৩ চনত এম.ই.শেষ পৰীক্ষাত কৃতকাৰ্য নোহোৱাত গৰু ম'হ চৰোৱাত ব্যস্ত হৈ পৰিছিল। ভাগ্য ভাল যেনিবা তেখেতক ককায়েক এজনে নি নগৰত থকা চৰকাৰী স্কুলত চিট নেপাই পানীত্ৰ বিদ্যাপীঠত ষষ্ঠশ্ৰেণীত নামভৰ্তি কৰি দিছিল। স্কুল নতুন, তাতে সুবিধা কম। তথাপিও ৮/৯ মাইল দূৰ বাটকুৰি বাই তেখেতে উক্ত বিদ্যালয়ত অধ্যয়ন কৰিছিল।

আজিৰ নতুন প্ৰজন্মৰ বাবে সেইসকল ছাত্ৰ আদৰ্শ স্বৰূপ। সেই সময়ৰ শিক্ষকসকল আদৰ্শবান আছিল। ১৯৬০ চনত প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষা পাছ কৰি আৰ্থিক অভাৱৰ বাবে দূৰত পঢ়িবৰ আশা ত্যাগ কৰি তেখেতে উক্ত লক্ষীমপুৰ মহাবিদ্যালয়ত নাম ভৰ্ত্তি কৰে। উক্ত বছৰতেই ভাষা আন্দোলন আৰম্ভ হয়। তেখেতে ভাষা আন্দোলনতো যোগদান কৰে।

১৯৬২ চনত আই. এ. পৰীক্ষা অৱলম্বীৰ্ণ নহৈ তেখেতে জহিং চাহ বাগানত অস্থায়ী কেৰাণী চাকৰিত সোমায়। অস্থায়ী চাকৰিত শেষ হোৱাত কিছুদিন পিছতে পাকচক্ৰত পৰি কদম যোৰহটীয়া গাঁৱৰ বীনা ওৰফে বগীতৰা বৰগোঁহাইৰ লগত বিবাহ পাশত আবদ্ধ হয়। ইফালে নানা ঠাইত চাকৰি বিচাৰি ফুৰা কাম। পৰীক্ষাও দিব লাগে। তেনেতে নিয়োগ বিনিময় কেন্দ্ৰৰ পৰা খবৰ পাই আৰুণাচল প্ৰদেশৰ জিবোত সাক্ষাৎকাৰ দি বহু কষ্টৰে তেখেতে দাপৰিজোৰ কাৰ্যবাহী অভিযন্তাৰ কাৰ্যালয়ত যোগদান কৰে। তেতিয়া ৰৰৈয়াৰ পৰা নেফালৈ মাল কঢ়িওৱা উৰা জাহাজেৰে যাব লাগে। কি দুৰ্গম যাত্ৰা। নেফাৰ পৰিবেশৰ লগত মিলি লৈ আপোন কৰি থাকোঁতেই তেখেতে B.A. Part-I পাছ কৰে। B.A. পৰীক্ষা দিয়াৰ সংকল্প মনত ঠিৰ কৰি নেফাৰ সহকাৰী অভিযন্তাৰ ওচৰত পদত্যাগ পত্ৰ দাখিল কৰি কোনো কথা নামানি ঘৰলৈ ঘূৰি আহে।

B.A. পৰীক্ষা দিবৰ বাবে লক্ষীমপুৰ কলেজত 2nd year ত নাম লগালেগৈ। অধ্যক্ষই বহুতো টান কথা শুনাই অৱশেষত নাম ভৰ্ত্তি কৰিলে

যদিও তেখেতৰ নানান সমস্যাৰ বাবে সময়ত B.A. Part-II পৰীক্ষা দিয়া নহ'ল। তাৰ মাজতে গড়েহুগা বাঁহপাতি হাইস্কুলতো কিছুদিন শিক্ষকতা কৰিলে। সামাজিক অনুষ্ঠানসমূহত উন্নতি কল্পে চিন্তা কৰিলে। 'লাগি থাকিলে মাগি নেখায়, উদ্যোগী পুৰুষ বাচতে লক্ষ্মী' ১৯৬৭ চনত তেখেতে বি.এ. পাছ কৰিলে।

বন্ধু-বান্ধবৰ ঠাট্টা-মস্কৰা সহ কৰিব নোৱাৰি বৰুৱাদেৱে বংপুৰীয়া গাঁৱৰ প্ৰকাশ গগৈৰ লগ লাগি এবাৰ ডিব্ৰুগড় পালেগৈ। গগৈ ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পুথিভঁৰাল সহায়ক আছিল। ডিব্ৰুগড়ত সোণৰ অসম বাতৰি কাকতৰ সম্পাদক পদ্ম বিকাশ বৰগোঁহাঁইক লগ পায় তেওঁৰ যোগে এখন নৈশ বিদ্যালয়ত মাহে ৮০ টকা দৰমহাত মাস্তৰ চাকৰিত সোমায়।

ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয় সেই সময়ত অসমীয়া বিভাগ খোলা নাছিল ঘৰৰ অভাৱত। বৰুৱাদেৱে কেইজনমান ছাত্ৰ লগত লৈ বিভাগীয় লোকক লগ কৰি অসমীয়া বিভাগ খোলাৰ ব্যৱস্থা কৰে। আৰু ২০ জন মান ছাত্ৰক নাম ভৰ্ত্তি কৰে। তাৰ ভিতৰত বৰুৱাও এজন। শ্ৰেণী কোঠাৰ অভাৱত কেতিয়াবা বননিত বহিব লগা হৈছিল। সেই সময়ত ধুতি-পাঞ্জাবী চোলা পৰিধান কৰি এম.এ. পঢ়া লোক কিজানি বৰুৱাদেৱেই আছিল।

নৈশ বিদ্যালয়ৰ চিন্তা সংগঠন আৰু বাতৰি কাকতলৈ বিজ্ঞাপন বিচৰা, লক্ষ্মীমপুৰৰ বাঁহপাতি বংপুৰীয়া গাঁৱত থকা বৃদ্ধ পিতৃ-মাতৃৰ চিন্তা, এমা ডিমা কেচুৰা কেইটাৰ চিন্তা, এইবোৰে পঢ়াত কিছু অসুবিধাত পেলাই পঢ়াৰ কামত পিছপৰি যোৱাৰ বাবে একেলগে প্ৰিভিয়াচ্ আৰু ফাইনেল পৰ্বৰ মুঠ ৮ খন প্ৰশ্ন কাকত দিব লগা হ'ল আৰু অৱশেষত কৃতকাৰ্যও হ'ল।

ঘৰৰ নানা চিন্তা-চৰ্চাৰ মাজতে এইবাৰ মন মেলিলে লক্ষ্মীমপুৰত এখনি বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় খোলাৰ বাবে। ডিব্ৰুগড় আৰু লক্ষ্মীমপুৰৰ বহুতো গণ্য-মান্য লোকৰ লগত এই বিষয়ে আলোচনা কৰিলে দিহা পৰামৰ্শ বিচাৰিলে কোনো কোনোৱে উৎসাহ যোগালে, কোনোৱে নিৰাশ কৰিলে। তথাপি তেখেত ক্ষান্ত নেথাকিল। মানুহ কিমান উদ্যোগী, কৰ্মঠ, সং সাহসী হ'লে এনে

এটা মহান কৰ্ম কৰি কৃতকাৰ্য হ'ব পাৰে বৰুৱাদেৱ এটি উদাহৰণ। ইয়াৰ যোগেদি বহুতো শিক্ষিত লোকৰ কৰ্ম সংস্থাপন হ'ল। বহুতো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে অধ্যয়ন কৰি ডাঙৰ মানুহ হ'ল। এইটো কৰ্ম পুণ্যৰ কাম নহয়। বৰুৱাদেৱৰ সপোনো বাস্তৱত পৰিণত হ'ল। এখন বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ হোৱাত। বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় জীয়াই থকালৈকে বৰুৱাদেৱ জীয়াই থাকিব। যিসকলে এই কৰ্মত নিৰাশ কৰিছিল বেয়া মন্তব্য কৰিছিল সেহসকলৰ মুখত চোঁচা পানী পৰিল। যিসকল মহানুভৱ ব্যক্তিয়ে উৎসাহ যোগাই বিভিন্ন দিশত সহায় সহযোগ আগ বঢ়াইছিল সেইসকল লোক মহান হৈ থাকিব।

বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ নানান কাম আৰু চিন্তা চৰ্চাৰ মাজতে আকৌ তেলাহী গাওঁপঞ্চায়ত সমবায় সমিতিৰ সভাপতিৰ দায়িত্ব বৰুৱাদেৱে গ্ৰহণ কৰে। একে সময়তে কলেজৰ কাম, হাইস্কুলত শিক্ষক আৰু সমবায় সমিতি, কম কথা নহয়। লগে লগে সমাজৰ কাম, ল'ৰা-ছোৱালীক পঢ়োৱাৰ চিন্তা, বিয়া-বাৰু আদি আছেই। ১৯৭৪ চনত তেখেতে গঁড়হুগা বাঁহপাতি হাইস্কুলৰ পৰা বিদায় লয়। তাৰ মাজতে উক্ত বিদ্যালয়ৰ পৰিচালনা সমিতিৰ সভাপতিৰ দায়িত্বও বহন কৰে।

ইমানখিনি ব্যস্ততাৰ মাজতে অসমৰ বিহু উৎসৱ, ইয়াৰ সাংস্কৃতিক দিশৰ বিশ্লেষণাত্মক অধ্যয়ন শীৰ্ষক গৱেষণা পত্ৰৰ বাবে অশেষ কষ্ট স্বীকাৰ কৰি অসমৰ বিভিন্ন ঠাইত সমল যোগাৰ কৰি প্ৰায় তিনি বছৰ মানৰ মূৰত কৃতকাৰ্য হৈ এটি ডাঙৰ সন্মান গ্ৰহণ কৰে।

সেই সময়ৰ মাজতে তেখেতৰ পিতৃৰো পৰলোক হয়। ঘৰৰ সম্পূৰ্ণ দায়িত্ব সহধৰ্মিনীৰ ওপৰত এৰি বিভিন্ন সভা-সমিতিত অংশ গ্ৰহণ কৰে, পৰীক্ষাৰ দায়িত্ব বহন কৰে, বন্ধু-বান্ধৱ, মিতৰ-কুটুমৰ খবৰ ৰাখে।

অধ্যক্ষ পদৰ পৰা অৱসৰ লোৱাৰ পিছত আজাদ বাঁহপাতি তিনিআলিৰ ওচৰত আজাদ একাডেমী নামকৰণেৰে এখনি নুমলীয়া কলেজ খোলাত আগ ভাগ লৈ সহায় কৰে। সেই কলেজ বৰ্তমান পূৰ্ণগতিত চলি আছে আৰু ভালেকেইজন শিক্ষিত যুৱক যুৱতীৰ কৰ্ম সংস্থাপনৰ লগতে দুখীয়া

ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ উচ্চ শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত সহায় হৈছে।

পাছৰ কালত তেখেতে স্থানীয় ধৰ্মীয় অনুষ্ঠান শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ বৰ নামঘৰ আৰু শংকৰী কলা-কৃষ্টি বিকাশ কেন্দ্ৰ বাঁহপাতিৰ কাৰ্য্যকৰী সমিতিৰ সভাপতিৰ পদটি কাৰ্য্যকালৰ বাবে অলংকিত কৰে। সেই সময়চোৱাত বৰনামঘৰৰ বাৰ্ষিক মুখপত্ৰ 'কৰাপাট' প্ৰকাশৰ ব্যৱস্থা কৰে। উক্ত 'কৰাপাট' বৰ্ত্তমান দ্বি-বাৰ্ষিক হিচাপে প্ৰকাশ হৈ আৰু বৰনামঘৰ থকালৈকে চলি থাকিব। 'কৰাপাট' হৈছে বাঁহপাতি অঞ্চলৰ দাপোন স্বৰূপ।

ইমানখিনি কৰ্মব্যস্ততাৰ মাজতে তেখেতে ভালেকেইখন পুথি, বিভিন্ন প্ৰবন্ধ পাতি কবিতা আৰু 'ধূলিকণা' নামৰ আত্মজীৱনী প্ৰকাশ কৰে। লগতে শ্ৰীমদ্ভাগৱতৰ উপদেশ সুধা (সম্পূৰ্ণ) সম্পাদনা কৰি উলিয়ায়। উক্ত পুথিখন সৌভাগ্যক্ৰমে আমি বৰনামঘৰৰ সভাপতি হৈ থকা কালত শংকৰদেৱৰ জন্মোৎসৱত শুভ উদ্বোধন কৰিবলৈ সুবিধা পাইছিলো।

তেখেতৰ এটি অতি উল্লেখনীয় গুণ হ'ল, প্ৰতিবছৰ তাৰিখ বাৰত কৰা কামৰ দিনলিপি লিখি ৰখাৰ অভ্যাস। এই কাম কোন সময়ত কৰে নাজানো। ই নৱপ্ৰজন্মৰ বাবে মহান আদৰ্শ।

আমাৰ দৃষ্টিত তেখেত এজন অতি সুখী ব্যক্তি। পো-বোৱাৰী সকলোৰে কৰ্ম সংস্থাপন হৈছে। সহধৰ্মিনীও শিক্ষয়ত্ৰী হিচাপে চাকৰি জীৱনৰ পৰা অৱসৰ লৈছে। তেখেত সম্বন্ধত মোৰ দৰ্দাইদেউ হয়, দেউতাৰ পেহীৰ পুতেক। মই বহুত শ্ৰদ্ধা কৰো। পাছলৈ দুয়ো একে পৰিয়ালৰ জীয়াৰী বিবাহ কৰাৰ বাবে আমাৰ সম্বন্ধ বেলেগ হ'ল আৰু শালপতি হিচাপে মৰম শ্ৰদ্ধা আৰু বাঢ়িল।

জীৱন সংগ্ৰামত সদাব্যস্ত থাকিব লগা হোৱাত বৰুৱাদেৱে শাৰীৰিক আৰু মানসিকভাৱে জিৰণী ল'বলৈ সময় নেপালে। বৰ্ত্তমান সকলো লেঠা সামৰি পুৰণা ঘৰৰ বাৰান্দাত আৰামীচকীত বহি আগত কীৰ্ত্তন, দশম, গীতা, ভাগৱত, বাতৰিকাকত, অধ্যয়ন কৰি থকা দেখা পাওঁ আৰু কেতিয়াবা মোবাইল লৈ বন্ধু-বান্ধৱৰ লগত কথা পাতাত ব্যস্ত হৈ থাকে।

তেখেতৰ ভৱিষ্যতৰ দিনকেইটা ভগৱানে কুশলে ৰাখক— তাকে ভগৱানৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা জনালো (১৯৫)

## সোঁৰৰণীৰ দস্তাবেজ- ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ

বন্ধুজন বৰুৱা

লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰতিষ্ঠাপক অধ্যক্ষ আমাৰ সকলোৰে শ্ৰদ্ধাৰ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰক মই প্ৰথমে লগ পাইছিলো ২০০০ চনৰ জুন মাহত। মই Library and Information Science ত স্নাতকোত্তৰ ডিগ্ৰী লাভ কৰাৰ পিছত লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ লাইব্ৰেৰীৰ বিজ্ঞানসন্মত আৰু পদ্ধতিগত প্ৰণালী ব্যৱহাৰৰ কাৰণে মোক নিমন্ত্ৰণ কৰিছিল শ্ৰদ্ধাৰ জিতেন শৰ্মা চাৰে। যিহেতু সেই সময়ত NAAC ৰ মূল্যায়নৰ বাবে প্ৰস্তুতি চলাই থকা হৈছিল। তেখেতসকলে মোক এদিন অধ্যক্ষ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ লগত চিনাকি কৰাই দিবৰ বাবে লৈ গৈছিল। সেইদিনা ভূপেন শৰ্মা চাৰে এখন চিঠি অধ্যক্ষ মহোদয়লৈ আগবঢ়াই খুলিবলৈ দিছিল। পিছে অধ্যক্ষ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰে চিঠিখন ক'ৰপৰা আহিছে খামটো চায়ে অনুমান কৰিব পাৰিলে, 'বৰ ভাল খবৰ এটা আহিছে' বুলি মোক ক'লে "তুমি চিঠিৰ খামটো খুলি পঢ়ি শুনোৱা, যিহেতু মই এজনী লখিমীৰ হাতেৰে উন্মোচন কৰিব বিছাৰিছো, আমি নাৰীক সদায় সন্মান কৰিব লাগে।" সেই বুলি কোৱাত মই অলপ ইতস্ততঃ বোধ কৰিছিলো, কাৰণ সন্মুখৰ আসনত শ্ৰদ্ধাৰ জিতেন শৰ্মা, ভূপেন শৰ্মা, বলোভদ্ৰ ফুকন আৰু ৰবিন বৰদলৈ চাৰ বহি আছিল। তেতিয়া সকলোৱে মোৰ মুখলৈ স্থিৰ দৃষ্টি নিষ্ক্ষেপ কৰিছিল। চিঠিখন খুলি মই

সুন্দৰকৈ পঢ়িলো, কথাখিনি ইংৰাজীতে লিখা আছিল। আমাৰ মহাবিদ্যালয়খনক 'ইন্দিৰাগান্ধী ৰাষ্ট্ৰীয় মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়'ৰ পৰা শিক্ষানুষ্ঠান চলাই নিবলৈ অনুমতি প্ৰদান কৰা হৈছে, আৰু তাৰ সমন্বয়ক হিচাপে ড० ভূপেন শৰ্মা ছৰক দিয়া হৈছে। কেন্দ্ৰ নং- (0413), আৰু তাত কি কি Course Code কৰিব পাৰিব এই কেন্দ্ৰৰ পৰা ইত্যাদিৰ বিষয়ে বিতংকৈ উল্লেখ আছিল চিঠিখনত। মই পঢ়ি শুনোৱাৰ পাছত সকলোৰে হাত চাপৰিয়ে IGNOU ক আদৰ্শি জনালে।

সেয়া আছিল ড० হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ লগত মোৰ প্ৰথম চিনাকি। তাৰপাছত তেখেতে মোক অনুৰোধ কৰিলে যে মহাবিদ্যালয়ৰ গ্ৰন্থাগাৰটি বিজ্ঞানসন্মতভাৱে ৰখাৰ পদ্ধতিবোৰ গ্ৰন্থাগাৰৰ কৰ্মচাৰীসকলক শিকাই দিবলৈ তেখেতে মোক IGNOU ৰ Councillor হিচাপেও নিযুক্তি দিলে।

এই ঘটনাটো মই এই কাৰণে উদ্ধৃতি দিলো, যিহেতু ইয়াৰ পৰাই পৰিস্ফুট হৈছে যে, তেখেত পৰিচালনাৰ ক্ষেত্ৰত এজন নিকা আৰু উদাৰ মনৰ ব্যক্তি আছিল। মোক কিন্তু কেতিয়াও 'ৰুগজুন' বুলি নামকাঢ়ি মতা নাছিল। নামটো চাৰৰ মনত আছে নে নাই মই সেইটোও নাজানো। কিন্তু প্ৰথমতে মোক গলগলীয়া মাতেৰে 'কি হে বৰুৱা' বুলি মাতে। পিছলৈ এইখন মহাবিদ্যালয়ত যেতিয়া গ্ৰন্থাগাৰ পদটিত যোগদান কৰো, তাৰ পিছৰ পৰা 'Librarian কি খবৰ' বুলি সুধে আৰু Retired হোৱাৰ পাছত কলেজলৈ আহিলে, অসম সাহিত্য সভাৰ ৫ টা খণ্ডৰ বিশ্বকোষ কেইখন সঠিকভাৱে আছেনো নাই, কোনোবাই পঢ়িছেনে নাই, আদি কথা সোধে। লাইব্ৰেৰীলৈ সোমাই আহি কি কি নতুন কিতাপ আনিছে আৰু কামবোৰ কেনে চলিছে বুলি সোধে আৰু খা খবৰ লৈ কিছু সময় ধনাত্মক আলোচনা কৰি যায়গৈ। যোৱা পাঁচবছৰ মানৰ পৰা চাৰৰ ভৰিত বিষ হোৱাৰ কাৰণে ওপৰলৈ উঠাত কষ্ট হয় বাবে লাইব্ৰেৰীলৈ অহাটো অনিয়মীয়া হৈ পৰে।

তেখেতৰ 'পানীত্ৰ নাথ গগৈৰ ৰচনাৱলী' অসমীয়া সাহিত্যলৈ অনবদ্য অবদান। অসমৰ সামাজিক পটভূমিত ৰচিত গল্প পুথি 'চিকেন নৈৰ মৰম'খন

৬৭তম অসম সাহিত্য সভাৰ অধিবেশনত প্ৰয়াত মুখ্যমন্ত্ৰী তৰুণ গগৈদেবে উন্মোচন কৰে। লোক সংস্কৃতিৰ সাধকজনাৰ সম্পাদিত গ্ৰন্থ “বিহুৰ উৎস, ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰা” নামৰ গ্ৰন্থখনত বৃহদ্ভৰ অসমীয়া জনজীৱনৰ কৃষ্টি-সংস্কৃতিৰ ভেঁটিৰ কথাবোৰ ৰচনা কৰি থৈছে। লক্ষীমপুৰ জিলাৰ সাহিত্য সভাৰ সভাপতিত্বৰ দায়িত্বৰ উপৰিও অসম সাহিত্য সভাৰো কাৰ্যনিৰ্বাহক সদস্য হৈ থাকি পিছলৈ উপ সভাপতি পদ অলংকিত কৰিছিল।

তেখেতৰ ‘ধূলিকণা’ নামৰ আত্মজীৱনীৰ পৰাও আমি বহু কথাই জানিব পাৰো। প্ৰনিধানযোগ্য যে আত্মজীৱনীখনৰ পৰা মহাবিদ্যালয় এখনৰ প্ৰতিষ্ঠাৰ আঁৰৰ কষ্ট, ত্যাগ আৰু সাহসিকতাৰ প্ৰতিচ্ছবি আমি দেখা পাওঁ। বিভিন্ন সময়ৰ আমোলা বিষয়া, উপায়ুক্ত, বিধায়ক, মন্ত্ৰীসকলৰ লগত আলোচনা কৰিবলৈ তেখেতে লক্ষীমপুৰৰ পৰা ডিব্ৰুগড় আৰু গুৱাহাটীলৈ বিৰামহীন যাত্ৰা কৰিছিল। আলোচনাসমূহত মুখ্যস্থান পাইছিল লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ উন্নতি, সাহিত্য সভা, সামাজিক অনুষ্ঠান প্ৰতিষ্ঠান আদিয়ে।

চাৰৰ আত্মজীৱনীখনৰপৰা আমি বুটলিবলৈ সক্ষম হৈছে তেখেতৰ ঘনিষ্ঠতম ব্যক্তিসকলৰ নাম। তেখেতে উল্লেখ কৰা তালিকাত সন্নিবিষ্ট হোৱা বিশেষ ব্যক্তিসকল হ’ল - প্ৰদীপ তামুলী, বিশ্ব বৰুৱা, ড° পুষ্প বৰা, প্ৰফুল্ল বৰুৱা, জগত হাজৰিকা, হেৰদ্ব শৰ্মা, জগত গগৈ, হেমেন গগৈ, বংশী দত্ত, ঘন হাজৰিকা, ড° অৰুণ শৰ্মা, ড° চন্দ্ৰ গগৈ, ড° ৰহমান, ড° কন্দৰ্প ডেকা, যুগল দোলাকাষৰীয়া, জি. এল আগৰৱালা, সূৰ্য হাজৰিকা, ড° বসন্ত গোস্বামী, অমল ৰাজখোৱা, দেবেন ভূঞা, সুৰেশ গোস্বামী, বিজয় দেউৰী, হৰেন্দ্ৰ দেৱ গোস্বামী, ৰাণী নৰহ, লংকি ফাংচু, নগেন শইকীয়া, ৰেখা ফুকন, নৃপেন্দ্ৰ কুমাৰ ফুকন, বলীন ফুকন, সু-প্ৰভা মেধী, ড° বীৰেন্দ্ৰ নাথ দত্ত, নবিউল হুছেইন, নৃপেন ফুকন আদি।

তেখেতৰ বলিষ্ঠ পদক্ষেপত লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ে ২০০২ ফ্ৰেব্ৰুৱাৰী মাহত ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অধীনত দূৰ সংযোগৰ যোগেদি

স্নাতকোত্তৰ শ্ৰেণী খোলা হয়। তদুপৰি DOEAC “ O” Level Course আৰম্ভ কৰা হয় ২০০১ চনৰ 9th October ত , ২০০৩ ফেব্ৰুৱাৰীত, NCC ৰ নতুন প্লাটিন খোলাৰ অনুমোদন পায়। IGNOU Course শুভাৰম্ভ কৰে ২৩ ফেব্ৰুৱাৰী, ২০০২ ৰ পৰা। তেখেতৰ কাৰ্যকালত মহাবিদ্যালয়ৰ সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ লগত এটা সু-সম্পৰ্ক বন্ধা কৰিছিল। প্ৰমাণ স্বৰূপে এবাৰ শিক্ষামূলক ভ্ৰমণত যোৱা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক ৰাতি ১০ বজাত ষ্টেচনত গৈ শুভেচ্ছা জনাইছিল। ৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যায়ত তেখেতে কেইবাটাও বঁটা পাবলৈ সক্ষম হয়। তাৰ ভিতৰত *Jem of Asia Award, Rastriya Siksha Ratna Award, International Gold Star Millennium Award, Jewel of India Gold Medal Award* ইত্যাদি।

NAAC ৰ সম্পৰ্কে আলোচনাত অংশগ্ৰহণ কৰিবলৈ চাৰে আগদিনা যদি ডিব্ৰুগড়, পিছদিনা গুৱাহাটী পায়গৈ। অৱশ্যে তেখেতৰ কাৰ্যকালত অহোপুৰুষাৰ্থ চেপ্তা কৰিছিল যদিও ২০০৪ চনৰ চাৰি চেপ্তেম্বৰতহে পৰিদৰ্শন কৰিবলৈ আহে। এখন মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠা কৰি এক সৰ্বাংগসুন্দৰ পৰিবেশত এৰি থৈ চৰকাৰী নিয়ম অনুযায়ী ২০০৩ চনৰ ৩১ ডিচেম্বৰত তেখেতে অবসৰ গ্ৰহণ কৰে। আমি তেখেতক বিভিন্ন ছাত্ৰ-সংগঠন আৰু সামাজিক অনুষ্ঠানে অনুষ্ঠিত কৰা সভা সমিতিসমূহত তত্ত্বগধূৰ ভাষণ প্ৰদান কৰা দেখা পাব। লক্ষীমপুৰত অনুষ্ঠিত কৰা মে-ডাম-মে-ফী ত তেখেতে কেতিয়াবা উদ্যোক্তা, কেতিয়াবা নিৰ্দিষ্ট বক্তা আৰু কেতিয়াবা সভাপতিৰ দায়িত্ব লোৱা দেখা যায়। তেখেতে নিজকে ধূলিকণাৰ লগত তুলনা কৰিলেও আমি লক্ষীমপুৰ জিলাৰ এই পুৰুষ ব্যক্তিগৰাকীক লক্ষীমপুৰৰ প্ৰভাৱশালী ব্যক্তিৰ শাৰীত আমি প্ৰথমেই স্থান দিব লাগিব। লক্ষীমপুৰবাসীৰ সমাজ জীৱনলৈ তেখেতৰ অৱদানৰ উপৰিও সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰখনো বিভিন্ন অৱদানেৰে চহকী কৰিছে।

শেষত সদাহাস্যমুখৰ আৰু অফুৰন্ত সাহসৰ জলন্ত উদাহৰণ ড० হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ সু-স্বাস্থ্য আৰু দীৰ্ঘজীৱী কামনা কৰিলো। তেখেত আমাৰ মাজত সদায় থাকি সাহস দিয়ক; যিয়েটো অভিভাৱক হিচাপে তেখেত আমাৰ সকলোৰে নমস্য ব্যক্তি।

## মোৰ প্ৰিয় সখি ড°হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱ

যজ্ঞে নাৰায়ণ সন্দিকৈ

আমাৰ পৰিয়াল শিৱসাগৰৰ চাৰিঙ সন্দিকৈ গাঁৱৰ পৰা লক্ষীমপুৰলৈ আহিছিল ১৯৪৪ চনত। দেউতা স্বৰ্গীয় ফণীধৰ সন্দিকৈ (গপুৰা বুঢ়া বুলিও পৰিচিত) আৰু পৰিয়ালৰ ভায়েকসকলে মহৰ গাড়ীত গৃহস্থালী বয়-বস্ত্ৰ বোজাই কৰি জাঁজীমুখ হৈ, জাঁজীমুখৰ পৰা ব্ৰহ্মপুত্ৰত সাতভাৰ বয় বস্ত্ৰ সৈতে নাৰত উঠে। বৰনৈ পাৰ হৈ উত্তৰপাৰে দুদিন খোজ কাঢ়ি আহোঁতে সোৱণশিৰি পাৰত এল. পি. স্কুল এখনত এৰাতি খপিবলগীয়াও হৈছিল। আমাৰ পৰিয়ালটোক সেইসময়ত যাত্ৰাত ভাৰ-ভেটি কঢ়িয়াই সহায় কৰিবলৈ পুলিবৰৰ চেতীয়া নিছাদেউহঁতো আহিছিল। বৰলুইত পাৰ হৈ আহি ঘাগৰৰ পাৰত একনম্বৰ সোমদিৰি মুখত পামঘৰ বহা সাজি আমাৰ লক্ষীমপুৰত জীৱন যাত্ৰা আৰম্ভ হৈছিল। দেউতাই মোৰ আইক বিয়া কৰাইছিল নামদাঙৰ দোলাকাষৰীয়া গাঁৱৰ পৰা। সোনাই ককাইদেউ, মই আৰু ভাইটি ভীম শিৱসাগৰতে জন্মগ্ৰহণ কৰিছিলো। সৰু ভাই দুজন আৰু ভনী জনীহে লক্ষীমপুৰত জন্ম। কৃষি কৰ্মত পাকৈত দেউতা দদাইদেউহঁতে আছধান, বাওধান, মাটিমাহ, সৰিয়হ, কুঁহিয়াৰ গৰীয়াআলু, শাক-পাচলিৰ খেতি কৰি ঘৰখনৰ সকলো প্ৰয়োজন পূৰণ কৰিছিল। ইতিমধ্যে শিৱসাগৰৰ চাৰিঙ সন্দিকৈ গাঁৱৰ দাঁতি কাষৰীয়া গাওঁ মাজুমেলীয়া, জৰাধৰা, খনামুখ, আদিৰ বহুকেইঘৰ আত্মীয়-কুটুম্ব বৰচৰীয়া, ৰংপুৰীয়া, গোহাঁইটেকেলা, মজৰঙৰি আদিত গাওঁ পাতি বহিছিলহি। তেওঁলোকৰ ভিতৰত

অৱসৰপ্ৰাপ্ত শিক্ষক, আজাদ

(২০০)

মালভোগ বৰগোহাঁই, বগাৰাম বৰগোহাঁই, বেনুধৰ চাংমাই, ৰূপেশ্বৰ বৰুৱা (মৰাণ বুঢ়া), খহুৱা গোহাঁই বৰুৱা, টোকাৰী গগৈ, বেজী গগৈ, বাঘ বৰুৱা আদিৰ নাম উল্লেখ কৰিব পাৰি। গঞা-জ্ঞাতি হিচাপে এই পৰিয়ালবিলাকৰ ল'ৰাবোৰেই আমাৰ ভাই বন্ধু তথা জীৱনযাত্ৰাৰ সহচৰ হ'ল। নাৰায়ণ বৰগোহাঁই, নবীন বৰগোহাঁই, বিনন্দ বৰগোহাঁই, সোনধৰ গগৈ, খগেন শইকীয়া, উপেন শইকীয়া হেমন্ত বৰুৱা বিশ্ব গগৈ আমি বোৰ সম বয়সীয়া আছিলোঁ। বৰচৰীয়া প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত 'ক' মানৰ পৰা আমি একেলগে পঢ়িছিলো।

এইখিনিতে উল্লেখ কৰোঁ যে ড°হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা (আন এটা নাম মুখেশ্বৰ বৰুৱা) তেখেত হৈছে ৰূপেশ্বৰ বৰুৱা উৰফে মৰাণবুঢ়াৰ পুত্ৰ তথা মোৰ সৰু কালৰ বন্ধু, স্কুলীয়া আৰু কলেজীয়া শিক্ষাৰ সঙ্গী হোৱাৰ ওপৰিও মোৰ অন্তৰঙ্গ সখী। যিহেতু তেখেত মোৰ বিবাহৰ সময়ত ছাতি ধৰা সখী আছিলে। তেওঁৰ লগত মোৰ জীৱনৰ আমি বহুতো স্মৰণীয় কথা আছে। সামাজিক জীৱনত এই সন্দ্বন্ধ গুৰুত্বপূৰ্ণ আৰু অতিশয় পবিত্ৰ। তেওঁ মোৰ জীৱনৰ বহুতো ঘাত-প্ৰতিঘাতৰ সাক্ষী আৰু সুখ দুখৰ সমভাগী।

আমি বৰচৰীয়া প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ পৰা উত্তীৰ্ণ হৈ আজাদৰ এম. ই. স্কুলত নামভৰ্তি কৰিলোঁ। আজাদ এম. ই. স্কুলত লগ পোৱা সহপাঠীসকল হ'ল নিৰ্মল বৰা, গোপাল দত্ত, ক্ষীৰ দত্ত, মোহন বৰুৱা, হেমচন্দ্ৰ মহন্ত, বিশ্ব গগৈ, হেমন্ত বৰুৱা আৰু মোৰ সৈতে আঠজন ছাত্ৰ আছিলো। আমাৰ সহপাঠী দগতি গাঁৱৰ মোহন বৰুৱা সংস্কৃত বিষয়ত বৰ চোকা আছিল। আমি আঠজনেই এম. ই. বৰ্ডৰ পৰীক্ষাত দ্বিতীয় বিভাগত পাছ কৰিছিলো।

আজাদৰ এম. ই. স্কুলৰ দেউনা পাৰ হৈ আমি হাইস্কুলত নামভৰ্তি কৰিবলৈ উত্তৰ লক্ষীমপুৰ চহৰলৈ যাবলগীয়া হ'ল। মই চৰকাৰী হাইস্কুলত নামভৰ্তি কৰিলোঁ। বিশ্ব গগৈ আৰু হেমন্ত বৰুৱাই পানীন্দ্ৰ হাইস্কুলত নামভৰ্তি কৰিলে। ৰংপুৰীয়া বৰচৰীয়া গাঁৱৰ পৰা ১০-১২ মাইল দুৰৈৰ স্কুললৈ সদায় খোজকাঢ়ি অহা-যোৱা কৰিব নোৱাৰি, সেয়েহে বৰমূৰীয়া গাঁৱৰ মুনীন বৰুৱাৰ বাৰীতে বৰ্ডিঙ সাজি আমি তিনিজন মই বৰুৱাদেৱ আৰু বিশ্ব গগৈ একেলগে

মেচু কৰি থাকিবলৈ ল'লো । বৰ্ভিঙ ঘৰটো সজাৰ আয়োজন আৰু কৌশল সৌৰৰি আজিও পুলকিত হওঁ । এটা ঘৰ সাজিবলৈ বাঁহ কাঠৰ খুটা, বেৰ দিবলৈ ইকৰা খাগৰি আৰু চালি দিবলৈ হয়েন খেৰ বাহৰ কামি, টমাল, বেতৰ সূত আদি সম্পূৰ্ণ সামগ্ৰী দেউতা ককাইদেউহঁতে গাঁৱৰপৰা গৰুগাড়ীৰে কঢ়িয়াই লৈ গৈছিল । মনত আছে ঘৰটো সাজিবলৈ বস্ত্ৰবোৰ ইমান হিচাবত নিছিল যে এডাল কামি বা বেতৰ সূত এটাও বঢ়া-তুতা হোৱা নাছিলে । তাকে দেখি মাখনী বুঢ়ীয়ে গৃহস্থালী কামত পাকৈত আমাৰ ঘৰৰ মানুহবোৰৰ বৰ শলাগ লৈছিল । হাইস্কুলত পঢ়া কালত বৰ্ভিঙত আমি পাল পাতি ভাত বান্ধি-বাঢ়ি খাইছিলো । বিশ্ব গগৈ আৰু মই আগনিশা পঢ়িছিলো আৰু বৰুৱাই মাজৰাতিৰ পৰা ৰাতিপুৱালৈকে পঢ়িছিল । মাজনিশা বৰুৱাক জগাই দিওঁতে টোপনিৰ জানতে কেতিয়াবা ভুল বকে, পাছত প্ৰকৃতিস্থ হৈ মুখ হাত ধুই পঢ়িবলৈ বহে । তেখেতৰ আধা টোপনিৰ এই অৱস্থাটো চাই বিশ্ব গগৈ আৰু মই বৰ আমোদ পাইছিলো ।

বৰুৱাই ৰাতি উঠি নিজানত অকলে পঢ়িহে ভাল পাইছিল । তেতিয়াৰ দিনত ৰাতিপুৱা প্ৰাতঃভ্ৰমণ কৰা কোনো কোনো ব্যক্তিয়ে ৰাতিপুৱালৈ পঢ়ি থকা দেখি আমাক প্ৰসংশা কৰিছিল । আমাৰ সেইসময়ত গৰু মহৰ গাড়ীৰ বাহিৰে যাতায়তৰ অন্য সাধন নাছিল । আমাৰ গাঁৱৰ প্ৰথমে বাইচাইকেল किनि চলোৱা মানুহ জন আছিল বগাবাম বৰগোহাঁই । আমি ৰঙপুৰীয়া গাঁৱৰ পৰা খোজেৰে কান্ধত চাউল-পাত, মাছ, শাক-পাচলি কঢ়িয়াই লৈ গৈছিলো । কেতিয়াবা ককাইদেউহঁতে কেতিয়াবা আমি নিজেই যা-যোগাৰ কৰি লৈছিলো । বাট পথ বুলিবলৈ হাবিতলীয়া লোঙলুঙীয়া বাট আছিল । বনৰীয়া জীৱ-জন্তুৰ টিঘিনঘিলনী আছিল । ৰাষ্ট্ৰাত বাঘ-ঘোঙ ওলায় বুলি ভয় আছিল । বাৰিষাকালত বোকাময় লুঙলুঙীয়া বাটেৰে চাউল, শাক পাচলিৰ টোপোনা কান্ধত তুলি অহা-যোৱা কৰি কষ্টৰে পঢ়ি ১৯৬০ চনত মেট্ৰিকৰ দেওনা পাৰ হ'লো ।

মেট্ৰিক পাছ কৰি উত্তৰ লক্ষীমপুৰ কলেজত আমি নাম ভৰ্তি কৰিছিলো তদানীন্তন অধ্যক্ষ শ্ৰদ্ধাৰ যোগানন্দ বৰগোহাঁই ছাৰৰ তত্বাৱধানত । বানে গৰকা বাঁহপাতি অঞ্চলৰ খেতিয়কৰ ল'ৰা আমি, গুৱাহাটী চিলঙত পঢ়িবলৈ যাবলৈ

সামৰ্থ নাছিল। বিশ্ব গঁগে মেট্ৰিক পাছ কৰিয়েই যোৰহাটীয়া গাঁৱৰ ধনীৰাম শইকীয়াৰ লগত শ্বিলঙলৈ যায়গৈ চাকৰি সন্ধানত। শ্বিলং তেতিয়াৰ অসমৰ ৰাজধানী। তেওঁ বিদ্যুৎ বিভাগত চাকৰি কৰি প্ৰাইভেটকৈ উচ্চ শিক্ষাও আহৰণ কৰেগৈ। পাছলৈ অসমৰ ৰাজধানী গুৱাহাটী (দিছপুৰ)লৈ অহাত সচিবালয়ত কৰ্মজীৱন আৰম্ভ কৰি গুৱাহাটীৰ হাটীগাওঁতে ঘৰ-দুৱাৰ কৰে আৰু অৱসৰৰ পাছত তাতেই তেওঁৰ জীৱন নাটৰ সামৰণী পৰে। আমিও নিয়মীয়াকৈ পাঠ্যক্রম লৈ মহাবিদ্যালয়ত পঢ়িবলৈ সুযোগ নাপালো। ৰামপুৰত এম. ই. স্কুলত দিনত পঢ়োৱাও আৰু সন্ধিয়া কলেজত নিজে পঢ়ো। ছাত্ৰ বিচাৰি ৰামপুৰত এখন এম. ই. স্কুল প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিলো। এইখিনিতে উল্লেখ কৰিব লাগিব যে মই প্ৰাইভেটকৈ পঢ়িছিলো যদিও শ্ৰদ্ধাৰ যোগানন্দ বৰগোহাঁই চাৰে ৭৫ জন ছাত্ৰ-ছাত্ৰীকে নিয়মীয়া শিক্ষাৰ্থী হিচাপে আই. এ. পৰীক্ষাত বহিবলৈ সুযোগ দি কৃতৰ্থ কৰিছিল।

ৰামপুৰত এম. ই. স্কুলত শিক্ষকতা কৰিয়ে বি. এ. পাছ কৰিলো। বৰুৱাইও আমাৰ দৰেই উপাৰ্জনৰ বাট বিচাৰি জহিং চাহ বাগিচাত আৰু অৰুণাচলত চাকৰি কৰিবলৈ যোৱা মনত পৰে। তেওঁ আমাতকৈ আগতীয়াকৈ কদমৰ বৰগোহাঁই পৰিয়ালৰ জীয়ৰী শিক্ষয়িত্ৰী শ্ৰীমতী বীণা বৰগোহাঁইৰ লগত বিবাহপাশত আবদ্ধ হয়। বিবাহত আমি ছাতি ধৰা সখি আছিলো। সখী-সখীয়নি বিশ্বনাথ চাৰিআলিৰ বুনীয়াদী শিক্ষাৰ শিক্ষক প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰৰ পৰা উত্তীৰ্ণ শিক্ষয়িত্ৰী।

বিবাহৰ পাছত বৰুৱাদেৱে ৰঙপুৰীয়া গাঁৱৰে নিবাসী থানুৰাম গঁগেৰ পুত্ৰ প্ৰকাশ গঁগে(ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ গ্ৰন্থগাৰিক) ককাইদেউৰ আলম লৈ ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা স্নাতকোত্তৰ ডিগ্ৰীও লাভ কৰে অসমীয়া বিভাগত। লক্ষীমপুৰ কলেজত বি. এ. মহলাত আমি দুয়ো অসমীয়াৰ Elective Assamese বিষয়টো লৈছিলো। সেই সময়ত অনাৰ্চ লৈ পঢ়াৰ সুবিধা লক্ষীমপুৰ কলেজত নাছিল। বৰুৱাদেৱে সেই বিষয়টো বি. এ. পাঠ্যক্রমত পঢ়াৰ কাৰণে অসমীয়া বিভাগত এম. এ. পঢ়াৰ সুযোগ পালে। স্নাতকোত্তৰ ডিগ্ৰী লাভ কৰা এখেত আমাৰ গাঁৱৰ দ্বিতীয়জন ব্যক্তি।

ডিব্ৰুগড়ৰ পৰা আহি যাতে তেখেতে ঢকুৱাখনা আৰু ধেমাজিৰ কলেজত পাঠদানৰ সুযোগ পাইছিলে যদিও লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় খুলিবলৈহে অহোপুৰুষাৰ্থ কৰে। মহাবিদ্যালয়ৰ আৰম্ভণিৰ সময়তে গড়েহগা বাহঁপাতি হাইস্কুলতো দুবছৰ সময় পাঠদান কৰে। বিদ্যালয় মহাবিদ্যালয়ৰ শিক্ষকতাৰ সমান্তৰালকৈ অঞ্চলটোৰ অৰ্থনৈতিক উন্নয়নৰ কাৰণে তেলাহী সমন্বয় সমিতিৰ সভাপতিৰ গুৰু দায়িত্বও পালন কৰে। ইয়াৰো ওপৰি মোৰ বাল্য বন্ধু, সহপাঠী তথা সখি ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱে অনেক সামাজিক অনুষ্ঠান প্ৰতিষ্ঠানৰ উদ্ভৱত মনোযোগ দিয়ে। তেখেত সাহিত্য সংস্কৃতিৰ ক্ষেত্ৰখনত ওতপ্ৰোতভাৱে জড়িত আছিল। অসম সাহিত্য সভাৰ জিলা পৰ্যায়ৰ দায়িত্বৰ সুচাৰুৰূপে পালন কৰিছিল। ২০১৮ চনৰ তিনিচুকীয়া জিলাৰ 'বৰদুমাচা অধিবেশন'ত অসম সাহিত্য সভাৰ উপ-সভাপতিৰ আসন অলংকৃত কৰে। এনে মৰ্যদাপূৰ্ণ প্ৰাপ্তি আমাৰ গাঁৱৰ অঞ্চলৰ বাবে গৌৰৱ। সুহৃদ বৰুৱাদেৱে মহাবিদ্যালয়ৰ উপাধ্যক্ষ পদত থাকোঁতেই বয়সৰ লেখেৰে আদৰ্শসত গৃহস্থালী হৈয়ে তাৰে মাজতে "বিহুৰ উৎস ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰা" বিষয়ত ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ত গৱেষণা কৰি ডক্টৰেট ডিগ্ৰী লয়। তেওঁৰ এই যশস্যাত বন্ধু হিচাপে আমিও সুখৰ সমভাগী। টিপ চাকিৰ পোহৰত পঢ়ি, খেতি বাতি কৰি হাল-কোৰ বাই স্কুল পঢ়ি কঠোৰ পৰিশ্ৰম কৰিও সমাজত নিজকে প্ৰতিষ্ঠা কৰা বৰুৱাদেৱ সকলোৰে আদৰ্শনীয়।

উল্লেখনীয় যে আমি ভৰ যৌৱনত ফুটবল খেলি সময় পাব কৰিছিলো। আমি একৰকম ফুটবলৰ পাগল আছিলো। মেচ খেলাৰ ওপৰিও বেফৰী কৰিবলৈ মাতিলে বৰ আনন্দ পাইছিলো আৰু মনত দুগুণ উৎসাহ পাইছিলো। তেতিয়াৰ দিনত বাতৰি কাকতত পঢ়ি দেশ-বিদেশৰ ফুটবল খেলৰ খবৰ জানিছিলো। ৰেডিঅ'ত ফুটবল মেচৰ কমেণ্ট্ৰী শুনিছিলো, পশ্চিমবংগৰ ফুটবল ক্লাব 'মহমেদান স্পৰ্টিং' আৰু 'মোহন বাগান'ৰ মাজৰ উল্লেজনাপূৰ্ণ খেলে দেহ-মন আলোড়িত কৰিছিল। ডুৰাণ্ড কাপ, বৰদলৈ ট্ৰফীৰ খেলসমূহ লৈ আগহেৰে বাট চাইছিলো। খেল ধেমালিত থাকোঁতেই নিগাজীকে চাকৰি কৰি গৃহস্থালী হোৱাত অলপ

পলম কৰিলোঁ। বেঙলাৰ চাকৰি হোৱাৰ পূৰ্বেই বিবাহ কৰোঁ ঢকুৱাখনাৰ শ্ৰদ্ধাৰ নবীন গগৈৰ জীয়ৰী স্নেহলতা গগৈক। তেওঁ ঢকুৱাখনাৰ নৰ্মাল প্ৰতিষ্ঠানৰ পৰা প্ৰশিক্ষণপ্ৰাপ্ত শিক্ষয়িত্ৰী। ঢকুৱাখনাতে কেইবাবছৰো চাকৰি কৰিছিল। আজাদৰ এম. ভি. স্কুলত এটা নৰ্মাল উৰ্ত্তীণ শিক্ষক পদ খালী হোৱাতহে পৰিবাৰ স্নেহলতা গগৈ আজাদলৈ ট্ৰান্সফৰ হৈ আহিল। মইও তেনেসময়তে গড়েহগা বাহপাতি হাইস্কুলত শিক্ষকতা আৰম্ভ কৰোঁ। তাৰ পিছত লাহে লাহে আজাদৰ বৰ্তমানৰ ঘৰখন সাজি বৰচৰীয়া বঙপুৰীয়াৰ গঞা জ্ঞাতি এৰি ইয়াত থিতাপি লওহি। এই কাৰ্যত লিকেশ্বৰ হাজৰিকা, লখাই চুতীয়া আৰু মোৰ পৰম বন্ধু সোনা দত্ত আৰু তেওঁৰ দেউতাকে সহায়ৰ হাত আগবঢ়ায়।

সৰুৰে পৰা স্কুলত একেলগে পঢ়ি বৰ্ডিঙত থাকি হাইস্কুলত কলেজত পঢ়া-শুনা কৰাৰ পাছত ৰাজহুৱা অনেক অনুষ্ঠানৰ লগত জড়িত হৈ বৰুৱাৰ লগত আমাৰ সামাজিক জীৱন পাৰ কৰিলোঁ। শ্ৰী শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰ বৰ নামঘৰ অনুষ্ঠান ভাগ এটা বৃহত্তৰ অঞ্চলৰ আধ্যাত্মিক পীঠস্থান। এই অনুষ্ঠানভাগত আমাৰ পিতৃ স্বৰ্গীয় ফণীধৰ সন্দিকৈ আৰু বৰুৱাৰ পিতৃ স্বৰ্গীয় ৰূপেশ্বৰ বৰুৱা সমন্বিতে বহুতো উদ্যোগী সমাজ হিতৈষী লোকৰ অবিহনা আছে। পিতৃ-পুৰুষসকলৰ আদৰ্শৰে সমাজখনক সন্মিলমিলেৰে আগবঢ়াই নিয়াৰ দায়িত্ব আমাৰেই। সেইদৰে নৱজ্যোতি বঙ্গমঞ্চও অঞ্চলটোৰ শিল্প-কলা-সংস্কৃতিৰ প্ৰাণকেন্দ্ৰ স্বৰূপ। ইয়াত উল্লেখ কৰিবলৈ পাই সুখী হৈছে যে নৱজ্যোতি বঙ্গমঞ্চত ৰাস প্ৰদৰ্শনৰ মঞ্চসজ্জা মঞ্চ ব্যৱস্থাপনা কৰিবলৈ বৰচৰীয়া গাঁৱৰ ৰাইজক দায়িত্ব দিছিল। কাৰণ বৰচৰীয়া গাঁৱৰ ৰাইজে বছেৰেকীয়া বসবাহৰ গধূলিলৈ ভাঙনাৰ সলনি থিয়েটাৰ মঞ্চস্থ কৰিছিল। সেই সূত্ৰে বৰচৰীয়া গাঁৱৰ ৰাইজ এই কামত আগবঢ়ুৱা আছিল। গাঁৱৰ নামঘৰত আয়োজিত এখন নাটকৰ কথা আমাৰ এতিয়াও মনত আছে। নাটকৰ নাম আছিল (মেৱাৰ সন্ধ্যা)। ৰাজপুত বীৰ ছত্ৰপতি শিৱাজীৰ বীৰত্বৰ কাহিনীৰ আলমত আমি ডেকা কালত মঞ্চস্থ কৰা নাট।

এই দুয়োটা অনুষ্ঠান গঢ় দিয়াত বাহঁপাতি অঞ্চলৰ বহুতো বিশিষ্ট ব্যক্তিৰ অৱদান আছে। সেইসকল হৈছে স্বৰ্গীয় ভোলা মহন্ত, হেমচন্দ্ৰ মহন্ত, মদন চেতীয়া,

শৰত গগৈ, গোলাপ বৰুৱা, ইন্দ্ৰেশ্বৰ চুতীয়া, সভাবাম শইকীয়া, গোবিন বৰা, সোমেশ্বৰ গগৈ, মইনা বুঢ়াগোহাঁই, বেজী গগৈ, জিতেন বৰা, ৰূপেশ্বৰ বৰুৱা আৰু বহুজনৰ নাম স্মৰণ কৰিব নোৱাৰি দুঃখিত। এই দুয়োটা অনুষ্ঠানে তেলাহী বাহঁপাতিৰ বহুকেইখন গাঁৱৰ ৰাইজক একতাৰ ভোলেৰে বান্ধি ৰাখিছে। এই মিলনৰ যাত্ৰা নৱ প্ৰজন্মই আগুৱাই নিয়ক।

আমাৰ বন্ধু-বান্ধৱৰ সৰহ সংখ্যকেই ইহসংসাৰ ত্যাগ কৰে। আমি কেইজনমান বাৰ্ধক্যৰ হেঁচা সহি দিন নিয়াইছো। মোৰ সুহৃদ ড°হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা দেৱলৈ অন্তৰৰ নিভৃত কোনৰ পৰা অফুৰন্ত শুভেচ্ছা আৰু অভিনন্দন জনালোঁ। ভগৱানে তেওঁক সু-স্বাস্থ্যৰে সুখে সন্তোষে ঈশ্বৰে দীৰ্ঘায়ু কৰক।

## ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ কৰ্মৰাজি : মোৰ বিনশ্ৰ একলম

নন্দেশ্বৰ বৰুৱা

সৰ্বপ্ৰথমে মই ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱলৈ সশ্ৰদ্ধ প্ৰণাম আৰু হিয়াভৰা ওলগ জনাইছো। শুৱলা আৰু জ্ঞানৰ অভাৱ তথা লিখনীৰ মাদকতা নহ'লেও তেখেতৰ কৰ্মৰাজিৰ ওপৰত এলানি নমস্যমান শতদীয় শুদ্ধ ৰূপ; প্ৰকাশ পাবলগীয়া 'অভিনন্দন গ্ৰন্থ' খনিলে প্ৰেৰণ কৰিলো- মই জনা মতে সেই সময়ত মেট্ৰিক পাছ কৰাৰ পাচত ল'ৰা-ছোৱালীবোৰে মহাবিদ্যালয়ত নাম ভৰ্ত্তি কৰি প্ৰথম বছৰত যিটো পৰীক্ষা দিয়ে সেই পৰীক্ষাটোক I. A. মানে Intermediate of Arts বুলি জনা যায়। তাৰ পাচতহে B.A. ডিগ্ৰীত নাম ভৰ্ত্তি হোৱাৰ কথা আহে। তেতিয়াৰ দিনত বছতেই B.A. ডিগ্ৰীত নাম ভৰ্ত্তি কৰিব নোৱাৰি পাৰ্যমানে মহাবিদ্যালয় নাটনী আৰু যাতায়তৰ শোচনীয় অৱস্থাৰ লগতে বহু পৰিয়ালৰ জীৱন নিৰ্বাহৰ মানদন্দ উন্নত নোহোৱাত জৰ্জৰিত অৱস্থা আছিল। উচ্চ শিক্ষাৰ আশা ত্যাগ কৰি প্ৰায়বোৰ যুৱক-যুৱতীয়েই কৰ্ম সংস্থাপনমুখী হৈ পৰিছিল, প্ৰায়বোৰে বিবাহৰ মেৰপাকত পৰি নিবনুৱা অৱস্থাবে জীৱন-যাপন কৰিবলগীয়া হৈছিল। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱো ইয়াৰ ব্যতিক্ৰম নহয়। যিয়েই নহওঁক কিয়, প্ৰকৃতিৰ চাকনৈয়াত আৰু পৰম্পৰাগত নিয়মৰ এনাজৰীৰ সাপেক্ষে বিবাহ বন্ধনত আবদ্ধ হৈ ১৯৬৩ চনত কদম মৌজাৰ কদম যোৰহটীয়া গৌহাই

আজ্জাউল গাওঁ ৰাৰ্ড নং ৩(বি) লখিমপুৰ, অসম।

(২০৭)

গাঁৱৰ নিবাসী শ্ৰীযুত বিশেষৰ বৰগোহাঁঞিদেৱৰ জেষ্ঠা কন্যা শ্ৰীমতী বীনা বৰগোহাঁইৰ সৈতে যুগ্মজীৱনৰ পাতনি মেলে।

বিবাহৰ প্ৰায় বছৰচেৰেক নে বেছি মই সঠিককৈ নাজানিম, ঘৰৰ আৰ্থিক অৱস্থা আৰু শোচনীয় পৰিৱেশত থাকি নিজকে দুখাৰোপ কৰি বৰব্ৰাদেৱ অতিষ্ঠ হৈ চৰকাৰী চাকৰি কৰাৰ মানসেৰে স্থিৰ সিদ্ধান্তত উপনীত হ'ল। ভাগ্য ফুলিল এদিন ভগৱানৰ কৃপা দৃষ্টিত Central PWD Govt. of India বিভাগত নিম্নবৰ্গৰ সহায়ক (Lower Division Clerk ) হিচাপে নিযুক্তি পাই Subansiri District, Daparijo, Arunachal Pradesh ত যোগদান কৰে। প্ৰায় বছৰেক হ'ল কি নহ'ল, বিভাগীয় বৰমুৰীয়াৰ লগত মাতনৈক্য হোৱাত লগেলগেই আনৰ গালি-গালাজ খাই চাকৰি নকৰাৰ সিদ্ধান্তেৰে কৰ্মৰক্ষত্ৰৰ পৰা অব্যাহতি লৈ ঘৰৰ ল'ৰা ঘৰলৈ ঘূৰি আহে। পিছে সিমানতে ক্ষান্ত নাথাকিল বৰব্ৰাদেৱে, ঘৰৰ আৰু পৰিয়ালবৰ্গৰ মূল্যবোধৰ সহিষ্ণুতাৰ অনুপ্ৰেৰণাত উচ্চ শিক্ষাৰ দিশে মন মেলিলে। বিবাহিত জীৱন আৰু দায়বদ্ধতাৰ মাজত থাকি পুনৰ উত্তৰ লক্ষীমপুৰ মহাবিদ্যালয়ত স্নাতক মহলাত নাম ভৰ্ত্তি কৰে আৰু সুকলমে স্নাতক ডিগ্ৰী আহৰণ কৰে। ভাগ্যৰ লিখন কোনেও ৰোধিব নোৱাৰে। সেই সময়ত ডিব্ৰুগড় জিলাৰ কুমাৰনী ছিলা আৰু দীঘলা গাঁৱৰ মধ্যছোৱাত ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়খন গঢ় লৈ উঠাত তাতেই বৰব্ৰাদেৱে স্নাতকোত্তৰ পাঠ্যক্রমৰ অসমীয়া বিভাগত নাম ভৰ্ত্তি কৰে আৰু নিয়াৰিকৈ স্নাতকোত্তৰ ডিগ্ৰী লাভ কৰে। ইমানতে তেখেত ক্ষান্ত নাথাকি সমাজৰ সৰ্বাঙ্গীন মঙ্গলার্থে কাম কৰি যাবৰ বাবে দৃঢ় প্ৰতিজ্ঞ হয়। এইখিনিতে এজন Japanese Thinker ৰ কথা প্ৰতিফলিত কৰিব বিছাৰো। সেই জন হৈছে Mecau Usui According to him-

"I love each and everybody  
I will do my work sincerely  
I will respect all honestly  
I will behave all gently and politely

I love and respect every living being."

উল্লেখিত ভাবমূৰ্ত্তিৰ আধাৰক লৈ বৰন্দাদেৱে সঙ্কল্প যাত্ৰাত আগবাঢ়ে। দায়বদ্ধতাৰ মাজেৰে আৰু উচ্চকাংক্ষাৰে সৰ্বাঙ্গীন উন্নতি (বিশেষকৈ) নৱ প্ৰজন্মৰ লগতে জিলাখনত কলা আৰু বিজ্ঞান বিভাগৰ পূৰ্ণাংগ বেঙুণি নাথাকিলেও পোহৰ বিলাব পৰা সামৰ্থ আছিল। যাৰ ফলতেই বাট মুকলি হ'ল আৰু তেখেতৰ সপোনৰ লক্ষ্য পূৰণ কৰিবৰ বাবে এখন বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ জপনা খোলাৰ হাবিয়াস কৰিলে। এনে কাৰ্যত সক্ষম হ'বৰ বাবে আৰু কিছু লোকৰ সহায় আৰু সহযোগিতাৰ প্ৰয়োজন হয়। এই যাত্ৰাত শ্ৰীযুত বিনোদ দত্ত দেৱক সহায়ক আৰু শ্ৰীযুত ইন্দ্ৰমণি ৰাজকুমাৰ দেৱক অফিচ কাম কাজৰ সহায়ক হিচাপে লৈ উত্তৰ লক্ষীমপুৰ মহাবিদ্যালয়ৰ বিজ্ঞান শাখাৰ কোঠাত লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়খনৰ শুভাৰম্ভণী কৰে ১৯৭২ চনত। এনেকৈ দুহ-তিনি বছৰ নানা ঠাট্টা-মস্কৰা খাই হলেও নাওঁ ডুবো ডুবো অবস্থাবে চৰকাৰী উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয় খেল পথাৰৰ উত্তৰ পশ্চিম চুকত এডোখৰ মাটি উলিয়াই প্ৰয়াত মদনলাল মালপানি আৰু অন্য দুই এজন গণ্য-মান্য ব্যক্তিৰ সহায়ত অসম আৰ্হিৰ এটা Semi Pucca Building প্ৰস্তুত কৰি Higher Secondary 1st year class ৰ পৰা Degree পৰ্যায়লৈকে পোৱাই আৰু কলেজৰ সকলো কাম-কাজ নিজে তৈয়াৰ কৰা Building লৈ লক্ষীমপুৰ মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা স্থানান্তৰ কৰে। ইয়াতে তেখেতৰ ভাবমূৰ্ত্তি আৰু উচ্চকাংক্ষা কথা এঘাৰ ভাঙি ধৰিব বিছাৰো, সেয়া হল -

"He was having a dream and desires

How to reach the goal and destiny afterwards."

সেয়েহে সপোনক বাস্তৱত ৰূপ দিবলৈ পূৰ্বজসকলৰ বক্তব্য স্মৰণ কৰা উচিত। এই বিষয়ে বহুজনেই উপমাসহ বহু সুন্দৰ বৰ্ণনা আগবঢ়াই গৈছে। তাৰে এজন ভাৰতবৰ্ষৰ স্বপ্নদ্রষ্টা ৰাষ্ট্ৰপতি ড° এ. পি. জে. আব্দুল কালাম মহোদয়ৰ কথা আমি সকলোৰে সোঁৱৰিব পাৰোঁ তেখেতে সপোনৰ বিষয়ে কৈছিল —

"সপোন সেইটো নহয়, যিটো টোপনিত দেখে

সপোন সেইটোহে, যি সপোন পূৰ্ণৰ বাবে টোপনি নাহে।”

facilities like News Paper both English and Assamese, Journals, history of various reputed persons, other books etc.) ক'ব গ'লে তেখেতে দিন-ৰাতি একাকাৰ কৰি আপ্ৰাণ চেপ্তা আৰু নিষ্ঠাসহকাৰে কলেজৰ সকলো কাম কাজ নিখুঁত আৰু নিয়াৰিকৈ কৰি যায়, যাৰফলত লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়খনি অসমৰ এখন জাকতজিলিকা বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় হিচাপে পৰিগণিত হয়। এই কাৰ্যত ড° বৰুৱাদেৱক সহস্ৰ শ্ৰদ্ধা সন্মান আৰু কৃতজ্ঞতা যাছিলোঁ। লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়খন কেৱল লক্ষীমপুৰ জিলাৰ বাবেই নহয়, সমগ্ৰ অসমৰ বাবেও যুগ যুগ ধৰি অৱদান হৈ ৰব। লগতে ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ কৰ্মৰাজিৰ দক্ষতাৰ লগতে প্ৰতিভা চিৰ যুগমীয়া হৈ থাকিব। তেখেত বাটকটীয়া হিচাপে মহাবিদ্যালয়খন দুবাৰ মুকলি হোৱাৰ দিন ধৰি আজি পৰ্যন্ত বহুজনৰ, অৰ্হতা অনুযায়ী কলেজ শিক্ষকৰ পৰা ধৰি তৃতীয় আৰু চতুৰ্থ বৰ্গৰ কৰ্মচাৰীৰ কৰ্ম সংস্থাপনৰ পথ খোল খাই জীৱন-জীৱিকা মুকলি হৈছে। এনেদৰে চন্দ্ৰ, সূৰ্য্য, পৃথিৱী থকালৈকে থাকিব বুলি আমি আশাবাদী। কেৱল মাত্ৰ মনুষ্যই নহয়, যি কথা হয়তু স্বয়ং ভগৱানেও নুই কৰিব নোৱাৰে।

উল্লেখনীয় বিষয় আৰু এটা মনলৈ আহিছে যে তেখেতৰ কৰ্মৰাজি আৰু সাহসীকতাৰ ওপৰত গুণমুগ্ধ হৈ বে-চৰকাৰী প্ৰতিষ্ঠানসমূহ আনন্দত আপ্ত হৈ চৰকাৰে বিনা খৰচত বিদেশ ভ্ৰমণৰো পথ সুচল কৰি দিয়ে। ইয়ো এটা লেখত লব লগীয়া বিষয়।

ড° বৰুৱাদেৱৰ কৰ্মৰাজিৰ আধাৰত মোৰ ব্যক্তিগত জীৱনৰো এক অধ্যায় পাতনি মেলিব বিছাৰিছে। মোৰ সাংসাৰিক জীৱন আৰম্ভ হয় ১৯৮১ চনত, তেখেতৰ তৃতীয়া গৰাকী খুলখালি শ্ৰীমতী কবিতা কুঞ্জ বৰগোহাঁই লগত। এই কথা উনুকীয়াব লগীয়া হ'ল বিশেষ এটা কাৰণ বশতঃ। বিবাহৰ আগ মুহূৰ্তলৈকে মোৰ শিক্ষাগত অৰ্হতা আছিল মাত্ৰ B.A. ডিগ্ৰী। পিছে ক'লে কি হ'ব। খুল খালিয়েকৰ খচখচনী আৰু গালিৰ লগতে ভিনিয়েক বৰুৱাদেৱৰ

কটকটীয়া মনোভাৱৰ বলি হৈ মইয়ো উচ্চ শিক্ষাৰ বাস্তা ধৰিবলৈ বাধ্য হলো, যাৰ ফলত এই অধমে প্ৰথমে B.Ed. ডিগ্ৰী তাৰ পাচত M.A. ডিগ্ৰী লবলৈ সক্ষম হওঁ। মোৰ এই B.Ed. আৰু M.A. ডিগ্ৰী আহৰণত ড° বৰুৱাদেৱৰ অৰিহনা আৰু পাৰ্থমানে আগবঢ়োৱা অৱদান সচাকৈয়ে বৰ্ণনাৰ অতীত।

পুনৰ আহো ড° বৰুৱাদেৱৰ কৰ্মৰাজিৰ ওচৰলৈ। তেখেত কেৱল এজন শিক্ষকেই নাছিল, বৰঞ্চ তেখেত এগৰাকী সু-সাহিত্যিকো। তেখেতৰ লোকসংস্কৃতি ওপৰত ব্যাখ্যাৰ লিপিবদ্ধ সৰু সৰু গল্পৰ পুথিসমূহ দোকান-পোহৰা আদিতো প্ৰাৰ্থমানে উপলব্ধ হয়। তদুপৰি ড° বৰুৱাদেৱৰ বহুবাৰ অসম সাহিত্য সভাৰ সদস্য ৰূপে নিৰ্বাচিত হৈ সাহিত্য সভাৰ উন্নতিৰ হকে কাম কৰিছিল। তেখেতৰ উদ্দেশ্য এইটাই আছিল যে- “চিৰ চেনেহী মোৰ ভাষা জননীৰ” সেৱক হৈ অসম সাহিত্য সভাৰ জৰিয়তে, অসমীয়া জাতিটো একত্ৰিত কৰা আৰু অসমীয়া ভাষাৰ মান বহু উচ্চ প্ৰযায়লৈ আঙুৰাই নিয়া। এই ভাৱধাৰাৰ প্ৰতি আনুগত্য আৰু হাবিয়াসৰ প্ৰেৰণাত অটুত থকা হেতুকেই সাহিত্যানুৰাগীসকলে যোৱা ২০১৮ বৰ্ষৰ ৭৪ সংখ্যক অধিবেশনলৈ তেখেতক উপ সভাপতিৰ পদত নিৰ্বাচিত কৰে।

সঁচাকৈ কবলৈ হ'লে তেখেতৰ ভাৱধাৰাবোৰ এনেধৰণৰ "Self restraint, enthusiastic, courageous, sincere attitude, disciplinary activities and a sense of cooperativeness." এই সকলোবোৰ গুণৰ অধিকাৰী হোৱাৰ হেতুকেই সাহিত্য সভাৰ কাম-কাজত কোনোধৰণৰ খুটিনতি নথকাকৈ এটা কাৰ্যকাল সুচাৰুভাৱে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰি সম্প্ৰতি হেলাৰঙে অতিক্ৰম কৰি মুক্ত মনে ঘৰত আৰু মুকলি আকাশৰ তলত অলপ অৱকাশ লোৱাৰ হেঁপাহ জাগিছে। কিন্তু ভাবিলেও জানো কাম শেষ হয়। জীয়াই থকালৈকে মানুহৰ জীৱনত কামৰ ওৰ নপৰে! কাম নকৰি ঘৰতে কিছু দিন আৰাম কৰি বহি থাকো বুলি ভাবিলেও দায়িত্বই বহি থাকিব নিদিয়। সেয়েহে মানুহে কয় “কৰ্মই জীৱন, কামৰ অবিহনে গত্যান্তৰ নাই।” ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা দেৱৰো সেই একেই দশা। ভাবিলে অসম সাহিত্য সভাৰ ৭৪ সংখ্যক

অধিবেশনৰ কাম শেষ কৰি অলপ দিন গাঁৱৰ জ্ঞাতি আৰু সমাজৰ লগত থাকি মিলা প্ৰীতিয়ে মুকলিমূৰীয়া হৈ ঘৰতে কটাব। পিচে দিন চেৰেক গাঁৱৰ সমাজৰ লগত পাৰ কৰাৰ পিছত পুনৰ এটা গধুৰ বোজা মূৰত জাপি ল'ব লগীয়া হ'ল। সেয়া হৈছে উত্তৰ লক্ষীমপুৰ স্বায়ত্ব শাসিত মহাবিদ্যালয়ৰ কাৰ্যনিৰ্বাহক গভৰ্ণিং বডিৰ সভাপতি হিচাবে ভাৰ লৈ বৰ্তমানলৈকে উক্ত দায়িত্বত কৰ্মৰত হৈ আছে। যিখন মহাবিদ্যালয় সম্প্ৰতি বিশ্ববিদ্যালয় মৰ্যাদা লাভ কৰিছে।

মৌ বসৰ সোৱাদ আৰু মাদকতাৰ অভাৱ হলেও খুলমূল লিখনীৰ আধাৰত প্ৰকাশ পাব লগীয়া অভিনন্দন গ্ৰন্থখনলৈ মোৰ একলম আগবঢ়ালো। ইয়াত হয়তো বহু ভুল ভ্ৰান্তি খুটি-নতি থাকি যাব পাৰে, তাৰ বাবে হৃদয়ৰ পৰা ক্ষমা প্ৰাৰ্থনা মাগিছো। শেষত ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ লগতে তেখেতৰ পৰিয়ালবৰ্গৰ সু-স্বাস্থ্য আৰু দীৰ্ঘ জীৱন কামনা কৰি মোৰ কলম সামৰিলো।

## ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ ঃ সাহিত্য, শিক্ষা আৰু সমাজ সেৱাৰ অনন্য সাধক

প্ৰবীণ হাজৰিকা

অসমীয়া সমাজ, সাহিত্য আৰু শিক্ষাক্ষেত্ৰত কিছুমান এনে ব্যক্তি আছে, যাৰ জীৱন পৰিশ্ৰম, অধ্যৱসায় আৰু সমাজ সেৱাৰ উজ্জ্বল উদাহৰণ। সেই ব্যক্তিসমূহৰ মাজত ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰো অন্যতম। তেখেত একেধাৰে সাহিত্যিক, শিক্ষাবিদ, সমাজপ্ৰেমী আৰু অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰাক্তন উপ-সভাপতি। তেখেতৰ জীৱন, কৰ্ম আৰু দৃষ্টিভঙ্গী সদায় নতুন, অনন্য। শিক্ষা, সাহিত্য আৰু সংস্কৃতিৰ প্ৰতি তেখেতে দীৰ্ঘদিন সেৱা আগবঢ়াই আহিছে। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ শৈশৱৰ পৰাই শৃঙ্খলাবদ্ধ মনোভাৱৰ আছিল, অধ্যয়নপ্ৰেম আৰু ত্যাগৰ মনোভাৱেই তেখেতৰ জীৱনৰ দিশ নিৰ্ণয় কৰিছিল।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰে শিক্ষকৰ জীৱন বাছনি কৰিছিল। লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠা কৰি তেখেতে মহৎ কৰ্ম সাধন কৰিছিল। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ মাজত তেওঁ সদায় অনুপ্ৰেৰণাৰ উৎস আছিল। তেওঁৰ শিকোৱাৰ ধৰণ আছিল একেবাৰে জীৱন্ত আৰু ব্যাখ্যামূলক। জ্ঞানৰ উপযোগিতা আৰু নৈতিকতাৰ বিকাশ তেখেতে শিক্ষাৰ মূল আধাৰ বুলি গণ্য কৰিছিল। তেখেতে অধ্যক্ষ হিচাপে দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰি লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ উন্নয়নত গুৰুত্ব আৰোপ

---

সম্পাদক, লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভা

(২১৩)

কৰিছিল। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰে সাহিত্যিক হিচাপেও জনপ্ৰিয়তা অৰ্জন কৰিছিল। তেখেতৰ সাহিত্য চিন্তাধাৰা মূল্যবোধৰে সমৃদ্ধ। গৱেষণামূলক লিখনিৰে তেখেতে অসমীয়া সাহিত্যলৈ যথেষ্ট অৱদান আগবঢ়াইছে। তেখেত অসম সাহিত্য সভাৰ লগতো ওতঃপ্ৰোতভাৱে জড়িত আছিল। অসম সাহিত্য সভাৰ উপ-সভাপতি হিচাপে হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰে বহুতো কাৰ্যসূচী সম্পাদন কৰিছিল। তেখেতে বহুতো সাহিত্যসভাৰ অধিবেশন, আলোচনা সভাত নিয়মিতভাৱে উপস্থিত আছিল। তেখেতৰ কাৰ্যনিষ্ঠা আৰু দূৰদৰ্শিতাই উত্তৰ লক্ষীমপুৰ সাহিত্য সভা আৰু লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাক শক্তিশালী ৰূপত প্ৰতিষ্ঠিত কৰিছিল। হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা ছাৰৰ জীৱনৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ দিশ আছিল সমাজসেৱা। তেওঁ বিশ্বাস কৰিছিল-“শিক্ষা মানে মাত্ৰ পঢ়া নহয়, সমাজক আলোকিত কৰা।” তেখেতৰ সমাজসেৱা নিৰবে চলিছিল, প্ৰচাৰবিহীনভাৱে। এজন সৰল, নিষ্ঠাবান আৰু সং ব্যক্তি হিচাপে তেখেতে সকলোৰে হৃদয়ত স্থান দখল কৰিছিল। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ ব্যক্তিত্ব অতি প্ৰভাৱশালী আছিল শৃঙ্খলা, ন্যায়বোধ আৰু স্নেহেৰে চাৰে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক সদায় উৎসাহিত কৰিছিল।

চাৰৰ ভাষণ, আচৰণ আৰু দৃষ্টিভংগীয়ে মানুহক জীৱনত ধৈৰ্য আৰু সততা শিকাইছিল। তেওঁ আছিল নিঃস্বার্থ, বিনয় আৰু ন্যায়প্ৰিয়। তেওঁৰ জীৱন এক আদৰ্শ জীৱন- শিক্ষা, সংস্কৃতি আৰু সমাজৰ বাবে উৎসৰ্গিত জীৱন। হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ জীৱন আৰু কৰ্ম অসম সমাজৰ বাবে এক মূল্যবান সম্পদ। চাৰে শিক্ষা, সাহিত্য আৰু সমাজসেৱাৰ ক্ষেত্ৰত যি দৃষ্টান্ত স্থাপন কৰিছে, সেয়া আজিও নতুন প্ৰজন্মৰ অনুপ্ৰেৰণা। তেখেতৰ চিন্তা, আদৰ্শ আৰু কাৰ্য শিক্ষাক্ষেত্ৰত সদায় উজ্জ্বলি থাকিব। তেখেতৰ নিঃস্বার্থতা আৰু সমাজপ্ৰেমে আমাৰ সকলোকে প্ৰেৰণা দিয়ে।

পাছিয়াটত লুম্বেৰ দাইৰ প্ৰতিমূৰ্ত্তি স্থাপন কৰাৰ দিনা চাৰ সহিতে  
আমি পাছিয়াটলৈ যোৱা দিনটো স্মৰণ যোগ্য হৈ ৰ'ব।

বিভিন্ন সময়ত আমাক আগবঢ়াই লৈ যাবলৈ চাৰে উৎসাহ যোগাই  
আহিছে। ডেকা ল'ৰা বুলিয়েই চাৰে মোক সদায় মাতিছিল। সাহিত্য সভাৰ  
আনুষ্ঠানসমূহত যেতিয়াই লগ পাইছিলো মোক সদায় সাহসেৰে আৰু  
উদ্যমেৰে আগবাঢ়ি যাবলৈ উপদেশ দিছিল। চাৰে নিজে যিদৰে সকলো  
কাম নিষ্ঠাৰে কৰিছিল আনকো আগুৱাই যাবলৈ প্ৰেৰণা যোগাইছিল। সমাজ  
জীৱনৰ প্ৰতিটো দিশত বৰঙণি আগবঢ়াই অহা চাৰ আজিও সকলোৰে  
নমস্য।

চাৰক পৰমপিতা পৰমেশ্বৰে সুস্বাস্থ্যৰে দীৰ্ঘায়ু কৰি ৰাখক।

# মোৰ ভাতৃপ্ৰতীম ড°হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ সান্নিধ্যত একলম

প্ৰকাশ গগৈ

শৈশৱৰ দিনৰ পৰাই ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ সান্নিধ্য হৈছে মোৰ বাবে এক সোণসেৰীয়া অভিজ্ঞতা। তেওঁৰ ঘৰৰা নাম বেলেগ আছিল যদিও পৰৱৰ্তী সময়ত হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা নামেৰেই সমাজ জীৱনত প্ৰখ্যাত হৈ পৰে। ক'বলৈ গ'লে তেওঁৰ সৈতে মোৰ এক ঘৰুৱা সম্বন্ধ। সৰুৰে পৰা একেখন গাঁৱতে ডাঙৰ-দীঘল হোৱাৰ লগতে একেখন প্ৰাথমিক বিদ্যালয়তে শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিছিলোঁ। হেমন্ত মোতকৈ প্ৰায় দুবছৰ মানহে সৰু হ'ব বোধহয়। আমাৰ গাঁওখন আছিল বংপুৰীয়া বৰচৰিয়া গাঁও। গাঁওখন লক্ষীমপুৰ চহৰৰ পৰা সাতমাইলমান দূৰত্বত অৱস্থিত। অতীজতে বৰ পিছপৰা বুলিলেও তেতিয়াৰ পৰাই কিছু শিক্ষা-দীক্ষা অঞ্চলৰ ভিতৰত আগবঢ়া বুলিয়েই ক'ব পাৰি। কবিৰ ভাষাৰে বৰ্ণনা নিবলৈ গ'লে-

“ঐ আমাৰ গাঁও

ঐ আমাৰ গাঁও

আমাৰ গাঁৱৰ মান বাখি

আমি মৰিবলৈ যাওঁ।।”

সেই সময়ত গাঁৱৰ মাজেৰে কুলুকুলুকৈ বৈ যোৱা বুঢ়ী নদীখনত আমি একেলগে বৰশী বাই মাছ ধৰাৰ পৰা আৰম্ভ কৰি বিশেষকৈ বাৰিয়াকালত সাঁতুৰি-নাটুৰি সময় অতিবাহিত কৰা, পাল পাতি গৰু চৰুৱাকে কেন্দ্ৰ কৰি মাঘৰ বিহুত সমূহীয়াকৈ

---

অৱসৰপ্ৰাপ্ত গ্ৰন্থগাৰিক, ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ নিমন্ত্ৰিত অতিথি অধ্যাপক,  
চন্দ্ৰকান্ত হাজৰিকা বি.এড কলেজৰ প্ৰাক্তন অধ্যক্ষ আৰু বৰ্তমানৰ সঞ্চালক

(২১৬)

মেজি জ্বলোৱা, হুচবি গোৱা, গছত উঠি ওমলা আদি সকলো কাম কৰিছিলোঁ। এই সকলো কাৰ্যৰ সহযোগী আছিল শিশুকালৰ লগৰীয়া হেমন্ত। তেনেদৰে জাতীয় উৎসৱ বঙালী, কাতি আৰু ভোগালী-এই তিনিওটা বিহতে একেলগে আনন্দ কৰিছিলোঁ। সেই সময়ত একপ্ৰকাৰে আমাৰ গাঁওখনিত এক আনন্দময় পৰিৱেশে বিৰাজ কৰিছিল বুলি ক'ব লাগিব। গাঁওখনত থকা নামঘৰত ভাওনা, ধিয়েটাৰ, সবাহেৰে সদায় মুখবিত হৈ থাকে আৰু আমিবোৰ মানে হেমন্ত, প্ৰভাত ককাইদেউ, নাৰায়ণ, বত্ৰেশ্বৰ, বিশ্ব, নবীন, শিব, কন্দেউ, বাম আৰু তৰহঁতৰ লগত থাকি একেলগে বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ আনন্দ স্মৃতি কৰিছিলোঁ। সেইসময়ত আমাৰ সকলোৰে ঘৰবোৰ খেৰ, বাঁহ, ইকৰাৰ আছিল যদিও আমি ঐক্যতা, সমতা বজাই ৰাখি শান্তিৰে মিলিঞ্জুলি ডাঙৰ-দীঘল হৈছিলোঁ। সেয়ে বহুতৰ ঘৰতকৈ মই অতি দৰিদ্ৰ পৰিয়ালত জন্ম হৈছিলোঁ যদিও সেই দুখ অনুভৱ কৰিব পৰা নাছিলোঁ। পৰৱৰ্তী সময়ত সময় আৰু অৱস্থাৰ আহানত আমিবোৰ বিভিন্ন শিক্ষানুষ্ঠানলৈ ওলাই আহিছিলোঁ আৰু শেষত হেমন্ত বৰুৱাইও লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ হিচাপে সুদীৰ্ঘ দিন কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰি শেষত অৱসৰ গ্ৰহণ কৰি নিজৰ সেই শুৱনি জন্মভূমিতে পৰিয়ালৰ সৈতে স্থায়ীভাৱে বসবাস কৰিবলৈ লয়। অৱশ্যে মই বৰ্তমান ডিব্ৰুগড়ৰ বাসিন্দা হোৱা হেতু কেতিয়াবাহে গাঁৱৰ ভতিজাহঁতৰ ঘৰলৈ গ'লে হেমন্ত বৰুৱা আৰু পৰিয়ালৰ সৈতে কথা বতৰা পাতি হাঁহি-স্মৃতি কৰি কিছু সময় কটাবলৈ সুযোগ পায়। মুঠতে ৬০ হেমন্ত বৰুৱাৰ বিষয়ে এককথাত ক'বলৈ গ'লে তেওঁ এজন জ্ঞানপিপাসু, অনুসন্ধিৎসু আৰু সুযোগ সন্ধানী ব্যক্তি হিচাপে নিজক প্ৰতিষ্ঠা কৰিব পৰাকৈ সকলো ব্যৱস্থাই সময়ত কৰি ল'ব জানিছিল। তেওঁৰ তুলনাত আমি বহুতো বিষয়ত পিছপৰা বুলিয়েই ক'ব লাগিব। হেমন্ত বৰুৱাই সাংসাৰিক জীৱনো খুব সুন্দৰকৈ পৰিচালনা কৰি গৈছে। জীৱনৰ কোনোধৰণৰ বিশৃংখলতা চকুত নপৰে। তেখেতে অসম সাহিত্য সভাৰ উপ-সভাপতিৰ দৰে সন্মানীয় আসন লাভ কৰি বিভিন্ন সময়ত সভাৰ জৰিয়তে সমাজৰ সেৱা কৰিবলৈ সুবিধা লাভ কৰিছিল। আমি জানো যে এজন ব্যক্তিৰ ব্যক্তিত্বৰ আঁৰত সৰু-বৰ বহুলোকৰ অৱদান থাকে। হেমন্তৰ বাবে পৰিৱেশ পৰিস্থিতি, নিজৰ অধ্যৱসায়ৰ লগতে তেওঁৰ পত্নী-পুত্ৰৰ প্ৰেৰণা, সাহস, উৎসাহ আদি অস্বীকাৰ কৰিব নোৱাৰি। শেষত ভগৱানৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা জনাইছোঁ তেওঁ দীৰ্ঘজীৱনৰ গৰাকী হওক। লগতে সু-স্বাস্থ্যৰ গৰাকী হওক যাতে তেওঁৰ পৰা আমি অনাগত দিনত বহুতো ন-ন তথা লাভ কৰাৰ লগতে জ্ঞানেৰে উপকৃত হ'ব পাৰোঁ।

## মোৰ জীৱনত নিচাদেউ ড°হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ মৰম এক সংক্ষিপ্ত স্মৃতি

লিপি বৰুৱা

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা কেৱল এটা নাম নহয়, তেখেত এজন অসাধাৰণ ব্যক্তিত্বৰ গৰাকী যি মই শব্দৰে বুজাব নোৱাৰো। তেখেতৰ পৰিচয় মই বেলেগকৈ দাঙি ধৰিব নালাগে। তেখেত মোৰ সম্বন্ধত 'নিচাদেউ' মোৰ জীৱনত তেখেত এজন গুৰুত্বপূৰ্ণ ব্যক্তি। তেখেত লক্ষীমপুৰ জিলা তথা সমগ্ৰ অসমৰ সম্পদ। তেখেতে লক্ষীমপুৰ সাহিত্য সমাজলৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ সেৱা আগবঢ়াইছে। নিচাদেউৰে মোক "পুলপুলীয়া" বুলি মাতে। কাৰণ মই সৰুতে পিঠাগুৰি খাই ভাল পাইছিলো। তেখেতে মৰমত দিয়া এই নামটো মোৰ কাৰণে সদায়ে বিশেষ হৈয়ে থাকিব। আমি সৰুতে নিচাদেউৰ বৰমুৰীয়া তিনিআলিৰ ঘৰত কেইবছৰ মানৰ কাৰণে 'বা' (নমি বৰুৱা) আৰু মই আমাৰ মা-দেউতাৰ চাকৰি অন্য ঠাইত হোৱাৰ বাবে আছিলো। সেই সময়চোৱাত নিচাদেউ-আপাদেউৰে আমাৰ দুইজনীক বৰ মৰমেৰে ৰাখিছিলে। সেই সময়খিনি সদায় চিৰস্মৰণীয় হৈ ৰ'ব। শৈশৱৰ সেই সময়চোৱাতেই নিচাদেউৰ ব্যক্তিত্বৰ পৰিচয় পাইছিলো। এক শক্তিশালী ব্যক্তিত্বৰ গৰাকী আমাৰ নিচাদেউ। নিচাদেউলৈ বহুত বহুত শ্ৰদ্ধা আৰু মৰম জনালো। তেখেতৰ সুস্বাস্থ্য আৰু দীৰ্ঘায়ু কামনা কৰিলো। তেখেত দীৰ্ঘজীৱি হওক তাৰে কামনাৰে মোৰ লিখাটো সামৰণি মাৰিলো।

---

ভতিজী (খুলখালীৰ ছোৱালী)

(২১৮)

## তুমি জ্ঞানৰ পূজাৰী মানসী শইকীয়া

১৯৩৯ চনৰ এটি পুৰা সুৰুজ দেৱতাই মিচিকি হাঁহিৰে চৌদিশ পোহৰাই তুলিছিল। পদূলিমুখৰ বকুলজোপাই মলয়াৰ স'তে মিতিবালি পাতি সুগন্ধি বিলাইছিল ধৰাৰ বুকুত। এই শুভক্ষণতেই লক্ষীমপুৰ জিলাৰ তেলাহী মৌজাৰ বাঁহপাতিৰ ৰংপুৰীয়া গাঁৱৰ পিতৃ প্ৰয়াত ৰূপেশ্বৰ বৰুৱা আৰু মাতৃ সৰুআইটী বৰুৱাৰ গৃহত পাহ মেলিছিল এপাহি শতপত্ৰ, যাৰ সুবাসে লক্ষীমপুৰ জিলাখনৰ লগতে সমগ্ৰ অসম সুশোভিত কৰিছিল। সেই শতপত্ৰ সদৃশ পুষ্পগাহেই লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ অৱসৰপ্ৰাপ্ত প্ৰতিষ্ঠাপক অধ্যক্ষ, অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰাক্তন উপ সভাপতি— ককাদেউতা ড॰ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা। আজিৰ এই শুভক্ষণত ককাদেউতালৈ সশ্ৰদ্ধাৰে মোৰ স্ব-ৰচিত কবিতা এটা আন্তৰিক শ্ৰদ্ধাৰে নিবেদিত্তে

### জ্ঞানৰ পূজাৰী

হে জ্ঞানৰ পূজাৰী

তুমি চিৰ আৰাধ্য, চিৰকাম্য

তোমাৰ সৰৱ গুণৰ সুন্দৰ প্ৰকাশে

শিক্ষাৰ্থীৰ কুমলীয়া হৃদয়ৰ সূক্ষ্মতন্ত্ৰীত

নিতে নিতে ৰাংকিত হয়

তোমাৰ অসীম অনন্ত মহাশব্দৰ ৰাংকাৰ

তুমি মানৱৰ তাপিত হিয়াত পেলালা জুব

দূৰ কৰি অজ্ঞানতা ঘোৰ

জ্ঞানৰ জ্যোতিৰে দশোদিশ পোহৰাই

গঢ়িলা মানৱ সম্পদৰ এক নতুন পৃথিৱী

তুমি সব্যসাচী

ৰূপোদীপ্ত বক্তৃপ্ৰবাল সদৃশ

সমুজ্জ্বল জ্যোতি

ৰচিলা, গাঁঠিলা তুমিয়েই

তপোসিদ্ধ হৈ নিতে নৱ নৱ

জ্ঞানৰ সাধনাৰে

ধ্যান-ধাৰণাৰে

পেলালা দলিয়াই

যত মানে পৃথিৱীৰ জীৰ্ণ অৱসাদ

উজলালা সাহিত্যৰ ৰেণু সানি

চেনেহী আই অসমীৰ মুখনি ...

---

গুৱাহাটী

(২১৯)

## এগৰাকী নিৰৱ সাহিত্য-সংস্কৃতি সাধক

অনুজ কুমাৰ ভূঞা

সৰুৰেপৰা ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰক লগ পাইছিলো যদিও বিশেষভাৱে কথা বতৰা পতা সুযোগ পোৱা নাছিলো। আমাৰ ঘৰখনৰ লগত তেখেতসকলৰ ঘৰখনৰ এক মধুৰ সম্পৰ্ক আছে। তেখেত মোৰ শিক্ষাগুৰু নাছিল যদিও কিয় জানো তেখেতক মই ছাৰ বুলিয়েই সম্বোধন কৰিছিলো। যেতিয়াৰপৰা সাহিত্য সভাৰ লগত জড়িত হ'লো তেতিয়াৰ পৰা তেখেতৰ ঘনিষ্ঠভাৱে লগ পালো। কিবা এটা আত্মীয়তা গঢ় লৈ উঠিছিল। তাৰ পাছত লগ পালেই বহু সময় কথা পাতো। বিশেষভাৱে সাহিত্য সংস্কৃতিৰ ওপৰত বহু কথা পাতিছিলো। সাহিত্য সম্পৰ্কীয় কথাৰ মাজেৰে তেখেতৰ প্ৰতিভা প্ৰকাশ পাইছিল। তেখেতৰ বহুকেইখন গ্ৰন্থৰ সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিছিলো। তেখেতৰ বহু কথাই মোক যথেষ্ট উৎফুল্লিত তথা আনন্দিত কৰিছিল। লক্ষীমপুৰ জিলাৰ সাহিত্য সভাৰ সভাপতিৰ হোৱাৰ লগতে অসম সাহিত্য সভাৰ উপ-সভাপতিৰ দৰে অতি আদৰ্শীয় পদবীত অনংকৃত হোৱাত তেখেতক আন্তৰিক অভিনন্দন জনোৱা লগতে আমাৰ অঞ্চলৰ এজন ব্যক্তি হোৱাৰ বাবে যথেষ্ট গৌৰৱ অনুভৱ কৰিছিলো। সেইবাবে ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰক যেতিয়াই লগ পাও তেখেতে বৰ আন্তৰিকতাৰে আমাৰ লগত মত বিনিময় কৰিছিল। তেখেতৰ লগত হোৱা বহুতো স্মৃতি মই পাহৰিব নোৱাৰো যদিও ইয়াৰ ভিতৰত দুটা মুহূৰ্ত উল্লেখযোগ্য যি কথাই মোৰ বাস্তৱ জীৱনত যথেষ্ট প্ৰেৰণা দিয়ে।

কোনোবা এটা বছৰৰ ব'হাগ মাহৰ কথা। আমিও বঙালী বিথ সন্মিলন

গড়েহুগা, আজাদ, উঃলঃ

(২২০)

প্রতি বছৰে অনুষ্ঠিত কৰোঁ। মুকলি সভাৰ বাবে বিশেষ ব্যক্তিক নিমন্ত্ৰিত জনোৱা হয়। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰে অসমীয়া বাপতিসাহেন বিহুৰ ওপৰত গৱেষণা কৰি ডক্টৰেট ডিগ্ৰী লাভ কৰিছিল। সম্ভৱত বিহু ওপৰত গৱেষণা কৰি ডক্টৰেট হোৱা তেখেতেই প্ৰথম। তেখেতৰ দৰে বিশাল সংস্কৃতিৰ গৱেষক এজনক পোৱাটো আমাৰ সৌভাগ্য আছিল। আমি নিমন্ত্ৰণ কৰোতে চাৰৰ লগত এটাই অনুৰোধ আছিল। তেখেতে পোন্ধৰ মিনিট সময় ভাষণ হিচাবে আগবঢ়াব, তাৰ পাছত আমাৰ মাজত উপস্থিত থকাসকলে বিহুৰ বিষয়ে চাৰৰ লগত মত-বিনিময় কৰিব। তেখেতে হাঁহি মাৰি মানি লৈছিল। নিৰ্দিষ্ট সময়ত তেখেত উপস্থিত হৈ ভাষণ আগবঢ়ালে। তাৰ পাছত আৰম্ভ হ'ল মত-বিনিময়। বহুজনে বহু প্ৰশ্নৰে আৰম্ভ কৰিলে। মোৰ মনত সৰুৰে পৰা এটি প্ৰশ্ন তেখেতেই আগবঢ়ালো। বিহুৰ শব্দৰ পৰা বিহু উৎপত্তি। কিমান যুক্তি আছে। তেখেতে ইয়াৰ ওপৰত সুন্দৰ উত্তৰ প্ৰদান কৰি আমাৰ মনৰ খু-দুবনী নাইকিয়া কৰিলে। সঁচাকৈয়ে বহুত উপকৃত হ'লো। বহুজনে মনলৈ অহা বহু কথাই সুধিলে। তেখেতৰ মৃদুভাৱপন্ন উত্তৰে আমাক আপ্লুত কৰিলে। এটা প্ৰশ্ন মনলৈ আহিল বিহু মঞ্চত দেখা পাওঁ ছচৰি গোৱাসকলে ঝঁচৰিত ছতি, লাঠি আৰু লেম্প ব্যৱহাৰ কৰে। বৰ্তমান সময়ত ই কিমান গ্ৰহণযোগ্য। কিছু সময় নিৰবে ৰৈ তেখেতে আৰম্ভ কৰিলে। বিহু আচলতে প্ৰতীক ধৰ্মী। গছ-লতা, ফুল-নদী-জান-জুৰি অনুকৰণ কৰা হয়। বিশ্বতীয়ে নাচোতে তেনে ভঙ্গিমা ব্যৱহাৰ কৰে। অৰ্থাৎ বিহু নাচৰ ভঙ্গিমাতে প্ৰকৃতিৰ লগত এক বিশেষ সম্পৰ্ক আছে। সেইবাবে বৰ্তমান সময়তো ইয়াক ব্যৱহাৰ কৰি অতীতৰ বিহু সংস্কৃতিৰ পৰম্পৰা ব্যৱহাৰ কৰি আহিছে। ইয়াৰ তাৎপৰ্য গুৰুত্ব নৱ প্ৰজন্মই অনুধাৱন কৰা উচিত। নহ'লে বিহুৰে ঐতিহ্য পৰম্পৰা হেৰুৱাই আধুনিকতা মেৰপাকত সোমাই ইয়াৰ প্ৰকৃত সৌন্দৰ্য হেৰুৱাই পেলাব। বিহু গ্ৰাম্য সমাজৰ মূল, কৃষকৰ বিহু, হাবিতলীয়া বাট এই ধৰণেৰে প্ৰয়োজন। বতাহ বৰযুগৰ পৰা ৰক্ষা পাবলে ছতি ব্যৱহাৰ। ইমানখিনি মানুহৰ মাজত এটা ছতি। ইয়াৰ অৰ্থও অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ। ৰাইজে দিয়া অৰিহনা, বাদ্যযন্ত্ৰ নিৰাপদে ৰাখিবৰ বাবে বিশেষ এজন ব্যক্তি কান্ধত

এটা মোনা। হাতত ছাতি, লাঠি লৈ দলৰ আগত যায়। অন্যসকলৰ পথ দেখুৱাই দিয়ে। এই পৰম্পৰা বক্ষা কৰিয়েই বৰ্তমান সময়লৈকে এনে নিয়ম বক্ষা কৰি অহাতো আমাৰ বাবে গৌৰৱৰ কথা। ই কেৱল প্ৰদৰ্শনেই নহয় ই আমাৰ স্বাভিমান। বিহু উপভোগ কৰিবলৈ অহাসকলেও ইয়াৰ ওপৰত এক গুৰুত্ব প্ৰদান কৰিব। তেখেতৰ এনে সুন্দৰ ব্যাখ্যাই বিশেষভাৱে মোক যথেষ্ট উপকৃত কৰিলে।

মানুহৰ জীৱনৰ সৰলতা, মানৱতা প্ৰকৃত সম্পদ। সেইসকল ব্যক্তিয়ে সমাজত মান্যতা লাভ কৰে। কিছু বছৰ আগৰ কথা। মোৰ ব্যক্তিগত কামৰ বাবে এখন গ্ৰন্থৰ বিশেষভাৱে প্ৰয়োজন। খুব কম সময়ৰ ভিতৰত কিতাপখনৰ প্ৰয়োজন। বছৰ কাষ চাপিলো। কিন্তু ক'তো বিশেষ সুফল নাপালো। অতি জৰুৰী গ্ৰন্থ এখন দিয়াতো বছতে সহজভাৱে ল'ব নোখোজে। মোৰ শেষ সিদ্ধান্ত ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাব। কিতাপখন নিশ্চয় তেখেতৰ ওচৰতে পাম। বহু আশাৰে এদিন তেখেতৰ ঘৰ পালোগৈ। মোৰ ঘৰৰ পৰা অলপ দূৰ হ'ব যদিও মনত আশা-সাহস বান্ধি তেখেতৰ ঘৰওলালোগৈ। মোৰ দৃঢ় বিশ্বাস তেখেতে মোক নিৰুৎসাহ নকৰে। ঘৰ পাই গম পালো তেখেত ঘৰত নাই। জানিব পাৰিলো ওচৰত মানুহ এঘৰৰ এটি ধৰ্মীয় অনুষ্ঠান (সকাম) লৈ গৈছে। মই অকণো সময় নষ্ট নকৰি সেই মানুহ ঘৰত উপস্থিত হ'লো। চাৰক লগ পাবলৈ বিচৰা কথাটো কোৱা অলপ সময়ৰ পাছতে চাৰে বহা আসনৰ পৰা উঠি মোৰ কাষ পালেহি। চাৰক আমনি দিয়া বাবে ক্ষমা বিচাৰি মনৰ কথা ক'লো। তেখেতে তৎক্ষণাত মোক উৎসাহিত কৰি লগে লগে ঘৰলৈ আহি কিতাপখন মোৰ হাতত তুলি দিলে। মোৰ অন্তৰখন তেখেতৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধাৰে ভৰি পৰিল। কি কম এনে ভাষা বিচাৰি নাপালো। কেৱল মাত্ৰ ক'লো, মোৰ কাম শেষ হ'লেই দি যাম চাৰ। ডাঙৰ সহায় কৰিলে। তেখেতে মোৰ পিঠিত হাত দি ক'লে হ'ব। তোমাৰ কামটো ভালে ভালে হৈ যাওক। মই চাৰক পুণৰ সকামৰ ঘৰত থৈ অহাৰ কথা কোৱাত তেখেতে “নেলাগে” বুলি কৈছিল যদিও কথাষাৰ মই মানি নল'লো। সিফালে আমি আহি পোৱা আগতেই নাম আৰম্ভ হৈছিল। তাৰ

বাবে চাবৰ যেন অকনো আক্ষেপ নাই।

ছব, বৰ্তমান চহৰৰ পৰা কিছু দূৰৰ নিজা ঘৰত থাকে। শিক্ষাবিদ সাহিত্য-সংস্কৃতি নিৰৱ সাধক ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা বৰ্তমান নিজ অঞ্চলৰ অনুষ্ঠানৰ লগতে ধৰ্মীয় অনুষ্ঠানৰ লগত নিবিড়ভাৱে জড়িত। আধ্যাত্মিক চিন্তাৰে জীৱনটো সুন্দৰভাৱে পৰিচালনা কৰি অতি পৰিপূৰ্ণভাৱে সুখী জীৱন অতিবাহিত কৰিছে। তেখেতৰ সু-স্বাস্থ্য আৰু দীৰ্ঘজীৱন কামনা কৰিলো।

## মোৰ পিতৃ স্বৰূপ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ সান্নিধ্য আৰু ব্যক্তিত্ব

অৰ্পণা বৰগোঁহাই

লক্ষীমপুৰ জিলাৰ 'লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়'ৰ জন্মলগ্নে পৰা ওতঃপ্ৰোতভাৱে জড়িত প্ৰতিষ্ঠাপক আৰু প্ৰাক্তন অধ্যক্ষ তথা অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰাক্তন সভাপতি, অসমৰ বৌদ্ধিক জগতৰ অন্যতম কাণ্ডাৰী স্বৰূপ, অসমীয়া সংস্কৃতিৰ গৱেষক ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ বৰ্ণাঢ্য কৰ্মৰাজিৰে অৱলোকন কৰি এখনি অভিনন্দন গ্ৰন্থ তেওঁৰ বাবে প্ৰকাশ কৰিবলৈ লোৱা বুলি তেখেতৰ দ্বিতীয়া গৰাকী জীয়াৰী নিৰ্মালী বৰগোঁহাই (মোৰ বোঁ)ৰ পৰা জানিব পাৰি এই কাৰ্যটো অতিশয় প্ৰশংসনীয় পদক্ষেপ বুলি অনুভৱ কৰাৰ লগতে আনন্দিত হৈছো।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ দ্বিতীয়া কন্যা নিৰ্মালী বৰুৱাক ১৯৯৩ চনৰ নৱেম্বৰ মাহৰ ২৪ তাৰিখত মোৰ ককাইদেউ সদানন্দ বৰগোঁহাইয়ে বিয়া কৰাইছিল। তেখেত এগৰাকী ষ্টেট বেংকৰ কৰ্মচাৰী আছিল। গতিকে তেতিয়াৰে পৰা বোঁদেউৰ ঘৰখনৰ লগত আমাৰ ডিব্ৰুগড়ৰ ঘৰখন বৈবাহিক মিত্ৰতাৰে বান্ধ খাইছিল। যিটো আজিও অক্ষুণ্ণ আছে। ককাইদেউৰ শহৰ দেউতাক হিচাপে তেখেত মোৰো পিতৃস্বৰূপ। যিজন ব্যক্তিক আমি পিতৃস্বৰূপে পাইছো তেওঁক লৈ আমি গৌৰৱান্বিত, ধন্য আৰু চিৰকৃতজ্ঞ। যিজন ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা আজিৰ তাৰিখত বহুতো গুণেৰে সমৃদ্ধ, অসমৰ সাহিত্য সংস্কৃতি জগতৰ

---

অধ্যক্ষ

(২২৪)

মুধাফুটা ব্যক্তি। সেইজনেই ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ লগত মোৰ প্ৰয়াত ককাইদেউ 'সদানন্দ বৰগোঁহাঁইৰ চিনা পৰিচয় হৈছিল মোৰ যিমান দূৰ মনত পৰে তেখেতে ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ত অসমীয়া বিভাগত গৱেষণা কৰি থকা কালছোৱাতে। অৱশ্যে সেই সময়ত তেখেতে লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ত উপাধ্যক্ষ হিচাপে কৰ্মৰত আছিল। মোৰ ককাইদেউ আৰু ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ দুয়োজনৰ মাজত যদিও বয়সৰ বহু ব্যৱধান আছিল যদিও বৰ অন্তৰংগতা আছিল। হয়তু ককাইদেউৰো এটা বিদ্যানুৰাগী উচ্চ মন থকাৰ বাবে দুয়োৰে মাজত এক আত্মীয়তা গঢ়ি উঠিছিল। যাৰ ফলস্বৰূপে আমাৰ দুখন ঘৰৰ মাজত বৈবাহিক সম্পৰ্ক স্থাপন হৈছিল। সেই সময়ৰ পৰাই মই মোৰ পিতৃস্বৰূপে ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাক বহু ওচৰৰ পৰাই এজন আত্মীয় হিচাপে পাইছোঁ। তেখেতৰ বিষয়ে লিখিবলৈ লৈ মোৰ মনত ভাঁহি আহিছে এনে এজন সহজ সৰল, গহীন-গভীৰ, শান্ত-সৌমহিত, অল্পভাষী ভদ্ৰলোক, যিজনৰ বিশাল ব্যক্তিত্ব আৰু সামিধ্য আমাৰ ঘৰখনৰ হৈ পৰিছিল বহু ক্ষেত্ৰত প্ৰেৰণাৰ উৎস। সেয়ে ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কাষতে থকা জী-জোঁৱাই ঘৰখনত এপাক ৰৈ যোৱাতো বা এৰাতি থাকি যোৱাটো আছিল এক মৰমৰ বান্ধোন। সেয়ে বহু ওচৰৰ পৰাই আমি তেখেতৰ সামিধ্য পাবলৈ সক্ষম হৈছিলো। এইখিনিতে এটা কথা ক'বই লাগিব যে ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা হ'ল উচ্চ শিক্ষাৰে শিক্ষিত, গুণী-জ্ঞানী, বিভিন্ন গুণ-গৰিমাৰে বিভূষিত পণ্ডিত প্ৰবৰ পুৰোধা ব্যক্তি তেখেতৰ তুলনাত আমাৰ প্ৰয়াত মাতৃ আছিল এল.পি. পাছ সহজ-সৰল গাঁৱলীয়া মহিলা। শিক্ষাগত অৰ্হতাৰ বহু পাৰ্থক্য থকাৰ স্বত্বেও আমাৰ ঘৰলৈ তেখেত আহি থাকিলে দুয়ো বিয়ে-বিয়নীয়ে বৰ সৌহৃদ্যপূৰ্ণভাৱে আলাপ আলোচনা বিলাক হৈছিল। এই খিনিতে তেখেতৰ অকৃত্ৰিম সৰলতা আৰু নিৰহংকাৰী মনোভাৱেৰে পৰিচয় পোৱা যায়। যিটো আজিৰ যান্ত্ৰিক কৃত্ৰিমতাৰ যুগত পোৱাটো খুবোই বিৰল। সেয়েহে ক'ব পাৰো আজিৰ এই বিশাল পৃথিৱীত প্ৰতিগৰাকী মানুহে স্বাভাৱিক জীৱন যাপন কৰে, শিক্ষা-দীক্ষাৰে শিক্ষিত হয়। বিভিন্ন ধৰণেৰে অৰ্থ উপাৰ্জন কৰে তাৰ মাজতে হয়তু কিছুমান লোকে স্বাভাৱিক জীৱটোৰ

উদ্ভৰণ ঘটাই সমাজৰ বাবে, দহৰ বাবে সৎ কৰ্ম, সৎ চিন্তা কৰি মানৱ জীৱনৰ সাৰ্থকতা লাভ কৰে। এনে মানৱ দৰদী ব্যক্তিসকলৰ ভিতৰত আমাৰ অতি আপোন পিতৃস্বৰূপ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱো ব্যতিক্ৰম নহয়। তেখেতে লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ জন্ম লগৰে পৰা ওতঃপ্ৰোত ভাবে জড়িত হৈ বিভিন্ন ঘাত-প্ৰতিঘাত, বিভিন্ন প্ৰত্যাহ্বানৰ মাজেৰে অসমীয়া বিভাগৰ অধ্যাপক তথা প্ৰতিস্থাপক অধ্যক্ষ দীৰ্ঘ সময় ধৰি উপাধ্যক্ষ হিচাপে কৰ্মৰত হৈ শেষত অধ্যক্ষ পদত অলংকৃত হৈ অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে। তেখেতৰ দৰে ব্যক্তিসকলৰ দূৰদৰ্শী চিন্তাধাৰা, অশেষ কষ্ট, বহু ত্যাগ তথা অকৃত্ৰিম সহায়-সহযোগিতাৰ বিনিময়ত লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ে অসমৰ শৈক্ষিক প্ৰগতিৰ দিশত এক গৌৰৱোজ্জ্বল ইতিসাহ ৰচিবলৈ সক্ষম হৈছে। তেখেত কেৱল কৰ্মসূত্ৰে বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়তে জড়িত নহৈ অসমৰ সমাজ আৰু সাহিত্য জগতৰ লগতে বিভিন্ন অনুষ্ঠান প্ৰতিষ্ঠানৰ লগতো ৰাজহুৱা জীৱনলৈকে বিস্তৃত। তেখেতৰ বিস্তৃত কৰ্ম প্ৰেৰণাই নিজৰ ফল প্ৰাপ্তিতকৈ কৰ্ম সাধনাক লৈহে ব্যস্ত। অসমৰ সমাজ সংস্কৃতি তথা সম-সাময়িক পৰিস্থিতিৰ সৈতে সততে জড়িত হৈ তেখেতে কেইবাখনো গ্ৰন্থ লিখি প্ৰকাশ কৰি অসমীয়া সাহিত্যৰ ভঁৰাল চহকী কৰিছে। অনুজসকলৰ বাবে তেখেত প্ৰেৰণাৰ উৎস।

ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ত গৱেষণ কৰি থকাৰ সময়ত বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত অনুজসকলক তথা বন্ধু-বান্ধৱসকলক কৰা সহায়ৰ কথা আজিও তাহানিৰ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অনুজ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী তথা সহপাঠীসকলে শ্ৰদ্ধাৰে সোঁৱৰণ কৰে।

বয়সৰ গভীৰতাই যেন এতিয়াও তেখেতক চুব পৰা নাই। সদা-সজীৱ, আত্ম-প্ৰত্যয়ৰ গভীৰ উপলব্ধিৰে সামাজিক জীৱনবোধৰ লগতে ব্যক্তিগত জীৱন, নিজৰ পৰিয়াল, পত্নী-পুত্ৰ, নাতি-নাতিনীৰে সৈতে এক পৰিশীলতা শৃংখলাবদ্ধ জীৱন অতিবাহিত কৰি আমাকো উৎসাহিত কৰিছে। এইয়াই আমাৰো সৌভাগ্য যে তেখেতক জন্ম সূত্ৰে নহ'লেও মিত্ৰতাৰে পিতৃস্বৰূপে পাবলৈ সক্ষম হ'লো। গতিকে সমাজ জীৱনৰ লগতে তেখেতৰ সৰু জৌৰাইয়েক তথা মোৰ ককাইদেউৰ মৃত্যুৰ পিছটো আমাৰ ঘৰখনৰ লগতো

বহু ভাল সময়, বেয়া সময়, বিপদ-আপদ সকলো সময়তে ধৰি স্থিৰ বটবৃক্ষৰ  
দৰে থাকি আমাৰ ঘৰখনক ছাঁ দি আছে।

আমি ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱক পিতৃ হিচাপে তেখেতৰ  
জীৱনবোধ দেখিছো, আৰু মানবীয় প্ৰমূল্যবোধ দেখিছো, তেখেতৰ কৃতিত্ব  
দেখিছো, অধ্যয়নশীলতা দেখিছো, সেইয়া আমি এতিয়াও গৌৰৱেৰে ক'ব  
পাৰো। তেখেতৰ মৰম আৰু স্নেহ, শুভাৰ্শীৰ লাভ কৰি আমাৰ পৰিয়াল ধন্য  
হৈছে। কৃতজ্ঞ হৈছে। মই ও এই ক্ষুদ্ৰ অপ্নৈনত লেখাৰ জৰিয়তে অন্তৰৰ পৰা  
তেখেতলৈ যাচিছো সহস্ৰ শ্ৰদ্ধা, অকৃত্ৰিম মৰম আৰু ভালপোৱা। 'দেউতা'  
শ্ৰদ্ধাৰ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ দীৰ্ঘায়ু আৰু সু-স্বাস্থ্য কামনা কৰিছোঁ।

## সোনটি ককাইদেউ

সৰুজৰাণী বৰুৱা

আই-দেউতাৰ পাছতেই মোৰ অভিভাৱক হৈছে সোনটি ককাইদেউ। মই আই-দেউতাৰ নুমলীয়া সন্তান। ঘৰত 'আইটি' বা 'সৰু' বুলি মাতে। মোৰ ওপৰত সৰু বাইদেউ লক্ষেশ্বৰী ওৰফে মখৰী, তেওঁতকৈ ডাঙৰ সোনটি ককাইদেউ। ককাইদেউ আৰু মোৰ বয়সৰ প্ৰাৰ্থক্য আঠ-ন বছৰ মানৰ। যৌথ পৰিয়ালত জন্মগ্ৰহণ কৰা ঘৰখনত ককাইদেউ, বৌদেউ, ভাই-ভনী, ভতিজা ভতিজী, আত্মীয়-স্বজন, হালোৱা-পথৰোৱাৰে ভৰি থকা এখন ঘৰত বাৰটা মাহত তেৰটা খেতি কৰি সকলোৱে সমিলমিলেৰে ডাঙৰ দীঘল হৈছিলো। লিখিবলৈ বহি আই বোপাইৰ ঘৰত অতিবাহিত কৰা দিনবোৰৰ বহুতো সোণসেৰীয়া কথা মনলৈ আহিছে।

আমাৰ দেউতাৰ পৰিয়াল শিৱসাগৰৰ ফুলপানী চিগাৰ জৰাধৰা গাঁৱত বাস কৰিছিল। দেউতাৰ ককায়েক আৰু আমাৰ বৰদেউতাৰ পৰিয়াল এতিয়াও তাতেই আছে। দুগৰাকী বায়েক মানে মোৰ এপাদেউ দুগৰাকী আছিল। ডাঙৰ এপাদেউক শিৱসাগৰৰ চাৰিঙলৈ আৰু সৰুগৰাকী নামদাঙৰ বেজ গাঁৱলৈ বিয়া দিছিল। আমাৰ দেউতাই ১৯৩০ চন মানতে লক্ষীমপুৰলৈ আহিছিল। তেখেতৰ সমসাময়িক আত্মীয়, জ্ঞাতি-কুটুম্বসকলৰ লগত। শিৱসাগৰৰ পৰা বঙ্গপুত্ৰ নদ বা বৰলুইত পাৰ হৈ গঞা-জ্ঞাতি মিলি তেওঁলোক উত্তৰপাৰলৈ মাটি ভাঙিবলৈ আহিছিল। শিৱসাগৰৰ পৰা আহা মানুহবোৰে লক্ষীমপুৰৰ বিভিন্ন জেগাত গাঁও পাতি বহিছিলহি আৰু ৰঙপুৰীয়া, গোহাঁইটেকেলা, মজৰণুৰি আদি ঠাইত আমাৰ

চান্দমাই গোহাঁই গাঁও।

(২২৮)

চিনাকী মানুহবোৰ বহিছিল। তেতিয়া আমি নিজকে 'শিৱসাগৰীয়া' নুবুলি 'দক্ষিণপৰীয়া' বুলিছিলো। চাৰিঙলৈ বিয়া দিয়া এপাদেউ আৰু বেজী গগৈ নিচাদেউৰ পৰিয়ালো গোহাঁইটেকেলা গাঁৱত থিতাপি ললেহি। সেই এপাদেউৰে তিনিজন পুতেক আৰু তিনিগৰাকী জীয়াৰী আছিল। পুতেককেইজন হ'ল ক্ৰমে বদন গগৈ, কান্ত গগৈ আৰু শৰৎ গগৈ। তিনিওজন ককাইদেউ স্বৰ্গগামী হ'ল। সৰু এপাদেউৰ দুজন ল'ৰা আৰু এজনী জীয়াৰী আছিল। ডাঙৰজন বজনী গগৈ আৰু সৰুজন ভূপেন গগৈ। পিছে এতিয়া সংসাৰত এজনো নাই। তেওঁলোকৰ নাতি-পুতিবোৰহে আছে।

দেউতাৰ লগত আহিছিল দুগৰাকী বাইদেউ। সেইসময়ত প্ৰথমগৰাকী আই চুকোৱাত মাতৃহীনা দুগৰাকী কন্যা লগত লৈ ৰাইজৰ লগত দেউতাই উদ্ভৱপাৰ পাইছিলহি। ডাঙৰ বাইদেউ ৰাইজৰ লগত খোজ কাঢ়ি আহিব পৰা বয়স আৰু সৰু বাইদেউক যাৰতীয় সামগ্ৰীসমূহৰ লগতে ভাৰপাছিত বহোৰাই আনিছিল। যাত্ৰাপথ মাজুলী হৈ খোজ কাঢ়ি আহোঁতে বাটত ৰাতি খপিব লগীয়া হৈছিল, দুদিন-তিনিদিনৰ পাছত লক্ষীমপুৰ পাইছিলহি হেনো ! সেই সময়ত দক্ষিণলৈ অহা-যোৱা কৰা বৰ কষ্টসাধ্য আছিল। এইখিনিতে দেউতাৰ মুখৰপৰা শুনা কথা এটা উল্লেখ কৰো— এদিন শিৱসাগৰৰ পৰা আহোঁতে মাজুলীতে গধূলি হ'ল। এঘৰ মানুহৰ ঘৰত থাকিবলৈ আশ্ৰয় বিচাৰোতে, মানুহ ঘৰৰ ল'ৰা পোণাটি বেমাৰ হৈ থকা কাৰণে থাকিবলৈ দিবলৈ গৃহস্থই মান্তি নহৈছিল। তেতিয়া দেউতাই কি বেমাৰ হৈছে এবাৰ চাব পাৰিম নেকি সুধিলে। দেউতাই চাই দৰব এপালি দিলে। এপালি বনৌষধতে শিশুটি সুস্থ হোৱাত দেউতাক ৰাতিটো আদৰ-আপ্যায়ন কৰি আশ্ৰয় দিয়ে। আমাৰ দেউতা এজন ভাল কবিৰাজ আছিল। তেখেতৰ বনৌষধি জ্ঞান গভীৰ আছিল আৰু দুৰ-দূৰণীৰ লোক আহিছিল চিকিৎসাৰ কাৰণে। কেতিয়াবা দুৰণীবটীয়া ৰোগী এসপ্তাহ-দহদিন ঘৰত ৰাখিও চিকিৎসা কৰিছিল। বনৌষধিৰ দিয়াৰ ওপৰিও তন্ত্ৰ-মন্ত্ৰ গাই জৰা-ফুকা কৰিও চিকিৎসা কৰিছিল। এৰা গছৰ পুলি, বিহলঙনী আদিৰে পানী জাৰি খোৱাই আৰু কলহত পানী কাটি গা ধুৱাই জাৰী চিকিৎসা কৰিছিল। অৱশ্যে এইধৰণৰ চিকিৎসা বিশ্বাস যোগ্যতা বা বিজ্ঞান সন্মত হয়নে নহয় সেয়া বিচাৰ্যৰ বিষয়।

আমাৰ বাই-ভনী ছজনী আছিলোঁ। ডাঙৰ বাইদেউ বৰচৰীয়া গাঁৱৰ খনিকৰৰ পৰিয়াললৈ বিয়া দিলে আৰু সৰুগৰাকী শিয়ালবাৰী বঙপুৰীয়া গাঁৱৰ সন্দিকৈ পৰিয়াললৈ বিয়া দিছিল। দুয়োগৰাকী বাইদেউ এতিয়া ইহসংসাৰত নাই। বিমলী বাইদেউক গুবৰিশালী চাংমাই গাঁৱৰ কনোকেশ্বৰ লাহন ভিনদেউলৈ বিয়া দিছিল। শুনেশ্বৰী বাইদেউক কৰচনৰ সৰ্বেশ্বৰ গগৈ লৈ বিয়া দিছিল। সৰু বাইদেউ লক্ষেশ্বৰী ওৰফে মখৰী বাইদেউক শিয়ালবাৰীৰ মাউতগাঁৱৰ সোনধৰ গগৈলৈ বিয়া দিছিল। মখৰী বাইদেউৰ দুজনী কন্যা সন্তান জন্ম হৈছিল যদিও এজনীও নাবাছিলে। সেই কাৰণে ভিনদেউৱে আৰু এগৰাকী বিয়া পতাত বাইদেউক ককাইদেউৱে ঘৰলৈ লৈ আনে। এতিয়া ককাইদেউ-বৌদেউ লগতে বাইদেউ বংপুৰীয়া গাঁৱত থাকে। ডাঙৰ বাইদেউ দুগৰাকী ঢুকালে, সৰু চাৰিজনী বাই-ভনী বৰ্তমানো আছোঁ ঈশ্বৰৰ কৃপাত।

মোৰ গোহাঁই গাঁৱৰ চাংমাই পৰিয়ালৰ ভোগেশ্বৰ ওৰফে ভোলা চাংমাইৰ লগত বিবাহ হয়। ঘৰখনৰ নুমলীয়া বুলি ককাইদেউৱে বৰ উলহ-মালহকৈ মোৰ বিয়াখন পাতিছিল। স্বামীৰ লগত কিছুদিন সংসাৰ কৰাৰ পিছততেওঁ দুটা ল'ৰা সন্তানৰ দায়িত্ব মোৰ ওপৰতে এৰি আদ বয়সতে ইহসংসাৰৰ পৰা বিদায় ল'লে। তেখেতে উত্তৰ কাছাৰৰ কৰ্মস্থলীতে ঢুকোৱাত ককাইদেউৱে মোৰ কাৰণে বহুত কষ্ট স্বীকাৰ কৰিব লগা হ'ল। ককাইদেউৱে কলেজলৈ যাওঁতে-আহোঁতে মোৰ ঘৰত সোমাই ল'ৰা দুটা আৰু মোৰ খা-খবৰ লয়। তেনেতে বৌদেউৱে বৰচৰীয়া স্কুলৰ পৰা টোল প্ৰাথমিক বিদ্যালয়লৈ বদলি হৈ আহিল। কাৰণ দেউতাক ঢুকাওতে ডাঙৰ ল'ৰা পাপু ওৰফে লোচন পঞ্চম শ্ৰেণীত আৰু সৰু ল'ৰা নিপু ওৰফে অভিজিৎ স্কুললৈ যোৱাই নাছিল। এমা-ডিমা ল'ৰাহাল লৈ কেনেকৈ থাকিব বুলি ককাইদেউ বৌদেউৱে পুৱা গধূলি খবৰ ৰাখে। ককাইদেউৰ লগত মই উত্তৰ কাছাৰলৈ দুবাৰকৈ গৈছিলোঁ। মোৰ ফেমিলিপেঞ্চনৰ কামবোৰৰ বাবে। লক্ষীমপুৰৰ পৰা গুৱাহাটী-হাফলং অহা-যোৱা কৰি ফেমিলিপেঞ্চনৰ কাম হ'লগৈ। ডাঙৰ ল'ৰা পাপুৱে মেট্ৰিক পাছ কৰা পাছত কম্পেণচেটৰী গ্ৰাউণ্ডত দেউতাকৰ চাকৰিটো পাব বুলি বৰ আশা কৰিছিলোঁ। সেইমতে চেষ্টাও কৰিছিলোঁ যদিও শেষত নহ'লগৈ। এতিয়া সি বোৱাৰী আনন্দিতা আৰু নাতি-নাতিনীহালক

লৈ গুৱাহাটীত থাকে। সৰু পুত্ৰ নিপুৰে প্ৰাইভেট কোম্পানীত কাম কৰি জিৱীকা নিৰ্বাহ কৰিছে। খেতি মাটি অকণমান আছে। খেতিৰ ধান আৰু পেঞ্চনৰ টকা কেইটাৰে দুখ-কষ্টৰে জীৱন কটাবলগীয়া হৈছে। মইও চাকৰি এটা বিচাৰিবলৈ মেট্ৰিকৰ দেওনা পাৰ হ'ব নোৱাৰিলো। মই মেট্ৰিক পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হ'ব নোৱাৰিলো কাৰণতে ককাইদেউৰ মনত দুখ থাকি গ'ল।

সোনটি ককাইদেউৰ বৰ কষ্টৰে পঢ়া-শুনা কৰি সমাজত প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰে। তেখেতে একো কামেই নজনাকৈ নাই। মহৰ হাল বাই, গৰু ম'হ চৰাই, ডাঙৰী কঢ়িয়াই, খেতি-বাতি কৰিও পঢ়া-শুনাবোৰ বৰ মনোযোগেৰে কৰিছিল। ঘৰত হালোৱা-পথৰোৱাৰ লগত সমানে কাম কৰিছিল।

আমি সৰু থাকোঁতে ভীমপৰা মাথাউৰিৰ সিপাৰে আনু, মাহ, সৰিয়হ, কুঁহিয়াৰ আদিৰ খেতি কৰে। সময়ত আলু খান্দিবলৈ আৰু সৰিয়হ তুলিবলৈ ঘৰৰ সকলোৱেই যাওঁ। সেইবোৰ চপাই হ'লে গধূলী গৰুগাড়ীত কঢ়িয়াই ঘৰলৈ আনে। ঘাগৰৰ পাৰত কৰা কুঁহিয়াৰ খেতি ফাওন চ'তত পেৰিবৰ হয়। কুঁহিয়াৰ পেৰোতে থালিত মিছা বনাই খোৱাৰ সোৱাদ আজিও মনত আছে। কুঁহিয়াৰ খেতিৰ পৰা প্ৰায় ৩০/৪০ টিং গুৰ বছৰত উৎপাদন হৈছিল। সেইবোৰ বেছি আমাৰ ঘৰৰ প্ৰয়োজনীয় কামত খৰছ কৰিছিল। ধান, মাহ, সৰিয়হ, কুঁহিয়াৰ খেতিৰ পৰা হোৱা ধনেৰে ঘৰখনৰ বিয়া-সকামবোৰ পাতিছিল। দেউতাই অকল খেতিতেইয়ে লাগিছিল এনে নহয়, নামঘৰৰ সাপ্তাহিক ভাগৰতলৈ নিয়মীয়াকৈ গৈছিল। গধূলি হ'লে সদায় পামত থাকিবলৈ গৈছিল।

সোনটি ককাইদেউ আমাৰ সকলোৰে বৰ আদৰৰ। আমাৰ প্ৰতিও তেখেত দায়ীত্বশীল আৰু মৰমীয়াল। সৰুতে আমি মজিয়াত বহি একেলগে ভাত খাইছিলো। ককাইদেউৰে কোনে আগতে খাই শেষ কৰিব পাৰে তাৰে প্ৰতিযোগিতা কৰে। যিকোনো কাম কৰিবলৈ মই লগত থাকিবই লাগে। গাঁৱত ভাওনা পাতিলে, বিয়া-সকাম হ'লে, ন-খোৱা, থাকিলে আমাক লগত লৈ যায়। বৰমুৰীয়া গাঁৱত বৰ্ডিং কৰি থাকোঁতেও অসমীয়া চিনেমা চাবলৈ আই আৰু মোক লৈ গৈছিল। সূৰ্য চিনেমা হলত 'মনিৰাম দেৱান', 'শ্বহীদ কুশল কোঁৱৰ' আদি চিনেমা দেখুৱাইছিল। দেউতাই বহুদিন গেষ্ট্ৰিক আলচাৰ বেমাৰত

ভোগি আছিল। কিছুদিন, ডিব্ৰুগড় বৰবাৰী মেডিকেলত থাকি তাতে অপাৰেশ্যন কৰোৱায় সুস্থ হৈছিল। মই ক্লাছ নাইনত পঢ়ি থকা সময়ত মোৰো ডিঙিৰ সমস্যা এটা হৈছিল। মোকো ডিব্ৰুগড়ৰ মেডিকেলতেই অপাৰেশ্যন কৰাই সুস্থ কৰি তুলিছিল। ককাইদেউৰে আই. এ. পৰীক্ষা দি বৌদেউক বিয়া কৰায়। বৌদেউক অনাৰ পাছত দুয়ো সমানে ঘৰৰ দায়িত্ব মোৰ পাতি লয়। সৰু বৌদেউ শিক্ষয়িত্ৰী হোৱাৰ কাৰণে চাকৰিৰ সূত্ৰে কৰবালৈ যাবলগীয়া হয়। তেতিয়া আমি লগ হৈ দিবলৈ খুঁউব ফুটি পাইছিলো। আমাৰ ডাঙৰ ভতিজা প্ৰহৰী আৰু মই একেয়োৰীয়া আছিলো, আমাৰ মাজত এইলৈ প্ৰতিযোগীতা হৈছিল। ডাঙৰ বৌদেউ আৰু মাজুবৌদেউ ঘৰত থাকি দুয়ো গৰাকীয়ে আইক কামত সহায় কৰিছিল। আমাৰ যৌথ পৰিয়াল আছিল, সদায় ২০/২৫ জন মানুহৰ কাৰণে ভাত বন্ধাটো ডাঙৰ বৌদেউৰ কাম আছিল। ঘৰৰ মানুহৰ ওপৰিও হালোৱা-পথৰোৱা, ঘৰত আলহী থাকেই। ৰোৱা-তোলা দিনৰ আৰু ধান দোৱা দিনবোৰত আমাৰ ব্যস্ততাৰ সীমা নাছিল। বাৰিষাকালৰ বানপানী হোৱাৰ ভয় এটা প্ৰতি বছৰে থাকেই। খা-খৰালীৰ ব্যস্ততা হ'ল তাত বৈ এৰী-মুগাৰ কপাহী কাপোৰ বৈ উলিয়াব লাগে। তেতিয়াৰ দিনত আমাৰ আই-বৌদেউহঁতে ঘৰত গামোচা, খনীয়াকাপোৰ, চেলেংচাদৰ, মেখেলা, আশীসূতাৰ চাদৰ, তিনিকঠীয়া-ছকঠীয়া এৰী কাপোৰ আৰু মুগা সূতা কাটি মেখেলা ঘৰতে বৈছিলে। তাতশালত সদায়েই কিবা নহয় কিবা এজুতি লগায় থয়ে, কামৰ মাজতে হাতে-পাতে থাপ মাৰি বৈ ওলিয়ায়। আঠোঁৱা তিয়নি আৰু গামোচালৈকে ঘৰতে আনি বৈছিলো। আমিও সমনীয়াহঁতৰ দৰে তাতত তৰহে তৰহে কাপোৰ বৈ লৈছিলো। ককাইদেউহঁতে ধান, চাউল, বেচি আমাক টাউনৰ পৰা সূতা কিনি আনি দিছিল। আধা ৰাতিতে শুই উঠিয়েই টেকীত ধান খুন্দি এজাক মানুহৰ কাৰণে ভাতৰ চাউলৰ জোৰা মৰাটো ঘৰখনৰ মাইকীমানুহ কেইজনীৰহে দায়িত্ব আৰু সন্মানৰ কথা যেন আছিল। অকল ধান বানি চাউলহে উলিয়াও এনে নহয় বৰং চিৰা, ছৰুম, মুৰি সান্দহ, পিঠাগুড়ি আদি জলপানবোৰ কলহ-টেকেলীত আলহীৰ কাৰণে সাজু নাথাকিলে নহ'ব। দেউতাই আৰু ককাইদেউহঁতৰ সদায় জলপান খোৱাৰ অভ্যাস আছিল। কিবা এটা খাবলৈ দে বুলি ক'লে জলপান সজায় দিয়াটো আই ঘৰৰ পৰম্পৰা। আহ

-দেউতা ককাইদেউৰ আৰু পিছত ককাইদেউ-বৌদেউ ঘৰখনৰ কথা ক'বলৈ গ'লে গৰ্বিত হৈ পৰে।

সৰুৰৌদেউ স্কুললৈ গ'লে ভতিজা ল'ৰা ছোৱালীকেইটাক প্ৰতিপালন কৰা আই আৰু মোৰেই দায়িত্ব আছিল। ককাইদেউৰ চাৰিটা ল'ৰা ছোৱালী জন্মৰ পাছত মোক বিয়া দিয়ে। পুতুকন, পুতলী ৰুবুল দুলহঁতৰ লগত সৰুতে কটোৱা সময়বোৰ মনত আজিও সজীৱ হৈ আছে। এতিয়া আটাইবোৰে নিজৰ নিজৰ সংসাৰক লৈ ব্যস্ত। পুতু উৰফে বাগদেবীয়ে প্ৰায়ে মোৰ খা-খবৰ ৰাখে। কিবা লাগিলে কবি, বুলি আশ্বাস দিয়ে। ককাইদেউ, বৌদেউ আৰু সৰু বাইদেউক বৃদ্ধ বয়সত ভতিজা-ভতিজীকেইটাই ভালকৈ শুশ্ৰূষা কৰিব বুলি আশা কৰে। ককাইদেউ কৰুণা ৰোগত আক্ৰান্ত হোৱাৰ সময়ত সিহঁত চাৰিটাই বৰ যত্ন কৰি বচাই আনিলে।

মোৰ অতি মৰমৰ আৰু শ্ৰদ্ধাৰ সোনটি ককাইদেউৰ সৰু বৌদেউৰ লগতে সৰু বাইদেউক ভগবানে সু-স্বাস্থ্যৰে ৰাখি দীৰ্ঘাজীৱন প্ৰদান কৰক। ককাইদেউৰ সৌভাগ্যশালীতাৰ বাবেই বংশৰ নাম সমাজত উজ্জ্বল হৈ উঠক।

“সৰ্বে ভবন্তো সূখীনঃ

সৰ্বে সন্তো নিৰাময়াঃ

সৰ্বে ভদ্রানি প্ৰস্বাস্তোঃ মাকংচিৎ দুখঃভাগভৱেৎ ॥”

## নাতিনীৰ দৃষ্টিত “পুথা” ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা

ডাঃ ব'দালী বৰগোহাঁই

গধূলিসময়ত মাৰ ফ'নটো ৰিং কৰা লগে লগেই মায়ে ফ'নৰ স্ক্ৰীণখন নোচোৱাকৈ দূৰৰ পৰা চিঞৰে, “পুথাই ফ'ন কৰিছে, উঠোৱা চোন”। আমি ফ'নটো ৰিচিভ কৰিবলৈ গৈ দেখো, হয়, কলটো পুথাৰে। “হেল্ল' পুথা” বুলি ৰিচিভ কৰোঁ। মোৰ মাতটো শুনিলে “অ' ধুনকন, কৰিছা?” বুলি তেওঁৰ আদৰসনা মাতটোৰে খবৰ লয় আৰু ইটো সিটো কথা সুধে। তেওঁৰ ওচৰতে বহি থকা এনাই কেতিয়াবা বিৰক্ত হয়। ‘তুমি কিয় সিহঁতক দিগদাৰ দিয়া ফ'ন কৰি কৰি’ বুলি ভেকাহি মাৰে। তেওঁ পিছে কেতিয়াও ফ'ন নকৰাকৈ নাথাকে। যিদিনা ফ'নটো নাহে, আমাৰ মনত উচপিচ্ লাগে। আকৌ গা বেয়া হ'ল নেকি বুলি ভয় খাওঁ। আমি এইফালৰ পৰা ফোন লগাওঁ। পুথাৰ মাতটো শুনাৰ পাছতহে শান্তিৰে উশাহতো লওঁ।

সৰুতে মানুহে মাৰ ঘৰ ক'ত বুলি সুধিলে, মই যেতিয়া ‘লক্ষীমপুৰ বুলি কওঁ মানুহবোৰ অলপ আচৰিত হয় -ইমান দূৰত!’। মই আৰু অলপ জহাই উদ্ভৰ দিওঁ-“অ' আমাৰ পুথা লক্ষীমপুৰ কমাৰ্চ কলেজৰ ফাষ্ট প্ৰিন্সিপাল আছিল।” কথাষাৰ ক'বলৈ পাই মনে মনে বৰ ফুৰ্তি পাওঁ। পুথাৰ লগত সৰুতে লক্ষীমপুৰ কমাৰ্চ কলেজলৈ যোৱা দিনবোৰ, তেওঁ সাহিত্য সভাৰ উপসভাপতি পদ শুৱনি কৰা সময়বোৰ মনত এতিয়াও সজীৱ হৈ আছে। বগীবিল দলং হোৱা আগতে লক্ষীমপুৰ যাবলৈ আমি ১০ বাৰ মান ভাবিব লগা হৈছিল। দলং হোৱাৰ পাছত

---

নাতিনী  
(২৩৪)

ৰাতিপূৰ্বা গৈ গধূলি উভতিব পৰাও হ'লোঁ। আমি লক্ষীমপুৰ অভিমুখে ৰাওনা হোৱা বুলি পুথাই গম পালে ৰাস্তাত পুথা'ৰ ৪-৫ বাৰ মান ফোন আহে- “অ' ধুনকন কত পাইছাহি?” ৰংপুৰীয়া গাঁও গৈ পাই দেখোঁ পুথা আগফালে বাৰাঙাত আৰামী চকীত বহি বৈ আছে। আমি গৈ পালে তেওঁৰ মুখত হাঁহি বিৰিঙি উঠে। কি খুৰাওঁ কি নোখুৰাওঁ যেন কৰে।

অলপদিন আগতে চাকৰি সূত্ৰে কেইমাহমানৰ কাৰণে লক্ষীমপুৰত ঠিতাপি লৈছিলো। যদিও থাকিবৰ কাৰণে ঘৰ এখনৰ অভাৱ নাছিল, কিন্তু অলপ পঢ়া-শুনাৰ সুবিধাৰ বাবে অফিচৰ ওচৰতে এটা কাম ভাড়া লোৱাৰ সিদ্ধান্ত ল'লোঁ। ৰুবুল মামায়ে মনত অলপ দুখ পাইছিল, হ'লেও মোৰ কথা পেলাব নোৱাৰিলে। দীলাবাৰী ৰোডৰ ওচৰতে কাম এটা ল'লোঁ। বিছনা কিনিম বুলি ভবা নাই। দুদিনমানহে থাকিম, কিনো বিছনা এখন ল'ম। তুলীখনকে পাৰি পকাতে শুম। সৰুৰেপৰা মই হোষ্টেলতে থকা। মাটিয়ে-বালিয়ে শোৱাৰো অভ্যাস আছে। মায়ে বিছনা এখন কিনিবলৈ জোৰ দিছিল। মই চিধাই না ক'লোঁ। কেনেবাকৈ এনাই আৰু পুথাৰ কাণত পৰিল কথাষাৰ। এনিয়ে ফ'নতে ক'লে, ‘ডাক্তৰ মানুহ মাটিত শুলে বেয়া দেখাৰ’। দুয়ো কাম ওলালেহি পাছদিনা, গাড়ীত ফ'ন্ডিং বিছনা এখন লৈ। হাঁহিও উঠিল, মনটো ভালো লাগিল। নাতিনীয়েকলৈ যে ইমান মৰম! মোৰ ভাড়া কামটো চাই গ'ল। তাৰ পাছতো মাজে মাজে আহি থাকিল। চাউল, শাক-পাচলি, নিমকি-মিঠাইৰ টোপোলা লৈ লৈ। লক্ষীমপুৰত থকা কেইদিন মই চাউল কিনিব লগা নহ'ল।

পুথাৰ অৱশ্যে গোটেইকেইটা নাতি-নাতিনীলৈ বৰ হেঁপাহ। অলপ দিন আগতে আমি সকলোৱে গাঁৱৰ ঘৰত লগ হৈছিলোঁ। উদ্দেশ্য এটাই, সকলোৱে মিলি গ্ৰুপ ফটো এখন ধৰি ৰখাৰ। আমি সাজু হোৱাৰ আগতেই পুথা ধুনীয়াকৈ পঞ্জাৰী চোলা-চুৰীয়া পিন্ধি সাজু হৈছিল। গ্ৰুপ ফটোখন দেখাত খুব ভাল হৈছিল। কিন্তু পুথাই শেষত আকৌ নাতিনীকেইজনী মানে হ'ব-বা, ধুন আৰু মোৰ লগত বেলেগকৈ ফটো একপি উঠাবলৈ ইচ্ছা কৰিলে। এনাইক বাৰে বাৰে কৈ থাকিল- “ইহঁত তিনিজনীৰ ফটোখন ভালকৈ বন্ধোৱাই থ'ব

লাগিব”।

যোৱা কেইবছৰৰ পৰা এনাই-পুথা দুয়ো চিকিৎসাৰ বাবে ডিব্ৰুগড়ৰত আহি থাকিব ল'গা হৈছিল। তেতিয়া মই যিমান পাৰোঁ তেওঁলোকৰ স্বাস্থ্য যত্ন ল'বলৈ চেষ্টা কৰিছিলো। এনাই-পুথা একেলগে থাকিলে দিনটো দুয়ো খুটখাট লাগিয়ে থাকে। পুথাই নিজে কৰিব পৰা কামটোও এনাইৰ হতুৱাই কৰাই ভাল পায়। এনিয়েও মুখৰ ভিতৰতে ভোৰভোৰায়, কেতিয়াবা গালি পাৰি হ'লেও কামটো কৰি দিয়ে। কিন্তু কোনো হেলা নকৰাকৈ পুথাৰ দীঘলীয়া দৰৱৰ লিপ্তখনৰ এটাও দৰৱ তেওঁক খুৱাবলৈ নাপাহৰে। কেতিয়াবা এনাই অকলে ডিব্ৰুগড়লৈ আহিলে পুথাই দিনটো ফ'ৰ্ম কৰি কৰি ত'ত নাপায়। আমিও কথাবোৰ মন কৰি মনে মনে হাঁহি থাকো। যুগ্ম জীৱন আৰম্ভ কৰি ৬২ বছৰ একেলগে থকা সৌভাগ্য সকলোৰে নাথাকে। তেওঁলোকৰ মাজৰ এই মৰমবোৰ, সকলোৰে প্ৰতি থকা অকৃত্ৰিম ভালপোৱাবোৰ যেন সদায় এনেকৈয়ে থাকক।

## টান

দণ্ডিধৰ বৰগোহাঞিঃ (মুদুল)

২০২৫ চনৰ জুন মাহৰ কোনোবা এটা দুপৰীয়া, দিনটো আছিল অতিপাত গৰম। বিশ্ব উষ্ণায়ণৰ বাবে ক্ৰমবৰ্দ্ধিত পৃথিবীৰ তাপমাত্ৰা পৰিবৰ্তনৰ ফলতেই হওক বা তথাকথিত মানৱ সভ্যতাৰ অবিবেচক কৰ্ম আৰু জিঘাংসাৰ ফলত প্ৰকৃতিৰ সেউজ পৰিবেশ টুটি অহাৰ বাবেই সৃষ্টি হোৱা উৎকত গৰমৰ পৰা পৰিত্ৰাণ বিচাৰি চোতালৰ আগৰ বাঁহজোপাৰ তলত বহি থাকোঁতেই জেপত থকা ম'বাইল ফোনটোৱে ৰিং কৰাত উঠাই লৈ ডাঙৰ বাইদেউৰ নামটো স্ত্ৰীণত দেখি বিচিভ কৰাৰ লগে লগেই আমাৰ ডাঙৰ বাইদেউ বগীতৰা ওৰফে বীনা বৰগোহাঞিঃ বৰুৱাৰ চিৰাচৰিত কণ্ঠস্বৰটো ভাহি আহিল 'কি কৰিছ' মই বোলো ৰাখিছে ঈশ্বৰে! বাইদেউৱে আমাৰ খবৰ লৈ ভাল-বেয়া, সুখ-দুখ, খেতি-বাটি আৰু বহুতো কথা সুধিলে। এনেদৰে কিছুপৰ কথা-বতৰা বিনিময় কৰাৰ পাচত মোক জানিবলৈ দিলে যে ভিনিয়েৰ অৰ্থাৎ ডাঙৰ ভিনিদেউ (ড० হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা)ৰ কেইজনমান স্থানীয় গুণমুগ্ধই লগ লাগি ভাল সিদ্ধান্ত এটা কৰি লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাৰ সৌজন্যত তেখেতৰ জীৱনগাঁথাৰ ওপৰত 'সম্বৰ্দ্ধনা গ্ৰন্থ' এখন প্ৰকাশৰ যো-যা কৰিছে। তাতে তই পাবিলে ভিনিয়েৰৰ বিষয়ে কিবা এটা লিখিবি। ইফালে মই লিখা-মেলাত বৰ কেঁচা বুলি বাইদেউৱে জানিও মোক কিয় একলম লিখিবলৈ ক'লে, তাক লৈহে আচৰিত হৈছোঁ। হয়তো মাজে-সময়ে লক্ষীমপুৰৰ সু-সন্তান স্নানামধ্য সাহিত্যিক শ্ৰদ্ধাৰ ভৰত ৰাজখোৱাদেৱৰ

লগত সাৰথি হৈ মাজে-সময়ে সাহিত্য সভাৰ কামত সঙ্গ দিয়াৰ বাবেই হয়তো মই পাৰিষম বুলি লিখনি এটা দিবলৈ ক'লে বুলি ভাবিছোঁ! বাৰু যি কি নহওঁক, ডাঙৰ ভিনিদেউৰ বিষয়ে যেতিয়া তেখেতৰ সম্পৰ্কে জনা কথা কিছুমানকে সজাই লৈ দুটাশাৰী লিখিবলৈ মৰসাহ এটা কৰি এদিন কাগজ কলম উলিয়াই ললোঁ। মই অবশ্যে যেতিয়াই কাগজ-কলম ধৰি মোজৰ ওচৰলৈ আহোঁ তেতিয়াই এটা শব্দই আমনি কৰিবলৈ ধৰিলে, সেই শব্দটো হৈছে 'টান'। মানে লিখা কামটো বৰ টান। দৰাচলতে কঠিন অৰ্থ বহন কৰা শব্দটো চকুৰ আগত ভুমুকি মৰাৰ লগে লগেই স্তব্ধ হৈ পৰে মোৰ হাতৰ কলমটো। তাতে ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ দৰে সাগৰ সদৃশ ব্যক্তিত্বৰে ভৰপূৰ এগৰাকী ব্যক্তিৰ জীৱনশৈলীৰ বিশ্লেষণ মোৰ দৰে নগণ্য এজনে কিদৰে কৰিব পাৰোঁ! সাৰোঁবিব নজনা প্ৰাণী এটাই বিশাল সাগৰৰ বুকুলৈ নামিবলৈ সাহস কৰে জানো! এনেদৰে বহুবলিৰ অন্তত ভাবি লৈ লিখোঁ বুলি দুঃসাহস কৰিলো।

মই জানো যে, অসমৰ বহু ভাল ভাল সাহিত্যিকৰ কলমেৰে ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ পাণ্ডিত্য, ব্যক্তিত্ব, প্ৰশাসনিক দক্ষতা, সাহিত্যিক প্ৰতিভা, চাৰিত্ৰিক গঠন আৰু সামাজিক দায়বদ্ধতাৰ বিষয়ে লিখি মুকুতা বৰষিব। কিন্তু মোৰদৰে অসাহিত্যিকৰ বাবে এই কামটো যে অতি দুৰূহ আৰু বৰ টান কাম! হলেও ডাঙৰ ভিনিদেউ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ আন সকলো দিশৰ পৰা আঁতৰি আহি তেখেতৰ অন্তৰৰ কোমলতা গুণৰ ভিতৰলৈ প্ৰবেশৰ চেষ্টা কৰোঁতেই অন্য এটা টানে মোৰ মগজুত ক্ৰিয়া কৰিলে। তাকে প্ৰকাশ কৰিবলৈ লৈ পাঠক সমাজলৈ মোৰ জীৱনৰ এটা অতি শিহৰণকাৰী আৰু বৰ হাস্যৰসৰ ঘটনা লিখনিৰ মাজলৈ টানি আনি মোৰ প্ৰবন্ধটোৰ শিৰোনাম দিলোঁ 'টান'।

সেই দিনটো আছিল আনুমানিক ১৯৭০ চনৰ বহাগ মাহৰ দুপৰীয়া। সেইদিনা প্ৰখৰ ব'দ আছিল। মই তেতিয়া দ্বিতীয়মান শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰ। তেতিয়া মোৰ বাইদেউহঁতৰ ইজনীৰকোলাৰ পৰা সিজনীকোলালৈ বাগৰি ফুৰা বয়স। ভিনিদেউ আমাৰ ঘৰলৈ আহিলে মই দৌৰি গৈ কোলাত জপিয়াই উঠা এটা অভ্যাস। সকলোৰে হয়তো অনুমান কৰিব পাৰিছে যে তেতিয়া মই কিমান সৰু। সেইদিনা

শুভ্ৰ চোলা-চুৰীয়া পৰিধান কৰি বাইচাইকেলখন লৈ ভিনদেউ যেতিয়া আমাৰ ঘৰলৈ আহিছিল, তেতিয়া ঠিক গধূলি হৈছিল। সেইদিনাও মই আগৰ দৰেই অভ্যাগতৰ কোঁচত বহি বহু সময় পাৰ কৰিলোঁ। ডাঙৰ বাইদেউ বগীতৰাক বাদ দি আমাৰ পৰিয়ালৰ ন-টি সদস্যৰ সৈতে অভ্যাগতৰ লগত হাঁহৰ মঙহৰে ৰাতিৰ ভাতমুঠি খাই বিচনাত উঠিলো যদিও এটা সিদ্ধান্ত মনতে ঠিৰাং কৰি বহুদেৰি টোপনি যোৱা নাছিলো। সিদ্ধান্তটো ব্যক্ত কৰিবলৈকে আই বিচনালৈ অহালে বাট চালো। সকলো কাম শেষ কৰি বাচন-বৰ্তন সামৰি বিচনালৈ অহাত মই আইৰ বুকুৰ মাজলৈ সোমাই লাহেকৈ ক'লো, কালিলৈ ভিনদেউৰ লগত ময়ো যাম। সৰ্হাৰি নাপালো যদিও পিছ মুহূৰ্ততে নিদ্ৰাত ঢলি পৰিলো। পিছদিনা পুৱাই ভিনদেউ চাহ-জলপান খাই ঘৰলৈ যাবলৈ ওলাল। ময়ো মোৰ সিদ্ধান্ত সলনি নকৰিলো। ঠিৰাং কৰিলো যে মই ঘৰৰ পৰা কিছুদূৰ বাট আগবাঢ়ি গৈ ভিনদেউক বাটত লগ ধৰি চাইকেলত উঠি গুচি যাম। কিন্তু 'ভবা কথা নহয় সিদ্ধি বাটত আছে কণা বিধি'! যি বাটেৰে খোজ ললো, সেই বাটেৰে ভিনদেউ নাহি অন্য বাটেৰে বাট বুলিলে। মই দুহমনা হৈ কৰ'বাত হ'লেও লগ পামেই বুলি মোৰ পদযাত্ৰাৰ গতিবেগ বঢ়াই দিলো। ইতিমধ্যে প্ৰায় ছয়/সাত কিলোমিটাৰ অতিক্ৰম কৰিলো আৰু বাৰে বাৰে পিছলৈ ঘূৰি চাই পুনৰ আগলৈ খোজ দিওঁ। চাওঁতে চাওঁতে বহাগৰ বেলিটোৱে মূৰৰ ওপৰত অৱস্থান কৰিছিলহি। এসময়ত মই ভিনদেউক লগ পাম বুলি কদম যোহটীয়া গৌহাই গাঁৱৰ পৰা খোজ কাঢ়ি আহি আহি প্ৰায় দহ কিলোমিটাৰ অতিক্ৰম কৰি লক্ষীমপুৰ নগৰৰ প্ৰথম মাজ মজিয়াত ভৰি দিলোহি। সেই সময়ত নগৰৰ ব্যস্ততা বাঢ়িছিল যদিও তেতিয়া আজিৰ দৰে বৰ ভীৰ নাছিল। ডাঙৰ ডাঙৰ উখ ঘৰ-দুৱাৰ, দোকান-পোহাৰো তেনেই নগণ্য আছিল। যাত্ৰাপথৰ সম্পূৰ্ণ জ্ঞান নথকাৰ বাবেই মই ছাগে ভুল পথেৰে আগবাঢ়িছিলো। পথৰ সম্যক জ্ঞান নাছিল যদিও আইৰ লগত আগেয়ে আহোঁতে নগৰৰ মাজেৰে পাৰ হওঁতে এঠাইত বাওঁ দিশেৰে যে যাব লাগে, সেই অনুমানটো কিন্তু মোৰ মনত আছিল। পূৰ্বৰ ধাৰণা মতেই এটা শিল-বালিৰে নিৰ্মিত পথেৰে খোজ দিলো। তেতিয়ালৈ ভোকে-গিয়াহে মোৰ শৰীৰ জৰ্জৰিত।

পদযাত্ৰাৰ গতি মাজে মাজে মন্থৰ হৈছিল যদিও যি কোমলতাৰ টানে মোক টানি নিছিলে, যাৰবাবে বাটত ক'তো থমকি ৰোৱা নাছিলো। তেনেদৰে কিছু দূৰ আগুৱাই যোৱাৰ পাছত এটি চাং বঙলা দেখিহে মই দোধোৰ মোধোৰ অবস্থাত পৰিলো। আগতে আই আৰু বাইহঁতৰ লগত অহা-যোৱা কৰোঁতে কেতিয়াও সেই বঙলাটো দেখা নাছিলো। অঃ এতিয়া কি হ'ব বুলি কিছু দূৰ যোৱাৰ পাচত মোৰ পুলুক-পালক অবস্থাটো দেখি দুজনমান ব্যক্তি আহি কিছু প্ৰশ্ন কৰাত আৰু সকলো উত্তৰ সঠিক নোহোৱাৰ বাবে, ওচৰৰে এখন সন্ধান্ত ব্যক্তিৰ ঘৰলৈ সোমোৱাই নিলে। মোৰ অবস্থাটো দেখি ঘৰটোৰ গৃহিণীগৰাকীয়ে বৰ মৰমেৰে পিচফালৰ দমকলটো মাৰি হাত-ভৰি ধুৱাই ভিতৰলৈ আনি মৰমেৰে সকলো কথা এফালৰ পৰা সুধি গ'ল। নাম, ধাম, পঢ়া-শুনা আদি কোৱাৰ পাচত ক'লে যাবলৈ আহিছিলো বুলি সোধাত মই সঠিক ঠিকনা দিব নোৱাৰিলো। কাৰণ তেতিয়ালৈকে ভিনদেউৰ নাম আৰু সম্পূৰ্ণ ঠিকনা মই জনাই নাছিলো। কেৱল কৈছিলো ভিনদেউৰ ঘৰলৈ যাম। তাৰ মাজতে পকাঠেকেৰা যেন চেহেৰাৰ গৃহস্থজনে আই গৰাকীক উদ্দেশ্যি কোৱা শুনিলো, 'আছে যদি ভাত কেইটামান কনমানিটোক দিয়া'। ইতিমধ্যে তেখেতসকলৰ দুপৰীয়াৰ আহাৰ গ্ৰহণ কাৰ্য শেষ হৈছিল চাগে! আইগৰাকী খুবেই মৰমীয়াল যেন অনুমান হ'ল। লগে লগে আয়ে কাঁহৰ কাঁহী এখনত ৰৈ যোৱা ভাত কেইটামান বাটি এটাত দাইল অকনমান আৰু ভাতৰ কাষতে ঢেকীয়া শাকৰ ভাজিৰে মজিয়াত পীৰা এখন পাৰি দি ভাত খাবলৈ দিলে। ইফালে প্ৰখৰ ৰ'দত দহ-বাৰ কিলোমিটাৰ খোজ কাঢ়ি যোৱাত মোৰ কণমানি ভৰি দুখন কিছু ফুলি উঠিছিল। কাষতে বহি আইগৰাকীয়ে মোৰ ভৰি দুটা মোহাৰি মোহাৰি ঢেকীয়া ভাজিকণৰ ওপৰতে গুলনেমু এটুকুৰা চেপি খাবলৈ দিলে। সেয়ে চাগে মই তেতিয়াৰ পৰাই ঢেকীয়া ভাজি পালেই গুলনেমুৰ ৰস অকনমান খাবলৈ ভাল পোৱা হ'লো। সেই অভ্যাস মোৰ আজিও আছে। কাৰণ সেই সোৱাদ আজিও পাহৰিব পৰা নাই। হয়তো সেই অভিজ্ঞতা মোৰ আমৃত্যু মনত থাকিব। কিয়নো তেজ-মণ্ডহৰ সম্পৰ্ক নাথাকিলেও আহিছিল মাতৃ স্নেহৰ আকুলতাৰে বান্ধিব পৰা এগৰাকী মাতৃৰ স্নেহ দেখা পাইছিলোঁ।

নাজানো আজিৰ বাস্তৱবাদী সমাজত সেই বিৰল মাতৃগৰাকীৰ দৰে হৃদয়ত নিজ পুত্ৰৰ বাদেও আনৰ পুত্ৰৰ বাবে স্নেহভৰা মমতাময়ী নাবী আছেনে নাই! যিকি নহওক, অতি তৃপ্তিৰে মই ভাতমুঠি খাই তেখেতসকলৰ বিচনাতে ঢলি পৰিলো। ভাগৰত বহুসময় যোৰ নিদ্ৰাত পাৰ কৰিলোঁ। যেতিয়া সাৰ পালো বহাগৰ বেলিটোৱে পশ্চিম আকাশত অৱস্থান কৰিছিলে। অতি ভদ্ৰ ৰুচিত গৃহস্থগৰাকীয়ে মোৰ ঠিকানা অথবা ভিনদেউৰ ঠিকনা আদি একো উৰাহদিহ নাপাই, মোক পুলিচ থানাতে চমজাই দিয়াৰ সিদ্ধান্ত কৰি লক্ষীমপুৰ সদৰ থানাতে যাবলৈ ওলালে। তেনে সময়তে ত্ৰাণকৰ্ত্তা ৰূপে সেই মুহূৰ্ত্ত আবিৰ্ভৱ হ'লহি বগলীজানৰ যমুনা মাহীৰ পুত্ৰ তুলন খনিকৰ। তুলন আহিছিল ওচৰৰে এঘৰ মানুহৰ ঘৰলৈ। ঘনুক-ঘানাককৈ খবৰটো অঞ্চলটোত বিয়পি পৰাত পলৰীয়া ল'ৰাটো চাবলৈ তাত সিও উপস্থিত হ'লহি। সি মোক দেখিয়েই চিনি পাই গৃহস্থক ক'লে, এইটো আমাৰেই ল'ৰা। মই তাক ভালদৰে জানো, মিছাতে পুলিচত দিব নালাগে। ময়েই তাক ঘৰলৈ ওভতাই লৈ যাওঁ। কিন্তু মই নাচোৰবান্দা, কাৰণ মই ভিনদেউৰ ঘৰলৈহে যাম। উপায়হীন হৈ বাইচাইকেলৰ ফ্ৰেম মানে লোহাডালতে বহোবাই আজাদ বাঁহপাতি অভিমুখে তুলনে পেডেল ঘূৰালে। প্ৰায় আঠমাইল পথ অতিক্ৰমি সন্ধ্যা সাজ লগাৰ পৰত মোৰ হেপাহৰ গন্তব্যস্থানত উপস্থিত কৰালৈকে আৰু ঠিক ভিনদেউ ঘূৰি গৈ সেই সময়তে ঘৰত উপস্থিত হোৱাৰ পাচত। একেটা ভাঁজতে চাইকেলত ইমান দূৰ বহি যোৱাত মোৰ ভৰি এখন বিনবিনোৱাৰ ফলত এপাট হাবাইচেণ্ডল বাটতে ক'তনো পৰি গ'ল গমকে নাপালো। অন্যহাতে আজিৰ দৰে যোগাযোগৰ সু ব্যৱস্থা নথকাত, সহজতে গাড়ী-মটৰ, ভুটভুতি অথবা মটৰ বাইক আদিৰ সুবিধা নথকা সময়ত গাওঁখনত মাত্ৰ এখন বা দুখন বাইচাইকেল থকা দিনত বাতিপুৱাই হেৰুৱা ল'ৰাটো বিচাৰিবলৈ ঘৰখনৰ পৰিস্থিতি কেনে হ'বপাৰে; পাঠক সমাজে সহজে অনুমান কৰিব পাৰিছেচাগৈ! নাজানো মোৰ বাইদেউ-ভিনদেউৰ প্ৰতি এই হেঁপাহ কিহৰ আৰু ইমান দুৰ্বাৰ টান কিয় আছিল বা যি টান আজিও আছে।

এইখিনিতে উনুকিয়াই থওঁ যে ডেকাকালতহে মই চিনি পাইছিলো

চকুৰাখনা পথৰ সিদ্ধেশ্বৰ গগৈদেৱৰ সেই চাং বঙলাটো। অথাৎ সৰু কালত মই বাট হেৰুৱাই আশ্ৰয় পোৱা ঘৰখন আছিল চেতিয়া গাঁৱৰ এখন প্ৰখ্যাত লোকৰ ঘৰ। যিখন সিদ্ধেশ্বৰ মাষ্টৰৰ ঘৰ আজিও মোৰ অতি চিনাকি আৰু আপোন এখন ঘৰ।

ড० হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ পাণ্ডিত্য, ব্যক্তিত্ব, সামাজিক, সাহিত্য কৰ্ম আৰু প্ৰশাসনিক, প্ৰমূল্যবোধৰ বিষয়ে মই আজি একো নিলিখিলেও ইয়াত এটা কথা লিখিবই লাগিব। সেইটোৱেই হ'ল তেখেতৰ দায়িত্ববোধ। আমাৰ সমাজত এঘাৰ কথা আছে, 'বৰজোঁৰাই বৰপো সমান'। তেখেত আমাৰ পৰিয়ালৰ বৰ জোঁৰাই হোৱাৰ বাবেই তীক্ষ্ণ মেধাবী মোৰ জ্যেষ্ঠভাতৃ ক্ষেত্ৰধৰ বৰগোহাঞিক উত্তৰ লক্ষ্মীমপুৰ মহাবিদ্যালয়ত বিজ্ঞানৰ স্নাতক পাঠ্যক্রমত নামভৰ্তি কৰাই শিক্ষিত কৰাৰ প্ৰয়াস, স্নেহলতা বাইদেউক শিক্ষিত কৰি আজাদ লখিমী বুনিয়াদী বিদ্যালয়ৰ শিক্ষয়ত্ৰী হিচাবে সংস্থাপিত কৰা, সংহত শিশু উন্নয়ন প্ৰকল্প বিয়া(CDPO) হিচাপে কবিতাকুঞ্জ বাইদেউক শিক্ষা-দীক্ষাৰে যোগ্য কৰি তোলা, নাৰ্চিং কেন্দ্ৰৰ অধ্যক্ষা কুসুমঞ্জৰী বাইদেউক নিজৰ ঘৰতে ৰাখি আজাদ উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ত পঢ়োৱাই যথাযথ শিক্ষা প্ৰদান কৰা, বাণিজ্য স্নাতক অমিয়াক বাইদেউক নিজৰ তত্ত্বাবধানত ৰাখি শিক্ষয়ত্ৰী পদত মকৰল হোৱাকৈ যোগ্য কৰি তোলাৰ ওপৰিও এই অভাজনক মেট্ৰিক উত্তীৰ্ণ হোৱাৰ পাচতেই কোনো আগতীয়া ইংগিত নিদিয়াকৈ যোৰহাট প্ৰিন্স অফ ওবেলচ্ কাৰিকৰী শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠানৰ প্ৰ-পত্ৰ সংগ্ৰহ কৰি নামভৰ্তি কৰি পঢ়াৰ সুবিধা কৰি দিয়াৰ বাবে মই নিজেও সম্প্ৰতি 'অসম শক্তি বিতৰণ কোম্পানী লিমিটেড'ৰ পৰা উপ-প্ৰবন্ধক হিচাপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰি অবসৰ গ্ৰহণ কৰিছো। তেখেতে আমাৰ ঘৰখনৰ বৰপুত্ৰৰ দৰে দায়িত্ব পালন কৰি আমাৰ পৰিয়ালটো সমাজৰ আগত এটা শিক্ষিত পৰিয়াল হিচাবে পৰিচয় দিব পৰা কৰি তুলিলে। তেখেতে কেবল আমাৰ পৰিয়ালটোৱেই নহয়, বৰঞ্চ তিনিদেউৰ নিজৰ ভাগিন, ভতিজা আৰু সমগ্ৰ জিলাখনৰ কত কিমান পৰিয়ালৰ সন্তানক উচ্চ শিক্ষাৰ পথ দেখুৱালে তাৰ সীমা-সংখ্যা নাই। এটা কথা অনস্বীকাৰ্য যে এই স্বনামধন্য ব্যক্তিগৰাকীৰ

সকলো সুকৰ্মৰ আঁৰত আছে আমাৰ ডাঙৰ বাইদেউ বীনা বৰগোহাঞি বৰুৱা উৰফে বগীতৰা। যাৰ বলিষ্ঠ হাতেৰে আনকি ভিনদেউৰ স্নাতকোত্তৰ পৰা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ সৰ্বোচ্চ ডিগ্ৰী 'ডক্টৰেট' আহৰণ কৰালৈকে অশেষ কষ্ট আৰু ত্যাগ স্বীকাৰ কৰিছিল। লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰতিষ্ঠাপক উপাধ্যক্ষ তথা অধ্যক্ষ হিচাপে অৱসৰ গ্ৰহণ কৰা ভিনদেও আৰু অৱসৰপ্ৰাপ্ত শিক্ষয়ত্ৰী বগীতৰা বাইদেউ, এই দুই মিলন সত্ৰা লক্ষীমপুৰ জিলাৰ বাবে আদৰ্শ আৰু স্মৰণীয় হৈ ৰওক।

ড० হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা এগৰাকী কোমল হৃদয়ৰ লোক। যাৰ হৃদয়ত আছে অলেখ মৰম। সেইকথা বিশেষকৈ লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা সুখ্যাতিৰে স্নাতক হৈ ওলাই যোৱাসকলৰ ভিতৰত যিসকলে নিচেই ওচৰৰ পৰা তেখেতক পাইছিলো বা নিকট সানিধ্যলৈ আহিছিলো, তেওঁলোকে ভালদৰে জানিব। কমাৰ্চ কলেজত 'ঠাঙাল জেনেৰেল' নামে খ্যাত ভাইচ্ প্ৰিঞ্চিপালৰ কঠোৰ অবয়বটোৰ মাজত যে কিমান মৰমৰ, কিমান কোমলতা আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ প্ৰতি মৰমৰ টান সজীৱ হৈ থাকে, সেই কথা তেওঁলোকৰ নিশ্চয়কৈ মনত থাকিব। শেষত, দুয়োৰে সুস্বাস্থ্য কামনা কৰিলো।

## দেউতা আমাৰ জীৱনৰ আধাৰ, সঞ্জীৱনী শিৰা

বাগদেৱী বৰুৱা দাবি

দেউতাৰ ডেউকাৰ উন্নত জীৱনৰ সবহুখিনি সময় অতিবাহিত কৰিবলৈ পাই ধন্য মানিছোঁ। এইখিনি সৌভাগ্যৰ বাবে পৰমপিতা পৰমেশ্বৰক শতকোটি প্ৰণাম জনাইছোঁ। মই ঘৰখনৰ প্ৰথম সন্তান বুলি মৰম-আদৰ-যত্ন বেছি পাইছোঁ সেয়া নিশ্চিত। তাৰ বিপৰীতে মোৰ পৰা ঘৰখনৰ প্ৰত্যাশাও বেছি হোৱাটো স্বাভাৱিক। কিমান পাইছোঁ আৰু কিমান প্ৰতিদান দিব পাৰিছোঁ, এই তুলাচনীৰ পৰা আৰ্ত্তৰিহে আমি জীৱনটো আঙুৰাই নিব লাগে বুলি মই বিবেচনা কৰোঁ। পিতৃ-মাতৃৰ দায়িত্বখিনি জন্মদাতা হিচাপে মা-দেউতাই নিষ্ঠাৰে পালন কৰা দেখিছোঁ। যিহেতু মানুহৰ আশা আকাংক্ষাৰ নিৰ্দিষ্ট সীমা নাথাকে অৱশ্যে সেয়ে আমি কি হ'ব পাৰিলো বা কি কৰিছোঁ নিশ্চিতভাৱেই তেওঁলোকে আশা কৰামতে বহুত কম। যিটো দুৰুহ তাৰ কাৰণে হুমুনিয়াহ কাঢ়ি লাভ নাই। নতৰিহে স্বীকাৰ কৰোঁ। বহুক্ষেত্ৰত নিজৰ অপাৰগতাৰ আৰু অজ্ঞতাৰ কথাওঁ মানি লবলৈ বাধ্য হওঁ।

সৰুৰেপৰা দেখিছোঁ দেউতাৰ খোজৰ তীব্ৰ গতি আৰু কৰ্মস্পৃহা সমান্তৰাল। তেখেতৰ লগত গ'লে আমি দৌৰি যোৱাৰ দৰেই যাওঁ। তেখেতৰ কৰ্মৰাজীৰে যি ব্যক্তিত্ব গঢ়িলে, সেই ক্ষেত্ৰতো আমি বহু যোজনৰ পাছ পৰি ৰ'লো। তেখেত সকলো সময়তেই সক্ৰিয়, উদ্যমী আৰু আত্মবিশ্বাসী।

দেউতাক আমি দিনৰভাগত ঘৰত বহুত কম সময়হে লগ পাইছিলো।

মনত আছে সন্ধ্যাৰ আগতে দেউতা ঘৰলৈ আহিলে আমি হাত-ভৰি ধুই পঢ়া টেবুলত বহিব লাগে। পঢ়িব লাগে কাৰণেই বেছি দেৰিকৈ আহিলে ভাল পাইছিলো। এই কথাও মনত আছে যে চাইকেলৰ হেণ্ডেলত ওলমাই অনা বজাৰ কৰা মোনাটোত আমাৰ প্ৰয়োজনীয় আৰু আকাংক্ষিত বস্তুবোৰ পাবৰ কাৰণে দেউতা কেতিয়া আহিব বুলি অধীৰ আগহেৰে গধূলি বাট চাইছিলো। চাইকেলৰ ফ্ৰেমত গাৰু এটা বান্ধি আমাক বছৰাই কদমৰ এনাই-পুখাৰ ঘৰলৈ লৈ যোৱাৰ স্মৃতিবোৰ বৰ মধুৰ। সোনালী শৈশৱৰ আবেগ ভৰা স্মৃতি অনেক আছে যেনে নবজ্যোতি বঙ্গমঞ্চত বাস নৃত্যৰ আখৰালৈ মোক অনা নিয়া কৰা, প্ৰাইমেৰী বৃত্তি পৰীক্ষা দিবলৈ টাউনলৈ লৈ যোৱা, বেমাৰ হ'লে আজাদৰ ডিচপেন্‌চেৰীলৈ নিয়া, স্কুটাৰত বছৰাই কলেজলৈ নিয়া, গাঁড়ৰ ছবি থকা ৰঙা বাছত বহি যোৰহাটৰ পৰা শিৱসাগৰলৈ যোৱা, অৱধ আছাম ট্ৰেইনত বহি দিল্লীলৈ যোৱা, লীলাবাৰী বিমানবন্দৰ পৰা যোৰহাটৰ ৰৰৈয়া বিমানকোঠলৈ বাৰ মিনিটৰ আকাশী যানত ভ্ৰমণৰ অভিজ্ঞতা। দেউতাৰ চাইকেলখন পালেই ফ্ৰেমত উলমি তলত ভৰিটো পাৰ কৰি চলাবলৈ শিকাৰ মাদকতাবোৰ দামী গাড়ী এখনত উঠাতকৈ বহুত বেছি। মোৰ মনত পৰে ঠাণ্ডাৰ দিনত দেউতা ৰাতিপুৱা আমি শুই থাকোঁতেই ওলাই যায়, আৰু সাতটামান বজাত মোনাত সৰু ডাঙৰ বিভিন্ন মাছ এসোপা লৈ উভতি আহে। মায়ে ভাত, দাইল, আঞ্জা বান্ধি সাজু কৰি থয় আৰু দেউতাই গাটো ধুই ভাত খাই নটা বজাৰ আগতেই চাইকেল লৈ দিনটোৰ কাৰণে ওলাই যায় আৰু গধূলি কেতিয়াবা সোনকালে কেতিয়াবা দুভাগ ৰাতি আমি শুৱাৰ পাছত ঘৰলৈ আহে। মায়ে উণৰ চুৱেটাৰ গুঠি গুঠি দেউতা অহালৈ অপেক্ষা কৰি থাকে। মায়ে কোৱা শুনিছিলো, দেউতা কলেজলৈ গৈছে, স্কুললৈ গৈছে, সমবায়লৈ গৈছে, মিটিঙলৈ গৈছে, ডিব্ৰুগড়লৈ গৈছে, গুৱাহাটীলৈ গৈছে। মনতে ভাবিছিলো দেউতাৰহে ভাল ইমান ঘূৰি ফুৰিবলৈ পায়! দেউতা ঘৰত নাই মানে মইও স্বাধীন মনেৰে পঢ়িব লগা নোহোৱাকৈ থাকিবলৈ সুযোগ পাব। আই (আইতা) বুঢ়া দেউতা (ককাদেউতা), সৰু পেহী, মা, বৰদেউতা, বৰমা ঘৰৰ বাইদেউহঁতৰ লগত আৰু গাঁৱৰ সমনীয়াহঁতৰ লগত খেলি স্কুল লৈ যোৱা,

গাওঁখনৰ, পথাৰখনৰ ইমূৰৰপৰা সিমূৰলৈকে ঘূৰি ফুৰি খালে-ডোঙে মাছ ধৰি ঘৰৰ সন্মুখৰ বুঢ়ী নৈত (জানটোত) সাঁতুৰি এনেই সময়বোৰ পাৰ কৰিছিলো। দেউতাৰ পৰা মোলৈ অহা এটা গুণ হ'ল, মই ফুৰি ভাল পাওঁ, মানে মই বৰ ভ্ৰমণ প্ৰিয়াসী। এনাই-পুথা, মামা-মাহীহঁতৰ ঘৰলৈ যাবলৈ খুউৰ ভাল পাইছিলো। কাৰণ, তেওঁলোকে মোক বহুত মৰম কৰিছিল। আজাদ হাইস্কুলত পঞ্চম শ্ৰেণীত নামভৰ্তি কৰাৰ পাছত মোৰ ঘূৰাৰ পৰিসৰটো বাঢ়ি বংপুৰীয়া বৰচৰীয়াৰ গাওঁ পৰা অতিক্ৰম কৰি শ'লমাৰি, দগাতি, যোৰহটীয়া, গোহাঁইটেকেলা, ৰাজখোৱা গাওঁ, তেলাহী বাস্তো, আজাদ পাৰহে আঠাকটীয়া গড়েহুগা পাইছিলোঁগৈ। ককাদেউতাই যাগৰৰ পাৰৰ বৰচাপৰিত পামত থাকি খেতি কৰিছিল। কুঁহিয়াৰ, মাহ, তিল, সৰিয়হ, আলু, কচু, ধপাঁত এইবোৰ খেতিৰ কথা মোৰ মনত আছে। এখন গৰুগাড়ীও আমাৰ ঘৰত আছিল আৰু তাৰ চকাকেইটা বহুত দিনলৈকে ভড়ালৰ গাধৰিতে আছিল। হাল বাবলৈ গাড়ী টানিবলৈ ম'হ এহাল আছিল আৰু সেইকেইটা চাবলৈ দধি ককাইদেউ বনকৰা হিচাপে আছিল। মুগা চোমনীত মুগা পুহিছিল আৰু পকা মুগা পলুবোৰ চোম গছৰ গাত বগাই তললৈ নামি অহা দৃশ্য এটা মোৰ আজিও মনত পৰে। মই ভণ্ডি (নিৰ্মালী) আৰু ডাঙৰ ভাইটী (ৰুবুল) আমিকেইটা যৌথ পৰিয়ালত জন্ম হোৱা। বৰদেউতা পূৰ্ণনন্দ কোৱঁৰৰ ঘৰৰ পৰা আমি নতুনকৈ সজা বেলেগ ঘৰলৈ আহিলো ১৯৭১ চনৰ ডিচেম্বৰত মাহৰ (আঘোণ মাহ)। ঘৰ লোৱা দিনাই ভণ্ডি নিৰ্মালিক কদমৰ ডাঙৰ মামাই (গোৰামামা) চাইকেলৰ ফ্ৰেমত গাৰু এটা বান্ধি আমাৰ ঘৰলৈ লৈ আনিছিল। এৰাতি থাকি ঘৰ লোৱা সবাৰ পাছৰ দিনা ভণ্ডিক থৈ মোক এনাইৰ ঘৰলৈ লৈ গৈছিল। ভণ্ডিক এনাই-পুথাৰ ঘৰতেই স্কুলত নামভৰ্তি কৰি দিছিল। ১৯৭২ চনৰ জুলাই মাহত আজাদ অঞ্চলত বানপানী হয়। সোমদিৰি নৈৰ মাথাউৰি ভাঙি গাওঁ পথাৰ মহতিয়াই আহি পি. ডব্লিউ. ডি. পথটো এছোৱা ভাঙি নিলে। বাৰীত পানী সোমাই ঘৰৰ ভেঁটি তল গৈছিল। আমাৰ নতুনকৈ বনোৱা ঘৰৰ ভেঁটিটোত ভৰি থব নোৱাৰাকৈ গেলগেলিয়া বোকা হ'ল। আমাৰ পৰিয়ালটোক নাওবাই পাছফালৰ পথাৰেদি

দগাতি গাওঁ পাৰ হৈ শ্ৰীশ্ৰী দহঘৰীয়া সত্ৰৰ গোঁসাই ভোলানাথ মহন্ত আতাৰ ঘৰলৈ লৈ গৈছিল। তাতে আমি ভাত-পানী খাই পিছত নকাড়ীত থকা চেনী পুথাদেউ (চেনীৰাম বৰগোহাঁই) ঘৰত দহ-বাৰ দিন থাকিলো। সেইজন পুথাদেউৰ ঘৰত ছজনী মাহী আছিল। তেওঁলোকৰ মোতকে উপা আৰু শিখা মাহী মোৰ সমনীয়া আছিল। সেই দিনবোৰ পাৰ কৰিছিলো খুঁড়ৰ ফুটিৰ সময় হিচাপে। বানপানী দুৰ্যোগৰ সলনি মোৰ কাৰণে ইমান কেইজনী মাহীৰ লগত সৰু এনাই-পুথাৰ মৰমৰ মাজত থকাৰয়েন সোণালী সুযোগহে আহিছিল। তাৰ কেইদিনমানৰ পাছতে ১৯৭২ চনৰ আগষ্টৰ ২৬ তাৰিখে সৰু ভাইটি দিপুলৰ জন্ম হয়।

ককাদেউতা আৰু আইতাৰ মৰম আৰু আদৰ আছিল আমাৰ কাৰণে স্বৰ্গীয় সুখানুভূতি। ককাদেউতাই মোক কুঁহিপাঠ আৰু ধৰাপাঠ পঢ়োৱা মনত আছে। আইতাই ঘৰৰ কাম আৰু নীতি-নিয়মবোৰ শিকাইছিল। পেহী দুগৰাকীৰ মৰম আৰু আপডাল পোৱাটো মোৰ জীৱনৰ পৰম সৌভাগ্য বুলি ভাৱো। আমাৰ মায়ে ঘৰৰ সকলো দায়িত্ব সুচাৰুৰূপে পালন কৰা কাৰণে দেউতাই কলেজৰ কাম আৰু সমাজৰ কামত আত্মনিয়োগ কৰিব পাৰিছিল। মায়ে স্কুলত পঢ়োৱাৰ উপৰিও চতুৰ্থ শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰ ছাত্ৰী কেইজনমানক বাতিপুৰা ঘৰলৈ মাতি পঢ়াই প্ৰাথমিক স্কুলৰ বৃত্তি পৰীক্ষাৰ কাৰণে সাজু কৰায়। প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ শিক্ষাৰ ভেঁটি সুদৃঢ় হোৱাৰ কৰণে তেওঁলোকে নিজৰ নিজৰ ক্ষেত্ৰখনত সুখ্যাতিৰে আগবাঢ়ে। আমাক বিশেষকৈ মোক আৰু ভক্তি নিৰ্মালীক পঢ়োৱাৰ উপৰিও ঘৰৰ সকলো কাম কৰাইছিল। তাঁত বোৱাৰ পৰা পথাৰত ভুঁই বোৱা, পথাৰত দল ভেটা বান্ধি মাছ ধৰা, ধান দোৱা, ধান মৰা, টেকীত ধান খুন্দা এড়ী পলু, নুনী পলু পোহালৈকে।

ভক্তি নিৰ্মালী আৰু মই গড়েহগা বাহঁপাতি হাইস্কুলত হাইস্কুলীয়া শিক্ষা গ্ৰহণ কৰো। ভাইটি ৰবুল আৰু দিপুলক লক্ষীমপুৰ চৰকাৰী উচ্চতৰ বিদ্যালয়ত নামভৰ্তি কৰে আৰু দেউতাৰ কলেজৰ কামৰ সুবিধা হোৱাকৈ বৰমুৰীয়া গাঁৱতো আমাৰ আন এখন ঘৰ হয়। সেইসময়ৰ পৰাই আমাৰ ঘৰৰ মানুহবোৰ বেছিভাগ সময় আধাখিনি তাত আধাখিনি ইয়াত থকাৰ ব্যৱস্থা আৰম্ভ

হয়। আমাৰ ঘৰটোৰ ছালখন খেৰৰ চাল বেৰবোৰ ইকৰাৰ আৰু তাত মাটিৰে লিপা আছিল। বেৰবোৰৰ ওপৰত চূণ সানিছিল। ককাদেউতা আৰু আই (আইতা) বৃদ্ধ বয়সত থাকিব পৰাকৈ পকাকৈ দুকোঠা সাজি দিব পাৰি দেউতাই সন্তোষ লভিছিল। দেউতাই ককাদেউতাৰ ওচৰত বহুত সমীহ কৰি ভক্তি ভাবেৰে কথা পতা দেখিছিলো। আইয়ে দেউতাক 'সোনটি' বুলি মাতিছিল আৰু ভালৰ ভাল বস্তুটো দেউতালৈ সাঁচি সামৰি ৰাখিছিল। দেউতাইও সকলো সুখ-শান্তি বিচাৰি আনি মাক দেউতাকৰ চৰণত থাপিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। এদিন বাতিপুৰা ছটা মান বজাত জাৰৰ দিনত আইতাৰ লগত জুই শালত বহি আছিলো। সেই সময়টোতে দেউতাই আনদিনাৰ দৰে চাইকেখন লৈ কলেজলৈ ওলাই। চোলাৰ জেপৰ পৰা সাতাইশ শ টকা উলিয়াইলৈ আইতাক দেখুৱাই লৈ ক'লে "তোক এবাৰ চুই চাবলৈহে দিছে ইমান টকা কাহানিও হাতত লৈ পোৱা নাই নহয়।" মোৰ আজিও মনত আছে এহেজাৰ টকীয়া দুখন আৰু এশটকীয়া সাতখন হাতত লৈ আইৰ সন্তোষিত হাঁহি ভৰা মুখখন আইতাই টকাখিনি পূণৰ দেউতাক ঘূৰাই দি সন্তুষ্ট হাঁহি মাৰিছিল। মোৰ মনত আছে সেই টকাৰে বৰমুৰীয়া গাঁৱৰ মাটি কণ কিনিছিল। দেউতাই কোৱাও মনত আছে যে "মই লোকৰ মাটিত বৰ্ডিং সাজি থাকি পঢ়া-শুনা কৰিছিলো, মোৰ ল'ৰা-ছোৱালীকেইটোক মাটি কিনি নিজৰ ঘৰ এটা সাজি স্কুল কলেজ পঢ়িবলৈ সুবিধা কৰি দিম।" আৰু ভবাৰ দৰেই এদিন আমাৰ নিজৰ সেই ঘৰখন হৈছিল। আমাৰ ঘৰত কুসুম মাহী থাকে। মাহীয়ে গড়েহগা বাহঁপাতি উচ্চমাধ্যমিক বিদ্যালয়ত পঢ়িছিল। মেট্ৰিক পাছ কৰাৰ পিচত, মাহীক লক্ষীমপুৰ মহাবিদ্যালয়ৰ বিজ্ঞান শাখাত নামভৰ্তি কৰি দিছিল। তাৰ পাছত মাহীদেউ গুৱাহাটী মেডিকেল কলেজৰ ৰিজিয়নেল নাৰ্চিং ইন্সটিটিউটত বি. এচ. চি. নাৰ্চিং পঢ়িছিলগৈ। সৰুপেহী আৰু মাহীৰ ৰুমত মইও শুওঁ। মই মাহীৰ পঢ়া টেবুলত বহি পঢ়িবলৈ সুযোগ বিচাৰি ফুৰিছিলো। মাহী মেট্ৰিক পাছ কৰি আমাৰ ঘৰৰ পৰা গুছি গৈছিল। সেইসময়তে সৰুপেহীকো বিয়া দিলে। মাহী-পেহী দুয়ো নোহোৱা ঘৰখন উকা উকা লাগিছিল। আইৰ বাৰ্ধক্যজনিত অসুখ বিসুখ হৈ থকা হ'ল। বিদেশী বিতাৰণ আন্দোলনৰ যিটো

বছৰত আমি স্কুললৈ নগৈ ঘৰতে বহি আছিলো, সেই বছৰতে আই ঢুকাইছিল। সৰু পেহী পেহাৰ লগত ধুবুৰীত আছিলগৈ। পেহীলৈ মোৰ বৰকৈ মনত পৰিছিল। কাৰণ সৰু পেহী আইৰ নুমলীয়া জীয়েক আছিল আৰু বৰ মৰমৰ আছিল। আই ঢুকোৱাত মোৰ অবুজ অন্তৰে হাহাকাৰ কৰিছিল। খবৰটো পাই কেইদিনমানৰ পাছতে পেহী আহে আৰু আমাৰ লগত কেইবামাহো থাকে। পেহীক আমাৰ লগত থৈ পেহা ধুবুৰীলৈ গুচি গৈছিল। পেহী থকাৰ কাৰণে মোৰ যে কিমান ভাল লাগিছিল। দেউতা আৰু পেহীয়ে 'আই' বুলি মাতে বাবে মইও আইতাক আই বুলি কৈছিলো। আমাৰ আই আৰু বুঢ়া দেউতাৰ ধুতি নতিৰ শিক্ষা বৰ কঠিন আছিল। বুঢ়াদেউতা হৰি নাম ধৰ্মৰ ভকত আছিল। পুৰা-গধূলি নিয়মীয়াকৈ প্ৰাৰ্থনা গৃহত নাম প্ৰসংগ কৰিছিল আৰু কিছু সময় ধ্যানত বহিছিল। নামঘৰৰ ভাগৰতলৈ নিয়মীয়াকৈ গৈছিল। তেখেতৰ কাৰণে আমি সোনকালে গা ধুই কীৰ্তন ঘৰ মচি পৰিস্কাৰ কৰিব লাগিছিল। সদায়েই পঞ্জিকা অনুসৰি কামবোৰ কৰিছিল। আউশী একাদশীত ভাত নাখাইছিলে, হাল কোৰ বাবলৈ নিদিছিল। বৃদ্ধ বয়সলৈকে গছ পুলি ৰোৱা, বাৰী চফা কৰা, শাক-পাচলি লগোৱা ইত্যাদি কৰিছিল। পোহনীয়া জন্তুবোৰ প্ৰতিপালন কৰিছিল আৰু আমাকো পোহনীয়া জন্তুক মৰম কৰিবলৈ আৰু সেইবোৰৰ প্ৰতি সন্ত্ৰাৰ ৰাখিবলৈ শিকাইছিল। গৰু-গাই ঘৰৰ লক্ষী, মৰম কৰিব লাগে, সিহঁতক খাবলৈ দিব লাগে, গোহালি দিনৌ সাৰিব লাগে, গধূলি ম'হ খেদাবলৈ জাগ দিব লাগে আদি ঘৰৰ কাম সকলো কৰিবলৈ দিছিল। সেইদৰে দুখীয়াৰ প্ৰতিও সহানুভূতিশীল হ'বলৈ কৈছিল। 'কিঞ্চিৎ দিবা, কাকো বঞ্চিত নকৰিবা' বুলি সদায় কোৱা শুনিছিলোঁ। আমাৰ বুঢ়া দেউতা বৰ হিচাবী আৰু মিতব্যয়ী আছিল। সেইকাৰণে তেখেতক মানুহে কৃপণ বুলিও কৈছিল। ভৱিষ্যতৰ কাৰণে সাঁচি সামৰি ৰাখিবলৈ শিকাইছিল। ভালৰ ভাল বীজটো কঠিয়াৰ কাৰণে সুৰক্ষিতকৈ ৰাখিবলৈ নাপাহৰিছিল। মূৰত মুগাৰ-পাটৰ পাগ মাৰি লৈ গাত চেলেং চাদৰ মেৰিয়া লৈ নামঘৰলৈ যোৱাৰ দৃশ্যবোৰ মোৰ মানস পটত এতিয়াও ভাহি থাকে। আমাৰ আই দেৱী অন্নপূৰ্ণা স্বৰূপা আছিল। যি ঋণ বুলি কৈছিলো তাকে ৰান্ধি-বাঢ়ি দিছিল। আইয়ে বিধে

বিধে জলপান বনাই কলহ টেকেলি ভৰাই ৰাখিছিল। সেইদৰে মখৰী পেহী আৰু সৰু পেহীও বন্ধাত বৰ পাকৈত আৰু অতিথি শুশ্ৰূষা কৰি বৰ ভাল পায়। এতিয়া দুয়োগৰাকী পেহী ককাল কুঁজা হৈছে যদিও এতিয়াও আলহীক বান্ধি-বাঢ়ি খুৱায়। ডাঙৰ পেহী মখৰী মানুহজনী মোৰ মতে পৃথিৱীৰ আটাইতকৈ নিৰ্মাণিত মানুহ। তেখেতক শিয়ালবাৰীলৈ বিয়া দিছিল। দুটি কন্যা সন্তান জন্ম দিয়ে, কিন্তু প্ৰসূতি ৰোগত ভুগি দুইবাৰেই সফল নহ'ল। পেহাৰ মাকে পেহাক দ্বিতীয় বিবাহ কৰায় দিয়ে। ডাঙৰ পেহী আমাৰ লগতে থাকিবলৈ আহে। পেহীয়ে ককাদেউতাক আলৰ বৃদ্ধ বয়সলৈকে বহুতো শুশ্ৰূষা কৰিলে। আমাক তেওঁৰ সমস্তখিনি উজাৰি মৰম কৰে, এইয়া আমাৰ সৌভাগ্য। বৃদ্ধ অবস্থাত পেহীক আমি প্ৰতিপালন কৰা দায়িত্ব ল'ব লাগিব নিশ্চয়কৈ সেয়ে ভগৱানক প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ, পেহী যেন সু-স্বাস্থ্যৰে দীৰ্ঘায়ু হওক।

আমাৰ বৰদেউতা দুজন স্বৰ্গীয় পূৰ্ণানন্দ কোঁৱৰ আৰু স্বৰ্গীয় খগেন কোঁৱৰ আৰু দুয়োগৰাকী বৰমাৰ মৰমেও আমাৰ শৈশৱটো আৰু জীপাল কৰিছিল। মাজু বাই (স্বপ্না) সৰু বাই (লক্ষ্মীমাই) মানি বাই (দিবাজ্যোতি), অঞ্জলি বাই, সোণালী (বিলাই) জোনালী (কন), বেনু (মেম) মই আৰু ভাস্তি নিৰ্মালী(পুতলী)। আমি যেতিয়া একেখন ঘৰে এজাক ছোৱালীৰে দ পথাৰত ভুই ৰুবলৈ যোৱা দিনবোৰৰ স্মৃতিয়ে কেতিয়াবা বৰ আবেগিক কৰি তোলে। কেতিয়াবা বাইদেউহঁতৰ তাঁতশালত মনে মনে বহি মাকো মাৰি চাওঁ, সূতা চিঙি গলে পলাই গৈ কোনোবা ঘৰ পাওঁগৈ। বৰমাহঁতৰ আৰু আইৰ টাকুৰীটো লৈ এৰী সূতা কাটোঁ। কেতিয়াবা ভাঙৰীত নুনি পাটৰ আৰু মুগাৰ সূতা কাটিছিলো। ঘৰত মায়ে কাম কৰিবলৈ ক'লেও কৰিবলৈ এলাহ কৰি নকৰাকৈ বৰদেউতা দুঘৰলৈ দৌৰি গুছি যোৱাৰ কথাটো মোৰ বেয়া অভ্যাস আছিল। সময়ত বাই-ভনীবোৰ বিয়া হৈ দিহিঙে দিপাঙে গ'ল।

বৰদেউতা দুয়োজন আৰু ডাঙৰ বৰমা ইতিমধ্যে স্বৰ্গীগামী হ'ল। সৰুগৰাকী বৰমা বাৰ্ধক্যজনিত ৰোগেৰে ভাৰাক্ৰান্ত এতিয়া। এতিয়াও বৰমাক দেখা কৰিবলৈ গ'লে ঘৰৰ কুকুৰাই কণী পাৰিছে বুলি মোলৈ দুটামান বান্ধি

দিবলৈ হেঁপাহ কৰে। জাকৰুৱা ঘৰবোৰৰ হাই-উৰুামীবোৰ এতিয়া কাঁহ পৰি জিন যোৱা অবস্থা। গাঁৱৰ সকলোৱে আমৰ চুবুৰীটো গোহাঁই চুবুৰী বোলে। গোহাঁই পৰিয়ালৰ ছোৱালীৰ জাকটোও অৱশ্যে ডাঙৰ আছিল। মোৰ সময়সীয়া ইন্দ্ৰানী বৰগোহাঁই (মৰমী) আৰু দেৱযানীৰ বৰগোহাঁই অবিহনে মোৰ শৈশৱ কৈশোৰ আৰু যৌৱনৰ সৌৱৰণীৰ দস্তাবেজ আধৰুৱা হ'ব। দেৱযানী সম্প্ৰদায়ত মোৰ ভাগিন, ডাঙৰ বাইদেউ কুঞ্জলতা(প্ৰহৰী) আৰু ভিনদেউ নবীন বৰগোহাঁই এলগি স্কুলৰ প্ৰধান শিক্ষক। আমি ছোৱালীবোৰে একেলগে খেলা-ধূলা কৰা, স্কুললৈ যোৱা, নাচ গান শিকা, ঘৰুৱা কাম কৰাৰ আৰু পঢ়াৰ প্ৰতিযোগিতাৰ চেতনাৰ উদ্দীপনাৰ আকৰ মোৰ মৰমৰ বান্ধবী মৰমী আৰু দেৱযানী। দুৰ্ভাগ্যবশতঃ দুয়োজনীকে অকালতেই নিয়তিয়ে আমাৰ মাজৰ পৰা লৈ গ'ল।

এনাই-পুথাৰ গাওঁখন হ'ল কদম যোৰহটীয়া গাওঁ। ঘৰখনত মামা-মাহীহঁতৰ পৰিয়ালৰ সদস্যৰে ভৰপূৰ। সকলোৰে মৰমবোৰ ইমান নিভাজ আন্তৰিকতাৰে ভৰা আছিল, তাক ভাষাৰে বুজাব নোৱাৰি।

আমাৰ মাহীদেউ চাৰিগৰাকী। অমিয়া মাহীয়ে মোক কেঁচুৱাতে ডাঙৰ কৰিবলৈ আমাৰ ঘৰতে থাকি নিজেও প্ৰাইমেৰী স্কুল পঢ়িছিল। কুসুম মাহীও হাইস্কুলৰ শ্ৰেণীকেইটা আমাৰ লগতে থকা। মাহীহঁতে আমি আমনি কৰিলেও খং নকৰে আৰু নিপিটে সেইকাৰণে আমাৰ মাতকৈও তেওঁলোকৰ লগত থাকিবলৈ বহুত ভাল পাইছিলো। আন কেইজন পুথাৰ ঘৰতো তিনিজনী-চাৰিজনীকে মাহী। তেওঁলোক মাজত আমাৰ সমনীয়া কেইবাজনীও আছিল। পৰিয়ালটো এনাই কেইগৰাকী আৰু পুথাদেউ কেইজনৰ নিভাজ মৰমবোৰৰ গভীৰতা কি এতিয়াহে উপলব্ধি কৰোঁ। আমাৰ পুথাদেউৰে ধেমালিৰ সুৰত কৈছিল “পো-নাতি ধৰে ছাটি, জী নাতি জপনা কাটি”। এই কথাটো মই আৰু ভণ্ডিয়ে শুনি বৰ আপত্তি কৰিছিলো আৰু কান্দিছিলো। এনাই-পুথা মামা-মাহীহঁতৰ মৰম যত্ন আবদাৰ প্ৰতিপালন পোৱাটো আমাৰ কাৰণে আশীৰ্বাদ। নিষ্ঠাবান কৃষক আমাৰ পুথাদেউৰে খেতিৰ উপাৰ্জনৰে মামা-মাহীহঁতক শিক্ষা-দীক্ষাৰে মানুহ হিচাপে গঢ়িব পাৰিছিল। পুথাদেৱে জাকে জাকে হাঁহ পোহিছিল।

মাজুমামা ক্ষেত্ৰধৰ বৰগোহাঁইয়ে স্নাতক ডিগ্ৰী লোৱাৰ পাছতে অসুখ হৈ আকস্মিক বিয়োগ হোৱাত এনাই আৰু পুথাই বৰকৈ মানসিক আঘাত পায়। এদিন এনাইয়ে কোৱা মনত পৰে, “পঢ়াই-শুনাই ডাঙৰ কৰি তোৰ মাৰক তহঁতৰ ঘৰলৈ পঠিয়াই দিলো আৰু মাজু মমায়েৰক পঢ়ালো মানুহ কৈ গঢ়িলো, কিন্তু যমে লৈ গ’ল। আমি দুৰ্গপালীয়া।” মোৰ জীৱনত মোৰ পৰম শ্ৰদ্ধাৰ এনাই আৰু পুথাদেউৰ মৰম আশীৰ্বাদ আজিও অনুভৱ কৰোঁ। আমাৰ পুথাদেউ ১৯৯৪ চনত স্বৰ্গগামী হয় আৰু এনাইদেউ ২০১২ চনত পৰলোকলৈ গমন কৰে। মই বংপুৰীয়া গাঁৱলৈ ঘূৰি আহিও এনাই ঘৰলৈ মনত পৰি আকৌ কেতিয়া যাবলৈ পাম বুলি সদায় ভাবি থাকিছিলো।

আগতে দেউতাই বগা পাঞ্জাবী চোলা আৰু ধুতি পিন্ধছিল বুলি আমাৰ স্পষ্ট মনত আছে। চাইকেল চলাইছিল। সেই সাজযোৰ বাদদি পিচলে চ্যাট-পেণ্ট পিন্ধিবলৈ ল’লে, স্কুটাৰ চলাবলৈ লোৱাৰ পৰাহে। দেউতাই দীঘল দীঘল খোজেৰে যিদৰে বেগাই যায় সেইদৰে কৰ্মৰ গতিবেগো যেন অনিৰুদ্ধ। দিনটোৰ ২৪ ঘণ্টাত বিভিন্ন ক্ষেত্ৰৰ কাম সামৰি থৈ ঘৰলৈ ঘূৰিছিল। কলেজৰ পৰা আহি নৱজ্যোতি বঙ্গমঞ্চৰ সন্মুখতে তেলাহী সমবায় সমিতি বুলি চাইনব’ৰ্ড থকা ঘৰটোত সোমাইহি। কেতিয়াবা শ্ৰীশ্ৰী শংকৰ বৰ নামঘৰত গুৰুজনাৰ জন্মোৎসৱৰ আয়োজন, অবিৰত ভাগৱত পাঠৰ আয়োজন, সত্ৰৰ সত্ৰাধিকাৰসকলৰ ভ্ৰমণৰ কাৰ্যসূচীত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা লয়হি। কলেজৰ কামত ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়লৈ অহাযোৱা কৰা সীমা সংখ্যা নাছিল। শ্ৰদ্ধাৰ দেবেন কাকতি বৰদেউতাৰ ৰাজনৈতিক জীৱন যাত্ৰাৰ সেনাপতিৰ দৰে নেতৃত্ব লৈছিল। অসম সাহিত্য সভাৰ চিহ্ন থকা বগা হালধীয়া খামৰ চিঠি আহিলে, সেই সভাসমূহৰ অংশীদাৰ হৈছিল। ১৯৭৮ চনত গোলাঘাট জোনাকী নগৰৰ সাহিত্য সভাৰ অধিবেশনলৈ মোক দেউতাই লগত লৈ গৈছিল। সেই অধিবেশনত প্ৰথিতযশা সাহিত্যিকসকলক নিজৰ সন্মুখৰ পৰা চোৰাৰ সৌভাগ্য হৈছিল দেউতাৰ পৰাই। বাৰিষাকালৰ বানপানীৰ প্ৰতিৰোধৰ কথা ভাবি ৰাইজৰ লগত মেল মিটিং কৰা আদি ৰাজহুৱা কামত সদায় ব্যস্ত হৈছিল। এই সকলো কামৰ মাজতে দেউতাই আত্মীয় স্বজনৰ

সুখ-দুখৰ সমভাগী হ'বলৈও নাপাহৰে।

আমি চাৰিটা ভাই-ভনীয়ে মা আৰু দেউতাৰ বেছিভাগ আশা-আকাংক্ষা পূৰণত ব্যৰ্থতা স্বীকাৰ কৰা নিশ্চয় এইটোৱে সুযোগ। পৃথিৱীৰ সকলো পিতৃ-মাতৃয়ে সন্তানে সমাজত উচ্চ পদবীত থকাটো বা উচ্চ পদ মৰ্য্যদা পোৱাৰ বাঞ্ছা কৰে। যিদৰে আশা কৰিছিল সেই মতে আমি হ'ব নোৱাৰিলোঁ। কোনো বকম পেটে ভাতে খাব পৰাতে সীমাবদ্ধ আমাৰ জীৱন শৈলী। আমাৰ জীৱনৰ বুনিয়াদ গঢ়ি দিয়াৰ কাৰণে মা-দেউতাৰ ওচৰত আমি চিৰ ঋণী। আমাক জীৱন দিয়াৰ প্ৰতিদান দিবলৈ এটাহে পথ আছে বুলি বিবেচনা কৰোঁ, সেয়া হ'ল তেখেতলোকক বৃদ্ধ বয়সত প্ৰয়োজনীয় চিকিৎসা আদি কৰি ভালকৈ প্ৰতিপাল কৰা। পৰমপিতা পৰমেশ্বৰক প্ৰাৰ্থনা জনাও মা-দেউতাক যেন সদায় আমাৰ মাজত জীয়াই থাকিবলৈ অমুস বৃদ্ধি কৰি সু-স্বাস্থ্যৰে ৰাখক।

“ওঁ সহ নাৱ অৱতু।

সহ নৌ ভুনক্তু।

সহ বীৰ্যংকৰৱাৱহৈ।

তেজস্বী নাৱধীতমই,

মা বিদ্বিষাৱহৈ।

ওঁ শান্তি শান্তিঃ শান্তিঃ।।”

## দেউতা আমাৰ বাবে এখন আকাশ

নিৰ্মালী বৰুৱা বৰগোঁহাই (পুতলী)

সেয়া বোধকৰো আঘোন পুহ মাহৰ কথা। কাৰণ তেতিয়া চোতালত ধান, খেৰবোৰ ভাগে ভাগে দমাই থোৱাৰ কথাবোৰ বিনিকি বিনিকি মনত পৰে। সেই কেইমাহত যথেষ্ট ঠাণ্ডা পৰে, সেইবাবে আইয়ে (এনাইদেউ) মোক এখন দুকঠিয়া কাপোৰ বাওঁফালৰ পৰা সোঁফাললৈ আৰু এটা আগ সোঁফালৰ পৰা বাওঁফাললৈ মেৰিয়াই পাছফালে গাঁঠি এটা দি বান্ধি দিয়ে, যাতে ঠাণ্ডাৰ পৰা পৰিত্ৰাণ পাব পাৰো। অৱশ্যে সেই সময়ত চুৱেটাৰ, জেকেট আদিৰ পৰিৱৰ্তে সৰু ল'ৰা ছোৱালীবোৰক বান্ধি গৰম কাপোৰবোৰ তেনেকৈ দিছিল।

তেনে সৰুকালৰ এনাইদেউৰ ঘৰত থকা সময়ৰ এটা স্মৃতি আজিও মনত আছে এদিনৰ কথা, গধূলি সময়ত জুইশালৰ কাষত বাহ পুথাদেউৱে দিনটো পৰিশ্ৰম সময়খিনি মোৰ বাবে বৰ প্ৰত্যাশিত। অৱশ্যে দিনৰ কাম কৰি উঠিশালত বহি লৈ ভাগৰ মাৰাটো পুথাদেউৰ নিয়ম। সেই সময়ত তেখেতৰ সহযোগী হওঁ মই। কেতিয়াবা খঙে উঠে, কাৰণ পুথাদেউৱে সেইকন সময়টো মোক পঢ়া কিতাপৰ পাঠবোৰ আওৰাবলৈ দিয়ে। গধূলী সময়ত ভাত-পানী খোৱাৰ আগে আগে মাহী-মামা সকলোৱে নিজৰ নিজৰ পঢ়া টেবুলত বহে, কোনোবাই টেকীত ধান বানে, কোনোবাই কাপোৰ চিলাই থাকে, নিজ নিজ কামৰ ব্যস্ততাৰ মাজেৰে সময়বোৰ তেনেদৰে পাৰ কৰে। ইফালে আইৰ কাম হ'ল, ভাত বন্ধা আৰু মোৰ কাম হ'ল, জুইশালত আলু, কচু পুৰি এঙাৰ খুচিৰ

থাকি পুথাদেউৰ লগত সময়বোৰ পাৰ কৰা। কেতিয়াবা গালি খাওঁ আৰু কেতিয়াবা তেওঁলোকৰ লগত ধেমালি কৰোঁ, কাৰণ সেইসময়ত মোৰ বয়সৰ লেখেৰে হয়তু আঁড়ে কি তিনি বছৰ মান হ'ব। মই পিংপং বলৰ দৰে জোনে যি কয় এফালৰ পৰা সিফাল কৰি কেলে ঘূৰি ফুৰোঁ নিজেই নাজানোঁ।

সেইদিনা সন্ধ্যা সাতমান বজাত ঠিক ভাত পানী খাই শুৱাৰ আগে আগে। আমাৰ মানে এনাই ঘৰলৈ এজন আলহি আহিছে। সকলোৰে আগ্ৰহ আৰু আনন্দৰ লগতে ইফাল সিফাল কৰি কিছু ব্যক্ততা বৃদ্ধি পাইছে। সাধাৰণতে তেতিয়া গাঁৱৰ মানুহবোৰে সোনকালে খাই-বৈ ৮-৯ বজাৰ ভিতৰত শুই নিপালি দিয়ে যদিও সেইদিনা আনদিতকৈ ব্যতিক্ৰম আছিল। তেতিয়া পুথাদেউ আৰু মই আনদিনাৰ দৰে জুহালত জুই খুচৰি আল-কচু পুৰি খাই আছিলো। মই আজি কি হৈছেনো বুলি ইফালে সিফালে চাওঁ, কাৰণ অকণমানি মনৰ কথা কোনবা চাগে বিশেষ মানুহ আহিছে! এনেও ভয় আৰু সংকোচ এটা থাকেই জানোচা কোনোবাই কিবা কয় বা খং কৰে।

তেনে সময়তে দেখিলো সকলোৰে কোৱা, সেই চিনাকি চিনাকি লগা ধুতি পিন্ধা ভিন্দো (ভিনিদেউ) জন আমাৰ ঘৰলৈ আহিছে। সকলোৰে মোক টনা-আজোৰা কৰিছে লোকজনৰ ওচৰলৈ নিবলৈ। চিনাকি চিনাকি লগা সেই ধুতি পিন্ধা "ভিন্দো" জন যে মোৰেই দেউতা তেতিয়া মই ঠিক পাহৰিয়ে পেলাইছিলো। কাৰণ এগালমান মাহী, মামাহঁতৰ মাজত থাকি এনাই-পুথাৰ লগত শুবলৈ পাই মোৰ নিজৰো যে এখন ঘৰ আছে, সেয়া পাহৰিছিলোৰেই! শিশুকালত সেই আলহীজনেই যে আমাৰ দেউতা হয়, মই জনাই নাছিলো। যিহেতু মোক নিছেই সৰুতে কিবা কথা বুদ্ধি পোৱাৰ আগতে মা-দেউতাই এনাইৰ ঘৰত ৰাখিছিল। এইয়াই আমাৰ দেউতা বুলি চিনিপোৱা কথাবোৰ মোৰ অলপ অলপহে মনত আছে। মই মাহী, মামাহঁতৰ মাজতে ডাঙৰ হৈছিলো বাবে মাহীহঁতে এনাইক 'আই' বুলি মতা শুনি ময়ো আই বুলিয়েই মাতিছিলো। আইয়ে সেইদিনা মোক "দেউতা আহিছে আই" বুলি মতা স্বতেও অচিনাকী মানুহ বুলি দেউতাৰ যাবলৈ সংকোচ কৰিছিলো। আনহে নালাগে সেইদিনা মাহীহঁতেও মোক

দেউতাৰ ওচৰলৈ নিব নোৱাৰিলে। মই যিমান পাৰো আইৰ ডিঙিত সাৱতি ধৰোঁ আৰু পাৰিলে দৰ্জাৰ চুকে-কোণে লুকাবলৈ চেষ্টা কৰিছিলো। পিছদিনাও মোক কোনোও দেউতাৰ ওচৰলৈ নিবলৈ সাধ্য নহ'ল। মই যেতিয়া মনে মনে আইৰ বিচনাত শুই পৰিলো আৰু ক'ব নোৱাৰাকৈ টোপনি গ'লো, তেতিয়া দেউতাৰ মুখখন বহু সময়লৈকে মনত ৰাখি আছিলো তেতিয়া ধিমিক-ধামাক চাকিৰ পোহৰত দেখা দেউতাৰ মুখখন বহু সময়লৈকে মনত ৰাখি আছিলোঁ।

চিলমিল টোপনিতো এবাৰ হঠাৎ চকামকাকৈ সাৰ পাই অনুভৱ কৰিলো কোনোবা এজনে টৰ্চলাইট মাৰিমোকে বিচাৰি আইৰ বিচনাৰ ওচৰ পাইছিলগৈ। হয়টো দেউতাই আহিছিল। দেউতাই মনে মনে মোৰ গালে-মূৰে হাত ফুৰাই থৈ গৈছিল।

পিছদিনা ৰাতিপুৱা দেৰিকৈ উঠি চাওঁ যদিও ভিনদৌ অথাৎ দেউতা নাই। নিজৰ কৰ্তব্যৰ তাড়নাত গন্তব্য স্থানলৈ গুচি গ'ল। যদিও বা দেউতা গ'ল গৈ— শুই উঠি দেখিলো, অলপমান মৰ্টন আৰু মোৰ বাবে অনা বিস্কুট মাহীহঁতে মোৰ বাবে থৈ দিছে। সেই সময়ত সৰু ল'ৰা-ছোৱালীয়ে ভাল পোৱা বিস্কুট হৈছে অ'ৰেণজ ক্ৰীম বিস্কুট আৰু পাৰ্লেজী, মনাক' বিস্কুট আদি। সেই সময়ত অ'ৰেণজ ক্ৰীম বিস্কুটবোৰ এটা ডাঙৰ টিনৰ টেমাত আহে। পিছলৈ দেখিছিলো, দেউতাই সেই বিস্কুটৰ টিনবোৰ ঘৰলৈ লৈ আনে, চাউল, চিৰা, মুড়ি আদি নিৰাপদে থ'বৰ বাবে।

এদিনৰ কথা, ৰাতিপুৱা ঠিক সাতমান বজাত ডাঙৰ মাহী চেনেহী উৰফে (স্নেহলতা বৰগোহাঁই) য়ে মোক খুব ঘঁহী পিহি গা-ধুৱাই কৈ আছে 'ধুনীয়া হ'ব লাগিব দেই, আজি ঘৰলৈ যাব লাগিব।' মোৰ অকণমানি মনটো আকৌ শংকাই ভৰি পৰিছে। কেনেকৈ যাম ঘৰ বা ক'ত ! তাত বা কি কৰিম, আইক এৰি কেনেকৈ থাকিম, কাৰ লগত শুম ইত্যাদি ইত্যাদি। এনেতে দেখিবলৈ পালো ডাঙৰ মামা (তাৰাপ্ৰসাদ বৰগোহাঁই) নিজৰ চাইকেলখন আজাদ, ৰংপুৰীয়া গাঁৱলৈ যাবলৈ সাজু কৰিছে। আই আৰু মাহীহঁতে লগত নিবৰ বাবে কিবা কিবি ইটো-সিটো জোগাৰ কৰি দিছে। লগতে দেখিলো

চাইকেলখনৰ ফ্ৰেমত এটা গাৰু আঁতি আঁতি বান্ধিছে। তেতিয়াই হয়তু গম পাইছিলো মোৰ গন্তব্য স্থানলৈ নিবলৈ যাত্ৰাৰ বথ সাজু। কদম, যোৰহটীয়া গাঁৱৰ মামাহঁতৰ ঘৰখন ধনৰ ধনী নহলেও, মনৰ ধনেৰে ধনী এখন ৰাজকীয় ঘৰ। কোনোদিন আলহী শেষ নোহোৱা আৰু দিনে এটাকৈ হাঁহ মাৰি ভাত খোৱাৰ পৰা ঘৰ। যিখন ঘৰলৈ প্ৰায়ে কিমান যে মামা-মাহী, অচ্যুৎ মামা, অনিল মামা, নোমল মামা, চোৰেন মামা, তৰুণ মামা, অৰুণা মাহী, চম্পা মাহীহঁত আহি থাকেহি সেইবোৰ কৈ শেষ কৰিব নোৱাৰাৰ লগতে সমানে সমানে জেদ ধৰা, ঠেহ পতা পুণা মাহী (অমিয়া বৰগোঁহাই), মৃদুল মামা (দণ্ডধৰ বৰগোঁহাই) থাকেই।

তেতিয়াৰ দিনত কদম যোৰহটীয়া গাঁৱৰ পৰা আজাদ ৰংপুৰীয়া গাঁৱলৈ প্ৰায় ২৬/২৭ কিঃমিঃ যোৱাৰ পাছত আমাৰ গন্তব্য স্থান পাইছিলোঁগৈ। মনত পৰে ৰংপুৰীয়া গাঁৱৰ ঘৰত সেইদিনা বহুত মানুহ দেখিছিলো, মিতিব-কুটুম্ব, সৰু ল'ৰা-ছোৱালীৰ লগতে ভকত-বৈষ্ণৱ বহুত আছিল। গম পালো কিবা এটা সকাম হৈছে। মনে মনে সৰু মনৰ সৰু আশংকা, সকলোৰে আদৰ সাদৰ দেখি চুচুক-চামাককৈ ইফাল-সিফাল কৰিছোঁ। যেনেদৰে বনৰীয়া জন্তুৱে নিজৰ জাকৰ পৰা হেৰাই যোৱা আমি জাকৰ লগতে লগ দিবলৈ ইচ্ছা নকৰাৰ দৰে মোৰো ঠিক তেনে অৱস্থা। এতিয়া মনত পৰে সেয়া হয়তু আমাৰ ডাঙৰ বৰদেউতাহঁতৰ পুৰণা ভেটিৰ পৰা দেউতাই নতুনকৈ নিজা ভেটি প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ শুভ উদ্বোধনী অনুষ্ঠান। নতুন ঘৰলৈ অহাৰ আগতে সেই সময়ত পুৰণা ঘৰত ডাঙৰ বৰদেউতা, বৰমা, বুঢ়াদেউতা, আইতা, সৰু পেহী, বৰদেউতাহঁতৰ ল'ৰা-ছোৱালী, কুশল ককাইদেউ, মাজু বাই, কুটুবাঁই, মাণিবাঁই, আৰু আমাৰ পৰিয়াল মিলি এটা ধনৰে নহ'লেও মনেৰে সৈতে এক বৃহৎ পৰিয়াল। লগতে আমাৰ ওচৰতে আছিল সৰু বৰদেউতাহঁতৰ পৰিয়াল।

লাহে লাহে দিন, মাহ, বছৰবোৰ পাৰ হৈ গৈ আছে। মই কেতিয়াবা এনাই ঘৰত কেতিয়াবা নিজৰ ঘৰত। এদিন আবেলি পৰত আমি সৰু ল'ৰা-ছোৱালীবোৰ আন সমনীয়াৰ সৈতে খেলি আছিলো। কথাবোৰ বৰকৈ মনত

নাই যদিও অলপ অলপ মনত পৰে। ঘৰৰ ডাঙৰ মানুহবোৰ ইফাল-সিফাল কৰি আছে। পৰিবেশতো অলপ গহীন, মানুহবোৰ অলপ ব্যস্ত। আমি সৰু মখাই বিশেষ গম নাপাওঁ। আবেলি পৰত আমাৰ অকনমানি ভাইটি এটা মানে দিপুল(দুল) জন্ম হৈছিল কথাষাৰ সৰু পেহীয়ে মুখেৰে জানিব পাৰিছিলো। আমাৰ সৰুমখাক ওচৰলৈ যাবলৈ নিদিয়ে। আমি সৰুবিলাকে বহুত ফুৰ্তি পাইছিলো। মই ফুৰ্তিতে মানে এক কথাত অহংকাৰতে লগৰবিলাকক নিজৰ নিজৰ ঘৰলৈ খেদি দিছিলো।

এতিয়াও মনত পৰে, সেয়া আছিল ১৯৭৪ চন। বংপুৰীয়া গাওঁ, বৰচৰীয়া গাওঁ, ওচৰতে থকা দ-গাদি গাঁৱৰ ঘৰ-বাৰী, পথাৰ সকলোতে পানীৰে ওপচি পৰিছে। চাৰিওফালে হাহাকাৰ। বৰদেউতাই ছলস্থল লগাইছে চানেকৰ ঘৰৰ ওচৰত মথাউৰি চিগিল। বাঁহপাতি শংকৰ বৰ নামঘৰৰ ওচৰৰ লোক জনক দেউতাইতে চানেক ককাইদেউ বুলি কয় বাবে আমি তেখেতক চানেক বৰদেউতা বুলি কব লাগে। অৱশ্যে চানেক বৰদেউতাৰ চেহেৰাটো মোৰ মনত নাই, আমাৰ ঘৰখনৰ লগত তেখেতৰ আত্মীয়তা আছিল। এদিন সোমদিৰি নৈ বাঢ়নী পানীয়ে শংকৰ বৰনামঘৰলৈ যোৱা ৰাস্তাটো চিঙি গোটেই বৃহৎ অঞ্চল পানীৰে বুৰাই পেলালে। আমাৰ ঘৰবাৰী সকলো বুৰ গ'ল। পাছৰ দিনা ৰাতিপুৱা আমাৰ ঘৰৰ সকলোকে দেউতাই তুলুঙা নাওঁ এখন বাঁহ লক্ষীমপুৰৰ নকাড়ীত থকা চেনী পুথাদেউৰ (মাৰ সৰু দদায়েক) ঘৰত থৈ আহিছিল। কেইদিনমান থকাৰ পাচত পানী যেতিয়া শুকালে তেতিয়া আমাক দেউতাই পুনৰ নিজৰ ঘৰলৈ লৈ আহিছিল।

সেইসময়ত আমাৰ গাওঁবোৰলৈ যাতায়তৰ বহুত অসুবিধাৰ আছিল, আমি সৰু হৈ থাকোতে সেই সময়ত গাড়ী এখন দেখিবলৈ পোৱাতো বৰ দুৰ্লভ আছিল। আমাৰ বংপুৰীয়া গাওঁখন পাৰ হৈ শ'লমাৰী গাওঁখন আৰম্ভ হয়। কাষতে ভীমপৰা মথাউৰিটো। ভীমপৰা মথাউৰিৰ কাষতে বগানাথ বৰদেউতাৰ ঘৰ আৰু তেখেতৰ ভায়েক আছিল নন নাথ। আমি তেখেতক নন দদাইদেউ বুলি মাতিছিলো। তেখেতৰ এখন জীপগাড়ী আছিল। হয়ত

কোনোবা বিষয়াৰ গাড়ীৰ দ্ৰাইভাৰ আছিল ছাগে। তেখেতে ৰাতিপুৱা গাড়ীখন লৈ টাউনলৈ ওলায় যায় আৰু গধূলি ঘৰলৈ ঘূৰে। আমাৰ ক'ৰবালৈ যাব লগা হ'লে দেউতাই খবৰ কৰি সেই গাড়ীতে যোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰি দিয়ে। অকল আমাৰেই নহয় “নন গাড়ী” বুলিলে সেই অঞ্চলটোৰ বাবে বিখ্যাত। কাৰণ টাউনলৈ যাওঁতে যাক য'ত পাই সকলোকে উঠাই লৈ যায় আৰু ঠিক তেনেদৰে ঘৰলৈ ঘূৰোতে যাকে য'তে পায় উঠাই লৈ আনে। অৱশ্যে পিছলৈ এখন বাছ চলিছিল, বাচখন ৰাতিপুৱা ৮ টা বজাত টাউনলৈ যায় আৰু ৪ বজাত পুনৰ ঘূৰি আহে। এতিয়াও মনত পৰে বাছখনৰ নাম আছিল ‘পুষ্পাঞ্জলি’। তেতিয়া এটা বৃহৎ অঞ্চল যোৰহাটীয়া গাওঁ ৰংপুৰীয়া, বৰচৰীয়া গাওঁ, শ'লমাৰী, খগা, ঘূণাসুঁতিলৈকে সকলোৰে যাত্ৰাপথৰ বন্ধু হিচাবে। বিশেষকৈ কলেজীয়া, স্কুলীয়া ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বাবে পুষ্পাঞ্জলি হৈ পৰিছিল বিপদৰ বন্ধু। অৱশ্যে বৰ্তমান সেই পৰ্য্যায়ত নাই। এতিয়া ঘৰে ঘৰে গাড়ী, মটৰচাইকেল, স্কুটাৰ সুলভ হৈছে।

দেউতাই কদমৰ এনাইৰ ঘৰৰ পৰা আনি মোক দ্বিতীয় শ্ৰেণীত বৰচৰীয়া প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত নামভৰ্ত্তি কৰায় দিয়ে। সেই সময়ত বৰচৰীয়া প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ প্ৰধান শিক্ষক আছিল বসন্ত গগৈ চাৰ। বসন্ত গগৈ চাৰ কিবা কাৰণত আইনীৰ মেৰপেঁচত পৰি স্কুলৰ পৰা বিৰত থাকিব লগা হোৱাৰ বাবে আমাৰ মা শ্ৰীমতী বগীতৰা ওৰফে বীনা বৰগোঁহাই প্ৰধান শিক্ষয়ত্ৰী হৈছিল। এল.পি. স্কুল পাছ কৰাৰ পাছত দেউতাই মোক গড়েহগা বাঁহপাতি উচ্চ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ত নাম ভৰ্ত্তি কৰি দিয়ে। যিখন বিদ্যালয়ত আমাৰ দেউতাই প্ৰাক্তন শিক্ষক হিচাপে সেৱা আগবঢ়াইছিল। আমি যেতিয়া নৱম শ্ৰেণীত পঢ়ি আছিলো সেই সময়ত গড়েহগা বাঁহপাতি উচ্চ মাধ্যমিকৰ পৰা উচ্চতৰ মাধ্যমিকলৈ উন্নীত হৈছিল। তেতিয়া শ্ৰদ্ধাৰ নিৰ্মল বৰা চাৰ প্ৰধান শিক্ষকৰ পৰা প্ৰিন্সিপাল হৈছিল। এদিন কিবা কাৰণত নিৰ্মল বৰা চাৰ আমাৰ শ্ৰেণীলৈ আহি আমাক যেতিয়া কৈছিল— “এতিয়াৰ পৰা তহঁত গৌৰৱেৰে ক'ব পাৰিব যি আমাৰ স্কুলখন উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয় হ'ল।”

৮০ ৰ দশকত আমিবোৰ ভালকৈ জনা-নজনা বয়সৰ। তেতিয়া অসমৰ

অস্তিত্ব বন্ধাৰ বিদেশী আন্দোলন চলিছিল। পঢ়া-শুনাৰ বাবেও বৰ এটা ভাল পৰিবেশ নাছিল। স্কুল প্ৰায় বন্ধ থকাৰ বাবে দেউতাই আমাক চাৰুহৈ পঢ়াইছিল। কেতিয়াবা দেউতাই আমাক আনৰ ওচৰত টিউচন দি পঢ়াবলৈ দিয়ে। আমি ৫/৬ কিলো মিটাৰমান খোজ কাঢ়ি ভীমপৰা মথাউৰিৰে মজৰগুৰি গাঁৱৰ শ্ৰদ্ধাৰ ক্ষীৰ দত্ত চাৰুৰ ওচৰত ইংৰাজী আৰু বৰচৰীয়া গাঁৱৰ শ্ৰদ্ধাৰ তৰানাথ খনিকৰ চাৰুৰ ওচৰত অংক টিউচন কৰিবলৈ গৈছিলো। লগৰ সমনীয়া আছিল মৰমী, দেবজানী, ৰূপালী মোৰ বাইদেউ বাগদবী আৰু আমাৰ গাঁৱৰ বহুতো।

আমি যেতিয়া সৰু আছিলো আমাৰ চাৰিটা সন্তানৰ লগতে ককা-আইতাও আছিল। দেউতা ঘৰত বেছি সময় নাথাকেই। ঘৰলৈ আহিলে ভিতৰত সোমায়ই এফালৰ পৰা সকলোৰে খবৰ লৈছিল, কোনে কি কৰি আছে। আমি দিনৰ ভাগত দেউতাক খুব কম সময় হে দেখিবলৈ পাইছিলো। সেয়ে বহু ভয় কৰিছিলো। ৰাতিপূৰা সোনকালে শুই উঠা দেউতাৰ অভ্যাস। সৰুতে আমি দেখিছিলো প্ৰায় ৬ মান বজাতেই চাইকেলখন লৈ নিজৰ কৰ্তব্যৰ বাবে ঘৰৰ পৰা দেউতা ওলাই যায় আৰু ৰাতি প্ৰায় দেৰিকৈহে ঘৰ সোমায়। কেতিয়াবা আমি শুই যাওঁ। সেই সময়ত দেউতাই শুদ্ধ বগা ধূতি-পাঞ্জাৰী চোলা পৰিধান কৰিছিল। কিন্তু পিছলৈ যেতিয়া দেউতাই এখন বাজাজ স্কুটাৰ ল'ব লগা হ'ল তেতিয়াৰ পৰাই লংপেণ্ট চাৰ্ট পৰিধান কৰিবলৈ ল'লে। দেউতাৰ কৰ্মৰ গতিত মাৰ কিছু থৰ্-কাছুটি হেৰাইছিল। মাক কেতিয়াও ভাত বন্ধা দেখা নাছিলো কাৰণ দেউতা ৫/৬ বজাত ঘৰৰ পৰা খায়-বৈ কৰ্ম যাত্ৰা আৰম্ভ কৰিছিল, সেয়ে মায়ে দোক-মোকালিতে ভাত-পানী ৰান্ধি খোৱাই দেউতাক কামৰ বাবে উলিয়াই পঠাব লগা হৈছিল। আমি তাৰ পাছতহে শুই উঠিছিলো। আমি সেই সময়ত শুই উঠিয়েই গৰম গৰম ভাত খাবলৈ পাইছিলো। মাৰ হাতত ঘৰোৱা কামৰ বাবে যথেষ্ট সময় নাছিল; কাৰণ মা নিজেও স্কুললৈ যাব লগা হৈছিল। গতিকে দাইল-ভাতৰ লগত আলু-কণী পিতিকা আমাৰ তৃপ্তিৰ খাদ্য আছিল। সেই সময়ত মাছ-পুঠি, গাখীৰ ইত্যাদি সহজতে পোৱা যায় বাবে কাৰ্হিৰ দাঁতিত মাছৰ জুতি থাকেই। সেয়েহে সৰু কালৰ অভ্যাস মতে দাইল, ভাতৰ লগত

আলু-কণী পিটিকা এতিয়াও মোৰ প্ৰিয় জুতি।

কেতিয়াবা মনত পৰিলে হাঁহি উঠে, অৱশ্যে তেতিয়া খঙা উঠিছিল কাৰণ আমাৰ বৰ ডাঙৰ টেবুল এখন আছিল তাতে আমি চাৰিওটা ল'ৰা-ছোৱালীয়ে কিতাপ পঢ়ো। কেতিয়াবা কেতিয়াবা আমাৰ সৰু বৰদেউতাৰ ছোৱালী, অঞ্জলী বাই, কন, মেমহঁত প্ৰায়ে থাকেই। দেউতাই আধালিটাৰ চিয়াঁহীৰ বটল এটা কিনি আনে, যিটো আমি কাৰোৰ ঘৰত দেখাই নাছিলো। তাকে লৈ চিয়াঁহী ভাগ বতৰা কৰা সময়ত কাজিয়া আৰম্ভ হৈ যায়। কোনে, কিমান লিখিব সেইতো পিছৰ কথা। কিন্তু চিয়াঁহী সৰহকৈ লাগিব। বৰ ডাঙৰ এটা দ্ৰপাৰো ও দেউতাই লৈ আনে। আমি সকলোৰে এক দ্ৰপ, এক দ্ৰপকৈ হিচাব কৰো। আমাৰ ডাঙৰ ভাইটি ৰুবুলে যি কোনো উপায়ৰে সৰহকৈ ল'বলৈ চেষ্টা কৰে। সেই ৰসাল, ওমাল সময়বোৰে এতিয়াও মোক নষ্টালজিক কৰি তোলে।

দেউতাৰ যথেষ্ট মনোবল আৰু উচ্চাকাংক্ষা থকাৰ হেতুকে ইমানবোৰ অসুবিধা থকাৰ পাছতো ডাঙৰ ভাইটি ৰুবুলক টাউনৰ বাপুজী বুণিয়াদী বিদ্যালয়ত নাম ভৰ্তি কৰি দিয়াৰ পিছত সি নগৰৰ ল'ৰাৰ চৰকাৰী উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ত পঢ়িবলৈ চিটপাইছিল। পিছত সৰু ভাইটি দিপুল বৰব্ৰাইও(দিপুল) একেলগে চৰকাৰী উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ত পঢ়িবলৈ চিত পাইছিল।

যিহেতুকে আমাৰ ৰংপুৰীয়া, বৰচৰীয়া গাওঁবোৰ যথেষ্ট পিছপৰা আছিল। যোগাযোগৰ অসুবিধাৰ বাবে ৯/১০ কি.মি. দূৰ। তাতে সৰু অৱস্থাতে কেতিয়াবা কেতিয়াবা চাইকেল চলাই অহা-যোৱা কৰিব লগা হৈছিল। সেইবাবে পিছলৈ দেউতাই টাউনৰ ওচৰত থকা বৰমুৰীয়া গাঁৱত মাটি কিনি তাতে এটা ঘৰ সাজি পঢ়া-শুনাৰ সুবিধা কৰি দিছিল। ডাঙৰ বাইদেউ বাগেদবী (পুতুবন) গৰ্ভেহুগা বাঁহপাতি উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ৰ পৰা প্ৰবেশিকা পৰীক্ষা পাছ কৰি উত্তৰ লক্ষীমপুৰ মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা প্ৰাক্সাতক বিজ্ঞান শাখাত পঢ়ি পাছ কৰিছিল। পিচত তাই যোৰহাটৰ কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা গাৰ্হস্থ্য বিজ্ঞানত

স্নাতক হৈছিল। অবশ্যে কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা স্নাতক শিক্ষা লাভ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত মাৰ মুখ্য ভূমিকা আছিল। আজিৰ নিচিনাকৈ সেই সময়ত যোগাযোগৰ ক্ষেত্ৰত বৰ সুবিধা আছিল। যিকোনো খবৰৰ বাবে বাতৰি কাকত চাব লগা হৈছিল। সেয়ে নিয়মীয়াকৈ বাতৰি কাকত किनि देउताई संग्रह कबिछिल। मई किस्तु गँडेहगा वाँहपाति उच्चतर माध्यमिक विद्यालयৰ পৰা প্ৰবেশিকা পৰীক্ষা পাছ কৰি আমাৰ ওচৰৰে এল.টি.কে. কলেজত নামভৰ্ত্তি কৰি হায়াৰচেকেণ্ডাৰী পৰীক্ষা পাছ কৰিছিলো। কাৰণ মই ঘৰখনতে থাকি ভাল পোৱা একলেখিয়া 'ঘৰগুণা'। ঘৰতে মা-দেউতা, ককা-আইতাৰ লগত থাকি ভাল পাইছিলো সেয়ে মই এতিয়াও অনুভৱ কৰো দেউতাই মোক আটাইকেইটা সন্তানতকৈ যেন অলপ বেছি মৰম কৰে।

মই হায়াৰচেকেণ্ডাৰী পাছ কৰি পুনৰ এল.টি.কে কলেজত স্নাতক পাঠ্যক্রমৰ অৰ্থনীতি বিজ্ঞানত মেজৰ লৈ নামভৰ্ত্তি কৰিছিলো। আমি যেতিয়া স্নাতক শ্ৰেণীত নামভৰ্ত্তি কৰিছিলো, সেই সময়ত স্নাতকৰ শৈক্ষিক ব্যৱস্থা (TDC) ব্যৱস্থাৰ আছিল। কিন্তু সেই বছৰত TDC পৰীক্ষাৰ বাবে বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অনুমোদন নোপোৱাৰ কাৰণে এটা বছৰ ৰৈ পুনৰ লক্ষীমপুৰ গালৰ্ছ কলেজৰ পৰা ডিগ্ৰী সমাপ্ত কৰি পিছত ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা অৰ্থনীতি বিজ্ঞানত স্নাতকোৰ্ত্তৰ ডিগ্ৰী শিক্ষা সমাপ্ত কৰিছিলো।

এতিয়াও মনত পৰে, যেতিয়া মোৰ স্নাতক শ্ৰেণীৰ ফাইনেল পৰীক্ষা চলি আছিল তেতিয়া মই চকুৰ অসুস্থত ভুগি থকাৰ কাৰণে কাৰোবাৰ সহায়ৰ অবিহনে পৰীক্ষা দিয়াটো সম্ভৱ নাছিল। সেই সময়খিনিত মোক মা আৰু গোবিন দাদাই (গোবিন চন্দ্ৰ বৰা) যথেষ্ট সহায় কৰিছিল। কোনোমতে পৰীক্ষা শেষ হোৱাৰ পাছত মায়ে মোক যোৰহাটৰ চকু চিকিৎসক ডাঃ পদুম গগৈৰ ওচৰলৈ লৈ গৈছিল। পিছত জানিব পাৰিলো ডাঃ পদুম গগৈ অসমৰ প্ৰাক্তন মুখ্যমন্ত্ৰী তৰুণ গগৈৰ ককায়েক। সেই সময়ত দেউতা পি.এইচ.ডি. কামত ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ত আছিল। সেয়ে যোৰহাটত চকু পৰীক্ষা কৰি মই পোনে পোনে ডিব্ৰুগড়লৈ গৈ দেউতাৰ ওচৰত থাকিলো আৰু দেউতাই তাতে এযোৰ ভাল

ছমা কিনি দিছিল। সেই সময়ত লক্ষীমপুৰত এনেধৰণৰ সুবিধাৰ অভাৱ আছিল বুলি কলেও অতুষ্কি কৰা নহয়। তেতিয়া মই ডিব্ৰুগড়লৈ প্ৰথম গৈছিলো যদিও পিছত বৈবাহিক সমন্ধ সূত্ৰে ডিব্ৰুগড়ৰ স্থায়ী বাসিন্দা হ'লো। ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ নিচেই কাষতে থকা বৰপথাৰৰ হাতকটা কোঁৱৰ গাঁৱৰ নিবাসী ভৰকান্ত বৰগোঁহাই বৰপুত্ৰ সদানন্দ বৰগোঁহাই সৈতে মোৰ বিবাহ হৈছিল। তেখেত ভাৰতীয় ষ্টেট বেংক ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয় শাখাৰ এগৰাকী কৰ্মচাৰী আছিল। দুভাগ্যবশত তেখেত বৰ্তমান আমাৰ মাজত নাই।

আমাৰ দেউতাই বিভিন্ন সময়ত ৰাইজৰ মৰম আৰু আশীৰ্বাদত লগতে নিজৰ কষ্ট আৰু ত্যাগৰ সমন্বয়ত বিভিন্ন অনুষ্ঠান প্ৰতিষ্ঠানৰ গুৰুদায়িত্ব লৈ পালন কৰিব লগা হৈছিল। তেখেতে বৃহত্তৰ আজাদ-বাঁহপাতি অঞ্চলৰ লগতে লক্ষীমপুৰ জিলাৰ প্ৰায়বোৰ অনুষ্ঠানৰে গুৰুত্বপূৰ্ণ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰি অতি নিস্থাবে সম্পাদন কৰিছিল। অসম সাহিত্য সভাৰ দৰে এক বৃহৎ জাতীয় অনুষ্ঠানৰ উপ-সভাপতিৰ দায়িত্ব অতি নিষ্ঠাসহকাৰে পালন কৰিছিল। তেখেত আজীৱন শৈক্ষিক ক্ষেত্ৰত ব্ৰতী হৈ লক্ষীমপুৰলৈ পিছপৰা ঠাইত “লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়”ৰ দৰে এক উচ্চমানৰ বাণিজ্য শিক্ষাৰ শৈক্ষিক প্ৰতিষ্ঠান নিজ হাতেৰে প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিল। ২০০২ চনত তেখেতে মহাবিদ্যালয়খনৰ অধ্যক্ষ পদত অধিষ্ঠিত হৈ অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে। আমাৰ জীৱনত দেউতাক হয়ত আমি যেনেদৰে সহায় কৰিব লাগিছিল, সন্তান হিচাপে তেনেদৰে সহায় কৰিব নোৱাৰিলেও আঁতৰৰ পৰাই ভগৱানৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা কৰোঁ, তেখেতে যেন সু-স্বাস্থ্যৰে সকলো কৰ্ম বা আশাকৰা ধৰণেৰে প্ৰাপ্তি হওক।

দেউতাৰ বয়সে আঁচোৰ পেলাব নোৱাৰা অদম্য সাহসী মনটোক কিন্তু ২০১৯ বৰ্ষৰ শেষৰফালে দেখা দিয়া ‘কৰোণা’ ভাইৰাছে ৰোগ সৃষ্টি কৰি বিশ্ব-ত্ৰাসৰ সৃষ্টি কৰাৰ সময়তে দেউতাকো কোৰাই গৈছিল। যি বিশ্ব ত্ৰাসে এনে এটা পৰিবেশ সৃষ্টি কৰিছিল যে কোনেও কাকো স্পৰ্শ কৰি সহায় কৰিব নোৱাৰা পৰিবেশ হৈছিল। এতিয়াও সেই কথা মনত পৰিলে বুকু কঁপি উঠে ২০১৯ চনত মহামাৰী ৰূপ ধাৰণ কৰা কৰোণাৰ প্ৰভাৱ কিছু শাম কাটিছিল যদিও অলপ দিনৰ পিছত পুনৰ ন-ৰূপ ধাৰণ কৰি গোটেই বিশ্বকে মহতিয়াই থৈ গৈছিল।

চাৰিওফালে ল'ক ডাউন, স্কুল- কলেজ, দোকান-পোহাৰ বন্ধ, মানে বিশ্বত  
কৰোণাৰ সন্তাস।

২০২১ চনত কৰোণাৰ পাশ্চাত্ৰীয়া হৈ দেউতাৰ যোৱা-থোৱা হৈছিল।  
কিন্তু ভগৱানৰ কৃপাৰ লগতে অজস্ৰ গুণমুগ্ধৰ শুভকামনা আৰু অশীৰ্বাদত জীৱন  
যুঁজৰ ছাঁ-পোহৰৰ খেলা অগিৰ্ণাৰ্ণ- গতিৰ মাজেৰে পু-বোৱাৰী, জী-জোৱাই,  
নাতি-নাতিনী আৰু ডাঙৰ পেহী সমন্বিতে এটা বৃহত পৰিয়ালে ভৰপূৰ জীৱন  
জীয়াই সমৃদ্ধ হৈ আছে। ভগৱানৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা জনাইছে দেউতাই যাতে  
শতবৰ্ষ গৰকি এক বিশাল আকাশৰ তলত আমাক আৰু বাৰি ৰাখক।

প্ৰাক্তন অধ্যক্ষ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ  
সান্নিধ্যৰ পমখেদি

অমূল্য বৰা

বহু ভাগ্যৰ বলতহে লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ত কৰ্মৰত হৈ থকা সময়ছোৱাত কেইবাজনো গুণী-জ্ঞানী ব্যক্তিৰ সান্নিধ্য লাভ কৰিবলৈ সমৰ্থ হৈছিলো। তাৰ ভিতৰত ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ আছিল অন্যতম। মই চাৰক শিক্ষক হিচাপেও পাইছিলো আৰু মোৰ নিয়োগকৰ্তা হিচাপেও পাইছিলো। চাৰৰ বিষয়ে জানিবলৈ যদিও মোৰ বিশেষ অবকাশ নাছিল তথাপিও চাৰৰ সভা-সমিতিত দিয়া ভাষণ, আলোচনীসমূহত প্ৰকাশিত প্ৰবন্ধসমূহ লগতে প্ৰকাশিত গ্ৰন্থসমূহ পঢ়ি তেখেতৰ ব্যক্তিগত বা ৰাজহুৱা জীৱনৰ কিছু ৰেঙণি জানিব পাৰিছিলো।

মই লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ আছিলো। মহাবিদ্যালয়ত প্ৰথম নামভৰ্তি কৰিবৰ বাবে যাওঁতে ধূতি-পাঞ্জাৰী চোলা পৰিছিত এজন ব্যক্তিক কেইজনমান সংগীৰ সৈতে কেবম খেলি থকা দেখিছিলো। মনত বৰ কৌতুহল হ'ল। যিহেতু মহাবিদ্যালয়ত শিক্ষকৰ তেনে বেশ-ভূষা আগতে দেখা পোৱা নাছিলো। চাৰৰ সেই বেশ-ভূষাত দেখি মোৰ তেতিয়াইতেখেতৰ প্ৰতি এক অজানিত সন্মান আপোনা-আপুনি উদয় হৈছিল। অৱশ্যে চাৰৰ এই বেশ-ভূষা বেছিদিন নাথাকিল। সেইয়া এক পৰিস্থিতিৰ বশৱৰ্তী হৈ তেখেতে ড্ৰেচ্ কোডৰ পৰিৱৰ্ত্তণ ঘটালে।

পৃথিৱীত সপোন দেখা মানুহৰ অভাৱ নাই, কিন্তু সপোনক বাস্তৱ ৰূপ দিব পৰা ব্যক্তি বিৰল। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰেও এটি সপোন

প্ৰাক্তন ছাত্ৰ, শিক্ষক, ফুলবাৰী

(২৬৫)

দেখিছিল আৰু সেই সপোনক বাস্তৱত ৰূপ দিয়াত সফল কাম হৈছিল। অসমত খুউব কম মানুহ পোৱা যাব, যি নেকি নিজৰ জীৱন আৰু জীৱিকাৰ সংগ্ৰামত যুঁজ দি সমানে সমানে নিজৰ পঢ়া শুনাও আগবঢ়াই নিছিল। চাকৰিও চাৰে বহুত ঠাইত কৰিলে। বাগানৰ পৰা আৰম্ভ কৰি অৰুণাচ প্ৰদেশ ললৈকে। চাৰৰ জীৱনৰ টাৰ্ণিং পইণ্ট হ'ল কয়লামাৰী বাগানত লগপোৱা বাইদেউ বীনা বৰুৱা চাৰৰ সুযোগ্যা সহধৰ্মীণী। অতি মৰমীয়াল, সদা-হাস্যমুখী, অমায়িক আছিল বীনা বৰুৱা বাইদেউ। চাৰৰ জীৱনৰ প্ৰতিটো খোজতেই বাইদেউৰ সঁহাৰি আছিল অতুলনীয়। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ জীৱনৰ ৰণক্ষেত্ৰৰ যুদ্ধৰ সাজ-পাৰ পিন্ধাই আগবঢ়াই দিয়া নাৰীগৰাকীয়েই আছিল বীনা বাইদেউ। দুয়োজনৰে মণিকাঞ্চন সংযোগ ঘটিছিল কয়লামাৰী বাগানত। চাৰে চাকৰি কৰে জহিং বাগানত আৰু থাকিবলৈ আহে কয়লামাৰী বাগানত। যিহেতু বাইদেউ অলপদিন কয়লামাৰী দদায়েকৰ ঘৰত বাগানত আলহী হৈ আছিল। তাতেই দুয়োৰে চিনাকী। চাৰৰ ভাষাত ক'বলৈ গ'লে সেইয়া “দুখন্ত শকুন্তলাৰ প্ৰেম কাহিনী”।

লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় স্থাপনৰ প্ৰথম বীজ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ মনতেই অঙ্কুৰিত হৈছিল। লক্ষীমপুৰত যে এখন পূৰ্ণ-পৰ্য্যায়ৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় হ'ব পাৰে, চাৰে ভালদৰেই বুজি পাইছিল। বহুবোৰ প্ৰতিকূলতাৰ মাজেদি অতিক্ৰমি লক্ষীমপুৰৰ কেইজনমান অত্যুৎসাহী তথা বিদ্যানুৰাগী ব্যক্তিৰ প্ৰচেষ্টাত এখন পূৰ্ণ পৰ্য্যায়ৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় অৰ্থাৎ লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় স্থাপন হ'ল। মহাবিদ্যালয় স্থাপন কৰি অধ্যক্ষৰ দায়িত্বলৈ নতুন মহাবিদ্যালয়খনৰ প্ৰাৰম্ভিক কাম-কাজসমূহ চলাই নিছিল। বৰুৱা চাৰ বৰ উদাৰ মনোবৃত্তিৰ ব্যক্তি আছিল। নিজৰ পদমৰ্য্যাদাৰ কথা চিন্তা নকৰি নিজে উপাধ্যক্ষৰ আসনত বহি শ্ৰদ্ধয়ে ব্ৰজেন শৰ্মা বৰুৱা চাৰক অধ্যক্ষৰ আসনখন এৰি দিছিল। এনে দৃষ্টান্ত বিৰল। যিয়েই নহওক কিয়, দুয়োজন মহাৰথীৰ ৰণকৌশলত লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ে অতি কম দিনৰ ভিতৰতে ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ উত্তৰ পাৰৰ বাণিজ্য শিক্ষাৰ প্ৰাণকেন্দ্ৰ স্বৰূপে সগৌৰৱে জিলিকি উঠিল।

শেষত চাৰৰ চৰণ স্পৰ্শ কৰি মোৰ ভক্তি অঞ্জলি নিবেদন কৰিলো লগতে চাৰৰ সু-স্বাস্থ্য আৰু দীৰ্ঘায়ু প্ৰদানৰ হেতু ভগৱন্তৰ ওচৰত কৰপুতে প্ৰাৰ্থনা জনালো।

## দীপুদ্ৰষ্টাৰ স্মৃতিচিত্ৰ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ

দেৱ কুমাৰ দত্ত

“তৃণাদাপি সুচীচেন তৰোৰপি সহিযুঃ  
অমানিনামা মানদেন কীৰ্ত্তনীয়ঃ সদাহৰিঃ।”

প্ৰাক্তন অধ্যক্ষ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ সুদীৰ্ঘ কৰ্মপন্থাৰ বিষয়ে সাহস কৰি শিক্ষাহীন ক্ষুদ্ৰ জ্ঞানেৰে একলম লিখাৰ প্ৰয়াস কৰি হাতত কলম তুমি ল'লো।

যিজনে তুগতকৈ হীন তৰুৰভাৱ আৰু কষ্টসহিযুঃ অশেষ ত্যাগ স্বীকাৰ কৰি ভগৱানৰ আৰ্শীষ আৰু কৃপাত পৰৰ উপকাৰৰ কাৰণে বিভিন্ন কাৰ্যপন্থা হাতত লৈ আগবাঢ়ে। পৰমপিতাৰ সুদৃষ্টি আৰু আৰ্শীবাদতে হয়তো দীপুদ্ৰষ্টা ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাচাৰে ব্ৰহ্মপুত্ৰ উত্তৰপাৰে লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ সাহস পাইছিল।

শত্ৰুৰ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ গুণৰাজিৰে কথা আনৰ মুখেৰে শুনিবলৈ পাই এবাৰ লগ পাবলৈ বৰ আগ্ৰহ হ'ল আৰু সেই সৌভাগ্যৰ দিন আহি উপস্থিত হ'ল।

১৯৭৭ চনৰ কথা তাৰিখটো মনত নাই। পুণ্যবৰ প্ৰয়াত দেৱেন কাকতিদেৱৰ গৃহত ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ লগত মোৰ প্ৰথম চিনাকি। ধূতি পাঞ্জাৰী চোলা পিন্ধা সেই সুন্দৰ মানুহজনক সেইদিনা মনটো ভাৰাক্ৰান্ত

দেখা গৈছিল। অৱশ্যে সেইসময়ত আমাৰ বেছি কথা পতা নহ'ল।

কেইদিনমানৰ পাছৰ কথা প্ৰাক্তন অধ্যক্ষ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰক পুণৰ লগ পোৱাৰ মানসেৰে মই আৰু অধ্যাপক সুৰেশ গোস্বামী চাৰ লগহে আমি দুয়োজন দেৱেন কাকতি চাৰৰ ঘৰত উপস্থিত হ'লো। ইলেকচনৰ প্ৰচাৰৰ কামত ব্যস্ত থকাত চৰক লগ নাপালো। তাৰিখটো পাহৰিলো আৰু সময় প্ৰায় ১০-৩০ মান বাজিছিল। বুকুত আশা বান্ধি প্ৰয়াত কাকতি দাদাক লগত লৈ গ'লো চাৰক লগ পোৱাৰ মানসেৰে। ৰাতি প্ৰায় ২-৩০ বজাত ৰঞ্জানদী পশ্চিমপাৰে টিয়কীয়াল গাঁৱত শিৱ চুতীয়া নামৰ মানুহজনৰ ঘৰত দেৱেন কাকতিৰ সৈতে সাক্ষাৎ হ'লো। আমাক দেখি ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ দুচকুৰে অশ্ৰু বাগৰি আহিছিল। মানুহজনক দেখি মোৰ মনত লগে লগে ভক্তি ভাৱ জাগি উঠিল আৰু দেখুৱাই নকৰিলেও মনতে সেৱা জনালোঁ। আমাৰ মনৰ কথাবোৰ আদান প্ৰদান হ'ল। কথা পাতি এনে লাগিল মানুহজন খঙাল আছিল যদিও বৰ কোমল অন্তৰৰ ব্যক্তি। মধু খাবলৈ হ'লে কুঁহিয়াৰ বাকলি যেনেকৈ টানি বাকলি গুচালে কোমল আৰু মিঠা পোৱা যায় সেইদৰে চাৰৰ অন্তৰখনো কোমল আৰু কথা-বতৰা খহতা হ'লেও মৰমীয়াল আছিল। মোৰ এই চুটি লেখনিটোত চাৰৰ গুণৰাজি কৈ অন্ত কৰিব পৰা নাযায়।

হৃদয়বান, মৰমীয়াল, দয়ালু, ত্যাগী, সাহসী আৰু সহানুভূতিশীল মানুহজনক লগ পোৱাত মোৰ সৌভাগ্যৰ দিন আহিল। মোৰ লগত কথা-বতৰা হোৱাত মোৰ প্ৰাৰ্থনা অৱগত কৰিলো। মোৰ প্ৰাৰ্থনা শুনি লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ পৰিচালনা সমিতিৰ মাননীয় সভাপতি দেৱেন্দ্ৰ নাথ কাকতিদেৱ আৰু মাননীয় প্ৰাক্তন অধ্যক্ষ ব্ৰজেন শৰ্মা বৰুৱা চাৰৰ সহযোগত ১৯৭৯ চনৰ ৪ আগষ্টত ৪ৰ্থ বৰ্গৰ কৰ্মচাৰী হিচাপে যোগদান কৰিবলৈ সুবিধা পাপ্ত।

লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ উপাধ্যক্ষ পূজ্যবৰ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা ছাৰে মুখ্য সহায়ক শ্ৰীযুত ইন্দ্ৰমণি ৰাজকুমাৰ দাদাৰ আগত বৰ দুখেৰে প্ৰকাশ কৰে যে, ব্ৰহ্মপুত্ৰ উত্তৰপাৰে লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ নামত

বটবৃক্ষজোপা অতি কষ্ট আৰু পৰিশ্ৰম কৰি ৰোপন কৰিছে। এই গছজোপাৰ তলত লক্ষীমপুৰৰ লগতে অসমৰ আৰু অৰুণাচল প্ৰদেশৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলে শিক্ষা গ্ৰহণ কৰি সমাজৰ উন্নতিৰ লগতে মানৱ সম্পদ হৈ গঢ় ল'ব পাৰে তাৰেই কামনা কৰিছে।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ সমাজসেৱক, সমাজকৰ্মী আছিল। লক্ষীমপুৰৰ বহুটা আৰু বিদ্যালয় আৰু মহাবিদ্যালয়ৰ অনুষ্ঠানবোৰৰ লগত ওতঃপ্ৰোতভাৱে জড়িত হৈ উন্নতিৰ বাবে আশ্ৰয় চেপ্টা কৰে আৰু সেইদৰে সফলতাও লাভ কৰে। তেখেত অসম সাহিত্য সভাৰ উপ-সভাপতিৰ আসন অলংকৃত কৰিছিল আৰু আজীৱন সদস্য আছিল। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ দক্ষ আৰু সু-নিপুন ব্যক্তি আছিল। বিদ্যালয়ত কোনো অনুষ্ঠান অনুষ্ঠিত হ'লে নিজে উপস্থিত থাকি সকলোকে সু-পৰামৰ্শ দি ভুল ভ্ৰুটি নোহোৱাকৈ দক্ষতাৰে কাৰ্য্যবলী পৰিচালনা কৰে। বিদ্যালয়খনৰ অধ্যাপক-অধ্যাপিকা, অনা আন কৰ্মচাৰী সকলোকে এটা পৰিয়ালৰ দৰে অন্তৰত ঠাই দিছিল।

এইখিনিতে এটা কথা নক'লে ভুল হ'ব যে চাৰক উৎসাহ আৰু প্ৰেৰণা আগবঢ়োৱা আঁৰত আছিল চাৰৰ সহধৰ্মিনী শ্ৰীযুতা বীনা বৰগোঁহাই বৰুৱা বাইদেউ, তেখেত বৰ মৰমীয়া আৰু হাঁহিমুখীয়া। বাইদেউ এগৰাকী সু-গৃহীণীৰ লগতে বৰ অতিথি পৰায়ণ মহিলা।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ বৌদ্ধিকদীপ্ত আৰু সমাজমুখী কৰ্মৰাজী অধিক আলোকিত হৈ উঠি আলোড়নৰ সৃষ্টি কৰক। অৰ্বশেষত চাৰলৈ সেৱা আৰু শ্ৰদ্ধা নিবেদিলো। ভগৱানৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা জনাইছো চৰৰ লগতে বাইদেউৰ সু-স্বাস্থ্য আৰু দীৰ্ঘজীৱন কামনা কৰিছো।

## দদাইদেউৰ শ্ৰী চৰণত এযাৰি আত্মনিবেদন

ৰঞ্জিত বৰুৱা

"People wear their lives on thousand of Choices  
In a tapestry of paths, A thousand Joys  
Life unfurls thousand doors to tread  
freezing souls to sance within society's"

Thread

জীৱন যাত্ৰাৰ অন্য এটা নাম সংগ্ৰাম। যি সংগ্ৰামে আন্ধাৰৰ বন্যতাৰ পাব ভাঙি হেজাৰজনক পোহৰৰ পথ দেখুৱাব পাৰে, যি সংগ্ৰামে হেজাৰজনক মানৱ সম্পদলৈ কপাস্তৰ কৰিব পাৰে, যি সংগ্ৰামৰ আলমত এটি অঞ্চলৰ বৌদ্ধিক, সামাজিক, অৰ্থনৈতিক, শিক্ষা আৰু সাংস্কৃতিক দিশত বিকাশ সাধন কৰিব পাৰে- তেনে সংগ্ৰামৰ মাজৰে নিজৰ ব্যক্তিত্বৰ পূৰ্ণ বিকাশ সাধন কৰি দেশ আৰু স্ব-জাতিৰ বাবে সেৱা কৰি এক বিৰামহীন যাত্ৰা কৰা মানুহজনেই হ'ল আমাৰ পৰম পূজনীয়, পৰম শ্ৰদ্ধাৰ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা। তেখেত একেধাৰে গুণী-জ্ঞানী, বিশিষ্ট শিক্ষাবিদ, লেখক, আলোচক, সু-সংগঠক, সু-বক্তা, প্ৰবন্ধকাৰ, প্ৰতিষ্ঠাপক অধ্যাপক পাছলৈ অধ্যক্ষ লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়, লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাৰ প্ৰাক্তন সভাপতি, অসম সাহিত্য সভাৰ দৰে এটা জাতীয় অনুষ্ঠানৰ ভূত-পূৰ্ব সভাপতিৰ পদ অলংকৃত কৰা তথা অসমীয়া লোক সংস্কৃতিৰ গবেষক আৰু বিশ্লেষক। তাৰ উপৰিও লক্ষীমপুৰ জিলাৰ বহু অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠানক ওচৰৰ পৰা নেতৃত্ব দি আহিছে। তেনে এজন

---

জৰাধৰা

(২৭০)

মহান গুণৰ অধিকাৰী তথা, শিক্ষাৰ বাটকটীয়া, আৰু আজীৱন সাহিত্য সেৱাৰ দৰে ব্যক্তিৰ বিষয়ে কিবা এটা লেখাটো অথবা ভৱাতো আমাৰ নিচিনা নিঃকিন অজ্ঞানীৰ বাবে মৰসাহ কৰাৰ বাদে আন একো নহয়। সেইদৰে বা নহয় আমি অগ্নিৰ ফিৰিঙতি নহয় ক'ৰবাত চিটিকি পৰি উজ্জলাবলৈ। তথাপি দদাইদেউৰ বৰ-জী আমাৰ ভণ্ডি পুতুৰে আমালৈ পঠোৱা লেখা বিচাৰি কৰা গোহাৰিক একেবাৰে নস্যাৎ কৰিব নোৱাৰি, আমাৰ দদাইদেউৰ প্ৰতি থকা অত্যন্ত মৰম-চেনেহ, শ্ৰদ্ধা আৰু ভক্তিক কিদৰে বহিঃ প্ৰকাশ কৰি তেখেতক জীৱন্তে অভিবাদন জনাব পাৰো, তাৰে দোমোজাত শব্দৰ তাল-মিল নথকাকৈয়ে, ভাষাৰ জ্ঞান লেখ-মাত্ৰও নথকাকৈয়ে, আমাৰ খু-দুবনি লাগি থকা মনটোক বান্ধিব নোৱাৰি, আমি আমাৰ চুপহি নথকা কলমৰ পৰা এযাৰি আত্ম নিবেদন মাথো দদাইদেউলৈ বুলি বন্দনা কৰো আমাৰ ভাষাৰে-

“নাজানো তোমাক মিনতি কৰিব  
নাজানো তোমাক ভকতি কৰিব  
আমি অবুজ অজ্ঞানী মুৰ্খ যাযাবৰ  
কিদৰে ভজো তোমাক বিশ্ব খনিকৰ  
পদে পদে কৰো ভুল-ভ্ৰান্তিবোৰ,  
সাগৰ সদৃশ হয় ইয়াৰ গধুৰ।  
পাহৰিব পাৰিবানে আমাৰ দায়-দোষবোৰ,  
সমিধান দিবানে ইয়াৰ হ'বলৈ মধুৰ।  
তথাপি তোমাৰ নাম-গুণ গাঁও,  
গৰ্বিত আনন্দিত হৈ সবাকে জনাওঁ।  
সেৱা কৰো তযু পাৰে ভক্তিৰসে তোমাৰ  
প্ৰাৰ্থনা কৰো ৰাখে যেন মংগলে দদাইদেউ আমাৰ।”

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ (দদাইদেউৰ) জন্ম হৈছিল ১৯৩৯ চনত লক্ষীমপুৰ জিলাৰ অন্তৰ্গত ৰংপুৰীয়া গাঁৱৰ এটি চহা পৰিয়ালৰ চেকীশালত। দেউতাকৰ নাম স্বৰ্গীয় ৰূপেশ্বৰ বৰুৱা (মৰাণ বুঢ়া) দেউতাক অথাৎ আমাৰ বৰদেউতা এজন ওখ-পাখ, প্ৰায় ১২ হাত দৈৰ্ঘ্যৰ বগা পাণ্ডবী পিন্ধা, ৰিতি-

নিতীত থকা নিয়মেৰে সিদ্ধ কোমল হৃদয়ৰ এজন বঙা-বগা-পকা ভকত। মাকৰ নাম প্ৰয়াত সবুআইটি বৰুৱা।

সেই টেকীশালত জন্ম গ্ৰহণ কৰা কেঁচুৰাটো লহ-পহঁকে ডাঙৰ হৈ মাকৰ কোলাৰ পৰা এদিন পঢ়াশালি পালেগৈ। শিক্ষা-জীৱনৰ প্ৰথমটো খোজ দিবলৈ ১৯৪৬ চনত, এই চনতেই প্ৰতিষ্ঠা হোৱা বৰচৰীয়া প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত। তাৰ পাছত ক্ৰমান্বয়ে বুনিয়াদী শিক্ষা, মজলীয়া শিক্ষা, হাইস্কুলীয়া শিক্ষাৰ অন্তত কলেজীয়া শিক্ষা (ডিগ্ৰী) লয় ১৯৬৭ চনত উত্তৰ লক্ষীমপুৰ মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা। কলেজীয়া শিক্ষা সাং কৰাৰ আগতেই ১৯৬৪ চনত তেওঁ বিবাহ পাশত আৱদ্ধ হয় শ্ৰীমতী বীনা বৰগোহাঁইৰ (বৰুৱাৰ) লগত। বৰ্তমান তেখেত এগৰাকী অৱসৰ প্ৰাপ্ত শিক্ষয়িত্ৰী, আমাৰ অতি আদৰৰ, পূজনীয়া খুৰীদেউ। সেই সময়চোৱাত দদাইদেউহঁতৰ পৰিয়াল বৰ অৰ্থনৈতিক ভাবে সবল নাছিল। অৰ্থনৈতিক দৈন্যতাৰ হেতু দদাইদেউ অৰুণাচল প্ৰদেশৰ দাপৰিজোঁট CPWD বিভাগত কাম কৰিবলৈ গৈ কেইমাহ মান থকাৰ পাছত পুনৰ লক্ষীমপুৰলৈ ঘূৰি আহিছিল। সেই সময়ত আমাক জানিবলৈ দিয়ামতে দাপৰিজোঁটৰ পৰিবেশ অনুকূল নাছিল। লক্ষীমপুৰলৈ ঘূৰি আহি পুনৰ পঢ়িবলৈ গৈছিল ডিব্ৰুগড়লৈ। নামভৰ্তি কৰিছিল ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অসমীয়া বিভাগত। প্ৰবল অভাৱ-অনাটনৰ মাজতো ১৯৬৯ চনত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ শিক্ষা সাং কৰিছিল স্নাতকোত্তৰ হৈছিল।

পৰৱৰ্তী সময়ত দদাইদেউৰ তেখেতৰ সন্ধানমুখী মনটোৱে কিবা কৰাৰ সংকল্প লৈ লক্ষীমপুৰৰ কেইজনমান শিক্ষাৰ বাটকটীয়া বন্ধুৰ লগ লাগি বাঁহ-বেত খেৰ কঢ়িয়াই অ'ত-ত'ত চান্দা সংগ্ৰহ কৰি আজিৰ লক্ষীমপুৰ চহৰৰ মাজ মজিয়াত জিলিকি থকা বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়খনোও প্ৰাণ প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিল। জানিব পৰা মতে এক অৱধাৰিত ৰূপে কৰা নেৰা-নেপেৰাৰ প্ৰচেষ্টা আৰু উদ্যোগত, তেখেত আৰু সহপাঠী বন্ধুসকলৰ অক্লান্ত পৰিশ্ৰমৰ বিনিময়ত, ৰাইজৰ বিপুল সহাঁবিত বৰ্তমানৰ লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়খনে পূৰ্ণ ৰূপ পায়।

এই অনুষ্ঠানে এটা অঞ্চলৰ সামগ্ৰিক পৰিবেশ কেনেকৈ পৰিবৰ্তন

কৰে তাৰ জ্বলন্ত উদাহৰণ লক্ষীমপুৰ বাগিছা মহাবিদ্যালয়। হেজাৰজন ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ দীৰ্ঘদিনীয়া আশা পূৰণ কৰি, নিজৰ সপোনক বাস্তৱ ৰূপ, দি অসমৰ ইমূৰে-সিমূৰে, ভাৰতৰো কোনোবা স্থানত নিজক প্ৰতিষ্ঠা কৰি অসমলৈ গৌৰৱ কঢ়িয়াই আনিছে।

আমি দদাইদেউক কলেজত থাকোতে লগ পাইছিলো এজন উপাধ্যক্ষ হিচাপে অত্যন্ত ব্যস্ততাপূৰ্ণ ৰূপত, আমি যেতিয়া লক্ষীমপুৰলৈ দদাইদেউৰ ঘৰলৈ আহোঁ। সেই তেতিয়াই তেখেতৰ কলেজখনৰ প্ৰতি থকা অদ্যম হেঁপাহ, আবেগিক মনটো আমি অনুধাবন কৰিছিলো।

জন্মতে দদাইদেউ কলেজৰ প্ৰতিজন ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ বাবে অতি আদৰৰ, শ্ৰদ্ধাৰ, সন্মানীয় ব্যক্তি হোৱাৰ উপৰিও তেওঁলোকৰ আশা-ভৱনাৰ স্থল আছিল। তেওঁৰ নিকা আৰু চোকা অনুশাসনত কলেজৰ প্ৰতিটো বিভাগ, প্ৰতিটো কাম সুচাৰুৰূপে পৰিচালনা হৈছিল বুলি বহুতৰ মাজত শুনিবলৈ পাওঁ।

শ্ৰী বৰুৱাদেৱ উপাধ্যক্ষৰ পদত থাকোতেই ১৯৮৫-৮৯ চনলৈকে ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ত অসমীয়া লোক-সংস্কৃতিৰ ওপৰত গৱেষণা কৰিছিল, অসমৰ সন্মানীয় বিশিষ্ট শিক্ষাবিদ, সাহিত্যিক, বুৰঞ্জীবিদ ড° লীলা গগৈদেৱৰ অধীনত। গৱেষণাৰ বিষয় হিচাবে বাছি লৈছিল- “বিহুৰ উৎস, ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰা (In analytical study of the cultural aspect of Bihu festival of assam) গৱেষণাৰ সফল সমাপ্তিৰ পিছত ডক্টৰেট (P.hD) সন্মান লাভ কৰে ১৯৯১ চনত। তাৰ পিছত কলেজৰ কাম-কাজৰ সমান্তৰালকৈ সাহিত্য ক’লা কৰ্ম কৰি কেইবাখনো গল্প প্ৰকাশ কৰি ৰাইজৰ মাজলৈ আগবঢ়াই দিছে। তাৰে ভিতৰত ‘লোক উৎসৱৰ পৰম্পৰা’ (প্ৰবন্ধ সংকলন), ‘চিকেন নৈৰ মৰম’ (গল্পপুথি), ‘পুষ্পাৰ্ঘ’ (কবিতা পুথি), ‘ধূলিকণা’ (আত্মজীৱনী), গ্ৰন্থই হেজাৰ পাঠক-পাঠিকাৰ মন জয় কৰিব পাৰিছে। বহু প্ৰতিভা সম্পন্ন এই বৰ্ণেয় ব্যক্তিজন ১৯৯৮ চনৰ পৰা ২০০৩ চনলৈকে অধ্যক্ষ পদত অধিস্থিত হৈ অতি দক্ষতা আৰু সফলতাবে কলেজখনৰ দায়িত্ব বহন কৰি ২০০৩ চনৰ ডিচেম্বৰ মাহত অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে।

আমি দদাইদেউক লগ পাইছিলো প্ৰথমে আমাৰ শিৱসাগৰৰ নিজা

ঘৰখনত ধূতি-পাইজামা পৰিধান কৰা অসমীয়া সাজ-পাৰত। নিভাঁজ অসমীয়া সাজ-পাৰত দদাইদেউক খুব ভাল লাগিছিল তেতিয়াও ভাল লাগে আৰু এতিয়াও। কলেজৰ কাম-কাজত ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়লৈ আহি ঘূৰি যাওঁতে দেউতাক লগ কৰিবলৈ আহিছিল। মুখত এমোকোৰা মিঠা হাঁহিৰে দেউতাক এনেকৈ সুধিছিল, “ককাইদেউ ভালে আছ হ’বলা।” অলপ পাছতে মায়ে ভিতৰৰ পৰা চাহ-জলপান দদাইদেউলৈ বুলি লৈ আনে। দদাইদেউয়ে মাক অলপ ব্যংগ কৰি সুধিলে, “বৌদেউ, কেনে আছ?” সেই সময়ত আমি হাফপেণ্ট এটা পৰিধান কৰি থাকোঁতে দদাইদেউৰে আমাক সুধিলে, “অই তই কি কৰিছ কোন শ্ৰেণীত আছ?” ইত্যাদি। প্ৰথম দেখাতেই বঙহৰ গোল্ফে আমাৰ মনত দোলা দিছিল। তাৰ পাছত চাহ-জলপান খাই কাপোৰ-কানি সলাই তেওঁ লগত নিয়া কাপোৰজোৰ পিন্ধি তেওঁ চেঙেলীয়া কালত একেলগে কেৰম খেলা অনন্ত বৰুৱা দাই ঘৰলৈ বুলি ওলাই গৈছিল। সন্ধিয়া প্ৰায় ৭/৮ মান বজাত ঘূৰি আহি দেউতাৰ লগত আমাৰ মজিয়াত বহি ৰাতি আহাৰ কৰিলে। খাইবৈ দেউতাৰ লগত আলোচনা কৰি আমাৰ বাইদেউ নিৰুৱে পাৰি দিয়া বিছনাত উঠি টোপনি গ’ল। গভীৰ নিদ্ৰাত দদাইয়ে নাক মাৰি শুলে। ৰাতিপুৱা অবশ্যে সোনকালেই উঠি মুখ হাত ধুই মায়ে বনাই দিয়া চাহ-পিঠাৰ জুতি ল’লে। প্ৰায় ৯/১০ টা মান বজাত তেওঁ যাব বুলি আগতীয়াকৈ বন্ধা ভাত সাঁজ খাই দেউতা মাৰ পৰা বিদায় লৈ যাবলৈ বুলি বেগটো মোৰ হাতত দি ক’লে, “ব’ল মোক থৈ আহগৈ।” আমি দুয়োৰ অগা-পিছ কৈ পথাৰৰ একাবেকা ৰাস্তাৰে গৈ ফুলপানিছিগা পালোহি। ঠিক আধাঘণ্টামান যোৱাৰ পাছত শিৱসাগৰৰ পৰা যোৰহাটমুখী বাছ এখন আহি ৰ’লহি। দদাইয়ে বেগটো লৈ গাড়ীত উঠি আমাৰ পৰা গুচি গৈছিল। দি থৈ গ’ল আমালৈ অযুত মৰম চেনেহ। বাছখন আমি নেদেখালৈকে থৰ লাগি চাই থাকিলো। আৰু সেইদিন ধৰি দদাইদেউৰ প্ৰতি আমাৰ ভক্তি আৰু বাঢ়িল আৰু আজীৱন কৰি যাম জীৱনৰ শেষ সন্ধিয়ালৈকে।

এবাৰ চাকৰি সূত্ৰে দদাইদেউৰ লক্ষীমপুৰ বৰমুৰীয়া তিনিআলিৰ সন্নিপাত থকা ঘৰখনত প্ৰায় এসপ্তাহমান আছিলো। সেই কেইদিনৰ কোনোবা

এটা দিনত দদাইদেউৰ বিডিং ৰুমত বহি কিবা আলোচনী এখন পঢ়ি থকাৰ সময়ত ওচৰতে থকা টেবুলৰ ওপৰত থোৱা টেলিফোনটো বাজি উঠিল। এটা সময়ত ফোনটো উঠাই 'হেল্ল' বুলি ক'লো সাঁচা, কিন্তু উত্তৰ নাপাই তেতিয়া মই টেলিফোনটো উঠাম নে নুঠাম ৰাখি থলো আৰু আপুনি কাক বিচাৰিছে বা কোনে কৈছে একো নুসুধিলো। অলপ পাচত ভিতৰৰ পৰা দদাইদেউ আহি মোক সুধিলে, "ৰঞ্জিত ফোনটো কোনে কৰিছিলে", তেতিয়া মই ক'লো, দাই মই সেয়া নুসুধিলো আৰু লগতে ক'লো দৰকাৰ হ'লে, দুনাই ফোন কৰিব হ'বলা। "কি ক'লি?" অলপ টানকৈ ক'লে দদাইয়ে। মোৰ অশাস্ত মনটো দুখত ভাগি পৰিলো, জানোছা প্ৰকাণ্ড ভুল কাম কৰি পেলালো। কাৰণ, জীৱনত প্ৰথমবাৰ টেলিফোনৰ ক্ৰেডেল হাত লগাই পাইছিলো। অলপ পাছতে দদাইয়ে ক'লে- 'ফোনটো বাজিলে উঠাই অন্তত কোনে কৈছে, ক'ৰ পৰা কৈছে, কাক বিচাৰিছে ইত্যাদি সুধিব লাগে বুইছ ৰঞ্জিত। মই তেখেতৰ বাণী নতশিৰে স্বীকাৰ কৰি আগলৈ তেনে ভুল নকৰো বুলি ক'লো। এই সৰু সৰু ভুলবিলাকো দদাইদেউৱে অতি সুন্দৰকৈ শুধৰণি দি যথেষ্ট উপকাৰ কৰে।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা দেশ আৰু স্বজাতিক ভাল পোৱা এজন নিষ্ঠাৰ্জ অসমীয়া। দেখাত মানুহজন খঙাল হ'লেও অন্তৰৰ পৰা খুব কোমল এজন দৰদী পুৰুষ। বয়সৰ চাপে লগতে Covid-19 ৰ কবলত মানুহজন শাৰিৰীক ভাবে দুৰ্বল হ'লেও তেওঁৰ মনত কাম কৰাৰ প্ৰবল ইচ্ছা আজিও জীপাল হৈ আছে। তেওঁ ঘৰখনৰ কাৰণে আজিও 'সিংহ পুৰুষ' যাব গৰ্জন বিৰাজমান প্ৰতিটো কাম-কাজত। এক নিৰ্দিষ্ট শাসন প্ৰণালীৰ মাজত দদাইদেউৰ ঘৰখন অতি পৰিপাটীকৈ চলে। নিতৌ প্ৰয়োজন হোৱা বস্তুবোৰ হাত-দিলেই পোৱাকৈ তেখেতে আজিও সযতনে ৰাখে। ওচৰ-চুবুৰীয়াৰ, জ্ঞাতি-কুটুমৰ প্ৰতিজন মানুহৰ খবৰ লোৱাটো যেন তেওঁৰ দৈনিক কাম। দদাইদেউৰ প্ৰতিটো কাম শৃংখলাবদ্ধভাৱে আৰু প্ৰণালীবদ্ধ কৰি ভাল পায় আৰু আনকো তেনেকৈ কৰিবলৈ উদগনি দিয়ে।

দদাইদেউৰ জীৱনৰ সংগ্ৰামখিনিত আমি দেখিবলৈ পাবোঁ- "কেনেকৈ এক সংগ্ৰামী মনলৈ নিজৰ লগতে আনবো উপকাৰ সাধন কৰিব পাৰি, কেনেকৈ

এক সাম্যবাদীৰ চিন্তাধাৰাৰে এখন সমাজ গঢ় দিব পাৰি। মানুহক ভাল পোৱা, মানৱতাবাদীক ভালপোৱা, বোকা মাটিৰ গোক্ৰ ভাল পোৱা, এখন অতি বহল হৃদয়ৰ মানুহজন, মই মোৰ জীৱনত এতিয়ালৈকে লগ পোৱা মানুহৰ ভিতৰত প্ৰথম আৰু প্ৰধান। আধুনিক সমাজৰ মুখা পিন্ধা, ভাল মানুহৰ ভাও জোৰা মানুহক তেওঁ ভাল নেপায় আৰু ভাল পাব নোৱাৰে। কাৰণ তেওঁ এজন সজাগ, সচেতন, আৰু স্বাৱিমানী অসমীয়া। তেওঁ এজন অতি সহজ-সৰল আৰু উদাৰতাৰে পৰিপূৰ্ণ নিৰ্ভীক মানুহ।

দদাইদেউৰ সফল জীৱনৰ আৰত থকা মূল ব্যক্তিগৰাকী হ'ল তেওঁৰ সহধৰ্মিনী শ্ৰী মতী বীণাপাণি বৰগোহাঁই (বৰুৱা)। খুড়ীজনীক আমি দদাইদেউৰ প্ৰতিটো কামত ছাঁৰ দৰে লাগি থকা দেখি আহিছোঁ।

ঘৰত থকা পেহীদেউৱে দদাইদেউক সময়মতে খোৱাৰ জা-যোগাৰ কৰি কিমান আপদাল কৰে, তাকো আমি দেখি আহিছোঁ। তাতে আকৌ তেওঁৰ বৰ বোৱাৰী কবিতা, সৰু বোৱাৰী আইমণি, বৰজী পুতুক (বিবাহিত), সৰু জী পুতলী, নাতি-পুতি আদি সকলোৱে কিমান যে আলপৈছন ধৰে তাকো আমি দেখি আহিছোঁ।

এই খিনিতে এটা কথা নিলিখিলে মোৰ লিখনিটো আধৰোৱা হৈ ৰব। যিটো কথা হ'ল বৰ্তমান আমাৰ ঘৰ শিৱসাগৰৰ ফুলপানিছিগা জৰাধৰা গাঁৱত তেখেতে পৈতক সম্প্ৰতি বা উদ্ভৰধিকাৰী হিচাপে লাভ কৰা মাটিবাৰী সমস্ত খিনি বিনা প্ৰতিবাদে বিনা চৰ্তে আমাৰ দেউতাক অথাৎ ককায়েকক দি থৈ গৈছিল। যি মাটি সম্প্ৰতি আমি ভোগ-দখল কৰি আছোঁ। দদাইদেউ আমাৰ বংশটোৰ বাবে এক ব্ৰজ, কণ্ঠ। দদাইদেউৰ আমাৰ বাবে আমাৰ বংশৰ কৰ্ণধাৰ, এয়া বংশৰ গৌৰৱ বৃদ্ধি কৰা তথা ব'হাগৰ আনন্দ আৰু এক উজ্জ্বল ভেটাতৰা। এনে এজন মহীয়ান, বৰেণ্য ব্যক্তিৰ সান্নিধ্যত তেওঁৰ পুলি-পোখাবোৰে নিশ্চয় ইতিবাচক কাম কৰি সমাজৰ লগত, দেশখনলৈ গৌৰৱ কঢ়িয়াই আনিব বুলি আমি একান্তৰে বিচাৰো। দদাইদেউ যেন চিৰদিন চিৰকাল আমাৰ মাজত থাকে, তাকে প্ৰাৰ্থনা কৰো নেদেখাজনৰ ওচৰত।

## জনহিতৈষী হেমন্ত

ঘনকান্ত মহন্ত

মোৰ বাল্য বন্ধু হিচাবে হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাক প্ৰথম লগ পাওঁ আজাদ মজলীয়া বিদ্যালয়ত। আমি ষষ্ঠ শ্ৰেণীৰ আৰু তেওঁ সপ্তম শ্ৰেণীত আছিল। তেতিয়াৰ পৰা বন্ধুসুলভ ভাৱেৰে বাঁহপাতি অঞ্চলৰ সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক ক্ষেত্ৰখনত আজিলৈকে আমাৰ সেই বন্ধুত্ব একেই আছে।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা দেৱৰ জন্ম ১৯৪০ চনত। তেখেতৰ পূৰ্বপুৰুষ বংপুৰৰ পৰা অহা (বৰ্তমান শিৱসাগৰৰ পুৰণি নাম) প্ৰায় এশ বছৰমানৰ পূৰ্বে তেখেতৰ পিতৃ স্বৰ্গীয় ৰূপেশ্বৰ বৰুৱা (মৰাণ বুঢ়া নামে পৰিচিত) বংপুৰৰ ফুলপানী চিগা নামৰ ঠাইৰ পৰা আহি এই অঞ্চলত স্থায়ী ভাৱে বসবাস কৰিছিলহি। তেওঁলোকৰ প্ৰায় কেইবাজনো বংপুৰৰ পৰা উঠি অহাৰ বাবে গাওঁখনক বংপুৰীয়া গাওঁ হয় বুলি জনা যায়। বৰুৱাদেৱৰ দেউতাক এজন সু-স্বাস্থ্যৰ অধিকাৰী আৰু সূঠাম পুৰুষ আছিল। তেখেত সভা-সমিতিত থাকিলে সভাখন শুৱনি কৰি ৰাখিছিল। সেই পিতৃৰেই সুযোগ্য সন্তান বৰুৱাদেৱেও বাঁহপাতি অঞ্চলৰ লগতে সমগ্ৰ লক্ষীমপুৰ জিলাতেই এখন সুকীয়া আসন দখল কৰি আছে।

বৰুৱাদেৱে প্ৰাথমিক শিক্ষা আৰম্ভ কৰে বৰচৰীয়া প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ পৰা। আজাদ মজলীয়া বিদ্যালয়ত উচ্চ প্ৰাথমিক শিক্ষা সমাপ্ত কৰি উত্তৰ লক্ষীমপুৰ পানীত্ৰ উচ্চ মাঃ বিদ্যালয়ৰ পৰা প্ৰবেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হৈ উঃলঃ মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা স্নাতক ডিগ্ৰী লাভ কৰে। তেখেতৰ সহধৰ্মিনী শ্ৰীযুক্তা

---

সত্ৰাধিকাৰ, শ্ৰীশ্ৰী দহৰীয়া সত্ৰ, বাঁহপাতি, পুৰণি গাঁও

(২৭৭)

বগীতৰা ওৰফে বীনা বৰুৱাও এগৰাকী সুদক্ষ গৃহিণী। তেওঁৰ আশাসুধীয়া প্ৰচেষ্টাতেই বৰুৱাদেৱে ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা অসমীয়া বিভাগত স্নাতকোত্তৰ ডিগ্ৰী ল'বলৈ অনুপ্ৰেৰণা পাইছিল। এই ক্ষেত্ৰত শ্ৰীযুক্তা বৰুৱাকো ধন্যবাদ জনাব লাগিব।

বৰুৱাদেৱে লক্ষীমপুৰ জিলাৰ উচ্চ শিক্ষাৰ অন্যতম কেন্দ্ৰস্থল লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠা কালৰ পৰা জিলাখনৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ বাণিজ্যিক ধাৰা উন্নতি আৰু উৎকৰ্ষ সাধন কৰি যি অৰিহনা যোগালে সেইয়া বিজ্ঞসমাজৰ জ্ঞাত। তেখেতে মহাবিদ্যালয়ত অধ্যাপনাৰ মাজতেই ডক্টৰেট ডিগ্ৰী লৈ বাঁহপাতি অঞ্চলৰ নাম উজ্জ্বল কৰি তুলিছিল।

লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষৰ আসন অলংকৃত কৰি সুদক্ষ প্ৰশাসনিক প্ৰচেষ্টাৰে জিলাখনৰ বাণিজ্যিক শিক্ষাৰ ভেটি সুদৃঢ় কৰি এক নব জাগৰণৰ সৃষ্টি কৰি শিক্ষানুষ্ঠানভাগ জিলিকাই ৰাখিছিল। ইয়াৰোপৰি শিক্ষকতাৰ দায়িত্বৰ মাজতে অসম সাহিত্য সভাৰ উপ-সভাপতিৰ দৰে সন্মানীয় পদত অধিষ্ঠিত থাকি জিলাখনৰ লগতে বাঁহপাতি অঞ্চলৰ ভাষা সাহিত্যৰ গৰিমাত জেউতি চৰোৱাত বিশেষ অৰিহনা যোগাইছিল।

ড° বৰুৱাদেৱে শৈক্ষিক, সামাজিক, সাংস্কৃতিক আৰু ধৰ্মীয় এই আটাইকেইটা দিশত গুৰি বঠাৰ দৰে কাম কৰিছিল। বাঁহপাতিৰ অঞ্চলৰ তেলাহী সমবায় সমিতিৰ প্ৰতিষ্ঠাপক সভাপতি হিচাপে থাকি অঞ্চলবাসীক ব্যৱসায়িক দিশৰ পথ দেখুওৱাৰ লগতে দৰিদ্ৰ লোকৰ মহৎ উপকাৰ সাধন কৰিছিল। বাঁহপাতি নৱজ্যোতি ৰংগমঞ্চ সমিতিৰ সকলো দিশৰ উন্নতিত তেখেতৰ অবদান অপৰিসীম। ১৯৭২ চনত যেতিয়া সমগ্ৰ অসমত বানপানীয়ে প্ৰলয়ৰ সৃষ্টি কৰিছিল তেতিয়া বাঁহপাতি অঞ্চলক ড° বৰুৱাদেৱে পানীৰ কবলৰ পৰা ভৱিষ্যতে ৰক্ষা পাবলৈ বিভাগীয় কৰ্তৃপক্ষক আবেদন নিবেদন কৰি সোমদিবি নদীৰ মথাউৰী নিৰ্মাণত বিশেষ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰি অঞ্চলবাসীক নদীৰ পৰা পৃথক কৰাত অৰিহনা যোগাইছিল। শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ বৰনামঘৰৰ বাঁহপাতি কাৰ্যকৰী সভাপতি হিচাবে দায়িত্ব লৈ বৰ্তমান থকা মণিকুটভাগী নিৰ্মাণত আৰ্থিক আৰু কাৰ্যিক সহযোগিতা শলাগ ল'ব লাগিব। সেই সময়ত আমি

তেখেতৰ লগত সম্পাদক হিচাবে কাম কৰি গৌৰৱ অনুভৱ কৰিছিলো। বৰনামঘৰৰ প্ৰতিবছৰ শংকৰাব্দত প্ৰকাশ পোৱা বাৰ্ষিক মুখপত্ৰ (বৰ্ত্তমান দ্বি-বাৰ্ষিক) কৰাপাট ভাগি ২০০৬ চনত প্ৰথমবাৰ তেখেতে সভাপতি হিচাবে প্ৰকাশ কৰি উলিয়ায়, যাৰবাবে বৰ্ত্তমানো সেই মুখপত্ৰখনৰ প্ৰকাশৰ ধাৰা অব্যাহত আছে।

বৰুৱাদেৱৰ পত্নী, পুত্ৰ-কন্যা সহ ৬ জনীয়া পৰিয়ালটি অতি সুন্দৰ আৰু সুখী পৰিয়াল। পুত্ৰ-কন্যা প্ৰতিজনেই স্ব-নিৰ্ভৰশীল। এইয়া তেখেতৰ মহৎ কৰ্ম, ত্যাগ আৰু আদৰ্শৰ বাবেই সম্ভৱ হৈ উঠিছে। বৰুৱাদেৱ আপুনি সদায় সমাজৰ হৈ থাকিব আৰু ভৱিষ্যত প্ৰজন্ম অনুজসকলৰ বাবে আপুনি প্ৰেৰণাৰ উৎস হৈ সমাজত জিলিকি থাকিব। আপোনাৰ আদৰ্শ আৰু কৰ্মৰাজী সমাজৰ অনুকৰণীয় আৰু চিৰস্মৰণীয় হৈ ৰ'ব। ভগৱানে আপোনাক এনেদৰে কাম কৰি জনসেৱা কৰিবলৈ প্ৰচুৰ শক্তি প্ৰদান কৰক। তাকেই কামনা কৰিলোঁ।

## ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ বৰ্ণিত জীৱনত এভূমুকি

বিনোদ চন্দ্ৰ দত্ত

১৯৭২ চনৰ ব'হাগ বিহুৰ সময়ৰ কথা। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱ উত্তৰ লক্ষীমপুৰ নগৰৰ ফালৰ পৰা তেখেতৰ গৃহৰ অভিমুখে গৈ আছিল আৰু সেয়ে ময়ো ঘৰৰ পৰা নগৰ ফালে ওলাই আহিছিলো, হঠাৎ তিনিকুৰীয়া দলঙতে আমাৰ দুয়োৰে সাক্ষাৎ হয়। আমি দুয়ো পৰস্পৰক জানিছিলো যদিও আগতে আমাৰ মাজত কথা-বতৰা হোৱা নাছিল। সেইদিনা আমি দুয়ো স্বতঃস্ফূৰ্ত ভাবে চাইকেলৰ পৰা নামি আমাৰ মাজত কথোপকথন হয়। কথা প্ৰসঙ্গত লক্ষীমপুৰত এখন বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ বাবে প্ৰস্তুতি চলাই থকা হৈছে বুলি জানিবলৈ দিয়ে আৰু মোকো মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰতিষ্ঠাৰ লগত জড়িত হ'বলৈ আহ্বান জনায়। দুদিনমানৰ পিছত উত্তৰ লক্ষীমপুৰ নগৰত মোৰ জেঠাইৰ ঘৰত লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ পৰিচালনা সমিতিৰ প্ৰতিষ্ঠাপক সভাপতি শ্ৰদ্ধাৰ দেবেন কাকতিৰ লগত সাক্ষাৎ হয়। তেখেতে মোক মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠাৰ সম্পৰ্কে কয় আৰু মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰাৰম্ভিক কাম-কাজত সহযোগ কৰিবলৈ লয়। মোৰ পিতৃ তীৰ্থনাথ দত্তদেৱে বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় গঠনৰ বাবে হোৱা প্ৰথমখন সভাত অংশগ্ৰহণ কৰিছিল। তেখেতে মই বিশ্ববিদ্যালয়ত অধ্যয়ন কৰি থকা সময়ত মহাবিদ্যালয় স্থাপন কৰিবলৈ লোৱাৰ কথা অবগত কৰিছিল। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱ আৰু প্ৰয়াত কাকতিদেৱৰ আহ্বান আৰু পিতৃ দেৱৰ অনুপ্ৰেৰণাত মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰতিষ্ঠা প্ৰক্ৰিয়াত সংযুক্ত হৈ পৰো।

---

অবসৰ প্ৰাপ্ত উপাধ্যক্ষ, লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়।

(২৮০)

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ সান্নিধ্যত ১৯৭২ চনৰ মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠা কালৰ পৰা ২০০৩ চনৰ ডিচেম্বৰ পৰ্যন্ত প্ৰায় ৩১ বছৰ একেলগে অতিবাহিত কৰিলো। কৰ্মজীৱনত আমাৰ মাজত এক মধুৰ সম্পৰ্ক বিৰাজ কৰিছিল আৰু আজিও আছে। ড° হেমন্ত বৰুৱাদেৱ লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰতিষ্ঠাৰ এজন প্ৰধান উদ্যোক্তা। মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰতিষ্ঠা আৰু উন্নয়নৰ লগত জড়িত সকলো কামতে আগভাগ লৈছিল। তেখেত এজন অতি কষ্ট সহিষ্ণু ব্যক্তি। মহাবিদ্যালয়ৰ আৰম্ভণি অবস্থাত পুৰা ৬.০০ বজাৰ ক্লাছ বাবে বংপুৰীয়া গাঁৱৰ পৰা ব'দে-বৰষুণে চাইকেল চলাই সময়ত উপস্থিত হোৱা সহজ কথা নহয়। তেখেত এজন সুস্বাস্থ্যৰ অধিকাৰী। যোৱা ২০২১-২২ চনত ক'ভিডত আক্ৰান্ত হৈছিল যদিও আৰোগ্য লাভ কৰি আগৰ অবস্থালৈ ঘূৰি আহিল।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ ইচ্ছাশক্তি আৰু অধ্যৱসায় প্ৰশংসা কৰিব লাগিব। ১৯৮৫ চনত বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগৰ ফেল শ্বিপ লৈ চাৰিবছৰ কাল ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ত গৱেষণা কৰি পি.এইচ.ডি. ডিগ্ৰী অৰ্জন কৰাটো তেখেতৰ কৃতিত্ব। ১৯৭০ চনত শিক্ষা সমাপ্ত কৰি এজন গৃহস্থি লোক হৈয়ো ঘৰ-সংসাৰ আৰু গৱেষণা একেলগে চলাই যোৱাটো কিমান কঠিন আছিল তেখেতেহে জানিব। এই ক্ষেত্ৰত তেখেতক সহধৰ্মিনী শ্ৰীমতী বীনা বৰুৱাই ঘৰ সংসাৰ পৰিচালনা কৰি অনুপ্ৰেৰণা যোগাইছিল। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱ সৌভাগ্যবান যে শ্ৰীমতী বীনা বৰুৱাৰ দৰে এগৰাকী বিদূষী আৰু সাহসী মহিলা জীৱন সংগী হিচাবে পোৱাৰ বাবে।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱে উচ্চ শিক্ষা গ্ৰহণ কৰি থকা সময়তে শিক্ষয়িত্ৰী শ্ৰীমতী বীনা বৰুৱাৰ লগত বিবাহ পাশত আবদ্ধ হয়। চাৰিটি সন্তানেৰে এখন সুখৰ সংসাৰ ৰচনা কৰে। ঘৰ সংসাৰ পৰিচালনা কৰি একেলগে পঢ়া-শুনাও চলাই গৈছিল। বৃদ্ধ পিতৃ-মাতৃ, ল'ৰা-ছোৱালীৰ দায়িত্ব পালন কৰি বহুমুখী প্ৰতিভাৰ পৰিচয় দিছে।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ জীৱন নিৰিক্ষণ কৰিলে দেখা যায় যে, তেখেত এজন নিৰৱ সাধক। সূক্ষ্মভাৱে পৰকল্পনা কৰি জীৱনৰ প্ৰতিটো লক্ষ্যত

উপনীত হৈছে। তেখেত একেবাহে শিক্ষাবিদ, সাহিত্যিক, গৱেষক আৰু প্ৰশাসক। শিক্ষা ক্ষেত্ৰত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ সৰ্বোচ্চ পি.এইচ.ডি. ডিগ্ৰী অৰ্জন। প্ৰশাসক ৰূপে লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ হিচাবে ১৯৯৮ চনৰ পৰা ২০০৩ চনলৈকে সুখ্যাতিৰে কাৰ্য সম্পাদক কৰে। সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰত তেখেতে তিনিখন পুথি ৰচনা কৰি প্ৰকাশ কৰিছে। পুথি কেইখন হৈছে 'পানীন্দ্র নাথ গগৈৰ ৰচনাৱলী', 'চিকেন নৈৰ মৰম', আৰু আত্মজীৱনী 'ধূলিকণা'। লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ ৰূপালী জয়ন্তীৰ আলোচনী 'লখিমী' তেখেতে সম্পাদনা কৰিছিল। ৬৭ তম্ অসম সাহিত্য সভাৰ লক্ষীমপুৰ অধিবেশনৰ উপ-সভাপতি আৰু স্মৃতিগ্ৰন্থৰ যুটীয়া সম্পাদকৰ দায়িত্ব পালন কৰিছিল। ১৯৯৬-৯৭ চনত উত্তৰ লক্ষীমপুৰ শাখা সাহিত্য সভাৰ সভাপতি আৰু ২০০২ চনত লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাৰ সভাপতি ৰূপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰিছিল। অসমৰ জাতীয় অনুষ্ঠান অসম সাহিত্য সভাৰ উপ-সভাপতিৰ আসন অলংকৃত কৰি লক্ষীমপুৰবাসীক গৌৰৱান্বিত কৰিছে।

ড° বৰুৱাদেৱৰ চাৰিওটি সন্তানেই উচ্চ শিক্ষিত আৰু প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰি তেখেতৰ সংসাৰ পূৰ্ণতা দিছে। তাৰোপৰি স্বামী-স্ত্ৰী দুয়ো আশী বছৰৰ উদ্ধৃত্তো সুস্থ জীৱন যাপন কৰি আছে। তেখেতসকল দুয়োৰে দীৰ্ঘায়ু আৰু সুস্বাস্থ্য কামনা কৰি ভগৱানৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা জনালোঁ।

কৰ্ম জীৱনত সহকৰ্মীৰূপে মোৰ আৰু বৰুৱাদেৱৰ মাজত সৌহাদ্যপূৰ্ণ সম্পৰ্ক বিৰাজ কৰিছিল। তেখেতক মই জেষ্ঠ ভাতৃৰ দৰে জ্ঞান কৰোঁ। বয়স বাঢ়ি অহাৰ লগে লগে আমি দুৰে দুৰে থকাত সঘনাই লগ পোৱা কমি আহিছে যদিও আমাৰ মাজত শ্ৰদ্ধা আৰু মৰম অটুট আছে। শেষত ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ এক সাৰ্থক জীৱনৰ বাবে মোৰ আন্তৰিক অভিনন্দন জ্ঞাপন কৰিলোঁ।

## ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ সান্নিধ্যৰ অৱলোকন

ৰামেশ্বৰ কোঁৱৰ

জয় জয়তে বৰুৱা চাৰৰ পদকমলত সেৱা নিবেদিলো। যোৱা ১৯৭৮ চনৰ পৰা 'লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়'ত বৰুৱা চাৰৰ শিক্ষাগুৰু হিচাপে সান্নিধ্য লাভ কৰিছিলো। সেই সময়ৰ পৰা চাৰৰ সম্পৰ্কে বহু কথাই মনত মৰি নোৱাৰাকৈ সাঁচ বহুৱালে। তেখেতক এগৰাকী সুদক্ষ প্ৰশাসক বিৰামহীন কৰ্মস্পৃহা ব্যক্তি, সুসংগঠক হিচাপে সুদীৰ্ঘ কাল দেখি আহিছে। মহাবিদ্যালয়ৰ শিক্ষা শেষ কৰি অহাৰ পিছত ১৯৮৯ চনত নামনি লক্ষীমপুৰ ভিত্তিত 'বঙতি উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়'ৰ খেলপথাৰত আয়োজিত অনুষ্ঠানলৈ চাৰক নিৰ্দিষ্ট বক্তা হিচাপে আয়োজক সমিতিয়ে নিমন্ত্ৰণ জনাইছিল। সমিতিৰ নিমন্ত্ৰণক উপেক্ষা নকৰি তেখেতৰ সহধৰ্মিনী বাইদেউক আৰু খুলখালি আমাৰ বন্ধু শ্ৰীযুত ৰুহিনী বৰগোহাঁইক লগত লৈ প্ৰায় ৭৫ কিঃমিঃ বাটকুৰি বাই সভাস্থলীত নিৰ্দিষ্ট সময়ত উপস্থিত হৈছিলহি আৰু সভাত তেখেতৰ গুৰুগুস্তীৰ, তথ্য সমৃদ্ধ বক্তৃতাই বাইজক যথেষ্ট আনন্দ আৰু উৎসাহিত কৰিছিল। সভা ভগাৰ পিছত চাৰক পৰিয়ালসহ আমাৰ গৃহলৈ মাতি নি মোৰ সহধৰ্মিনীৰ হতুৱাই আপ্যায়ন কৰি চেলেং চাদৰ, ফুলাম গামোচাৰে সন্মান জনাই সেৱা নিবেদন কৰা হৈছিল। এয়া মোৰ বাবে চাৰৰ সৈতে অন্যতম স্মৰণীয় দিন। তাৰ পৰৱৰ্তী সময়তো বহুবাৰ চাৰৰ সান্নিধ্য লাভ কৰিছিলো।

শেষত শ্ৰদ্ধাৰ বৰুৱা চাৰৰ সুস্বাস্থ্য আৰু দীৰ্ঘায়ু কামনা কৰিলোঁ।

## পুৰণি কথাৰে...

চিনুমনি কোঁচ

সেয়া আছিল ২০০১ চনৰ। জুলাই মাহৰ কথা। দেউতাই মানে ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱেখবৰ দিলে- মই কৰ্মাচ কলেজত পাঠদান কৰিবলৈ আহিব লাগে। তেখেত তেতিয়া লক্ষীমপুৰ কৰ্মাচ কলেজৰ সন্মানীয় অধ্যক্ষ। তাৰ মাত্ৰ দুদিন আগতে মই হাৰ্ছ কলেজত সোমাবলৈ কথাবতৰা পাতি গৰ্ভগিৎ বডিৰ অনুমতি সাপেক্ষে ফাইনেল কৰি থৈ আহিছে। কিন্তু দেউতাই খবৰ দিলে, গতিকে মই তালৈকে যাব লাগিব। তাৰোপৰি মোৰ বিয়া হোৱা তেতিয়া চাৰিমাহ মানহে হৈছে। গতিকে নতুন ঘৰৰ কথা পেলাব নোৱাৰি।

২০০১ চনৰ আগষ্ট মাহৰ ১৩ তাৰিখে কৰ্মাচ কলেজত জইন কৰিলো। আৰু দেউতাৰ লগত দুটা সম্পৰ্কৰে বান্ধ খালো। শহুৰ দেউতা (যিহেতু তেখেত মোৰ বাইদেউৰ জেশাছৱেৰৰ শহুৰ) আৰু আনফালে কলেজৰ সন্মানীয় অধ্যক্ষ তথা একে বিষয়ৰে সহকৰ্মী। আৰু তাতেই প্ৰত্যক্ষ কৰিলো দেউতাৰ উজ্বল ব্যক্তিত্ব। মহাবিদ্যালয়খনত থকা তেওঁৰ শক্তিশালী প্ৰভাৱ।

এইয়া আজিৰ পৰা চৌবিশ বছৰৰ আগৰ কথা। কিন্তু মোৰ মনত এতিয়াও সজীৱ, সতেজ! প্ৰথম দিনা মোৰ ভয়ত প্ৰাণ যাওঁ যেন অৱস্থা। প্ৰকাণ্ড হলটোত হলভৰ্তি ছাত্ৰ-ছাত্ৰী। ক্লাচলৈ যোৱাৰ আগত দেউতাৰ কোঠা (Principal Room)-ত সোমালো। তেওঁ বোধহয় মোৰ মুখ দেখিয়েই গম পালে। দেউতাই আশীৰ্বাদ দিলে আৰু ক'লে- “ভাবি ল'বা তোমাৰ সন্মুখত থকা অল আৰ ফুল (all are Fool) ইয়াত যি জনা কেৱল তুমিয়েই জনা।” মই নিজকে

বিলামৰা

(২৮৪)

কেতিয়াও কোনোদিনে তেনে মানসিকতাৰে গঢ়া নাই বৰঞ্চ আজিৰ তাৰিখলৈকে মই এনেদৰেই ভাবো যে মোৰ বাহিৰে পৃথিৱীৰ আন সকলো মানুহেই জ্ঞানী, কেৱল মই মুৰ্খ। কিন্তু সেই সময়ত দেউতাৰ সেই কথাষাৰে মোক সাময়িকভাৱে কিছু সকাহ দিলে, ভয় কাতি কৰি মই শ্ৰেণীকোঠাত সোমালো।

প্ৰথমে ভয় ভাগিলছিল যদিও লাহে লাহে সহজ হ'লো। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলেও মোক ভালপোৱা যেনেই লাগিল। দেখাই-শুনাইয়ো তেনেই অকনমানি আছিলো বাবে মোক চাগে তেওঁলোকে লগৰ বুলিয়েই ভাবিছিল। সময় বাগৰিছিল। ডিপ'ৰ্টমেণ্টৰ চাৰ বাইদেউসকলৰ বাহিৰেও অন্য ডিপ'ৰ্টমেণ্টৰ চাৰ-বাইদেউসকলৰ লগতো আত্মীয়তা গঢ়ি উঠিছিল। মাজে সময়ে দেউতা কমনকমলৈ আহি মোৰ কাষৰ চকীখনতেই বহিছিল আৰু মই মনে মনে সংকোচত উচপিচাই আছিলো! অভাৱ আছিল, কলেজলৈ অহা যোৱা কৰাৰ অন্তহীন কষ্ট আছিল, তাৰ মাজতো ল'ৰা-ছোৱালীক পঢ়ুৱাবলৈ নিজে পঢ়িবলগীয়া হৈছিল অযুত। তথাপি ভাল লাগিছিল।

মাজতে দেউতাৰ একান্ত আদেশত ছেত্ৰী-চাৰ আৰু দিব্যজ্যোতি হাজৰিকা চাৰৰ লগত লেডিজ্ ইনচাৰ্জ হিচাপে ছাত্ৰ-ছাত্ৰী লৈ দক্ষিণ ভাৰত ভ্ৰমণ কৰিব লগা হ'ল। আৰ্থিক অনাটন আমাৰ যথেষ্ট আছিল। ইমান দুৰণিলৈ যাবলৈ দৰকাৰ হোৱা টকাৰ কথাই চিন্তাত পেলাইছিল। দেউতাই (লগতে মায়ে) সেই চিন্তা দূৰ কৰি মোক কিছু টকা দি সহায় কৰিছিল। পাছত সেইখিনি ঘূৰাবলৈ যাওঁতে মায়ে টকাখিনি নলৈ মোৰ হাতত গুজি দি কৈছিল- 'তুমি ভাল কাপোৰ এযোৰ ল'ৰা।' সেইখিনি টকাৰে মই এযোৰ নহয়, তিনিযোৰ কাপোৰ কিনিছিলো- এযোৰ মোৰ বাবে, এযোৰ শাৰুমাৰ বাবে আৰু এযোৰ মোৰ মা'ৰ বাবে। আজি এইখিনি কথা লিখোতে মোৰ দুচকু বাৰে বাৰে সেমেকিছে। কাৰণ দেউতাৰ কথা ক'বলৈ গ'লে মইয়ে এইখিনি কথা লিখিবই লাগিব। আৰু এটা কথাই মোক তেতিয়া বাৰুকৈয়ে প্ৰভাৱিত কৰিছিল যেতিয়া গুৱাহাটীৰ ৰেলষ্টেচনত তেখেতে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক যাত্ৰাৰ শুভকামনা

জনাবলৈ আহি বৈ আছিল। তেখেতৰ মৰম আৰু দায়িত্ববোধৰ জ্বলন্ত নিদৰ্শন এয়া।

দেউতাৰ কথা ক'বলৈ গ'লে মাক মই কোনোপধ্যেই আঁতৰাই থব নোৱাৰো। কাৰণ সেই প্ৰথম লগ পোৱাৰ দিনাৰ পৰা আজিলৈকে যিমানবাৰ দুয়োজনক লগ পাইছো মোৰ এনে লাগে মা অবিহনে দেউতা আধৰুৱা। প্ৰতিটো কথা প্ৰতিটো কামতে মাৰ পদক্ষেপ অতি বলিষ্ঠ। এটা সৰু কথা মোৰ আজিও মনত পৰে বৰ নিখুঁটকৈ। কলেজত যোগদান কৰাৰ আগত মই তেখেতলোকৰ বৰমুৰীয়া তিনিআলিত থকা ঘৰলৈ গৈছিলো। দেউতা যিহেতু সম্বন্ধত শহুৰ দেউতা, তাতে মই নতুনকৈ বিয়া সোমাইছো গতিকে তেখেতক দেখি ওৰণিখন টানি লৈছো। তেতিয়া মায়ে কৈছিল- 'থোৱা থোৱা, ওৰণি ল'ব নালাগে। এতিয়া আৰু দুয়োজন সহকৰ্মী হ'লা।' কেৱল ওৰণি টানি দেখুওৱা সন্মানক মনে-প্ৰাণে বিশ্বাস নকৰা মইজনী সেইদিনা সঁচাকৈয়ে অভিভূত হৈছিলো। কাৰণ মই একান্তভাৱে বিশ্বাস কৰিছিলো (আজিও কৰো) যে ওৰণিখন আচলতে আত্মীয়তা গঢ়াৰ প্ৰতিবন্ধকহে। যি আত্মীয়তাত নিহিত থাকে গভীৰ সন্মান আৰু শ্ৰদ্ধা তাক ওৰণিৰে ঢকাৰ প্ৰয়োজন নাই।

তেনে এক গভীৰ সন্মান আৰু শ্ৰদ্ধাৰ ব্যক্তি দেউতা। ছত্ৰ-ছত্ৰী নাইবা কলেজত কৰ্মৰত শিক্ষক সমন্বিতে আন ব্যক্তিসকলৰ প্ৰতি তেওঁ নিয়মৰ ক্ষেত্ৰত কঠোৰ আছিল যিমান মৰমো আছিল সিমান।

কলেজৰ কমনকমত বহি থাকোতে এদিন এগৰাকী বাইদেউবে দেউতাক উদ্দেশ্যি এষাৰ কথা কৈছিল। সেই সময়ত তেনেই নতুন আৰু তেখেতলোকতকৈ বহুত সৰু আছিলো বাবেই মই কথাষাৰৰ কোনো প্ৰত্যুত্তৰ দিয়া নাছিলো। কিন্তু সেই কথাষাৰে মোৰ স্বাভিমানত আঘাত সানিছিল। নিজক কেতিয়াও অযোগ্য বুলি ভবা নাছিলো যদিও যোগ্যতাক প্ৰমাণ কৰি দেখুৱাবলৈ মোৰ স্বাভিमानে হয়তো মোক বাধা দিছিল। নতুবা ক'ব পাৰি সময়ে হয়তো মোক সেই সুযোগ দিব খোজা নাছিল।

কৰ্মাচ কলেজৰ দিনবোৰ অন্ত পৰিছিল। যদিওবা জীৱনে দেখুওৱা

সেই দুটা পথৰ মই বাছি লোৱা পথটো মোৰবাবে আশানুৰূপ নাছিল বুলি আজি অনুভৱ কৰো তথাপি মনটোক আশ্বস্ত কৰো যদিহে এই সময়খিনি নাপালোহেঁতেন তেন্তে মই এই প্ৰতিভাধৰ ব্যক্তিগৰাকী, যাৰ দ্বাৰা এখন সমাজ প্ৰতিফলিত হৈছিল সেই ব্যক্তিগৰাকীৰ কাষৰ পৰা পোৱা সাম্নিকণৰ পৰা বঞ্চিত হ'লোহেঁতেন। যাৰ অজস্ৰ সৌৰৰণি আৰু অভিজ্ঞতাৰ মেটমৰা ভঁৰালেৰে মই আজিও সমৃদ্ধ।

তাৰ পাছৰ সময়বোৰত তেখেতক ঘৰুৱাভাৱে বহুতবাৰ লগ পাইছো, সাধ্যানুসৰি আতিথ্য প্ৰদান কৰিবলৈ সুবিধা পাইছো। আৰু প্ৰতিবাৰতে তেখেতৰ অকৃত্ৰিম স্নেহ আৰু আদৰ বুটলিছো। এইয়া মোৰ বাবে জীৱনৰ পৰম সৌভাগ্য বুলি মই গণ্য কৰো।

দেউতা কুশলে থাকক। সুন্দৰ আৰু সুস্বাস্থ্যৰে তেওঁ দীৰ্ঘায়ু জীৱন লাভ কৰক। ভগৱানৰ ওচৰত এয়াই আমাৰ একান্ত প্ৰাৰ্থনা।

## হেমন্ত বৰতা (বৰদেউতা)-ক মই যেনেকৈ জানো

ড° বিজয়কৃষ্ণ সন্দিকৈ

লক্ষীমপুৰ জিলাৰ তেলাহী মৌজাৰ অধীনৰ ভিতৰুৱা এখন গাঁও হৈছে বংপুৰীয়া গাঁও। তুলনামূলকভাৱে অনুন্নত গাঁওখনৰ চিনাকি এই যে বৃহত্তৰ উত্তৰ লক্ষীমপুৰ মহকুমাৰ দুখন উল্লেখযোগ্য মহাবিদ্যালয়ৰ দুজন সন্মানীয় অধ্যক্ষ এই গাঁৱত বাস কৰে। উত্তৰ লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰতিষ্ঠাপক অধ্যক্ষ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা আৰু লক্ষীমপুৰ তেলাহী কমলাবৰীয়া মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ শ্ৰীযুত নাৰায়ণ চন্দ্ৰ বৰগোঁহাঁই। ছাত্ৰ অৱস্থাতে পৰা মোৰ দৰে গাঁৱৰ বেছি সংখ্যক লোকৰে গাঁৱৰ বাহিৰত এইয়ে পৰিচয় যে আমি ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা আৰু শ্ৰীযুত নাৰায়ণ বৰগোঁহাঁইৰ গাঁৱৰ লোক। অতি জনপ্ৰিয় আৰু সৰবৰহী এই দুজন সন্মানীয় ব্যক্তিক জিলাখনৰ ভিতৰে-বাহিৰে নজনা লোক খুব কমেইহে আছে।

ব্যক্তিগতভাৱে হেমন্ত বৰদেউতা হৈছে মোৰ দেউতাৰ ককায়েক তথা গড়েহুগা বাঁহপাতি উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ৰ প্ৰাক্তন উপাধ্যক্ষ শ্ৰীযুত যজ্ঞো নাৰায়ণ সন্দিকৈ বৰদেউতাৰ সখিয়েক। সৰুৰে পৰা এই দুয়োজন বৰদেউতাৰ নলে-গলে লগা সম্পৰ্ক আৰু পাৰস্পৰিক বুজা-পৰা অতি নিকটভাৱে প্ৰত্যক্ষ কৰি আহিছে। মোৰ দেউতা (শ্ৰী ধৰ্মকান্ত সন্দিকৈ)-ৰ ক্ষেত্ৰত কৰ্তৃত্বসুলভ-নিজা ভাতৃৰ দৰে আদেশ আৰু সকলো দিশতে দৰকাৰী নীতি-নিৰ্দেশনা গাঁৱৰ নামঘৰত উদ্‌যাপন কৰা তিথি-সবাহৰ পৰা ঘৰত আয়োজন কৰা বিয়া-সকাম সকলোতে হেমন্ত বৰদেউতাৰ দিহা-পৰামৰ্শ যেন নললেই নহ'ব। গাঁওখনৰ

জেষ্ঠ বিজ্ঞানী, উত্তৰ পূব মহাকাশ প্ৰয়োগ কেন্দ্ৰ, শ্বিলং

প্ৰতিটো চুক-কোণ আৰু প্ৰতিগৰাকী-গাওঁবাসীৰ বিতং তথ্য তেখেতৰ নখ-দৰ্পণত। সকলো সময়তে গাওঁবাসীৰ দুখ-সুখৰ সমভাগী হোৱা বৰদেউতা গাওঁখনৰ অভিভাৱক স্বৰূপ।

প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত পঢ়ি থকা সময়খিনিত বৰদেউতাহঁতৰ ঘৰখন মোৰ বাবে দ্বিতীয় পঢ়াশালা আছিল। বৰমা বীনা উৰফে বগীতৰা বৰগোঁহাঁই আছিল আমি পঢ়া বৰচৰীয়া প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ প্ৰধান শিক্ষয়িত্ৰী। বিদ্যালয়ত পঢ়ি শেষ কৰিব নোৱাৰা অংককেইটা বৰমাৰ ওচৰত গৈ শেষ কৰিছিলো। প্ৰাথমিক বৃত্তি পৰীক্ষাৰ সময়ত পুৱাই কিতাপ-বহী লৈ বৰদেউতাহঁতৰ ঘৰত হাজিৰ। বৰ মায়ে কামৰ মাজে মাজে অংক আৰু আন প্ৰশ্নৰ উত্তৰ কৰিবলৈ দি নিজে চাৰিওফালে ঢপলিয়াই ফুৰে। প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ এই সময়খিনিত পোৰা শিক্ষা আৰু কৰ্মনিষ্ঠাৰ এই দীক্ষা মোৰ পাছৰ জীৱনত সদায় অনুকৰণীয় হৈ ৰৈছে। বৰ-মাৰ বিদ্যালয়ৰ পৰা শিক্ষা সাং কৰি উচ্চ শিক্ষাৰ বাবে আন বিদ্যালয়, মহাবিদ্যালয় আৰু বিশ্ববিদ্যালয়ত পঢ়ি থকা সময়খিনিতো বৰদেউতা-বৰমাৰ দিহা-পৰামৰ্শ মোৰবাবে আৰ্শ্ববাদস্বৰূপ আছিল। বৰদেউতাৰ সৰু-জী নিৰ্মালী বাইদেউৰ উদ্যোগতে মোৰ বিয়াৰ বাবে কন্যা ঠিক হ'ল। বৰদেউতাৰ সৰু জোঁৱাইৰ ভাগিনীক বিয়া কৰোৱাৰ সূত্ৰে আন এক পাৰিবাৰিক সন্মন্ধৰে মই গোটেই ঘৰখনৰ লগত সংযোজিত হৈ ৰ'লো। মোৰ বিয়াৰ দিন-বাৰ ঠিক হোৱাৰে পৰা বিয়া আৰু তাৰ পাছৰ পৰ্ববোৰতো বৰদেউতা-বৰমাৰ উদ্যমভৰা দিহা-পৰামৰ্শৰ বাবে মই সদায়ে কৃতজ্ঞ।

হেমন্ত বৰদেউতাৰ কঠিন আৰু ঘটনাবহুল জীৱন পৰিক্ৰমা আৰু এনে পৰিক্ৰমাৰে সফল আৰু এক সন্মানীয় ব্যক্তি হিচাপে প্ৰতিষ্ঠিত হোৱাৰ চানেকি আমাৰ সকলোৰে বাবে এক বিৰল অনুপ্ৰেৰণা। বিদ্যালয় আৰু মহাবিদ্যালয় জীৱনৰ কঠিন সংগ্ৰাম নেওচি ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অসমীয়া বিভাগৰ প্ৰথম বৰ্ষৰ ছাত্ৰ হিচাপে স্নাতকোত্তৰ ডিগ্ৰী লাভ কৰিছিল। স্নাতকোত্তৰ ডিগ্ৰী লাভ কৰাৰ পাছতে যি উৎসাহ আৰু কৰ্মউদ্যমেৰে লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠাত, ব্ৰতী হৈছিল তাৰ ফলশ্ৰুতিতে এনে এখন উল্লেখযোগ্য মহাবিদ্যালয় গঢ় লৈ উঠিছিল। আজাদ বাঁহপাতি অঞ্চলত পালন কৰা বিহুৰ সময়ত

বৰদেউতাই হাঁচৰি দল আৰু নাচনী-নামতিৰ লগত একাত্ম হৈ বিভিন্ন তথ্যপাতি সংগ্ৰহ কৰা দেখিছিলো। পাছতহে গম পালো বৰদেউতাই “বিহুৰ উৎস, ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰা”ৰ ওপৰত ডক্টৰেট ডিগ্ৰীৰ বাবে গৱেষণা কৰি আছিল।

গল্প, প্ৰবন্ধ কবিতা আদি সাহিত্যৰ বিভিন্ন উপাদানেৰে কেইবাখনিও গ্ৰন্থ প্ৰণয়ন কৰা বৰদেউতা অসম সাহিত্য সভাৰ উপ-সভাপতি হিচাপে নিৰ্বাচিত হোৱাতো আমাৰ গাওঁ তথা সমগ্ৰ অঞ্চলটোৰ বাবেই গৌৰৱৰ বিষয় আছিল। উত্তৰ লক্ষীমপুৰ সাহিত্য সভা আৰু লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাৰ সভাপতি হিচাপে জিলাখনৰ সাহিত্য ক্ষেত্ৰলৈ উল্লেখযোগ্য অৱদান আগবঢ়াই যোৱাটোত বৰদেউতাৰ আন এক উল্লেখনীয় দিশ।

আজাদ-বাহুপাতি অঞ্চলৰ হয়তো এনেকুৱা এক সামাজিক শৈক্ষিক অনুষ্ঠান নাই, য’ত বৰদেউতাৰ অৱদান নাই। সেয়া লাগিলে অঞ্চলটোত গঢ় লোৱা বিভিন্ন শিক্ষানুষ্ঠানেই হওঁক নাইবা নামঘৰ-বৰনামঘৰৰ বিভিন্ন সবাহ-উৎসৱ-পাৰ্বনেই হওঁক। শ্ৰীমন্ত শংকৰ বৰনামঘৰৰ মুখপত্ৰ ‘কৰাপাট’ৰ জন্ম দি বৰদেউতাই অঞ্চলটোৰ ঐতিহ্য-বুৰঞ্জী আৰু সমকালীন ঘটনাৰলী প্ৰকাশৰ এক নতুন ভেটি গঢ় দিলে। ভক্তি ৰসৰ বিভিন্ন উপাদানৰ লগতে আন আন তত্ত্ব গধুৰ লেখাই ‘কৰাপাট’খনি সমৃদ্ধ কৰি তুলিলে।

বন্ধ বা আন উৎসৱ-পাৰ্বণত ঘৰলৈ যোৱাৰ পৰত মাজতে দুবছৰমান এক চিনাকি দৃশ্য আছিল জাপান বিশ্ববিদ্যালয়ৰ গৱেষক ছাত্ৰ আচাদাক লৈ বৰদেউতাৰ আলহী ফুৰা। আচাদকে নিজৰ ঘৰত ৰাখি সকলো সা-সুবিধাৰে গৱেষণাৰ পথ সুচল কৰাৰ লগতে কৃষি অৰ্থনীতিৰ বানপানীৰ প্ৰভাৱ অধ্যয়ন কৰিবলৈ এক অধ্যয়ন ক্ষেত্ৰৰ যোগান ধৰিছিল বৰদেউতাই। এজন বিদেশী গৱেষক ছাত্ৰৰ প্ৰতি মহানুভৱতাৰ পৰিচয় দিয়াৰ লগতে গাঁওবাসীকো আছাদাৰ জৰিয়তে জাপানৰ জীৱন শৈলী আৰু আন আন দিশৰ বিষয়ে জানিবলৈ সুবিধা কৰি দিছিল।

স্বভাৱসুলভ অভিভাৱকত্ব আৰু দৰ্শনীয় ব্যক্তিত্বই সমাজ আৰু সমাজ জীৱনক সমৃদ্ধ কৰা বৰদেউতাৰ সুস্বাস্থ্য আৰু দীৰ্ঘায়ু কামনা কৰিছে।

## আমাৰ সৰু দদাইদেউ

ৰেণু কোঁৱৰ চাংমাই

কিতাপ অধ্যয়ন কৰাটো মোৰ এটা অভ্যাস, যিহেতু গ্ৰন্থ মোৰ প্ৰিয়। সেইবুলি মোৰ লিখাৰ অভিজ্ঞতা একেবাৰে নাই, তথাপি শ্ৰদ্ধাৰ দদাইদেউৰ বিষয়ে অলপ লিখিবলৈ পাই আত্মসন্তুষ্টিও লাভ নকৰা নহয়। আমি সৰুতে আমাৰ ঘৰখন যৌথ পৰিয়াল হিচাপে একেটা ঘৰতে আছিলোঁ। যিহেতু আমি জন্মৰ পৰা দেখি আহিছো যে আমাৰ তিনিখন ঘৰ বদিও, পৰিয়ালটোৰ মানুহবিলাক একেখন ঘৰৰ দৰে আছিলো। মই স্কুললৈ যোৱাৰ আগত পৰিয়ালৰ তিনিওঘৰৰ ভিতৰত য'তে ভাত হয় তাতে খাই গৈছিলো। আমাৰ দদাইদেউ আমাৰ পৰিয়ালৰ তিনিওঘৰৰ ল'ৰা-ছেৱালীবোৰৰ তদাৰক তথা অভিভাৱক আছিল আৰু সকলোকে শিক্ষাৰ প্ৰতি পথ দেখাৰ্হতা আছিল। আমি সৰু হৈ থকাৰপৰা তেখেত যেতিয়া কলেজৰ পৰা ঘৰলৈ ঘূৰি আহিছিল, তেতিয়া আমি তিনিওঘৰৰ ল'ৰা-ছেৱালীবোৰ তেখেতৰ স্কুটাৰখনৰ মাত দূৰৰ পৰাই শুনিয়ো সাৱধান হৈছিলোঁ। সেইসময়ত আমাৰ গাঁওখনত প্ৰথম তেখেতৰে এখন স্কুটাৰ আছিল।

মোৰ বাল্যকালৰ বেছিভাগ সময় দদাইদেউৰ ঘৰতে পাৰ হৈছিল। ককাদেউতাক মই নিজৰ হাতেৰে ভাত বনাই খুৱাব লগা হৈছিল। সেয়ে মোক তেখেতে বহুত মৰম কৰিছিল। ডাঙৰ হৈও যেতিয়া কলেজলৈ গ'লো, তেতিয়াও সৰহখিনি সময় তেখেতৰ ঘৰতে পাৰ কৰিছিলো। দদাইদেউৰ ঘৰত পুথিভঁৰালত থকা ৰামায়ণ, মহাভাৰত গ্ৰন্থ আদি মই অধ্যয়ন কৰি বহুত জ্ঞান আহৰণ কৰিছিলো।

আমি যেতিয়া, মোৰ স্বামীৰ চাকৰিসূত্ৰে ১৯৯৮ চনৰ পৰা ২০০২ চনলৈ পঞ্জাব প্ৰদেশৰ ভাটিন্ডা চহৰত আছিলো, এবাৰ দদাইদেউ লগত খুবীদেউও পঞ্জাবৰ অমৃতসৰ চহৰত All India Principal সকলৰ Conferece অত ভাগ ল'বলৈ গৈ আমাক লগ কৰিছিল। সেইদিনা আমি প্ৰবাসত আপোন মানুহ পাই বহুত সুখী হৈছিলো।

২০২০ চনত যেতিয়া কৰুণা ভাইৰাছৰ দ্বাৰা মানুহবোৰ আক্ৰান্ত হোৱা বাবে চৰকাৰে Lock-down দিছিল, তেতিয়া দদাইদেউ আৰু খুবীদেউ অসম সাহিত্য সভাৰ

কামত গুৱাহাটীলৈ গৈ আমাৰ ঘৰতে কিছুদিন আছিল আৰু তেতিয়াই লক্ ডাউন্ আৰম্ভ হোৱাত আমাৰ লগতে আছিল। তেতিয়া আমিও বহুত আন্তৰিকতাৰে সুখী হৈছিলো যিহেতু নিজৰ দদাই-খুৰীৰ লগত একেলগে থাকিবলৈ পাইছিলো।

দদাইদেউ বৰ্তমান এগৰাকী অশীতিপৰ বৰ্ষীয়ান লোক। তেখেত পূৰ্বতে ঐতিহ্যমণ্ডিত উত্তৰ লক্ষীমপুৰ সাহিত্য সভা আৰু লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাৰ সভাপতি আছিল। অপৰৱৰ্তী সময়ত অসম সাহিত্য সভাৰ কাৰ্য নিৰ্বাহক সদস্যৰ উপৰি অসম সাহিত্য সভাৰ উপ সভাপতিৰ পদ অলংকৃত কৰিছিল। তেখেত একাধাৰে গল্পকাৰ-প্ৰবন্ধকাৰ, কবি আৰু লোক-সংস্কৃতিৰ সাধক, বিহুবিহাৰৰ গৱেষক। লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰতিষ্ঠাপক অধ্যক্ষ আছিল। আমাৰ দদাইদেউ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা অসম সাহিত্য সভাৰ আজীৱন আৰু হিতৈষী সভ্য হোৱাৰ উপৰি লক্ষীমপুৰ জিলাৰ বিভিন্ন অনুষ্ঠান প্ৰতিষ্ঠানৰ সভাপতি। আমাৰ জিলাখনৰ এগৰাকী উল্লেখযোগ্য গুণি ব্যক্তি হিচাপে তেখেত কেৱল আমাৰ জিলাখনৰ গৌৰৱ নহয়, বৰং সমগ্ৰ অসমৰ গৌৰৱ।

শেষত, দদাইদেউৰ সু-স্বাস্থ্য কামনা কৰি মোৰ সামান্য লিখাখিনি সামৰণি মাৰিলোঁ।

## বটবৃক্ষৰ ছাঁৰ পৰা কৈ আছে

ৰবুল বৰুৱা

“পিতা স্বৰ্গ, পিতা ধৰ্ম, পিতাহি পৰমং তপঃ  
পিতাৰি প্ৰতিমাপঞ্চে প্ৰিয়ন্তে সৰ্ব দেৱতা”

মোৰ মতে যেতিয়া পিতৃ সন্তুষ্ট হয় সকলো দেৱতা সন্তুষ্ট হয়। মোৰ মতে স্বৰ্গ আৰু ধৰ্ম সকলো মাত্ৰ পিতৃ। যেতিয়া কায়িকভাৱে দেউতাৰ লগত থাকো তেতিয়া এটা বৰ বসাল অনুভৱ হয়। ‘দেউতা’ এটা মিঠা অতুলনীয় শব্দ যাৰ ছত্ৰছয়াত আমি চাৰিটাই জীৱন জীয়াইছো। যাববাবে প্ৰতি পদে পদে পলে পলে নিৰাপদে জীৱন যাত্ৰা অতিক্ৰম কৰো। তুলনা বিহীন আমাৰ পৰিচয়, যাক চিত্ৰত অংকন কৰিব নোৱাৰি। কাৰ আৰ্শীবাদৰ পাত্ৰ আমি নাজানো কাৰণ, তেওঁ অতুলনীয় ভাৱে নিজে কষ্ট কৰি আমাক দেৱৰ দৰে অমৃত সুখা প্ৰদান কৰি আহিছে। জীৱনৰ দায়িত্বভাৰ কঢ়িয়াই কঢ়িয়াই কোনো দিনেই হৰ নামানি আমাৰ জীৱনত যি পথ দেখুৱালে, মানুহৰ নিচিনাকৈ জীয়াই থাকিবলৈ। ই সঁচাকৈয়ে অতুলনীয়! ব’দ-বৰষুণ কিন্মা ধুমুহাই দিশ সলাব নোৱাৰা। এজন দৃঢ়মনা পিতৃৰ ঔৰসত, নিজক আবুৰত ৰাখি আমাক একো একোটা আদৰ্শেৰে পথ দেখুৱালে, আমি যিখিনি কেতিয়াও ধাৰ সুজাব নোৱাৰো। আমাৰ বটবৃক্ষ সদৃশ গছজোপাৰ তলত আমাৰ বাহিৰেও যাতে সকলোৰে জিৰাব পাৰিব বুলি আমি আশাবাদী। এজোপা বটবৃক্ষ চাৰিৰ পৰা পাঁচশ বছৰ জীয়াই থাকে, এইজোপা বৃক্ষ পাঁচ হাজাৰ বছৰ জীয়াই থাকি ‘কল্পবৃক্ষ’ হওক তাকে কামনা কৰিছো।

## সন্মানাৰ্হ্য

কবিতা গগৈ বৰুৱা

এজনী গাভৰুছোৱালীৰ সমস্ত সপোন আৰু বহু আশা বুকুত বান্ধি এদিন আহি মই লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ উপাধ্যক্ষ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ ঘৰৰ বোৱাৰী হৈছিলোহি। অৱশ্যে সেইসময়ত মোৰ অলপ বয়স কম আছিল। ঘৰখনত সোমোৱে কিছু বুজা-নুবুজা এক ভাল লগা অনুভূতিয়ে মনটো জোকাৰি পেলাইছিল। তেনেসময়তে মা-দেউতাৰ অৰ্থাৎ শত্ৰু দেউতা শাহু-মাৰ স্নেহ-মমতা আৰু নিৰ্ভয়তাৰ চাৰিখন সহৃদয় হাতে অপত্য স্নেহেৰে বৰ-বোৱাৰী বুলি আঁকোৱালি লৈ আমাৰ সপোনবোৰক সাকাৰ ৰূপ দিবলৈ যেন উত্থপ-ত্থপহে লগাইছিল। সেই দুয়োৰ হাতৰ যি দুগৰাকী ব্যক্তিয়ে সেই তেতিয়াৰে পৰা এতিয়ালৈকে গাৰ ছাঁটোৰ দৰে লাগি থাকি আজি কুপতি আমাক এখন্তেকলৈয়ো অকলশৰীয়া হ'বলৈ এৰি দিয়া নাই, যেতিয়াৰে পৰা জন্ম হ'লো, বাল্যকাল অতিক্ৰম কৰি শৈশৱ, কৈশোৰ আৰু যৌৱন পাৰ কৰা ঘৰখন এৰি মই বৰুৱা পৰিয়ালৰ বৰ-বোৱাৰী হৈছিলোহি। ওপজা ঘৰখনৰ পৰা আঁতৰি অহাৰ বিয়াদসমূহ একমাত্ৰ এই দুগৰাকী ব্যক্তিৰ বাবেই পাহৰি থাকিব পাৰিলো। মই ক'ব নোৱাৰাকৈ তেওঁলোকৰ মৰম-চেনেহৰ সান্নিধ্যত আপ্ত হ'লো। আমাৰ সৰু সংসাৰখন আগুৱাই নিবলৈ নিজকে সাহসী কৰি তুলিলোঁ। যাৰবাবে আজি জীৱনৰ সকলো বাধা হেলাৰঙে অতিক্ৰম কৰি আগুৱাই গৈ আছে। মনত আশা আৰু বিশ্বাসৰ শলিতা জলাই ৰাখিছো, যাতে আজীৱন এই দুয়োৰ হাতৰ আশীৰ্বাদেৰে ধন্য হৈ থাকো। মোৰ দৃষ্টিত দেউতা-মা মহান আৰু আদৰ্শবান ব্যক্তি। দেউতা-মাৰ এই মহানতাৰ কথা মই কে বা লিখি শেষ কৰিব নোৱাৰিম। সেয়ে কাতৰে নেদেখা জনৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা জনাইছোঁ যাতে তেওঁলোক দুয়োকে দীৰ্ঘ জীৱন প্ৰদান কৰক আৰু শতায়ু গৰাকী আমাৰ অভিভাৱক হৈ থাকক।

ডাঙৰ বোৱাৰী

(২৯৪)

## সৰু বোৱাৰীৰ দৃষ্টিত শহুৰদেউতা

হিবণ্য গগৈ বৰুৱা (আইমনি)

“জীয়াৰী হ'বলৈ লাগে ক'তবেলি  
বোৱাৰী হ'বলৈ টান”

“মাছে গৰকা পাছলি খাবা শহুৰে গৰকা বোৱাৰী চাবা” অৱশ্যে নিজে এগৰাকী ভাল বোৱাৰী হ'ব পাৰিছোনে নাই সেয়া সময়ে ক'ব, কিন্তু বোৱাৰী হোৱাটো সঁচায়ে কঠিন কাম। অৱশ্যে এগৰাকী অভিজ্ঞ শাহ থাকিলেহে সেই কঠিন কামো সহজ হৈ পৰে। যদিহে নিজৰ সঞ্চিত অভিজ্ঞতাৰে নিজৰ বোৱাৰীগৰাকীক দুৰাৰদলি গছকাই ঘৰলৈ গৃহলক্ষ্মী আগমন বুলি ভাৰি সমস্ত উৎসাহেৰে ক্ৰমান্বয়ে আগুৱাই লৈ যায়, আগন্তুক দিনৰ সাংসাৰিক জীৱনৰ খলা-বমা পথেদি।

২০০২ চনৰ মাৰ্চ কি এপ্ৰিল মাহতে “শহুৰ দেউতা”ৰ স'তে মোৰ দেখা হৈছিল। আইৰ ঘৰত আলহী বহা কোঠাত। ভয় আৰু লাজত মোৰ হাত-ভৰি কঁপিছিল। তাতে মোৰ মাজু ককাইদেউৰ সন্মুখত! ককাইদেৱে বুদ্ধি কৰি পঠাই দিছিল “যা ভনী, চাহ-ভাতৰ যোগাৰ কৰ গৈ।” ভয়, ভয় ভাৱ এটাই অগা-দেৱা কৰি থাকিল সময়খিনিত।

২০০২ চনৰ চাৰি মে'ত আমাৰ যুগ্ম জীৱনৰ বান্ধ খাইছিলো ১০১ গজ চাকি জ্বলাই আহোমৰ চকলং প্ৰথাৰ যোগেদি।

বোৱাৰী জীৱন শহুৰ-শাহুৰ ছাঁত অতিক্ৰমী গৈছিল দিনবোৰ। দেউতা,

লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ, ঘৰখনত অনবৰতে ব্যস্ত থাকিব লগা হৈছিল। ঘৰত থকা সময়ত তেখেতে পুথি-পাজি অধ্যয়ন কৰি থাকে। বান্ধনী ঘৰৰ যা-যোগাৰত সিদ্ধহস্ত মাথো মই। পিতৃসুলভ দৃষ্টিৰে জীৱনৰ বাটত বাট বুলিবলৈ শিকাইছিল।

দেউতাই পুথিভঁৰাল এটা সজাৰ ইচ্ছা অনবৰতে পুহি ৰাখিছিল। পিছলৈ তেখেতৰ চেষ্টাতে এটা পুথিভঁৰাল গঢ় লৈ উঠিছিল। বিংশ শতিকাৰ ৯০ দশক অতিক্ৰমী যোৱাৰ পাছতো তেখেতসকলৰ অদম্য ইচ্ছা শাকনিবাৰী খেতি-বাতিৰ প্ৰতি এতিয়াও আছে।

সাহিত্য জগতলৈ কেইবাখনো গ্ৰন্থৰ অবদান আছে সেয়া হৈছে— ‘ধূলিকণা’, ‘বিহুৰ উৎস ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰা’, ‘পুষ্পাৰ্ঘ’, ‘লোকসংস্কৃতিৰ পৰম্পৰা’, ‘চিকেন নৈৰ মৰম’, ‘ভাগৱতৰ অসমীয়া অনুবাদ’ আদি।

দেউতাৰ স্বাস্থ্য ভালে থাকক আৰু আমাক সকলোকে আশীৰ্বাদ বৰষি অনাগত দিনলৈ প্ৰেৰণা হৈ ৰওক তাকে কামনা কৰি ভগৱানৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা জনাইছো।

## নাতিৰ হৃদয়ত ককাদেউতাৰ প্ৰতিচ্ছবি

বিদ্যুৎ বিকাশ বৰুৱা

মোৰ পৰম শ্ৰদ্ধাৰ ককাদেউতা ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা এজন বৰ ভাল মানুহ। মই সৰুকালৰ পৰাই ককাদেউতাক দেখি আহিছোঁ, তেখেতৰ ঘৰত মন বহুকেই বা নবহক, অনবৰতে চকীত বহি কিতাপ এখন হাতত লৈ পঢ়ি থাকে। যিবোৰ অভ্যাস আমাৰ আমাৰ দেউতাৰ লগতে আন কাৰুৱে নাই। ককাৰ ঘৰৰ আলমিৰাত বহুত ভাল ভাল কিতাপ আছে। সেইবোৰ ককাৰ বাহিৰে আনে হাত মেলিও নাচায়। ঘৰৰ আন মানুহবোৰৰ গ্ৰন্থ অধ্যয়নৰ প্ৰতি অকণো ধাউতি নথকাৰ বাবে কেতিয়াবা ভাবি বৰ দুখ লাগে। অৱশ্যে মোৰ নিজৰ পাঠ্যপুথি পঢ়াৰ প্ৰয়োজনত বাহিৰা কিতাপ পঢ়িবলৈ সময়ে নাপাওঁ। আগলৈ ঘৰত থাকিলে আজৰি সময়ত ককাৰ পুথি ভঁৰালৰ কিতাপবোৰ অধ্যয়ন কৰি জ্ঞান আহৰণ কৰিম বুলি মনতে সংকল্প লৈ থৈছোঁ।

সংসাৰখনত আনৰ ককাক-আইতাকে নিজৰ নাতি-নাতিনীবোৰক যেনেকৈ মৰম কৰে, ঠিক তেনেদৰে আমাৰ ককা-আইতাও আমাৰ ক্ষেত্ৰত তাৰ ব্যতিক্ৰম নহয়। ককাই মই সৰু হৈ থাকোঁতে মোক এখন সৰু তিনিচকীয়া চাইকেলত মোক বছৰাই তাত বহী এডাল লগাই ইফালৰ পৰা সিফালে টানি-টানি ফুৰাবলৈ নিছিল। মোৰ শিশুকাল আৰু শৈশৱৰ বছৰখিনি সোণসেৰীয়া কথা ককাৰ লগত জড়িত হৈ আছে। যিবোৰ কথাই আজিও মোৰ দেহ-মন আলোড়িত কৰি থাকে।

মোৰ ককাদেউতাক লৈ মই গৌৰৱান্বিত। কাৰণ তেখেত এগৰাকী স্নানামধ্য ব্যক্তি। কামনা কৰিছোঁ, ককা সু স্বাস্থ্যৰ গৰাকী হৈ আমাৰ চকুৰ আগত থাকি আমাৰ জীৱনবোৰ পোহৰাই থাকিবলৈ প্ৰেৰণা দিয়ক। জয়তু ককা ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা।

## স্নেহ-বন্ধন : হৃদয়ৰ সজীৱ ছাঁয়া

শিখাৰাণী তামুলী বৰগোহাঁই

১৯৭৯ চনৰ জানুৱাৰী মাহৰ ১৯ তাৰিখ, মাঘ মাহৰ ৫ দিন, চেনেহৰ খুলখালী শ্ৰীমান লিখন(মুনি)-ৰ শুভবিবাহ। কন্যা শিৱসাগৰৰ কালুগাঁৱৰ। ভিনদেউ, বাইদেউ দুয়োজনেই গৈছিল কন্যা আনিবলৈ। সেয়াই আছিল মোৰ প্ৰথম চিনাকিপৰ্ব ভিনদেউ শ্ৰীযুত হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা তথা মোৰ স্বামীৰ বৰদেউটাকৰ ছোৱালী অথাৎ ডাঙৰ বাইদেউ শ্ৰীমতী বীনা বৰগোহাঁইৰ লগত। শহৰ দেউতাই ভিনদেউৰ পৰিচয় দি কৈছিল, এইজন 'ডাঙৰ ভিনিহিয়েক লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰতিষ্ঠাপক উপাধ্যক্ষ।'

ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ দক্ষিণ পাৰৰ ছোৱালী এজনী উত্তৰ পাৰলৈ বিয়া হৈ আহি (সেই সময়ত যোগাযোগ ব্যৱস্থা একেবাৰে তথৈবচ) ভিনদেউ আৰু বাইদেউৰ সান্নিধ্য পাই মোৰ বৰ ভাল লাগিছিল কিয়নো দুয়োজনেই শিক্ষা বিভাগৰ লগত জড়িত ব্যক্তি।

হেমন্ত ভিনদেউৰ জীৱন গাথা সাধাৰণ হৈও অসাধাৰণ। তেওঁ যে এজন অসাধাৰণ ব্যক্তিত্বৰ গৰাকী সেইটো অনুধাৱন কৰিব পাৰি—তেখেতৰ আত্মজীৱনী 'ধূলিকণা'ত সন্নিবিষ্ট জীৱন যুজত হাৰ নামানি আগবাঢ়ি যোৱাৰ দুৰ্বাৰ প্ৰচেষ্টাৰ পৰা। বিংশ শতিকাৰ ষাঠিৰ দশকত আজাদৰ বাঁহপাতি বংপুৰীয়া গাঁৱৰ পৰা লক্ষীমপুৰ জিলা সদৰলৈ বাট-পথৰ যি দুৰবস্থা, সেয়া সহজেই অনুমেয়। সেই সময়তে তেখেতে খোজ কাঢ়ি প্ৰায় দহ কিলোমিটাৰ ৰাস্তা, লক্ষীমপুৰত পঢ়িবলৈ আহি অশেষ কষ্ট কৰি নিজকে সমাজত এজন প্ৰতিষ্ঠিত

ব্যক্তি হিচাবে থিয় কৰালে, সেয়া সপোন সপোন যেন লগা কথা।

জীৱনত অহা বাধা-বিঘিনি সকলো নেওচি নিজৰ আশাশুধীয়া প্ৰচেষ্টা আৰু গভীৰ আত্মপ্ৰত্যয় বুকুত বান্ধি লক্ষীমপুৰৰ দৰে ঠাইত সেই সময়ত এখন বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় এখন স্থাপন কৰিব পৰাতো আমাৰ কাৰণে গৌৰৱৰ কথা। এইখিনি কৰিবলৈ যাওঁতে সামাজিকভাৱেও বহুত সময় থমকি ৰ'ব লগা হৈছিল। ঘৰুৱা সকলো দায়িত্ব বাইদেউক গতাই নিস্বার্থভাৱেৰে সকলো কাম কৰি গৈছিল পাছলৈ ঘূৰি নোচোৱাকে। সেয়ে পিছলৈ নিজে প্ৰতিষ্ঠা কৰা মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষৰ পদ অলঙ্কিত কৰি অৱসৰ ল'বলৈ সক্ষম হৈছিল।

মহাবিদ্যালয়ৰ গুৰুদায়িত্বতাৰ সুকলমে চম্ভালিও তেখেতে নিৰলসভাৰে সাহিত্য চৰ্চা কৰি গৈছিল। কৰ্ম জীৱনত কেইবাখনো স্মৃতিগ্ৰন্থ সম্পাদিত কৰিছিল। নিজাববীয়াকৈ 'চিকেন নৈৰ মৰম' (গল্প পুথি), 'পুঞ্জাৰ্ঘ্য' (কবিতা পুথি) 'লোকউৎসৱৰ পৰম্পৰা' (প্ৰবন্ধ সংকলন), 'ধূলিকনা' (আত্মজীৱনী), 'বিহুৰ উৎস ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰা' (গৱেষণা গ্ৰন্থৰ সম্পাদিত ৰূপ), 'শ্ৰীমদ্ভাগৱত উপদেশ সুধা' (সম্পাদিত সংকলন) আদি লিখি অসমীয়া সাহিত্যৰ উঁহাল চহকী কৰি থৈছে। 'বিহুৰ উৎস, ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰা' তেখেতৰ গৱেষণাৰ বিষয় আছিল। আমাৰ গৌৰৱ তেখেতেই প্ৰথম অসমীয়া যি জনে এই বিষয়টোৰ ওপৰত গৱেষণা কৰি ডক্টৰেট ডিগ্ৰী লাভ কৰিছিল।

অসম সাহিত্য সভাৰ আজীৱন সদস্যৰ লগতে তেখেতে এই সভাৰ উপসভাপতিৰ পদো অলঙ্কিত কৰিছিল। তাৰপূৰ্বে উত্তৰ লক্ষীমপুৰ সাহিত্য সভা আৰু উত্তৰ লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাৰ সভাপতিৰ পদো অলঙ্কিত কৰা ভিন্দেউ গভীৰ অধ্যয়ন পুস্তিৰে পুস্তি এজন আত্মবিশ্বাসী লোক। সমাজৰ উন্নয়নৰ বাবে তেখেতে দেহেকেহে খাটিব পাৰিছিল যাৰ ফলস্বৰূপে তেখেত লক্ষীমপুৰৰ প্ৰায়বিলাক শিক্ষা অনুষ্ঠান, প্ৰতিষ্ঠানৰ লগত জড়িত হৈ পৰি সকলোফালে আগবঢ়াই নিয়াত যত্নৰ ক্ৰটি কৰা নাছিল। বাঁহপাতি অঞ্চলৰ প্ৰথম সকলো অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠান প্ৰতিষ্ঠা কৰা আৰু সেইবিলাক সুন্দৰভাৱে গঢ় দিয়াত তেখেতৰ অৱদান অনস্বীকাৰ্য্য।

ইমানবিলাক সামাজিক কৰ্মৰ গুৰু ভাৰ বহন কৰিও তেখেতে পৰিয়াল, মিত্ৰ-কটুমক পিঠি দিয়া নাছিল। বছৰত দুই-তিনিবাৰ খা-খবৰ ল'বলৈ তেখেতে বাইদেউৰ লগত আহি আমাৰ সৈতেও সুখ-দুখৰ কথা পাতে। বৰ্তমান অশীতিপৰ্ব বয়সতো তেখেত আগৰ দৰে আহে। ভিনদেউৰ উপস্থিতিয়ে আমাক সদায় প্ৰেৰণা যোগায়, কেনেকৈ এই বয়সতো মানুহে নিজৰ মানসিকতাক ইমান সুস্থভাৱে ৰাখিব পাৰে! এইয়া নিশ্চয় তেখেতৰ অধ্যয়ন পিপাসু মনৰ ফল। এইখিনিতে তেখেতে আমাক সহায়ৰ কৰা কথা এযাৰ নিলিখিলে মোৰ লেখাটো আধৰুৱা হৈ ৰ'ব।

সম্ভৱত সম্ভৱ দশকৰ কথা, মোৰ শাহুআইয়ে কৈছিল, মোৰ মানুহজনৰ সেই সময়ত কিবা এটা অসুখ হৈছিল, যিটোত তেঁও মানসিকভাৱে ভাগি পৰিছিল। যাৰবাবে শাহুআইয়ে তেঁওক চম্ভালি ৰখাটো অসম্ভৱ হৈ পৰিছিল। কাৰণ সেই সময়ত দেউতা কৰ্ম সূত্ৰে অৰুনাচল প্ৰদেশত আছিল। তেতিয়া হেমন্ত বৰুৱা ভিনদেউৰে আহি আইতাৰ নিঃসহায় অৱস্থাত সহায়ৰ হাত আগবঢ়াইছিল। মোৰ মানুহজনক অৰ্থাৎ খুলখালিয়েকক নিজৰ গাঁৱৰ ঘৰলৈ নি তাতে ৰাখি বেজ-জ্ঞানী লগাই ভালকৈ চিকিৎসা কৰাই পুনৰ জীৱন দান দিছিল। ভিনদেৱে মোক এই কথাখিনি কৈ কেতিয়াবা আবেগিক হৈ পৰে। কিমান সবল মানৰ গৰাকী আৰু মানৱদৰদী মানুহ হ'লে, নিজৰ ইমান সামাজিক দায়িত্ব থকাৰ স্বতেও নিস্বার্থভাৱে আনক উপকাৰ কৰিব পাৰে! তেখেতৰ এই ধাৰ আমি কেতিয়াও পৰিশোধ কৰিব নোৱাৰিম।

শেষত আন এটা কথা স্বীকাৰ কৰিবই লাগিব সেয়া হৈছে তেখেতৰ বৰ্তমানলৈকে এই দীঘলীয়া যাত্ৰা পথত বাইদেউৰ যি সহযোগিতা তাক কোনেও নুই কৰিব নোৱাৰে। এমা-ডিমা চাৰিটা ল'ৰা-ছোৱালীৰ মাক-দেউতাক হৈ থকা অৱস্থাটো ভিনদেউৰে, খেতি-বাৰী সকলো বাইদেউক চমজাই তেখেতে সমাজৰ বাবে কাম কৰিবলৈ ওলাই যোৱাৰ ক্ষেত্ৰত বাইদেউৰ অৰিহনা কেতিয়াও কম নহয়। দুয়োৰে নিৰলস প্ৰচেষ্টাত চাৰিগুটা ল'ৰা-ছোৱালীকে পঢ়াই শুনাই নিজৰ কৰ্মক্ষেত্ৰত আজি সৰ্গৌৰবেৰে ঠিয় কৰাব পাৰিলে। দুয়োজনলৈকে সেৱা আৰু শ্ৰদ্ধা নিবেদিলো। ডাঙৰ ভিনদেউ শতায়ু হওঁক। এয়ে পৰম পিতা পৰমেশ্বৰৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা।

## সন্মানাৰ্ঘ

ড° শিখামণি বৰগোহাঁই

জীৱন দুদিনীয়া। এই ক্ষুণ্ণকীয়া জীৱনকালত যিকেইজন বৰেণ্য ব্যক্তিয়ে ব্যক্তিগত স্বার্থক আওকান কৰি সমাজৰ উন্নতিৰ বাবে অহোপুৰোষাৰ্থ কৰি মানুহৰ হৃদয়ৰ পৃষ্ঠাত আৰু সমাজ জীৱনৰ ইতিহাসৰ পৃষ্ঠাত নিজৰ নাম লিপিবদ্ধ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে, তেওঁলোকেই হৈছে সফল আৰু ভাগ্যবান ব্যক্তি। অতীজৰে পৰা লক্ষীমপুৰৰ বহুকেইজন বৰেণ্য ব্যক্তিৰ কষ্ট সাধনাই জিলাখনক এটা নতুন মাত্ৰা প্ৰদান কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। এনে সফল ব্যক্তিৰ তালিকাত লিপিবদ্ধ হোৱা আমাৰ ভিনিদ্ৰেউ (আনুস্থানিকভাবে ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ)-লৈ আন্তৰিক শ্ৰদ্ধা জ্ঞাপন কৰিছোঁ। এটা পূৰ্ণ পৰ্যায়ৰ অনুষ্ঠান গঢ়ি উঠাৰ অন্তৰালত কাৰোবাৰ বহু ত্যাগ, কষ্ট, সংগ্ৰাম জড়িত হৈ থাকে। তেখেত আৰু কেইজনমান জনহিতৈষীৰ আপ্ৰাণ চেষ্টাৰ ফলত নগৰৰ মাজমজিয়াত শিৱ উদ্ধত কৰি জিলিকি উঠিবলৈ সক্ষম হ'ল ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ উত্তৰ পাৰৰ প্ৰথমখন বাণিজ্য শিক্ষাদানৰ প্ৰতিষ্ঠান লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়, যিখন মহাবিদ্যালয়ে উত্তৰ পাৰৰ গাওঁ আৰু নগৰ অঞ্চলৰ বহু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক বাণিজ্য শিক্ষা লাভৰ সুবিধা কৰি দিলে। তদুপৰি বিভিন্ন সময়ত বহুজনৰ সফল জীৱনৰ বাটত পথ প্ৰদৰ্শক হিচাবে তেখেতে নিজৰ ভূমিকা পালন কৰি গৈছিল। সমাজ, সাহিত্য আৰু ৰাজনৈতিক ক্ষেত্ৰত ভিনিদ্ৰেউৰ যি অৱদান, সেই অৱদান তেখেতৰ সংস্পৰ্শলৈ অহা প্ৰতিজন ব্যক্তিৰ মানস পটত চিৰস্মৰণীয় হৈ ৰ'ব। ব্যক্তিগতভাৱে মোৰ

---

সহকাৰী অধ্যাপিকা, লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়

(৩০১)

কৰ্ম জীৱনৰ উদ্ভৱণৰ ক্ষেত্ৰতো ভিনিদেউৰ যি অৱদান তাক পাহৰি যোৱাতো অসম্ভৱ। অভিভাৱকৰ দায়িত্ব লৈ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ পৰিয়ালৰ সদস্য হোৱাৰ ক্ষেত্ৰত তেখেতে যি সহযোগিতা আগবঢ়ালে, তাৰবাবে তেখেতলৈ ধন্যবাদ আৰু সেৱা আগবঢ়াইছো। তদুপৰি দেউতাৰ মৃত্যুৰ পিছত পিতৃৰ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰি মোৰ বৈবাহিক জীৱন আগুৱাই নিয়াৰ ক্ষেত্ৰতো ভিনিদেউৰ আশীৰ্বাদ আৰু মৰম সদায় সোঁৱৰিম।

ভিনিদেউ (ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ)-ৰ সুস্বাস্থ্য আৰু দীৰ্ঘায়ু কামনা কৰিলোঁ।

## মোৰ অনুভৱৰ কিছু কথা

বীনা বৰগোহাঁই বৰুৱা (বগীতৰা)

কোটি কোটি জীৱৰ ভিতৰত মানৱ জীৱনেই সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ বুলি কোৱা হয়। বহু সাধনাৰ বলতহে মানৱ জীৱন লাভ কৰে বুলি ধৰ্ম শাস্ত্ৰত ব্যাখ্যা হয়। সেই বাবেই প্ৰথমে মই নেদেখাজন প্ৰভুৰ শ্ৰীচৰণত শতকোটি প্ৰণিপাত জনালো। ইয়াৰ পাছতে মোৰ জন্মদাতা পৰলোকগামী আই-দেউতালৈ অকৃত্ৰিম শ্ৰদ্ধা আৰু সেৱা জনালো। লগতে মোৰ অতি হিতৈষী প্ৰয়াত মাজু দদাইদেউ চেনিকান্ত বৰগোহাঁইদেৱলৈ প্ৰণিপাত নিবেদিলো। সেই জনা সৰু-মাজু দদাইদেউৱে যিমানখিনি পাৰে মোক সৰ্বতো প্ৰকাৰে উপকাৰ কৰিলে, যিখিনি কথা মই মৃত্যু পৰ্যন্ত পাহৰিব নোৱাৰিম। মোৰ দেউতাৰ পৰিয়ালটো বহুত ডাঙৰ আছিল। দেউতাৰ ছজন ককাই-ভাই, তিনিগৰাকী পেহীদেউ আছিল। আটাইকেইজনৰ সতি-সন্ততিৰ ভিতৰত ময়েই ডাঙৰ আছিলো। সেই কাৰণেই মোকেই সকলোৱে বৰ আদৰ মৰম কৰিছিল, সেইক্ষেত্ৰত মই বহুত আলসুৱা হোৱাতো স্বাভাৱিক আছিল। আমাৰ ঠাইখন নগৰৰ পৰা প্ৰায় বিশ কিলোমিটাৰমান পূবলৈ কদম মৌজাৰ যোৰহটীয়া গোহাঁই গাওঁ বুলি পৰিচিত। কিছু পিছপৰা ঠাই আমাৰ দিনত বাস্তা-পদূলি নাই বাবে লুংলুঙীয়া বাটেৰে অহা যোৱা কৰিছিলো।

মই ১৯৪৪ চনতেই জন্ম গ্ৰহণ কৰা বুলি আইৰ মুখত শুনিবলৈ পাইছিলো। লাহে লাহে যেতিয়া ডাঙৰ হ'লো আৰু সকলো কথা বুজিব পৰা হ'লো, তেতিয়া আমাৰ গাঁৱৰ পৰা ওলাই আগলৈ এখন ডাঙৰ নৈ পাৰ হ'ব লগা হৈছিল, বাৰিষা বান আহিলে পাৰ হ'বলৈ এডাল বাঁহৰ সাঁকোৰ বাহিৰে

তাত আন একো উপায় নাছিল। ইপিনে পঢ়াশালিও নাই। নদীখন পাৰহে ৰাষ্ট্ৰীয় পথৰ কাষত মইনাপাৰা প্ৰাথমিক বিদ্যালয়খনহে আছিল। মোক সেই বিদ্যালয়তে নামভৰ্তি কৰি দিলে। বহু কষ্ট কৰি কৰি সেই বিদ্যালয়ৰ পৰা শিক্ষা সাং কাৰি কদম মজলীয়া বিদ্যালয়ৰ পৰা সুখ্যাতিৰে উত্তীৰ্ণ হ'লো। তাৰ পাছত পঢ়িবলৈ নগৰৰ একমাত্ৰ বালিকা উচ্চ ইংৰাজী বিদ্যালয়ত নামভৰ্তি কৰাই দিলে। পিছে অহা-যোৱা কৰিবলৈ উপায় কি হ'ব পাৰে? তেতিয়া সময়ত লক্ষীমপুৰত দুহ-তিনিখনমান 'জীপ'ৰ নিচিনা গাড়ী চলিছিল। কেতিয়াবা কেতিয়া খোজকাঢ়িব লগীয়া হৈছিল। কোনো কোনো সময়ত মোৰ মোমাইদেউ আৰু মাজু পেহীদেউৰ ঘৰতে থাকিবলগীয়া হৈছিল। তেখেতসকলৰ ঘৰ আছিল নগৰৰ পৰা ৩/৪ কিলোমিটাৰ দূৰ বগলীজান অঞ্চলত। সেইদৰে পঢ়া শুনাৰ কাম চলাইছিলো। তেতিয়াৰ দিনত এম.ভি. স্কুলত পঢ়িলে ইংৰাজী ভাষাৰ বাবে এৰি অহা যষ্ঠমান পাচ কৰিলেও পুনৰ ৬ষ্ঠ শ্ৰেণীত নামভৰ্তি কৰিব লাগিবই। নগৰত থকা উচ্চ ইংৰাজী বিদ্যালয়ত তিনিবছৰ পঢ়ি নতুনকৈ প্ৰতিষ্ঠা কৰা কদম উচ্চ ইংৰাজী বিদ্যালয়লৈ যাব লগীয়া হ'ল। তাত পঢ়ি থকা সময়তে আন এটা শ্ৰেণীলৈ প্ৰমোচন হ'লো।

নগৰৰ ওচৰৰ আছচাউল গাওঁ, মানে বৰ্তমান তিনি নম্বৰ ৱাৰ্ডত বসবাস কৰা আমাৰ এজন নিচাদেউ অৰ্থাৎ মোৰ আইৰ ভিনিয়েক প্ৰয়াত থানেশ্বৰ কোঁৱৰ এদিন আমাৰ ঘৰলৈ ফুৰিবলৈ আহিছিল। লগত সেই সময়ৰ স্কুল ব'ৰ্ডত চাকৰি কৰা বিদ্যালয় পৰিদৰ্শক অফিচাৰ শ্ৰদ্ধাৰ নন্দেশ্বৰ চায়েঙীয়া চাৰ আহিছিল। ইতিমধ্যে “যোৰহাটীয়া গোঁহাই প্ৰাথমিক বিদ্যালয়” আৰু “জৰাধৰা প্ৰাথমিক বিদ্যালয়” স্থাপন হৈ গ'ল। তেখেতলোকে বিদ্যালয় পৰিদৰ্শন কৰি আহি পুনৰ আমাৰ ঘৰত সোমালহি। আমাৰ আইৰ আলহি-আপ্যায়নত তেখেতসকল মুগ্ধ হ'ল। তেখেতসকলে আই-দেউতাৰ লগত আলোচনা কৰি মোক সেই যোৰহাটীয়া প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ একমাত্ৰ খালি থকা শিক্ষক (অস্থায়ীভাৱে শিক্ষক পদত) মকৰলৰ দিহা কৰিলে। তেখেতলোক অফিচলৈ আহিল। পুণৰ দুদিনমান পিছত A.S.J. ৰামমোহন ভূঞাদেৱ আমাৰ ঘৰ ওলাগৈ। মই তেতিয়া ঘৰত নাছিলো, মোক বিচাৰি বিচাৰি আনি A.S.J. চাৰে

চিনাকি হৈ বিদ্যালয় শিক্ষকৰ নিয়োগ পত্ৰ হাতত দি গ'ল। অনিচ্ছা স্বত্বেও বিদ্যালয়ৰ ৩৫ জন ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ লগত চিনাকী হৈ পাঠদানৰ দায়িত্ব পালন কৰি গ'লো। অৱশ্যে মোৰ মন বহিল। দহ মাহ দিন ওকলি গ'ল। কেইদিনমান কি কৰিম বুলি ভাবি থাকোতেই ডি. আই. অফিচৰ পৰা মোলৈ খবৰ পঠালে যে দুই-এদিনতে ডি. আই. অফিচতে শিক্ষক বাচনি পৰীক্ষা হ'ব, তাত মই বহিব লাগিব। সেই শিক্ষক বাচনি পৰীক্ষাত সুখ্যাতিৰে উত্তীৰ্ণ হ'লো পিছত ১৯৬১ চনৰ ৯ জুন তাৰিখৰ পৰা জৰাধৰা প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত স্থায়ী শিক্ষক হিচাবে নিযুক্ত হৈ পৰিলো। সেই চনৰে আগষ্ট মাহৰ পৰা বিশ্বনাথ চাৰিআলিত থকা শিক্ষক প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰলৈ প্ৰশিক্ষণ ল'বলৈ বুলি নিৰ্দেশ পাই ওচি গ'লো।

ইতিমধ্যে ব'মডিলাত চীন-ভাৰতৰ যুদ্ধৰ আৰম্ভণী হৈছে। চাৰিওফালে হতিকাৰ। যুদ্ধ ভয়াবহ হ'ব বুলিয়েই প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰৰ বাইদেউসকলে আমাক মানে প্ৰশিক্ষাৰ্থীবিলাকক ঘৰলৈ পঠিয়াই দিলে।

সেই সময়তে মোৰ স্বামী শ্ৰীযুত হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱে পঢ়া আধাখিনিতে এৰি মোৰ দৰাইদেউ বাগানতে অফিচ সহায়ক হিচাবে চাকৰি কৰি আছিল। চাকৰি কৰা শিক্ষিত ডেকা ল'ৰা দেখি মোৰ মাজু দৰাইদেউৱে তেওঁলৈকে মোক বিয়া দিবৰ বাবে চিন্তা কৰিলে। মই বিশ্বনাথ চাৰিআলিৰ পৰা আহি সেই বাগানতে খুড়ীদেউৱে লগতে কিছু বোৱা-কটা, চিলাই কাম, উল গুঠা কাম আদি তেখেতৰ পৰা শিকিবলৈ ল'লো। এদিন ওচৰৰ এখন বিয়া আছিল। তালৈ বিয়াৰ নিমন্ত্ৰণ ৰক্ষা কৰিবৰ বাবে গৈছিলো। তাতে মোক চাবলৈ এজন আদবয়সীয়া ডেকা মানুহ আহিছিল। পিছত গম পালো যে সেইজন শ্ৰীযুত বৰুৱাদেৱৰ ডাঙৰ ককায়েক, তেখেতৰ লগত হব লগা জেঁৱায়েক (নবীন বৰগোঁহাঁই) আছিল। অৱশ্যে কি কথা বাস্তৱ হ'ল মই একো ওৱাদিহ পোৱা নাছিলো। ইফালে তেতিয়াই মোৰ দৰাইদেউ আৰু মোৰ পিতৃ-মাতৃৰ সৈতে আলোচনা কৰি বিয়াৰ কথা বতৰা চলি থাকিল। কেইদিনমান পাছত, চীন-ভাৰতৰ যুদ্ধৰ কথা শাম কটাত মই বিশ্বনাথ চাৰিআলিলৈ ওচি আহি পঢ়া শুনাত ব্যস্ত হ'লো।

যেতিয়া মই বুনিয়াদী প্ৰশিক্ষণ শেষ কৰি ঘৰলৈ ঘূৰি আহিলো, তেতিয়া

গম পালো যে সেই ল'ৰাজনৰ লগতে মোৰ বিয়াৰ বন্দোবস্ত হৈ গ'ল। ছয় মাহ মানৰ পিছতে সেই শ্ৰীযুত বৰুৱা ডাঙৰীয়াও চাকৰি এৰি পুনৰ আধৰুৱা পৰীক্ষাত বহিছে। মই চিন্তা কৰিছো যদিও নিজৰ চাকৰি কৰি ব্যস্ত হ'লো। তাৰ পিছতহে তেওঁৰ লগত মোৰ ভালদৰে কথা বতৰা হৈছে। কিংকৰ্ণব্যবিমূৰ হৈছিলো যদিও অভিভাৱকৰ সিদ্ধান্তত সেই বিয়াত সন্মতি প্ৰকাশ কৰিলো। তেওঁ দিয়া পৰীক্ষাৰ ফলাফল ভাল হোৱাত পুনৰ কলেজত পঢ়াবৰ বাবে যোগাযোগ কৰিলে। ইতিমধ্যে আলোচনা সপক্ষে ১৯৬৪ চনৰ ৮ মে' তাৰিখে বিয়াৰ দিন সিদ্ধান্ত কৰিলে। নিৰ্দিষ্ট দিনত অনুষ্ঠুপীয়াকৈ বিয়া হৈ গ'ল। অবশ্যে সামাজিক ৰীতি-নীতি মতেই বিয়াখন চলি গ'ল। এইখিনিতে তেওঁৰ গাত চাকৰিৰ ভূতে লজ্জিবলৈ ধৰিলে। মানে অৰুণাচল প্ৰদেশত কাৰ্যালয় সহায়ক পদৰ বাবে বিজ্ঞাপন পাই ইন্টাৰভিউ দিবলৈ গ'ল আৰু ঘূৰি আহি ক'লে যে চাকৰি পাইছে ডাপবিজু নামৰ ঠাইখনত। বিয়াৰ ২০ দিনৰ পাছত যোৰহাটৰ কাৰ্যালয়ত যোগদান কৰি এৰোপ্লেণত উৰা মাৰি চাকৰি জেগালৈ গুচি গ'ল।

তেতিয়াহে মই গভীৰ চিন্তাত পৰিছিলো। ভগৱান সহায় হ'লে পাৰ পাৰ নিশ্চয় পাৰি। ইফালে শহৰ দেউতাৰ দুজন সৎপুত্ৰ আৰু এগৰাকী সৎপুত্ৰী আছিল। নিজৰফালৰ ল'ৰাজন মোৰ স্বামী আৰু চাৰি গৰাকী জীয়েকী আছিল। নাতি-নাতিনীৰ সৈতে মুঠ ২০ জনীয়া যৌথ পৰিয়ালৰ সদস্যবিলাক বহুত ভাল হোৱাৰ বাবে যেনিবা বন্ধা পাইছিলো। মইয়ো চাকৰিসূত্ৰে মোৰ দেউতাৰ ঘৰলৈ গুচি গ'লো। তেখেত মাজে-মাজে অহা-যোৱা কৰি থকাৰ বাবেহে সকাহ পালো। এইখিনিতে ক'ব লাগিব যে মোৰ ঘৰুৱা মানুহখিনি বহুত দুৰদৰ্শী আছিল। তেওঁ চাকৰি কৰিবলৈ যোৱা ঠাইখনতে মোৰ ডাঙৰ মাজু দদাইদেউজনে চাকৰি কৰি আছিল। তাত তেখেতে লগ পাই ক'লে যে তুমি এই ঠাইত চাকৰি কৰিব নালাগে। ঘৰলৈ গৈ পুনৰ পঢ়াত লাগাৰ বাবে যোৱা। তেওঁ গভীৰ ভাবে চিন্তা কৰি চাৰি মাহৰ মূৰত ঘৰলৈ ঘূৰি আহি উত্তৰ লক্ষ্মীমপুৰ মহাবিদ্যালয়ত ডিগ্ৰী ক্লাছত নাম লগাই পুনৰ পঢ়া আৰম্ভ কৰে। দুখে-কষ্টৰে আমি অস্থায়ী ছাত্ৰবাসত ৰাখি তেওঁক অধ্যয়ন কৰিবলৈ দিয়া হৈছিল। সেইবাৰ যেনিবা বি.এ. ডিগ্ৰীধাৰী হ'ল। তাৰপাছত মাস্তাৰ ডিগ্ৰীৰ বাবে মন মেলাত আমাৰ পৰিয়ালবৰ্গৰ সহযোগ লৈ যেনেতেনে সাহস কৰিলো। সেই সময়ত

মোক বিশেষভাৱে সহায় কৰিছিল আমাৰ সকলোৰে চিনাকী প্ৰভাত বৰগৌহাইয়ে। এই লেখাটোত মই তেখেতৰ নাম নল'লে মোৰ পাপ হ'ব। মোৰ অনুমান সাহসেই সিদ্ধি বোলা কথা এযাৰ আছে। সাহস কৰিলে বহুতো কাম কৰিব পৰা যায়।

মই তেওঁক লগ পোৱাৰ আগৰ পৰাই সমাজৰ কাম কৰি ভাল পোৱাৰ স্বভাৱ এটা দেখা পাইছিলো লগৰীয়া আৰু চুবুৰীয়াৰ। এতিয়াও সেই স্বভাৱ দেখা পাব।

ডিগ্ৰী পাছ কৰি তেওঁ আৰু মই থমকি ৰোৱা নাই। ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ত অনুসন্ধান কৰি অসমীয়া বিভাগত মাস্টাৰ ডিগ্ৰীৰ বাবে কিছু কিছু লগৰীয়াৰ সৈতে লগ লাগি অসমীয়া বিভাগটো খুলি পঢ়াৰ আৰম্ভ কৰিবলৈ যত্ন কৰি পঢ়ি থাকিল। সেই কামত ওচৰৰে ল'ৰা ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ত নতুনকৈ নিযুক্তি পোৱা লাইব্ৰেৰীয়ান শ্ৰীযুত প্ৰকাশ গগৈ ককাইদেউৰে বহুত সহায় কৰি দিছিল। এই চেগতে তেখেতলৈ গভীৰ শ্ৰদ্ধা আৰু কৃতজ্ঞতা জনালো। অলপ দিনৰ পাছত ডিব্ৰুগড় গ্ৰেহেম বজাৰ নৈশ বিদ্যালয়ৰ অস্থায়ী শিক্ষক পদত পাঠদান কৰিবলৈ লৈছিল কিন্তু বেতন নিয়মীয়া নোহোৱাৰ বাবে অৰ্থনৈতিক বিষয়ত টনকীয়াল হ'ব পৰা নাছিল। মোৰো যথেষ্ট অভাৱ অনাটনত বাককৈয়ে ভুগিব লগীয়া হৈছিল। ডিব্ৰুগড়ত পঢ়ি থকাৰ সময়তো উজনি অসম ৰাজ্য পৰিষদৰ কামত ঘূৰি মিটিং কৰিবলৈ এৰা নাছিল। তাৰ ফলস্বৰূপে অনুপস্থিতিৰ অজুহাতত পৰীক্ষা দিয়াৰ পৰা বিৰত থাকিব লগীয়া হৈছিল। শেষত যেনিবা ১৯৬৯ চনৰ ফাইনেল পৰীক্ষা দিলে।

শহুৰদেউতা-আইতাৰ লগতে মোৰ আই-দেউতাৰ অসুস্থতাৰ বাবে মই বিপদত পৰিবলগীয়া নোহোৱা নহয়। তথাপি ধৈৰ্য্য সহকাৰে সকলোবিলাক চম্ভালি ল'ব লগা হৈছিল। তাৰ মাজতে আমাৰ ল'ৰা-ছেৱালীৰ দায়িত্ব পালন কৰিব লগা হৈছিল। ইয়াৰ উপৰিও তেওঁ পৰীক্ষা শেষত ঘৰলৈ নহাত অসুস্থ পিতৃ-মাতৃক ঘৰত এৰি থৈ মই এৰ'প্লেণত গৈ বস্ত্ৰ বাহানি বান্ধি লৈ আহিলোঁগৈ। অৱশ্যে ভাল হ'লনে বেয়া হ'ল নাজানো। যদি তেওঁক নানিলেহেঁতেন। লক্ষীমপুৰত বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়খনে প্ৰাণ পাই উঠাত বহুদিন পলম হ'লহেঁতেন।

চাৰ্গে! কলেজ প্ৰতিষ্ঠা কৰোতে দুই তিনি বছৰ বহুত কষ্ট কৰিবলগীয়া হৈছিল। নগৰৰ গুণী-জ্ঞানী ব্যক্তিসকলৰ পৰামৰ্শ বিচাৰি যাওঁতে বহুতৰ তিবন্ধাৰ শুনিবলগীয়া হৈছিল। তাৰ মাজতে লগৰ সহকৰ্মীসকলৰ লগ লাগি উদ্ভৱ লক্ষীমপুৰ মহাবিদ্যালয়তে তেতিয়াৰ অধ্যক্ষ "যোগানন্দ বৰগোহাঁই চাৰৰ সহানুভূতিৰে ১৯৭২ চনত ভাৰপ্ৰাপ্ত অধ্যক্ষ হিচাপে বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ ক্লাছ আৰম্ভ কৰিছিল। তেতিয়াও বিপদে লগ এৰা নাই। গাঁৱলীয়া ল'ৰা মাষ্টাৰ ডিগ্ৰীত বিষয় অসমীয়া বুলি পৰিচালনা সমিতিয়ে বাণিজ্য বিষয়ৰ অধ্যাপকৰ অনুসন্ধান কৰি ব্ৰজেন শৰ্মা বৰুৱাক মাতি আনি অধ্যক্ষৰ দায়িত্ব দিলেহি। সেই কথাতে তেওঁ আৰু মই বেদনাত ভাৰাক্ৰান্ত হৈছিলো। ইমান কষ্ট কৰি কিছু দিন পূৰ্ণ উদ্যমে চলোৱাৰ পাছত আনক দায়িত্ব দিয়াতো কিমান বেদনাৰ কথা তথাপি নিজকে চম্ভালি লৈ কলেজৰ সকলো কাম অৰ্থাৎ অফিচৰ কাম কৰিবলৈ ডিব্ৰুগড়, গুৱাহাটী, দিল্লীলৈ তঁাত বাটি কাটি থাকিব লগীয়া হৈছিল। সেই বাবেহে লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ে প্ৰাণ পাই উঠিলে। যা হওঁক, ইয়াৰ পৰাই বহুজনে অৰ্থনীতিৰ দিশত সুবিধা গ্ৰহণ কৰিবলৈ পাইছে। বহুজনে পাইও থাকিব। হাজাৰ হাজাৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে শিক্ষা গ্ৰহণ কৰি নিজৰ নিজৰ জীৱন উজ্জ্বল কৰিবলৈ সক্ষম হ'ব।

এই মানুহজনে ঘৰুৱা সমস্যা আওকাণ কৰি সমাজৰ কামৰ বাবে ধাপলি মেলি দেহে কেহে লাগিবলৈ উদ্যত থাকে। সেইকাৰণে মোৰ লোকচান নোহোৱা নহয়। বিশেষকৈ আমাৰ সন্তান সন্ততিবোৰ যিমান উজ্জ্বল নক্ষত্ৰৰ নিচিনা উজ্জ্বল লাগিছিল তাৰ পৰা কিছু দূৰতে থাকি গ'লো। এই অঞ্চলৰ ভালেমান ৰাজহুৱা কাম কৰা বুলি সমাজৰ আশীৰ্বাদ থাকি গ'ল। তাতে আমি ধন্য হৈছো। এতিয়া জীৱন নাটৰ সামৰণিৰ সময় আহিল। নেদেখাজন প্ৰভুৰ চৰণত নতশিৰে হৈ থাকিলো।

“অসতো মা সৎ গময়  
তমসো মা জ্যোতিৰ্গময়  
মৃত্যু মা অমৃতং গময়  
ওঁম শান্তি শান্তি শান্তি।”

## ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ সান্নিধ্যৰ অনুভৱ

গোপীনাথ সোনোৱাল

শুভক্ষণৰ আৰিভাৰ হ'লে এক ইতিবাচক দিশ মানুহৰ সান্নিধ্যলৈ আহে। এনেধৰণৰ সান্নিধ্য কোনো এজন ব্যক্তি, প্ৰকৃতিৰ বা যিকোনো পৰিস্থিতিও হ'ব পাৰে। পৃথিৱীত বহুতো মহান ব্যক্তি আছে যাৰ সান্নিধ্যত বহুলোকৰ জীৱনৰ দৰ্শন সলনি কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। আমিও তেনে এজন মহান লোকসংস্কৃতি সাধক ব্যক্তি ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ চাৰক সান্নিধ্য পাবলৈ সক্ষম হৈছিলো।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ চাৰ এগৰাকী আমাৰ লক্ষীমপুৰ জিলাৰ জনগণৰ বাবে সুদক্ষ অভিভাৱক। যিজন ব্যক্তি গাঁৱলীয়া জীৱনৰ পৰা আৰম্ভ কৰি বৰ্তমান তেওঁ লোক সংস্কৃতি বিষয়ত গৱেষণা কৰি ডক্টৰেট ডিগ্ৰী লৈ লোক সংস্কৃতি বহুবোৰ সমলৰ জ্ঞান লৈ বৰ্তমান জীৱন নিকাৰ কৰি আছে। এই মহান সাধক বৰুৱা চাৰ জীৱনৰ কৰ্ম-সংস্কৃতি বিষয়ে আমাৰ সীমিত জ্ঞানে মত প্ৰকাশ কৰাতো অতি অসম্ভৱ বুলি ভাবো। তথাপিহে আমাৰ সকলোৰে শ্ৰদ্ধাৰ ব্যক্তিজনৰ সান্নিধ্য পোৱা কিয়দংশ ইয়াত দাঙি ধৰিবলৈ প্ৰয়াস কৰিছো।

তেখেতে কোৱা কথা কেইবাটাও দিশত মোৰ ভাল লাগিল — প্ৰথম ভাল লাগা কথাটো হ'ল ২০১০ চনত সদৌ অসম বিহু সুৰক্ষা সমিতিৰ ১০ ডিচেম্বৰ তাৰিখে লক্ষীমপুৰস্থিত পি.এন.জি.বি বিদ্যালয়ৰ প্ৰতিষ্ঠা দিবস আছিল। উক্ত অনুষ্ঠানত পতাকা উত্তোলনৰ সময়ত জিলা সম্পাদকৰ লগত মোৰ ল'ৰাই ঢোল বজাইছিল। তেতিয়া বৰুৱা চাৰে ঢোল বজোৱা সৰু লৰাটিক বৰকৈ নজৰ দিছিল। কিছু সময়ৰ পিছত মোক মাতি সুধিছিল যে, এই সৰু লৰাটি ক'ৰ হ'য় ?

আমি কলো যে বগীনদীৰ চাৰ, তেওঁ মোৰেই ল'ৰা হয়। তেতিয়া তেখেতে কৈছিল — সোণোৱাল, ল'ৰাটিক যে এই সাংস্কৃতিক ক্ষেত্ৰখনলৈ আগবঢ়াই দিছা এইটো বৰ ভাল কাম কৰিছা। কাৰণ, যি ল'ৰা-ছোৱালীয়ে সাংস্কৃতিক জগতখনত প্ৰদাৰ্পণ কৰিব তেওঁলোকে বহু অভিজ্ঞতা অৰ্জন কৰিব লগতে নিজকে সমাজত মিলাব পাৰিব, নিজক চিনিব পাৰিব আৰু আনৰ প্ৰতি সহানুভূতিশীল হ'ব। “বৰ ভাল কথা” এই কথাটোৰে আমাৰ পৰিয়ালটোৰ জীৱন-দৰ্শন বহুগুণে সলনি কৰি দিলে। আজিও আমাৰ বাবে তেখেতৰ এই কথাকেইটা অনুপ্ৰেৰণা অমল উৎস হৈ আছে। তেতিয়াৰেপৰা তেখেতৰ লগত এটা সুমধুৰ আত্মীয়তা গঢ়ি উঠিছিল। আজিও আমিলোকে তেখেত আৰু তেখেতৰ পৰিয়ালৰ সৈতে সমন্ধটো জীয়াই ৰাখিছো।

দ্বিতীয় ভাল লগা কথাটো — ‘বিহু সুৰক্ষা সমিতি’ৰ উদ্যোগত কদম হাইস্কুলত লোকসংস্কৃতি আৰু জেংবিহুৰ বিষয়ত এখন কৰ্মশালা আছিল। সেই কৰ্মশালাখনত বৰুৱা চাৰে আলোচকৰ আসনত অলংকৃত হৈছিল। সেই অনুষ্ঠানত তেখেতে কৈছিল — “বিভিন্ন জাতি, উপজাতি, জনজাতি মিলি অসমীয়া এটা মহাজাতি হৈছে। এই মহাজাতিটো সাংস্কৃতিৰ ক্ষেত্ৰখন বিভিন্ন ক্ষুদ্ৰ ক্ষুদ্ৰ জনজাতি লোকসকলৰ কৃষ্টি সংস্কৃতিৰে চহকী কৰি ৰাখিছে। যেনে-জনজাতিসকলৰ লোকগীত, লোকাচাৰ, ভাষা, আচাৰ, নীতি, সাজপাৰ, খাদ্যাভাস আৰু জীৱন নিৰ্বাহ প্ৰণালী ইত্যাদি — এই সমলবোৰে সমৃদ্ধি কৰিছে লোকসংস্কৃতিক।” তেখেতে এইযাবো কৈছিল যে, প্ৰতিজন অসমীয়াই জনজাতি সকলৰ কৃষ্টি-সংস্কৃতি জানিবলৈ আগ্ৰহ কৰাটো উচিত তেতিয়াহে অসমীয়া জাতি বিহু জীয়াই থাকিব অসমীয়া জাতিও জীয়াই থাকিব। বৰুৱা চাৰৰ এই কথাকেইটাই মোৰ প্ৰাণ চুই গ'ল। সঁচা অৰ্থত কবলৈ গ'লে প্ৰতিজন অসমীয়াই চাৰৰ কথাবোৰ গুৰত্ব সহকাৰে লোৱা উচিত বুলি মই ভাবো। তেখেতৰ কথা-বতৰাত সদায় যেন অসমীয়া জাতিটো ভালে থাকক, জাতিটো একতাৰে মাত মাতক, কৃষ্টি সংস্কৃতিয়ে যেন শান্তি প্ৰগতিৰ পথ দেখুওৱাই। অসমীয়া জাতিটো বিশ্ব দৰবাৰত নিজকে মূৰ দাঙি জীয়াই থাকক। তেখেতৰ এনে ভাবৰ কথাৰে আমাক সদায়

প্ৰেৰণা যোগায়।

তৃতীয় ভাল লগা কথাটো হ'ল — তেখেতে কৰ্ম জীৱনৰ পৰা অবসৰ গ্ৰহণ কৰা লক্ষীমপুৰ বাণিজ্যিক মহাবিদ্যালয়ত অনুষ্ঠিত হোৱা “সদৌ অসম বিহু সুৰক্ষা সমিতি - ৰাজ্যিক ভিত্তিত কৰ্মশালাত মই কদম বগীনদী আঞ্চলিক সমিতিৰ সাধাৰণ সম্পাদক হৈ অংশগ্ৰহণ কৰিছিলো। তাত তেখেতে কৈছিল — তেখেতে ডেকা কালত মতা ম'হৰ ৰখীয়া হৈ থাকোতে ম'হৰ পিঠিত উঠি পেঁপাৰ বজাইছিল আৰু সেই পুৰণি কালৰ বিহু নামবোৰ মুখত আওঁৰাইছিল। তেওঁ বজোৱা পেঁপাটো হেনো নিজেই সঁজিছিল। তেখেতে এইটোও কৈছিল — নিজে কিবা এটা বাদ্য বজোৱা অভ্যাস থাকিলে লোকসংস্কৃতি বিষয়বস্তুৰ গভীৰতালৈ সোমাই যোৱাত সহজ হয়। এই কথা কেইটাই কৰ্মশালাত ভাগ লোৱা প্ৰতিগৰাকী ব্যক্তিকে অনুপ্ৰেৰণা যোগাইছিল। আজিও আমিলোকে তেখেতৰ কথা মতে অনুপ্ৰাণিত হওঁ।

সভা-সমিতিত তেখেতৰ ভাষণ, কথনশৈলী, অতি গভীৰ আৰু গান্ধীৰ্যপূৰ্ণ আছিল। তেখেত কেৱল শিক্ষকেই নাছিল, এজন সমাজ শিক্ষকো হয়। লগতে লোকসংস্কৃতি ক্ষেত্ৰখনত এজন বিদগ্ধ পাণ্ডিত্যপূৰ্ণ ব্যক্তি হয়। এখন সমাজ অনুপ্ৰাণিত হয় চাৰৰ দৰে মহা সাধকৰ সাধনাতে তেখেতৰ সু-স্বাস্থ্য আৰু দীৰ্ঘায়ু কামনা কৰিছো, ভগৱানে কুশলে ৰাখক।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ সদায় আমাৰ অনুপ্ৰেৰণা আকৰ হৈ থাকক। এইয়ে কামনা কৰো। শেষত ক'ব খোজো তেখেতৰ লগতে তেখেতৰ পৰিয়ালৰ সকলো সদস্যৰ সৈতে অনাগত দিনত আমাৰ এটি মধুৰ সন্মন্ধ সজীৱ হৈ থাকিব বুলি আশা ৰাখিলো।

## আপোনজনৰ সান্নিধ্য

মীনাক্ষী হাজৰিকা

আপোন-পৰ অনেক লোকৰ সান্নিধ্যই মানুহৰ জীৱন যাত্ৰা মনোৰম কৰি তোলে। ভিন্নজনৰ ভিন্নস্তৰত উপস্থিতিয়ে জীৱনবোধত নতুনত্ব আনি দিয়ে। আপোনজনৰ আশীষ, উপদেশ আৰু আদৰে সমৃদ্ধ কৰে জীৱনৰ এটা এটা কাল-শৈশৱ, কৈশোৰ, আৰু প্ৰাপ্তবয়স্ক। মোক সমৃদ্ধময় শৈশৱ প্ৰদান কৰা তেনে এজন আপোন তথা জ্যেষ্ঠলোক হ'ল আমাৰ ডাঙৰ নিচাদেউ।

সেয়া ১৯৯৯ চনৰ কথা। সেইবছৰ মই তৃতীয়মান শ্ৰেণীৰ পৰা চতুৰ্থ শ্ৰেণীলৈ উন্নীণ হৈছোঁ। মা যিহেতু চৰকাৰী চাকৰিয়াল আৰু মোৰ ভাইটি মোতকৈ দুবছৰমান সৰু হোৱাৰ বাবে বহু সময়ত মোৰ পঢ়া-শুনা চাই দিবৰ বাবে মাৰ অসুবিধা হৈছিল। সেইবাবে ডাঙৰ আপাদেউৱে সদিচ্ছাৰে মোক নিজৰ লগত ৰাখি তেখেতে কৰ্মৰত হৈ থকা বিদ্যালয়খনতেই নামভৰ্তি কৰি দিয়ে। এই আপাহতে আপাদেউ-নিচাদেউৰ কে. বি. ৰোড স্থিত বাসগৃহত সম্পূৰ্ণ এটা বছৰ তেওঁলোকৰ লগত থাকিবলৈ মোৰ সৌভাগ্য হয়। তেখেতলোকে কেবল মোকেই নহয়, বৰং আমাৰ পৰিয়ালৰ বহুকেইটা ল'ৰা-ছোৱালীক বিভিন্ন সময়ত তেওঁলোকৰ লগতেই ৰাখি পঢ়াৰ সুবিধা কৰি দিছিল। তেওঁলোকৰ ঘৰখনত মোক অতিকৈ আকৰ্ষণ কৰা কাৰক কেইটা হ'ল- নিচাদেউৱে সংগ্ৰহ আৰু সযতনে ৰখা মস্ত ডাঙৰ বহু কিতাপৰ আলমাৰিকেইটা আৰু আপাদেউৰ হাতৰ সুস্বাদু বাগুন আৰু তেওঁলোকৰ Gtpl Cable সংযোগ হৈ থকা টি.ভি.টো (সেই সময়ত আমাৰ গাঁৱৰ ঘৰখনত এনেকোৱা সংযোগ বোৰ অহা নাছিল)।

---

সোণাৰি, চৰাইদেউ

(৩১২)

মোৰ শিশু মনত কিতাপৰ প্ৰতি আকৰ্ষণৰ বীজ ৰূপন কৰা ব্যক্তিজন হ'ল মোৰ নিচাদেউ ড० হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা। শিশু উপযোগী বিভিন্ন আলোচনী, কিতাপৰ লগত তেখেতে মোক চিনাকি কৰি দিছিল। পাছলৈ মোৰ কিতাপ পঢ়াৰ আগ্ৰহ বৃদ্ধি হোৱাত ডাঙৰ কলেবৰৰ ডাঙৰ মানুহে পঢ়া কিতাপবোৰো পঢ়িবলৈ লৈছিলোঁ। নিচাদেউৰ এখন পৰিপাটিকে ৰখা ধুনীয়া টেবুল আছিল। তেতিয়া তেওঁ লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ উপাধ্যক্ষ পদত অধিষ্ঠিত হৈ আছিল। মহাবিদ্যালয় এখনৰ উপাধ্যক্ষৰ দৰে দায়িত্বপূৰ্ণ আৰু ব্যক্ততাপূৰ্ণ পদত থাকিও তেখেতে নিয়মিত ভাৱে পুৰা-গধূলি সেই টেবুল খনতেই লিখা পঢ়া কৰাৰ দৃশ্যটো মোৰ মানসপাটত এতিয়াও স্পষ্ট হৈ আছে।

মোৰ শৈশৱৰ বিভিন্ন স্মৃতিবোৰৰ সৈতে জড়িত হৈ আছে আমাৰ ডাঙৰ নিচাদেউ শ্ৰদ্ধাৰ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা। তেওঁলোকৰ ঘৰত থকা সময়ছোৱাত মোৰ ঘৰুৱা নামবোৰৰ লগত আৰু এটা উপনাম সংযোজন হৈছিল। 'টোপোলা'। মোক নিচাদেউৱে মৰমত দিয়া নাম। সৰু বয়সৰ সৰু মনৰ কথা, তেতিয়া নামটো মোৰ যে অকণো ভাললগা নাছিল। কিন্তু এতিয়া যেতিয়া মই শৈশৱলৈ উভতি চাওঁ, সেই নামটো, সেই সময়বোৰৰ কথা ভাবিলে গুঁঠলৈ হাঁহি এটা বিৰিঙি আহে। ওখ-পাখ, পৰিপাটি মানুহজনৰ কথা-বতৰা, বেষ-ভূষা, চাল-চলন আদিয়ে শিশুৰ পৰা বয়সীয়া সকলোকে মোহিত কৰি ৰাখিব পাৰে।

শেষত ইয়াকে কওঁ যে জ্যেষ্ঠজনৰ আশীৰ্বাদৰ হাতখনৰ প্ৰয়োজন জীৱনৰ কোনোটো কালতেই শেষ হৈ নাযায়। তেওঁলোকৰ উপস্থিতিয়ে অন্য এক সাহস, আশীৰ্বাদ প্ৰদান কৰে। এই সাহস আৰু আশীৰ্বাদৰ হাতযোৰ কুশলে থাকক, স্বাস্থ্যবান হৈ ভালে থাকক। দেহত পাওক তেজী ঘোঁৰাৰ দৰে দুৰ্দান্ত শক্তি। আজি কেৱল মাথোঁ কেৱল নিচাদেউ আৰু আপাদেউৰ সুস্বাস্থ্যৰ কামনা কৰি ভগৱানক ওচৰত প্ৰাৰ্থনা কৰিছোঁ।

মোৰ অতি মৰমৰ নিচাদেউ ভালে আপুনি সদায় ভালে থাকক।

## সৰু মামাৰ বিষয়ে দুৱাৰাৰ

নৰেণ খনিকৰ

“নিশাৰ আন্ধাৰৰ মাজৰ  
এক ভোটা তৰা,  
যি পোহৰাই তুলিলে  
অদৃশ্যতাৰ উপশম হ'বলৈ লোৱা  
বহু অস্পষ্ট ৰেঙনি...”

সঁচাকৈ মই এনে এজন ব্যক্তিৰ সংস্পৰ্শ পাই নিজকে ধন্য বুলি ভাবো; যি গৰাকীয়ে অসমীয়া জাতি, ভাষা, সাহিত্য তথা সংস্কৃতিৰ ওপৰত বিশেষভাবে চৰ্চা কৰিছে। তাতোকৈও সুখৰ কথা এইয়ে, তেওঁ মোৰ নিজৰ মানুহ অথাৎ মোৰ শ্ৰদ্ধাৰ সৰু মামা ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা।

বিশেষ বাট-পথ নোহোৱা, লুংলুঙীয়া-ৰাস্তাইদি জ্ঞানৰ মন্দিৰলে সদায় অহা-যোৱা কৰি সুখ্যাতিৰে উচ্চশিক্ষা আহৰণ কৰিব পৰাটো আমাৰ বাবে তেখেত এজন পথ প্ৰদৰ্শক আছিল। মামাই গাড়ী, মটৰচাইকেল নোহোৱাকৈয়ে বহুদূৰ খোজ কাঢ়িয়েই নগৰলৈ গৈ শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিব লগা হৈছিল। সম্পূৰ্ণ গাৰলীয়া পৰিবেশ। মোৰ মা-দেউতাইয়ো মামাৰ কথা আমাৰ আগত গধূলি ভাত খাওঁতে কয় মামাই কেনেদৰে পঢ়িছিল আদি সকলো বিৱৰি কয়। তেতিয়া আমি খুঁউব উৎসাহ পাওঁ আৰু সংকল্প লওঁ যে, আমিও মামাৰ দৰে উচ্চ শিক্ষাৰে শিক্ষিত হৈ মানুহ হম, মা-দেউতাক প্ৰতিশ্ৰুতি দিওঁ।

মামাক যেনেদৰে অন্তৰৰ পৰা ভাল পাওঁ, ঠিক তেনেদৰে ভয়ো কৰো  
 খুউব বেছি। মামাৰ ঘৰলৈ সঘনাই নাযাওঁ ভয়তে, কিন্তু বিহুৰে-সংক্ৰান্তিয়েটো  
 যাব লাগিব ! যিদিনা মামাৰ ঘৰলৈ যাওঁ, গৈ পোৱাৰ লগে লগে “ভাগিন,  
 আহিলা তোমালোকৰ ভালনে?” বুলি মাতৃষাৰ মাতিব আৰু লগে লগে মামীক  
 চিঞৰ এটা মাৰি ক’ব, হেৰা নৰেণ ভাগিন আহিছে। মামীয়ে ভিতৰৰ পৰা আহি  
 কব, অ’ নৰেণ ভাগিন... বহা। তাৰ পাছত প্ৰথমে পঢ়াৰ বিষয়ে বকলা মেলিব।  
 পঢ়া-শুনা কেনে চলিছে? তেতিয়া গৰ্ভতে থকা হৃদপিণ্ডটো সঘনাই উঠা-নামা  
 কৰিবলৈ ধৰে। এই থোকাথুকি মাতেৰে কণ্ড, ভালেই চলিছে। মামীয়ে তেতিয়া  
 ভিতৰৰ পৰা মাত লগায়, আজি বিহুৰ দিনাখন তাক পঢ়াৰ বিষয়ে কিয় সুধিছে  
 বাৰু! অন্যদিনা সুধিবলৈ। ঠিক আছে নুসুধো, উত্তৰত মামাই কয়। হয়তু শিক্ষিত  
 মানুহে শিক্ষাৰ বিষয়ে নুশুধি, ভাত খোৱা, শাকখোৱা কথা সুধিবনেকি !,

‘চৰিত্ৰবান মানুহ পবিত্ৰ জলৰ নিচিনা’। সেইজন মামাই আজি তেখেতৰ  
 অন্তৰখন পবিত্ৰ হোৱাৰ বাবে ‘অসম সাহিত্য সভাৰ নিচিনা এখন বিশাল মঞ্চত  
 “উপ-সভাপতি” ৰ আসন অলংকৃত কৰিব পাৰিছে। ইয়াৰ বাবে আমি  
 গৌৰৱান্বিত। মোক ব্যক্তিগত হিচাপে কোনোবাই চিনি নাপালেও মামাৰ নামটো  
 কৈ দিয়াৰ লগে লগে বেলেগ পৰিচয় দিব নালাগে, অ’ বৰুৱা চাৰৰ ভাগিন  
 নেকি !

মামাই অসমীয়া সংস্কৃতিৰ ওপৰত যথেষ্ট গুৰুত্ব দিছিল। ধৃতি-পঞ্জাবী  
 পিন্ধি কলেজলৈ অহা-যোৱা কৰিছিল। পশ্চিমীয়া সংস্কৃতিক তেওঁৰ অন্তৰত  
 স্থান দিয়া নাছিল। লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ত প্ৰথমে উপাধ্যক্ষ, তাৰ  
 পিছত-অধ্যক্ষৰ আসন শূন্য কৰিছিল। মামাৰ এই পদ মৰ্যাদাৰ বাবে আমি বুকু  
 ফিন্দাই ঘূৰি ফুৰিব পাৰিছিলো, সাহস পাইছিলো।

এদিনাখনৰ কথা। মই প্ৰাক-স্নাতক প্ৰথম বৰ্ষত নামভৰ্তিৰ বাবে আবেদন  
 কৰিবলৈ মামাৰ কলেজলৈ গৈছিলো। মামাই মোক দেখি সুধিলে, “নামভৰ্তি  
 কৰিবা নেকি?” মই কলো- কৰিম। মামাই মোৰ ফৰ্মখন উচ্চবৰ্গৰ সহায়কজনক  
 দিবলৈ ক’লে আৰু মোক অলপ ৰ’বলৈ-কলে। মই বাহিৰত ৰৈ থাকোতে মোক

ৰেগিং কৰিবৰ কাৰণে উৎপল দত্ত (এতিয়াৰ লক্ষীমপুৰ জিলাৰ প্ৰাক্তন বিধায়ক)ই কোঠা এটালৈ মাতি নিলে আৰু বিভিন্ন প্ৰশ্নৰ লগতে গিলাচ এটাত পানী দি মোক তাত সাঁতুৰিবলৈ কৈছিল। মই ভয়তে কি কৰিম, কি নকৰিম বুলি চিন্তা কৰি থাকোতেই বাহিৰৰ দুৱাৰত 'নক' কৰিলে। দুৱাৰত নক শুনি তাত থকা ল'ৰাকেইটা খিৰিকিয়েদি ওলাই পলাই পত্ৰং দিলে। দৰ্জাত নক কৰাজনৈই আছিল মোৰ 'মামা', শ্ৰদ্ধাৰ উপাধ্যক্ষ ড॰ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা। গোটেই কলেজৰ লৰা-ছোৱালীয়ে মামালৈ অত্যন্ত ভয় কৰিছিল। তেখেতে কলেজৰ ল'ৰাকে-দুষ্টামী কৰিলে আঠু কঢ়াই থোৱা মই নিজ চকুৰে দেখিছো। তেখেত নিৰীক আৰু সাহসী মনৰ মানুহ আছিল।

মামাই বিভিন্ন সামাজিক অনুষ্ঠানৰ লগতো ওতঃপ্ৰোত ভাবে জড়িত আছিল। মেলে-মিটিঙে তেখেতক সভাপতি আসনত বহি থকাহে দেখো। অৱসৰ গ্ৰহণৰ পিছত নামঘৰ, মন্দিৰ আদিতো মামাই সৌষ্ঠৱ বৃদ্ধি কৰা দেখা পাওঁ।

তেখেতে বিহুৰ ওপৰত গবেষণা কৰি সাহিত্য চৰ্চাৰ জৰিয়তে কেইবাখনো গ্ৰন্থ লিখি অসমীয়া সাহিত্য ভঁৰাললৈ উপহাৰ দিয়ে।

মামাৰ বিষয়ে প্ৰথমৰ পৰা বৰ্তমানলৈকে লিখিবলৈ হলে যথেষ্ট দীঘলীয়া হ'ব। সেয়েহে দীঘলীয়া কৰিব বিচৰা নাই। মামাৰ ভাঙৰ জী 'পুতুকনে' দেউতাকৰ বিষয়ে মোৰ মনৰ কথাখিনি লিখিবলৈ কোৱাত খুলমুলকে দুযাৰমান লিখিলো। ভুল হোৱাটো স্বভাৱিক।

সদৌ শেষত তেখেতৰ লগতে তেখেতৰ পৰিয়ালবৰ্গৰ সু-স্বাস্থ্য কামনা কৰি ভগৱানৰ ওচৰত সেৱা জনাই মোৰ কবলগীয়া দুযাৰমান সামৰিলো।

## পথ সন্ধানি পথিক

বীৰেণ চন্দ্ৰ গগৈ

ইংৰাজী ১৯৭০ চনৰ কথা। সেইবছৰ মই আজাদ, গড়েহুগা বাঁহাপাতি উচ্চ ইংৰাজী বিদ্যালয়ৰ সপ্তম শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰ। ইয়াৰ আগতে মই আজাদ এম.ভি স্কুলত পঢ়িছিলো। নতুন স্কুলখনত কেইমাহমান পঢ়াৰ সময়তে যেতিয়া হেমন্ত বৰুৱা চাৰে আমাৰ স্কুলত শিক্ষকতাত যোগদান কৰে মই বৰ আনন্দিত হৈ পৰিছিলো; কাৰণ বৰুৱা চাৰৰ পৰিয়ালৰ লগত আমাৰ ঘৰৰ এক মধুৰ সম্পৰ্ক আছে - যিটো সম্পৰ্ক আজিও বিদ্যমান। অচিনাকি স্কুল এখনৰ শিক্ষকসকলৰ মাজত আপোন এজনক পালে কোনেনো ভাল নাপাব। আচলতে বৰুৱা চাৰ মোৰ তাৰৈদেউ হয়, ডিব্ৰুগড়ত তাৰৈদেউ এম.এ. পঢ়ি থাকোতেও গাঁৱৰ ঘৰলৈ আহিলে আমৈদেউক লগত লৈ প্ৰায়েই আহে। চাৰৰ পৰিবাৰ আমাৰ আমৈদেউ মোৰ দেউতাৰ লগত বহুবছৰ বৰচৰীয়া এল.পি. স্কুলত চাকৰি কৰিছিল। এতিয়া তাৰৈদেউ মোৰ শিক্ষাগুৰু হোৱাৰ কাৰণে তাৰৈদেউ সন্মুখ এৰি চাৰ বুলিবলৈ ললে। আমাৰ ঘৰৰ চাৰি ভাই-ভগিৰ ভিতৰত অকল মইহে তাৰৈদেউক চাৰ বোলো, বাকীকেইটা ভাই-ভগিয়ে আজিও তাৰৈদেউহে বোলে। চাৰে আমাৰ স্কুলত যোগাদান কৰা বছৰত ওপৰৰ শ্ৰেণীত অসমীয়া পঢ়াইছিল যদিও আমাৰ শ্ৰেণীত বিজ্ঞানহে পঢ়াইছিল। ইয়াৰ কাৰণ আমাৰ স্কুলৰ বিজ্ঞানৰ শিক্ষক হেমচন্দ্ৰ মহন্ত চাৰ সেই বছৰতে বি.টি. পঢ়িবৰ কাৰণে যোৰহাটলৈ যোৱাত স্কুলত বিজ্ঞান পঢ়াবৰ কাৰণে শিক্ষকৰ অভাৱ হৈছিল। চাৰ যিহেতু কলা বিভাগৰ অসমীয়াত

---

তেলাহী বাস্তো

(৩১৭)

এম.এ. আছিল, সেইয়েহে বিজ্ঞান বিষয়টো আমাক পঢ়াওঁতে বৰ সাবধানে পঢ়াইছিল। তেখেতৰ কলাসুলভ প্ৰাঞ্জল ভাষাত বিষয়টো পঢ়োৱাৰ কাৰণে আমাৰো বুজি পোৱাত সহজ হৈছিল। আমি বিষয়টো বুজি পোৱা দেখি চাৰেও আত্মসম্বৃষ্টি লাভ কৰিছিল। ছমহীয়া পৰীক্ষা হৈ গ'ল। গৰম বন্ধৰ পাছত যেতিয়া বৰুৱা চাৰে আমাক ছয়মহীয়া পৰীক্ষা বহী যুৰাই দিবলৈ আহিলে, সেইদিনা চাৰে এখন হাতৰ কাষলতিৰ তলত বহীখিনি আৰু আনখন হাতত এডাল বেত লৈ যেতিয়া শ্ৰেণীত সোমাল, আমাৰ অন্ত-কণ্ঠ শুকাই গ'ল। তাতে চাৰে পিন্ধি আহিছে ধুতি-পাঞ্জাবী এৰি লংপেণ্ট-ছাৰ্ট। শ্ৰেণীৰ ধুবন্ধৰ মঙলতী ছাত্ৰকেইটাৰ মঙলত উঠা মতে চাৰে ধুতি-পাঞ্জাবী চোলা পিন্ধি আহিলে কেতিয়াও বেতৰ ব্যৱহাৰ নকৰে। শ্ৰেণীত সোমায়ৈ চাৰে প্ৰথমে তেখেতৰ পশুশ্ৰমৰ প্ৰসংগ তুলি গোমা মুখেৰে এটা বক্তৃতা দি ঘোষণা কৰিলে যে- “পাছ মাৰ্ক ত্ৰিশ লৈ যিমান নম্বৰ কমে, সিমানকৈ প্ৰতি নম্বৰৰ বাবে একোবকৈ দি সম্পূৰ্ণ কৰি দিব।” আৰম্ভ হৈ গ'ল- ফটৰ-ফটাৰ, উঃ-আঃ ধ্বনিৰে শ্ৰেণীকোঠা মুখৰিত হৈ পৰিল। মই মোৰ পৰীক্ষা ভাল হোৱা নাই বুলি আগেয়ে জানিছিলো; তথাপি আশা এটা আছিল ত্ৰিশ নম্বৰ পাব লাগে। যেতিয়া শ্ৰেণীৰ মেধাবী ছাত্ৰ গনেশ নাথে ছয়ত্ৰিশ নম্বৰ পালে মোৰ আশা ভঙ্গ হ'ল। মই আঠাইশ পালো আৰু চাৰৰ দাৰা নিদ্ধাৰিত পুৰস্কাৰ স্বৰূপে দুই বেতেৰে মোক পুৰস্কৃত কৰিলে। বেতডাল আছিল অলপ দীঘল। চাৰো আছিল ওখ-পাখ লোক। কোব দুটা বাৰুকৈয়ে পৰিলে। বন্ধু পুত্ৰ বুলি চাৰে অলপো দয়া নকৰিলে। মোৰ হাত নীলা পৰি গ'ল। সকলোকে আচৰিত কৰি পুৰন্দৰ বৰুৱাই ছৌষষ্ঠী নম্বৰ পাই শ্ৰেণীত জিলিকি উঠিল। প্ৰকৃততে আমাৰ পৰীক্ষা ইমান বেয়া হোৱাৰ মূল কাৰণটো আছিল পৰীক্ষাৰ প্ৰশ্ন কাকতৰ ভাষাহে — চাৰৰ শিক্ষণ পদ্ধতি বা আমাৰ মূঢ়তা নহয়। আমাৰ দিনত সপ্তম শ্ৰেণীৰ পৰা প্ৰশ্ন কাকতৰ ভাষা আছিল ইংৰাজী - যাৰ ফলত প্ৰথম পৰীক্ষাত পৰীক্ষাৰ প্ৰশ্ন কাকতৰ বিজ্ঞানৰ প্ৰতিশব্দবোৰৰ অৰ্থ বুজি পোৱাত অসুবিধা হৈছে। মোৰ ক্ষেত্ৰত ইয়াৰ পাছতো ধুমুহা আহিছিল, কাৰণ - চাৰে তেখেতৰ বন্ধু মোৰ পিতৃক গুণবান পুত্ৰৰ গুণ-গৰিমা জনাই দিবলৈ

নাপাহৰিলে।

বৰ্ব্বাচাৰে আমাৰ স্কুলত শিক্ষকতা কৰি থকা সময়তে লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়টো পাঠদান কৰিছিল। আমি তেখেতে চাইকেল কোবাই ভাগৰুৱা হৈ আহিও আমাক পাঠদান কৰা পাইছিলো। কেতিয়াবা কলেজৰ কামত চিলং, গুৱাহাটী আদি ঠাইলৈ যাবলগীয়া হ'লে শ্ৰেণীত আমাক আগতীয়াকৈ জনাই দিছিল। সেই কেইদিনত আমাক ঘৰত কৰিবলৈ হ'মবৰ্ক দি গৈছিল। চাৰৰ অসমীয়া বিষয়ৰ পাঠদান বৰ মনোগ্ৰাহী আছিল। পাঠবিলাকৰ লিখকজনৰ বিষয়ে বিবিৰি কোৱাৰ লগতে লিখকজনে কি কি কিতাপ লিখিছে, তেখেতে সাহিত্যত কিবা পুৰস্কাৰ পাইছে নেকি, তেখেতে বৰ্তমান কি কৰি আছে বা কি চাকৰি কৰিছিল, কোনজন লেখকে সাহিত্যত কি উপাধি পাইছে, কবি ৰঘুনাথ চৌধুৰীৰ এখন ভৰি কেনেকৈ ঘূনীয়া হ'ল ইত্যাদি কথাৰে আমাক বিষয়টোৰ প্ৰতি আগ্ৰহী কৰি তুলিছিল। পাঠদান কৰি থাকোতে কেতিয়াবা খুহুতীয়া কথা উলিয়াই শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক বহুত হহুৱাইছিল। এনে এটা কথা আজিও মোৰ মনত আছে। আমি দশমমান শ্ৰেণীত পঢ়োতে ড° মহেশ্বৰ নেওগদেৱে লিখা 'লুইতৰ আগাবিৰ চেনেহৰ বাতৰি' নামৰ এটা বৰ মনোৰম পাঠ আছিল; য'ত লিখকে তেতিয়াৰ নেফাৰ বিভিন্ন ঠাই ভ্ৰমণ কৰি, বিভিন্ন উপ-জাতিসকলক লগ কৰি, বিভিন্ন সংস্কৃতিৰ সোৱাদ লোৱাৰ সাৱলীল বৰ্ণনা আছে। তেনে এটা উপজাতিৰ (এতিয়া মই উপ-জাতিটোৰ নাম পাহৰিছো) বৰগাম এজনৰ ঘৰত আলহী হওঁতে গামজনৰ পৰিবাৰে ড° নেওগদেৱক ভৈয়ামৰ গাম বুলি সেই উপজাতি লোকসকলে পিন্ধা বেতেৰে তৈয়াৰী এডাল নতুন লেংটি উপহাৰ দিয়ে। ড° নেওগদেৱেও বৰ আথে বেথে উপহাৰটি গ্ৰহণ কৰে। চাৰে আমাক পঢ়াওঁতে এই কাহিনীটো লৈ ৰগৰ কৰি বৰ্ণনা কৰিলে যে - ড° নেওগে ছুট-পেণ্ট আৰু টাইডালৰ লগত লেংটিডাল পিন্ধিলে কেনেকুৱা লাগিব। শ্ৰেণীৰ প্ৰায়বিলাক ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে তেতিয়াৰ নেফাৰ লোকসকলে লেংটি পিন্ধি ভৈয়ামলৈ অহা দেখিছিল। সেইকাৰণে শ্ৰেণীৰ সকলো ল'ৰা-ছোৱালীৰ মাজত হাঁহিৰ ৰোল উঠিল। শ্ৰেণীৰ যিবিলাক ল'ৰা-ছোৱালীয়ে লেংটি পিন্ধা

মানুহ দেখা নাছিল সেইবিলাক ল'ৰা-ছোৱালীক লগৰ ল'ৰা-ছোৱালীয়ে ভোন-ভোনাই লেংটিৰ বিষয়ে বৰ্ণনা কৰি দিছিল- যাৰ ফলত বৈ বৈ হাঁহিৰ জাউৰি উঠিছিল। হাঁহিৰ মাত্ৰা বাঢ়ি যোৱাত অৱশেষত চাৰে কলে - “ৰ’বি ৰ’বি, আজি তহঁতক এটা ভাল খবৰ দিবলৈ আছে”। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলেও হাঁহি বন্ধ কৰি খবৰটো শুনিবলৈ উৎসুক হৈ পৰিল। চাৰে কলে খবৰটো শুন — “আজি আমাৰ স্কুলখনে ঘাটি মঞ্জুৰীৰ অৰ্জাৰ পাইছে”। আমি আগ্ৰহী হৈ পৰাত ঘাটি মঞ্জুৰী কি বস্তু চাৰে আমাক বুজাই দিলে। সঁচাই এটা ভাল খবৰ। আমাৰ বৰ ভাল লাগিল। আমি দশমমানৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰী; এই বছৰ মেট্ৰিক পৰীক্ষা দি এইখন স্কুল এৰি যাব লাগিব যদিও এই খবৰটো পাই বহুত ভাল লাগিল। আমাৰ মাজতে এই বিষয়ত কথা পাতি থাকোতেই চাৰে পুনৰ কলে — “তঁহতৰ বাবে আৰু এটা খবৰ আছে” - আমাৰ উৎকণ্ঠা আৰু বাঢ়ি গ’ল। চাৰে ইষৎ হাঁহি মাৰি কলে — “ময়ো এইখন স্কুল এৰি যামগৈ। তঁহতি জানই, মই কলেজ এখন খুলি আছো নহয়। দুয়ো ঠাইতে কাম কৰি বৰ অসুবিধা পাইছে। সেইকাৰণে মই আজি স্কুলৰ কামৰ পৰা বিজাইন দি আহিছো। তঁহতি ভালদৰে পৰীক্ষা দিবি। কলেজত পুনৰ লগ পাম”। আমাৰ মুখৰ মাত সৰিল। ছোৱালীকেইজনীমানে কান্দিলেও। নাটকৰ দৰে একে দিনাই আমাক হহৌৱাই-কন্দুৱাই চাৰে আমাক এৰি তলমূৰ কৰি লাহেকৈ শ্ৰেণীকোঠাৰ পৰা ওলাই গ’ল।

ড০ হেমন্ত বৰুৱা চাৰৰ জন্ম হৈছিল বাঁহপাতিৰ ৰংপুৰীয়া গাঁৱত। চাৰৰ পৰিয়ালটো শিৱসাগৰৰ জাঁজিৰ মৰাণ গাঁৱৰ পৰা ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ উত্তৰ পাৰলৈ উঠি আহে। ৰংপুৰীয়া আৰু বৰচৰীয়া গাঁৱৰ প্ৰায় সকলো পৰিয়াল ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ দক্ষিণৰ শিৱসাগৰ জিলাৰ পৰা উঠি অহা। সেইকাৰণে এইখিনি মানুহ শিৱসাগৰলৈ যেতিয়া অহাযোৱা কৰে তেতিয়া “দক্ষিণলৈ যাওঁ” বা “দক্ষিণৰ পৰা আহিলো” এনেদৰে কয়। বৰুৱা চাৰৰ নিজৰ ভাষাত তেখেত ভূমিষ্ঠ নহৈ ‘ঢেকীশালষ্ঠ’ হৈ হৈছিল। চাৰৰ জন্ম বোলে বোলে মাকে মাহীমাকৰ লগত ধান বানি আছিল। জন্মৰ চন-তাৰিখ বোলে মাকে পাহৰিলে। মাকে কোৱামতে কোনোবা এটা বছৰৰ মাঘ মাহৰ কোনোবা এটা দিনত বৰুৱা চাৰ জন্ম হৈছিল। চাৰিগৰাকী

বায়েক জন্মৰ পাছত পুত্ৰ সন্তানটি জন্ম হোৱাত পিতৃ-মাতৃৰ লগতে পৰিয়ালৰ সকলোটি আনন্দিত হৈছিল। এইখিনিতে এটা কথা উল্লেখ নকৰিলে মোৰ অপৰাধ বোধ থাকি যাব বুলি মই অনুভৱ কৰি লিখিবলৈ বাধ্য হলো যে - চাৰৰ মাকৰ আগৰ গৰাকী স্বামীৰ ফালৰ দুজন ককায়েক আছিল, দুয়োজনেই বৰুৱা চাৰক আপোন ভায়েক হিচাপে বৰ মৰম কৰিছিল। ইয়াৰে ডাঙৰজনে চাৰ ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা স্নাতকোত্তৰ হৈ নহা পৰ্যন্ত চাৰৰ লগত একক পৰিয়াল হৈ আছিল। চাৰৰ অবৰ্ত্তমানত এইজন ককায়েকেই যৌথ পৰিয়ালটো গুৰি ধৰোঁতা আছিল। বৰুৱা চাৰৰ দেউতাক আছিল আহোম কেচা পহুৰ এজন নিবিহ-নিপাণি নৈষ্ঠিক লোক। বৰুৱা চাৰৰ মাকো বৰ চিক-চাক আছিল। যদিও আমিও আহোমৰ কেঁচা পহুৰ লোক, তথাপি আমাৰ ঘৰলৈ আইতাগৰাকী আহিলে নিজে টো-খুটি মাৰি বেলেগ পাগত খাইছিল। তেখেত মৰমীয়াল আছিল যদিও বৰ খিং-খিঙিয়া স্ভাব্যৰ আছিল। আমাৰ আইয়েও তেখেতক বৰ ভয়ে-ভক্তিয়ে সেৱা-যত্ন কৰা দেখিছিলো। চাৰৰ শিক্ষা জীৱন গাঁৱৰ প্ৰাথমিক স্কুলতেই আৰম্ভ হৈছিল। এল.পি. পাছ কৰাৰ পাছত আজাদ মজলীয়া বিদ্যালয়ত ভৰ্তি হয়। স্কুলখনৰ প্ৰধান শিক্ষক আছিল স্বৰ্গীয় ভীৰ্নাথ দত্ত। স্বাধীনতা যুঁজাৰু গান্ধীবাদী স্বৰ্গীয় ভীৰ্নাথ দত্ত অত্যন্ত মেধাসম্পন্ন ব্যক্তি আৰু আদৰ্শ শিক্ষক আছিল। আমিও সেইখন স্কুলতে তেখেতক প্ৰধান শিক্ষক ৰূপে পোৱাৰ সৌভাগ্য হৈছিল। বৰুৱা চাৰৰ খেতিয়ক পৰিয়ালটোত আৰ্থিকভাৱে অনাতন নাথাকিলেও ধুমুহাই কোবোৱা পৰিয়াল। ইয়াৰ উপৰিও বছৰি দুবাৰ-তিনিবাৰকৈ বানপানী আহি গৰু-গাই খেতি-বাতি ধংস কৰি মানুহখিনি জুৰুলা কৰিছিল। বানপানীৰ সময়ত বহুলোকে গৰু-ম'হ লৈ শিয়ালবাৰী আদি ওখ ঠাইলৈ যাবলগীয়া হৈছিল। ইয়াৰ প্ৰভাৱ বৰুৱা চাৰৰ দৰে পঢ়িথকা ছাত্ৰসকলৰ ওপৰতো পৰিছিল। এনে দুৰ্যোগৰ সময়ত বহু ল'ৰাই স্কুলত উপস্থিত থাকিব নোৱাৰাত পঢ়া-শুনাত পাছ পৰি গৈছিল। বৰুৱা চাৰৰ ক্ষেত্ৰতো এনে সমস্যাত পৰি এম.ভি পৰীক্ষাত অনুভীৰ্ণ হব লগা হয়। এইখিনি কথা অৱশ্যে মই চাৰৰ আত্ম জীৱনীখন পঢ়িহে জানিব পাৰিছোঁ। মোৰ লগত একে শ্ৰেণীতে পঢ়া বৰুৱা চাৰৰ গাঁৱৰ কিছু ল'ৰাই চাৰৰ

বেতৰ প্ৰসাদ পোৱাৰ পাছত মন্তব্য কৰা মোৰ মনত পৰে যে- “মুখেশ্বৰ মাষ্টৰ আগতে মহা অঘাইটং আছিল। কেইবছৰমান স্কুল এৰি গৰু ম'হ চৰাইছিল আৰু ঘৰত স্কুললৈ যাবলৈ ক'লে ভলোকা বাঁহ এজোপাত উঠি পলাই থাকিছিল (চাৰক গাঁৱত মুখেশ্বৰ নামেৰেও জানে)। ইয়াৰ পাছতে চাৰে উত্তৰ লক্ষীমপুৰৰ পানীন্দ্ৰ বিদ্যালয়(বিদ্যাপীঠ) যষ্ঠ শ্ৰেণীত নাম ভৰ্ত্তি কৰে। দুবছৰমান ঘৰৰপৰা খোজকাঢ়ি অহা যোৱা কৰি কষ্ট পাই বৰমুৰীয়া গাঁও আৰু গৌঁহাই গাঁৱত বহা বনাই থাকি পঢ়িছিল। ঘৰ এৰি টাউনত থাকি পঢ়াৰ পৰাই চাৰৰ বিদ্যাত উন্নতি ঘটিল। তেখেতৰ আত্মজীৱনীত উল্লেখ কৰা অনুসৰি যষ্ঠ শ্ৰেণীৰ পৰা দশম শ্ৰেণীলৈ চাৰে পৰীক্ষাত প্ৰথম বা দ্বিতীয় স্থান পাইছিল। পানীন্দ্ৰ গগৈ বিদ্যালয়ৰ পৰাই চাৰে মেট্ৰিক পাছ কৰে ইংৰাজী ১৯৬০ চনত।

বৰুৱাচাৰে নিজৰ জীৱনটো “গুৰি বঠা হীন পালতৰা নাও” বুলি আখ্যা দিছে। বি.এ. পাছৰ আগৰ জীৱনটো বিশ্লেষণ কৰিলে অবশ্যে মোৰো এনে ভাৱ হয়; কিন্তু বি.এ. পাছ কৰাৰ পিছৰ জীৱনত চাৰৰ জীৱন নাঁৱৰ পালখন সামৰি থৈছিল যাতে বতাহত যেনি তেনি উটি ভাহি নাযায়। পিছত জীৱন নাঁৱৰ গুৰি বঠা চাৰে নিজে ধৰিছিল, পৰিস্থিতি সাপেক্ষে চাৰে নাৱৰ দিশ পৰিবৰ্তন কৰিছিল, লক্ষ্য যদিও স্থিৰ নাছিল; যত নিজেই নিজৰ নোঁ যাত্ৰাৰ অভিযাত্রী, নাৱিক আৰু কেপ্তেইন আছিল। চাৰৰ আত্মজীৱনীখন পঢ়ি এইখিনিয়েই মোৰ অনুভৱ হয়। লক্ষীমপুৰ কলেজত আই.এ. পৰীক্ষা দি পঢ়া এৰি চাহ বাগানত অস্থায়ী চাকৰিত সোমায়। ইয়াৰ মূল কাৰণ আছিল চাৰৰ এজন অন্তৰঙ্গ বন্ধুৰ দুৰ্ভাগ্যজনক মৃত্যুৰ বেদনাত উদয় হোৱা বৈৰাগ্য ভাব। অস্থায়ী চাকৰিৰ কাৰ্যকাল শেষ হোৱাৰ পাছত পুনৰ বি.এ ত নামভৰ্ত্তি কৰি পাৰ্ট-ৱান পৰীক্ষা দি বিয়া পাতি পুনৰ নেফা চি.পি.ডব্লিউ.ডি. বিভাগৰ চাকৰিত যোগদান কৰে। কাৰ্যস্থল আছিল দাপৰিজো। দাপৰিজোত চাকৰি কৰি থাকোঁতেই চাৰে খবৰ পাই যে তেখেতে বি.এ. পাৰ্ট-ৱান পাছ কৰিছে, এতিয়া বি.এ পাৰ্ট-টু ত নাম ভৰ্ত্তি কৰিব লাগে। মনত দুধোৰমুধোৰ ভাব এটা লৈ থাকোঁতেই বিভাগীয় এছ.ডি.অ জনৰ লগত সামান্য এটা কথাতে মনোমালিন্য হয় আৰু

লগে লগে চাকৰি পদত্যাগ পত্ৰ দি ঘৰলৈ ঘূৰি আহি পুনৰ কলেজত ভৰ্ত্তি হয় যদিও প্ৰস্তুতি নথকাৰ কাৰণে পৰীক্ষা সম্পূৰ্ণ কৰি দিব নোৱাৰিলে। অৱশেষত ইংৰাজী ১৯৬৭ চনত চাৰে উত্তৰ লক্ষীমপুৰ মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা বি.এ. পাছ কৰে। ইয়াৰ পাছত আইন পঢ়িবৰ কাৰণে ডিব্ৰুগড়লৈ যাত্ৰা কৰিলে। তেতিয়া ডিব্ৰুগড়ৰ কানৈ কলেজত নৈশ ভাগত আইনৰ পাঠদান চলিছিল; কিন্তু বৰুৱা চাৰে ডিব্ৰুগড়ৰ এখন নৈশ বিদ্যালয়ত চাকৰি পোৱাত আইনৰ নৈশ কলেজত পঢ়াৰ সুবিধা কৰিব নোৱাৰিলে। নৈশ হাইস্কুলত চাকৰি কৰাৰ লগতে চাৰে “সোণৰ অসম” নামৰ বাতৰি কাকত এখনত বিপ্লৱপনৰ বিভাগটোত কাম কৰিছিল। সেই বছৰতে ডিব্ৰুগড় বিশ্ব বিদ্যালয়ত অসমীয়া বিষয়ত এম.এ আৰম্ভ কৰিবলৈ লোৱাৰ খবৰ পাই এম.এ পঢ়াৰ উদ্দেশ্যে কতৃপক্ষৰ লগত যোগাযোগ কৰি নিজেও উদ্যোগ লৈ বিশ্ব বিদ্যালয়ৰ অসমীয়া বিভাগৰ প্ৰথমটো দলত যোগদান কৰি অসমীয়া বিষয়ত স্নাতকোত্তৰ হয়। এইবাৰ চাৰে নিজেই জীৱনৰ গুৰি বঠা ধৰি লক্ষ্যস্থানত উপনীত হয় আৰু জীৱন সংগ্ৰাম এৰি মহা সংগ্ৰামত যোগদান কৰে ইংৰাজী - ১৯৭০ চনত।

স্নাতকোত্তৰ হোৱাৰ পাছত চাৰে আমাৰ গড়েহুগা বাঁহপাতি হাইস্কুলত শিক্ষক ৰূপে যোগদান কৰে। ইয়াৰ লগে লগে লক্ষীমপুৰত এখন বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় স্থাপনৰ কাৰ্যত ব্ৰতী হয়। ইংৰাজী ১৯৭৪ চনত গড়েহুগা বাঁহপাতি হাইস্কুলৰ শিক্ষকতা পদৰ পৰা পদত্যাগ কৰি এদনীয়া হৈ লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰতিষ্ঠাপক অধ্যক্ষ হৈ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ নামভৰ্ত্তি কৰে। এই মহাবিদ্যালয়খন স্থাপনৰ কাৰণে চাৰে যে ইমান কষ্ট কৰিলে মই তেখেতৰ আত্মজীৱনিখন নপঢ়া হ'লে কোনোকালে নাজানিলোহেতেন। ইয়াৰ পাছত বিভাগীয় কাৰণত শ্ৰদ্ধাৰ ব্ৰজেন শৰ্মা বৰুৱা অধ্যক্ষ হয় আৰু বৰুৱা চাৰে উপাধ্যক্ষ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰে। চাৰৰ যেন সংগ্ৰামৰ বাবেই জীৱনটো। ইংৰাজী ১৯৮৫ চনত চাৰে “অসমৰ বিহু উৎসৱ, ইয়াৰ সাংস্কৃতিক দিশৰ বিশ্লেষণাত্মক অধ্যয়ন” বিষয় উপৰত ড॰ লীলা গগৈদেৱৰ দ্বাৰা মাৰ্গ প্ৰদৰ্শনত ইংৰাজী ১৯৮৯ চনৰ ১ অক্টোবৰত গৱেষণা পত্ৰ জমা দি ইংৰাজী ১৯৯১ চনৰ মাৰ্চ মাহত ৰাষ্ট্ৰপতি ড॰

শংকৰ দয়াল শৰ্মাৰ হাতৰ পৰা ডক্টৰেতৰ প্ৰমাণ পত্ৰ গ্ৰহণ কৰে। ইংৰাজী ১৯৯৮ চনৰ পৰা ইংৰাজী ২০০৩ চন লৈকে লক্ষীমপুৰ বিগিজ্য মহাবিদ্যালয়ত অধ্যক্ষ পদত থাকি ২০০৩ চনত চাৰে অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে।

বৰুৱা চাৰৰ সাহিত্যিক কৰ্মৰাজিও কম নহয়। তেখেতৰ ব্যস্ত জীৱনৰ মাজতে দহখনকৈ কিতাপ লিখাৰ উপৰিও অসংখ্য প্ৰবন্ধ, বিভিন্ন আলোচনী আৰু বাতৰি কাকতত প্ৰকাশ পাইছে। ইয়াৰ ভিতৰত তেখেতৰ গৱেষণা পত্ৰৰ লগতে “পানীন্দ্র গগৈৰ ৰচনাবলী, গল্প পুথি “চিকেন নৈৰ মৰম” আৰু এখন কবিতা পুথি উল্লেখযোগ্য। অসম সাহিত্য সভাৰ লগতো বৰুৱা চাৰ ওতঃ প্ৰোতভাৱে জড়িত আৰু আজীবন সদস্য। ইংৰাজী ২০০১ চনত লক্ষীমপুৰত অনুষ্ঠিত হোৱা অসম সাহিত্য সভা অধিবেশনত উদযাপন সমিতিৰ উপ-সভাপতি আৰু স্মৃতি গ্ৰন্থৰ যুটীয়া সম্পাদক আছিল। সেই বছৰতে লক্ষীমপুৰ জিলাৰ সাহিত্য সভাৰ সভাপতি আসনখনো অলংকৃত কৰিছিল। অসম সাহিত্য সভাৰ সাংগঠনিক কামত অসমৰ বিভিন্ন ঠাই ভ্ৰমণ কৰিছিল। বৰুৱা চাৰৰ ‘ধূলিকণা’ নামৰ সুখপাঠ্য আত্মজীৱনীখনত ইয়াৰ সাৱলীল বৰ্ণনা আছে।

আমি যদি বৰুৱা চাৰৰ বৃহত্তৰ বাঁহপাতিলৈ দিয়া অৱদানসমূহ বিচাৰ কৰি চাওঁ মোৰ দৃষ্টিত প্ৰথমেই পৰে নৱজ্যোতি ৰঙ্গমঞ্চ প্ৰতিষ্ঠাপকসকলৰ মাজৰ বাটকটীয়াসকলৰ এজন বুলি। ইংৰাজী ১৯৬৭ চনত নৱজ্যোতি ৰঙ্গমঞ্চৰ প্ৰতিষ্ঠাৰ প্ৰথম পদক্ষেপ আছিল, গড়েহুগা আৰু বাঁহপাতি ৰাইজে দুবছৰমান একেলগে ৰাস উদযাপন কৰি অহা ৰাসলীলা সেই বছৰ কিছুমান বিশেষ কাৰণত বাঁহপাতি ৰাইজে বেলেগকৈ উদযাপন কৰাৰ সিদ্ধান্ত লোৱাৰ কথা গড়েহুগা ৰাইজে খবৰ পাই অসন্তুষ্ট হৈ শংকৰদেৱৰ বৰ নামঘৰত উভয় অঞ্চলৰ ৰাইজে এখন সভা আয়োজন কৰে। এই সভাত তেতিয়া লক্ষীমপুৰ কলেজত পঢ়ি থকা বৰুৱা চাৰে বৰনামঘৰৰ নামঘৰীয়াৰ পৰা এখন ধূতি খুজি লৈ পিন্ধি কলেজৰ পৰা বাহিৰে বাহিৰে সভাত যোগদান কৰে। এই সভাত বৰুৱা চাৰে সেইসময়ৰ বাঁহপাতি যুৱকসকলৰ মতামতৰ সাপক্ষে সভাত দৃঢ়ভাৱে শেষ সিদ্ধান্ত জনাইছিল যে বাঁহপাতিত ৰাসলীলা উদযাপন হ’বই আৰু সেইস্থান হ’ব বৰনামঘৰৰ সংলগ্ন বাকৰিখনত। সভাত উপস্থিত সকলো যুৱকে কিবিলি মাৰি হাত চাপৰি বজাই

সমৰ্থন আগবঢ়ালে আৰু সভাত উপস্থিত বয়োজ্যেষ্ঠসকলেও সন্তোষিত্তি প্ৰকাশ কৰিলে। এইদৰেই দুবছৰ বাস পতাৰ পিছত নবজ্যোতি বঙ্গমঞ্চৰ নাম লৈ স্থায়ী বঙ্গমঞ্চৰ জন্ম হয়। অৱশ্যে মই এই কাহিনীটো আনৰ মুখৰ পৰাহে শুনিছো। ইংৰাজী ১৯৭৩ চনৰ পৰা ১৯৭৫ চনলৈ চাৰে বিনা প্ৰতিদ্বন্দিতাবে তেলাহী সমবায় সমিতিৰ প্ৰথমজন সভাপতি হৈ তেলাহীবাসী ৰাইজলৈ সেৱা আগবঢ়ায়। এই কাৰ্যকালতে তেলাহী সমবায় সমিতিয়ে শ'লমাৰী বিলৰ পাৰত সৰিয়হ খেতি কৰে; কিন্তু কোনো এক কাৰণত সৰিয়হখিনি নোতোলাত আৰ্থিক অনাতনত ভুগি থকা আজাদ গড়েহগা-বাঁহপাতি হাইস্কুলক গোটেই সৰিয়হ খেতিখিনি তুলি নিবলৈ দিয়ে। সেই কাৰ্যত ময়ো সৰিয়হ তুলিবলৈ যোৱাৰ মনত আছে। সমবায় সমিতিৰ সভাপতি হৈ থাকোতে চাৰে কলেজ, হাইস্কুল আৰু সমবায় সমিতিকে ধৰি তিনি স্থানত সেৱা আগবঢ়োৱা সাধাৰণ কথা নহয় বুলি মই ভাৱো। লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ পৰা ইংৰাজী ২০০৩ চনত অৱসৰ গ্ৰহণৰ পাছতে ইংৰাজী ২০০৫ চনত আজাদ একাডেমী কণিষ্ঠ মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ ৰূপে যোগদান কৰে আৰু সেই বছৰতে শংকৰদেৱ বৰ নাঘৰৰ সভাপতি পদ গ্ৰহণ কৰি বাঁহপাতি ৰাইজলৈ সেৱা আগবঢ়াই। ইংৰাজী ১৯৭৪ চনত বানপানী আহি শংকৰদেৱ বৰ নামঘৰলৈ যোৱা ৰাষ্ট্ৰাটোৰ ওচৰত সোমদিৰি নদীৰ বাঢ়নী পানীয়ে চিঙি পেলোৱাত অঞ্চলৰ বহু গাঁৱত খেতি বাতি ধংস হয়। আনকি এই আলিচিগা ডুবিটোত পৰি এজন লোকৰ মৃত্যুও হৈছিল। এই ভগা অংশ নেবান্ধিলে বাঁহপাতিৰ এক বৃহৎ এলেকাত শালিখেতি কৰিব নোৱাৰিব বুলি ৰাইজ আতংকিত হৈ পৰে। এই সমস্যা সমাধানত চাৰে মুখ্য ভূমিকা পালন কৰিছিল। কৰ্তৃপক্ষৰ ওচৰত যোগাযোগ কৰি ভৰবাৰিষা সময়তে চিগা অংশত বাঁহৰ স্পাৰ মাৰি মাটিৰ বস্তা ভৰাই ভগা অংশ বন্ধ কৰা আমি দেখিছিলো। এইটো আছিল এক প্ৰত্যাহ্বান মূলক কাৰ্য। ইয়াৰ কাৰণে বাঁহপাতি ৰাইজে বৰুৱা চাৰক ভূয়সী প্ৰশংসা কৰিছিল। ইয়াৰ পাছতো তেলাহী অঞ্চলত বানপানী নিয়ন্ত্ৰণৰ কাৰণে কৃতপক্ষৰ লগত যোগাযোগ কৰি কেইবাটাও আঁচনি আনিছিল। অৱসৰৰ পাছত চাৰে বাঁহপাতিৰ অগ্ৰণী অনুষ্ঠান "আজাদ গড়েহগা বাঁহপাতি হাইস্কুল, আজাদ ৰাজ্যিক চিকিৎসালয়, আজাদ কণিষ্ঠ মহাবিদ্যালয়ৰ পৰিচালনা সমিতিৰ সভাপতি দায়িত্ব সুচাৰুৰূপে পৰিচালনা

কৰিছিল। কিন্তু আমাৰে দুৰ্ভাগ্য, কভিড্ অতিমাৰিত বৰুৱাচাৰ আক্ৰান্ত হৈ মৃত্যুৰ মুখৰ পৰা সাৰি আহিছিল যদিও শৰীৰটো একেবাৰে দুৰ্বল পৰিলে আৰু ইয়াৰ লগে লগেই বাঁহপাতি বাঁহজে অঞ্চলৰ এজন কৰ্মদক্ষ, সাহসী, উদ্যোগী লোকৰ কায়িক সমাজ সেৱাৰ পৰা বঞ্চিত হ'বলগা হ'ল।

মোৰ নিজস্ব দৃষ্টিভঙ্গীৰে বৰুৱাচাৰৰ জীৱনটো এক অৱলোকন কৰিবলৈ কৰা মোৰ প্ৰচেষ্টাই চাৰৰ আত্ম জীৱনীখনত উল্লেখ কৰা “গুৰি বঠাইহীন পালতৰা নাওঁখনতহে যেন উঠিল।” তেখেতৰ জীৱন বাটৰ অলি-গলি বোৰত মোৰ গুৰি বঠা নোহোৱা নাওঁখনে বাট হেৰুৱাই মোৰ এই লিখনি অপূৰ্ণ কৰি পেলালে। ইতিমধ্যে মোৰ নিস্ৰং লিখনিত; দেহত বাঁহপাতিৰ ধূলি-বালি লাগি থকা বৰুৱাচাৰক এজন শিক্ষক, শিক্ষাবিদ, সাহিত্যিক সংগঠক ৰূপে অংকন কৰা চেষ্টা কৰিলো যদিও মোৰ প্ৰচেষ্টা সফল নহ'ল বুলি মই ভাবো। এইখিনিৰ উপৰিও চাৰৰ পৰিয়ালৰ লগত আমাৰ ঘৰৰ এক অতি ঘৰুৱা সম্পৰ্ক আজিও বিদ্যমান। আমি পিতৃ-মাতৃহীন হোৱাৰ পাছত বৰুৱাচাৰ আৰু চাৰৰ পৰিবাৰ আমেদেউকে আমাৰ পিতৃ-মাতৃ বুলি জ্ঞান কৰি আহিছে আৰু আমাৰ ঘৰত বিয়া-সবাহ আদি মাংগলিক কৰ্মৰ উপৰিও সুখ-দুখৰ সময়ত চাৰ আৰু আমেদেউৰ পৰা পৰামৰ্শ লোৱা, আগস্থান দিয়া আমাৰ পৰিয়ালৰ ধৰা বন্ধা নিয়ম। এইখিনিতে মই এটা কথা সততাৰে উল্লেখ কৰিবলৈ পাই গৌৰৱ বোধ কৰিছো যে বৰুৱা চাৰৰ জীৱনটো উত্তৰণৰ ক্ষেত্ৰত আমেদেউৰ ভূমিকা অপৰিসীম। এই বিষয়ে মোৰ পিতৃ-মাতৃ তথা অঞ্চলৰ বহু লোকৰ মুখত মই শুনিবলৈ পাইছো। বৰুৱা চাৰৰ পথ প্ৰদৰ্শনত মোৰ সৰুজনী ভনী হেমন্তি Girls Polytechnic ৰ পৰা Secretarial Practice ৰ Diplom ধাৰী হোৱাৰ পাছত চেক্ৰেটেৰীয়েটত চাকৰি পোৱাৰ স্বত্বেও যোগাদান নকৰি পুনৰ তেখেতৰ কলেজত ভৰ্তি হৈ Management বিষয়ত Honours লৈ লক্ষ্মীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰথম গৰাকী Honours Graduate ছাত্ৰী হৈ নাম ৰাখি সময়ত বিহপুৰীয়া কলেজত শিক্ষকতা কৰি অৱসৰ লয়। মোৰ ল'ৰাটোৱে ISRO ত চাকৰি পাওঁতে মাক আৰু আইতাকে যোগাদান কৰিবলৈ নিদিয়াৰ কথা খবৰ পাই চাৰে মোক কেইবাদিনো বহুতো তিৰস্কাৰ কৰিছিল। আমাৰ ঘৰখনৰ প্ৰতি চাৰৰ কিমান আপোন ভাৱ আছে তাৰে দুটি উদাহৰণ দাঙি ধৰিলো। মোৰ পিতৃ হাওঁফাওঁৰ

কৰ্কট ৰোগত আক্ৰান্ত হৈ মৃত্যু হৈছিল; কাৰণ দেউতাই চিগাৰেট খাইছিল। দেউতাৰ শ্ৰদ্ধত চাৰৰ ইমান ব্যস্ততাৰ মাজতো চাৰে আটাইকেহটা দিন উপস্থিত থাকি আমাক দিহা- পৰামৰ্শ দি দেহে-কেহে খাতিছিল। ইয়াৰ মাজতে সময় বুজি চাৰে নিজান ঠাই এডোখৰত আঁৰ লৈ চিগাৰেট ছপি থকা মোৰ ছোৱালীজনীয়ে এদিন ধৰা পেলাই ইমান গালি পাৰিলে যে মই অকস্মাৎ সেই ফালে গৈ শুনি ভয় খাই গলো। “পেলাওক-পেলাওক এতিয়াই পেলাওক এটা মৰিছে নহয় আপুনিও মৰিবলৈ ওলাইছে”। সৰুৰে পৰা চাৰৰ প্ৰশ্নয় পাই ডাঙৰ হোৱা ছোৱালীজনী কাণু দেখি মই অবাক। চাৰে সৰুকৈ হাঁহি এটা মাৰি চিগাৰেটতো পেলাই আঁতৰি আহিল। সেইদৰে এদিন চাৰ আৰু আমৈদেউক আমাৰ ঘৰলৈ ভাতখোৱাৰ নিমন্ত্ৰণ দিয়াত আমাৰ ঘৰলৈ আহি কৰোণাই ভাঙি পেলোৱা দেহাটো লৈ কেকাই-গেঠাই থকা দেখি মোৰ মানুহজনীয়ে চাৰক মখা-মুখিকৈ কলে- “বুঢ়াই কলেজত “ঠাঙাল জেনেৰেল” নাম পাইছিলে, বেতদাল লৈ ল'ৰাবিলাক খেদি ফুৰিছিলে নহয় - এতিয়া কেনে পাইছে”? চাৰে মিহিকৈ হাঁহি-হাঁহি বহি আছে, মই শুনি অবাক। মোৰ এইজনীয়ে এই সাহস ক'ত যে পালে! এইদৰেই চাৰক লৈ আমাৰ সংসাৰ চলি আছে। এইকণ সুখ যেন আমি অনন্তকালৰ কাৰণে পাওঁ ভগৱানৰ ওচৰত ইয়াকে প্ৰাৰ্থনা জনালোঁ।

শেষত এটা কথা অকপতে স্বীকাৰ কৰিছো যে, বৰুৱা চাৰৰ অভিনন্দন গ্ৰন্থ খনত প্ৰকাশ কৰিবলৈ দিয়া মোৰ এই লিখনটোত মই নিজেই সন্তুষ্ট নহয়, কাৰণ চাৰৰ বৰ্ণীল জীৱনটোৰ ছবি এখন আঁকিবলৈ মই যোগ্য নহয় বুলি ভাবো। এয়াৰ কথা প্ৰচলিত আছে নহয় - “যাৰ যেনে পাখি সেই মতে উৰে পক্ষী”। মোৰ বৌদ্ধিক জ্ঞানৰ দৌৰ ইমানতে সীমাবদ্ধ। ভ্ৰাতৃপ্ৰতীম গোবিন চন্দ্ৰ বৰা আৰু চাৰৰ বৰ জীয়ৰি পুতুকন (বাগদেৱী)-ৰ অনুৰোধত যৎকিঞ্চিৎ লিখিলো। এইবাৰো যদি বিজ্ঞানৰ পৰীক্ষাৰ দৰে আঠাইশ পাই ফেল কৰোঁ, ইয়াৰ বাবে চাৰৰ হিচাব মতে যি পুৰস্কাৰ হয়। উপৰোক্ত দুয়োজনৰ মাজত চাৰ আৰু বাইজে যেন ভগাই দিয়ে।

শেষত বৰুৱা চাৰলৈ সেৱা জনালোঁ।

## মোৰ শ্ৰদ্ধাৰ ডাঙৰ ভিনদেউলৈ অভিনন্দন

কুসুম মঞ্জৰী বৰগোহাঁই তালুকদাৰ

ডাঙৰ বাইদেউ শ্ৰীমতী বীণাপাণি বৰগোহাঁই আৰু ভিনদেউ ড০ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা আহ-দেউতাৰ পাছতে আমাৰ অভিভাৱক আৰু মেণ্টৰ। আমাৰ পঢ়া-শুনাৰ ক্ষেত্ৰত ডাঙৰ বাইদেউ আৰু ভিনদেউ পৰামৰ্শদাতা। বাইদেউ আমাৰ দেউতাৰ ছয়জন ককাই ভাইৰ প্ৰথম সন্তান। সেইকাৰণে আইতাৰ আলাসৰ লাড়ু আছিল।

আমাৰ যৌথ পৰিয়ালত বাইদেউৱে ৰাজকুমাৰী নিচিনাকৈ আদৰ-যত্ন পাই ডাঙৰ হোৱা জীয়ৰী। পঢ়া শুনা কৰি থাকোতেই লক্ষী দদাইদেউৰ চিনাকি সূত্ৰে স্কুলৰ পৰিদৰ্শক ঘৰলৈ আহি মাতি বাইদেউক শিক্ষকৰ চাকৰি দিছিল বুলি আই-দেউতাৰ মুখত শুনা কথা। বিশ্বনাথ চাৰিআলি বৃন্যাদী শিক্ষক প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰৰ পৰা সুখ্যাতিৰে প্ৰশিক্ষণ উত্তীৰ্ণ হৈ আহি আমাৰ গাঁৱতে থকা কদম যোৰহটীয়াৰ প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত শিক্ষকতা আৰম্ভ কৰিছিল। বাইদেউৰ বিয়া দিওঁতে কুঞ্জ বাইদেউ, মই, পোনা (অমিয়া), ভাইটী (মুদুল) বহুত সৰু আছিলো। বিয়াৰ দিনা ডাঙৰ বাইদেউৱে চলাই দিয়া নতুন ফ্ৰক পিন্ধি থকা কথাটোহে মনত পৰে। তেওঁৰ লগত মই আৰু কুঞ্জ বাইদেউ তেনেই সৰুতেই স্কুল যোৱা আৰম্ভ কৰিলোঁ। কুঞ্জ বাইদেউ ক-মানত নাম ভৰ্তি কৰিছিল। মই সিহঁতৰ লগত এনেই দিনটো স্কুলত খেল-ধূলি থাকোঁগে। বাইদেউক বিয়া দিয়াৰ পাছত অলপ দিন গাঁৱৰ স্কুলত শিক্ষকতা কৰিলেও কিছুমান দিনৰ পাছত

---

অৱসৰপ্ৰাপ্ত অধ্যক্ষা, নাৰ্চিং স্কুল, বৰপেটা

(৩২৮)

ভিনদেউৰ ঘৰলৈ গুছি গ'ল। কৃষিজীৱী দেউতাই এবাহ ল'ৰা ছোৱালীক পোহ-পাল, লালন-পালন পঢ়োৱা-শুনোৱাত ডাঙৰ বাইদেউ আৰু ডাঙৰ ভিনদেউৰ অবিহনা আছে। মই যষ্ঠ শ্ৰেণীৰ পৰা মেট্ৰিক পৰীক্ষালৈকে আজাদত পঢ়িছিলোঁ ভিনদেউৰ ঘৰত থাকি। বংপুৰীয়া গাঁৱৰ এইখন ঘৰত জীৱনৰ কৈশোৰ কালটোৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ সময়বোৰ কটাবলৈ পোৱাটো মোৰবাবে সৌভাগ্য বুলি ভাবোঁ। বংপুৰীয়া বৰচৰীয়া আজাদৰ বহুতো বান্ধৱীৰ সান্নিধ্যলৈ আহিছিল ডাঙৰ ভিনদেউ। বাঁহপাতি প্ৰাইমাৰী স্কুলত শিক্ষা আৰম্ভ কৰি বাঁহপাতি হাইস্কুলৰ পৰা সূখ্যাতিৰে হাইস্কুল শিক্ষান্ত পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হৈ পিছলৈ লক্ষীমপুৰ জেনেৰেল কলেজৰ পৰা Batchlor ডিগ্ৰী লাভ কৰে। তেখেতে গড়েহগা বাঁহপাতি উচ্চ ইংৰাজী বিদ্যালয়ত শিক্ষকতাৰ পাতনি মেলে। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক উচ্চ মানদণ্ডৰ শিক্ষাদান কৰি তেওঁবিলাকক সু-শিক্ষাৰে শিক্ষিত কৰি সেই সময়ত শিক্ষার্থীসকলৰ সফলতাৰ চাবি-কাঠি প্ৰদান কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। তেওঁৰ সহধৰ্মিনী শিক্ষয়িত্ৰী শ্ৰীমতী বীনা বৰগোহাঁইৰ আথাং আমাৰ ডাঙৰ বাইদেউ অনুপ্ৰেৰণাৰে অনুপ্রাণিত হৈ ভিনদেউ উচ্চশিক্ষাৰ জখলাত এখোজ দুখোজকৈ উপৰলৈ উঠে আৰু নিজৰ আশাসুধীয়া চেষ্টাৰ ফলশ্ৰুতিত ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা অসমীয়া বিভাগত স্নাতকোত্তৰ ডিগ্ৰী লাভ কৰে।

সেইসময়ত উত্তৰ লক্ষীমপুৰ জিলা আৰু বৰ্তমানৰ লক্ষীমপুৰ আৰু ধেমাজি জিলাৰ অন্তৰ্গত ভিতৰৰা পিচপৰা আৰু প্ৰায় ছয়ঘৰমান মানুহ বানপানীত ককবকাই থকা। দৰিদ্ৰ সীমাৰেখাৰ তলৰ ল'ৰা-ছোৱালীবোৰৰ বাবে উচ্চ শিক্ষাৰ একমাত্ৰ প্ৰতিষ্ঠান নৰ্থ লক্ষীমপুৰৰ কলেজখন আছিল বুলি ক'ব পাৰি। আইন শিক্ষা, বাণিজ্য শিক্ষা আদি দিশৰ শিক্ষাগ্ৰহণ কৰিবলৈ তেওঁলোক গুৱাহাটী বা ডিব্ৰুগড় আদিলৈ গৈ উক্ত বিষয়সমূহৰ দ্বাৰা শিক্ষিত হৈ উঠাৰ দুৰ্কাৰ কামনা মনতে পুহি থাকিব লগীয়া হৈছিল। ছোৱালীবিলাকক শিক্ষাৰ জখলাখনত বগাবলৈ যোৱাত সমাজ ব্যৱস্থাৰ প্ৰাচীৰ হৈ পৰিছিল। বিভিন্ন সমস্যাৰ জৰ্জৰিত প্ৰায় সন্ধিক্ষণত আমাৰ পৰম পূজনীয় পৰম শ্ৰদ্ধাৰ সকলোৰে চিৰনমস্য ভিনদেউ ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱে বিভিন্নজনৰ দান-বৰঙনী সংগ্ৰহ কৰি লক্ষীমপুৰ চৰহত বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠা কৰি বাণিজ্য শিক্ষাৰে শৈক্ষিক বাতাবৰণ

গঢ়ি তুলিবলৈ ককালত টাঙলি বান্ধে। এই মহৎ কাৰ্যত কৃতকাৰ্য্য হ'বলৈ অৰ্থৰ লগতে বিভিন্ন কাৰ্যদক্ষতা সম্পন্ন ব্যক্তিৰ সন্ধান কৰিব লগীয়া হৈছিল। মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰতিষ্ঠাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় অন্যান্য সামগ্ৰীবোৰ আৰু বিভিন্ন সময়ত কিমান যে দৌৰিব লাগীয়া হৈছিল সেই কথা আজিৰ শিক্ষিত সমাজক অনুকীয়াই দিয়াৰ কোনো প্ৰয়োজন নাই। বিশেষকৈ সেই সময়ৰ যোগাযোগৰ ব্যৱস্থা সুচল নাছিল। যা হওঁক, দুবাৰ মনোবল আৰু বাইদেউৰ সহযোগিতাৰ বাবেই তেখেতে লক্ষীমপুৰত এখন সবাংগ সুন্দৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় স্থাপন কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। তেখেতে প্ৰাৰম্ভিকভাবে উপাধ্যক্ষৰ পদত অধিস্থিত হৈছিল। পিছত শ্ৰদ্ধাৰ ব্ৰজেন শৰ্মা বৰুৱা চাৰক স্থায়ীভাৱে অধ্যক্ষ পদত নিয়োজিত কৰা হৈছিল আৰু পৰৱৰ্তী কালত তেখেতে উপাধ্যক্ষ পদত থাকি কলেজখন চম্ভালে। পিছত মাননীয় অধ্যক্ষ মহোদয়ৰ কাৰ্যকাল সমাপ্ত হোৱাত ড॰ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা অধ্যক্ষ হিচাপে নিয়োজিত হয়।

লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ত অসমৰ বিভিন্ন ঠাইৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে বাণিজ্য শিক্ষা গ্ৰহণ কৰি অসমলৈ সুনাম কঢ়িয়াই আনাৰ লগতে তেওঁলোকৰ জীৱনৰ পথ সুগম কৰি ল'বলৈ সক্ষম হৈছে। ড॰ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাই শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত আগবঢ়োৱা অনবদ্য অৱদানৰ বাবে অসমৰ শিক্ষক সমাজত এটি ভোটা তৰাৰ দৰে জিলিকি থাকিব।

শেষত পুণৰ দোহাৰিছোঁ যে তেখেতে শিক্ষকতাৰ লগতে সমান্তৰাল ভাবে সাহিত্য চৰ্চা কৰি আত্মজীৱনী 'ধূলিকণা' পুথিখনি লিখি সমাজলৈ আগবঢ়াই দিয়ে। শিক্ষানুষ্ঠানৰ লগতে পাৰিবাৰিক আৰু সামাজিক দিশত তেখেতে সমানে গুৰুত্ব দিছিল। নিজৰ চাৰিওটি সন্তানক উচ্চ শিক্ষাৰে শিক্ষিত কৰিবলৈ সমৰ্থবান হৈছিল। মহাবিদ্যালয়ৰ কৰ্মজীৱন সমাপ্ত কৰি অসমৰ জাতীয় জীৱনৰ লগত দৃঢ়ভাৱে সংপৃক্ত হৈ বিভিন্ন ৰাজহুৱা কামৰ লগত তেখেতে জড়িত হৈ পৰে। অসমৰ সাহিত্য সভাৰ সন্মানীয় উপাধ্যক্ষ পদত নিয়োজিত হৈ অসম সাহিত্য ক্ষেত্ৰখন উন্নীতকৰণত বৰঙণি আগবঢ়াই ড॰ হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা দেৱ আমাৰ ভিনিদেউ হিচাপে মই গৌৰৱান্বিত। তেখেত আমাৰ বাবে চিৰনমস্য আৰু চিৰস্মৰণীয়। তেখেতৰ দীৰ্ঘায়ু কামনা কৰি ভগৱানৰ ওচৰত মই প্ৰাৰ্থনা কৰিছোঁ।

## নিচাদেউৰ সান্নিধ্য

নমি বৰুৱা

‘মামু ধনন্তৰীকন আন’। নিচাদেউয়ে মোক তেনেকৈয়ে মাতে আৰু ‘ধনন্তৰী’ হৈছে তেখেত আৰু মোৰ এটি গোপণ পাক বিধি। কঠাল গুতি, আচাৰৰ তেল, পিয়াজ, আদা আৰু জলকীয়া দি তৈয়াৰ কৰা। আজি আপোনালোককে Secret recipe টো ক’লো কেতিয়াবা ৰান্ধি খাব আৰু আমাকো নিমন্ত্ৰণ জনাব।

মই তেতিয়া Class (II)। আমাৰ মা আৰু পাপা কৰ্ম সূত্ৰে অৰুণাচলত থকাৰ বাবে আমি নিচাদেউৰ ঘৰতে থাকি Class (vi) লৈকে পঢ়িছিলো তেতিয়া নিচাদেউৱে মোক আৰু ভণ্টিক Bajaj Super খনত St. Marys স্কুলৰ পৰা অনা-নিয়া কৰিছিল। তেতিয়া নিচাদেউ আৰু আপাদেউৱে আমাৰ মা-দেউতাৰ নিচিনা আছিল। সেই সময়ত আমাৰ লগত বাবা-দাদাও আছিল আৰু আমাৰ তিনিওতাকে নিচাদেউৱে ৰাতি সদায় পঢ়াইছিল। মোৰ আৰু নিচাদেউৰ মাজত এটা সুকীয়া সম্পৰ্ক আছিল। নিচাদেউৰ লগত মোৰ যিমান স্মৃতি আছে হয়তো সেইখিনি সকলো ক’বলৈ হ’লে এইখন কিতাপৰ গোতেই পৃষ্ঠাবিলাক লিখিলেও শেষ নহ’ব তথাপিও নিচাদেউ শিকাই যোৱা মাছৰ আঞ্জা আপাদেউ সোনকালে শোৱা পাতি উঠাৰ বাবে নিচাদেউ আৰু মই ৰাতি ভাত বনোৱা ইত্যাদি। মই যে কৈ আছে ভাত বনাইছে বুলি নিচাদেউৰ খং উঠাৰ এইটো এটা কাৰণ যিটোৰ কাৰণে মই প্ৰায়ে গালি খাও ‘তহঁতি হাতুৰী-বটালি মাৰ নেকি ভাত ৰান্ধোতে?’ আমি অৰুণাচলত থাকি অসমীয়া ভাষাতে একেবাৰে খিচিৰি কৰি পেলাইছিলো

---

ভাগিনি  
(৩৩১)

তেখেতে বহুত পোন কৰিলে। তেখেতে আমি দেউতাক পাপা বুলি মাতাৰ কাৰণে আমাক ঠাট্টা কৰে। “এই তহঁতৰ পেপাটো আছে নে?” তেখেতৰ মতে একেবাৰে আবেগ নাইকীয়া শব্দ হৈছে ‘পাপা’ মোৰো একেই অনুভৱ হয়। কিন্তু কি কৰিম মাত ফুটাৰ পৰা ‘পাপা’ বুলি মাতিবলৈ শিকিলো। নিচাদেউ আমাৰ গৌৰৱ। আমি তেখেতক লৈ খুব ফিতাহি মাৰো। নতুনকৈ কাৰোবাৰ লগত চিনাকি হ’লে তেখেতৰ কথা কৈ পৰিচয় দিওঁ। তেখেত বহুত গুণৰ অধিকাৰী আছিল। তেখেতৰ লিখনিবোৰ মই মনে মনে খুব পঢ়িছিলো আৰু দেখা-দেখি লিখিবলৈও শিকিছিলো কিন্তু ব্যৰ্থ হলো। তেখেত খুব খুহুতীয়া প্ৰকৃতিৰ আছিল, আমাৰ লগত অনবৰতে ধেমালী কৰি সময়বোৰ পাৰ কৰিছিল। নিচাদেউৱে আমাক ইমান মৰম কৰিছিল যে মা-পাপাৰ পৰা দুৰৈত থাকিও কেতিয়াও মা-পাপাৰ অভাৱ অনুভৱ কৰা নাছিলো। আমাক সংস্কৃতিৰ লগত প্ৰথম চিনাকি কৰি দিয়া মানুহ দুজন আছিল নিচাদেউ আৰু আপাদেউ। সৰুৰ পৰা বিহু নাচিবলৈ পৰিৱেশ দিয়া মানুহ দুজন আপাদেউ আৰু নিচাদেউ আৰু মইনা মেলত নাম লগাই দিয়া ঘৰত থকা হাৰমনিয়ামখন লৈ গান গোৱা ইত্যাদি কৰা। তেতিয়া ঘৰত আলহী আহিলে অপ্ৰস্তুত ভাৱে তেওলোকৰ আগত গান গোৱা এইবোৰেই চাগে এতিয়া জীৱনত লাজ-ভয় নকৰাকৈ আগবাঢ়ি যোৱাত সহায় কৰি আছে। তেতিয়াৰ এখন মঞ্চ বিহুত নিচাদেউক বিচাৰক হিচাপে নিমন্ত্ৰণ জনাইছিল আৰু তেখেতে মোকো লগত লৈ গৈছিল বিহুনাচত অংশগ্ৰহণ কৰিব বাবে মোৰ খুব স্মৃতি লাগিছিল ‘আজি নিচাদেউ বিচাৰক 1<sup>st</sup> Prize টো পাম বুলি।’ কিন্তু কথাতো ওলোতাহে হ’ল। মই Prize পোৱাৰ দুৰৈৰ কথা Final Selection তে নাছিলো আৰু ঘৰত আহি নিচাদেউক মাত বোল কৰা বন্ধ কৰি দিছিলো। তেতিয়া নিচাদেউৱে মোক ক’ত কি ভুল হৈছিল কি কি Improve কৰিব লাগিব ইত্যাদি বুজালে। মোৰ Personality Development ত তেখেতৰ বহুত অৱদান আছে। সৰুৰে পৰা তেখেতৰ নিচিনা এজন গুণী ব্যক্তিৰ চৰ্ছায়াত ডাঙৰ সোৱাতো ভাগ্য কথা।

নিচাদেউ এজন খুব নিয়মানুবৰ্তীতা আৰু সময় নিষ্ঠাবাণ ব্যক্তি আছিল। তেখেতৰ এখন ৰোটিন থাকে আৰু আজিলৈকে তেনেকৈয়ে Daily routine

Follow কৰি চলি আছে। ভাত দিনত এবাৰেই খাব যেতিয়াই তেতিয়াই নাখায় সময়ত শুব আৰু সময়ত উঠে, তেখেতে কোনো কাৰণত নিজৰ Routine ইফাল-সিফাল নকৰে। কেতিয়াবা তেখেতৰ এই যে অকনো Adjust নকৰে তাৰ বাবে খং উঠে কিন্তু এতিয়া বিশৃংখল পৃথিবীখন দেখিলে এনে ভাব হয় যে তেখেতৰ এই গুণবোৰৰ কাৰণেই ইমান দিনলৈকে এক সুন্দৰ জীৱন পাৰ কৰি আছে।

নিচাদেউ কথা লিখি শেষ কৰিব নোৱাৰো, কিন্তু ইমান লিখাৰ অভ্যাস নথকাৰ বাবে কথাবোৰ জুকিয়াই উলিয়াব পৰা নাই। শেষত নিচাদেউলৈ বহুত মৰম আৰু শ্ৰদ্ধা জনাইছো ভগবানৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা জনাওঁ যে আমাৰ সম্পদ আমাৰ গৌৰৱ নিচাদেউক ঈশ্বৰে যেন সু-স্বাস্থ্য আৰু দীৰ্ঘা জীৱন প্ৰদান কৰে।

## অন্তৰালত কিছু কথা

সত্যবঞ্জন বড়া

এইখিনিৰ পৰাই আৰম্ভ কৰো। ১৯৫২ চনৰ কথা। বৃহৎ বাঁহপাতি অঞ্চলৰ স্কুলীয়া ছাত্ৰসকলৰ মাজৰ পৰা ১৬-১৭ গৰাকীমান ছাত্ৰক লৈ এটি ছাত্ৰ সংগঠনৰ জন্ম হ'ল। নাম 'বাঁহপাতি ছাত্ৰ সন্মিলনী'। উপদেষ্টা হ'ল শ্ৰীযুত লীলাকান্ত দত্ত (বাঁহপাতি হোকাচাপৰি গাওঁ, পিছলৈ তেখেত আমেৰিকাৰ কানাডাৰ স্থায়ী বাসিন্দা হ'ল। উল্লেখযোগ্য যে অভিযন্তা এই দত্তদেব জিলাখনৰ প্ৰথম বিদেশত বাস কৰা ব্যক্তি)। অন্যগৰাকী উপদেষ্টা শ্ৰীযুত প্ৰকাশ গগৈ (বাঁহপাতি বংপুৰীয়া গাওঁ, বৰ্তমান ডিব্ৰুগড়ৰ স্থায়ী বাসিন্দা)। সভাপতি গোপাল দত্ত (বাঁহপাতি হোকাচাপৰি গাওঁ, পিছলৈ গুৱাহাটীৰ স্থায়ী বাসিন্দা)। সম্পাদক স্বৰ্গীয় প্ৰভাত চন্দ্ৰ বৰগোঁহাই (বাঁহপাতি বংপুৰীয়া গাওঁ তথা আজাদ বুনিয়াদী প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰৰ উপদেষ্টা)। এই বৰুৱাহঁত ছাত্ৰ সদস্য। সংগঠনটিয়ে অঞ্চলত বিভিন্ন সামাজিক কাম কৰিছিল। সংগঠনটিয়ে এবাৰ সিদ্ধান্ত ল'লে। এখন নাটক মঞ্চস্থ কৰা হওঁক। নাটক নিৰ্বাচন হ'ল। "মেৰাৰৰ সন্ধ্যা"। পৰিচালক শ্ৰীযুত লীলাকান্ত দত্ত দেৱ। ১৯৫৫ চনৰ ২৬ জানুৱাৰীৰ দিনা নিশা নাটকখন মঞ্চস্থ হ'ল। বৰুৱা চাৰেও এটি সহযোগী চৰিত্ৰত অভিনয় কৰিছিল। এই নাটকখনেই বৃহৎ বাঁহপাতি অঞ্চলত আঞ্চলিকভাৱে অস্থায়ী মঞ্চ আৰু প্ৰেক্ষাগৃহত মঞ্চস্থ কৰা প্ৰথমখন সামাজিক নাটক। ইয়াতে গাওঁসমূহত অস্থায়ী

---

বাঁহপাতি, আজাদ

(৩৩৪)

মঞ্চত পৌৰাণিক নাটকহে মঞ্চস্থ কৰিছিল।

১৯৬৪ চন। বৰুৱা চাৰ তেতিয়া চৰকাৰী চাকৰিসূত্ৰে অৰুণাচল প্ৰদেশৰ দাপৰিজোত। সেই বৰ্ষ চৰকাৰীভাৱে আয়োজন কৰা স্বাধীনতা দিবসৰ দিনা ৰাতিলৈ এখন নাটক মঞ্চস্থ কৰাৰ সিদ্ধান্ত ল'লে। নাটক লিখাৰ দায়িত্ব পৰিল বৰুৱা চাৰৰ ওপৰত। সাহিত্যৰ লগত জড়িত বাবেই বৰুৱা চাৰক এই ভাৱ অৰ্পণ কৰা হ'ল। চাৰে লিখি উলিয়ালে। “শৰাইঘাট ৰণ”। পৰিচালকো বৰুৱা চাৰেই। নিৰ্দিষ্ট দিনা নাটকখন সফল মঞ্চস্থ হ'ল। বৰুৱা চাৰৰ এই নাটক খনেই বৃহৎ বাঁহপাতি অঞ্চলৰ প্ৰথমখন পূৰ্ণাঙ্গ সামাজিক নাটক। ১৯৫৫ চনত “মেৱাৰৰ সন্ধ্যা” নাটকত সহযোগী চৰিত্ৰত অভিনয় কৰা আৰু তাৰ ন-বছৰৰ পাছত অৰ্থাৎ ১৯৬৪ চনত ৰচিত আৰু পৰিচালিত “শৰাইঘাট ৰণ”ৰ পাছত কৰ্মব্যস্ততাৰ বাবেই হয়ত বৰুৱা চাৰক পৰৱৰ্তী সময়ত আমি নাট্যজগতত নাপালো।

১৯৬২ চন। চীন-ভাৰতৰ যুদ্ধ। ইয়াৰ পিছৰ বৰ্ষ অৰ্থাৎ ১৯৬৩ চনত গড়েহুগা আৰু বাঁহপাতি এই বৃহৎ দুই অঞ্চলৰ ৰাইজ একত্ৰিত হৈ বৰ্তমান আজাদ ডায়েটৰ খেল পথাৰত শাৰদীয় শ্ৰীশ্ৰী কৃষ্ণৰ বাসলীলা উদযাপন কৰা হয়। দুগুণ উৎসাহে ১৯৬৪ চনতো উক্ত স্থানতে অস্থায়ী মঞ্চ আৰু প্ৰেক্ষাগৃহ সাজি দ্বিতীয়বাৰৰ বাবে বাসলীলাখনি উদযাপন কৰা হ'ল। তৃতীয় বৰ্ষ অৰ্থাৎ ১৯৬৫ চনত বাসলীলা উদযাপনৰ বাবে বাঁহপাতিৰ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ বৰনামঘৰত ৰাজহুৱা সভা বহিল। সভাৰ আহ্বায়ক স্বৰ্গীয় প্ৰভাত চন্দ্ৰ বৰগোঁহাঁইদেৱ আৰু এই বৰুৱা চাৰ। নিৰ্দিষ্ট সময়ত দুয়ো অঞ্চলৰ ৰাইজৰ লগতে সমবেত হ'লহি। সময় বাগৰি গৈ আছে। সভা আৰম্ভ নহয়হে নহয়। সময়ৰ প্ৰতি সদায় সচেতন থকা স্বৰ্গীয় বৰগোঁহাঁইদেৱেও আজি গেলগেঠো কৰি আছে। সমবেত ৰাইজৰ মুখমণ্ডল গোমা। বিশেষকৈ বাঁহপাতিয়া ৰাইজৰ। বহস্য কি! এটা সময়ত সভাৰ উদ্দেশ্য ব্যাখ্যা দাঙি ধৰাৰ দায়িত্ব পৰিল আহ্বায়ক বৰুৱা চাৰৰ ওপৰত। সভাৰ সভাপতিক বহুওৱা হ'ল। চমু উদ্দেশ্য ব্যাখ্যা দাঙি ধৰি বৰুৱাচাৰে ক'লে- “এইবাৰ বাঁহপাতিয়া ৰাইজে বাঁহপাতিত সুকীয়াকৈ

বাসলীলা উদ্‌যাপন কৰাৰ কথা ভবা হৈছে। গড়েহগাৰ বাইজে আমাৰ লগত  
 সহযোগ কৰাৰ বাট মুকলি থাকিব অথবা আপোনালোকেও সুকীয়াকৈ বাস  
 পাতিব পাৰিব।” বৰুৱাচাৰে পোনপতীয়া উদ্দেশ্য ব্যাখ্যা সামৰিলে। সদৌ  
 শেষত বৰুৱাচাৰৰ উদ্দেশ্য ব্যাখ্যাটোৱেই চূড়ান্ত সিদ্ধান্তত উপনীত হ’ল।  
 প্ৰথমবাৰৰ বাবে বাঁহপাতিত বাসলীলা উদ্‌যাপন হ’ব। গড়েহগাত সেই বৰ্ষ  
 বাসলীলা উদ্‌যাপন নহ’ল যদিও সহযোগ কৰিলেহি। ১৯৬৫ আৰু ১৯৬৬  
 চনত শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ বৰনামঘৰৰ চৌহদৰ দক্ষিণ দিশত অস্থায়ী বাঁহবৰ মঞ্চ  
 আৰু প্ৰেক্ষাগৃহ সাজি বাসলীলা উদ্‌যাপন কৰি বাইজৰ নিজা গৃহটি নিজে চুৱা  
 কৰা যেন উপলব্ধি কৰিলে। অৰ্থাৎ সেই সময়ত বৰনামঘৰৰ চৌহদলৈ লংপেণ্ট,  
 জোতা-চেম্‌দেল পিন্ধি কোনো ব্যক্তিয়ে প্ৰবেশ নকৰিছিল। দুয়োটা বৰ্ষ বহু  
 দৰ্শক এনে পোছাকত আছিল। কোনে কাক বাধা দিব। সেয়েহে ১৯৬৭ চনত  
 বৰনামঘৰৰ চৌহদৰ বাহিৰৰ উত্তৰ দিশত এটি স্থায়ী মঞ্চ আৰু বাঁহৰ খেৰৰ এটি  
 প্ৰেক্ষাগৃহ নিৰ্মাণ কৰি উলিয়ালে। অনুষ্ঠানটি নাম থলে- ‘নবজ্যোতি বঙ্গমঞ্চ,  
 বাঁহপাতি’। কাৰ্যকৰী সমিতি এখনো ৰাজহুৱা সভাত গঠন হ’ল। সভাপতি  
 স্বৰ্গীয় প্ৰভাত চন্দ্ৰ বৰগোঁহাঁই আৰু সম্পাদক স্বৰ্গীয় পূৰ্ণকান্ত দত্ত (আজাদ  
 জৰিটুপ গাওঁ)। বাঁহপাতিত তৃতীয়বাৰৰ বাবে আৰু স্থায়ী মঞ্চত প্ৰথমবাৰৰ  
 বাবে বাসলীলা উদ্‌যাপনৰ যুদ্ধকালীন প্ৰস্তুতি চলিল। বাইজ হাতে কামে লাগি  
 গ’ল। গাঠিৰ খাইছে গাঠিৰ ভাঙিছে। সকলোৱে কিবা একোটাকৈ আগবঢ়ালে।  
 লক্ষীমপুৰ তেলাহী কমলাবৰীয়া মহাবিদ্যালয়ৰ অৱসৰ প্ৰাপ্ত অধ্যক্ষ শ্ৰীযুত  
 নাৰায়ণ চন্দ্ৰ বৰগোঁহাঁইদেৱ আৰু এই বৰুৱাচাৰে মঞ্চৰ মূল আঁৰ কাপোৰ দুখন  
 আগবঢ়ালে। নিজে অংকন কৰি তিনিখন বৃহৎ পট আগবঢ়ালে গৌঁহাঁইটেকেলা  
 গাঁৱৰ বাসিন্দা তথা আজাদ বুনিয়াদী প্ৰশিক্ষণ কেন্দ্ৰৰ উপদেষ্টা স্বৰ্গীয় মদন  
 চন্দ্ৰ চেতিয়াদেৱে। উল্লেখযোগ্য যে এই পাঁচোখন পট প্ৰতিষ্ঠা কালৰ পৰা  
 ২০১৬ বৰ্ষৰ সোণালী জয়ন্তী বৰ্ষলৈকে মঞ্চত উঠা-নমা কৰি পটকেইখনেও  
 পঞ্চাচ বৰ্ষ গৰকিছিল। বৰ্তমান পটকেইখন পোৱা নাযায়। আয়ুস কমি জৰাজীৰ্ণ  
 হ’ল। তাৰ ঠাইত নতুন পট উঠিল। অৰ্থাৎ বৰুৱা চাৰৰ “আমি সুকীয়াকৈ

বাসলীলা পাতিব বিচাৰো” এই উদ্দেশ্য ব্যাখ্যাৰ বাক্যশাৰীতেই যেন গয়না লৈ বাঁহপাতি ৰাইজে পৰবৰ্তী সময়ত ‘নবজ্যোতি বঙ্গমঞ্চ’ক জন্ম দিলে।

১৯৭৩ চন সেই সময়ৰ অসমৰ মাননীয় মুখ্যমন্ত্ৰী শৰৎ চন্দ্ৰ সিংহৰ প্ৰচেষ্টাত অসমৰ প্ৰামাণ্যলত ৬৪৪ খন বহুমুখী সমবায় সমিতি গঠন হৈছিল। সেই আঁচনিৰ জৰিয়তে বৃহৎ তেলাহী অঞ্চলতো ১৯৭৩ চনৰ চেপ্তেম্বৰ মাহৰ ১৫ তাৰিখে “তেলাহী সমবায় সমিতি” প্ৰতিষ্ঠা হয়। এই অনুষ্ঠানৰ বৰুৱাচাৰ আছিল প্ৰথমগৰাকী সভাপতি। উল্লেখযোগ্য যে বৰুৱাচাৰে দুয়োটা কাৰ্যকাল বিনা প্ৰতিদ্বন্দিতাবে সভাপতিৰ পদত অধিষ্ঠিত হৈছিল। পৰবৰ্তী ১৯৭৬ চনত বৰুৱাচাৰে প্ৰতিদ্বন্দিতা নকৰিলে। সেই বৰ্ষৰ নিৰ্বাচনত লক্ষীমপুৰ তেলাহী কমলাবৰীয়া মহাবিদ্যালয়ৰ অৱসৰপ্ৰাপ্ত অধ্যক্ষ শ্ৰীযুত নাৰায়ণ চন্দ্ৰ বৰগোঁহাইদেৱ বিপুল ভোঁটত জয়ী হৈ সভাপতিৰ চৰ্কাৰত বহিছিল।

১৯৫৫ চনত বৃহৎ বাঁহপাতি অঞ্চলত প্ৰতিষ্ঠিত শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ বৰনামঘৰৰ লগত বৰুৱাচাৰ অতি ঘনিষ্ঠভাৱে জড়িত আছিল। বিস্তৃতভাৱে লিখিবলৈ গ’লে লিখনী যথেষ্ট দীঘল হ’ব। চমুৱাই ক’বলৈ গ’লে ১৯৮২ চনত বৃহৎ বৰনামঘৰটিৰ কাঠৰ খুটাৰ পৰিৱৰ্তে পকী খুটা থিয় কৰোৱাৰ সিদ্ধান্ত হ’ল। আঞ্চলিক ৰাইজে প্ৰত্যেকেই কিবা একোটাকৈ আগবঢ়ালে। বৰুৱাচাৰে দিছিল মূল লাইখুটাটো। এই বৰনামঘৰৰ ২০০৬ আৰু ২০০৭ এই দুয়োটা বৰ্ষৰ বৰুৱা চাৰ আছিল কাৰ্যকৰী সভাপতি। ২০০৬ বৰ্ষত কাৰ্যকৰী সম্পাদক বাঁহপাতিৰ শ্ৰীশ্ৰী দহঘৰীয়া সত্ৰৰ সত্ৰাধিকাৰ শ্ৰীযুত ঘনকান্ত মহন্তদেৱ আৰু বৰুৱা চাৰৰ যুটীয়া প্ৰচেষ্টাত বৰনামঘৰটিৰ এক আমূল পৰিৱৰ্তন ঘটিল। দুয়ো গৰাকীয়ে দহোবন কাটি কৰি থৈ অঞ্চলৰ প্ৰতিঘৰৰ পৰা শিকিটো-আধলিটো টকাটো বুটলি আনি বৰ্তমানেও থিয় হৈ থকা সু-উচ্চ বৃহৎ মণিকুটতি নিৰ্মাণ কৰি উলিয়ালে। মণিকুটৰ বাহিৰফালৰ তিনিওকাষৰ দেৱালত বৃহৎ আকাৰত দশৰতাৰ চিত্ৰ অংকন কৰালে। সি আজিও জিলিকি আছে। এই ২০০৬ বৰ্ষতে বৰুৱাচাৰে অঞ্চললৈ আৰু এটি সুন্দৰ উপহাৰ আগবঢ়ালে অৰ্থাৎ প্ৰতি বছৰৰ শ্ৰীমন্ত শংকৰদেৱ গুৰুজনাৰ জন্মোৎসৱত এখনি মুখপত্ৰ প্ৰকাশ কৰা হওঁক।

বাইজ উৎফুল্লিত হ'ল। মুখপত্ৰখনিৰ বৰুৱাচাৰেইনাম থ'লে, 'কৰাপাট'। চলিত বৰ্ষত এই 'কৰাপাট' উন্নৈশ বছৰীয়া হ'ল। ছফল ডেকা এই বৰনামঘৰৰ সৌজন্যত ১৯৯০ চনৰ পৰা প্ৰতি দহবছৰৰ অন্তৰে অন্তৰে অৰ্থাৎ ভাগৱত পাঠ কাৰ্যসূচী উদ্‌যাপিত হৈ আহিছে। ১৯১০ চনত তৃতীয়বাৰৰ বাবে উদ্‌যাপিত হোৱা অৰ্থাৎ ভাগৱত পাঠ কাৰ্যসূচীৰ বৰুৱা চাৰ আছিল উদ্‌যাপন সমিতি সভাপতি।

১৯৭৫ চনত আন্তৰ্জাতিক নাৰী দিবসৰ লগত সংগতি ৰাখি আজাদস্থিত "লখিমী বালিকা বিদ্যালয়" ( বৰ্তমান গড়েহগা বাঁহপাতি উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ৰ লগত সংযুক্ত)ৰ কেইবাবাৰো বৰুৱাচাৰ আছিল পৰিচালনা সমিতিৰ সভাপতি। বৰুৱা চাৰে গড়েহগা বাঁহপাতি উচ্চতৰ মাধ্যমিক বিদ্যালয়ত ১৯৭৩ চনৰ মাৰ্চ মাহৰ ১ তাৰিখৰ পৰা ১৯৭৭ চনৰ চেপ্তেম্বৰ মাহৰ ২৯ তাৰিখলৈ শিক্ষকতাৰ সেৱাও আগবঢ়াইছিল। উক্ত বিদ্যালয়ৰ ২০০৬ বৰ্ষৰ পৰা ২০১১ বৰ্ষলৈ বৰুৱাচাৰ আছিল পৰিচালনা সমিতিৰ সভাপতি। চাৰৰ কাৰ্যকালতেই বৰ্তমানেও থকা অধ্যক্ষৰ কাৰ্যালয়টো বিদ্যালয়ৰ সোঁমাজলৈ স্থানান্তৰ কৰিছিল যাতে অধ্যক্ষৰ কাৰ্যালয়ৰ পৰাই সম্পূৰ্ণ বিদ্যালয়খন নিৰিক্ষণ কৰি থাকিব পাৰি।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাচাৰৰ লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠা আৰু অসম সাহিত্য সভালৈ অৱদান- এই দুয়োটা দফা এই লেখাত এৰাই চলা হ'ল। আমি সিমানখিনি ঢুকি নাপাওঁ। সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰত কেৱল এইটোহে লিখি থৈ গ'লো যে- "ধূলিকণা" চাৰৰ আত্মজীৱনীখনেই বাঁহপাতি অঞ্চলৰ প্ৰথম আৰু একমাত্ৰ আত্মজীৱনী।

সৃষ্টিৰ পথাৰত চাৰে সদায় ভুই ৰুই যাওঁক- গভীৰ আন্তৰিকতাৰে , শেষত তাকেই কামনা কৰিলো।

## ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ সতে মোৰ সোঁৱৰণিৰ বাকৰি

তপন কুমাৰ গগৈ

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ জীৱনৰ ওপৰত এখন অভিনন্দন গ্ৰন্থ প্ৰকাশ কৰাৰ প্ৰযত্ন এটি বৰ ভাল কাম হৈছে বুলি মই ভাবিছোঁ। তেখেত বন্ধুলহঁতৰ দেউতা বা আজাদৰ দেউতা বুলিহে আমাৰ বাবে চিনাকী। তেখেত এজন বিশিষ্ট শিক্ষাবিদ, সাহিত্য কৰ্মী, সমাজ কৰ্মী আৰু সমাজ সংস্কাৰক। আজীৱন তেখেতে এইবোৰ অতি নিষ্ঠাৰে কৰি আহিছে।

মই যিহেতু বহু দিঘলীয়া সময় ধৰি লক্ষীমপুৰ বা অসমৰ পৰা দূৰত থাকি অহিছোঁ, সেইবাবে মই ব্যক্তিগতভাৱে তেখেতক বহুত কমেহহে লগ পাইছোঁ। ঘৰলৈ গ'লেহে তেখেতক লগ পাবোঁ। তেখেতৰ ব্যৱহাৰপাতি, মৰম সনা কথা-বতৰা, অতি আপোনতাৰ ভাৱ। আন্তৰিকতা ভৰা কথা। তেখেতক প্ৰথম কেতিয়া লগ পাইছিলোঁ জানো। কিন্তু সেই প্ৰথমৰে পৰাই তেখেতৰ মৰম সনা কথাই কথাই আপোনতাৰ ডোলেৰে বান্ধি ৰাখিছে। লগ পোৱাৰ লগে লগে মুখত এক উজ্জ্বল হাসি লৈ তেখেতে আমাৰ খা-খবৰ লয়। আমাক উৎসাহ দিয়ে।

নিজ জীৱনৰ কৰ্ম ব্যস্ততাৰ মাজতো তেখেতে মোলৈ প্ৰায়েই ফোন কৰে। বিছৰে-সংক্ৰান্তিয়ে মনত পেলাবই। তেখেতৰ মাতৃষাৰ শুনিলেই মনটো ভাল লাগি যায়। তেখেত আমাৰ সকলোৰে বাবে এক আদৰ্শ এক অণুপ্ৰেৰণাৰ উৎস।

---

নাগপুৰ, মহাৰাষ্ট্ৰ

(৩৩৯)

মই লিখা-মেলাত বৰ ভাল নহয় আৰু দেউতা ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ  
জীৱনৰ ওপৰত বহু কিবা কিবি লিখাৰ বাবে মোৰ জ্ঞানৰো অভাৱ। আজি শুভ  
ক্ষণত তেখেতৰ সু স্বাস্থ্য কামনা কৰিছোঁ আৰু সু স্বাস্থ্যৰে তেখেতে শতবৰ্ষ  
আয়ু পূৰ্ণ কৰক আৰু আমাক আমাৰ সমাজক দিশ দেখুৱাই যাওক, অনুপ্রাণিত  
কৰি যাওক বুলি আশা কৰিছোঁ। লগতে সেই নিমিত্তে ভগবানৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা  
কৰিছোঁ।

## স্মৃতিৰ আলোকত মোৰ অতীত অৱলোকন

তৰুণ চন্দ্ৰ গগৈ

মোৰ লিখাৰ অভ্যাস নাই যদিও পুতুকনৰ (বাগদেৱী) বাৰম্বাৰ তাগিদাত মোৰ সৰু ভিনিদেও অৰ্থাৎ ক্ৰমাগত আগুৱাই যোৱা গাঁৱৰ বয়স্কজন মুখেশ্বৰৰ পৰা ঘৰৰ বৌৱেককেইজনী, বাই-ভনী আৰু ককায়েককেইজনৰ মৰমৰ সোনটিৰ পৰা হেমন্ত আৰু হেমন্তৰ পৰা লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ ড० হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা লৈ তেখেতৰ জীৱনৰ সুদীৰ্ঘ পৰিক্ৰমা মোৰ চকুৰ আগত যেনেদৰে দেখিছো তাৰে কিছু অৱলোকন কলমত আঁকিবলৈ চেষ্টা কৰিছো। বহুকথা মনত আছে, বহু নাইও। তথাপি গতানুগতিকতাৰ বিপৰীতে মনত থকা কিছু কথা বা পৰিঘটনা চমুকৈ উল্লেখ কৰিলো।

মই তেতিয়া বৰচৰীয়া এল.পি. স্কুলৰ 'ক' বা 'খ' মানৰ ছাত্ৰ। তেনে সময়তে আমাৰ স্কুলখনৰ কাষতে পশ্চিম দিশত 'ভাস্কৰ পুথিভঁৰাল' নামে এটি পুথিভঁৰাল ১৯৬০-৬২ চনত তেখেতৰ তত্ত্বাবধানত তেতিয়াৰ দিনত প্ৰতিষ্ঠা কৰা হৈছিল। সেই সময়ত সেই লাইব্ৰেৰীৰ পৰা আনি পঢ়িছিলো 'এন ফ্ৰাঙ্কৰ ডায়েৰী' য'ত উল্লেখ আছিল ইহুদীসকলে নাজিসকলৰ ভয়ত কেনেদৰে পলাই ফুৰি ভয়াৰ্ত্ত জীৱন যাপন কৰিছিল। তাৰোপৰি 'অজান দেশৰ এলিচ', 'বুঢ়ী আইৰ সাধু'ৰ আনকি নগৰৰ পৰা দেৰিকৈ গৈ গোৱা বাতৰি কাকত পৰ্যন্ত পঢ়িবলৈ পাইছিলো। পুথিভঁৰাল প্ৰতিষ্ঠাৰ দিনা শোভাযাত্ৰাত দীঘলকৈ শাৰী পাতোতে মোকো শাসন কৰি শাৰীত থিয় কৰোৱা স্পষ্টভাৱে মনত আছে।

---

খুলশালী

(৩৪১)

শোভাযাত্ৰাৰ পথটো আছিল বৰ্তমানৰ পুণিৰাম গগৈ ঘৰৰ সন্মুখেদি বৰচৰীয়া নামঘৰেদি বাওঁহাতে ঘূৰি বেদেলা গগৈ চূমনীয়েদি শিক্ষক বসন্ত গগৈ পদুলীয়েদি সোঁহাতে ঘূৰি বৰ্তমানৰ ৰংপুৰীয়া শ'লমাৰী ৰাস্তাই দি আজাদৰ ৰাস্তাত উঠি পুনৰ বাওঁহাতে ঘূৰি স্বৰ্গীয় মালভোগ বৰগোহাঁই পদুলীয়েদি লাইব্ৰেৰী প্ৰতিষ্ঠা স্থানত উলোৰাহি হৈছিল। ৰাস্তাত বেতৰ চুলি, নল খাগৰিৰ মুঢ়া কতযে কি? বাট বুলিবলৈ লুংলুঙীয়া দ-জান যেনহে লাগে। এই সমস্ত পথচোৱাত শ্ৰীযুত বৰুৱাদেৱৰ লগত আছিল সোণধৰ গগৈ, মণি শইকীয়া আৰু এজন ভাল অভিনেতা দ-কাতি গাঁৱৰ মোহন গগৈ আৰু বহুলোক।

লক্ষীমপুৰ নগৰৰ পৰা অত্যন্ত দুৰ্গম যাতায়ত ব্যৱস্থাৰ মাজত আমাৰ ৰংপুৰীয়া গাঁৱৰ পৰা তেতিয়াৰ দিনত ১৯৫৫ ৰ পৰা ৬১-৬২ চনলৈ উচ্চ শিক্ষাৰ বাবে উলাই গৈছিল শ্ৰদ্ধাৰ প্ৰভাত বৰগোহাঁই, নাৰায়ণ বৰগোহাঁই, বিশ্ব গগৈ, নবীন বৰগোহাঁই, যজ্ঞ নাৰায়ণ সন্দিকৈ, হোকাচাপৰি গাঁৱৰ শ্ৰীযুত লীলা দত্ত (বৰ্তমান আমেৰিকাৰ বাসিন্দা) আৰু এই লেখাৰ মধ্যমণি ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা আদি অত্যুৎসাহী যুৱকৰ দল।

শ্ৰীযুত বৰুৱাদেৱে আমাৰ গঁড়েহুগা বাঁহপাতি হাইস্কুলটো শিক্ষকতা কৰিছিল আৰু লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়খনি ১৯৭২ চনত প্ৰতিষ্ঠা কৰি দুয়োখন শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠানতে সেৱা আগবঢ়াই আছিল। তেতিয়া হয়তো আমাৰ আজাদৰ হাইস্কুলখন স্থাপিত হোৱাই নাছিল। বাহনৰ নামত তেখেতৰ এখন পুৰণা বাইচাইকেল আমাৰ চকুত পৰিছিল আৰু সেইখন চাইকেলেৰে ১২-১৪ কিঃমিঃ ৰাস্তা অহা-যোৱা কৰি এখন নৰ প্ৰতিষ্ঠিত মহাবিদ্যালয়ৰ আৰম্ভণি সময় পাৰ কৰিছিল। পুৰণা চাইকেলখনক লৈ লগৰবোৰে বিৰূপ মন্তব্য কৰিলে যেয়া আমাৰ মনত লাগিছিল।

তেখেতৰ বিয়াখন কিন্তু বেছ মনত আছে। তেতিয়া বিয়াৰ ৰভা আজিৰ দৰে নাছিল। ভীমকল গছৰ খুটা ব্যৱহাৰ কৰিছিল। ওপৰত বাঁহৰ মাৰলি দি শৰণখেৰৰ চালি দি নাইবা কলপাত দি সামৰিছিল। লহিৰাম বুলি এজন হালোৱা আছিল তেও খেতি বাতি কাম-কাজত সহায় কৰিছিল। আমি সৰু

ল'বাবোৰে বভাৰ কলগছৰ খুটাৰ পৰা টোঁচ উলিয়াই ওঠত লগাই ফুৰাই হুঁচেল  
বজাও। তেতিয়া ল'হিবামে আহি আমাক তেনে কৰাত বাধা দিছিল, কাৰণ  
তেনে কৰিলে বোলে বৰষুণ হয়। অৱশ্যে তেতিয়াৰ বিয়াবোৰ সাধাৰণতে  
আঘোণৰ পৰা শেষ ব'হাগ মানলৈ হয় বাবে বৰষুণ প্ৰায়ে নহয়।

ভিনিদেউহঁতৰ পিছফালৰ বৰছৰীয়া পথাৰখন বৰ সাৰল্লা বাবে বৰ  
ভাল ধান খেতি হয়। তেখেতে আৰু বাইদেৱে মোক এবাৰ আহুধানৰ খেতি  
কৰিবলৈ ক'লে। ময়ো সেইমতে কামত লাগি গ'লো। সেই সময়ত জহা-আছ  
বুলি এটা জাত আছিল। অতি সুন্দৰ খেতি হৈছিল। মই মোৰ ভাগৰখিনি  
লক্ষীমপুৰ দৈনিক বজাৰৰ বেপাৰীক বিক্ৰি কৰিছিলো আৰু তেতিয়াৰ দিনত  
১০-১৫ টকা হিচাবত। সেয়া টকাই নিজৰ খৰচখিনি জোৰা মাৰিছিলো। সেই  
সময়ত আমাৰ ঘৰৰ অৱস্থা স্বচ্ছল নাছিল। বাইদেবে প্ৰায়ে মোক স্কুল বা কলেজৰ  
খৰছৰ বাবে বহু সহায় কৰিছিল। ইটো-সিটো কামৰ মাজত নিজৰ পঢ়া শুনাৰ  
মাজত মই কেতিয়াবা পুতুকন, পুতলী, ৰুবুলহঁতৰ পঢ়া শুনা চাই দিছিলো।  
দুল তেতিয়া সৰু ল'ৰা আছিল।

এনেতে ঘটিল এক মজাৰ ঘটনা। তেখেতে এখন নতুন বাজাজ  
স্কুটাৰ কিনিলে। ৰংটো নতুনকৈ উলাই অহা কলপাতখনৰ দৰে বৰ ধুনীয়া।  
দেখি মোৰ চলাই চাবৰ বৰ মন গৈছিল। মই ৰ'ব পৰা নাছিলো। অন্যহাতে  
কাহানিও চলাই পোৱা নাই। কি কৰিম, কি নকৰিম ভাবি থাকোতেই তেখেতে  
নিজেই ক'লে- চলাই চাবিনে কি? সাৱধান নতুন কিন্তু, বৰ তীখা হৈ আছে।  
এইবুলি চাবিটো দিলে। মইয়ো আগ-পাছ নগণি চাবি লগাই কিব্ মাৰি ষ্টাৰ্ট  
কৰি অন্যক দেখাৰ দৰে গিয়াৰ লগাই দিলো দবাই। লগে লগে স্কুটাৰ দাং খাই  
আগৰ ফাল ঠিয় হৈ চুচৰি গৈ মই এফালে স্কুটাৰ এফালে লুটি খাই পৰিলো।  
ভাগ্য ভাল আছিল বাইদেউৰ তাতশীলৰ খুঁটাটোত খুন্দা মাৰিবলৈ এক বেগেত  
মানহে থাকিল। ইমান খঞ্জল আৰু উগ্ৰ স্বভাৱৰ মানুহজনে কিন্তু মোক একো  
নক'লে, বৰঞ্চ ক'ৰবাত দুখ পালিনেকি সুধিছিল। সেই যে ঘটনা হ'ল তাৰ  
পিছত মই নিজে কিনি নোলোৱা পৰ্য্যন্ত অন্যৰ বাহন চলাবলৈ চেষ্টা নকৰিলো।

আৰু তেনেকুৱা অলেখ কাহিনী আছে যদিও মোৰ লিখনি বৰ ভাল নহয় বুলি নিজে ভাবো আৰু পুথিভাগ প্ৰকাশৰ সময় সমাগত হোৱাত সামৰণি মাৰিব খুজিলো। তেখেতৰ আজি পৰ্যন্ত জীৱন পৰিক্ৰমা গাওঁখনৰ পৰা সমাজৰ বিভিন্ন সামাজিক সংগঠন, ধৰ্মীয় অনুষ্ঠান, সাহিত্য চৰ্চা, শিক্ষানুষ্ঠান গঢ় দিয়াৰে আদি কৰি অলেখ কাৰ্য সম্পাদন কৰিলে। উত্তৰ লক্ষীমপুৰত অতি প্ৰয়োজনীয় বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়খন যেন তেখেতৰ বাবে ৰৈ আছিল। ‘বিহুৰ ঐতিহ্য আৰু পৰম্পৰা’ নিচিনা সাগৰ সদৃশ এটা বিষয়ক লৈ গৱেষণা কৰি ডক্টৰেট ডিগ্ৰী লাভ কৰা কম কষ্টসাধ্য নহয়। অতি বিনম্ৰতাৰে নিলিখি নোৱাৰিলো যে তেখেত অতি খঙাল আৰু উগ্ৰ স্বভাৱৰ হোৱা বাবে হয়তো উত্থান ৰ গতি কিছু মছৰ হ’ল। এই উগ্ৰতা খঙাল স্বভাৱটোৰ বাবে ভিতৰৰ মৰমীয়াল আৰু স্বাভিমানে মানুহজনক লাগতীয়াল সময়ত লাগতীয়াল মানুহজন চিনি পোৱাত হয়তো পলম হ’ল, যাৰবাবে জীৱন নদীৰ ক্ষীপ্ৰতা কোনোবা খিনিত মছৰ হোৱা যেন অনুভৱ হয়। তথাপি তেখেতৰ শিক্ষয়িত্ৰী পত্নীৰ সহায়-সহযোগত এটি সুন্দৰ সুখী পৰিয়ালৰ সৈতে এজন সফল পিতৃ বুলি মই অনুভৱ কৰো। শেষত মোৰ মৰমৰ তথা শ্ৰদ্ধাৰ সৰু ভিনিদেউৰ জীৱন তৰীৰ বাকী থকা পথচোৱা সুখে-শান্তিৰে, সুস্বাস্থ্যৰে পাৰ কৰক তাৰ কামনাৰে।

## অধ্যাপ্যসায়ী শিক্ষাবিদ নিচাদেউলৈ স্নেহাঞ্জলি

স্নেহ, অধ্যাপ্যসায় আৰু শিক্ষাৰ এক আলোকপাত।

বাৰ্ণা (মুন) বৰুৱা

‘জয় জয়তে নেদেখাজনৰ ওচৰত ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছোঁ, জীৱনৰ এই মূল্যবান যাত্ৰাত ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা নিছাদেউৰ জীৱিত কালত প্ৰকাশ কৰিবলৈ লোৱা অভিনন্দন গ্ৰন্থখনিত স্মৃতিৰ কলমত নিবন্ধ হৈ থকা দুয়াৰমান কথা লিখিবলৈ সৌভাগ্য হোৱাৰ বাবে। নিচাদেউৰ বিষয়ে লিখিবলৈ লওঁতে মন-মস্তিস্ক আজি যেন উভতি যাব খুজিছে শৈশৱ আৰু জীৱনী কালৰ মধুৰ সময়খিনিলৈ। মনলৈ আহিছে এখন প্ৰতিচ্ছবি চুট-টাই পৰিধান কৰা খুউৰ সুন্দৰ চেহেৰাৰ ওখ-পাখ ধুনীয়া শিষ্টাচাৰ পূৰ্ণ আৰু গম্ভীৰ ব্যক্তিত্বৰ এজন ব্যক্তি। ৰাতিপুৱা সেউজীয়া ৰঙৰ স্কুটাৰখনেৰে কলেজলৈ ওলাই যোৱা সেই দৃশ্যটি মোৰ স্মৃতিত এতিয়াও স্পষ্ট হৈ আছে।

শিক্ষাবিদ, সমাজ মনস্ক, চিন্তাবিদ আৰু লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ প্ৰাক্তন অধ্যক্ষ হিচাপে ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা নিচাদেউৰ জীৱন আৰু কৰ্মই সদায় আমাৰ বাবে এক দিক দৰ্শক। আজিৰ পৰা প্ৰায় ৩০-৩৫ বছৰ মানৰ আগতে লক্ষীমপুৰৰ আজাদ অঞ্চলৰ ৰংপুৰীয়া নামৰ ভিতৰুৱা গাওঁখনৰ পৰা ওলাই আহি ডক্তৰেট ডিগ্ৰী লাভ কৰা সহজ

নাছিল। সেই সময়ত য'ত যাতায়তৰ সুব্যৱস্থাইখিনিও নাছিল। এনেকুৱা পৰিবেশৰ পৰা সেই ডিগ্ৰী অৰ্জন কৰা আছিল এক প্ৰবল প্ৰত্যাহ্বান। কিন্তু কৰ্মস্পৃহা মনৰ অধিকাৰী তথা অধ্যয়নশীল নিচাদেউৱে সেই প্ৰত্যাহ্বানক পথৰ বাধা বুলি ভাবি নলৈ বৰং সুযোগ বুলি গ্ৰহণ কৰিছিল আৰু গৱেষণা অব্যাহত ৰাখিছিল। কোৱা শুনিছিলো দীৰ্ঘ ৰাতি জপি অধ্যয়ন কৰা, কলেজৰ চাকৰিৰ পিছত সময় সংগ্ৰহ কৰি গৱেষণা কৰা, শৃংখলাবদ্ধ জীৱন এইবোৰেই তেখেতৰ অধ্যৱসায় আৰু বুদ্ধিমত্তাৰ প্ৰমাণ। সেইসময়ত এনেবোৰ জ্ঞানমূলক কথা নিছাদেউৰ সহধৰ্মীনি আপাদেউৰ পৰা গম পাইছিলো।

মোৰ সৰুকালত নিচাদেউ-আপাদেউৰ ঘৰখনৰ স্মৃতি আজিও স্পষ্ট ৰূপত মোৰ মানস পটত জিলিকি আছে। নিচাদেউৰ কথা ক'বলৈ গ'লে শিক্ষয়ত্ৰী আপাদেউৰ কথা ক'বই লাগিব। তেখেতলোকৰ ঘৰখন আছিল গাঁৱৰ পঢ়া-শুনাত ভাল ল'ৰা-ছোৱালীবোৰৰ পাঠশালা। আপাদেউৱে প্ৰতি বছৰে বৃত্তি পৰীক্ষা দিবলৈ বাচনি কৰা ল'ৰা-ছোৱালীবোৰক নিজৰ ঘৰতে বিনামূলীয়াকৈ ব্যস্ততাৰ মাজতো পঢ়াইছিল আৰু বজাৰৰ পৰা অনা মিঠাই, বিস্কুট সকলোকে খাবলৈ দিছিল। আপাদেউৰ লগতে নিছাদেউ, পুতুকন বাইদেউ (বাগদেৱী বৰুৱা), পুতলী বাইদেউ, ৰবুল-দা, দুলাহতেওঁ ল'ৰা-ছোৱালীবোৰক আদৰ যত্ন কৰিছিল। উচ্চ শিক্ষিত নিচাদেউহঁতৰ ঘৰখন গাঁৱৰ ভিতৰতে জাকতজিলিকা আৰু এটি আঢ্যৱন্ত সাংস্কৃতিক পৰিবেশ আছিল। নিচাদেউৱে অধ্যক্ষতাৰ দৰে দায়িত্বশীল পদত অধিস্থিত হৈয়ো খেতি-বাতি, বাৰীৰ শাক-পাছলি, পুখুৰীৰ মাছ ইত্যাদিবোৰতো আজৰি সময়ত নিজকে ব্যস্ত কৰি ৰাখিছিল। আলহী-অতিথিৰে ভৰপূৰ হৈ এখন প্ৰাণৱন্ত ঘৰ আছিল।

নিচাদেউ-আপাদেউৱে মোক আৰু মৰমী বাইদেউক (মোৰ ডাঙৰ বাইদেউ) খুউব মৰম কৰিছিল। আমাৰ দেউতা স্বৰ্গীয় হৰিপ্ৰসাদ বৰুৱাৰ

অতি প্ৰিয় ককায়েক আছিল নিচাদেউ। দেউতাই অৰুণাচলৰ পৰা চাকৰিৰ ছুটা লৈ ঘৰলৈ আহিয়ে প্ৰথম দেখা কৰিব বিছৰা মানুহজন আছিল নিচাদেউ। মোৰ দেউতাই হেনো প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষা পাছ কৰিয়েই অৰুণাচলত শিক্ষকৰ চাকৰিত যোগদান কৰিছিল। তেওঁৰ উচ্চ শিক্ষাৰ হেপাঁহটো মনতে থাকি গৈছিল। সেয়েহে পৰবৰ্তী সময়ত নিচাদেউৰ পৰা দিহা-পৰামৰ্শ লৈ পি.ইউ.ত নামভৰ্তি কৰি পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হৈ পিছত বি.এ. পঢ়িছিল। দেউতাৰ অকাল মৃত্যুৰ পিছত আপাদেউ-নিচাদেউৰে আমাক বহুত মৰম কৰিছিল। বিশেষকৈ মোৰ ডাঙৰ বাইদেউক ঘৰত নি ৰাখি পঢ়োৱাইছিল আৰু বৃত্তি পৰীক্ষাৰ বাবে তৈয়াৰী কৰাইছিল। আমি দেখিছিলো ইমান শিক্ষিত হোৱাৰ পিছতো নিজৰ পিতৃৰ প্ৰতি থকা মৰম আৰু শ্ৰদ্ধা।

অত্যন্ত ব্যক্তিগত যদিও আজি বিনাদ্বিধাই এয়াৰ কথা স্বীকাৰ কৰো যে মই যেতিয়া লক্ষীমপুৰ কলেজত পঢ়ি আছিলো ঘৰৰ ঠিকনা কোনোবাই সুধিলে আজাদ ৰংপুৰীয়া বুলি ক'লে কিছুমানে চিনি নাপাইছিল, তেতিয়া মই দাঙিকতাবে কৈছিলো- লক্ষীমপুৰ কমাৰ্চ কলেজৰ অধ্যক্ষ ড० হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা মোৰ দেউতাৰ ককায়েক, আৰু তেখেতৰ যিখন গাঁৱত ঘৰ মোৰো ঠিকনা সেয়াই। ভিতৰৰ পৰা যে কিমান অহংকাৰত কথাযাৰ কৈছিলো মইহে জানো। সচাঁই নিচাদেউ আমাৰ বাবে এক চিনাকী, এক আদৰ্শ আৰু প্ৰেৰণা।

বহুল মনৰ নিচাদেউৰে তেওঁৰ ডাঙৰ বোৱাৰী (কবিতা বৌ) নিজৰ স্কুটাৰৰ পিছফালে বহুৱাই কলেজলৈ লৈ যোৱা দৃশ্যটি এতিয়াও মোৰ মানস পটত জিলিকি আছে। এইখিনিতে এটা কথা ক'ব লাগিবই তেখেতলোকৰ চাৰিগৰাকী ল'ৰা-ছোৱালীয়েই প্ৰতিষ্ঠিত, উচ্চ শিক্ষিত। বৰ্তমান ল'ৰা-ছোৱালী, জী-জোঁৱাই, নাতি-পুতিৰে ভৰা এখন জাকতজিলিকা সুখৰ সংসাৰ।

আমাৰ সৰু কালৰে এটা কথা মনত পৰিলে এতিয়াও হাঁহি উঠে। এবাৰ দেউতাই অৰুণাচলৰ পৰা আহি মোক আৰু মোৰ পিছৰ ভক্তি (বুলবুলিক) লৈ টাউনলৈ গৈছিল আৰু দেউতাই আমাক দুজনীক বিজ্ঞা এখনত বহুৱাই কমাৰ্চ কলেজৰ ভিতৰলৈ গৈ নিচাদেউক লগ কৰিবলৈ হয়তো দেউতাই বি.এ. পঢ়ি থকাৰ কিবা পৰামৰ্শ ল'বলৈ। মই সৰুতে থকা বাবে ইমানবোৰ কথা বুজি পোৱা নাছিলো। পিছত দেউতাৰ মুখৰ পৰা গম পাইছিলো। তেনেতে এগৰাকী মহিলা ভিক্ষাৰী আহি আমাক মুখৰ ভিক্ষাৰে কিবা এটা কৈছিল, আমি দুয়োজনীয়ে ভয় খাই এনেকুৱা কান্দিছিলো দুজনমান নিচাদেউৰ ছাত্ৰই আহি আমাক কলেজৰ ভিতৰলৈ লৈ গৈছিল, তেতিয়া দেখিছিলো দেউতাই নিচাদেউৰ লগত কথা পাতি আছে।

মই এবাৰ গুৱাহাটীত পঢ়ি থাকোতে ৰাতিৰ নৈশ বাহুত লক্ষীমপুৰৰ পৰা গুৱাহাটীলৈ আহিবলৈ লওঁতে জানিব পাৰিছিলো যে বাহুখনত এগৰাকীও মহিলা যাত্ৰী নাছিল। তেনেতে মোৰ চিনাকি দাদা এজনে (নিচাদেউৰ ছাত্ৰ) বেলেগ এখন নৈশ বাহুত নিচাদেউক দেখা পাই কথাটো কোৱাত নিচাদেউৱে তৎক্ষণাত টিকট বদলাই মই উঠা বাহুখনত আহিলতহে মোৰ চিন্তা দূৰ হৈছিল। পিচদিনা ৰাতিপুৱা নিচাদেউৱে জিৰণী লোৱা হোটেলখনত পুৱাৰ আহাৰ গ্ৰহণ কৰাই হে হোষ্টেললৈ পঠাইছিল, এইবোৰ মধুৰ স্মৃতি। সময়ৰ সোঁতত মইও নিজৰ কৰ্তব্য আৰু পেচাত এগৰাকী অধিবক্তা হিচাবে গুৱাহাটীতে কৰ্মজীৱনৰ পাতনি মেলিলো আৰু গুৱাহাটীৰ উজান বজাৰত মোৰ বিয়া হয় আৰু সেই সূত্ৰে বৰ্তমান গুৱাহাটীৰে বাসিন্দা। স্কুলীয়া, কলেজীয়া আৰু গাঁৱৰ মধুৰ স্মৃতিবোৰৰ মাজতে নিচাদেউ-আপাদেউৰ কথাবোৰ মাজে মাজে মনলৈ আহে। আজি প্ৰায় চাৰিবছৰমান আগেতে এদিন পুতুকন বাইদেউৰ লগত নিচাদেউ আৰু আপাদেউক গুৱাহাটীত চি.জি.এম. কৰ্চত অকস্মাতে লগ পাপুঁ যদিও বেছি সময় কথাবতৰা পাতিব নোৱাৰিলো। কেইবদিনলৈ মনটো সজীৱ

হৈ আছিল।

অসাধাৰণ ব্যক্তিত্বৰ উচ্চ শিক্ষিত নিচাদেউৰ বিষয়ে হয়টো লিখি শেষ কৰিব নোৱাৰিম। বা আমাৰ সংকীৰ্ণ জ্ঞানৰে তেখেতৰ জীৱনৰ গুণ গৰিমাৰ বিস্তৃত বিৱৰণ এপাচি শাকত এটা জানুকৰ নিচিনা। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা নিচাদেউৰ জীৱন সচাঁই অন্যান্য। একেধাৰে অধ্যক্ষৰ দৰে সন্মানজনক পদ অলংকিত কৰি সাহিত্য সাধনা, শৃংখলা বদ্ধ জীৱন শৈলী আৰু গহীন-গভীৰ ব্যক্তিত্বৰে এজন অনুকৰণীয় মহান ব্যক্তি।

সদৌ শেষত পৰমপিতাৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা জনাইছে। নিচাদেউক সুস্থতাৰে দীৰ্ঘায়ু কৰি ৰাখে যেন। আজানিতে লিখনিত হোৱা ভুল-ভ্ৰুতিবোৰৰ বাবে মাৰ্জনা বিচাৰিছে। গ্ৰন্থ প্ৰকাশক আৰু পাঠক সমাজৰ ওচৰত। এই জীৱনী গ্ৰন্থ হওঁক উঠি অহা নৱ প্ৰজন্মৰ বাবে আদৰ্শ, সাহস আৰু প্ৰেৰণা।

## স্নেহবন্ধন

অমিয়া বৰগোহাঁই হাজৰিকা

ডাঙৰ বাইদেউৰ বৰবিয়া। থুপুক-থাপাক খোজেৰে ভাইটিৰ হাতত ধৰি আমি দুয়োটা কন্যাৰ পাৰ্টীখনতে বহা যেন মনত আছে। তাৰ বয়স তেতিয়া হয়ত ডেৰবছৰ মান আছিল। মোৰো বয়স তিনি বা চাৰে তিনিবছৰ মান হৈছিল চাগে। মাথো কথাবোৰ বিগিকি-বিগিকিহে মনত আছে। সৰু হৈ থকা বাবেই বোধকৰো বুজি পোৱা নাছিলো যে, বাইদেউক কেঁলে বিয়া দিছে, ক'লে বিয়া দিছে বা ইত্যাদি, কথাবোৰ। আমাৰ আঁঠটা ল'ৰা-ছোৱালীৰ ভিতৰত বাইদেউ আটাইতকৈ ডাঙৰ আৰু ভাইটি আটাইতকৈ সৰু। দুজন ককাইদেউ আৰু তিনিগৰাকী বাইদেউৰ সৈতে মই। বাইদেউ আৰু ভাইটি মাজৰ সন্তান মই। বাইদেউ আটাইতকৈ ডাঙৰ হোৱা বাবে মোৰ আৰু ভাইটিৰ বয়সৰ পাৰ্থক্য যথেষ্ট আছিল। দুই দশক মানেই হ'ব; বয়সৰ ব্যৱধান বেছি হোৱা বাবে আমি বাইদেউলৈ বহুত ভয়ো কৰিছিলো। লগতে সন্মানো যথেষ্ট আছিল। যেতিয়া বাইদেউ আমাৰ ঘৰলৈ আহিছিল। লগত কোনোবা মানে ভিনদেউ আহিছিল। তেতিয়া আমি দুটাই লাজে-ভয়ে আঁতৰি ফুৰিছিলো। চুচুক-চামাককৈ বেৰতে গা-ঘঁহাই ঘঁহাই থকা যেন মনত আছিল। তথাপিও নিজৰ নিজৰ লগা ভাব এটা নাছিল জানো!

এনেদৰে কিছুদিন যোৱাৰ পাছত বাইদেউৰে মোক তেখেতলোকৰ লগতে ঘৰলৈ লৈ গ'ল। কাৰণ মোৰ পঢ়াৰ বাবে উপযুক্ত সময়ো হৈছিল। বাইদেউ তেতিয়াই এগৰাকী শিক্ষয়িত্ৰী আছিল। বাইদেউৰে শিক্ষয়িত্ৰী কৰা বিদ্যালয় এখনতে মোৰ নামভৰ্তি কৰাই দিছিল। তাতে ক-মান শ্ৰেণীৰ পৰা তৃতীয়মান শ্ৰেণীলৈ এই পাঁচটি বছৰ সুখ্যাতিৰে পাৰ হৈছিল। পঢ়া-শুনাৰ

লগতে মোৰ মৰমৰ ভাগিনকেইটাক ওমলাই থকা তালিকাখনত অন্তৰ্ভুক্ত আছিল। আজিৰ ল'ৰা-ছোৱালী নিচিনাকৈ পঢ়া-শুনাৰ প্ৰতি থকা দায়িত্ব আমাৰ দিনত আমি অনুভৱ কৰিব পৰা নাছিলো। কাৰণ এতিয়া কম্পিউটাৰৰ যুগ, টিভি, মোবাইল, ইলেকট্ৰনিকৰ যুগ। আমাৰ দিনত আমি গুলন্দা, কুটি-কুটি, গফ গুটি লগতে ফটাকানিৰ দৰা-কইনা খেল খেলি আজিৰ সময় কটাইছিলো। মোৰ কণ কণ ভাগিনকেইটাকো খেলা-ধূলাৰ মাজেৰেই লৈ ফুৰিছিলো। এতিয়া ডাঙৰ হ'ল যদিও মোৰ মনত সিহঁত সদায়ে কণ কণ মৰমৰ ভাগিনকেইটাই হৈ থাকিব।

প্ৰাথমিক শিক্ষা শেষ হ'ল। অলপ ডাঙৰো হ'লো। ঘৰলৈ গুছি আহিলো। অলপ-অচৰপ বুজিব পৰা হ'লো, ঘৰৰ দ্বায়িত্বও পৰিলে। কামৰ মাজেৰে পঢ়া-শুনাও আগবঢ়াই নিলো। সময়ে সকলো শিকাই গ'ল। আপোন-পৰ বুজিব পাৰিলো। আই-দেউতাৰ লগতে ককাই-ভাই বাই-ভগী সম্পৰ্কৰ এনাজৰিৰ মেৰপেচত বান্ধ খাই পৰা ভিনদেউৰ সম্বন্ধটো বিষয়ে বুজি পোৱা হ'লো। যিহেতু এই সম্পৰ্ক এৰাই চলিব নোৱাৰা এক সম্বন্ধ।

ডাঙৰ বাইদেউক বিয়া কৰাইছে। সেইবাবে আমাৰ ডাঙৰ ভিনদেউ বাইদেউ পৰিয়ালৰ ডাঙৰ-জী হোৱা উপৰিও দেউতাৰ ছজনীয়া ককাই-ভাইৰসৈতে গঠিত বৃহৎ বংশ এটাত জন্ম গ্ৰহণ কৰা ডাঙৰ-জীয়ৰী। সেই সূত্ৰে ভিনদেউ বংশ-পৰিয়ালৰ 'বৰ জৌৰাই' সমাদৰ পাই আহিছে। লগতে ডাঙৰ ভিনদেউ সম্বন্ধটোৱে আমাৰ আটাইকে মেৰিয়াই আছে। ভিনদেউৰ লগতে বাইদেউৰে আমাৰ বাবে যথেষ্ট কষ্ট কৰি আহিছে যিটো আমি একেমুখে স্বীকাৰ কৰিব লাগিব। আমাৰ দৃশ্যপটত দেখা পাত্ত তেখেতলোকৰ বিস্তৃত হৈ থকা বৰগছ সম বিশালতাৰ একো একোখন অন্তৰ এই বিশালতাই আমাৰ উত্তৰ পুৰুষক আগুৱাই যাবলৈ নিৰৱচিন্নভাৱে অৰিহনা যোগাই থাকিব। আমি কোনোকালেই তেখেতলোকৰ ঋণ পৰিশোধ কৰিব নোৱাৰিলো। চিৰ ঋণ হৈ ৰ'লো।

শেষত বাইদেউ-ভিনদেউৰ সু-স্বাস্থ্য আৰু দীৰ্ঘজীৱন কামনা কৰি নেদেখাজনৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা জনাইছো।

## আমাৰ মোমাইদেউ

আনন্দ সন্দিকৈ

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ জীৱনৰ ওপৰত এখনি অভিনন্দন গ্ৰন্থ প্ৰকাশ কৰাৰ যিটো পদক্ষেপ লৈছে তাৰ বাবে আমি সুখী আনন্দিত আৰু গৌৰৱান্বিত। ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাৰ সৈতে মোৰ আজন্মৰ সন্দ্বন্ধ আছে যিহেতু তেখেত মোৰ মোমাইদেউ। তেখেতক মই নিজে পৰা হোৱাৰ দিনৰ পৰা আজিলৈকে মাহেকে-পষেকে খবৰ বখাৰ প্ৰয়াস কৰি আহিছোঁ। তেখেতেও আমাক মোৰ মনত থকাৰ দিনৰে পৰা নিজৰ ইমান ব্যস্ততাৰ মাজত কোনোদিন পাহৰিবৰ চেষ্টা কৰা নাই, তেখেতে ইমান কৰ্ম ব্যস্ততাৰ মাজত আমাৰ যে কেনেকৈ খবৰ ৰাখে তাক ভাবিবই নোৱাৰি।

মই তেখেতৰ ডাঙৰ মাকৰ দুই নম্বৰৰ বায়েকৰ একমাত্ৰ ল'ৰা, তেখেতৰ ছগৰাকী বাই-ভনী আৰু দুজন ককায়েক, সকলো বাই-ভনী, ককাই-ভাইৰ ল'ৰা-ছোৱালীৰ, নাতি-নাতিনীৰ প্ৰত্যেকৰে বিয়া সৰ্বাহ ইত্যাদি-বোৰত সক্ৰিয় অংশগ্ৰহণ কৰা দেখি আহিছোঁ, তেখেতে নিজৰ কলেজৰ প্ৰতিষ্ঠা কালৰে পৰা অধ্যক্ষ হিচাপে কৰ্মৰত হৈ থকা আৰু অৱসৰৰ পিছত আজিলৈকে নিজৰ কলেজৰ বাহিৰেও অন্য কলেজৰ অন্যান্য মিটিং আৰু নৱাগত আদৰ্শ সভা, বিহু সমিতি আদি সকলোতে অংশগ্ৰহণ কৰা দেখা পাও, ইমান খিনিৰ পাছতো কেতিয়া সাহিত্য চৰ্চা কৰি কেইবাখনো গ্ৰন্থ লিখি অসমীয়া সাহিত্য ভঁৰাললৈ এক বিশেষ অৱদান আগবঢ়ায়, ভাবিলে আছৰিত হওঁ ইয়াৰ মাজতে কলেজৰ কামত ডিব্ৰুগড়,

গুৱাহাটী, দিল্লী আৰু সাহিত্য সভাৰ বিভিন্নধৰণৰ আলোচনা ইত্যাদিৰ কামত অসমৰ ইমূৰৰ পৰা সিমূৰলৈ গৈ থকাৰ খবৰ পাওঁ। মই এবাৰ তেখেতৰ লগত গুৱাহাটীলৈ গৈছিলো, তেখেতে গুৱাহাটীত অলিয়ে-গলিয়ে চিনি পায় তাতো মই আচৰিত নহৈ নোবাৰিলো, এবাৰ এখন অ'ট লৈ তেখেতে ছপাশাললৈ যাওতে অটো চালকৰ পথৰ ভুল ধৰিছিল, পিছত মোমাইদেৱে কোৱা মতেই শুদ্ধ হ'ল। তেতিয়া বুজিছো তেখেত তালৈ কিমানবাৰ যায়। সেই তিনিদিন মই তেখেতৰ লগত আছিলো। সেই তিনিদিনত মই তেখেতৰ লগত বহুত অভিজ্ঞতা আহৰণ কৰিলো, এনেদৰে ব্যস্ততাৰ মাজতে তেখেতে সাহিত্য সভাৰ উপ-সভাপতি আসন অলংকৃত কৰাতো আমাৰ গৌৰৱ।

মোৰ কেতিয়াবা আৰ্থিক অসুবিধা দেখিলে তেখেতে কেইবাবাৰো মই নখুজাকৈ সহায় কৰিছে। তেনে ক্ষেত্ৰত বুজা যায় যে তেখেতে আমাক অন্তৰৰ পৰাই ভাল পায়। মোমাইদেউৰ অন্তৰ আমি ভৱাতকৈ বহুত বিশাল গতিকেহে তেখেতে ইমানখিনি আগবাঢ়িব পাৰিলে। মানুহৰ মাজত মানবীয়তা আৰু খোলা মনৰ অধিকাৰী বাবেই, সকলোকে সমান ভাবিব পৰা গুণ তেখেতৰ ভিতৰত বিৰাজমান। আত্মবিশ্বাস, সহজতা আৰু সৰলতা সকলো ক্ষেত্ৰতে গ্ৰহণ যোগ্যতা আকাশৰ দৰে বিশাল। তেখেতৰ বিশাল অন্তৰৰ এনেবোৰ ক্ষেত্ৰতে প্ৰমাণ পোৱাৰবাবে আমাৰ মোমাইদেউ ঐশ্বৰিক গুণৰ অধিকাৰী বুলি আমি নিজৰ মানুহখিনিয়ে ভাবিব পাৰো। তেখেতৰ তুলনাত মই কোনো নিজকে ব্যস্ত বুলিব নোৱাৰো। কাৰণ মই ফোন কৰিম বুলি ভাবি থাকোতেই সময়বোৰ যায়। কিন্তু মোমাইদেৱে মোলৈ প্ৰায়েই ফোন কৰে। তেখেতে যেতিয়া মোক লগ পায় “ আচাদুনে” বুলি আৰম্ভ কৰি যিটো আগ্ৰহ প্ৰকাশ কৰি খবৰ-খাতি লয় আৰু যিদৰে আৰম্ভণী কৰে, তেতিয়া তাৰ মাজত যিটো আপোনত্ৰ প্ৰকাশ ঘটে তাক ভাষাৰে বুজাব নোৱাৰি।

তেখেতে অৰুণাচল প্ৰদেশত চাকৰি কৰি দিহিঙে-দিপাঙে ঘূৰি-ফুৰা হ'লে, তেতিয়া চাকৰি জেগাৰ পৰা ঘৰলৈ অহাযোৱা কৰোতেই বয়সে ভাটি

দিলেহেতেন । কিন্তু এতিয়া লক্ষীমপুৰত কৰ্মজীৱনৰ পাতনি মেলি এইখিনি কৰা কাৰণে লক্ষীমপুৰৰ এক আপুৰুগীয়া সম্পদ হৈ উজ্জ্বল নক্ষত্ৰ হিচাপে জিলিকি উঠিল ।

মোৰ লিখা-মেলা কৰা একেবাৰে অভ্যাস নাই তথাপিতো কথাতো গম পাই আজি এই শুভক্ষণত তেখেতৰ সুস্বাস্থ্য কামনা কৰিলো । এইয়াই ভগবানৰ ওচৰত ভাগিন “আচাদুলে”ৰ প্ৰাৰ্থনা

## ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰলৈ মনত পৰে

লোহিত শইকীয়া

অতি প্ৰাচীন কালৰ পৰা প্ৰবাদ আছিল যে Teachers are born but not made, অৰ্থাৎ শিক্ষকসকল জন্ম হয় কিন্তু তৈয়াৰ কৰিব নোৱাৰি। অৱশ্যে বৰ্তমান এই উক্তিটো পৰিবৰ্তন হৈছে- - Teachers are not born but made, অৰ্থাৎ শিক্ষকসকল জন্ম নহয় কিন্তু তৈয়াৰ কৰা হয়। এই কথাষাৰ এইকাৰণে উল্লেখ কৰা হ'ল যে, মই যেতিয়া লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ত ছাত্ৰ হিচাবে নাম ভৰ্ত্তি কৰিছিলো তেতিয়া মহাবিদ্যালয়ত এনেকেইজনমান শিক্ষক লগ পাইছিলো যিসকল আজন্ম শিক্ষক অৰ্থাৎ তেখেতসকল জন্মৰ পৰাই শিক্ষকৰ সকলো গুণ যেন আহৰণ কৰি আহিছিল। তেখেতলোকৰ আচৰণ, শিক্ষাদান পদ্ধতি, প্ৰশাসনীয় আদব-কায়দা বিষয়ত জড়িত কাৰ্যকলাপে সৰ্ব্ব দিশত আকৰ্ষণ কৰিছিল। এই মহাবিদ্যালয়ত সৌভাগ্যক্রমে শিক্ষাদান কৰিবলৈ সুবিধা পোৱা অন্যতম শিক্ষকজন হ'ল ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰ। তেখেতৰ প্ৰতি ইমানেই ভাৱ-ভক্তি জন্ম হৈছিল যে তেখেতক দেখাৰ লগে লগে ছাত্ৰ হিচাবে তেখেতৰ ওচৰত মূৰ দো-খাই গৈছিল। গতিকে প্ৰাক্তন ছাত্ৰ হিচাবে বৰুৱাচাৰ আৰু সেই সময়ৰ লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ শিক্ষাদান আৰু সমসাময়িক দুই এটা কথা প্ৰকাশ কৰাৰ চেষ্টা কৰিছো।

যি সময়ত লক্ষীমপুৰ জিলাত বাণিজ্য শিক্ষাদানৰ কোনো অনুষ্ঠান নাছিল। তেতিয়া প্ৰায় ১৯৭০ চনৰ পৰা ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰে লক্ষীমপুৰ

---

প্ৰাক্তন ছাত্ৰ, লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়

(৩৫৫)

বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় প্রতিষ্ঠা কৰিবৰ বাবে লক্ষীমপুৰ চহৰৰ বিশিষ্ট লোকসকলক সংগঠন কৰাৰ লগতে প্ৰশাসন বিভাগৰ লোকসকলৰ লগত যোগাযোগ কৰিছিল। ইয়াৰ ফলস্বৰূপে ১৯৭২ চনত উজনি অসমৰ লক্ষীমপুৰ জিলাত একমাত্ৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় স্থাপন কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। ড० বৰুৱা চাৰেই লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ত প্ৰথমে ভাৰপ্ৰাপ্ত অধ্যক্ষ হিচাবে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল। মহাবিদ্যালয়ৰ পৰিচালনা সমিতিৰ নিৰ্দেশনাক্ৰমে দৰং মহাবিদ্যালয়ত কৰ্মৰত লক্ষীমপুৰ নগৰৰ বিখ্যাত শৰ্মা বৰুৱা পৰিয়ালৰ “ব্ৰজেন শৰ্মা বৰুৱা চাৰক অধ্যক্ষ হিচাবে নিযুক্তি দিয়াত বৰুৱা চাৰে উপাধ্যক্ষ হিচাবে কৰ্মৰত হয়। যেতিয়া শৰ্মা বৰুৱা চাৰ ১৯৯৮ চনৰ মাৰ্চ মাহত অৱসৰ গ্ৰহণ কৰে, তেতিয়া ড० হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰে অধ্যক্ষৰ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰি ২০০৩ চনলৈকে অধ্যক্ষ হিচাবে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰে। লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়খন স্থাপন কৰাত স্থানীয় সমাজ কৰ্মী দেবেন কাকতিদেৱে যি অৱদান আগবঢ়াই থৈ গৈছে তাক স্মৰণ কৰাটো লক্ষীমপুৰ বাসীৰ বাবে এক গৌৰৱময় আদৰ্শ।

বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়খন প্ৰথমে অস্থায়ী ঘৰ হিচাবে নিৰ্মাণ কৰোতে আমি হাই স্কুলৰ ছাত্ৰ আছিলো। তেতিয়া ৰাষ্ট্ৰ ভাষা হিন্দী বিদ্যালয়ত অধ্যয়ন কৰাৰ সময়ত উক্ত অস্থায়ী মহাবিদ্যালয়ৰ গৃহসমূহ নিৰ্মাণ কৰাৰ অৱস্থাত ড० হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰক দেখা এতিয়াও মনত পৰে। ড० হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা চাৰৰ অসীম অৱদান লক্ষীমপুৰবাসীয়ে স্বীকাৰ কৰা উচিত। তেখেতৰ অশেষ প্ৰচেষ্টাৰ ফলত বৰ্তমান লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় অসমৰ ভিতৰত জাকতজিলিকা হৈ প্ৰতিষ্ঠিত হ'বলৈ সক্ষম হৈছে। মই ১৯৭৮ চনত এই মহাবিদ্যালয়ত প্ৰাক্-স্নাতক শ্ৰেণীত নাম ভৰ্ত্তি কৰি অপাৰ আনন্দ লাভ কৰিছিলো। সেই সময়ত ড० বৰুৱা চাৰে উপাধ্যক্ষ হিচাবে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰি আছিল। এজন উপাধ্যক্ষ হিচাবে শিক্ষাদানৰ কৌশল আছিল বহু উন্নত, প্ৰশাসনীয় দিশত অতি কঠোৰ আছিল। কিন্তু অতি কঠোৰ যেন দেখা পালেও বৰ দয়ালু, তেখেতৰ পাঠদান আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ লগত থকা সম্পৰ্কই আমি উৎসাহিত হৈছিলো।

যিকি নহওক বৰ্তমান বৰুৱাচাৰৰ বয়সৰ চাপ পৰি বৃদ্ধ অৱস্থা হৈছে যদিও বৰ্তমান কৰ্মঠ হৈ আছে। এতিয়াও তেখেতে লক্ষীমপুৰ জিলাৰ বিভিন্ন ধৰ্মীয় অনুষ্ঠান, বিদ্যালয়, মহাবিদ্যালয়ৰ পৰিচালনা সমিতিৰ সভাপতি তথা সমাজৰ অন্যান্য দিশত কামত জড়িত হৈ আছে। তদুপৰি সাহিত্যৰ ক্ষেত্ৰত তেখেতে কেবাখনো চিন্তামূলক প্ৰবন্ধৰ গ্ৰন্থ লিখিছে। লক্ষীমপুৰ জিলাৰ সাহিত্য সভাৰ সভাপতি, অসম সাহিত্য সভাৰ উপ সভাপতি হিচাবে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰিছিল। বৰ্তমান মই জনাত তেখেতৰ স্বাস্থ্য সুস্থ হৈ আছে। তেখেতৰ সু-স্বাস্থ্য আৰু দীৰ্ঘায়ু কামনা কৰি ভগবানৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা জনালোঁ।

## কনিষ্ঠ পুত্ৰৰ দৃষ্টিত পিতৃদেৱতা

দিপুল বৰুৱা

আইৰ গৰ্ভৰ শীতল কোঠালিত থিতাপি ল'লো অজানিতে। ন-মাহ দহদিন জিৰণি লৈ পেট মুচি ভূমিষ্ঠ হ'লো ১৯৭২ চনৰ ২৬ আগষ্টত শনিবাৰ দিনা। একলা-দুকলাকৈ বাঢ়ি আহি কেতিয়ানো বাল্যকাল, শৈশৱ অতিক্ৰমি এদিন কৈশোৰত ভৰি দিলো গমেই নাপালো। কনিষ্ঠ মই মৰমত ওপঙি ফুৰা বালক। প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ পৰা উচ্চ মাধ্যমিক পালোঁগৈ ক্ৰমান্বয়ে। খুউব কমেইহে লগ পাওঁ দেউতাক। দেউতা তেতিয়া ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ত ব্যস্ত এম.এ.এম. ফিল, গৱেষণাত। অষ্টম-নবম শ্ৰেণীৰ পৰাই মই বিশাল লুইতৰ বুকুয়েদি ফেৰীত গৈ ডিব্ৰুগড় পাওঁ ৰচদ পাতি লৈ।

গৰমৰ বন্ধত গৰুৰ পাল লৈ নদীৰ পাৰ পাওঁ গৈ সমনীয়াৰ লগত। সপ্তাহে দুবাৰি উভতি আহে গধূলিপৰত। গোটেই মাহটোত কেইবাটাও পাল পৰে ভাগত, বিনিময়ত এটা কামিজ দিয়ে আয়ে। ৰাজখোৰা গাঁৱত ধান খুন্দাবলৈ এঠেলা ধান লৈ যাওঁ। এই ফেৰা কামৰ তাগিদাও থাকে। কেতিয়াবা আফ্ৰেপো হয়, দুয়ো তেতিয়াৰ দিনত চৰকাৰী সংস্থাপনত মকৰল, তথাপিও বঞ্চিত। লগৰ সমনীয়াই এ,টিম খেলপথাৰত ক্ৰিকেট বল, বেট লৈ খেলি থাকে, এক ক্ষোভে মনটোত জোবোৰা মাৰে।

দেউতা বাঘৰ দৰে। ভালত ভাল, বেয়াত যমকাল। ককাইদেউক যেতিয়া পঢ়াৰ মেজত নেদেখি এছাৰি জোকাবে, ঠিক তেতিয়া পৰিস্থিতি শীতল কৰিবলৈ অৰ্জুনে কেৰল মাছৰ চকুটোত দৃষ্টি নিষ্ক্ষেপ কৰাৰ দৰে ময়ো

ধ্যানত বহো অধ্যয়নবত পুত্ৰক দেখি হাতৰ এছাৰি হাততে বৈ যায়।

এতিয়া অনুভব হয়, ঠিক এজোপা বৰগছ হৈ শীতল ছাঁ দি আমাক জিবোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰি দিয়ে। শাসনৰ বাঘজৰীডাল টানি জীৱন পথত আঙুৰাই নিছিল। দেউতা মাজে-সময়েহে ঘৰত আছিল, এক উন্মুক্ত জীৱন পাইছিলো সময়ে সময়ে, কিন্তু আই আছিল বাঘিনী। আইৰ দৃষ্টিৰ পৰা সাৰি নাগৈছিল আমাৰ দুষ্টামিৰে ভৰা কাৰ্যসমূহ। আৰক্ষীৰ জেৰাৰ দৰে কেতিয়াবা আইৰ জেৰাৰো সন্মুখীন হ'ব লগাত পৰে।

উচ্চ মাধ্যমিকৰ ডেওনা অতিক্ৰমী উচ্চতৰ মাধ্যমিক শিক্ষাৰ বাবে লক্ষ্মীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ত নামভৰ্তি কৰিলো। ক্ৰমান্বয়ে উচ্চতৰ মাধ্যমিক বি.কমত উত্তীৰ্ণ হ'লো এই মহাবিদ্যালয়ৰ পৰাই। দেউতা অধ্যাপক, পুত্ৰ ওবণিৰ তলত নহয়, এজন ছাত্ৰ, দোষত পৰিত্ৰাণ নাই, কঠোৰ শাস্তি আইন ছাত্ৰৰ দৰেই।

এয়াই মোৰ দেউতা। গান্ধীৰ্যপূৰ্ণ, দোষত শাস্তি ভালত পুৰস্কাৰ দিয়া এজন ব্যক্তি। শত্ৰুত মূৰ দৌ খাই যায়। দেউতা হ'লে আমাৰ অপৰিসীম শত্ৰু আৰু ভক্তি। সেই ভক্তি আজিও বৈ আছে, বৈ থাকিব নিৰৱধি।

এদিন পুনোলৈ গ'লো এম.কম কৰিবলৈ। দেউতাৰ পৰামৰ্শ ও আৰ্শীয শিৰত লৈ এম.কম হৈ উভতিলো। আয়ে এটকা দিলে দেউতাই দুটকা দিয়ে মনে মনে। পিতাৰ প্ৰতি মোৰ আকৰ্ষণ অলপ বেছি যেন অনুভব হয় মাজে মাজে। অহংবোধো হয়, কনিষ্ঠ বুলি হয়তু আদৰ অকণ বেছিকৈ পৰে ভাগত।

চাৰিওটা সন্তান ডাঙৰ দীঘল হৈ জীৱনৰ বাটত অগ্ৰসৰ হ'লো, তেখেতৰ স্নেহভৰা পিতৃসুলভ শাসনত। জীৱনৰ সঠিক বাটৰ লগত পৰিচয় কৰি দি আঙুৰাই নিয়াত অপৰিসীম শ্ৰেষ্ঠা কৰিছিল। ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰা এম.ফিল কৰি এদিন বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ত তেখেত কৰ্মৰত হৈ থকা অবস্থাতে অধ্যাপক পদত নিযুক্তি হ'লো। সঁচাকৈয়ে পিতৃৰ আৰ্শীয, সচেতনতা, তদাৰকীৰ দায়িত্বলৈ জীৱনৰ পৰিক্ৰমাত বঙুৰাবাই যোৱাত যোগান ধৰা দিহা-পৰামৰ্শ সা-সুবিধা সকলো থিনিয়েই মোৰ জীৱনত পাথেয় হৈ ৰ'ব আজীৱন।

## সৌভাগ্য স্পৰ্শ

সাৰংগ পি বৰুৱা (বাবু)

আমাৰে হয়তো সৌভাগ্য, ককাৰ দৰে এজন মহান ব্যক্তিৰ সান্নিধ্য পোৱাটো! তেখেতৰ নাতি হৈ জন্ম পোৱাটোৱেই মোৰ বাবে পৰম সৌভাগ্য। আমি ককা-আইতাৰ অনাবিল মৰমৰ মাজত ডাঙৰ হৈছোঁ। মই হেনো সৰু হৈ থাকোঁতে ককাই গীতাৰ পদ এটা গালেহে বাতি টোপনি গৈছিলোঁ, সেই কথা মোক মায়ে কৈছিল। যিদিনা ককা ঘৰত নাথাকে, সেইদিনা মায়ে টেপ-ৰেকৰ্ডৰত ককাৰ গীতা-পাঠ শুনোৱাই মোক টোপনি নিয়াইছিল।

আমাৰ ককাদেউতাই কিতাপ পঢ়ি বৰ ভাল পায়। তেখেত ক'ভিদত আক্ৰান্ত হোৱা সময়ছোৱাতো কিতাপ পঢ়ি থকা দেখিছিলোঁ।

আমাৰ ককা ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা এগৰাকী আদৰ্শবান ব্যক্তি, আমি তেখেতৰ আদৰ্শৰে অনুপ্রাণিত, কিন্তু তেখেতৰ পদাংক অনুকৰণ কৰিব পাৰিম নে নাই নাজানো, কিন্তু তাৰ বাবে যত্নৰ ক্ৰটি নকৰোঁ। ককা-আইতাৰ কথা লিখি শেষ কৰিব নোৱাৰি, সেয়ে, শেষত দুয়োগৰাকীৰে নিৰোগী আৰু দীৰ্ঘ জীৱন কামনা কৰিলোঁ।

# Memory with Dr. Hemant Kr. Barua

Haruhisa Asada

Had I not met Mr. Borwa, I would not be who I am today. In December 2006, I visited Lakhimpur District in Assam for the first time. I was searching for a suitable village in Upper Assam to conduct research for my doctoral thesis on the relationship between rice cultivation and flooding. Since I planned to live in the village to conduct my fieldwork, I needed to find a local collaborator willing to let me stay in their home. First, I contacted Prof. A. K. Bhagabati from the Geography Department at Guwahati University, who put me in touch with one of his former students, Dr. Swapnali Gogoi. I visited the Geography Department at North Lakhimpur University, where she worked. Road conditions were poor at the time, so the drive from Guwahati to North Lakhimpur town took more than eight hours. After explaining my request in Sopnali baideo's office, she introduced me to a man. That was Dr. Hemant Kr. Barua of Rongpuria village. I vividly remember Barua sir, appearing at Bormoriya tiniali in North Lakhimpur town, wearing sunglasses and a dhoti.

---

Associate Professor, Nara Women's University, Japan

(๑๒)

When we met in the end of 2006, Barua sir had just retired from his college position and seemed to have plenty of free time. Though a native of the village, he was an intellectual who earned his PhD in anthropology researching festivals in Assam. My Assamese was still not sufficiently proficient, it was a blessing for me that we could communicate in English at home. He showed understanding for my research activity and warmly welcomed me, urging me to live together in his village. Rongpuria village was a typical Ahom village located near the Subansiri River. While not directly affected by floods, its position as a rice-farming village on the floodplain perfectly matched the conditions of my research theme. His decision determined my fate to complete the PhD study.

What worked even more conveniently for me was that Barua sir's sons and daughters had all already moved to town to live independently. Only Barua sir and his wife and his sister lived in the village house, leaving an entire room with a bed and desk completely empty. With permission to use that room freely, I was finally able to begin my fieldwork activities within the village starting in February 2007. Given that finding a research village that met all my conditions was far from guaranteed, encountering such an ideal village and its collaborators was truly fortunate. My current perspective on the Assamese villages and the foundational knowledge for understanding Assamese society and culture were gradually formed during my time in Rongpuria village with Barua sir, Baideo, and Pehideo.

From 2007 to 2011, I ended up spending a total of three years in the village. My memories of village life are truly beautiful, almost like a dream. Villagers rise at 5 am to begin their daily tasks: cleaning

the yard, watering the fields, tending to livestock. Barua sir is the first to wake in his family. He finishes his yard work by morning and then reads the newspaper over tea around 7 am. This was the time I would rub my sleepy eyes and get out of bed. Around 8 am, I would wash myself and do laundry simultaneously. With no shower or washing machine, both body and clothes were washed using a bucket filled with water drawn from the well. After hanging the laundry, breakfast was served just past 9 am. The rice was freshly cooked, but the side dishes were often leftovers from the previous evening. After finishing breakfast, it was finally time to head out into the village for field work.

When I first started living in the village, I couldn't speak Assamese well enough yet. So during the day, I'd visit villagers' homes, drink tea while introducing myself, or catch people working in the paddy fields to ask them the names of weeds and farming tools. Rather than formal research, it was more about walking around the village to understand how people lived. My digital camera proved invaluable during this time. Smartphones with cameras weren't yet common, and taking photos daily was unusual. So, when I photographed rice fields or houses, villagers often begged me to take pictures of them too. I was especially popular with the children; they'd call out to me even when I was walking far away. I developed the photos during a temporary return to Japan and gave them as souvenirs during my next visit, which brought great joy. Barua sir often laughed and scolded me, asking why I was taking photograph such dirty scenes of villagers.

I learned everything about Assamese village culture—Bihu, Bhaona, Bor-Sabha, and more—from Barua sir. He took me to various places: namghars in the village, Hindu temples in North Lakhimpur town, the Phato Bihu in Dhakuakhana, and the Assam Sahitya Sabha held in Demaji. At Barua sir 's house, pehideo made pita and jolopan for me every day. For dinner, I ate with the family: bhat kerela picked from the garden, khosola (banana stem), and pet (fish belly) etc. After a year, my Assamese had naturally improved. I had become an Assamese finally. Even now, I introduce myself this way: I learned Assamese language and Assamese culture in Lakhimpur. Dr. Hemant Kr. Barua is my father in Assam.

## A Tribute to my Father in Law, Dr Hemanta Kumar Baruah.

Tadak Dabi

From the moment I entered Dr. Hemanta Kumar Baruah's family as his son-in-law, he never made me feel any less than his own children. Losing my biological father in 1984 left me fatherless for many years, but through destiny, I found a father figure in him after marrying his eldest daughter, Smti Bagdevi Baruah Dabi. His love and support have filled an important space in my life and in our family. Dr. H.K.Baruah is a wise and generous man, known for his rationality and admired by many in the North Lakhimpur District. He is caring, disciplined, and always ready to solve problems. His warm and chatty nature make everyone feel welcome, and I have never felt judged or out of place in his presence. He is a pillar of strength for our family, always standing by us through any situation, especially in moments of doubt or confusion. His guidance and encouragement have shaped our family in ways that words can hardly express. Alongside his wonderful wife, my mother-in-law, who has raised a strong and loving woman, Smti Bagdevi Baruah Dabi, for whom I am deeply grateful. Dr. H.K.Baruah's dedication to social

(ॐ)

and community welfare began in his school days and has continued throughout his life. He is a true source of inspiration for today's youth, regardless of caste, creed, region, or religion. During his service years, students fondly called him "Tiger" for his mental toughness, fairness, and unwavering commitment to the college and students' interests. I have found peace and love thanks to him and his family. My prayer is for his good health and happiness in the days ahead. Dr. Hemanta Kumar Baruah holds a special place in our hearts that no one else can ever fill.

(๓๓๓)

# My grandfather

Hobby Dabi

From the time I was little, my Putha has always felt larger than life, a man whose presence could fill a room, a village, a story. I grew up hearing tales of how people respected him, even feared him a little, because of the strength he carried with such quiet authority. But to me, he was never the stern man others described. To me, he was the gentle hand on my head, the soft voice calling my name, the quiet heart that always overflowed with love.

I remember riding on his scooter through the winding village roads, the sun warm on our backs, the air thick with the smell of earth and fields and my cousins laughter mingling with the hum of the engine. What should have been a short trip often turned into a long, meandering journey, because Putha proudly introduced us to everyone we passed, as if we were his greatest achievements. He spoke of us with such warmth that even strangers would smile. Those rides may have taken longer than usual, but they've lasted far longer in my memory.

During my gap year, I stayed with my grandparents for a few months while preparing for my entrance exams. It was during that time that I truly began to see and appreciate the quiet beauty of their life

together, the simplicity, the rhythm, and the love that held it all. I would watch Putha begin his mornings tending to his cows, take his morning walks then settle down with a book or his journal with a sense of calm purpose. Evenings would bring laughter and small debates as he and Anai watched Bihu Rani, playfully arguing over which contestant would win. It was in those ordinary moments that I realised how extraordinary their bond was, how happiness doesn't come from having much, but from sharing life with someone who understands you completely.

My grandparents have always been a constant source of strength and love in my life. They've taught me that true grace lies in humility, kindness, and staying grounded no matter where life takes you.

As Putha writes his story, I find myself reflecting on the countless ways he has touched the lives of others and mine most of all. I can't help but feel proud of the life he's lived and the person he is. I hope I can carry forward even a small part of the legacy he and Anai have built, one filled with warmth, compassion, and quiet strength. For in every chapter of his life, there is a lesson, and in every lesson, there is love.

My grandfather is a man etched in memory with the simplest yet most profound details of life. He lives in the village, where his days unfold quietly, anchored by familiar routines and the presence of family. There is a certain timelessness about him—like his old rocking chair, where he often sits, lost in thought, steady and unshaken by the world rushing outside.

I remember the scooter he once owned, the one on which I sat as a little girl, holding tightly as though it were a grand adventure. Later came his car, a mark of his hard work and determination, but in my

eyes, both vehicles were less about the machines and more about the man who guided them.

Beside him always stands my grandmother, his caring wife, who has been both his companion and his quiet strength. Their bond speaks not in grand gestures, but in the way she anticipates his needs, in the patience she shows when his hearing falters. My grandfather cannot hear well, and when he does not catch a word, he shouts—not out of anger, but out of insistence, out of his refusal to be left behind in a world that moves too fast and speaks too softly.

He is a man who embodies resilience, love, and the kind of rootedness only found in the village life he so cherishes. To me, as his granddaughter, he is more than the sum of his habits and possessions—he is a pillar of strength, the keeper of stories, and the steady hand that helped shape the person I am becoming.

This tribute is a small thread in the novel of his life, one I am honored to carry forward. For though time changes everything, the memory of him on his rocking chair, his voice raised to meet the silence, and the warmth of his presence will never fade.

# My grandfather Dr. HKB

Satyajit Changmai

Hello my name is Satyajit Changmai I am Dr.HKB's grandson, I'm blessed with my grandfather, his wisdom and straight forward approach to life taught a lot of things to me. I remember him visiting in my early days when I was a child, his voice used to scare me because it was very disciplined and firm, then slowly I understood his profession and the reason behind that firm voice.He used to bring us a lot of joy and gifts when he visited us.

As my father was in the Indian Army, so he got posted to different states and cities, gladly that didnt create a distance between our relation.I remember him meeting him for the first time in Bathinda, Allahabad in 1990s. And whenever we visited North lakhimpur, Assam went to him and grandmother was a must in the schedule. Now when I look back that he came to meet us all the way from Assam to all the places my father was posted to. I understand that his love was that very deeply rooted, and unconditional.Now I'm 32 years old and I'm a professional athlete who represented my country in multiple Sports, I'm one of the earliest guys to represent Indian MMA on the global stage and a viral sports format Sport Slap fighting. I'm the first Indian athlete to represent India in the Slap fighting Championship. I have been fond of all Sports since childhood. I used to represent my school in multiple sports like cricket, football, and volleyball. I'm glad to have such DNA.

# Forever His Grand daughter: A Tribute to Strength and Love

Padmini Boruah

In the quiet corners of my childhood memories, where much has faded into a soft blur, one figure stands vivid and unwavering - my grandfather. His presence was a warm embrace, a beacon of love that shaped who I am today. I remember so little from those early years, yet every thought of him brings a flood of warmth, as if his love alone could fill the gaps in my recollection. He was a man of quiet strength, guided by the timeless teachings of the Bhagavad Gita, and his life was a testament to virtue, resilience, and compassion. To be called his granddaughter is my greatest pride, and through this reflection, I hope to honor the legacy he has woven into my heart.

My mother often shared a story that captures my grandfather's boundless affection. As a child, I would eagerly wait for him to return from work. With a tired but joyful smile, he'd sit me on his lap and feed me every bite of his meal, as if his own hunger vanished in the act of nurturing me. "Your stomach is full when your heart is," he'd say, his voice soft like the evening breeze.

Those moments, taught me that love is selfless, a gift given without expecting anything in return.

Beyond his care for me, my grandfather's heart extended to my mother, whom he treated as his own daughter. In a world where the absence of a biological father could have left a void, he filled her life with unwavering support, never letting her feel alone. His respect for her dreams and his gentle guidance shaped her strength, and in turn, mine. This generosity of spirit made him a pillar in our family, a man who built bridges of love where others might have seen divides.

My grandfather is the epitome of resilience, a man who faced life's storms with the courage of a warrior and the wisdom of a sage. Guided by Lord Krishna's teachings in the Bhagavad Gita, he lived with integrity and purpose. Whether it was a financial hardship or a personal loss, he stood taller after every fall, his eyes gleaming with determination. I recall his stories of struggle, told not with bitterness but with a quiet resolve that inspired me to face my own challenges. His faith in God, which he passed down to me, became the compass for my values, rooting me in my cultural heritage and a deep sense of purpose.

One of the qualities I admire most is his respect for my grandmother, a rarity in our patriarchal society. He treated her as an equal, sharing responsibilities and valuing her voice. I can still see them sitting together, her laughter mingling with his as they discussed the day's events over a cup of chai. This partnership was a living lesson in equality, showing me that love and respect are the foundations of a meaningful life.

In the years following the pandemic, our bond grew deeper, almost as if I were his friend rather than his granddaughter. His eyes would light up like stars when I walked into the room, a silent reminder of his unconditional love. Even when he disagreed with my choices, he shared his perspective with kindness, never judgment, teaching me the art of understanding. I cannot imagine a world without his presence, a world where his laughter no longer echoes or his wisdom no longer guides.

My grandfather's legacy is not just in the stories I cherish or the values he instilled; it is in the way I strive to live every day - to be half as good, half as kind, and half as resilient as he is. His name carries the weight of virtue, and I hope to honor it by carrying forward his lessons of love, faith, and equality. As I walk my own path, I carry his light within me, forever proud to be his granddaughter, forever inspired to live up to the man he is.

-

## উপসংহাৰ

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ জীৱন, দৰ্শন, আদৰ্শ আৰু কৰ্মৰাজি এক গভীৰ অনুপ্ৰেৰণাৰ উৎস। প্ৰায় অৰ্ধ শতাব্দিক বিশিষ্ট লিখক-লেখিকাই তেওঁলোকৰ অনুভৱ, প্ৰশংসা আৰু অপত্য স্নেহৰে এই অভিনন্দন গ্ৰন্থখনৰ পৃষ্ঠাত কলম নিজৰাই তেখেতৰ বৰ্ণময় জীৱনক অমৰ কৰি ৰাখিবলৈ প্ৰয়াস কৰিছে। তেখেতৰ সহধৰ্মিনীৰ লগতে চাৰিটি সন্তান, পৰিয়ালবৰ্গ, বন্ধু-বান্ধৱ, সাহিত্যকৰ্মী, শুভানুধ্যায়ী আৰু গুণমুগ্ধসকলৰ লগতে অসম সাহিত্য সভাৰ মাননীয় সভাপতি ড° বসন্তকুমাৰ গোস্বামী দেৱৰ 'শুভেচ্ছা-বাণী' আৰু গ্ৰন্থখনৰ পাতনিত লক্ষীমপুৰ জিলা সাহিত্য সভাৰ সভাপতি শ্ৰীযুত সঞ্জীৱ উপাধ্যায়দেৱৰ একলমে গ্ৰন্থখনৰ সৌৰভ বঢ়াই তুলিছে।

ড° বৰুৱাৰ জীৱনকালতেই তেখেতৰ পুত্ৰ-কন্যাসকলে 'হেমন্ত সৌৰভ' শিৰোনামৰ এই অভিনন্দন গ্ৰন্থখন প্ৰকাশৰ বাবে যি পবিত্ৰ উদ্যোগ ল'লে, সেয়া তেওঁলোকৰ পিতৃ-মাতৃৰ প্ৰতি এক অনন্য আৰু সঁচা উপহাৰ। তেখেতৰ পৰিয়ালবৰ্গৰ আত্মনিবেদন, কাৰ্যিক শ্ৰম আৰু অৰ্থ-সহযোগ প্ৰশংসনীয়। শুভানুধ্যায়ীসকলৰ শুভকামনাই সম্পাদনা সমিতিক এইবৃহৎ কৰ্ম সফল কৰিবলৈ শক্তি যোগালে। যাৰবাবে নিৰ্দিষ্ট সময়ৰ আগতেই গ্ৰন্থখন সম্পাদনাৰ কামখিনি সম্পন্ন কৰিবলৈ সক্ষম হলোঁ।

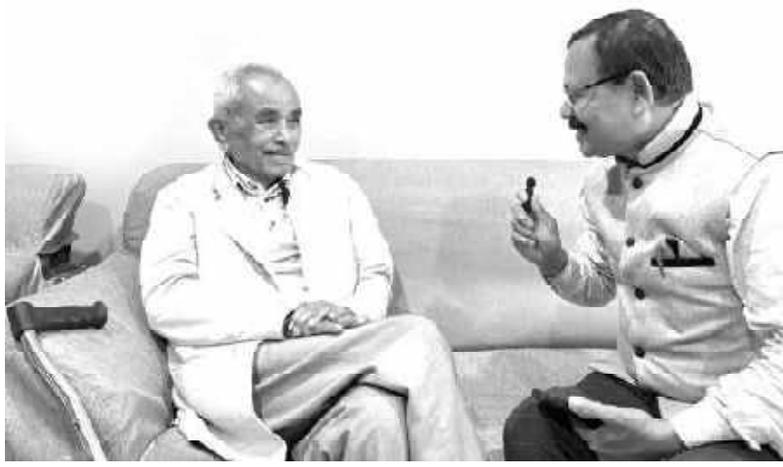
গ্ৰন্থখনৰ প্ৰচ্ছদৰ শৈল্পিক স্কেচ অংকন কৰি অনন্য ৰূপ দান কৰা আন্তৰ্জাতিক খ্যাতিসম্পন্ন চিত্ৰশিল্পী শ্ৰীযুত পৰেশ ভূঞাদেৱ, আৰু গ্ৰন্থখন মুদ্ৰণৰ দায়িত্ব নিষ্ঠাৰে পালন কৰা লক্ষীমপুৰৰ "গিগাবাইট প্ৰেছ"ৰ স্বত্বাধিকাৰী শ্ৰীযুত যুগান্ত শইকীয়াক বিশেষ কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছোঁ। সম্পাদনাৰ ক্ষেত্ৰত সহায় আগবঢ়োৱা মাননীয় সভাপতি শ্ৰীযুত ইন্দ্ৰমণি ৰাজকুমাৰ, শ্ৰীযুত ভৰত ৰাজখোৱা, শ্ৰীযুত প্ৰবীণ হাজৰিকা, শ্ৰীযুত গোবিন চন্দ্ৰ বৰা, ড° ৰমেশ চন্দ্ৰ

চুতীয়া, শ্ৰীযুক্তা ধনদা দেবী আৰু সম্পাদনা সমিতিৰ সকলো বিষয়ববীয়াৰ লগতে অভ্যৰ্থনা সমিতিৰ সভাপতি ড° লোহিত হাজৰিকা, কাৰ্যকৰী সভাপতি শ্ৰী দেবজিৎ মজুমদাৰ, উপসভাপতি শ্ৰী দিপুল বৰুৱা, সম্পাদক শ্ৰী অজিত বুঢ়াগোঁহাঁই, মুখ্য উপদেষ্টা শ্ৰীযুতা বীনা বৰগোঁহাঁই বৰুৱা ওৰফে বগীতৰা বাইদেউ, মুখ্য সমন্বয়ক বাগদেবী বৰুৱা দাবি, সমন্বয়ক ক্ৰমে শ্ৰী ৰুবুল বৰুৱা, শ্ৰীমতী কবিতা গগৈ বৰুৱা, শ্ৰীমতী হিৰণ্য গগৈ বৰুৱা (আইমনি) ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছোঁ। বিশেষকৈ, ড° বৰুৱাৰ বৰজীয়ৰী শ্ৰীযুক্তা বাগদেবী বৰুৱাৰ অনুপ্ৰেৰণা আৰু হেঁপাহৰ ফল এই মহান কৰ্মক সফলতাৰ গৰাকী বনাই তুলিছে। সকলোৰে মিলিত প্ৰচেষ্টা আৰু স্নেহৰ ফলস্বৰূপে 'হেমন্ত সৌৰভ' আজিৰ দিনটোত ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ জীৱনৰ সৌৰভেৰে ভৰপূৰ এক স্মাৰক ৰূপে প্ৰতিষ্ঠিত হ'ল।

শেষত পুনৰ সকলোকে কৃতজ্ঞতা আৰু ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছোঁ।

নৃপেন ফুকন  
মুখ্য সম্পাদক  
'হেমন্ত সৌৰভ' সম্পাদনা সমিতি

পৰিশিষ্ট  
প্ৰজ্ঞাৰ দীপশিখা  
সাক্ষাৎ গ্ৰহণকাৰী : নৃপেন ফুকন (বিশিষ্ট নিবন্ধকাৰ)



ব্যক্তিৰ নাম : ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা  
পদবী : অৱসৰপ্ৰাপ্ত অধ্যক্ষ, লক্ষীমপুৰ বাগিচা মহাবিদ্যালয় তথা অসম সাহিত্য  
সভাৰ প্ৰাক্তন উপ সভাপতি  
পিতৃৰ নাম: প্ৰয়াত ৰূপেশ্বৰ বৰুৱা ওৰফে মৰাণ বুঢ়া  
মাতৃৰ নাম: প্ৰয়াত সৰুআইটি বৰুৱা  
স্থায়ী ঠিকনা: ৰংপুৰীয়া গাঁও, বাঁহপাতি, ডাক: আজাদ  
বৰ্তমানৰ ঠিকনা : বৰমুৰীয়া গাঁও, কে. বি.ৰোড  
পত্নীৰ নাম: শ্ৰীযুক্তা বীনা বৰুৱা ওৰফে বগীতৰা বৰগোহাঁই  
পেছা: অৱসৰপ্ৰাপ্ত শিক্ষয়িত্ৰী  
সন্তান: চাৰিটা সন্তান (দুগৰাকী কন্যা আৰু দুজন ল'ৰা)।

(৩৭৬)

অৰ্হতা : শিক্ষাগত অৰ্হতা আটায়ে স্নাতক আৰু স্নাতকোৰ্ত্তৰ বৰ্তমান আৰু  
সু-সংস্থাপিত।

মোৰ প্ৰশ্ন সমূহ :

চাৰ, আপুনি লক্ষীমপুৰ জিলাৰ এগৰাকী বিশিষ্ট শিক্ষাবিদ তথা এখন  
উল্লেখযোগ্য আগশাৰীৰ মহাবিদ্যালয়ৰ উপাধ্যক্ষ হিচাপে কাৰ্যাভাৰ চম্ভালি পিছত  
অধ্যক্ষ হিচাপে অৱসৰ গ্ৰহণ কৰিছে। তদুপৰি অসমৰ সৰ্ববৃহৎ জাতীয় অনুষ্ঠান  
অসম সাহিত্য সভাৰ তৃণমূল পৰ্যায়ৰ পৰা সভাৰ সন্মানীয় উপ সভাপতিৰ আসন  
শুৱনি কৰিছিল। সেয়ে আজি আপোনাৰ লগত হোৱা মোৰ সৌহাৰ্দ্যপূৰ্ণ  
সাক্ষাৎকাৰত জনসাধাৰণৰ জ্ঞাতাৰ্থে কেইটামান প্ৰশ্ন :

১। নৃপেন ফুকন : আপুনি গ্ৰাম্য পৰিৱেশত ডাঙৰ হোৱা হিচাপে বাল্যকাল,  
কৈশোৰ আৰু যৌৱনকালচোৱাত কোনবোৰ অভিজ্ঞতাই আপোনাৰ জীৱনৰ  
দিশ নিৰ্ধাৰণত গভীৰ প্ৰভাৱ পেলাইছিল ?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : গাঁৱলীয়া পৰিৱেশতেই মোৰ জীৱনৰ শিপাই পোখা  
মেলিছে। গাঁৱৰ মাটিৰ গোক, সাধাৰণ মানুহৰ পৰিশ্ৰম, দেউতাৰ গাৰ ঘাম,  
আইৰ কষ্ট স্বীকাৰ আদিয়ে মোক মূল্যবোধৰ শিক্ষা দিছে আৰু শৈশৱৰ অভাৱ-  
অভিজ্ঞতাই মোক দৃঢ়, ধৈৰ্যশীল হিচাপে গঢ়ি তুলিছিল।

২। নৃপেন ফুকন : গাঁৱৰ বোকামাটি গচকাৰ পৰা নগৰৰ পকা আলিলৈ যাত্ৰা-  
এই অভিযাত্ৰাত কোনো বিশেষ কষ্ট বা স্মৰণীয় মুহূৰ্ত আছে নেকি ?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : এই যাত্ৰা বৰ সহজ নাছিল। কিন্তু মনত আছিল এটা  
অদম্য হেঁপাহ। শিক্ষাৰ প্ৰতি থকা আগ্ৰহে মোক সেই দিশে ধাৱমান কৰালে।  
মোৰ হৃদয়ৰ বিশ্বাসে সকলো কষ্টক প্ৰত্যাহ্বান জনালোঁ।

৩। নৃপেন ফুকন : প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ পৰা উচ্চ মাধ্যমিক, উচ্চতৰ আৰু  
উচ্চতম শিক্ষালাভৰ পথত কোন ব্যক্তি বা ঘটনা আপোনাৰ অনুপ্ৰেৰণা হৈছিল ?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ সাধাৰণ শিক্ষকসকলৰ পৰাই  
প্ৰথম অনুপ্ৰেৰণা পাইছিলোঁ। তেখেতসকলৰ নিষ্ঠা, সৱলতা আৰু শিকোৱা

ধৰণেই মোৰ শিক্ষাজীৱনৰ ভেটি গঢ়ি তুলিছিল। লগতে পিতৃ-মাতৃৰ কঠিন পৰিশ্ৰম আৰু শৃংখলা মোৰ অনন্ত শক্তি আছিল।

৪। নৃপেন ফুকন : গাঁৱৰ শিক্ষাব্যৱস্থা আৰু লোকজীৱনৰ কোনটো বিশেষ দিশ আপুনি আজিও সযতনে স্মৰণ কৰে ?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : মোৰ গাঁওখনৰ সমাজ, বন্ধুত্ব আৰু মোৰ মনে সৰু-সুৰাকৈ সৃষ্টি কৰা দায়িত্ববোধ, এইবোৰেই মোৰ মনত আজিও সজীৱ কৰি ৰাখিছে।

৫। নৃপেন ফুকন : গাঁৱৰ সমাজৰ কোনজন শিক্ষক, আৰু জ্যেষ্ঠ ব্যক্তিৰ পৰা আপুনি জীৱনৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ শিক্ষাবোৰ পাইছিল ?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : মোৰ গাঁৱৰ জ্যেষ্ঠ ব্যক্তিসকল, যিসকলে ইতিমধ্যে এই পৃথিৱীৰ পৰা বিদায় লৈছে - বিশেষকৈ প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত শিক্ষকজন, যি মোক জীৱনৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ উপদেশবোৰ দিছিল আৰু তেখেতই মোক আদিপাঠ শিকাইছিল।

৬। নৃপেন ফুকন : গ্ৰাম্য পৰিৱেশত শৈশৱৰ কোনবোৰ ঘটনা বা স্মৃতি আৰু অভিজ্ঞতাই আপোনাক চৰিত্ৰ গঠনত সহায় কৰিছিল ?

ল'ৰালি আৰু যৌৱনৰ সময় চোৱাত কোনবোৰ খেল খেলিবলৈ বেছি ভাল পাইছিল ? কোনো স্মৰণীয় খেল প্ৰতিযোগিতা অংশ গ্ৰহণ কৰিছিল নেকি ?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : শৈশৱৰ দিনত গছত বগোৱা, নদীত সাঁতুৰি-নাদুৰি খেলা। বৰচৰীয়া পথাৰত দৌৰি ফুৰা, ভীমপৰা মথাউৰি কাষত গৰু চৰোৱা, মহৰ পিঠিত উঠি পেঁপা বজোৱা এইবোৰেই মোৰ দেহশক্তিৰ লগতে মানসিক দৃঢ়তা গঢ়ি তুলিছিল। খেলৰ ভিতৰত আছিল ফুটবল খেল।

৭। নৃপেন ফুকন : সমাজৰ লোকসকলক একত্ৰিত কৰি কিবা নতুন কাম আৰম্ভ কৰাৰ কৌশল কি আছিল ?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : সমাজৰ লোকসকলক একত্ৰিত কৰাৰ মুখ্য কৌশল আছিল- নিজে আগবাঢ়ি ওলায় অহা। যদি কাম সঠিক, স্বচ্ছ আৰু পৰমার্থমূলক হয়, তেন্তে লোক নিজে- নিজেই সংগঠিত হয়। এই অভিজ্ঞতাই বহু সামাজিক উদ্যোগ সফল কৰিলে।

৮। নূপেন ফুকন : তেলাহি সমবায় সমিতি প্রতিষ্ঠাৰ চিন্তাটো কেনেকৈ জন্ম লাভ কৰিছিল ?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : তেলাহি সমবায় সমিতিৰ চিন্তা জন্মিছিল তদানীন্তন অসমৰ মুখ্যমন্ত্রী শৰৎ চন্দ্ৰ সিংহৰ আহ্বানত। সেই সময়ত গাঁওবাসীৰ আৰ্থিক মুক্তিৰ কথা ভাবি। গাওঁখনক সংগঠিত কৰি সঞ্চয়-ঋণ-উপাৰ্জনৰ বাবে এক সুশৃঙ্খল পদ্ধতি দিয়াটো আছিল মুখ্য লক্ষ্য আৰু উদ্দেশ্য।

৯। নূপেন ফুকন : সেই সময়ত সমবায় ধাৰণাটোক সফলতালৈ লৈ যাবলৈ কি কি বাধা-বিপত্তি উদাহৰণযোগ্য ?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : সেই সময়ত সমবায় ভাবনা নতুন আছিল; ফলস্বৰূপে সন্দেহ, পৰামৰ্শ-অভাৱ আৰু অৰ্থনৈতিক সীমাবদ্ধতা দেখা দিছিল। কিন্তু বিশ্বাস, পৰিশ্ৰম আৰু স্বচ্ছ ব্যৱস্থাপনাই বাধাবোৰত নতুন পথ মুকলি কৰিলে।

১০। নূপেন ফুকন : আজিৰ দিনতো সমবায় সমিতিয়ে গাঁও-সমাজৰ অৰ্থনৈতিক মেৰুদণ্ড। সঠিক ব্যৱস্থাপনা, বুলি ভাবে নে ?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : শৃংখলা আৰু অংশীদাৰী চিন্তাধাৰা থাকিলেই সমবায় সফল হ'ব পাৰে। আজিৰ দিনতো সমবায় গাঁও-সমাজৰ দুখীয়া লোকৰ ভাত-ৰুটি আৰু অৰ্থনৈতিক মেৰুদণ্ড।

১১। নূপেন ফুকন : মেট্ৰিক পাছ কৰি 'ভাস্কৰ পুথি ভঁৰাল' খোলাৰ উদ্দেশ্য কি আছিল ?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : জ্ঞানৰ দুৱাৰ মুকলি কৰা। গাঁওখনৰ যুৱ-ছাত্ৰসকলক বিদ্যালয়ৰ পাঠ্যপুথিতে সীমাবদ্ধ নকৰি, সাহিত্য-ইতিহাস-সংস্কৃতিৰ সংগতি দিবলৈ। যিহেতু পুথিভঁৰালে যুৱ সমাজৰ চিন্তাশক্তি জাগ্ৰত কৰে। ই আলোচনাৰ ক্ষেত্ৰ, শৃংখলা, বুদ্ধিমত্তা আৰু সাংস্কৃতিক জ্ঞানৰ আধাৰ।

১২। নূপেন ফুকন : পুথিভঁৰালটো খোলাৰ পিছত যুৱ সমাজৰ সঁহাৰি আৰু গাঁৱৰ লোকসকলৰ প্ৰতিক্ৰিয়া কেনে আছিল ?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : পুথিভঁৰাল খোলাৰ পিছত গাঁওবাসীৰ প্ৰতিক্ৰিয়া আশ্চৰ্যজনকভাৱে ধনাত্মক আছিল। ছাত্ৰ-যুৱকসকলৰ উপস্থিতি আৰু আগ্ৰহেই প্ৰতিষ্ঠাৰ সাৰ্থকতা দেখুৱাইছিল।

১৩। নূপেন ফুকন : নবজ্যোতি বঙ্গমঞ্চ প্রতিষ্ঠাৰ অনুপ্ৰেৰণা কি ?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : বিশেষকৈ আজাদ বাঁহপাতি অঞ্চলৰ যুৱ সমাজক নাট-সংস্কৃতি-কলাৰ, নিজাকৈ চিন্তাৰ দিশলৈ আকৰ্ষণ কৰা। কাৰণ তাৰ পূৰ্বতে গড়েহগাৰ যুৱ সমাজৰ লগত আমাৰ সাংস্কৃতিক কৰ্মখিনি সংপৃক্ত আছিল।

নাটক আৰু অন্যান্য কলা সংস্কৃতি বিশেষকৈ ৰাস মহোৎসৱৰ প্ৰসাৰত এই মঞ্চটোৱে আৰু শ্ৰীমন্ত শঙ্কৰ বৰনামঘৰে আজাদ বাঁহপাতিকে ধৰি সমগ্ৰ অঞ্চলতে প্ৰভূত বৰঙণি যোগাইছে।

১৪। নূপেন ফুকন : পৰম্পৰাগত ৰাস আৰু বৰ্তমানৰ আধুনিক আয়োজনৰ মাজত কি প্ৰভেদ আপুনি দেখে ?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : পুৰণি ৰাসত আছিল ভক্তিৰ গভীৰতা আৰু নৈমিত্তিক শৃংখলা; আধুনিক আয়োজনত দৃশ্যমানতা আৰু প্ৰযুক্তিৰ অংশ বেছি। যদিও দুয়োটাৰ মূল উদ্দেশ্য-শ্ৰীকৃষ্ণৰ গৌৰৱ কীৰ্তন। আগতকৈ বৰ্তমান ভাল হৈছে।

১৫। নূপেন ফুকন : আপোনাৰ ধূতি-পাজাবী চাৰ্ট পিন্ধাৰ বিশেষ অভ্যাস বা ইয়াৰ মূল্যবোধ কি ? পিছত লংপেণ্ট-চাৰ্ট কিয় পিন্ধিবলৈ ল'লে ?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : ধূতি-পাজাবীচাৰ্ট পিন্ধা মোৰ জীৱনৰ শৃংখলা আৰু পৰিচয়ৰ অংশ। পোছাকটোৱে গাভীয়া, সৰলতা আৰু মাটিৰ লগত সংযোগ বুজাইছিল। পিছলৈ সামাজিক অনুষ্ঠান আৰু স্কুটাৰ চলাচলৰ সুবিধাৰ বাবে লংপেণ্ট-চাৰ্টও পিন্ধিবলৈ আৰম্ভ কৰিলোঁ।

১৬। নূপেন ফুকন : পোছাকে মানুহৰ ব্যক্তিত্ব আৰু শৃংখলাত কেনেদৰে প্ৰভাৱ পেলায় বুলি আপুনি ভাবে ?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : মোৰ মতে, পোছাকে মানুহৰ আচৰণ আৰু শৃংখলাৰ ওপৰত গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰভাৱ পেলায়। সঠিক পৰিহন্ন পোছাকে আত্মবিশ্বাস, সংযম আৰু দায়িত্ববোধ উন্মোচন কৰে, যি ব্যক্তিত্ব গঠনত অতি প্ৰয়োজনীয়।

১৭। নূপেন ফুকন : স্কুটাৰ চলোৱাৰ অভ্যাস কেতিয়াৰ পৰা হ'ল, দুৰলৈকে স্কুটাৰ চলোৱাৰ অভিজ্ঞতা আছে নেকি ?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : স্কুটাৰ চলোৱা আৰম্ভ হৈছিল মই বাজাৰ ছুপাৰ এখন প্ৰয়োজনত কিনিছিলোঁ। যিখনে সময় বাচাই চলাচল সহজ কৰি তুলিছিল। মোৰ

স্কুটাৰখন চলাই তেতিয়া মই বহু অনুষ্ঠান, সভা-সমিতি আৰু দুৰৰ সভা-সমিতিলৈ গৈছিলোঁ।

১৮। নূপেন ফুকন : নিজৰ গাড়ী থাকিও নচলোৱাৰ একমাত্ৰ কাৰণ জনাওক  
ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : মই ভাবিছিলোঁ, সুৰক্ষাই প্ৰথম, আৰু গাড়ী চলোৱাৰ  
কামত প্ৰশিক্ষণ-শৃংখলা প্ৰয়োজন; সেই বাবে নিজে কেতিয়াও গাড়ী নচলালোঁ।  
সকলো কামতে হাত দিয়াটো ভাল নহয়।

১৯। নূপেন ফুকন : কৈশোৰ-যৌৱনৰ দিনত 'বভাৰ' আৰু 'হাস্ভাৰ' চাইকেল  
চলোৱাৰ কাহিনী বা স্মৃতি কেইটামান ক'বলৈ ইচ্ছা কৰিব নেকি ?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : তেতিয়াৰ দিনত তেনে বাস্কেট থকা বাই চাইকেল  
লৈয়ে দপদপাই ফুৰিছিলোঁ।

২০। নূপেন ফুকন : আপোনাৰ বিয়াবাৰু জীৱনৰ অভিজ্ঞতাই জীৱন-দৰ্শনত  
কি ধৰণৰ পৰিবৰ্তন আনিলে ?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : সাংসাৰিক জীৱনে মোক দায়িত্ব, ধৈৰ্য আৰু সহমৰ্মিতা  
শিকালে। দুয়ো স্বামী-স্ত্ৰীয়ে পৰস্পৰ চমু—দীঘল পথ ভাগ-বতৰা কৰাটো  
সাংসাৰিক জীৱনৰ গভীৰ অৰ্থ।

২১। নূপেন ফুকন : আপোনাৰ পত্নীয়ে জীৱনযাত্ৰাত কোনকেইটা ক্ষেত্ৰত  
আটাইতকৈ অধিক সহায় আৰু শক্তি যোগাইছে? তাৰে তিনিটা কওক।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : বহু ক্ষেত্ৰত মোৰ পত্নীয়ে মোক সহযোগিতা আগবঢ়াই  
আহিছে -

১। পৰিয়াল—ব্যৱস্থাপনা,

২। সংগঠন—সহযোগিতা,

৩। অৰ্থনৈতিক ভাৱে সহায় কৰি মনোবল বঢ়োৱাত। যিহেতু তেওঁ নিজে চৰকাৰী  
চাকৰি কৰিছিল।

২২। নূপেন ফুকন : বিভিন্ন ঠাইত চাকৰি কৰিও এৰি থৈ আহি উচ্চতম শিক্ষা  
গ্ৰহণ কৰি স্নাতকোত্তৰ হৈও ভাল চৰকাৰী পদবীত চাকৰি নকৰি লক্ষ্মীমপুৰ  
বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠাৰ উদ্দেশ্য কি আছিল? তাৰ প্ৰাৰম্ভিক দিনবোৰ  
কেনে আছিল ?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : বিশ্ববিদ্যালয়ৰ স্নাতকোত্তৰ হৈও ভাল পদত চাকৰি কৰাৰ সুযোগ থকাৰ পাছতো লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠাৰ উদ্দেশ্য আছিল- জিলাখনৰ যুৱ প্ৰজন্মক বাণিজ্যমুখী কৰি বাণিজ্য শিক্ষাৰ দুৱাৰ মুকলি কৰা।

২৩। নৃপেন ফুকন : অধ্যক্ষ হিচাপে কাম কৰাৰ অভিজ্ঞতাত কোনটো দিশ সৰ্বাধিক প্ৰত্যাহ্বানমূলক আৰু কোনটো দিশ সৰ্বাধিক তৃপ্তিদায়ক আছিল ?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : প্ৰথম ভাৱপ্ৰাপ্ত অধ্যক্ষ হিচাপে নতুন কলেজখনত প্ৰশাসন-শৃংখলা-আচৰণ-ছাত্ৰ-বিবিধ বিষয় সমন্বয় কৰা প্ৰত্যাহ্বানমূলক আছিল। কিন্তু প্ৰতিটো সফল অনুষ্ঠান, বিদ্যাৰ্থীৰ অগ্ৰগতি আৰু বিদ্যালয়ৰ মান উন্নয়ন দেখিলে হৃদয় ভৰি উঠিছিল-এইবোৰ আছিল সৰ্বাধিক তৃপ্তিদায়ক কথা।

২৪। নৃপেন ফুকন : শিক্ষাৰ মান উন্নয়ন আৰু ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক মানুহ হিচাপে গঢ় দিয়া ক্ষেত্ৰত আপোনাৰ গুৰুত্ব কিমান আছিল ?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : শিক্ষাৰ মানোন্নয়নত মই দিছিলোঁ তিনিটা দিশ- শৃংখলা, মানসিকতা আৰু মানবিকতা।

২৫। নৃপেন ফুকন : কোনটো কথাই আপোনাক বাণিজ্য শিক্ষা বিস্তাৰৰ প্ৰতি আগ্ৰহ বৃদ্ধি কৰিলে।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : যুৱচামৰ বাণিজ্য শিক্ষাৰ প্ৰতি আগ্ৰহ জন্মিছিল, কাৰণ এই শিক্ষাই সমাজৰ অৰ্থনৈতিক শক্তিক বৃদ্ধি কৰে আৰু উপাৰ্জনৰ পথ বঢ়াই তোলে।

২৬। নৃপেন ফুকন : অসম সাহিত্য সভাৰ লগত আপুনি কেনেকৈ জড়িত হ'ল আৰু তৃণমূলপৰ্যায়ৰ পৰা ক্ৰমে সভাৰ উপ-সভাপতি হিচাপে কাম কৰোঁতে ভাষা সাহিত্যৰ উন্নতিৰ কাৰণে কোনবোৰ নতুন ভাৱনা বা পৰিকল্পনা আগবঢ়াব পাৰিছিল ?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : অসম সাহিত্য সভাত যোগদান হৈছিল গাঁও-সমাজৰ সংস্কৃতিৰ লগত গভীৰ সম্পৰ্কৰ ফলস্বৰূপ। শাখাৰ সভাপতি হোৱাৰ পিছতো কেন্দ্ৰীয় উপ-সভাপতি হিচাপে নিৰ্বাচিত হৈ ভাষা-সাহিত্যৰ উন্নতিত যি ধাৰণা আগবঢ়াইছিলোঁ-যেনে সাহিত্যিক প্ৰশিক্ষণ, গ্ৰামীণ সাহিত্যৰ সংৰক্ষণ আৰু যুৱ

লেখক সৃষ্টিত গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছিলো।

২৭। নূপেন ফুকন : সাহিত্যিক বা সাংস্কৃতিক ক্ষেত্ৰত আপোনাৰ কোনবিলাক কাম আপোনাৰ বাবে আটাইতকৈ গুৰুত্বপূৰ্ণ ?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : সাহিত্য-সাংস্কৃতিক দিশত মই যি কামবোৰ কৰিছোঁ সেইবোৰৰ ভিতৰত শিক্ষামূলক আলোচনা, সাংস্কৃতিক শিবিৰ, গ্ৰাম্য সাহিত্যৰ প্ৰচাৰ আৰু সামাজিক মূল্যবোধভিত্তিক লেখনি-এইবোৰকেই আজি সকলোতকৈ গুৰুত্ব দিওঁ।

২৮। নূপেন ফুকন : অসম সাহিত্য সভাত থকা অভিজ্ঞতাৰ পৰা আপুনি সমাজখনক কেনেদৰে বুজি উঠিলে ?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : সাহিত্য সভাৰ অভিজ্ঞতাই সমাজৰ গভীৰ মনোভাৱ, জীৱনযাপন, অসমীয়া মানসিকতা আৰু ভাষাৰ স্পন্দন বুজিবলৈ সহায় কৰিলে। সমাজৰ শক্তিআৰু দুৰ্বলতা দুয়োটা কথা স্পষ্টভাৱে উপলব্ধি কৰিলোঁ।

২৯। নূপেন ফুকন : সমাজসেৱাৰ ক্ষেত্ৰত আপোনাৰ উদ্যোগ কেনেকৈ আৰম্ভ হৈছিল ? আজিও কেনেধৰণৰ অনুপ্ৰেৰণা দিয়ে ?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : সমাজসেৱা আৰম্ভ হৈছিল সৰু-সুৰাকৈ দায়িত্ব লৈ। গাঁও-মানুহৰ সুখ-দুখত সন্নিবিষ্ট হৈ থাকিব লাগিব-ইয়াত মোৰ অন্তৰৰ বিশ্বাস। আজিও সমাজসেৱাই মোক শক্তি আৰু সন্তুষ্টি দিয়ে।

৩০। নূপেন ফুকন : অশীতিপৰ বয়সতো সুস্থ, সক্ৰিয় আৰু সজীৱভাৱে সমাজৰ সৈতে সংযুক্ত থকাটো আপোনাৰ মতে কিবা বিশেষ মনোসংস্কাৰ বা অভ্যাসৰ ফল নেকি ?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : নিয়মানুবৰ্তিতাৰ অভ্যাস, সংযম আৰু শৃংখলাৰ ফল। লগতে ঈশ্বৰৰ কৃপা আৰু সহধৰ্মিণীৰ লগতে সন্তানকেইটাৰ প্ৰতিপাল আৰু যত্ন।

৩১। নূপেন ফুকন : নবীন সমাজখনক কেনেকৈ সামাজিক মূল্যবোধ শিকাব খোজে ?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : নতুন সমাজখনক মই দেখুৱাব খোজোঁ-সত্যবাদিতা, দায়িত্ববোধ, সময়চেতনা আৰু নৈতিক শৃংখলা। এইবোৰেই ভবিষ্যতক প্ৰভাৱিত

কৰে; সম্পদতকৈ মূল্যবোধে প্ৰজন্মক গঢ়ি তোলে।

৩২। নূপেন ফুকন : আপোনাৰ সহধৰ্মিনী বা পত্নীৰ সহায় আৰু উপস্থিতিয়ে আপোনাৰ জীৱনৰ কোন কোন ক্ষেত্ৰত বিশেষ ভূমিকা পালন কৰিছে?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : সহধৰ্মিনীৰ সহায় মোৰ জীৱনৰ প্ৰত্যেকে ক্ষেত্ৰত আছে-সিদ্ধান্তত, কষ্টত, দায়িত্বৰ ভাগ-বতৰাত, তেওঁ মোৰ শাৰীৰিক, মানসিক শক্তি, পৰিয়ালৰ স্তম্ভ আৰু মোৰ বিশ্বাসযোগ্য সাৰথি।

৩৩। নূপেন ফুকন : সমাজ, আত্মীয়, মিটুৰ-কুটুমসকলৰ লগত সম্পৰ্ক দৃঢ় ৰখাৰ গুণমন্ত্ৰ কি?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : মই মানুহ ভাল পাওঁ। সত্যতা, সহানুভূতি আৰু সময়মতে সান্নিধ্য। মানুহক মৰ্যাদা দিলে সিহঁতে হৃদয় দি উভতি আহে।

৩৪। নূপেন ফুকন : অৱসৰৰ পিছত এই শান্ত-সৰল কিন্তু সমৃদ্ধ জীৱনৰ সুখৰ মূল উৎস কি?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : অৱসৰৰ পিছত মোৰ সুখৰ উৎস তিনিটা- পৰিয়াল আৰু সমাজকৰ্ম, কামৰ ব্যস্ততা নোহোৱাকৈ সমাজৰ বাবে কিছু কৰিবলৈ পাৰিলেই দিনটো সফল হোৱা যেন লাগে।

৩৫। নূপেন ফুকন : বিদ্যায়তনিক ক্ষেত্ৰ, সমাজ আৰু সাহিত্য, এই তিনিটাৰ মাজত সংহতি কেনেকৈ বজাই ৰাখিব লাগে বুলি আপুনি ভাবে?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : বিদ্যায়তনিক, সমাজ আৰু সাহিত্য-এই তিনিটাই এটা ক্ষেত্ৰৰ তিনিখন বাহু। শিক্ষাই মানবীয়তা শিকায়, সমাজে সেই শিক্ষাক বাস্তৱজীৱনত প্ৰয়োগ কৰে, আৰু সাহিত্যই আত্মাক সমৃদ্ধ কৰে। তিনিটাৰ সংহতিতেই মানৱ সভ্যতাই অগ্ৰগতি লাভ কৰে।

৩৬। নূপেন ফুকন : জীৱনৰ সাৰমৰ্ম হিচাপে আপুনি কি শিকিলে আৰু নতুন প্ৰজন্মক কি দিব খোজে? এটা বাক্যত কওক।

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : মানুহবোৰ সত্যপথত চলক, আৰু সমাজৰ বাবে কিবা কৰি যাওক। নতুন প্ৰজন্মক মোৰ একমাত্ৰ উপদেশ মূল্যবোধ নেহেৰুৱা।

৩৭। নূপেন ফুকন : পৰিয়াল-সমাজ দুয়ো সামৰি চলাৰ মূলমন্ত্ৰ কি?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱা : সমন্বয়, সময়চেতনা আৰু সহমৰ্মিতা। দায়িত্ব ভাগ-

বতৰা কৰিলে জীৱন সহজ হৈ পৰে।

৩৮। নৃপেন ফুকনঃ অসমত ব্যৱসায় কৰা ৰাজস্থানী বা মাৰোৱাৰী ব্যৱসায়ীসকলক আপুনি মিত্যব্যয়ী বুলি ভাবে। অৰ্থনৈতিক দিশত আগন্তুক প্ৰজন্মলৈ আপোনাৰ দূৰদৰ্শিতা-ভিত্তিক উপদেশ কি হ'ব?

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাঃ অৰ্থনৈতিক দিশত নিজৰ পৰিমাণ জ্ঞান, সঞ্চয়ৰ অভ্যাস আৰু শৃংখলা বজায় ৰাখিব লাগিব। মাৰোৱাৰীসকলৰ পৰা শিকিবলগা কথা-মিত্যব্যয়িতা আৰু পৰিকল্পিত ব্যয়। আগন্তুক প্ৰজন্মক মোৰ উপদেশ-“উপাৰ্জনৰ আগত সংৰক্ষণ কৰিবলৈ শিকক।”

৩৯। নৃপেন ফুকনঃ আপোনাৰ গৃহত জাপানৰ এজন মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যাপক আহি চাৰি বছৰ দিন থাকিছিল। আপুনি তেওঁক অসমীয়া ভাষাৰ জ্ঞান দি জাতীয় জীৱনৰ লগত পৰিচয় কৰাই অসমৰ বান আৰু ধান খেতিৰ ওপৰত গৱেষণা কৰিবলৈ সুবিধা কৰি দিছিল। সেইবিষয়ে চমুকৈ জনাওকচোন!

ড° হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাঃ হয়, ভাৰত-জাপান চুক্তি অনুসৰি গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ তদানীন্তন ভূগোল বিভাগৰ মুৰব্বী অধ্যাপক ড° অৰনী ভাগৱতীৰ অধীনত আৰু উদ্ভৱ লক্ষ্মীমপুৰ মহাবিদ্যালয়ৰ ভূগোল বিভাগৰ অধ্যাপিকা ড° স্বপ্নালী গগৈ চেতিয়াৰ তত্ত্বাবধানত জাপানী গৱেষক ছাত্ৰজনক আমাৰ গাঁৱৰ ঘৰত ৰখাই অসমৰ কৃষি অৰ্থনীতিৰ ওপৰত গৱেষণা কৰোৱাটো মোৰ জীৱনৰ এক পৰম সৌভাগ্য হিচাপেই অনুভৱ কৰোঁ। ২০০৭ চনৰ পৰা প্ৰায় চাৰিবছৰ কাল মাজে সময়ে জাপানলৈ অহা যোৱা কৰি একেলেথাৰীয়ে ছয়মাহলৈকে আমাৰ ঘৰত থাকি হাৰুহিছা আচাদা নামৰ ছাত্ৰজনে আমাৰ অসমীয়া গ্ৰাম্য জীৱনৰ লগত সংপৃক্ত হোৱাৰ লগতে অসমীয়া ভাষাটোও সলসলীয়াকৈ কব, লিখিব পৰা হোৱাটোৱে মোৰ মনত এক অনাবিল শক্তি দিয়ে।

সংযুক্তি

অভ্যর্থনা সমিতিৰ বিষয় ববীয়াসকল

মূখ্য উপদেষ্টা	ঃ	শ্ৰীযুতা বীনা বৰগোঁহাই বৰুৱা (বগীতৰা)
সভাপতি	ঃ	ড° লোহিত হাজৰিকা
কাৰ্যকৰী সভাপতি	ঃ	শ্ৰী দেৱজিৎ মজুমদাৰ
উপ সভাপতি	ঃ	শ্ৰীদিপুল বৰুৱা
সম্পাদক	ঃ	শ্ৰীঅজিত বুঢ়াগোঁহাই
মুখ্য সমন্বয়ক	ঃ	শ্ৰীমতী বাগদেৱী বৰুৱা দাবি
সমন্বয়ক	ঃ	শ্ৰী গোবিন চন্দ্ৰ বৰা শ্ৰীমতী নিৰ্মালী বৰুৱা বৰগোঁহাই শ্ৰী বৰুল বৰুৱা
সদস্য	ঃ	শ্ৰীমতী কবিতা গগৈ বৰুৱা শ্ৰীমতী হিৰণ্য গগৈ বৰুৱা (আইমনি)

## সম্পাদনা সমিতি

ড० হেমন্ত কুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ জীৱন ভাষ্য সম্বলিত অভিনন্দন গ্ৰন্থ

সম্পাদনা উপদেষ্টা	ঃ	গীতাচাৰ্য পুৰন্দৰ বৰুৱা ভৰত ৰাজখোৱা সঞ্জীৱ উপাধ্যায়
মুখ্য সমন্বয়ক	ঃ	বাগদেৱী বৰুৱা দাবি
সহঃ সমন্বয়ক	ঃ	নিৰ্মালী বৰুৱা বৰগোহাঁই ৰুবুল বৰুৱা দিপুল বৰুৱা
সভাপতি	ঃ	ইন্দ্ৰমণি ৰাজকুমাৰ
কাৰ্যকৰী সভাপতি	ঃ	প্ৰবীণ হাজৰিকা
উপ সভাপতি	ঃ	ধনদা দেৱী
সম্পাদক	ঃ	নৃপেন ফুকন ছাৰ্জাদ অহেইন
সহযোগী সম্পাদক	ঃ	ড० ৰমেশ চন্দ্ৰ চুতীয়া গোবিন বৰা যুগান্ত শইকীয়া

অন্তিম সংযোজন :

### হেমন্ত সৌৰভ গ্ৰন্থ উন্মোচনী সভাৰ শীৰ্ষগীত

.....  
“শ্ৰদ্ধাৰ ঢল আহিল-অভিনন্দন  
অ’হেঁপাহৰ আদৰণি -অভিনন্দন ২  
অভিনন্দন ২  
আ-আ-আ-আ  
আ-আ-আ-আ  
শিক্ষা-জ্ঞানৰ ভাস্কৰ তুমি  
দক্ষতাৰ দুৰ্গভ বনি,  
তুমি কৰ্মবীৰ-সত্যতাৰ প্ৰতীক  
আমাৰ লক্ষীমপুৰৰ ।  
তুমি লখিমীৰ সু-সন্তান  
লক্ষীমপুৰৰ তুমি প্ৰাণ  
অসমৰো সন্মান  
অ’ অসমৰো সন্মান ।  
আ-আ-আ-আ  
আ-আ-আ-আ ৩  
কেঁচা ঘামৰ তুমি সোণ খটোৱাই  
গঢ়িলা অনেক জ্ঞান মন্দিৰ  
আজি তাৰেই পোহৰত প্ৰতিভাত হ’ল সুদূৰ দিগন্ত,  
লক্ষীমপুৰ বাণিজ্য মহাবিদ্যালয় ৩  
শ্ৰদ্ধাৰ ঢল আহিল-অভিনন্দন  
অ’হেঁপাহৰ আদৰণি -অভিনন্দন  
তোমাক সশ্ৰদ্ধ অভিনন্দন ২”

গীতৰ ৰচনা, সুৰ : মাণিক বৰুৱা